Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.
1. szám. 2005 január
Ára: 7000 lej, előfizetőknek: 5000 lej

„Tömöríteni" az unitáriusokat!

Dr. Szabó Árpád püspök újévi körlevele

„Szeretett Híveim, Lelkésztársaim, Ünneplő Gyülekezetek!

Újév napján messzi útra indulunk. Érthető, hogy mindenki előre tekint, távlatokat fürkész, tervez, és feladatokat lát maga előtt. Mi reménnyel és bizakodással tekintünk az érkező idő felé, mert tudjuk, hogy az új évet boldoggá tenni, magunknak boldogságot teremteni, elsősorban rajtunk múlik, a mi közös feladatunk.

Általában háromféleképpen lehet elindulni az új évben.

Az első lépés az álmodozóké, akik az új esztendőtől csak új örömöket és életszépítő álmokat várnak. Beteljesedést. De annál keserűbbek a könnyek, ha a valóság adós marad álmaikkal.

A második, az aggodalmaskodó, félénk emberek lépése. Mindig félnek a holnaptól, szívük sohasem nyugodt, hiszen a fényben is árnyékot látnak és keresnek.

A harmadik lépés a hívő emberé. Nyugodt, mert tudja, hogy semmi sem változik. A naptár nem változtatja meg, csak kíséri az időt, mint a kilométerkő az országutat. Tudja, hogy az új évben is lesznek örömei és bánatai, gondjai és kísértései, boldog pillanatai. Nyugodt, mert tudja, hogy Isten ebben az évben is szeretni fogja, és várni fogja, hogy erőt adjon, utat mutasson, megvigasztaljon és megáldjon. Nyugodt, mert csak egy nyugtalansága van: hogy ebben az évben se szakadjon el Istentől.

A hívő ember tudja, hogy életét nem változtatja meg az idő – ez az ő bölcsessége. De tudja azt is, hogy Isten sem változik meg – ez az ő hite. És ha új évet akar, jobbat, igazabbat, boldogabbat, neki kell megváltoznia – ez az ő reménysége.

Ezért kezdjük az új évet bölcsen, de mindig hittel, reménnyel és szeretettel.

Minden új év, így a mostani is, számunkra új meghívás minden eddiginél nagyobb feladatokra. Ahogy nőnek, terebélyesednek feladataink, úgy növekedünk mi magunk is. Nem hiábavaló, erőnket felemésztő robotot végzünk, hanem célratörő munkát, szolgálatot, amely nekünk és embertársainknak áldást hoz.

Mint egyháznak, de mint embernek is hivatásunk és konkrét feladatunk az embert szolgálni. Jézus parancsolata ma is érvényes: „Szeresd felebarátodat, mint magadat." Mi szeretjük az embert, a friss gondolatokat, a hajnalszagú merész álmokat, a nagy akarásokat, a mindig fennebb vivő szárnyakat. Szeretjük a nagy tetteket, az embert, aki vállalja életét, s érte meghalni is kész.

Emberszeretetünk attól ered, aki maga a szeretet: Istentől. A hívő embernek minden embertársában Istennel kell találkoznia. Nyitottnak kell lennie a másik ember felé; őszinte segíteni akarással, igazi szeretettel kell embertársa felé fordulnia. Ez pedig elválaszthatatlan az Istenben való hittől. A hit erejében válhatunk képessé minden emberben felfedezni Istent, mindenkit Istenben értékelni és szeretni. Isten az emberben akar velünk találkozni. Nem szerethetjük Istent az ember nélkül, de az embert sem Isten kizárásával.

Ez legyen a mi életprogramunk az érkező évben. Vállaljuk felelősen ezt a programot. A hívő, s egyben nagykorú ember, maga felelős minden cselekedetéért. A lelkéért is. Istentől kapott mindent, tehát neki kell számot adnia mindenről. Minél nagyobb a vagyon, amit kapott, és mennél nagyobb a lelki örökség, annál nagyobb a felelősség. Éppen ezért az embernek hűnek kell lennie, aki azon a helyen, ahová állíttatott és azokkal a tehetségekkel, amelyeket kapott, becsülettel

folytatás a 3. oldalon

A nekünk adott idő

„Taníts úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk!" (Zsolt 90,12)

Az idő Isten adománya, az a keret, amelyben élünk. Az emberek, hogy tájékozódni tudjanak az idő végtelenjében, azt napokra, évekre, évtizedekre, -századokra, sőt évezredekre osztották.

A zsoltáríró az emberi élet hosszát hetven-nyolcvan esztendőben jelöli meg. Az élet lehet ugyan rövid vagy hosszú, ennél azonban sokkal fontosabb az, hogy a hangsúlyt hová tesszük, hogy osztjuk be életnyi időnket.

Isten örökkévalóságához mérve életünket elmondhatjuk, hogy a nekünk kimért idő rövid. Az évek olyan gyorsan telnek, mintha repülnének. Az emberi életet éppen annak rövidsége teszi halálosan komollyá. Sietnünk kell, hogy az Isten által nekünk rendelt feladatokat maradéktalanul elvégezhessük.

Isten mindenkinek adott talentumokat bizonyos munka elvégzéséhez. Az embert sokszor lesújtja porszemnyi volta, kicsinységének tudata. Az Atyának minden embergyermeke fontos. Az ember és Isten közös ügye, érdeke, hogy mindenki betöltse helyét, elvégezze a rá váró munkát. Megszívlelendő Emersonnak fiához írt intelme: „Azt a munkát, amit mi végzünk, helyettünk senki el nem végezheti... Dolgozz hát, fiam, serényen. Végezz el mindent a maga idejében. Akkor majd ráérsz arra is, hogy mások helyett dolgozz. Ez az igazi nyereség. Ne halogass, ne tégy félre soha semmit, mert a halogatás halálos nyavalya. Legyen mindig valami üdvös-hasznos dolog a kezed ügyében. Akármi, csak foglalkozzál vele szeretettel, mert az mindig javadra szolgál."

Emerson szerint az alaposan és jól elvégzett munka teszi emberhez méltóvá az életet. „Azután szoktasd hozzá magad, fiam, ahhoz is, hogy munkádat alaposan végezd: szívvel-lélekkel, legjobb belátásod, teljes tehetséged szerint. Így lassan-lassan kitűnsz társaid közül. S bizonyára akad majd olyan munkakör, ahol még az irigység is neked fogja adni a dicsőség pálmáját. Ez a nemes, lankadatlan munka egyúttal szép és nemes gondolatok hordozója, s életünknek igazi remekműve. Ez boldogít minket leginkább ezen a földön."

Az idő: pénz – tartja a mondás. Az idő arany, az idő érték. Ahogy nincs épeszű ember, aki az aranyat az utca porába szórná, ugyanúgy az okosan gondolkodó ember tudja, hogy az időt nem szabad üres, léha dolgokkal eltölteni.

Az idő komoly, mert csak egyszer adatik. Egy napot nem lehet kétszer megélni, mert elmúlik, s ami elmúlt már, azt visszahozni nem lehet.

Nem az évek száma az érték, hanem a megélt élet minősége, tartalma. E megállapítás igazságát támasztja alá Jézus élete is. Nyilvános tanítói-prófétai működése csak három évre terjedt ki ugyan, ám e rövid idő alatt úgy szólt, cselekedett, szolgált, hogy örök értékű nyomot hagyott az emberiség életében. Tanítása az az iránytű, amellyel tájékozódhatunk a sok ismeretlent rejtő időben.

Íróasztalomon két munkanaptár fekszik. A 2004-es és a 2005-ös. Forgatom a múlt évit, felidézem az eltelt tizenkét hónap eseményeit. Most már világosan látom, mit végeztem, mit mulasztottam el, mit tettem helyesen és mit nem.

Kezembe veszem ezután az idei naptárt, a 2005-öst, bizonyos teendőket előre beírok, megpróbálom megtervezni az évet. Célokat tűzök magam elé, amelyeket szeretnék elérni.

Használjuk fel okosan a nekünk adott időt, s engedjük szóhoz jutni a szívünket is! Igaza van Saint-Exupérynek, amikor a Kis herceggel kimondatja az emberi élet nagy igazságát, hogy tudniillik igazán jól csak a szívével lát az ember. Tartsuk nyitva szívünk testvérlátó szemét az új esztendőben is!

Úgy áll előttünk az új év, mint egy távolba futó, ködbe vesző ismeretlen út. Milyen lesz az életünk, mit fog hozni a 2005-ös esztendő? Nem tudjuk, mert nem tudhatjuk. Egyet azonban biztosan tudunk, mert megtapasztaltuk a múltban: Isten velünk lesz, ahogy eddig is velünk volt. Az új év első napjaiban az apostoli üzenet ujjong fel bennünk: „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?" Az apostol figyelmeztetése mindannyiunkhoz szól: „Jól vigyázzatok tehát, hogyan éltek, ne esztelenül, hanem bölcsen, kihasználva az alkalmas időt, mert az idők gonoszak."

Használjuk ki a nekünk adott időt képességeink, tehetségeink kibontakoztatására – családunk, egyházunk, nemzetünk szolgálatára.

Kedei Mózes

Boldogok a tiszta szívűek,
mert ők meglátják az Istent.

(Mt 5,8)

Gondviselő Istenünk! Édes Atyánk!

Szívünk őszinteségével, lelkünk tisztaságával keresünk és szólítunk meg Téged az új, 2005. esztendőben is. Igen, látjuk és tapasztaljuk, hogy te ott vagy életünk minden pillanatában, vigyázol ránk, gondunkat viseled víg örömben és néma gyászban egyaránt. Kérünk Istenünk, ölelj magadhoz ebben az új évben is. Áldd meg a családok otthonát és minden családtagot! Vigyázz szeretteinkre bárhol éljenek is a nagyvilágban! Árassz gyermekeidre békét, szeretetet! Tégy munkatársaiddá, Jézus-tanítványokká mindannyiunkat! Hallgass meg imádkozásunkban mindörökké. Ámen.

Benedek Jakab

Új kormány – új program

Mit higgyünk, mit reméljünk?

A 2004. év végén összeállt és a 2005. elején a politikai hullámverésben „karmait próbálgató" Tăriceanu-kormány tavaly december 29-én tette nyilvánossá programját a *Hivatalos Közlöny*ben. Alább csak az egyházügyi és oktatásügyi részek újdonságai – vagy az újból elővett régiségek – közül szemelgetünk, előrebocsátva, hogy mint minden ilyen dokumentum, ez a kormányprogram is csupán irányvonalakat, többé vagy kevésbé fontosnak tartott politikai szándékokat foglal össze, pusztán „előrevetít" nagymérvű társadalmi változásokat. Mindemellett még nincs nyomós okunk a hatalmon levő kormány valós szándékaiban kételkedni, hiszen ehhez nem is lehet megfelelő tapasztalati hátterünk, másfelől biztatónak látszik már a puszta tény is, hogy a hazai magyar lakosság érdekképviselete 1990 óta kormányszinten még soha nem volt ilyen mértékű.

A kormányprogram egyházügyi fejezetének újdonságai között kétségkívül a lelkészek teljes állami fizetésének előirányozása a legszembetűnőbb. A kormányprogramban szóhasználati szinten sem merül fel az egyház és állam szétválasztásának elve, sőt, a kormány kijelenti, hogy „nem akar szekularizálni". Persze nagyon is várható, hogy a parlamentben nagy vitát fog kiváltani a lelkészek teljes körű állami bérezésének törvénytervezete.

Nagy hangsúlyt kap a kormányprogramban a meglevő egyházi épületek restaurálásának, illetve újabbak építésének költségvetési támogatása (e tekintetben a 2004. év – vagyis még az SZDP kormányzásának záró éve – eddig szintjelző esztendő volt, reméljük, a léc még jóval magasabbra emelhető).

A vagyon-visszaszolgáltatási folyamat befejezése a kormányprogramban az 501. törvényre támaszkodik, ám az új kormány ki szeretné terjeszteni a törvény alkalmazási körét a be nem épített belterületekre és a lebontott egyházi ingatlanokra is. Magyarán: a visszaszolgáltatást további kárpótlási területek egészíthetnék ki.

Az egyházi föld- és erdőterületek visszaadása kapcsán a kormány a hatályos törvények adta lehetőségek fölött az állami földtartalékból egészítené ki a jogosult egyházak földjeinek-erdeinek restitúcióját. Ez inkább a mezőgazdasági területek esetében jelentene nagy előrelépést.

Az oktatásügyi fejezet újra előirányozza a felekezeti oktatás bevezetését – minden szinten (ez az egyházakat elsősorban a középiskolai oktatás sávjában érinti). Az iskolák személyzeti, tantervi és pénzügyi autonómája is prioritást élvez a kormányprogram tükrében, ami azonban – mint minden liberalizálás – vélhetőleg jelentős veszélyeket rejt magában a kis oktatási intézmények számára. A kormány szorgalmazni fogja a tanulók „fejkvótájának" megállapítását, hogy a Tanügyminisztérium ennek ismeretében utalhassa ki az egyes oktatási intézmények számára a költségvetési támogatást. A kormányprogram újra hivatkozik az állami és nem-állami oktatási intézmények egyenlőségének elvére.

Szinte természetes, hogy a kormányprogram felekezeti oktatásról szóló részein világosan felismerhető az RMDSZ keze nyoma, hiszen az ortodoxiában a felekezeti oktatás lényegesen kisebb súllyal esik a latba, mint az e téren számottevő múlttal és tapasztalatokkal rendelkező protestáns és katolikus egyház, illetőleg a magyar oktatáshagyományok esetében.

Mikó Lőrinc

Tömöríteni...

folytatás az 1. oldalról

és hűséggel sáfárkodik. Az az egyház, nemzet és nép lesz érdemes a jövendőre, amely tagjaiban igazabbnak és hűségesebbnek fog találtatni. Hűnek a kevésen, és hűnek a sokon.

A szeretet és hűség jegyében az új évben tovább kell folytatnunk küzdelmünket a külső és belső megújulásért. Tovább kell mélyítenünk valláserkölcsi életünket, fokozott igényességgel hirdetni az evangéliumot templomainkban, tudatosítani minél szélesebb körben az unitárius hit- és életfelfogásunkat. Folytatnunk kell a gyülekezeti élet jobb megszervezését új munkatársak, férfiak és nők bevonásával. Tömörítenünk kell az unitáriusokat, az egyháztagokat, de az egyházon kívülieket is, hogy együtt nagyobb erővel megmutathassuk egyházunk valóságát és hitvallásunk értékeit. Tudatosítanunk kell, hogy csak együtt, közösen valósíthatjuk meg Istentől kapott feladatainkat, tölthetjük be hivatásunkat, és biztosíthatjuk helyünket egyházaink és nemzetünk közösségében.

Ezekkel a gondolatokkal és érzésekkel kívánok híveinknek, lelkésztársaimnak, az egyházközségek, egyházkörök és az egyetemes egyház vezetőinek, és minden jóakaratú embernek széles e hazában Isten áldásával gazdag, boldog és békés új esztendőt!

A hagyományos újév-napi fogadás a püspöki rezidencián

Száz éve

az *Unitárius Közlöny*t a „Dávid Ferencz Egylet" adta ki dr. Boros György szerkesztésében. A lap ebben az időszakban nem annyira az erdélyi unitárius élet, mint inkább a Dávid Ferenc Egylet tükre volt. (Igaz, nem igaz? – „Az *Unitárius Közlöny* és a *Nők Világa* a legolcsóbb lapok az országban" – olvashatjuk a füzet fedőlapján).

A szerkesztőség első oldalas bevezetőjéből ma is aktuálisnak tartjuk idézni: „Új évi kérésünket, melyet mindenkor elmondottunk, most sem hallgathatjuk el. *Szeressék kis lapjainkat s becsüljék és tiszteljék meg azzal, hogy csekély díját küldjék be szívesen és pontosan.* Szeressék kis lapjainkat és szerettessék meg másokkal is..."

• Az 1905. évi januári lapszámban bolyongva valósággal „szíven ütött" az *Igazmondás és jobbkéz* cím Székely Jenő írása fölött. Száz év után is elgondolkodhatunk hát azon, mi is az adott szó. „Tudjuk, hogy a »magyar ember szava kontraktus« [szerződés]. Ez tisztán azt jelenti, hogy a magyar ember szavában éppen úgy lehet bizni, mint az irásban, s némelyek úgy tartják, hogy még jobban. Mikor valaki a másikkal meg akar egyezni s már-már meg is van az egyezség, azt szoktuk mondani: »Kezet rá.« Ha valaki kezét adta a szavára, azt már meg nem másitja." O tempora, o mores! – sóhajthatnak fel, akiktől még nem idegen a klasszikus műveltség (és erkölcsi kultúra) szelleme. Hiszen manapság jószerével csak politikai és gazdasági szélkakasokról olvasunk-látunk-hallunk, kijátszásokról és szerződésszegésekről, csalásokról és sikkasztásokról, mégpedig nemzetiségre való tekintet nélkül. S vajon szűkebb környezetünkben – például munkahelyünkön – valóban „kontraktus"-e, ha valaki valamit megígér? Van-e valaki közöttünk, aki „vakon" mer bízni másban?

• A Dávid Ferenc Egylet 20. évének közgyűlésén mondta Józan Miklós budapesti lelkész az ünnepi alkalmon jelen levő lutheránus és zsidó hitközség papjaira utalva: „Minő nagy változás! Hajdan halált kiáltottak a más hitü emberek Dávid Ferenczre. Ma áldják őt, kiben kora megbotránkozott. Nem veszitek észre, hogy a gyászos multért kezd elégtételt szolgáltatni a jelen; hogy az igazság győzelmének napja bontakozik ki a sötét homályból; hogy Dávid Ferenczünk lelke örömmel tekint le az égből, látva, hogy neve egyesit és nem elválaszt, hogy az igazság keresésében az ő hivei nem félnek kezet fogni, munkálni azokkal, kik a hit berkében másként imádkoznak!"

• „Magaskoru unitárius nők. Déli Californiában, az ámérikaiak Olaszországában, az unitárius nők gyönyörü hosszu élettel dicsekedhetnek. Egy papi beköszöntő ünnepélyen legérdekesebb jelenség, három kedves öreg nő volt, a kik egész életökben unitáriusok voltak. Midőn egyik teremben véletlenül egymás mellé kerültek, nagyon megható képet nyujtottak. Egyik, Springné asszony (Rebeka néni), a ki 94 éves, az ünnepélyt azzal tette emlékezetessé, hogy elszavalt egy költeményt. A másik Severancené asszony 88, a harmadik, Foord 94 éves. Ezek aztán derék és lelkesitő példát nyujtanak a nőknek!"

(jk)

Örökkévaló Isten, mennyei őrző pásztorunk!

Egy újabb esztendő reggelén így szólítunk meg téged a zsoltárossal: Örökkévaló Isten!

Igen, Uram, mert neved örökkévaló, téged fognak emlegetni nemzedékről nemzedékre, mert ezer esztendő előtted annyi, mint a tegnapi nap, amely elmúlt, mint egy őrváltásnyi idő éjjel.

Minden esztendő fordulóján ólomsúllyal nehezedik ránk a múlandóság örök törvénye, és különös hangsúllyal éljük át azt az érzést, hogy csak „tegnapiak vagyunk és semmit sem tudunk". Ilyenkor fokozott mértékben érezzük mulandóságunkat, hogy „napjaink olyanok a földön, mint az árnyék, nincs állandóságuk". Mulandóságunk tudatával, de benned bízó hittel léptük át e reggelen is hajlékodnak küszöbét, hogy kifejezzük Beléd-, és a holnapokba vetett bizakodó hitünket, hogy oltalmadba helyezzük életünket, szeretteink sorsát.

Mert van-e csodálatosabb vallomás újesztendő reggelén, mint a zsoltárosé: „De én bízom benned Uram, vallom, te vagy Istenem, kezedben van sorsom, éppen ezért parancsolataid útján járok, mert bizakodó szívet adsz nekem."

Ezért jöttünk be kapuidon hálaénekkel, udvaraidba dicsérettel, hálát adni neked és áldani fenséges, szent nevedet, mert jó vagy, örökké tart szereteted és hűséged nemzedékről, nemzedékre.

Köszönjük Istenünk, hogy az elmúlt esztendőben is vigyáztál életünkre, szeretteinkére, javainkra, és megajándékoztál szülői, hitvesi, gyermeki, baráti, szolgatársi, rokoni, jószomszédi és hittestvéri szeretettel.

Köszönjük, hogy alkalmakat és lehetőségeket adtál arra, hogy ne csupán anyagiakban, hanem szellemiekben és lelkiekben is gyarapodjunk.

Köszönjük, hogy megőrizted gyülekezetünk lelki egységét.

Köszönjük, hogy alkalmakat teremtettél a közös együttlétekre, mert való igaz, hogy csak ott születik élet és áldás, ahol az atyafiak békességben élnek egymással.

Köszönjük, hogy a múlt esztendőben sem „maradtál el, s el sem távoztál tőlünk", hanem a mi őrizőnk maradtál jártunkban és keltünkben.

Köszönjük a tiszta beszédet, az evangéliumot, a vasárnapi szót, a reménynek biztató és a vigasztalásnak simogató szavait, s hogy az igazságnak kapui vasárnapról vasárnapra nyitva várták a nemcsak kenyérre, de jó szóra éhező lelkeket.

Bajainkban oltalmazónk, ügyeinkben gyámolítónk, fásultságunkban ösztönzőnk voltál, és megértetted velünk, hogy a kihívások, a sokszor akadályoknak tűnő dolgok lehetőségek is lehetnek, ha helyesen ismerjük fel azokat.

Bocsásd meg nekünk, ha néha rossz döntéseinkért téged okoltunk, pedig bizonyára mi nem voltunk elég tisztánlátók, határozottak, elszántak és bátrak.

Bocsásd meg nekünk, ha néha zúgolódtunk ellened, mert botor módon a mi megvalósításainkat, eredményeinket nem a magunk lehetőségeihez mértük, hanem másokéhoz.

Bocsásd meg nekünk, ha cselekvők helyett néha álmodozók, „felleghajtók voltunk".

Arra kérünk, az újesztendő reggelén, hogy áldj meg szellemi, lelki és testi erővel, és adj újabb lehetőségeket a jóra.

Adj komoly célokat és a célokhoz lelkes akarást, elszánt kitartást.

Add, hogy minden körülmények között ragaszkodjunk az igazsághoz, és rendületlenül higgyünk a szeretet és a jóság mindenhatóságában.

Ne engedd, hogy befészkelje magát életünkbe a szorongás, a lemondás, a holnapoktól való félelem. Ne engedd, hogy tanyát verjen ifjaink szívében a jövőtlenség érzése, hanem töltsd be lelküket megmaradásba vetett reménységgel, helytállással és hithűséggel.

Ragyogtasd ránk orcádat, áldj meg, és újíts meg bennünket. Ámen.

Józsa István Lajos

Eggyel kevesebb az igazakból...

2004 karácsony nagyhetében hunyt el Szabó Gyula író.

1930. szeptember 11-én született. A homoródalmási gyermekkor és a székelykeresztúri iskolaévek jellemformáló hatását többször is hangsúlyozta írásaiban. A *Gondos atyafiság* című regénytrilógiája tette ismertté az '50-es években. Kolozsváron élt és az *Utunk*, majd a *Helikon* című irodalmi folyóirat munkatársaként dolgozott. Tagja volt a Magyar Írószövetségnek is.

E rövid életrajzi vázlat, valamint fontosabb műveinek alábbi felsorolása csupán adatszerűen villantja fel Szabó Gyula életpályáját. Emellett viszont vajmi keveset árulnak el nemes egyszerűségéről és egyenes jelleméről az itt-ott megjelenő adatok, szakmai méltatások.

„Szellemünk alaptermészete a nyugtalanság, s ebből az áll elő, hogy hol az élők háborgatják a holtakat, hol a holtak az élőket, és valóság lesz a »szellemjárás« még akkor is, ha csak lábszárcsontokat tesz-vesz az eleven kutató szellem. Sokáig az örök életet is ilyennek hittük-képzeltük: a test a lábbal együtt elporlik, de a szellem örökké jár s vándorol."

Nehéz száraz adatokkal írni arról az emberről, aki e sorok íróját az elmúlt években egyfajta „almási házileányaként" – ahogyan ő nevezett egyik kötetének ajánlójában – gyakran fogadta otthonában, és felejthetetlen beszélgetések során osztotta meg életének megannyi apró szeletét.

Szabó Gyula azok közé az írók közé tartozott, akik korán felismerve az átkosnak nevezett rendszer visszásságait, nem voltak hajlandók kiszolgálni azt. Kéziratai inkább maradtak az íróasztal fiókjában, semhogy átírja őket az éppen uralkodó „normák és ideológiák" elvárásai szerint. Aztán az idők változtak, és mindenek mellett betegsége is megtanította arra, hogy az időszerű közéleti és politikai helyzetekhez mindenkor kellő nyugalommal, de annál mélyebb bölcsességgel viszonyuljon. Úgy tűnt, az idők változtak, de számára mégsem hozták meg a méltó népszerűséget, sikert. Voltak és vannak *mások*, akik ma annak az erdélyi magyar írói társadalomnak a kitüntetettjei, melyből őt sikerült kiszorítani. Szabó Gyula nem szerette a „nyomulást", a helyezkedést – ezt ő maga vallotta. Sokkal fontosabb volt családja – gyermekei, unokái, akikről mindannyiszor oly nagy szeretettel írt és beszélt –, valamint a következetességgel és tisztességgel végzett munka.

Sokat és naponta írt Szabó Gyula. Egyszerre több kéziraton is dolgozott. Az elmúlt három évben több műve is megjelent. Legutóbb a *Képek a kutyaszorítóból* című négykötetes műve kavart port a hazai irodalmi körökben. Ebben egyszerűen és igazsággal vall az elmúlt évtizedek erdélyi magyar irodalmi életéről. Nemrég újból megjelent a sokak által várt *Gondos atyafiság*, két kötetbe szerkesztve. Ez az a regény, amelynek eseménysora, a szereplők szokás- és jellemvilága nem csupán a szülőfalu – Homoródalmás –, hanem több erdélyi falu XX. század közepére jellemző világát is híven tükrözi. Napvilágot látott *A sátán labdái* című történelmi regényének 5. kötete is. Barátjának, a sepsiszentgyörgyi Albert Ernőnek segítségével megjelent a *Kényszerpályák* című kötet – „kiolvasni leginkább azt lehet belőlük, hogy három és fél évtizedes távon végig egy kegyetlen kényszerpályán kellett vesződni, jelen személyes esetben: írni és nem meghalni" (a sepsiszentgyörgyi könyvbemutatóra írt köszöntőjéből, 2004. február 10-én).

Találkozásaink során nemcsak íróasztal melletti munkájával, hanem a kertbeli teendőkkel is igyekezett lépést tartani. Már jó ideje ígértem, hogy egyszer meglátogatom vele azt a kiskertet, amelynek szőlőjéből annyiszor megvendégelt. A halasztgatásból pótolhatatlan mulasztás lett: ez a látogatás immár végleg elmaradt.

Sándor Krisztina

Szabó Gyula fontosabb kötetei: *Gondos atyafiság*. 1–3. kötet, Bukarest 1955–1961.; 2. átdolgozott kiadás: Bukarest 1964.; 3. kiadás: 2004.; *Annyi baj legyen*. Bukarest 1956.; *A szülőföld szimfóniája*. Bukarest 1961.; *Fűhúzó április*. Bukarest 1961.; *Szerelmünk havában*. Bukarest 1967.; *Hugom, Zsuzsika*. Bukarest 1968.; *Laczkó Rózsa balladája*. Bukarest 1969.; *Gólya szállt a csűrre*. Bukarest 1974.; *Tinta és tulipán*. Bukarest 1977.; *A sátán labdái*. I–V. kötet. Bukarest 1978–2002.; *Képek a kutyaszorítóból*. Csíkszereda 2002.; *Kényszerpályák*. Sepsiszentgyörgy 2004.

BORZALOM

Pataki András unitárius lelkész története az aranyosszéki identitás „szolgálatában"

A történetek többféle funkciót hordoznak a helyi kultúrákban. Sőt, a történetek elmondása vagy hallgatása is különböző szándékokat rejt. A történetekkel magához az élethez viszonyulunk, ezért szándékainknak megfelelően „részt veszünk" benne, alakítjuk, feldolgozzuk az élet valamely epizódját, eseményét vagy személyiségét.

Jogosan tehetjük fel a kérdést, milyen célt is szolgál a különböző történetek feltárása. A lehetséges válaszok közül csak néhányat említenénk: az egyéni magatartások, értékek megértéséhez eljutni személyes dokumentumok által; a társadalmi mobilitás folyamatát tanulmányozni; a különböző történeteket mint valamenynyi emlék állandó változását kutatni. A történetek élnek, változnak, elfelejtődnek. A rendszer- és életkorváltozások is átalakíthatják a történetek státusát.

Mégis miért vannak időtálló történetek? Miért van, hogy olyan gyakran találkozunk, hallgatunk olyan történeteket, amelyek több mint száz éves eseményekről mesélnek, mégis – annyi év ellenére – még mindig jelentéssel és valamilyen üzenettel bírnak? Igazából azt mondhatjuk mindezekre, hogy a még mindig élő történeteknek a titka a tekintélyükben rejlik. Az idők folyamán a történetek elszakadnak mesélőjüktől, önállósulnak, magukban élnek tovább, közvetítik ugyanazokat az üzeneteket, mint elődeink számára.

Egy helyi mítosz kialakulását próbáltuk végigkövetni, feleleveníteni és újraértelmezni. A kutatott eseménysorozat egy unitárius lelkipásztor élete és faluközössége köré szövődik. Pataki József (sz. 1931-ben) elbeszélése során nemcsak a mítosz „igaz" történetére kerestük a választ, hanem arra is, mi motiválta, hogy még ma is – közel hatvan év távlatából – él ez a történet, a faluközösség szükségét érzi annak, hogy beszéljen az egykori eseményekről.

A történet középpontjában Pataki András unitárius lelkész áll, aki 1922 és 1944 között teljesítette lelkészi hivatását egy aranyosszéki faluban, Várfalván. Nemcsak a helybeliek, hanem a környékbeli falvak lakói is szomorúan emlékeznek vissza az egykori eseményekre. A lakók körében még mindig él „Pataki pap" emléke, saját hősüknek tekintik, annak ellenére, hogy nem a falu szülötte. A magyarság egyik „végvári harcosaként" maradt fenn a köztudatban. Története és mártíromsága lassan mítosszá vált, amely élő példaként bukkan fel a környékbeli falvak lakóinak emlékezetében. A történet igaz voltáról és hogyanjáról érdeklődtünk fiától, Pataki Józseftől, aki gyermekként élte át az eseményeket. Az ő elbeszélése közelebb vezet kérdésünk nyitjához, ahhoz ugyanis: mi a magyarázata, hogy annyi évtized elmúltával még mindig élő az egykori várfalvi pap története? Válaszként a következő megállapítások szolgálhatnának:

1. közömbösség az évszámokkal szemben; a kisebb vagy nagyobb paraszti társadalom sokkal inkább kézenfekvőnek találja az évszámokban való gondolkodás helyett a nevekben és eseményekben való gondolkodást;

2. az érdeklődés mindinkább jelenközpontúvá vált: azok az események fontosak, amelyek a jelent befolyásolták, a jelen állapotát mindvégig visszavezetik egy előző korszakra;

3. az anakronizmus mint a feledés elleni garancia.

Ha a várfalvi tiszteletes történetét szét próbálnók szedni elemeire, akkor motívumokat kellene megkeresnünk, mivel a teljes mítosz az őt alkotó motívumok köré szerveződik. Fia számára édesapja képe több képből áll össze, ezek szerint beszélhetünk róla úgy, mint Pataki András, a jeles tanuló, a fiatal katona (gimnazista), a teológus, a fiatalon kiképzett pap, Balázs Ferenc kortársa, barátja, az erdész, a falu szervezője, vezéralakja, a leleményes (a tojásgyűjtés), a „mindenben jártas", a gondviselő apa, az oroszok által elhurcolt, a szökevény, a jó barát (a román pappal), aki „egyengette a dolgokat" a románok és a magyarok között, a szorgalmas gazda, az elárult, a megfélemlített, a meggyalázott („...a ló farka után kötötték a nyakátó, s úgy húzták le a temetőbe..."), a tisztelt – és legfőképpen a hős.

A sor nyilvánvalóan folytatható, de úgy érezzük, az összes motívum felsorolásával sem tudnók megragadni a Pataki András köré nőtt történet lényegét, talán azért, mert egy sajátos identitás fogalmazódik meg benne: az aranyosszékiség. A múlttal való kapcsolattartás egyik lehetséges módja az emlékezés, ezért Pataki Andrásról megfeledkezni nekünk, utódoknak bűn lenne. Hiszen nem jelentene ez egyebet, mint magunkról megfeledkezni.

Fodor Attila

Pataki József emlékezik édesapja életére és halálára

Kezdjem ottan, hogy édesapám Magyarsároson született, Kisküküllőn. Onnan került el gimnáziumba Kolozsvárra, oda vitte az édesapja. Akkó nem úgy vót, hogy dédelgették, hanem egyszerűen kirakta, na, fiam, itt vagy tanulni. Már a gimnáziumot ott kezdte Kolozsvárt, a Brassaiban, az Unitárius Gimnáziumban, de mikor hogy végezzék el, jött a világháború, az 1914–1918-as, akkó vót az első világháború. Édesapámat is elvitték a frontra, onnan még sok diákot vittek, és onnan a frontró hazakerült s mikó hazajöttek, úgy katona ruhába érettségiztek, vagyis a 8. osztályt, [...] Aztán kihelyezték ide Várfalvára...

Kortársa volt Balázs Ferenc... Az akkori papok, kell hogy tudjátok, ti fiatalok, nemcsak prédikáltak, hanem tanítottak is. Megtanította édesapámékat oltani, gyümölcsfákat hozott, vót egy gyümölcstelep itt Tordán, ottan szétosztotta, megtanította a fiatalokat, hogy hogy ültessenek. Azt mondják meg a nagyszülők, hogy hogy tette rendbe a templomot, hogy takarította ki a temetőt, ott vót zöldséges, gyümölcsös, a mai napig is megvan a keze nyoma ottan, tehát ő példát mutatott ebbe.

Akkó nem úgy vót, mint most van, a papokat sokkal jobban [komolyabban] vették, akkó megvótak a társaságok. Aztán nem beszélve arró, hogy színdarabokat tanítottak akkó... Édesapámnak, ami a legmaradandóbb vót, s ez nagyon fontos és jó dolog, hogy elsőnek Várfalván építettek kultúrházat. Miből építették? Tojásból. Hogy? Összegyűjtötték minden hétvégén, minden pénteken be kellett hozni a tojást. Akkó nem úgy vót,

hogy vót a nájlon szatyor, fene tudja, mi, hanem jött Sári néni, Annus néni a surcáva, a kötényéve, és hozta a tojást... Na, ezeket a tojásokat, amiket összegyűjtött, ezt behozta mindig Stepperhez, ez a Stepper cukrász vót itt Tordán, egy híres cukrász, zsidó vót, s így gyűlt össze a pénz, és ebből lett aztán a kultúrház. Az emberek aztán segítettek, közösen csinálták. Innet indult el, hogy aztán lett Rákoson kultúrház, aztán lett Kövenden, aztán lett Bágyonba, szóva így mentek sorra a dolgok. Visszatérek édesapámra, na, jött a háború. Édesapámat, ez nagyon érdekes, az elhurcolt tordai négyszáz valami, akit elvittek, [...] nagyon sokat fogságba; a románok biztatására az oroszok összeszedték, s elvitték őket fogságba; ugyanúgy faluról is vittek, édesapámat is elkapták. Édesapám, mondom, ismerve a dolgokat, ismervén a telepeket, mindent, édesapám, ahogy így megyünk Décsére, így Enyed felé, a vonatról valahogy lelépett, s hazajött, hazakerült. Aztán vesztére vagy nem, azt Isten tudja; most itthon van eltemetve.

Pataki József

Nagyon jó viszonyban volt a román pappal is, a várfalvival, Popának hívták, nemcsak hogy pap volt, de úgy is hítták... és mikor bejöttek a magyarok, a honvédek, édesapám egyengette a dolgokat, és nem is történt atrocitás a románokkal a faluban, ugyanakkor ilyen alapon édesapám is elvárta, hogy ne történjen semmi, mikó jönnek az oroszok. Elmentek otthonró, akkó sokan elmentek a falubó, elmentek Csegezbe, elmenekültek jobbra-balra... Édesapám, hogy lássa, mi van a papilakon, ráadásul tartott teheneket is, eljött a román paptól s elment haza a paplakra.

Akkó már fel vót dúlva a pince, csákányokkal mind ki vót [törve], hát keresték az italt [az oroszok]. Az igazság az, hogy falun mindenkinek vót itala, akkó ez így vót, hát ott vót a rengeteg gyümölcs a fákon, édesapám nem kereskedett vele, de hát neki is, mint minden embernek... Ez az egyik verzió, ez se lett volna akkora gond. Én inkább azt hiszem, vót, amivel mi mindig dicsekedhettünk, hogy az öt ujjunkon megszámoltuk, hogy Várfalván hány román van: Costi tanító, Moldovan tanító, Serbánék... és én sose tudtam, amíg gyerek voltam, hogy az a Mára János román. Én nem tudtam, mert mindenki magyarul beszélt a Felszegen. Megjárta ő is a '41-es háborút, fogságba esett, megtanult egy kicsit oroszul s megmondta az oroszoknak, hogy ő [az édesapám] pap. Aztán csak annyi is kellett nekik... nem is engedték el édesapámat többet... Nem kaptak több italt, felgyújtották a papilakot, ott vót az egyháznak több iratja, könyvtára, minden... Édesapámat – ők már bé voltak rúgva, mert már kaptak italt – levitték a papilakról, mert az udvarról le kellett jönni a bejárathoz, ott volta pince, levitték, s oda hátul nekiállították a falnak, de nem lőtték meg, hanem kereken rajzolták a géppisztollyal, csak ijesztgették, ott vótak a gyermekei, családja... Csak annyi, hogy megtudták, hogy pap. Ez volt a bosszú, hogy nem volt több ital már, de már bé voltak rúgva. Akkó visszahozták az udvarra, s ott aztán hátulról tarkón lőtték, kétszer is lőtték, s akkó a ló farka után kötötték a nyakátó, s úgy húzták le a temetőbe, a kert szélén. Ennyi volt az ő élete.

Az idő keresztтüzében élni veled tovább

Nem vagyok a média „híve", most mégis az egyházi sajtó segítségét kérem. Tiszteletemet és köszönetemet szeretném eljuttatni az alább megnevezett családokhoz. Kötelességet érzek rá lelkészként s emberként egyaránt. Lelkészként megköszönöm unitárius egyházközségünkben megélt hithűségüket, emberként a példaadó helytállásukat a családi, munkahelyi, társadalmi életben, amely sokunk számára követendő lehet.

Mindannyiunk életében vannak megismételhetetlen állomások, amelyek figyelmeztetnek és köteleznek. Egy ilyen figyelmeztetés teljesedett ki, amikor Marton Gábor és Marton Gáborné, született Márkodi Rozália ötvenedik házassági évfordulójára került sor.

A 231 éves nyárádgálfalvi unitárius templomunk történetében ez volt az első alkalom, amikor (2004. október 17-én) istentisztelet keretében ünnepelt a fent említett házaspár, a családtagok, az egyházközség és a faluközösség. A családban hagyománya volt a házassági évfordulók megünneplésének. Így került sor 1971-ben a szülők, Márkodi Mihály és Osváth Berta 50. házassági évfordulójának megünneplésére. Ezt követte a két nagyobbik lány 50. házassági évfordulója, nevezetten: Márkodi Gizella 1997. szeptember 18-án, Márkodi Anna, 2000. február 11-én.

Szinte családi tradícióvá nőtt a házassággal való törődés. S ezen bizony elgondolkodtam, s megpróbáltam magamnak magyarázattal szolgálni. Ősi magyar keresztény módra élték meg eddigi házasságuk fél évszázadát.

De mi is a házasság?

„Nem jó az embernek egyedül lenni, szerzek neki segítőtársat, hozzá illőt" – mondja az Úr a teremtés során. Nem jó az embernek egyedül lennie, de vajon a másik*kal* lennie jó-e? Nem kell-e túl nagy árat fizetni a szoros és bizonyos értelemben kizárólagos kapcsolatért?

Az emberiség sokezer éves története a „nem jó egyedül" kijelentés mellett tanúskodik. Nem ismerünk olyan kultúrát, amelyben a házasság és a család valamilyen formája ki ne alakult volna. Nem tűnik alaptalannak a szakirodalomban széleskörűen elfogadott megállapítás, hogy a házasság a család, az emberi élet alapvető formája és egyetemes jellemzője. A kérdés ötven évi házasság után először is az lehet, miként élték meg az ötven év mindennapjait, hogy a házasság fejlesztő kapcsolattá, erőforrássá vált számukra?

Úgy gondolom, a házasság minőségének meghatározásában két kapcsolati jellemzőnek, az elköteleződésnek és intimitásnak kiemelt jelentősége van. Az elköteleződés komoly döntés valaki mellett. Felelősségvállalás a másikért, függőségvállalás és az előre nem látható nehézségek vállalása. Az elköteleződés lényegéből fakadóan más választások korlátozása is természetes.

folytatás a 8. oldalon

Török Elek

Az idő...

folytatás a 7. oldalról

Az intimitás bensőségességet jelent, amely énünk magjaként tartalmazza az érzelmekkel átszőtt tudásrészleteket arról, kik vagyunk és hova tartozunk. S ezen keresztül éljük meg önmagunkat, s létesítünk is egyben hidat a lélekhez.

Marton Gábor atyánkfia és Rozália házassága kiállta az idő és a tér próbáját. Az 50. házassági évforduló ünnepi pillanataiban önmagunk életét is feltérképezhettük. Tanulság mindannyiunk számára, hogy életünk bizonyos állomásainál miképpen kell cselekednünk.

Az esendő ember testi-lelki sérülései ellenére erőt meríthet a felelősségvállalásra önmagáért és a másik emberért. Köszönjük, hogy ötven év után visszatértek az elindulás színhelyére, Isten oltalmazó ereje legyen életük hátralevő évein!

„És jó volt élni, mint ahogy soha,
S a fényt szemem beitta a szivembe:
Nem tudtam többé, hogy te vagy-e te,
Vagy áldott csipkebokor drága tested,
Melyben egy isten szállt a földre le
S lombjából felém az ő lelke reszket?

Igézve álltam, soká, csöndesen,
És percek mentek, ezredévek jöttek,
Egyszerre csak megfogtad a kezem,
S alélt pilláim lassan felvetődtek
És éreztem: szívembe visszatér,
És zuhogó, mély zenével ered meg,
Mint zsibbadt erek útjain a vér,
A földi érzés: mennyire szeretlek."

(Tóth Árpád: *Esti sugárkoszorú*)

Oklándi naptár

Kiváló koncepciójú és kivitelezésű falinaptár került a kezembe: Elekes András 1771-ben festett mennyezetkazettáiból válogatott kis képes „antológia", amely a 2005. év napjainak rendjét mutatja. Veres Péter a falinaptár egyik lapján röviden össze is foglalja a 18. századi asztalos és pingáló, illetve az általa készített mennyezet történetét.

Elekes András a Homoródvidéken gondosságáról és találékonyságáról jól ismert asztalosmester volt. 1769–70-ben került Oklándra új lelkésznek Mezei Márton, aki gyakorlatiasan, lelkesen beszélte rá az egyházközséget: újítsák meg a templomot. „Az, hogy a festett mennyezetet Elekes András készíti el és festi meg, az annyira egyértelmű volt, mint ahogy tavaszra nyár vagy őszre tél következik – írja a naptár kísérőszövegében Veres Péter. – Elekes el is vállalta, és miután elkészült az asztalosmunkával, elindult és bejárta a környező hegyeket, völgyeket, hogy beszerezze a pingáláshoz szükséges festékek alapanyagait. A fehérhez lisztpalát, a bordópiroshoz vaspátot, a téglavöröshöz ólompírt, a zöldhöz rézgálicot, a feketéhez koromfekete festékföldet gyűjtött."

A kazettákon florális és állatmotívumok egyaránt fellelhetők, rózsák és madarak, szarvas és liliom; sőt, a mester még a kétfejű, piros szívű Habsburg-sast is odafestette a deszkákra. De egyéb érdekességek is születtek ecsetje nyomán: „az egyik kazetta a kopernikuszi heliocentrikus naprendszert ábrázolja, míg a másik a húsvét vasárnapjának meghatározására szolgáló koncentrikus körökből álló táblázatot. Mindkét kazettát Mezei tiszteletes sugallatára és útmutatása alapján festhette Elekes, amit a »húsvéti kazettában« jelez is: »MICHAEL MEZeI« felirattal, az 1771-es évszám kíséretében."

A kiváló nyomdatechnikájú naptár (a székelyudvarhelyi Infopressnél készült) tizenhárom nagy reprodukciót tartalmaz, ezenfelül egy-egy fényképet a homoródoklándi templomról és a papi székről. A szem önfeledten kalandozhat el a figurák kavargásában és a színpompában. A szív nyitottságát és a lélek szabadságát olvashatjuk ki e látványokból. De idézzük még egy ízben Veres Pétert:

„Ma, a harmadik évezred elején, ha elmerülünk a homoródoklándi unitárius templomhajó kazettás mennyeze-

ének vizsgálatában, az 1771-es évszám láttán döbbenet és csodálat fog el. Aligha találunk magyarázatot arra, hogy ez az Európa számára ismeretlen művész mennyire jártas volt korának tudásanyagában. Mert James Watt még csak két éve találta fel a gőzgépet, Mozart csak 14 év múlva ül le, hogy megírja a Figaro házassága című operát, a nagy francia forradalomra még 18 évig kell várni. ... És akkor ott van a templom mennyezetére felírva a SYSTEMA COPERNICANUM magyarázó mondat, mellé festve a naprendszer akkor még kevesek által elfogadott ábrázolása a Nappal, a bolygókkal és azok holdjaival. Csodálatunkat csak elmélyíti, ha arra gondolunk, hogy Galileinek a neve, aki maga is többek között a kopernikuszi tanok terjesztője volt, csak a 20. század utolsó éveiben került le az eretnekek listájáról...

Nem tudjuk, hogy az asztalos-festő mikor született, hol tanulta a betűvetést, az asztalosszakmát és a festés mesterségét. Azt sem tudjuk, mikor és hol halt meg, és hova temették el. Arról sem készült kimutatás, hogy az általa megfestett mennyezet alatt hány embert kereszteltek, konfirmáltak vagy eskettek...

Homoródoklándi Asztalos Elekes Andrásról csak azt tudjuk biztosan, hogy amit tett, azt »istenes jó indulattyából« tette, és ezt az egyik kazettára fel is írta."

J. K.

lap lap után

Látványos fejlődés tanúi lehetnek mindazok, akik felzárkóz(hat)nak a kolozsvári unitárius teológusok lapjának, a *Láng*nak az olvasói közé.

Tavalyi év végi számaikban az érdeklődő a székelykeresztúri (októberi lapszám) és a siménfalvi (novemberi szám) egyházközség múltjával ismerkedhet Sipos László összefoglalóiból. A *Láng* idézi Czire Szabolcs teológiai előadó tanévnyitó beszédét, aki a mustármagnyi hit kiterebélyesedését és Isten országának „fává növekedését" vezérmotívumként állította a hallgatók elé. De hasonló lelki-szellemi épülés lehet a hozadéka ifj. Nagy Endre prédikációnyi elmélkedésének is (elhangzott Déván, 2004. november 6-án). A két lapszám – egymást kiegészítve – Borbély István alakjával és szellemi hagyatékával foglalkozik. Az októberi számban Mikó Ferenc méltatja Borbélyt és veszi számba kéziratban maradt munkáit, a novemberi lapszámban pedig Kovács Mária szemlézi a hírlapok és folyóiratok hasábjain megjelent Borély-cikkeket és -tanulmányokat. Ilkei Ildikó Heltai Gáspárról készít portrét, Pál Edit-Éva pedig arra keresi a választ – Heltai és a reformáció-kor prózáját tartva szem előtt – hiszünk-e, higgyünk-e az ördög létezésében?

Alapos és fogalomtisztázó dolgozat az októberi számban a Rácz Norberté (*Boszorkánykonyha*) a dekonstrukcióról és Jacques Derridáról. Novemberben viszont igazi csemegeként olvashattuk Tőkés Lóránt írását a székelyderzsi jégverés-ünnepi határkerülésről, illetőleg Fodor Attila dolgozatát (*Az aranyosszékiség mint identitás*). A két lapszám interjúiban előbb dr. Szabó Árpád püspök válaszol a Láng kérdéseire, majd Czire Szabolcs „leplezi le" a diák–tanár, illetve diák–diák viszony alakulását a közelmúlt tapasztalatai nyomán.

A bevezetőben említett látványos fejlődés mögött egyértelműen a szorgalom és a megmutatni-akarás tiszteletre méltó igénye áll. A lap érezhetően a küllemi megújulást is rövid távú céljai közé sorolja, bár a novemberi lapszám fejléce leginkább valamely nindzsás akciófilmet juttathatja eszünkbe. A letisztázódáshoz azonban nyilvánvalóan útkeresésre van szükség. A *Láng* pedig minden kétséget kizáróan „úton van".

J. T.

Boda Károly halálára

2004. november 20-án Budapesten 73 éves korában váratlanul elhunyt Boda Károly, a kolozsvári tanügy jeles egyénisége, a Brassai Sámuel Líceum nyugalmazott tanára és igazgatója. Pénteken, december 3-án délben a Kerepesi temető ravatalozójából helyezték örök nyugalomra hamvait. A temetésen a kolozsvári iskola küldöttséggel képviseltette magát, s fejezte ki részvétét. A ma Budapesten élő egykori kollegák és tanítványok nagy számban jelentek meg a gyászszertartáson, az egykori évfolyamok képviselői koszorúk sorát helyezték a ravatalra.

Az egyházi szertartást Rázmány Csaba magyarországi unitárius püspök vezette. Pál apostol galatáiakhoz írt levele 5,13 verse alapján, valamint a Sütő András családi sírján található feliratot („A fáklya magát emészti meg, miközben másnak szolgál") szem előtt tartva mondott prédikációt. Az egykori kollegák és barátok nevében Gáll Dénes volt igazgató szólt szívhez szóló szavakkal, két végzős évfolyam nevében Bodó György és Szabó Attila István emlékezett meg a jeles osztályfőnökről. A Brassai Sámuel Líceum mai vezetőségének nevében dr. Gaal György idézte fel Boda Károly életútját, önfeláldozó munkásságát. A Székely himnusz hangjaival zárult a megható szertartás.

A botránkozás nélküli lelkiismeret

Albert László néhai városfalvi gondnok emlékére

„Ebben gyakorlom magamat,
hogy botránkozás nélkül való lelkiismeretem
legyen Isten és emberek előtt mindenkor"
(ApCsel 24,16)

Botránkozás nélküli lelkiismeret – forgatom lelkemben ezt a félmondatot. Vajon a felgyorsult világban, amikor mindenki minden áron érvényesülni és vagyont gyűjteni akar, lehet-e még lelkiismeretről beszélni?

Más a jelenben minden: más a nevelés, az iskolában csak tanítani tudnak, de a nevelésre nem jut idő. Talán Pál apostol idejében sem volt másképp. Voltak hatalmasok, voltak törtetők, voltak önzetlenek és fogékonyak Isten alkotásai iránt. Pál apostol legfontosabb jellemzői épp a kitartás, az önzetlenség és az önfeláldozás.

Néhai Albert László abban az időben volt egyházi vezető, amikor mások nem vállaltak szerepet, sőt, üldözték mindazt, ami egyházi. 1961-ben már keblitanácsos, 1978-tól az egyházközség gondnoka lett. Éberen vigyázott a városfalvi unitárius egyházközség megmaradt vagyonára. Vigyázott arra, hogy a templom állapota jó legyen. Nem telt el egy hét sem, hogy a lelkészt fel ne kereste volna. Az ő vezetésével cseréltük ki a templom bútorzatát, és padlóztuk újra a templomot. Oda tudott hatni, hogy a hívek önként adományoztak erre a célra. Szükségtelen volt a kirovás. Gondnoksága idején épült a lelkészi telken a garázs és gyászkocsi-szín, de sok javítás, karbantartás is történt. Erős akarattal vallotta: nem múlhat el év, hogy valamit ne dolgozzunk az egyházközség túlélése érdekében. Vasárnaponként persze mindig részt vett az istentiszteleten.

A családjában szerető hitvestárs és édesapa volt. Egy alkalommal a felesége epebetegséggel kórházba került. Könnyei között vallotta: „Tiszteletes úr, én az asszony nélkül olyan semmi vagyok!" Bizony úgy van, mind olyanok vagyunk mi férfiak – próbáltam vigasztalni –, de bízzon, Irén néni hamarosan felgyógyul. Valóban: az öröm nem maradt el. Irén néni hazajött a kórházból.

1990-ben lemondott tisztségéről. Az egyházközség vezetősége és hívei kérték számára az Egyházi Főtanácstól a „tiszteletbeli gondnoki" címet. Amikor a Főtanács jóváhagyta a kérésünket, az oklevelet egy Biblia kíséretében ünnepélyes külsőségek között adtuk át.

Betegsége súlyosbodott. Bő éve, 2003. december 28-án hunyt el. Emlékét őrzi özvegye, két gyermeke és unokája. Őrizzük mi is, az egyházközség vezetősége és hívei. Pihenése legyen csendes, emléke áldott!

Bíró Barna

Egyházi nyilatkozat a Trianon filmről

A Protestáns Teológiai Intézet egyházi magánegyetem, fenntartását nem állami költségvetés, hanem a Református, az Unitárius és az Evangélikus-Lutheránus Egyház biztosítja, a hívők önkéntes adományaiból. Ennek alapján, de ősi hagyomány szerint is a Protestáns Teológiai Intézetben történő oktatás és a leendő lelkipásztorok vallási, erkölcsi, társadalmi és kulturális nevelése, e három egyház négy püspökének felügyeleti körébe tartozik.

A Protestáns Teológiai Intézetben zajló oktatói-nevelői munkát a januári vizsgaszesszió derekán súlyosan megzavarták a *Trianon* filmmel kapcsolatos, az intézet vezetőit ért zaklatások. A gazdasági rendőrség, az ügyészség által küldött bűnügyi nyomozóhatóság jár az intézetben – az ügyet figyelemmel kísérő újságírók és tévések seregével együtt –, ami a diákság körében olyan bizonytalanságot, feszültséget és félelmet keltett, amely felháborító módon a kommunista diktatúra éveiben tapasztaltakhoz hasonlít, amikor a Securitate terrorizált minket. Úgy gondoljuk, hogy ez a helyzet senkinek sem használ, legkevésbé az Európai Unióba készülő országunknak, amelynek vezetői oly sokat hangoztatják a demokratikus szabadságjogok tiszteletben tartását: a nemzetiségek és felekezetek közötti egyenlőséget és az egyházak autonómiáját.

Január 7-én Koltay Gábor rendező és Raffay Ernő történész kulturális estjét, amelynek keretében a *Trianon* című, 14 részes dokumentumfilm rövidített változatát is vetítették, örömmel üdvözöltük, és a körútjukat szervező EMI kérésére szívesen átengedtük a dísztermet. Ezt a termet és más termeket 1990 óta rendszeresen átengedjük kulturális rendezvények szervezőinek, mert ezzel is elősegítjük hallgatóink kötelező tanulmányok melletti, önkéntes képzését. Ugyanakkor politikai pártoknak nem bocsátjuk rendelkezésére termeinket.

A *Trianon* filmnek, rendezőjének, történész-szerzőjének megismerése teljesen beleillett az általuk támogatott rendezvények sorába. Lehetőséget láttunk arra, hogy hallgatóink a közelmúlt történelmének egy elhallgatott időszakáról végre tárgyilagos, tudományos értékű tájékoztatást kapjanak és arról nyíltan, őszintén beszélhessenek.

Az óriási érdeklődés miatt a rendezvény kezdetekor intézetünk rektora ígéretet tett a szervezőknek, hogy egy héttel azután a díszterem újra rendelkezésükre áll az est megismétlésére. Annak ellenére, hogy ezt az ígéretet senki sem vonta vissza, az előadók és az EMI a második vetítés találkozó elmaradásáról döntöttek.

Azt a körülményt, hogy az állami hatóságok, a film tartalmát és a rendezvény szervezési körülményeit nem ismerve, a január 7-i kulturális est szervezőit és házigazdáját utólag különböző törvények és kormányrendeletek paragrafusaira hivatkozva, hatóságilag nyomozzák, kifaggassák, a törvénysértés gyanújába hozzák, egyházaink életébe való beleszólásnak tekintjük, s e beleszólás ellen a leghatározottabban tiltakozunk.

D. Tőkés László püspök,
Királyhágómelléki Református Egyházkerület
Dr. Pap Géza püspök, Erdélyi Református Egyházkerület
Dr. Szabó Árpád püspök,
Erdélyi Unitárius Egyház
Adorjáni Dezső püspök,
Ágostai Hitvallású Evangélikus-Lutheránus Egyház
Dr. Juhász Tamás rektor, **Dr. Rezi Elek** dékán,
Protestáns Teológiai Intézet

Kedves Olvasó!

Az *Unitárius Közlöny* 2005-től havonta jelenik meg, továbbra is 16 oldalon. Reméljük, minden kedves Olvasónk megelégedésére és épülésére.

A havilapot a továbbiakban előfizetéses és szabadárusításos rendben forgalmazzuk.

Előfizetés

Előfizetni egyrészt a helybeli lelkésznél – vagy megbízottjánál – lehet, egyelőre csak a 2005. év feléig, másrészt közvetlenül az Unitárius Egyházi Központnál, ugyancsak 2005 júniusáig. Előfizetőink számára a lap egy példánya 5000 lejbe kerül.

– Az Egyházi Központnál előfizetni óhajtó Olvasóinknak tehát postai úton a február–június időszakra 25 000 lejt kell küldeniük címünkre (400105 Cluj, B-dul 21. Decembrie 1989 nr. 9.), **Szabó Zoltán** nevére. A pénzküldő szelvény rendelkezési rovatába („corespondenţă") kérjük, ezt írják: UK 2005/1. Az *Unitárius Közlöny*t postai úton házhoz küldjük.

– Az egyházközségnél előfizetőknek természetesen helyben kell fizetniük az öt hónapra (ugyancsak 25 000 lejt), a lapszámokat pedig a templomban vagy a lelkészi irodában vehetik át. A lelkészek – vagy megbízottaik – nyilvántartásban fogják vezetni az előfizetéseket.

Szabadárusítás

Azok az Olvasóink, akik nem óhajtanak előfizetni az *Unitárius Közlöny*re, példányonként megvásárolhatják az egyházközségekben a lapot, 7 000 lejért.

Köszönjük minden kedves Olvasó érdeklődését és hűségét az *Unitárius Közlöny*höz. Kérjük, ismertessék meg a havilapot másokkal is!

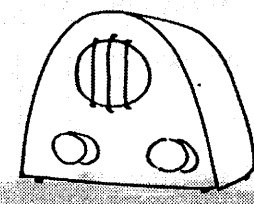

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora
Agnus Rádió,
kéthetente csütörtökön 7:30-kor
február 3., 17., március 3., 17., 31.

Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből
Agnus Rádió,
kéthavonta, vasárnap 12:30-kor.
március 13.

Meditáció – az elmélkedés műsora
Kolozsvári Rádió,
február 23., március 30.
(szerda, 9:00)

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió,
alkalomszerűen, vasárnapokon.
február 6., március 13.

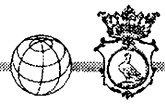

A hagyományos újévi püspöki fogadást Kolozsváron, a püspöki rezidencián tartották, ahol dr. Szabó Árpád és felesége meghívására Kolozsvár unitáriusai, egyházi főtisztségviselőink, lelkészeink, az egyházi központi hivatal munkatársai és más meghívott vendégek együtt köszöntötték az új esztendőt. Püspök atyánkfia a 2004. évet értékelő beszédében számba vette az Egyház és intézményei megvalósítását, amelyre dr. Máthé Dénes főgondnok az előttünk álló év kihívásait felvázoló beszédben válaszolt.

Egyházunk központi hivatalát január 14-én Hódmezővásárhely város vezetőiből és önkormányzati képviselőiből álló küldöttség látogatta meg. Lázár János polgármester elmondta, hogy városa évek óta fontosnak tartja a határon túli magyarság támogatását, 2005-ben pedig e támogatást a kolozsvári unitárius diákétkezde kiépítésének elindítására szánják. Hódmezővásárhelynek a határon túli magyarság életében való részvételét az is bizonyítja, hogy a kettős állampolgárság ügyében kiírt népszavazáson a város polgárainak közel kétharmada igenlően szavazott.

A jobbágyfalvi-nyárádszeredai egyházközség január 15-én tartotta új lelkésze, Sándor Szilárd beiktató ünnepélyét. A beiktató beszédet dr. Szabó Árpád püspök mondta, a beiktatást Nagy László esperes végezte el.

Az Egyházi Képviselő Tanács körlevélben arra kérte az unitárius egyházközségeket, hogy a január 23-i perselypénzt ajánlják fel a délkelet-ázsiai természeti katasztrófa áldozatainak megsegítésére. Az összegyűlt adományokat az Egyház a Vallásszabadság Nemzetközi Társulata által juttatja el a térségben működő segélyszervezetekhez.

A Lelkészképesítő Bizottság január 25-án lelkészképesítő pótvizsgát tartott, amelyen Pálffy Tamás Szabolcs marosszentgyörgyi, Szász-Cserey Katalin firtosmartonosi és Szabó József alsórákosi gyakorló segédlelkész lelkészi oklevelet szerzett.

Az Egyházi Képviselő Tanács január 28-án rendkívüli ülést tartott Kolozsváron, amelynek tárgysorozatán többek közt a 2005. évi központi költségvetés véglegesítése, az ülésezési terv és eseménynaptár rögzítése, valamint az egyház építkezési és javítási terveinek körvonalazása szerepelt.

Özv. Kiss Domokosné sz. Kocsis Rozália volt kénosi tiszteletes asszony életének 75., özvegységének 4. évében január 17-én hosszú és súlyos betegség után elhunyt. Temetésére január 19-én került sor a kénosi unitárius templomból a helyi temetőbe, a gyászszertartást Csáki Levente kénos-lókodi lelkész végezte. Az egyetemes egyház és az általa alapított Lókodi Ökumenikus Öregotthon részéről Gyerő Dávid előadótanácsos, az Unitárius Nők Országos Szövetsége részéről Asztalos Klára elnök, a Lókodi Ifjúsági Alapítvány részéről Orbán Árpád igazgató mondott búcsúbeszédet. A Jakab Lajos Alapítvány, valamint az elhunyt barátai, Gyarmathy György és Catherine búcsúlevelét az alapítvány elnöke, Dombi Dezső olvasta fel. Kiss Rozália életművének következő lapszámunkban méltóbb emléket állítunk. Emlékét hálásan megőrizzük.

Komjátszegiek Lókodon

A kolozs-tordai köri nőszövetség 2004 júliusi találkozóján alulírott, a komjátszegi nőszövetség elnöke és Szőlősi Júlia pénztáros arról értesültünk, hogy a nőszövetségek terményeket gyűjtenek a Lókodi Öregotthon támogatására. Hazafele tartva feltettük magunknak a kérdést: vajon nem tudnánk-e mi, komjátszegiek is terménygyűjtési akciót szervezni az öregotthon segítésére? A gond az, hogy nagyon kevesen vagyunk. Vajon összegyűl-e annyi termény, hogy ne kelljen szégyenkeznünk, ha kevés lesz az adomány?

Hazaérkezve szándékunkat elmondtuk lelkészünknek, aki nagy örömmel fogadta tervünket, és azonnal kész volt a segítségre. A szándékot az őszi hálaadás ünnepén a szószékről kihirdette, majd kérésünket írásban is eljuttattuk minden családhoz. Az eredmény felülmúlta várakozásunkat. Majd minden unitárius család hozzájárult a terményadományhoz, sőt, egy román ortodox család is. Egyik unitáriusunk, amikor elhozta a zöldséggel telerakott zsákját és ráadásul két sütőtököt mellé, meg is jegyezte: sokkal jobban esik nekem, hogy én adhatok ilyen nemes célra, mintha nekem kellene kapnom.

November 20-án kora hajnalban felpakoltuk az összegyűjtött mintegy 17 zsáknyi zöldséget a kölcsönkért mikrobuszra, és lelkészünk vezetésével elindultunk Lókodra. Az időjárás nem kedvezett. Előbb az eső eredt el, majd később havaseső, havazás és hóvihar nehezítette utazásunkat. Korondon fél órára megálltunk a híres fazakasok munkáit megtekinteni, majd Székelyudvarhelyen betértünk egy főtéri cukrászdába egy forró feketére.

Délben érkeztünk meg Lókodra, ahol az igazgatónő kedvesen fogadott, irodájában feketekávéval kínált, elbeszélgettünk. Jóleső érzéssel állapítottuk meg, hogy az otthon tisztaságot, meleget és kényelmet biztosít az ott lakók számára. Mikulás napja közeledvén egy-egy tábla csokoládét adtunk át az idős otthonlakóknak. A legnagyobb elismerés számunkra az volt, hogy amikor az igazgatónő a zöldséges zsákokat átvette, megjegyezte: ilyen nagy mennyiségű adomány kevés érkezett. Ez azért is jól esett, mert kis létszámú gyülekezetünk családjai talán erejükön felül is adtak erre a célra.

Hazafele a Kis-Homoród mentén meglátogattuk az oklándi szép műemléktemplomot és ifjúsági házat, majd Kőhalmon és Segesváron keresztül késő este érkeztünk haza Komjátszegre, azzal a megnyugtató érzéssel, hogy a mi szerény nőszövetségünk is tudott hasznos, önzetlen cselekedetet végrehajtani nem csak szűkebb gyülekezeti életünkben, de azon túl más rászoruló közösség részére is. Hála illeti a komjátszegi adakozó családjainkat, de nem utolsósorban tiszteletes urunkat is közreműködéséért.

Wekerle Zsófia

Csodálatos péntekek

„Amikor én még kislány voltam…" csendül a fülembe, s közben gyerekek mosolygós arcában gyönyörködöm.

1995 nyarán az udvaron, amikor kézimunkázgattam, a kislányok kíváncsian figyelték az öltéseket. Nemsokára kéréssel jöttek: ők is szeretnének varrogatni. Így kezdtük el Ürmösön a „kézimunka órát" péntekenként. A legegyszerűbb öltéseket próbálgattuk, hiszen az öt-hat évesek is szeretettel jöttek. Végül hagyományossá vált ez a pénteki találkozás.

Boldogan várom a pénteket, elfelejtem a fáradtságot. Két órakor kis csengő hangok szólalnak meg, majd kiáltják a „papnénit". Ilyenkor öröm tölti el a lelkemet, újra gyereknek érzem magam. Együtt játszunk, még a szavakkal is észrevétlenül, varrunk, imaversenyt rendezünk, rajzolunk. Szép munkájukat továbbítom a *Csodavár*nak és a *Dobbantó*nak. Örvendek a megjelent munkáiknak, nemcsak ők, hanem én is büszke vagyok rajzaikra, verseikre.

Szeressétek a gyerekeket, varázsoljatok mosolyt ragyogó arcukra, szeretettel öleljétek át, oktassátok, de szükség esetén a fenyítést se feledjétek el!

Boldog és fáradhatatlan vagyok péntekenként, mert szeretem a gyerekeket.

Adorjáni Gyöngyvér

Vízió

Lelkigyakorlat. A feladat „adva van": átjutni a túlsó partra. Amit ismerünk: a tömeg, valamint a távolság (térben és időben). A sebesség a rendelkezésünkre álló eszközöktől függ, attól, hogy csónakkal, ladikkal, komppal, vitorlással, esetleg kisebb hajóval indulunk-e.

A lényeg: átjutni a túlsó partra. Mindnyájan egyszerre indulunk, és mindnyájan egyszerre is érkeznénk, ha a túlsó parton lévő tömeg nem taszítana vissza.

Pánikhangulat. Hisztéria. Van, aki tombol. Van aki a nála lévő, feleslegesnek tartott igazolást a vízbe dobja. Egyesek dühösek, csalódottak, kiábrándultak. Mások az édes jó anyukát emlegetik. Tehetetlenség, letargia.

Többen imádkozunk.

A lelkigyakorlatnak egyelőre vége. A feladat „adva volt": átjutni a túlsó partra.

Nem rajtunk múlott.

Benedek Enikő

Az élő és éltető örökség hordozói

A tavalyi ősz egyik legszebb élménye számomra az Aranyos-menti Néptánccsoport előadásának megtekintése volt. A tánccsoport székelyföldi körútja során látogatott meg minket is Homoródszentpéteren és Szentpálon. Megrendítő élmény volt látni az ősz hajú zenészt, ahogy odaadó szívvel húzza a kis suhancnak a talpalávalót, aki jókedvében olyan magasra ugrott, hogy a csillagok is csak nagy megerőltetés árán tudtak a helyükön maradni. A leányocskák körtánca is olyan volt, mintha angyalkórus énekelne és lejtene földöntúli táncokat. Az ifjak magabiztos, könnyed, lebilincselő táncai pedig nem engedték, hogy a kezünk pihenjen, mindegyre tapsolni akartunk, s bár kevesen voltunk a nézőtéren, azért lelkesen kiáltottuk, hogy vissza, vissza.

A lassú kezdésű, majd őrjítő gyorssá változó táncok mintha egyéni és közösségi életünket jelképezték volna. Megmaradásunk céljából sokszor indulunk mi is lassú táncba a kihívásokkal, a megpróbáltatásokkal, aztán felgyorsul a ritmus, a dallam, és a táncok ölelkeznek és versenyeznek, s az utolsó szó jogának birtokosa váltakozik: hol a táncos pattint egy utolsót, hol a zenész húz egy tust. Néha mi győzünk, néha a kihívások.

Amíg átadtam magam az előadásnak, azon is morfondíroztam, mennyi munka, mennyi idő, izzadság, imádság, bosszúság, áldozat kellett ahhoz, hogy ez az előadás létrejöhessen. Az otthon elköltött vacsora mellett aztán megtudtam, hogy rengeteg ember áldozatos munkájának gyümölcse egy ilyen csoport felállítása és életben tartása. Isten éltesse mindenekelőtt az Aranyos-mente ifjúságát, akik nem szégyellik a hagyományos ruhát, a csizmát, a kalapot, a selyemszoknyát. Akik a nyugati világ divathóbortjai és hullámai között is értékelni tudják őseik ruháját, akik a disco extasy pirulái helyett az erdélyi magyar muzsikának engedik meg azt a kiváltságot, hogy extázisba ejtse őket. Éltesse Isten mindazokat a tanárokat, zenészeket, lelkészeket, gondnokokat, teológiai hallgatókat, akik segítik az ifjúságot önmagára-találásában. Nem utolsósorban egészséget és további kitartást kívánok Várfalva polgármesterének, hogy segítse az ifjakat anyagilag és erkölcsileg, szívvel és lélekkel úgy, ahogy eddig tette.

Szép Erdélyország egyik igen híres tájáról jött el hozzánk negyven ifjú, hogy felrázzon minket tömbmagyar tunyaságunkból, és megmutassa, miként lehet és kell ápolni azt, ami szent, továbbadni azt, ami megtarthat minket.

Ahová ti léptek, virágok nyíljanak, ahol megpihentek, források fakadjanak, ahol énekeltek, a sziklák is meghasadjanak, ahol táncoltok, ott sohase legyen lemondás, csüggedés, hanem a hitnek és reménységnek jövőt formáló bizonyossága!

Székely Kinga-Réka

Kedves egyletező barátaink!

Reméljük, hogy a szilveszter előtt szétküldött körlevelünk eljutott minden egylethez. Ebbe mindazt összefoglaltuk, ami az új év első és legfontosabb egyleti tevékenységei közé tartozik.

I. Amint már tudjátok, a *VIII. ODFIE Versmondó- és népdaléneklő verseny* országos döntőjét 2005. február 25–27. között Nagyenyeden tartjuk. Minden egyletből két személyt várunk: az általatok kijelölt szavaló szabadon választhat egy verset, és a körlevélben megjelölt 5 közül pedig – kötelező módon – még egyet. Az egyletet képviselő másik versenyzőnek két népdalt kell elénekelnie: az egyiket teljesen szabadon választja, a másodikat pedig a bírálóbizottság jelöli ki, a fellépő által kötelező módon benyújtott 5 népdalcím közül.

Az egyházközségi egyletek képviselőinek (jobb esetben a helyi elődöntők nyerteseinek) személyi alapadatait (név, születési időpont) és elérhetőségét, valamint a döntőre szabadon, ill. a megjelöltekből választott vers, másfelől az 1+5 népdal címét *február 14-i határidővel* kérjük elküldeni a székhelyi iroda hagyományos vagy elektronikus postacímére. A versenyzők szállás- és étkezési költségeit természetesen biztosítjuk, az útiköltség fedezéséhez a helyi egylet vagy egyházközség segítségét kérjétek.

Bár nem tesszük kötelezővé, minden versenyzőt arra kérünk, hogy lehetőségei szerint a fellépéséhez öltözzön népviseletbe, és ilyenformán is mutasson példát a hagyományőrzésből. Tekintettel arra, hogy az egylettagságnak alsó korhatára van, csak a 13. életévüket betöltött ifjak versenyezhetnek. Amennyiben valamely egylet mégis fiatalabb képviselőt küld, akkor ő versenyen kívül, a gálaműsor keretében szerepelhet.

A rendezvényhelyszín szálláslehetőségeinek korlátozottsága miatt *a versenyzőkön és a választmányi tagokon kívüli érdeklődőknek sajnos nem tudunk szállást és étkezést biztosítani.* Így részvételük csak akkor válik lehetővé, ha az előbbiekről magánúton gondoskodnak.

A verseny helyszínéül a nagyenyedi *Bethlen Gábor Kollégium* szolgál. A rendezvény kezdési időpontja február 25., péntek, 18.00 óra; menetrendje a megszokott, vagyis: ismerkedés után szakmai műhelymunka, vacsora, irodalmi est; másnap: reggeli, áhítat, délelőtti versenyrész, ebéd, délutáni versenyrész, vacsora, kiértékelő, eredményhirdetés, gálaműsor, majd úgynevezett buli. Az érkezők úgy válasszák ki az utazási eszközöket, hogy idejében megérkezzenek, másfelől pedig vasárnap délig hagyják el a bentlakást. Ajánlott vonatjáratokat a körlevélben találtok.

II. A hamarosan mögöttünk hagyott évben igencsak sikeresnek számítottak a különböző egyházkörökben megrendezett egyleti találkozók. Ezt figyelembe véve ezúttal is *pályázatot hirdetünk területi találkozók szervezésére.* A pályázat tárgyát olyan másfél-kétnapos időtarta-

folytatás az 14. oldalon

Az ODFIE Elnöksége

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) 2005. évi központi rendezvényei

1. VIII. ODFIE Versmondó- és népdaléneklő verseny
FEBRUÁR 25–27., NAGYENYED

A rendezvény a fiókegyleteinkben alapfokon megrendezett versmondó- és népdaléneklő versenyek győzteseinek országos döntője. Egyszerre hagyományőrző és tehetségkutató találkozó. A legjobb előadásokat hangszalagon és CD-lemezen is megörökítjük.

2. Egyletes újságírók találkozója MÁRCIUS 31. – ÁPRILIS 1.

Az első ízben sorra kerülő találkozó célja a különböző helyi egyletekben szerkesztett ifjúsági lapok szerkesztőinek és munkatársainak szakmai tapasztalatcseréje és ismereteik bővítése.

3. Foglalkozás-vezetők tábora ÁPRILIS 2–3.

A szintén első alkalommal megrendezésre kerülő tábor azon egyletvezetőknek szól, akik az ODFIE rendezvényein, ill. a helyi egyletek működtetése során többféle foglalkozást irányítanak. A tábor célja az ötletcsere mellett e sajátos szerepkörrel járó feladatok és felelősségi körök megosztása, és ezáltal az ODFIE programjainak, működésének hatékonyabb összehangolása.

4. Unitárius egyetemisták és főiskolások IV. találkozója ÁPRILIS 15–17.

A találkozó elsősorban a címben kiemelt réteget célozza, az országos unitárius ifjúsági életbe való bevonás szándékával. Emellett a találkozó tapasztalat- és ötletcserére is alkalmat ad a különböző egyetemi városokban működő egyetemista körök tagjai és vezetői számára.

5. Fiatal felnőttek II. találkozója MÁJUS 6–8.

Az egyletezésből „kinőtt" fiatalok közös hétvégi találkozójának célja az, hogy további működési lehetőségek feltérképezésével biztosítsa ennek a rétegnek a cselekvő jelenlétét az Egyházban és általában az erdélyi magyar közösségi életben.

6. Magyar unitárius gyermek- és ifjúsági szórványtábor, XII. kiírás
JÚLIUS 4–10.

7. Unitárius ifjúsági táborok (5 tábor), VI. kiírás
JÚLIUS 4–10., JÚLIUS 18–24.

A táborok célja a számbelileg kettős (nemzeti és felekezeti) kisebbségben élő magyar unitárius gyermekek és ifjak nemzeti és felekezeti azonosságtudatának ápolása.

8. Észak-amerikai unitárius-univerzalista ifjúsági körút
JÚLIUS–AUGUSZTUS, ERDÉLY-SZERTE

9. IX. ODFIE Színjátszó találkozó AUGUSZTUS 5–8.

A színjátszó találkozó a fiókegyleteink keretében működő színjátszó csoportok verseny jellegű seregszemléje. Kiváló tehetségkutató és közösségépítő fórum.

10. XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencia AUGUSZTUS 18–21.

Az ifjúsági konferencia az ODFIE 1928 óta megszervezett legfontosabb évenkénti rendezvénye: az erdélyi unitárius ifjúság seregszemléje, egy központi téma köré csoportosuló előadásokkal, istentiszteletekkel, vetélkedőkkel, tánccházzal, művelődési és szórakoztató műsorokkal.

11. VIII. ODFIE Vezetőképző és az ODFIE 2005. évi küldöttgyűlése
SZEPTEMBER 6–8.

A vezetőképző célja a fiókegyletek vezetőinek alapfokú képzése: egyleti jellegű alapismeretek, vezetési stílusok és technikák, csoportfoglalkozási alapelvek, előadói fogások, menedzselési, programszervezési és pénzügyviteli ismeretek átadása.

12. VIII. ODFIE Egyház- és nemzettörténelmi vetélkedő országos döntője
NOVEMBER 4., KOLOZSVÁR

A rendezvény célja a történelemismeret bővítése, az Egyházhoz és a magyarsághoz való kötődés erősítése, tehát a nemzeti és egyházi azonosságtudat jó irányú befolyásolása.

13. Dávid Ferenc ifjúsági emlékzarándoklat (nyolcadik alkalom)
NOVEMBER 5., DÉVA

A névadó és egyházalapító püspökünk emléke előtti tisztelgés helyszíne a dévai vár, melynek falai között Dávid Ferenc életfogytiglani börtönt szenvedett. A programban emlék-istentisztelet, alkalmi beszédek, várjáték, koszorúzás, régizene és egyháztörténelmi előadás szerepel.

Kedves...

folytatás a 13. oldalról

mú rendezvények képezhetik, amelyekre a környékbeli (nem kizárólagosan azonos egyházkörbeli) egyletek képviselői hivatalosak (25–35 fő). A program összeállításánál a saját elképzeléseiteket és az egyházköri képviselőitek javaslatait egyeztessétek. A pályázatnak egy-két oldalban tartalmaznia kell a programtervet, a szervezési feltételeket és a kivitelezés elképzelését (a különböző programrészek színhelyei, a szállás és étkeztetés biztosítása stb.), valamint a költségtervet, megjelölve azon költségtételeket, amelynek fedezését az ODFIE központi alapjából kéritek. A pályázatok benyújtása az év első felében bármikor történhet, elbírálásukról hetek alatt gondoskodunk.

III. Az ODFIE Választmánya nevében ismételten *pályázati felhívás*sal fordulunk hozzátok a jövő évi *ifjúsági konferenciá*nk (2005. augusztus 18–21.), valamint *a színjátszó találkozó*nk (2005. augusztus 5–8.) megszervezése tárgyában. A pályázatnak – egyszerűen és röviden – csak a szervezési szándék vállalását és a szervezési alapfeltételek ismertetését (pl. ütőképes helyi egylet, a szállás és az étkeztetés megoldása, a különböző programrészeknek megfelelő helyszínek) kell tartalmaznia. A *IX. ODFIE Színjátszó találkozó*, illetve a *XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencia* szervezését vállaló pályázatok ODFIE-székhelyre történő beérkezésének *határideje: 2005. január 31.*

A *2005. évi központi rendezvényeink programjaira és kivitelezésére „ötletszüretet"* hirdetünk (mindenekelőtt az ifjúsági konferencia témaválasztása kapcsán). Az egyleti élet bármilyen más területét érintő véleményeteket vagy ajánlásotokat is jó néven vesszük. Ezek kifejezésére a postai lehetőségek mellett személyes alkalmat kínálnak a különböző rendezvényeken történő találkozások, valamint a választmányi körutak.

IV. Még mielőtt a végére érnénk, két újabb rendezvényötlettel hozakodunk elő, melyek elsősorban az egyletekben előforduló különböző „szakmai" rétegek képviselőit érintheti.

Terveink szerint jövő tavasszal, március 31 – április 1-én kerülne sor a *foglalkozás-vezetők találkozójá*ra, amelyre mindazokat az egyletvezetőket, egylettagokat elvárjuk, akik általában az egyleti esteken különböző foglalkozásokat vezetnek le, találnak ki stb. Ezt a hétvégi találkozót a tapasztalat- és ötletcsere jegyében kezdeményeztük. A találkozó a szakmai fejlődés céljával nyerhet életet.

Április elején az *egyletes újságírók találkozójára* kerülne sor. Amint a neve is mutatja, az április 2–3-ra tervezett rendezvényre azokat várjuk el, akik a helyi egyletekben újságszerkesztésre adják a fejüket. Hasznos tanácsok, érdekes ötletek, közös tapasztalatok, szakmai tudnivalók megosztása a cél, és ezzel szoros összefüggésben nem titkolt szándékunk a helyi egyletlapok megjelenésének újbóli fellendítése.

A fentiekben ismertetett két rendezvényötletre várjuk a visszajelzéseket. Legkésőbb *február 27*-ig hozzátok tudomásunkra, hogy szükséges-e a fenti programok beiktatása jövő évi rendezvényeink sorába, avagy sem? Más szóval arra kérünk: írjátok meg, hogy a ti egyletetekből ki érdeklődik, hányan jönnétek el a szóban forgó találkozókra? Válaszaitokat előre is köszönjük.

Mindenkinek eredményes új esztendőt kívánunk!

Az új évre

Olyan nyugtató és jóleső érzés visszagombolyítani az elmúlt év fonalát, és rájönni arra, hogy kereső utunkon nem voltunk egyedül. Rohantunk ringó füveken, falvak, házak, sátorok és emberek között. Játékaink rongyosabbak, eljártunk néhány cipőt, elvesztettünk néhány sátorszeget, felfedeztünk, megkerestünk, végigjártunk, megszerveztünk, láttunk, hallottunk, tanultunk, tapasztaltunk, elénekeltük, eljátszottuk, ismerkedtünk, barátkoztunk, de főképp változtunk...

Mert minden év változtat kicsit rajtunk. Érdesebbre marja természetünk, élni tanít, simít egyet lelkünk ráncain, megbocsátani és elfogadni tanít. Minden év új személyeket, társakat, barátokat hoz közel hozzánk. Így tanulunk megbocsátani, de megbántani is. Mindez örömmel és gyakran bánattal jár – de ez így van, így volt rendjén.

Most itt állok, ismét útra készen. Batyuba kötöttem az elmúlt évet. Lassú léptekkel bár, de szívembe lopakodik az új év is. Nem teszek fogadalmakat, nem álmodozom, csak reménykedem abban, hogy ez az év is olyan lesz, mint a többi: lesz benne jó is, rossz is, pihenés és rohanás is, mosoly és könny is. Reménykedem abban, hogy ez évben is lesz akaratunk megkeresni egymást, lesz elég erőnk megélni mindazt, ami ránk vár. És reménykedem abban, hogy találkozom veletek, fiatalokkal, barátokkal.

Elindulok. Felettem az égbolt, mellettem a fák, lábam alatt a föld. Ki jön velem?

Fülöp Júlia

Kedves Ifjú Barátaink! Kedves Felfedezők!

Újra itt vagyunk! Gratulálunk minden eddigi versenyzőnknek, és várjuk továbbra is mindenki jelentkezését. **Értékes nyereményekkel jutalmazzuk munkátokat minden fordulóban, a végén pedig nyári táborozás is vár egyházkörönként az összesítésben legtöbb pontot gyűjtő hat versenyző számára!**

Játékunk: szellemi kirándulás az unitarizmus világában. Nem az a döntő, mit tanítottak nektek eddig egyházunkról és ebből mennyit jegyeztetek meg; ennél sokkal fontosabb, miként tudtok tájékozódni, mennyire vagytok kitartóak a keresésben, mennyire vagytok önállóak a munkában, mekkora mértékben sarkall a kíváncsiság. Tudjátok, a felfedezés öröme!...

Az alábbi kérdésekre adandó válaszokat az *Unitárius Közlöny* 2005. évi 1. számában (*vagyis éppen e számban*) találjátok meg. A helyes válaszokat, valamint a helyesen válaszolók névsorát a *Közlöny* 2005-ös évfolyamának 3., márciusi számában hozzuk nyilvánosságra. Arra kérünk, ne írjatok semmit ceruzával, csakis golyóstollal, vagy tintával. Minden lapra írjátok fel neveteket, életkorotokat és a borítékra teljes címeteket is! A kérdőívet a *Közlöny*ből vágjátok ki, töltsétek ki. Ha hosszabban kell válaszolni, akkor egy tiszta, fehér lapon mellékeljétek a válaszokat, rajzokat. Lehetőleg kerüljétek a javításokat. Törekedjetek a minél olvashatóbb, szebb írásra!

Jó kutakodást! Sikeres felfedezést! Izgalommal várjuk válaszaitokat!

Borítékolva postázzátok a címemre, saját címeteket pontosan feltüntetve. Részt vehet minden 9–14 év közötti fiatal. Beküldési határidő: 2005. február 28-a.

Postai cím: Fekete Levente 527005 Aita Mare Str. Főút 349 Jud. Covasna RO

Előző lapszámunkban hibásan közöltük az első forduló megfejtéseiben Dávid Ferenc eredeti nevét. Helyesen: Franz Hertel, Hertel Ferenc.

Tükör

Ismertesd röviden – füzetlapnyi terjedelemben – egyházközségedben az ifjúsági egylet újságát. Ha még nincs, akkor te hogyan képzelnéd el mint szerkesztő? Írj egy bemutatkozó vezércikket is! **10 pont**

Forgószél

1. Mi a homoródoklándi templom kazettás mennyezetén levő díszítő motívumok érdekessége? **10 pont**

.....

.....

.....

2. 2005-ben hány rendezvényt szervez az ODFIE 2005-ben? Nevezd meg, hogy számodra melyik lenne a legizgalmasabb? Indokold meg! **10 pont**

.....

.....

.....

.....

.....

3. Mit nevez Emerson fiának írt intelmében „halálos nyavalyának"? Szerinted miért? **5 pont**

.....

.....

.....

.....

Gyorsaság

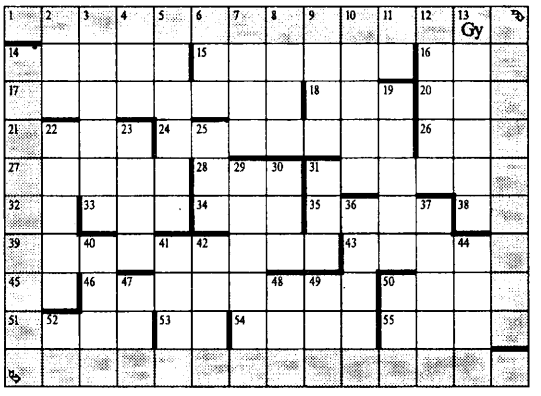

Bemegy a városi turista egy falusi kovácsműhelybe, nézelődés közben megfog egy izzó patkót, amit villámgyorsan el is dob. A kovács mosolyogva kérdezi:

– Csak nem égette meg a kezét, uram?

– ...! – feleli a turista. *(A választ lásd a rejtvényben!)*

Vízszintes: **1. A poén első része.** 14. Mely ideje? 15. Bútordarab. 16. Rostnövény. 17. Termodinamikai extenzív mennyiség. 18. Szlovák régiesen, ill. gúnyosan. 20. Argentína olimpiai jele. 21. Gaz. 24. Menekülő. 26. Ily módon, 27. Esetleg. 28. Esőn álló. 31. Csokonai-darab címszereplőjének férje. 32. Parancsoló. 33. Időmérő. 34. Kábítószer-fajta. 35. Orosz együttes, két lány alkotja. 38. Sort közepe! 39. Nehézhidrogén. 43. Az égig ér. 45. Puha fém. 46. Anna ..., Tolsztoj regénye. 50. Abba az irányba. 51. Családi szövetség. 53. Tangens. 54. Számítógép-tartozék. 55. Az utcán.

Függőleges: 2. Egy, németül. 3. Téli úttisztító eszköz. 4. Bizonyos ideje. 5. Orosz női név. 6. A kőpénzek szigete (YAP). 7. Énekesmadár-fajta. 8. Egyetemi kar. 9. A mértékegység 10^{-18}-szorosát jelenti. 10. Híres kozmetikum-márka. 11. Hollandia autójele. 12. ... Delon, francia filmszínész. 13. Hargita megyei tájegység. **14. A poén második része.** 19. Születésnapi sütemény. 22. Nauru fővárosa. 23. Vízbe érint. 25. Nyakmelegítő. 29. Madzag. 30. Mókus háza. 31. Motorkerékpár-márka. 36. Sóstó a Bărăganban. 37. Szökik. 40. Cári rendelet. 41. ... a csíziót, tisztában van a dolgokkal. 42. Csodás történet. 44. Olasz folyó. 47. Angol Anna. 48. Nem úgy. 49. Nemzet. 50. Képzőművészeti alkotás. 52. Nedv.

Válóok

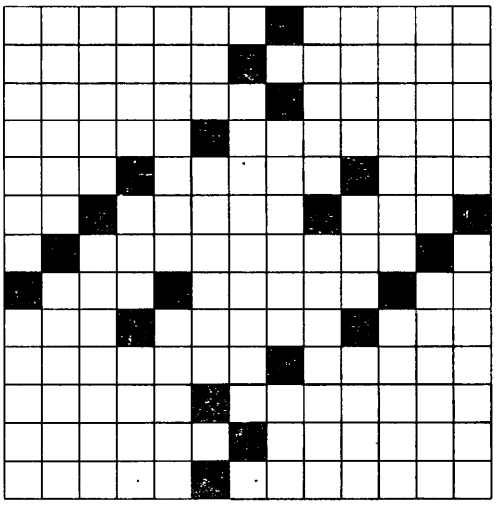

Helyezze el a mellékelt hálóban az alábbi szavakat, hét kivételével. Helyes megoldás esetén ebből a hét szóból a következő vicc poénját állíthatja össze:

Feleség az ügyvédnél:

– Ügyvéd úr, el akarok válni a férjemtől!

– Miért, asszonyom?

– Mert minden este lemegy, hogy megvegye az újságot.

– De asszonyom, ez még nem válóok!

– ...! *(A poént lásd a rejtvényben!)*

2 betűsek: DE, FO, LS

3 betűsek: ITT, JÖN, LEJ, LEJ, MÁS, MÍG, MOS, OKI, SAV, TEJ, ZÁP

4 betűsek: ALÓL, ÁRUL, IGEN, MERT, ROLÓ, TÓRA

5 betűsek: ATALA, ÁRULÓ, HALAS, HATOK, KARÓS, KILOP, LEBUJ, LILIK, LÓBÁL, MAGÓG, MIKOR, PASAS, PIRÓK, PIROS, SIMÍT, TOROS

6 betűsek: ALAKÍT, EGEREK, ÉGERES, FALAZÓ, ITALOS, MINDIG, ODÁZÁS, REGGEL, TAKARÓ, TANÍTÓ, TÁROZÓ, VALÓDI

7 betűsek: ÁTLAGOS, FELÁLLÓ, FÉLÁLOM, FOGATOS, ITALOZÓ, INARI TÓ, LEBUKIK, LEKOPIK, LEVAKAR, RÓKAMÁL, SIMOGAT, TOBOZOS

9 betűsek: KISIPAROS, LEKAPARÁS

A rejtvényeket készítette: Forrai Tibor

Kedves Rejtvényfejtők!

Az *Unitárius Közlöny* ezentúl több munkát ad Önöknek. Lapszámonként két rejtvényt közlünk. Nyereménysorsolásainkon természetesen azok vehetnek részt, akik mindkét rejtvény megfejtését beküldik (persze egyetlen borítékban). A rejtvényezésre viszont kéthónapos időkeret áll rendelkezésükre.

E havi rejtvényeink megfejtését **március 5-éig** várjuk. A helyes megfejtéseket beküldők között értékes könyvnyereményt sorsolunk ki.

A 2004. évi utolsó lapszámunk rejtvényének megfejtői közül **Balázs Gyöngyvér** gyergyószentmiklósi Olvasónk nyert könyvajándékot. Gratulálunk!

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Kivitelezés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 10-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.

Kéziratokat nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.

A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.
3. szám. 2005 március
Ára: 7000 lej, előfizetőknek: 5000 lej

A hit (nem csak) húsvétkor

„Mi az igazság?" – kérdezte a Birodalom ötödik júdeai prokurátora, Pontius Pilatus. A híres jelenet e mondatába sokan vetítik bele az istentelen hatalom gonoszságát, az idegengyűlöletet és a cinizmust, de legfőképpen a hitetlenséget.

A Biblia hűséges olvasói és megértői elsősorban *hívő* olvasók, akik abban a meggyőződésben forgatják az Írás lapjait, hogy náluk, nálunk van az igazság, mi vagyunk az igazak, hiszen mi *hiszünk*, Pilátus viszont, meg Annás, Kajafás, a „farizeusok és írástudók", az apostolságra méltatlan Júdás, a levágott fülű poroszló, a Pétert kérdezgető udvarbeli szolgák, a ruhákon osztozkodó katonák – ők mind nem hittek. Így hát gonoszak voltak.

Tényleg ilyen egyszerű volna az „igazság"?

Ennyire azonos volna a hit a bibliai olvasmányélménnyel?

Ha most volna *akkor*, és mi volnánk a fentebb sorolt „szereplők" helyében, vajon hogy cselekednénk? Hiszen *akkor* nem volna Bibliánk, nem prédikálnák nekünk vasárnapról vasárnapra azt az istenhitet, amelynek alapján könnyeden, szinte észrevétlenül „éljük bele" magunkat a kereszténységbe; talán – farizeus-mód – mi is épp úgy kürtöltetnénk magunk előtt, mindahányszor a templom javára adakozunk; jól esne, ha szponzorként tisztelnének, hízelegne nekünk, ha rávarrnák a „logónkat" a templom kárpitjára. És e langyos, kényelmesre tapodott önhittségi állapotból alkalmasint mindenkit megbélyegeznénk, aki újat, szokatlant, radikálisat mond, aki felhívja a figyelmünket a mások csöndesen adott két fillérére, hitelvekbe szedhetetlen, *irracionális* hitére, reménykedve-reménytelen bizalmára. Vajon mit gondolnánk s mondanánk (!) arról az asszonyról, aki egy jöttment hordószónok ruháját megérinti, csak azért, mert – szerencsétlen, babonás némber! – azt gondolja: gyógyító erő sugárzik belőle?! Meglehet, csak valami habókosan jótékonykodó palit látnánk mi is abban a szamaritánusban, aki lehajolt az alélt emberhez. Hiszen bizonyára tökrészeg. Vagy „narkós". Megérdemli!

Mi a biztosíték arra, hogy a Jézus által végbevitt csodák számunkra nem közönséges mutatványok volnának? Ugyan hányan vannak közöttünk olyanok, akik igazán különbséget tudnának tenni Jézus és egy bravúros technikájú bűvész között, ha nem neveltek volna bele a kátéba?

Ennyire azonos volna a hit a „neveltséggel"?

És mit gondolnánk vajon, amikor alig ismerős asszonyok szenzációtól sápadozó csácsogását hallanánk arról, hogy az a kivégzett ember eltemetése után két és fél nappal eltűnt a sziklasírból? Miként vélekednénk, ha eljutna hozzánk a szóbeszéd, hogy a hírhedt koncepciós per hőse és áldozata megint él, sőt, zárt ajtókon keresztül közlekedik, lyukas kezekkel és lábakkal, nem vesz magához eleséget, és nagyszerű, de érthetetlen általánosságokat mond azoknak, akikkel azelőtt is együtt járt-kelt az országban?

Tegyük szívünkre a kezünket: (el)hinnénk-e vajon?

De még ha igennel felelnénk is, vajon arra való-e a Mindenhatóba vetett hit, hogy jól érezzük magunkat tőle és benne, mintha már végleg és visszavonhatatlanul „elkészültünk" volna egy nagy, örök üdvösségre? Sugallhatja-e a hitünk azt, hogy nincs és nem lesz több kérdésünk, kételyünk, önmarcangolásunk? – Kánaán? Sőt: egyenesen Isten országa?

Húsvétkor ünneplünk, a reménylő jövőre gondolunk, s ez így van rendjén. De esetleg gondoljunk be a Palotába is!

folytatás a 4. oldalon

Jakabffy Tamás

Húsvét és nagypéntekek közötti útravaló

A húsvéti ünnepkörre történő lelki ráhangolódás minden évben a gyász és az ünnep, a bánat és az öröm átélését feltételezi. Ezekben a napokban újfent mérlegre kerülnek emberi tudatunk kulcsfogalmai: az élet, reménység, szenvedés, halál. Nézzünk hát szembe létünk értelmének sarkalatos kérdéseivel, mert azok előbb-utóbb „ünneptelenül" is felvetődnek, és akkor már úgysem lesz kiút...

Húsvét nemcsak megméri alapfogalmainkat – önvizsgálatra késztetve az ünneplőket –, de tartalommal is megtölti azokat, mindenekelőtt a reménység fogalmát. Bizony, szükségünk van erre, hiszen hívők és tagadók, elfogultak és közömbösek, áldozatvállalók és felelősség elől menekülők hada vár évről évre a megváltozás és az újrakezdés lehetőségére. Tegyük hozzá: joggal reménykedve, mert az élettel együtt a remény az egyik legnagyobb isteni ajándék. A tudatosan megélt húsvét visszaadja a reménységet: ledobhatjuk régi gúzsunk, mint a kígyók, új bőrbe bújhatunk, ha lelkünk nemcsak óhajtja ezt, de kész is a változásra. Húsvét figyelmeztet arra, hogy három napnál tovább reménység nélkül nem élhet az esendő ember. A reménykedés készségével fogadjuk hát mindig ezt az ünnepet!

Az örökélet ünnepén alapvető reménységünk Isten gondviselésébe vetett hitünkből fakad. E hit szerint nincsen halál, csak átváltozás, hiszen van bennünk valami, amit nem lehet sárba taposni, mint a méltóságot vagy a jogot, amit nem lehet hat szál deszka közé zárni, mint a felbomlásra ítélt testet, s aminek nem árthat sem erőszak, sem ellenségeink rosszindulata – az igazságtalanság vagy az igazság túlzásai képében. És nem árthat semmi egyéb, mert lelkünk és életünk Istentől való, az ő lényéből származik, és így örök. Az élet folytonosságának hitéről e helyen is hosszasan el lehetne bölcselkedni. Most azonban nem ez következik, hanem nagypéntekről lesz szó, mert húsvét lényegének megragadása a nagypénteki dráma átélésével kezdődik.

Nagypéntek tanulságát – és bármelyik vallásos ünnep lényegét – csak úgy tudjuk igazán megérteni, ha képesek vagyunk a jelenben is lelkileg átélni az eredeti eseményt. Gyermekkoromban, akárcsak a másokéban is, ez úgy történt, hogy a nagypénteki események templomi felelevenítése, Jézus szenvedéstörténetének előadása mindig szomorú lelkiállapotot eredményezett. Bár tudtam, hogy két nap múlva húsvét következik, és feltámad az igazság, ha történetesen nem támadna fel, az örök értékek felsőbbrendűségén akkor sem ejthet csorbát egy szerencsétlen kereszтfa... Mégis, a maga egyszeriségében fájt Jézus halála, és úgy fájt, mintha jelen időben feszítették volna meg. A tökéletes jóságot, a teljes ártatlanságot és az önfeláldozó szeretetet láttam keresztre szegezve Jézusban, ugyanakkor önmagunkat, legalábbis jobbik valónkat éreztem meggyalázva, kereszten függeni Jézussal együtt. Gyermekkoromban képes voltam titkon még könnyezni is az égre kiáltó és elfogadhatatlan nagypénteki gazság miatt.

Ilyenféle érzelmi azonosulás nyomán azóta már inkább értelemmel és hittel keressük a kereszthordozás lényegét, hogy – megértve azt – mindennapi keresztjeink elviselhetőbbé váljanak. Így nagypéntek gyászát nem azért elevenítjük fel évről évre, hogy húsvét örömét előlegben valamiképpen megrontsuk, hanem hogy az kiteljesedhessen. A nagypénteki példa és gyász önmagában is érték; mondhatni: erőt adó gyász.

Az igaz ember (Jézus) és általában az igazság pillanatnyi keresztre feszítése számunkra nem a halált és a véget jelenti, hanem az igazságtalanság időleges megnyilvánulását, például azért is, hogy az előbbiek győzelmét még diadalmasabbá tegye. Nagypéntekek nélkül nincsenek igazi húsvétok: a megaláztatás, a kitaszítottság és a szenvedés megtapasztalásával teljesebben gazdagítanak minket a mindenkori felemelkedések.

A csütörtök éjjeli és a nagypénteki dráma részletei valamilyen formában az emberi lét örök velejáróira emlékeztetnek: gyengeségeinkre és kiszolgáltatottságunkra, illetve – másfelől – reményeinkre és az emberi méltóságra. A következőkben elevenítsük fel a szenvedéstörténet néhány meghatározó mozzanatát, és próbáljuk magunkra vonatkoztatni tanulságait.

– A példamutató életével és meggyőző tanításával „hódító" Jézust az akkori zsidó vallásos vezetők el akarták veszejteni; érdekükben állt. Tervükhöz kapóra jött az egyik tanítvány áruló készsége... *Júdássors* a miénk is, hiszen eszméink és elveink pénzért vagy más érdekből történő megtagadása sokszor nekünk sem okoz különösebb gondot, és barátaink, bajtársaink részleges cserbenhagyása is szinte mindennapos, ugyanakkor különösebb lelkiismeret-furdalás nélkül vagyunk képesek hátat fordítani az elesett és segítségkérő ismeretleneknek. Mellesleg árulás: a más nemzetiségű helytartó (Pilátus) szabadon bocsátotta volna az elárultat, azonban honfitársai kíméletlenül „feszítsd meg!"-et kiáltottak. (Úgy néz ki, már akkortájt is dívott egy ilyenfajta nemzeti „összetartás".)

– A nagypénteki történetben egy másik gyengeségi tényező *a kitartás és az akarat hiánya.* Jézus legmegrázóbb élethelyzetében, közvetlenül elfogatása előtt gondviselő Atyjához fordult, és gyötrő imádságban készítette lelkét a végső megpróbáltatásra. Ebben az utolsó előtti imádságában egyedül maradt, ugyanis az együtt-virrasztásra felkért tanítványait mindegyre elnyomta az álom... A fáradtság, az önfegyelem hiánya, illetve az alvás rossz útravalók a megpróbáló élethelyzeteinkhez, mert érdemleges jelenlétünk megszűnését eredményezhetik. Ettől már csak egyetlen lépésre van a végzetes mulasztás, vagyis a „kísértés gyöngeségébe esés", amely rendszerint visszafordíthatatlan következményekkel jár.

– Fölöttébb példaértékű Jézus szenvedéstörténetében az embertelen bánásmódnak, a szörnyű *megaláztatásoknak emberi méltósággal és türelemmel történt elviselése* is. A levetkőztetés, az arculütés és -köpés, a csúfság jelének számító töviskorona és bíborpalást, a megvesszőztetés, a kínzó szomjúságra felkínált ecet türelmes elfogadása hordozza a jézusi példa hitelességének mélységét. Valódiságát pedig az pecsételi meg, hogy egyféleképpen kinyilvánította a mélyen emberi érzést, az *egészséges halálfélelmet* is. Így kéri, hogy amennyiben lehetséges, múljék el tőle a keserű pohár, de végső soron ne az ő, hanem az Atya akarata érvényesüljön. Nyilvánvaló, hogy ez és a megrázó „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet?" kérdés sem megtorpanást vagy hitbeli fogyatékosságot jelent. Még csak nem is számonkérő jajkiáltás volt ez, hanem a testiséggel számolni kénytelen ember ösztönös segítségkérése a végső megpróbáltatásban. Jézusnak a – Lukács feljegyzésében ránk maradt – végszava ezt látszik igazolni: „Atyám, a te kezedbe teszem le az én lelkemet" – sóhajtott

folytatás a 6. oldalon

Szabó László

A zsidók húsvétja

Mózes második könyvének első fejezete egy igen rövid mondatban összesíti mintegy négy évszázad történetét. „Meghalt József és valamennyi testvére, meg az az egész nemzedék. Izrael fiai pedig szaporodtak, gyarapodtak, megsokasodtak, nagyon megerősödtek, és megtelt velük az ország." (2Móz 1,6–7).

A Nílus-deltától észak-keletre letelepedett zsidó törzs fokozatosan alakult néppé. Békésen gyarapodott mindaddig, amíg Egyiptom „új királya", I. Szethosz, a 19. dinasztia nagy uralkodója lépett trónra. Szethosz keményen bánt ugyan az idegen népekkel, a legvéresebb üldözés azonban csak halála idején tört ki. II. Ramszesz (J. e. 1290–1234) kényszermunkára küldte a hébereket, és megparancsolta valamennyi előszülött zsidó fiú meggyilkolását.

Izrael népe nem feledte ugyan az Ábrahám pátriárkának tett isteni ígéreteket, most mégis reménytelennek érezhette sorsát.

Az elbeszélés szerint ebben az időben született Lévi törzsében egy fiúcska, akit anyja a gyermekpogrom elől hónapokig rejtegetett. Végül „Ábrahám, Izsák és Jákob istenére" bízva a Nílus vizébe engedte egy kosárban. A Biblia szerint a gyermek éppen a fáraó lányának kezébe került, aki gondosan felnevelte. A hagyomány úgy tartja, hogy Mózes – mert róla van szó – felnőttként és csak egy véletlen folytán döbbent rá, hogy egy elnyomott nép fia. Hirtelen felindulásában leütött egy hébert kínzó egyiptomi őrt. Ennek folytán menekülnie kellett. Jól képzett, befolyásos egyiptomi vezérből üldözött zsidó lett.

Isten azonban prófétájává tette. Mózes az Arab-félszigetet déli részén élő midianiták törzsében lelt ideiglenes otthonra. Itt alapított családot is, és itt, a pusztában szólította meg „Jáhve angyala". Mózes kezdetben vonakodott elszegődni Isten szolgálatába, végül azonban elfogadta a megbízást. Visszatért Egyiptomba, és közölte Izrael véneivel küldetését.

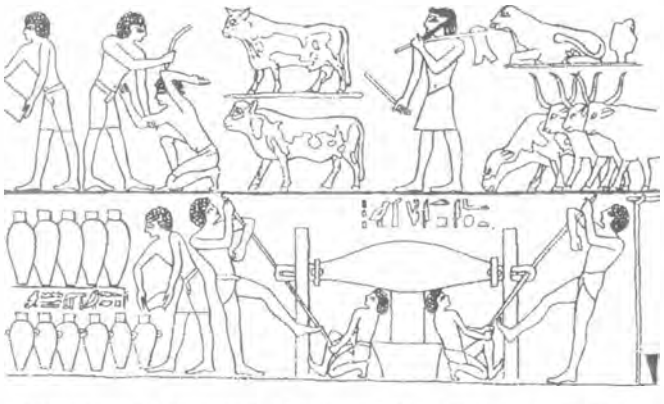

Zsidók munkája Egyiptomban. Tébában talált sírfestmény a J. e. 15. századból. Fent: egy szemita állatokat vezet a legelőre. Balra egy felügyelő ütlegel egy rabszolgát. A középső rész írása: „Apiru (héberek?) által készített bor". Az építkezések mellett ez is a zsidóknak fenntartott munkák közé tartozott.

II. Ramszesz – minthogy a zsidók ingyen munkaerőt jelentettek a nagy építkezéseken – hallani sem akart arról, hogy elengedje a hébereket. A Biblia szerint Mózes hatalmas, de aránytalan küzdelembe bocsátkozott a fáraóval. Jáhve azonban mellette áll. A héberek megtapasztalták Isten mindenhatóságát. Az izgalmasan leírt tíz egyiptomi csapás, illetve a Vörös-tengeren való csodálatos átkelés ezt a folyamatot érzékelteti.

Az Egyiptomból való kivonulás ideje bizonytalan: az 1250 és 1225 közötti évekre tehetjük. Izrael – az elbeszélés szerint – útra készen költi el az első „peszah-bárányt". A *peszah* (vagy *pászka*) már meglévő szertartások összefoglaló neve. Ezek az ősi szertartások az Egyiptomból való kivonulás emlékező megjelenítésével színeződtek át. Korábban a nomád pásztorok tavaszi ünnepe volt ez a nap, „a nyájak zsengéjének" feláldozása. Vélhetőleg az volt az értelme, hogy a legelőváltás (a törzs továbbindulása) előtt biztosítsák az istenség(ek) jóindulatát a jövendőre, és elhárítsák a veszedelmeket. A kánaáni honfoglalás után ez a jelentés vélhetőleg összekapcsolódott a „kovásztalan kenyerek" paraszti tavaszünnepével. A hálaadás később

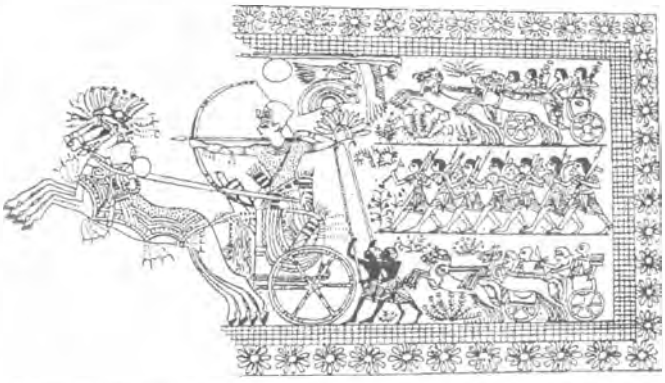

A fáraó üldözi a szemita törzseket. Tutanchamun (J. e. 14. század) sírjának falfestménye. A harci kocsikon mindig két katona volt: a vezető és az íjász, de az udvari festményeken a király mint hadseregének vezére mindig egyedül van kocsiján.

az egyiptomi szolgaságból való megmenekülésre irányult. Az állatok első ivadékának feláldozása megkíméli a nép gyermekeit; a vérrel megkent ajtófélfákat (és ezzel a zsidó családokat) elkerüli Jáhve haragja, a kovásztalan kenyér az indulás sietségét jelképezi.

A kivonulásra emlékeztető pászka-ünnepet Izrael hűségesen megtartotta. Jósiás (Jozija) király kultuszreformjától kezdve a családi ünnep templomi és zarándokünneppé vált. A számkivetés utáni korban összekapcsolták az állatok templomi levágását a családi körben elköltött peszah-vacsorával. (Egyébként a maga korában ezt az alkalmat használta fel Jézus arra, hogy megfeszíttetése előtt elbúcsúzzék tanítványaitól, az új, a mindeneknél fontosabb szeretet-parancsot hagyva rájuk.)

A kivonulás (Egyiptomból „az Ígéret Földje" felé) a prófétai irodalomban – Hóseásnál, Jeremiásnál – „eljegyzésként" szerepel Isten és a választott nép között. Jáhvénak szinte tulajdonnevévé válik: „az, aki kihozta a népet Egyiptomból." Magát a Vörös-tengeren (Sás- vagy Nádas-tengeren) való átvonulást egy olyan elbeszélés örökíti meg, amely három hagyományból szövődött össze. A jahvista, elohista és papi hagyományréteg ötvöződése e bibliai epizódban a gondviselő segítség „mindent elsöprő" hatékonyságát teszi érzékletessé. A szövetség Istene valamennyi között a legtüneményesebb csodát művelte népével.

A mai zsidók húsvét-ünneplésének – elsősorban a széderestének – a legfőbb célja az, hogy a családfő elmesélje gyermekeinek az ősi megszabadulás-történetet, s ezáltal folyamatosan továbbadja a központi zsidó hagyományt. A megjelenítő emlékezés értelme, hogy a család összes tagja úgy érezze magát, mintha maga szabadult volna ki Egyiptomból. A széder-este családi szertartásának könyve a *Haggáda* („elbeszélés", „az Egyiptomi kivonulás története"). A *Haggáda* állandóan visszatérő motívuma a négyes szám. Négy pohár bort költenek el

folytatás a 4. oldalon

Joó Kristóf

Száz éve

1905 márciusi lapszámában az *Unitárius Közlöny* elsőoldalas, képes híradásban méltatta a nem sokkal azelőtt elhunyt Kovács János főgimnáziumi tanár életét és életművét.

• Székely Jenő *A család becsületéről* írva leginkább az unitárius valláshoz való hűséges viszonyról, bátor kiállásról, nyilvános vállalásáról mond ódát cikkében. Írásával nemcsak elvi, de kifejezett és gyakorlati vezérfonalat is ad e tekintetben: „az unitárius nem dicsekedik vallásával, ám de nem is engedi, hogy becsméreljék, mert a »vallásom becsülete az én becsületem«. Az unitárius, ha szükség, szenvedni is tud vallásáért."

• Dr. Boros György dékán (s egyben a *Közlöny* szerkesztője) örömmel adja tudtul: „Az unitárius lelkészi karhoz a Papnevelő Intézet Bizottsága nevében a mult évben kérést intéztem volt, hogy papnövendékeink segélyezésére szövetkezzünk közös erővel. A kérést lelkészeink meghallgatták. Már is oly szép eredményt értünk el, hogy a tanév második felében segélyben tudtunk részesíteni öt jeles ifjut. Hála és köszönet azoknak, a kik a föladat üdvös voltát fölfogták s az áldozattól nem riadtak vissza. [...] Lelkészeink a papnövendékek segélyezése iránt állandóan érdeklődnek és áldozataikat készséggel adják. Ezuttal már a segélyezés tényéről is beszámolhatok. Nagy Dénes Várfalva (III.-éves) jeles eredmény, Pap Gyula Szentháromság (III.-éves) jeles eredmény, Gálfi András Sinfalva (III.) kiváló szorgalom, kifogástalan magaviselet, Pap Zsigmond Bencéd (II.-éves) jeles eredmény, Molnár Kálmán Betlenszentmiklós (I.-éves) jeles eredmény."

• „Egy kivándorló hajón a »Vaderland«-on elpusztult tiz magyar kivándorló.

A rettenetes pusztulásról a következőket irták New-York-ból. A január 24-én New-Yorkba érkezett »Vaderland« nevü hajót az illetékes hatóság 26-án délelőtt visszarendelte a Quarantain-állomásra és Stranahan kikötőbiztos, Williams bevándorlási biztos és dr. Doty egészségügyi felügyelő a legszélesebb alapon megindították a vizsgálatot a tömeges halálozásokra vonatkozólag s ezzel kapcsolatosan a hajón az utazás alatt uralkodott állapotokat illetőleg is. Azt a két holttestet, a melyet nem temettek a tengerbe, dr. Doty fogja fölboncolni annak megállapitása végett, hogy nem fertőző betegség volt-e a halálozások oka. [...]

Ez a rémitő hir nyilvánosságra jutott, de hányat nyel el a tenger! Hanem azért csak hallgassatok magyarok a csábitó ügynökökre, mert a vizen tul kolbászból fonják a kertet!"

• „Angol alapitvány unitárius leányok számára. Angol testvéreink jósága kiapadhatatlan. Már több éve, hogy a Sharpe nővérek áldozatkészségéből Londonban tanít egy-egy unitárius leányt. A Sharpe nővérek fizették költségeiket. Ime most Sharpe Emilia alapitvánnyal biztositja, hogy leányaink ezután is állandóan tanulhassanak a londoni Channing House Schoolban. Az alapitó levél megérkezett a főt. püspök urhoz. Az alapitvány 2839 font tizenkét shilling és két penny, a mi értékünk szerint mintegy 65 315 korona. Ez a tőke átadatott négy unitárius férfiunak, a kik mint alapitványi végrehajtók kezelik. Nem tudunk elég méltánylólag szólni e nagyszerü áldozatról. Nagy a jelentősége unitárius érdekből is, de kiválóan nagymagyar nemzeti érdekből, mert a nőnevelésnek hatalmas lendületet ad. A jó Isten áldja meg azt a kegyes szivü nőt, s áldja meg Kilyéni Erzsi kisasszonyt is, a kinek sokat köszönhetünk, hogy a Sharpe kisasszony szivét megnyerte az alapitvány letételére."

• „Székelyudvarhelyi és hódmezővásárhelyi templomaink érdekében nagy lelkesedéssel működnek. Ha mindenki megadja a maga fillérét, bár szegények vagyunk, mégis gazdagitni fogjuk egyházunkat, két szép ékességgel. Lapunk szerkesztője az angolok lapjába (Inquirer) irt ujévi czikkében megemlékezett a magyar unitárius hivek mult évi nagy buzgóságairól, melyek mindenik egyházközségben megnyilatkoztak. Fölhivta az angol unitárius atyafiakat, küldenének ide ezeknek az uj egyházaknak is bármily csekély összeget. Bizony ott is állandóan foly a gyűjtés. Nekik is van bőven mire áldozzanak. Minket hát csak a saját hitünk ereje tart fönn első helyen."

• „Japánban a képviselők háza egy törvényjavaslatot tárgyalt le, melyben a 20 éven aluli ifjaknak meg van tiltva, hogy bármiféle pálinkát is igyanak. Ugyanez a törvény megtiltja, hogy ifjaknak pálinkafélét eladjanak a kereskedők. Japánban 1900-ban már törvénnyel tiltották meg a kiskoruaknak a dohányzást. Bárcsak tudna Magyarország olyan barbár ország lenni, a milyenek ezek a »pogány japánok«."

J. K.

A hit...

folytatás az 1. oldalról

Lehet, hogy a provincia helytartója, az amúgy is provokatív természetű, de nem lelkiismeretlen Pontius kialvatlanul és fejfájósan csoszog az oszlopok között: nem tudott aludni, s a felesége is egyre zsörtölődik. Pontius bizonyságot tett ugyan – ha már annyira akarták! – császárhűségéről. Teljesítette a zsidó hangoskodók óhaját. Nyugtatgathatja ugyan a lelkiismeretét azzal, hogy a kisebbik rossz mellett döntött, s ezzel talán elejét vette egy Róma-ellenes zendülésnek.

Csakhogy továbbra sem tudja, mi az igazság.

Nekünk viszont nemcsak hinnünk kell, hanem tudnunk, éreznünk is, mi a hit. A hit Isten szavának felismerése és elfogadása. De Isten velünk való beszélgetése nem puszta szó, szófaj, mondatrész, hanem emberi dimenzióban életfogytig tartó, kozmikus dimenzióban pedig történelemnyi szöveg. Ebben a szövegben a keresztény ember felismeri, hogy Isten merő szeretetből szólítja meg őt. A hívő elfogadás és válasz teszi „érvényessé" Isten szavát. Nincs mágikus erő a hitben, nem pusztán tőlünk függ, nem is vak alávetettség. Sohasem fogunk megszabadulni a kételkedő miértektől. Ám a hit révén minden ínséges pillanatunkban a „mégis"-nek kell felülkerekednie.

A zsidók...

folytatás a 3. oldalról

e vacsora során, a szédertálon négy alkalmi étel van: sült hús, tojás, kovásztalan kenyér és keserű gyökér. A házigazda hangosan mondja a *Haggádát*, a többiek pedig vele zümmögik a recitált dallamot.

A peszahi istentisztelet keretében a kántor bőséges harmatért imádkozik (ez talán a termékenység-kultusz maradványa). A szertartás érdekes része az ómerszámlálás (ómer, vagyis árpakalász segítségével számolták az ősi Izraelben a Szentély idején a napokat és a heteket). Peszah hetedik napján Mózes diadalénekét olvassák a Tórából: ezen a napon keltek át a zsidók a Vörös-tengeren. A nyolcadik napon mázkirt (emlékező imát) mondanak az elhunyt rokonok emlékére.

Ha Széchenyi Istvánt tartjuk „a legnagyobb magyarnak", Orbán Balázs méltán érdemli ki „a legnagyobb székely" címet. Székelyudvarhelyen, a Városháza terén február 6-án, születésének 176. évfordulója alkalmából a legendás helytörténészre és politikusra emlékeztek.

Orbán Balázs emléke

Az unitáriusok a hit és cselekedet, a szó és tett egységét vallják – valljuk. Amikor ezt tesszük, példaadónkat és szabadítónkat, Jézust követjük. Az ő élete a bizonyíték arra, hogy a vallott hit megélhető, hogy az elvek valósággá lehetnek a tettekben.

A legnagyobb székely életében elvek és tettek szétválaszthatatlanul egybefonódtak. Az emberről sokat elmond, hogy kiket tart eszményképeinek. Orbán Balázs a legnagyobbakat választotta a maga példaképeiül: Jézust, Platónt, Szókrátészt, Thökölyt, Rákóczit, Kossuthot, Petőfit, Washingtont. Egy nílusi vitorlás hajón

jegyezte noteszébe 1848 nyarán: „Az én szenteim azok, akik elhaltak a szabadság hirdetésében, a nép jogainak védelmében." Minket, unitáriusokat ma is eltölt az öröm azért, hogy Kriza János püspöksége idején Orbán Balázs áttért az unitárius vallásra. Elhatározását az önmagából való szellemi-vallási becsületesség jegyében hozta meg. Döntésének indító oka az volt, hogy az unitárius vallás „a józan ésszel és evangéliummal egyező elveket vall", és az unitárius egyház történelme folyamán, mindig nemzethű egyház maradt.

Kétszer is, 1876-ban és 1889-ben alapítványt tett a székelykeresztúri unitárius gimnázium javára, az iskola tanulóinak nemzetiségi és felekezeti megkülönböztetés nélküli segélyezésére. Emellett a Szejke-fürdő gazdasági jövedelméből a gimnáziumnak 4000 forintot hagyományozott végrendeletében. Az általa faragtatott székely kapun, amely a síremlékéhez vezető kapusorban az első, ez áll: „Az egy igaz Isten segedelmével építette Orbán Balázs". Egész élete bizonyság rá, hogy egyházunknak öntudatos tagja, nagyszívű jótevője volt.

Miután bejárta a világ több országát, ide tért vissza, hogy minden erejével és teljes tehetségével szolgálja olyannyira szeretett székely népét. Hat évig gyűjtötte az anyagot nagy művéhez, *A Székelyföld leírásá*hoz. Nagy céljának megvalósításáért mindenre képes volt: keresztültörte magát úttalan utakon, jobb híján sokszor szállt meg szénapadlásokon, a szegények ruhájában, a condrában járta be vasakarattal a Székelyföld minden települését.

Kitartó kutató munkáját siker koronázta. *A Székelyföld leírása*, amely felleltározza és összefoglalja a székelység szellemi, anyagi, közösségi és történelmi értékeit, ma is nélkülözhetetlen, forrás értékű munka. Példája ma is mutatja, mire képes, aki minden tehetségét egy nagy cél megvalósítására áldozza. Életműve csak a legnagyobbakéhoz mérhető: az Apáczai Csere Jánoséhoz, a Bolyaiakéhoz vagy a Kőrösi Csoma Sándoréhoz.

Orbán Balázs politikusként is kiemelkedett kora nagyjai közül. Számára a szó, a beszéd azt jelentette az országgyűléseken is: tenni valamit a székelyekért, egyenes gerinccel szolgálni a nemzetet. Ahányszor csak tehette, szóvá tette: meg kell akadályozni a székelyek kivándorlását, a Székelyföldet iparosítani kell, nem hallgatta el a kormány korrupcióját sem. Felemelte szavát a csángó fiatalok ösztöndíja érdekében, a jog és a szabadság nevében általános szavazati jogot követelt. A nemzetiségi kérdésben a testvériség elvét vallotta: „A magyar nemzetnek érdekében áll, hogy a román nemzetben s e nemzetnek itt és künn lévő fiaiban őszinte testvéreket és barátokat bírjon. Mert ha valaha volt két nemzet, amely az érdekegységnél fogva egymásra volt utalva, így bizonnyal ilyen a magyar és a román, mely két nemzetnek, amint múltja egybeforrott, úgy jövője is össze van nőve... Életkérdés mindkét egyensorsú nemzetre, hogy egymást megértsék, hogy erejüket tömörítsék, hogy az ellentéteket kiegyenlítsék." Ezek a sorok ma időszerűbbek, mint valaha. Jó volna, ha a többségi román nemzet vezetői is ismernék Orbán Balázs gondolkodását az autonómiáról, az egymás megbecsüléséről, a testvériségről.

Szerényen élt, gyakran nélkülözve, de mindig tiszta lelkiismerettel és egyenes gerinccel. Utolsó levelében írta: „Én retirálni sohasem szoktam!" Ha napjaink közéletét vizsgáljuk, s ennek szereplőit összehasonlítjuk Orbán Balázzsal – tisztelet a kivételnek, de – elszomorodik a szívünk. Látunk közéleti vezetőket, akiknek a boríték vastagsága a fontos és nem az önzetlen népszolgálat. Látunk szüntelenül forgó szélkakasokat, akiknek az elvek csak arra jók, hogy sárba tapossák. Látunk politikusokat, akik már a választás másnapján hátat fordítanak tegnapi ígéreteiknek. Nincs nagyobb bűn, mint becsapni azt a közösséget, amely vezetőjéül választott valakit.

Orbán Balázs példája ma is időszerű, időszerű a tudósnak, a közéleti vezetőnek, s az egyszerű embernek is. Példája ragyogjon előttünk, s ösztönözzön minket több becsületre, több alázatra, több áldozatra, több szolgálatra. Minden erőnkkel, teljes tehetségünkkel szolgáljuk egyházunkat, népünket, nemzetünket!

Kedei Mózes

Palást

Van Maros megyében egy csodálatos domboktól övezett, völgykatlanban „rejtőzködő" falucska, Szásznádastól északkeletre. A neve: Pipe. Nem sokan hallottak róla, amolyan „világ végén" lévő helynek számít még napjainkban is, pedig már a 14. századból – pontosabban 1325-ből – származó írásos feljegyzés is van róla. E falucska félszázados múltját e sorok írója kívül sokan ismerik az innen elszármazottak közül, de a szélesebb olvasóközönséggel elsősorban Burus János, jelenleg Csíkszeredában élő tanár ismertette meg a *Nyelv- és Irodalomtudományi Közlemények*ben publikált kitűnő helynévanyagával még a nyolcvanas években és a *Népismereti Dolgozatok* 1994-es tanulmánykötetében, illetve Adorjáni Károly hajdani pipei unitárius lelkész a kilencvenes években megjelent monográfiájával.

Itt és most nem arról szeretnék írni, hogyan és mikor alakult meg a pipei unitárius egyházközség, bár megérné a fáradságot kutatni. Annyi bizonyos, hogy már az 1657. esztendőben volt az egyházközségnek egy fatemploma. Hogy lelkésze volt-e abban az időben, arról nincsenek adataink. Most arról a „rövidke" ötven esztendőről szeretnék szólni, amelyről személyes élményeim is vannak,

folytatás a 6. oldalon

Simó Edmund

Palást

folytatás az 5. oldalról

és arról: kiknek volt nehéz vagy könnyű e fél évszázad alatt a lelkészi palást.

Legmélyebb emlékeim a távoli gyermekkoromba nyúlnak vissza, az 1950-es évekre. Akkori „papbácsink" a már említett Adorjáni Károly volt, aki Magyarzsákodról került át a faluba, és majdnem tíz esztendőn át (1947-től 1956-ig) végezte fáradhatatlanul lelkészi teendőit, míg felesége, Júlia tanító néni betűvetésre oktatta a falu kisiskolásait – köztük e sorok íróját is.

Abban az időben a falunak 350–360-as lélekszáma volt, etnikai összetétel szerint 99 százalékban magyar; mindössze két román nemzetiségű élt a faluban, vegyes házasságban. Felekezeti megosztás szerint: 3-4 római katolikus és ugyanannyi baptista felekezetű élt a faluban.

Politikailag eléggé zavaros idők voltak még akkor. Nehéz volt a megélhetés. A lelkésznek és családjának épp úgy gazdálkodnia kellett, mint a falu többi lakójának, hogy a szükséges anyagiakat megtermelje. Állatokat tartottak, szőlő- és földműveléssel igyekeztek kiegészíteni a kevéske kepét és a még vékonyabb lelkészi fizetést. Adorjáni tiszteletes úr sem volt kivétel, rengeteget gürcölt hétköznaponként, a végén már legendák keringtek gazdálkodó módszeréről és szelleméről. Itt most nem kívánok anekdotákat is felemlegetni, amelyek személyéhez fűződtek, és a mai napig is legendává válva tovább élnek, inkább arról írnék, hogy egy nagyszerű embert, igazi tanítómestert ismertem meg benne. Tőle tanultam meg, hogy minden körülmények között csakis az igazat mondjam vagy írjam. Így oktatott egykor: „Szád szóljon igazságot, sose mondjon hazugságot!"

Amikor 1956-ban megvált a falutól, megsirattuk, és kértük a jó Istent: legyen vele, áldja meg őt az új egyházközségében, Szőkefalván is. Az Isten meghallgatta imánkat, hosszú életet adott neki – és alkalmat nekem többször is Kovásznán, legutóbb pedig 1997-ben a pipei találkozón, hogy megszoríthassam a kezét, és megköszönhessem a tanításait. Sok évtizedes tevékenysége alatt biztosan nem volt mindig könnyű elviselni a palást súlyát, de aki a vállára terítette, az meg is könnyítette, ahol és amikor szükség volt rá. A jó Isten áldja meg, Tiszteletes Úr!

Az Úr 1957-es esztendejének február 24. napján történt meg az új lelkész ünnepélyes beiktatása. Fóris Géza az iszlói egyházközségből érkezett hozzánk, ahol befejezte gyakorló segédlelkészi szolgálatát. Tízéves gyermekként ott álltam én is a falu végén a térdig érő sárban, amikor megérkezett az új papunkat hozó szekér. Nagyon kíváncsiak voltunk mindannyian, az egész falu népe: milyen ember lesz az új pap? Fiatal-e, öreg-e? Hogyan szól majd hozzánk? Aztán, a *Tebenned bíztunk eleitől fogva* és az üdvözlőbeszéd elhangzása után ámulva hallgattuk új papunk ízes, őző-székelyes beszédét, és azonnal a szívünkbe zártuk. Befogadtuk a pásztorunkat.

A beiktató ünnepségen jelen volt az akkori főpásztor, dr. Kiss Elek, úgyszintén Kovács Lajos főjegyző, Péterfi Gyula zenetanár, Bartha Dénes bözödi, Máthé Sándor zsákodi, Nagy Ferenc segesvári és a leköszönt Adorjáni Károly szőkefalvi lelkész is.

Ettől a naptól kezdődően Fóris Géza 33 esztendőn keresztül szolgálta és nevelte ezt a közösséget hihetetlen kitartással, reménységgel és szeretettel. Ő volt e falu életében a tizenhatodik kinevezett lelkész, és bizton leírhatom: ő adta a legtöbbet ennek a falunak. Nemcsak szellemi mentora, pásztora, mindenese, hanem „kenyéradója" is volt az egyre fogyatkozó lélekszámú közösségnek. Az 1965-ös évek közepétől felesége, Felicia is bekapcsolódott e kis közösség és a falu életébe. Kántori teendőket látott el, tanított óvodáskorú gyerekektől kezdve mindenkit, aki igényt tartott rá, üzletet vezetett, kenyeret osztott, fáradhatatlan volt az otthoni munkában, a gazdaságban, mígnem szívfájdítóan korán magához szólította az Úr. Emléke legyen örökre áldott!

Fóris Géza lelkészre, legjobb tanítómesteremre úgy emlékszem mindig, mint édes testvéremre vagy szülőmre. Könyvtárából számtalanszor kölcsönzött számomra olyan műveket, amelyeket máshol, családoknál vagy a szásznádasi szegényes községi könyvtárban hiába kerestem volna. Csillapította kölcsönkönyveivel a tudásszomjamat, irányította lépteimet az irodalomszeretet felé.

Isten-áldotta aranyember volt e falu életében, egyesek mégis meg-megdöfték orvul. A jó Isten bocsássa meg nekik, mert Fóris Géza bizonyára már rég megbocsátott nekik kénosi otthonában, ahová nyugdíjazása után visszavonult.

Nem feledhetem soha atyai szeretetet sugárzó, vitatkozásaink alkalmával is jóságosan csillogó szemét. Krisztusi szelídséggel néztek rám mindig ezek a szemek, ahányszor csak találkoztunk. Szüleim temetésekor is azok vigasztaltak meg, bátorítottak: föl a fejjel, az élet nem ér véget a temetőben a koporsóra hulló göröngyök hangjával, talán éppen akkor kezdődik – különben is az édesanyák, édesapák sohasem hallnak meg... Így legyen, Tiszteletes Úr!

Tudom, hiszem, hogy az emlékeimben felidézett két lelkipásztor több volt kötelességteljesítő papnál, Isten-szolgánál. Emberek is voltak, azok ma is.

Húsvét és...

folytatás a 2. oldalról

utolsót Jézus, és ezek ma is a hittel haldoklók és a gondviselő Istenhez kerülés tudatával meghalók reménységének alapszavai. Azok búcsúszavai, akik számára a halál utáni folytatás, az öröklét már nemcsak hit kérdése, hanem bizonyosság. Bárcsak tudnánk majd mi is halálunk óráján ennyire hinni!

Húsvéti, illetve nagypénteki elmélkedésem összegzéseként ismételten azzal „nyugtatom" magunkat, hogy a szenvedés ilyen vagy olyan formáját senki nem kerülheti el. A szenvedés tudatos és értékteremtő vállalására azonban csak az a személy képes, aki hiszi, hogy nem itt a földön teljesül be a szenvedéstől mentes élet, viszont a szenvedés már itt is teljesebb életre segíthet. Feltéve, ha a szenvedés „beavatása" által valamelyest ráérzünk az élet igazi alapjaira és értékrendjére, s ebből megtanuljuk nemcsak azt, hogy örömmel éljünk, hanem azt is, hogy méltóságteljesen szenvedjünk, ha muszáj, és jobb reménységgel haljunk meg.

A halálon győztes Jézus végső üzenete fogalmazásomban a következő lenne: a lélek halhatatlansága mindenkit megillet, mert az nem érdem, hanem isteni ajándék, de itt a földön csak az részesül az örök élet áldásából, például a lelki béke, a nyugodt szív és reményteljes jövőkép örömeiből, aki tudatosan vállalja a nagypénteket is, valahányszor azt a helytállás, a lelkiismeret, a kitartás és a hűség megköveteli. Azt kívánom mindannyiunknak, hogy a jó Isten – akarata szerint – óvjon minket a felesleges nagypéntekektől, oltalmazzon mindenkit az értelmes és értelmetlen szenvedéstől. S ha mégis megpróbáló nagypéntekek jönnek, ha nem kívánt napok támadnak ránk, és kibírhatatlannak tűnő események keserítenek meg, akkor a Jézus példájára való gondolás szegődjön segítségül hozzánk. Legválságosabb élethelyzeteinkben, amikor úgy tűnik, hogy már – vagy még – nincs megoldás, bizonyuljon ez is továbblépésre ösztönző erőnek.

Megjegyzés: A „nagypénteki" részt Rónay György gondolatainak felhasználásával írtam.

A túlsó partról

Különböző kultúrájú emberek sokszor nehezen értik meg egymást. Még ha barátok is. És nem csupán nyelvi nehézségek miatt.

Az amerikai Unitárius-Univerzalista Egyház *Partner Church News* (Testvéregyházi Hírek) című értesítőjének 2004. őszi számában *Difficult Issues/Easy Opportunity* (*Nehéz kérdések/Egyszerű alkalmak*) címmel a Testvéregyház Tanács elnöke, Barbara Kres Beach és végrehajtó igazgatója, Cathy Cordes tollából cikk jelent meg, amelyben az Erdélyi Unitárius Egyház számára életbevágó kérdéseket vetnek fel.

„Ki akarjuk tárni az ablakot – írják –, hogy fényt deríthessünk olyan kérdésekre, amelyeket gyülekezeteink vetettek fel, olyanok, akik először látogattak Erdélybe, de olyanok is, akik széleskörű, mély kapcsolatokat ápolnak ottani unitárius testvéreinkkel." Ezekről nehéz beszélni, jegyzik meg, mert számukra nagyon is kellemetlenek.

Milyen kérdésekről lehet itt szó? A magyar olvasó talán csodálkozni fog. A megfogalmazódó kifogások, többek között: annak a látszatnak a fenntartása, hogy a magyar etnikum felsőbbrendű a románhoz képest; előítélet a cigánysággal szemben; a vegyes házasságok vonakodó vagy kínos elfogadása (nem világos, hogy etnikailag vagy felekezetileg értendő-e a „vegyes" jelző); a kizárólag magyar nyelvű istentiszteletek, amelyek mindenkit kizárnak, aki nem magyar anyanyelvű; az erdélyi gyülekezetek keresztény azonosítása. Más téren pedig az unitárius gyülekezetek kérdéses életképessége, hisz ezek főleg hanyatló falvakban tengődnek. E tekintetben „jogos kételyeink vannak" – jegyzik meg a szerzők.

Képzelem, mi lehet erre a reakció az unitárius Erdélyben. Szeretném magam is az UU-cikkírók fejéhez vágni: mit beszélnek, nem értenek ehhez! A felsőbbrendűségi érzés elvégre a kisebbségi helyzetben élők természetes védekezési mechanizmusa. A cigányok befogadása reménytelen vállalkozásnak látszik mind magyar, mind roma szempontból. A vegyes házasság a kisebbségi etnikum számára majdnem mindig veszteséget jelent. Románul prédikálni? Ez magának az egyháznak a jellegét változtatná meg, fennállását veszélyeztetné, hiszen akár tetszik, akár nem, az Unitárius Egyház magyar nemzeti egyház is. A keresztény azonosítást sem fogjuk csupán azért feladni, mert az amerikai testvérgyülekezetek legtöbbjének nem tetszik, mivel ők – nagy diverzitás-kultuszuk eredményeként – már lerázták a „bibliai béklyót". Az egyetlen kérdés, amelyben az őszinte és tárgyilagos magyar unitárius egyetérthet a kritikával, amelyik az erdélyi gyülekezeteink életképességét vonja kétségbe.

És mégis: a bíráláton érdemes hosszan elgondolkozni.

Egyébként a cikk építő szándékú. A szerzők említik az erdélyi egyház nemzeti, vallási és politikai üldöztetését, elismerőleg szólnak bátor ellenállásáról, túléléséről, kitartásáról. A jelenlegi gazdasági bajokkal is tisztában vannak. Másutt viszont meggyónják saját egyházuk bűneit is: vizet prédikálnak ugyan, de bort isznak. Hiszen bár a faji megkülönböztetés ellen lépnek fel, és elméletileg mindenkit befogadnak, gyülekezeteik mégis lilionifehérek, nincsenek köztük feketék, barnák. Az UU a felső – fehér – középosztály egyháza. A (felekezetileg) vegyes házasságok náluk is veszteséget jelentenek stb. A cikk kicsengése azonban derűlátó: a nehézségek ellenére érdemes az erdélyi munkát folytatni, a kapcsolatokat továbbfejleszteni, erősíteni.

(A cikkben nem említik, de jól tudjuk: vannak amerikai UU-gyülekezetek, amelyek már elfordultak Erdélytől, s más országokban – így Indiában, a Fülöp-szigeteken, Csehországban – keresnek testvéri kapcsolatokat.)

Nem feladatom a témát tovább boncolni. Csak annyit jegyeznék még meg: ajánlatos lenne vigyázni arra, kinek mit mondunk. Ha valaki erdélyi magyar kivagyisággal – és rossz angolsággal! – leszólja a látogató amerikainak a románokat, abból semmi jó nem következhet (legfennebb a román imázs számára), mert az amerikai szemében ez a sovinizmusnak vagy a rasszizmusnak a jele, márpedig egy UU-tag szemében ennél nincs nagyobb bűn. És ne feledjük el, hogy mindenki általánosít. Egy-két szerencsétlen mondatnak máris az lett az eredménye, hogy az egész UU egyház számára bizonyos fokig máris kényelmetlen az erdélyi unitárius barátság és testvériség.

Éltető Lajos
Portland, Oregon, USA

---

*Vélt magyar felsőbbrendűség, előítélet a cigánysággal szemben, vonakodás a vegyes házasságok elfogadásában, a magyar nyelv kizárólagossága az istentiszteleteken, az erdélyi unitarizmus keresztény azonosítása, az unitárius gyülekezetek kérdéses életképessége – ezeket a „tüneteket" rögzíti B. K. Beach és C. Cordes (*Partner Church News, *2004 ősz), s ezeket foglalja össze cikknyi szemlében Éltető Lajos. Alább máris egy továbbgondolásra felszólító vélekedést adunk közre (folytatását következő számunkban közöljük), bízva abban, hogy e nézet-szembesítés jótékonyan járul hozzá önszemléletünk karbantartásához.*

Az innenső partról (1)

Nehéz alkalmak, egyszerű kérdések

A szerkesztői munkaközösség tagjainak túlnyomó többsége örömmel nyugtázta – és ezúton is köszöni – Éltető Lajos úrnak *A túlsó partról* cím alatt küldött írását, amelyben felhívja figyelmünket legalább fél tucat olyan kérdésre, amelyek az amerikai *Partner Church News* (*Testvéregyházi Hírek*) című értesítőben fogalmazódtak meg még az elmúlt év őszén.

Természetesen elolvastuk az eredeti cikket is. A szerzőpáros évek óta az amerikai unitárius-univerzalista és a magyar unitárius testvérkapcsolatok építője-fejlesztője; mindketten a *Testvéregyház Tanács* ismert és markáns személyiségei. Jó szándékukhoz nem férhet kétség. Ők kétségtelenül úgy vélik, hogy életbevágóan fontos kérdéseket fogalmaznak meg *számunkra*, erdélyi unitáriusok számára. Ha ezt úgy értelmezem, hogy valóban létkérdéseinket, tehát *megmaradásunk* kérdéseit feszegetik, mégpedig testvéri – segítőkész – szándékkal, akkor feltétlenül oda kell figyelnem ezekre a kérdésekre! Ha ellenben úgy értelmezem ezeket a kérdéseket – és joggal tehetem ezt is! –, hogy csupáncsak a testvérkapcsolataink további alakulása, jövője szempontjából életbevágóan fontosak, mert *őket* – az Erdélybe ellátogató, amerikai unitárius-univerzalista gyülekezeti tagokat –

folytatás a 6. oldalon

Kvári Kovács István

Az innenső...

folytatás a 7. oldalról

arra késztetik, hogy *kényelmetlenül érezzék magukat, esetenként nagyon kényelmetlenül* („which make us feel uncomfortable, even very uncomfortable"), akkor: ugyancsak oda kell figyelnem! Mert ez esetben arról van szó, amit az angol nyelvű írás szerzőpárosa nem mond ki ugyan, de Éltető Lajos félreérthetetlenül tudtunkra ad: vannak már Erdélytől elfordult amerikai gyülekezetek, amelyek más országokban – Ázsiában, főként Indiában, vagy a Fülöp-szigeteken – keresnek új testvérkapcsolatokat...

Tapasztalataim alapján úgy látom, hogy mindkét értelmezési és viszonyulási lehetőség valós, mindkettőnek „tábora" is van odaát. Véleményem szerint mindenképpen hálásak lehetünk azért, hogy az Erdélybe látogató, *sajátos adottságainkkal* (már nem csak a magyar vendégszeretettel, az erdélyi magyar konyhával és *„palinka"*-val, de egyéb, jellegzetesen magyar és unitárius „kínálatunkkal" is!) ismerkedő amerikai gyülekezeti tagokban megfogalmazódó „nehéz kérdéseket" a Barbara Kres Beach – Cathy Cordes szerzőpáros végre „csokorba szedte" és nyilvánosságra hozta! Ez már magában véve is jelzi – a számukra „kényelmetlen kérdések" meglétén túl – a szándékot és az igényt is: *beszélgetni kell* ezekről a kényes kérdésekről! Bár a cikkírók természetszerűleg először az amerikai partner egyeztetési alkalmaira, a 2004–2005-ben tartandó, ún. regionális találkozóikra hívták fel az amerikai gyülekezetek képviselőinek figyelmét, aligha tudnám elképzelni, hogy – e megbeszéléseiket követően – ne kérnének fel *párbeszédre* bennünket is!

Én úgy látom, hogy rögtön az 1989. decemberi fordulatot követően – a dr. Gellérd Juditnak köszönhetően – elinduló, majd kibontakozó testvérgyülekezeti mozgalom már a kilencvenes évek második felére kinőtt „hősszerelmes" korszakából. Ezt úgy értem, hogy mindazon esetekben, amelyekben a kezdeti általános lelkesedést követően „friggyé" szilárdult a kapcsolat, a partnerek – épp úgy, mint a házasságban – már egymás különbözőségeit is felismerik. Tetszik, nem tetszik: számolniuk kell velük, meg kell tanulniuk kezelni őket! A hasonlatnál maradva: egyfajta házasság-terápiára van szükség. A felmerülő kérdéseket nem szabad „szőnyeg alá seperni", majd úgy tenni, mintha nem léteznének. A testvérgyülekezeti kapcsolatok esetében sem hinném, hogy célravezető lenne valami ilyen „struccpolitika" alkalmazása. Sőt, úgy látom, hogy mára az innenső parton, az erdélyi partnerek számára is megérett az idő arra, hogy fejüket ne dugják állandóan a homokba, ne áltassák magukat – se másokat – azzal, hogy minden rendben van, minden csak szép és jó, midőn nyilvánvalóan nem egészen így van!

Megkapóan szép gesztus különben, ahogyan az amerikai cikkírók – a nekik nagyon kényelmetlen erdélyi kérdések felsorolása után – őszintén bevallják, hogy kétszeresen kényelmetlenül érzik magukat, hiszen – tisztában vannak vele – náluk sem éppen tökéletes minden! Ha ezt nem vettük volna észre az elmúlt másfél évtized ismerkedési alkalmai és „tapasztalatcseréi" rendjén, és még mindig a három évtizeddel ezelőtti „korlátlan lehetőségek" Amerikájának bűvöletében élnénk, akkor azt mondhatnánk, hogy íme, hittestvéreink is bemutatnak néhányat a saját gondjaik közül, mert úgy vélik, azok révén bizonnyal „új utat" találnak, és közelebb kerülnek a kifogásolt, kényelmetlennek érzett „erdélyi kérdések" megértéséhez.

Úgy vélem: nem ez a járható út. A saját gondjaikkal való foglalkozás révén nem fogják jobban megérteni a mi gondjainkat, mert azok nem azonos gyökerűek. Legfeljebb a felekezetileg vegyes házasságok esetében szerzett tapasztalataink utalnak közös jelenségre, amit a cikkírók így fogalmaznak meg, saját gondjaik negyedik pontjaként: „A mi gyermekeink elvesztése a felekezetközi vegyes házasságokban és a vallási közömbösség révén." Ami egyértelműen arról tanúskodik, hogy a kisebbség számára – a meglehetősen ritka kivételeket leszámítva – mindig veszteséget jelentenek a vegyes házasságok! Ha ezt saját bőrükön tapasztalják amerikai testvéreink is, akkor nem értem, miért róják föl nekünk, hogy vonakodva viszonyulunk a jelenséghez? Talán örülnünk kellene neki? Arról nem is szólva, hogy a mi esetünkben a vegyes házasságok még csak az egyik sebünket jelentik, amelyből vérzünk, illetve egyre apadunk.

Néhány ötlet a testvérgyülekezeti élet szervezéséhez

- a külföldi testvérgyülekezet néhány tagja (évente 7–8 személy) rövid jellemrajzot ír önmagáról: hány évesek, mióta tagjai a gyülekezetnek, milyen a családjuk, hogyan jellemzik világnézetüket, mi a hobbijuk s miért fontos nekik a testvérkapcsolat az erdélyi unitáriusokkal.
- ennek mintájára erdélyi helyi gyülekezetünkből is küldjünk jellemrajzokat nekik! Ezeket a bemutatkozásokat kölcsönösen felolvassuk az istentiszteleti alkalmakkor.
- létesítsünk telefonkapcsolatot testvérgyülekezetünkkel, amikor nálunk a harang szól: rögzítsék hangszalagra harangunk szavát, amelyet aztán megszólaltatnak a maguk istentiszteletekor!
- mondjunk „erdélyi" imát angolul, amelyet szintén rögzítenek és lejátszanak a külföldi testvérgyülekezetben!
- jeles napokon húzzuk meg a harangokat abban az órában, amikor amerikai testvérgyülekezetünkben harangoznak (nálunk ez délutánra esik)!
- kérjünk fel gyermekeket, fogalmazzák meg néhány mondatban elképzeléseiket, gondolataikat a testvérgyülekezettel kapcsolatban, olvassuk fel ezeket a „vallomásokat" itthon, és küldjük el felolvasásra a testvérgyülekezetbe is! Rajzoltassuk le velük, milyennek gondolják a testvérgyülekezet templomát (vagy fénykép alapján, hogy látják annak részleteit), ez is szép ajándék lehet!
- egyházközségi szinten tanuljunk meg és énekeljünk el egy olyan, angol nyelvű éneket, amely testvérgyülekezetünkhöz különösen is közel áll. Próbáljuk meg ugyanezt a viszonosság elvén szorgalmazni a testvérgyülekezetben is!
- kérjünk egy imát a testvérgyülekezet lelkészétől erre az alkalomra, amelyet magyarul és angolul egyaránt felolvashatunk!
- a két testvérgyülekezet lelkésze egyeztessen prédikáció-alapgondolatot!
- osszuk meg egymással programtervünket és a kiválasztott bibliai témát!
- legyen a két testvérgyülekezetnek egy-egy világi kapcsolattartója is, akik kölcsönösen tájékoztatják egymást a sajátos eseményekről, gondokról és örömökről egyaránt!
- beszéljünk nekik önmagunkról és legyünk kíváncsiak az ő gondjaikra! Vizsgáljuk meg előítéleteinket, próbáljuk testvéregyházközségünk tagjai számára érzékeltetni sajátos unitárius világunk arculatát, mutassuk fel a múltunkból adódó jellegzetességeinket!

(Ötletgazda: **Moldován-Szeredai Noémi**)

Egyik sebünk: a vegyesházasságok

A vegyesházasságok problematikájának ez csak az egyik nézete. Van még jónéhány olyan kérdés e tekintetben, amelyet amerikai barátaink vélhetőleg nem ismernek. Az a jelenség például, hogy a többi erdélyi felekezetek reverzálist kérnek a vegyesházasságok esetében, *csak nálunk* köztudott – és sajnos még mindig igen gyakori. S hogy milyen súlyos ez az egész kérdéskör, azt egy, a közelmúltban történt esettel világítanám meg: a kolozsvári magyar konzul unokatestvére – református lévén – a Farkas utcai református templomban szerette volna megkereszteltetni a gyermekét. Fiatal házaspárról lévén szó fiatal házaspárt hívtak meg keresztszülőknek, akik történetesen mindketten unitáriusok. Amikor elmentek bejelenteni az igényt a keresztelésre, az anyakönyvezést előkészítendő a fiatal (!) református lelkipásztor annak rendje és módja szerint kikérdezte a keresztszülőket. Amikor „beismerték" hogy mindkét keresztszülő unitárius, rögtön nagyon különös helyzet adódott: a lelkipásztor nyilván nem tagadta meg a keresztelési szertartást, ellenben figyelmeztette a fiatalokat arra, hogy feltétlenül szükség van református keresztszülőre is, ellenkező esetben nem végezhető el a szertartás. S felajánlotta: ha már nincs jelen más, hát ő szívesen beírja akár saját magát is keresztszülőnek – s a gond máris megoldódik.

Ez a példa – bár talán nehezen érthető amerikai barátaink számára – végső soron azt kívánja szemléltetni, hogy a mi viszonyaink, lehetőségeink között a vegyes házasságok és a felekezetközi viszonyok kérdése a 21. században sem „működik" magától értetődő könnyedséggel. És ezt nem ok nélkül éljük meg úgy, hogy „a kisebbet elnyomják" – mert e sajátos erdélyi viszonyokból állandóan újabb és újabb veszteségeink fakadnak. Nem tudunk erről a kérdésről derűs könnyedséggel beszélni, viszont szeretettel kérdeznénk amerikai testvéreinket: ezt a felekezetközi „hozományt" mint kínos adottságot szem előtt tartva – ők miként járnának el?

Magyar „kivagyiság"?

Nem hivatalos álláspont természetesen, csak a magam vélekedése: bár igenis *van* magyar–román kérdés, egyáltalán nem abban az értelemben van, ahogyan ezt az idelátogató amerikai testvéreink némelyike érzékeli és feldolgozza. Abban tökéletesen igazat adok Éltető Lajosnak, hogy az erdélyi magyar „kivagyiság" hangján, tört angolsággal megszólalva igen hamar visszatetszést lehet ébreszteni vendégeinkben. De a magyar–román kérdést nem vagyok hajlandó automatikusan a sovinizmus kérdésével azonosítani.

Mindenekelőtt arra kell utalnom, hogy kedves amerikai barátainknak nem ártana észrevenni – vagy nem elfelejteni – azt, hogy a csonka Magyarország határain kívül szorult magyarság (mondhatjuk azt is: „nemzeti kisebbségek") végső soron az egész térségben a legkulturáltabban igyekszik megoldani a maga jogkövetéseinek ügyét. Elég csak a szomszédos

Jugoszláviában történtekre utalnom. Mi, erdélyi magyarok is a törvényes lehetőségekkel élve igyekszünk jogainkat kivívni vagy biztosítani.

Másfelől, azt hiszem, az Erdélybe ellátogató unitárius-univerzalista barátainknak jó és hasznos volna az erdélyi magyarság történelmével is egy kicsit ismerkedni. Gondoljunk csak arra, hogy az itt élő magyarok és románok kapcsolatát lehetetlen megérteni például „Trianon" nélkül. Azonnal fölvetődik bennem a kérdés – és azt hiszem, nem megalapozatlanul –: fogja-e érteni igazán az én amerikai testvérem, mit is jelent Trianon, mit jelent 86 éve kisebbségben élni úgy, hogy mindannyian tudjuk: őseink itt születtek, ezek a földön, de a történelem forgatagai közepette „áttologatták" a határokat a fejünk fölött, és az azokon a vidékeken, amelyek nekünk évszázadokon át teljes értékű hazának számítottak, egyszercsak kisebbségként „ébredtünk fel", a kisebbségre jellemző összes következményt nyögve.

De az sem egyértelmű számomra, hogy „felsőbbrendű" módon viszonyulunk a románokhoz. Itt annak a folyamatnak a következményéről van szó, amelyet (például) László Dezső rögzített a maga rendjén a kisebbségi lét „hasznáról" vagy előnyeiről. Ő és még mások is több rendbelileg megfogalmazták, hogy a kisebbségben bizonyos értelemben vett minőséget kell nyújtanunk, *különbeknek kell lennünk* munkában, szorgalomban, tanulásban, tudásban ahhoz, hogy kisebbségi létünkben teljes érvényűen megmaradjunk. A kisebbségi lét pedig maga ösztönöz, hogy ebbe az irányba törekedjünk. Csiha Kálmán református püspök egyenesen úgy fogalmazta ezt meg, hogy a magyar *etnikum*nak végső soron *etikum*má kell lennie az adott kisebbségi helyzetben. Egykor tanáraink, nevelőink is arra tanítottak: igenis, nekünk mindenben különbeknek kell lennünk, csak így lehet megmaradnunk. Lényegileg erről van szó, legfönnebb olykor-olykor rosszul fogalmazzuk meg – s ez tűnhetett úgy, hogy lekezelő stílusban beszélünk a románokról.

Ami pedig az „erdélyiséget" illeti: ajánlom azoknak az idelátogatóknak, akik egyelőre nem sokat tudnak Erdélyről, hogy miután felkeresnek néhány erdélyi falut, szervezzenek „próbalátogatást" pár, Kárpátokon túli faluban is, majd hasonlítsák össze a tapasztaltakat – akár az etnikumoktól függetlenül is, amelyek e falvakat lakják. Úgy érzem, úgy tudom, s elég gyakran hallom, hogy még az erdélyi *román* is bizonyos fokú távolságtartással („kivagyisággal"?) beszél a Kárpátokon túli románokról.

És mit kezdjünk olyan, megkerülhetetlen történelmi-kulturális adottságokkal, mint például a kelet-európai „törésvonal" Huntington rögzítette ténye? Tudjuk, hogy ez igenis *létezik*, s a napi gyakorlatból érezzük is, hogy minden következményével számolnunk kell. Ugyanúgy, ahogyan a Balkánról mint külön kulturális entitásról beszélünk (és érezzük annak veszélyét, hogy a balkánosodás minket, magyarokat is elér), *kulturálisan* is el lehet határolni Erdélyt Románia többi vidékeitől, tudván tudva, hogy e kulturális sajátosságnak a magyarság meghatározó forrása. Mi pedig büszkék lehetünk erre a „hozzájárulásra", mert megkerülhetetlen és pozitív tény, ki kell tehát mondani – s ezt nem szabad összemosni holmi címszó-szerűen felfogott és „bevetett" sovinizmussal.

A Mississippi két partján

A Mississippi az Egyesült Államok legnagyobb folyója. Minnesota államban átfolyik a székvároson, Saint Paulon. Helyesebben fogalmazva: összeköt két várost, amelyeket leggyakrabban Twin City-nek, vagyis Ikervárosnak neveznek. E két iker: Minneapolis és Saint Paul. Valahogy úgy kell elképzelni mint Budát és Pestet, köztük a lomhán folyó Dunával. Saint Paulban van Homoródszentpéter testvér-egyházközsége, a Unity Church Unitarian. Több mint hétszáz család tartozik ehhez az egyházközséghez, és hogy ennek a rengeteg embernek vallásos közösségi igényeit ki tudják elégíteni, tizenhét teljes munkaidős és még néhány részmunkaidős alkalmazottjuk van. Templomuk szép és nagy, de nem kirívó. Az épületek is olyanok, mint a hozzájuk tartozó emberek, látszik, hogy nem mindennapiak, hisz anyagi és szellemi-lelki szinten jóval fölötte állnak az átlag amerikainak. Azonban az is látszik, mind az épületekről, mind az emberekről, hogy értékelik mások munkáját is, és mindenképpen javára akarnak lenni a szűkebb és a tágabb környezetüknek. A Unity meghívására két hetet töltöttem náluk, férjemmel együtt.

Rengeteget tanultunk tőlük. Szinte elképesztő, hogy ezekben az emberekben mennyi együttérzés és jóindulat van. Egyszerűen megható, ahogy egyházukhoz, templomukhoz ragaszkodnak, ahogy vasárnapról vasárnapra együtt ünneplik, megszentelik életüket és gyermekeik életét. Nagylelkűek és adakozók, nemcsak a testvérgyülekezet, hanem sok más ügy iránt. Küzdenek a gyenge orvosi ellátás ellensúlyozására Bolíviában, és a dél-afrikai Malawi-ban azzal, hogy anyagilag segítik a kórházakat és az orvosokat. Küzdenek a helyi gazdák és gazdaságok megmaradásáért azzal, hogy tőlük vásárolnak termékeket. Küzdenek a jó minőségű ételért, amelyet a kisgazdák termelnek meg földjeiken (amelyeket persze a mammutvállalatok be akarnak kebelezni) azzal, hogy szövetkezeti üzleteket hoznak létre, és csakis onnan vásárolnak. Küzdenek a rabszolgamunka ellen azzal, hogy Közép-Amerikából helyi termelőktől vásárolnak kávét, és emberséges árat fizetnek azért, nem úgy, mint a nagy kávé-beszállítók, akik a bennszülötteket állatok módjára hajtják és kizsákmányolják. És küzdenek értünk. Mert eljöttek hozzánk, megismerték közös hit-történelmünket, és meghatódtak attól, hogy mi még élünk, és még ismételgetjük azokat a szabadelvű vallásos nézeteket, amelyek a híres, szabad Egyesült Államokban is olyan ritkák, mint a fehér holló. Eljöttek hozzánk és megszerettek minket, a homoródszentpéteri embereket.

De hogyan lehet ezt a kölcsönös szeretetet mindörökre megtartani? Csakis úgy, ha figyelünk egymásra, és osztozunk egymás könnyeiben és kacajában.

Az első vasárnapon az istentisztelet keretében én tartottam a gyermek-istentiszteletet és a prédikációt. Arról beszéltem, hogy a teljes szeretet kiűzi a félelmet. Hogy meg kell tanulnunk szeretni önmagunkat, szeretni felebarátainkat és szeretni Istenünket ahhoz, hogy elfelejtsük, eltemessük félelmeinket, kétségeinket. Elmeséltem, hogyan tesszük Erdélyben mindezt: büszke székelyek, magyarok – vagy épp mindenről lemondó „árnyékszékelyek". A második vasárnap közösen vettünk úrvacsorát abban a hitben, hogy együvé tartozunk, hogy az úrvacsora által emlékezünk és reménykedünk. Nem a bűneinket váltjuk meg, nem annak örvendünk, hogy Jézust megölték bűneinkért, hanem igenis belátjuk tévedéseinket, és tudjuk, hogy mindenki maga is felelős életéért. Tápláltuk egymást kenyérrel és borral (alkoholmentessel, hogy az alkohollal küzdők, arról leszokni akarók se legyenek kizárva e szent vacsorából), tápláltuk egymást lelkileg.

A nagyváros múzeumainak, gyönyörű, számunkra néha túl modern épületeinek megtekintése után kivittek vidékre is, hadd győződjünk meg arról, hogy a kisgazdák is meg tudnak élni, ha közösen küzdenek jogaikért, érdekeikért. Az egyik család egy kis sajtgyárat működtet, saját receptjei szerint készíti a sajtokat, tehát egyedi termékeket állít elő. A másik család bölénycsordát tart és bölényszalámit készít, ugyancsak saját recept szerint. Megnyugtató érzés volt látni a modern és a hagyományos életformát egymás mellett létezni, sőt egymást kiegészíteni.

A 2005-ös esztendőre nagy terveket szőttünk. Ha Isten megsegít, közösen fogunk papilakot szentelni, gyermektábort rendezni, valamint arról konferenciázni, miként lehet falvainkat megtartani ebben a globalizálódó világban, ahol a nagyvállalatok felfalják a kicsiket, ahol a hagyományos erdélyi gazda már nem lát jövőt, csak retteg attól, ami jöhet.

A Mississippi és a Nagyhomoród látszatra nem hasonlítanak egymásra, de lényegileg igen. Mindkettő folyóvíz. Az egyik hatalmas, a másik elenyésző méretű, az egyik világhírű, a másikról csak a környékbeliek tudnak. De mindkettő víz, életadó. Így vagyunk mi is, a két unitárius gyülekezet. Látszatra különbözünk, de lényegünk ugyanaz: megélni a hitet, értékelni az életet, megtalálni a lélek nyugalmát egyénileg és közösségileg egyaránt.

Székely Kinga-Réka

A tavasz sodrában

„Oh, hol is van a fagy, a téli gyász ma?
Tavaszi fénybe bókol az akácfa."

Tompa László verssorai idéződnek fel bennem a márciusi napsütésben Székelyudvarhelyen, a költő városában. Az utcákat járva emlékek sokasága vesz körül, mert az utcák, házak élnek, és emlékeztetnek.

„Én Istenem, szólj, ugyan mit csináljak,
Hogy a tavasz e sodrában megálljak?"

Az unitárius lelkészi lakás ablakaira nézek, kezem a kapu kilincsét fogja, de nincs lelki erőm belépni az udvarra. Nekem, vidékről jövő unitárius nőtársnak mindig külön örömet jelentett, ha betérhettem erre az udvarra és a tiszteletet sugalló épületbe, amely nemcsak hivatalt, hanem meghitt otthont jelentett számomra. Kedei Delinka tiszteletes asszony szeretettől sugárzó arca jelezte, hogy nem vagyok hívatlan vendég e ház táján.

A virágágyással tarkított udvar pihentetőleg hatott az itt megfordulókra is.

2002 tavaszán virágpalántákkal is kedveskedett nekem a tiszteletes asszony. Ezekből a palántákból megkapó szépségű virágok lettek, olyan ládában díszelegtek Homoródfürdőn, amire sok-sok vakációzó gyermek rácsodálkozott. Gondolatban ezért is velem volt azon a nyáron Kedei Delinka.

A 2003-as év elején egyházközségünkben megdöbbenve vettük tudomásul súlyos betegsége hírét. Sokszor imádkoztunk felgyógyulásáért. Az esztendő utolsó hónapjáig küzdött a betegséggel, de a jó Isten akaratából végső búcsút kellett vennünk tőle.

Ezért nehéz belépni erre az udvarra, és kopogni az ajtón egyházi ügyekben. Tiszteletes asszony nélkül maradt a papilak.

Hiányzik Kedei Mózesné György Delinka egyházi életünkből. Nem látjuk kedves alakját a nőszövetségi köri találkozókon. Az unitáriusok Szejke-fürdői találkozójának is tiszteletreméltó háziasszonya volt. Kedvességével sokak szívébe belopta magát.

Az unitárius temetőben a lelkész-sírok mellett a megemlékezés virágait az ő sírhantjára is el kell helyeznünk.

Március van – a hideg ellenére is hóvirágok, jácintok, nárciszok hónapja. E virágok tiszta fehére vagy színpompája idézze fel bennünk kedves nőtársunk emlékét!

Péter Irma

Mint a mesében

Ki ne olvasta volna a Grimm testvérek meséit, akár gyermek-, akár felnőttkorban?

Nekem még mindig a legszebb meséknek tűnnek, és továbbra is szívesen olvasgatom őket. Bármilyen élethelyzetbe kerülök is, legyen az kellemes vagy kellemetlen, mindig ezt mondom magamnak: olyan, mint a mesében. *A hat hattyú* című mese azonban soha nem tudott sem megvigasztalni, sem örömet szerezni, sem derűlátóvá tenni, pedig úgy végződik, mint általában a mesék: „...és a királyné hat testvérével együtt talán ma is él, ha meg nem halt".

De akkor mi az, ami szomorúvá tesz? A mese szerint a hat sudár, szép ifjú királyfi közül a legkisebbnek hattyúszárny lebegett a bal karja helyén. Leánytestvérük hat kerek esztendőn át egy árva szó nélkül, egy mosoly nélkül hat kis ingecskét varrt csillagvirágból – éppen csak a hatodiknak hiányzott az egyik ujja. Azonban letelt a varázslat hat esztendeje.

Így telt le Fehéregyházán is a papilak építésének három esztendeje.

A lelkészi lakás „pirosban áll" – ahogyan mondani szokás –, de mivel elfogyott a „csillagvirág" a tető gerincén, a cserepek helyett ötven négyzetméteren fólia lebeg. Ez is (majdnem) olyan, mint a mesében...

Benedek Enikő

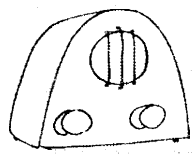

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Agnus Rádió, kéthetente csütörtökön 7.30-kor
március 3., 17., 31., május 5., 19.

Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből
Agnus Rádió, kéthavonta, vasárnap 12.30-kor.
május 8.

Meditáció – az elmélkedés műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Kolozsvári Rádió,
909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövid-hullámon,
szerdai napokon, 9.00.
március 30., május 4.

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, vasárnapokon.
április 17., május 22.

Tavaszi virágcsokor
unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert, Koncz László
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
április 2., 16., 30., május 14., 28.

Unitárius félóra
a székelyudvarhelyi *Príma Rádió*ban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a *www.prima-radio.ro* címen.
Szerkesztik: Újvárosi Katalin és Demeter Sándor Lóránd.
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

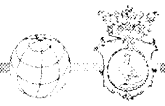

A Lelkészképesítő Bizottság március 3-án tartotta meg az egyesült államokbeli Starr King Teológiai Intézet által meghirdetett egyéves teológiai ösztöndíjra kiírt versenyvizsgát. A versenyvizsga eredményeként az ösztöndíjat a 2005–2006-os tanévre Solymosi Zsolt lelkész, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium vallástanára veheti igénybe.

Március 7–8-án Bukarestben a Vallásügyi Államtitkárság megbeszélést szervezett a romániai egyházak képviselői számára az új vallásügyi törvény előkészítésének céljával. Ugyanott tárgyalták meg az állam által az egyházaknak nyújtandó építési-javítása segélyek kiosztására vonatkozó új eljárási rendet is. Unitárius Egyházunk képviseletében Mikó Lőrinc és Gyerő Dávid előadótanácsos vett részt a tárgyalásokon.

Az I. évnegyedi lelkészi értekezleteket március elején tartották: a kolozs-tordai egyházkörben 7-én Kolozsváron, a marosi egyházkörben 1-jén Marosvásárhelyen, a küküllői egyházkörben 2-án Désfalván, a székelykeresztúri egyházkörben 8-án Fiatfalván, a székelyudvarhelyi egyházkörben 10-én Székelyudvarhelyen és a háromszék-felsőfehéri egyházkörben 9-én Brassóban. Az értekezletek fő előadását Máthé Sándor brassói lelkész tartotta *Húsvét teológiája és unitárius értelmezése* címmel. További megtárgyalt témák voltak a megújítás folyamatában levő új egyházi javadalmazási rendszer, az egyházi kiadványok új terjesztési rendszere, a személyi jövedelemadó 1%-ának egyházi célokra való fordítása és mások dr. Szabó Árpád püspök és Gyerő Dávid előadótanácsos vezetésével.

A Hollandiai Szabadelvű Keresztény Egyházak Európai Kapcsolatai (Dutch Liberal Christian Church Partnership in Europe) szervezet kétévenként meghirdetett konferenciájára március 19-én került sor a hollandiai Bossumban, a Remonstráns Egyház szervezésében. A konferencia vitaindító előadását a házigazda egyház részéről Eric Cossee egyetemi tanár, egyháztörténész tartotta *Megkötözött szabadság – a remonstráns egyház évszázadai* címmel. A másik vitaindító előadást dr. Szabó Árpád püspök, a konferencia egyik díszvendége tartotta *A hagyomány szerepe az átmeneti korokban* címmel.

A Beliefnet, egy Egyesült Államokban működő felekezetközi elektronikus lap- és folyóiratkiadó William G. Sinkfordot, az amerikai Unitárius-Univerzalista Egyház elnökét az amerikai nép legbefolyásosabb afro-amerikai (fekete) vallási vezetői közé sorolta. A lap szerkesztője szerint „az afro-amerikai vallási vezetők az amerikai vallási sokszínűség befolyásos meghatározói azáltal is, hogy gyülekezeteiket a társadalmi igazságosság melletti kiállásra sarkallják, s azáltal is, hogy hangsúlyt helyeznek egy Isten-központú családi értékrendre." A lap a felsorolt vallási személyiségeket a jelenkor kiemelkedő lelki vezetőinek nevezi, akiket erőfeszítéseik és küzdelmeik a történelem meghatározó helyére emeli majd. Sinkford elnök mellett a vallási vezetők sorában Al Sharpton, Jesse Jackson, James Forbes Jr. és Johnnie Colemon is megtalálható.

Biblia, kultúra, táplálék

A kolozsvár-belvárosi egyházközségben immár ötödik éve működik egy bibliakör. Az őszi hálaadástól pünkösdig minden szerda délután összegyűl egy kis csoport, hogy tagjai közelebb kerüljenek szent könyvünk, Bibliánk világához. „Kalauznak" lelkészünk, Bálint Benczédi Ferenc segédött, aki az első években a modern bibliakutatás eredményeit is felhasználva igyekezett megismertetni a zsidó nép ószövetségi könyvekben tükröződő történetével, a nemzetté válás folyamatával. Most már két éve az Újszövetség világában kalandozunk, ebben az évben Jézus példázatait vettük szemügyre a szinoptikus evangéliumok alapján, követve Jézus útját Jeruzsálem felé.

Emellett ebben az évben minden alkalommal olyan zsoltárokkal is ismerkedtünk, amelyek énekeskönyvünkben szerepelnek. Ehhez mindig elolvassuk az eredeti zsoltárszöveget a Bibliából, és elénekeljük annak megzenésített változatát, költőink megfogalmazása szerint. Elsősorban a kevésbé ismert énekeket vesszük sorba, felfedezve a szebbnél szebb régi dallamokat is.

A heti ajándékhoz tartozik mindig egy-egy lélekemelő gondolat irodalmunkból, egy-egy szép vers költőink tollából. Az idén a József Attila-év alkalmából a költő kevésbé ismert istenes versei kerültek sorra, megváltoztatva bennünk a költőről alkotott, s a múlt században szinte kizárólagossá tett sematikus képet.

A kör munkája az ismeretszerzés mellett lelki gyönyörűséget is szerez, az irodalom és a zene segítségével. A kör nyitott, minden új tagot szeretettel várunk és fogadunk.

Zs. E.

Unitárius örökségünk

A kolozsvár-belvárosi és a monostori gyülekezetek közös rendezésében a hiterősítő istentiszteletek hetében (február 28. – március 6.) ismeretterjesztő előadásokra került sor, amelyek egy-egy jelentős erdélyi unitárius egyházközség templomát, épített örökségünk kincseit mutatták be.

Február 28-án: *Magyarszovát temploma*. Bemutatta Weiss Attila. Március 1-jén: *Nagyajta temploma*. Bemutatta Kovács Klára. Március 2-án: *Ádámos temploma*. Bemutatta Székely Sebestyén. Március 3-án: *Homoródjánosfalva temploma*. Bemutatta Fehér János. Március 4-én: *Székelyderzs temploma*. Bemutatta Kovács Zsolt. Március 5-én: *Szentgerice temploma*. Bemutatta Flóra Ágnes.

S. J.

nők világa

Sokszínűen

Február 5-én szépszámú közönség részvételével tartotta 12. farsangi kosaras bálját a csíkszeredai unitárius nőszövetség. A bálnak már hagyományos mozzanatai vannak. Mindig egy meghívott együttes műsora kezdi a bált, s szerepe a jó hangulat megteremtése. Ebben az évben a Szivárvány együttes ír táncaiban gyönyörködhettek a bálozók. Az együttes tagjai a Márton Áron Főgimnázium tanulói.

A szervezők a hagyományokhoz híven népviseltbe öltöznek, ez is érdekes színfoltja egy városi báli mulatságnak.

Hagyománya van annak is, hogy a nőszövetség tagjai „maszkának öltözve" felvonuljanak, rigmusokkal, énekkel, tánccal szórakoztassák a vendégeket. Az „unitárius bálok" jó hangulatához a zenészek is hozzájárulnak. Már negyedszer húzta a talpalávalót a székelyudvarhelyi Sándor Álmos és zenekara a mulatók nagy örömére. Tombola, a nőszövetség tortájával díjazott „székes tánc", valamint a „lufis tánc" fokozta a hangulatot a reggelig tartó mulatságban.

A farsangi bál bevételét a nőszövetség felajánlja templomépítésre, amelyet Isten segedelmével a csíkszeredaiak 2004 őszén kezdtek el.

A jól sikerült kosaras bál a nőszövetség tagjainak szervezőkészségét és a mindenben segítő Krizbai Béla lelkész mellé-állását dicséri. Jó volt megtapasztalni néphagyományaink, anyanyelvünk, dal- és énekkultúránk éltető erejét, a valahová tartozás megtartó érzését.

Kisgyörgy Borbála

A sepsiszentgyörgyi nőszövetség hírei

Február utolsó vasárnap délutánján szeretetvendégséget tartottunk az egyház tanácstermében. Kovács István helybeli lelkész meleg hangú imája és a közös egyházi ének eléneklése után a finomabbnál finomabb süteményeket és a teát Pávelka Éva, Fekete Éva, Demeter Irén, Iordăchescu Vilma, Ráduly Gitta és Szőcs Anna szolgálta fel. A meghívott előadó, Kisgyörgy Zoltán újságíró ősleletekről tartott érdekes előadást többéves gyűjtőmunkája alapján. A tombola sem maradt el.

Dr. Albert Éva munkáját folytatva Váncsa Csilla, Pillinger Lenke, Nagy Julianna, Tóth Magdolna és még sokan mások február 27-ére konyhabútort rendeltek és szereltettek fel, több mint 25 millió lej értékben. Az anyagi háttér a nőszövetség szorgos munkáját dicséri. Teadélutánok jövedelme, laskakészítés, írásos és keresztszemes kézimunkák készítése, karácsonyi és húsvéti bazár és nem utolsósorban az amerikai és holland testvéregy-

házaknak eladott könyvborítók bevételéből készült ez az impozáns konyhabútor, amelyet dr. Szabó Árpád püspök és a gondnok-presbiteri értekezlet résztvevői egyaránt dicsértek.

Március 4-én a szemerjai református egyház szervezésében a Nők Ökumenikus Világimanapja alkalmával egyházunkat Váncsa Csilla és Pillinger Lenke képviselte. Prédikált Pap Mária háromszék-felsőfehéri esperes. Ez alkalommal a lengyelországi nőkért imádkoztak, és az előbbi évekhez hasonlóan Horváth Piroska ny. földrajztanárnő tartotta előadását – ezúttal Lengyelországról.

A kilyéni unitárius műemléktemplomot Kovács István lelkész életre kelti, megszervezve, hogy – a megszokottól eltérően – mi, sepsiszentgyörgyiek is jelen legyünk az istentiszteleten. Ugyanitt nagypénteken egyházunk kórusa, a Kriza János Unitárius Vegyes Dalárda adta elő a Passiót.

Ferenczi Mária Magdolna

Nőnapi gondolatok

Március van, a tavasz első hónapja. E hónap hozta számunkra a Keresztény Nők Világimanapját és a Nőnapot. Az elmúlt évtized során e két nap tartalmilag eggyé olvadt bennünk. Az ünnepi virágcsokrot odaképzeljük a gyermeket nevelő, a fátylas, a száris, a kimonós, a jólétben élő vagy a falatért küzdő nők kezébe.

Emberi létünk második évezredének éveiben is aktuális kívánságunk lehetne, hogy ez a nap legyen a béke ünnepe is. A Földön élő nők, akik az emberiség felét teszik ki, legyenek számonkérői a világ lelkiismeretének! Nem véletlen, hogy a *béke* szó a legtöbb nyelven nőnemű. Hiszen a nők szemében a béke egyenlő a biztonsággal, a család jövőjével.

Mácz István *Egészen szép vagy* című könyvében így ír a női méltóságról: „A nők a kezdet kezdetétől ott voltak a történelem színpadán. A nő mint a bibliai mintakép már a kezdettől a történelem végéig harcban áll a rosszal és a gonosszal. Abban az időben, amelyben az emberiség olyan mélyreható változáson megy át, az evangéliumtól áthatott nők hatékonyan segíthetnek az emberiségnek, hogy a széthullást elkerülje.

A világ csak akkor lesz boldog, ha erős asszonyai lesznek.

„Magasztaljátok keze munkájáért,
A városkapuknál dícsérjék tetteit!"

A Nő szeretni született és nem gyűlölni.

Az élethez kell szív, szépség, jóság, bensőség. A család érzelmi életének gazdagsága vagy szegénysége vajon nem a Nő rejtett szívétől függ? A Nő méltóság szorosan összefügg a szeretettel, amelyet közvetlen nőiessége révén kapott, de ugyanúgy azzal a szeretettel is, amelyet ő a maga részéről ajándékoz."

Piros szegfűt, fehér hóvirágot, piciny lila ibolyát kaptunk a szeretet jeléül férfitársainktól, akik a virágokhoz hozzágondolhatták Garai Gábor szavait is: „Köszönet a nőknek: az életért, a tisztán megőrzött gyermekkorért, a szerelemért, az összetartott családokért, a tépázó viharokból is hazaváró kikötőkért."

Péter Irma

„Vigyázzatok a szeretet gyöngyszemeire!"

Egy napon az Olton túli gyöngyszemek elindultak. Márai Sándor szavait idézve: „Az utakat sokáig nem érti meg az ember. Csak lépdel az utakon és másra gondol. Egy napon megtudjuk, hogy az utaknak értelmük van: elvezetnek valahova."

Igen, Istennek hálát adhatunk, hogy a szomszédos nőszövetség, a nagyajtaiak útja idevezetett Ürmösre, hogy újra találkozhassunk, újra együtt lehessünk. Készülődésünk előtt kissé szorongtam szívemben. Valóban, már egy éve vártam erre a találkozásra. Egy éve imádkoztam, hogy együtt lehessünk. Sajnos, a tavalyi betegségem sok mindentől megfosztott, és néha még a reményt is elveszítettem. Imádkoztam és imádkoztatok sokan az egészségemért, és egy év után az Isten megsegített.

Február 17-én álmunk valóra vált. Igen, ezen a napon még jobban megértettük, hogy a szeretet hídja köti össze Ürmös és Nagyajta „Máriáit". Tizenhat nagyajtai asszony jött meglátogatni minket, gyöngyszemeket hozva magukkal, hogy megmutassák a gyöngyfűzés titkát. Találkozásunk fő célja a gyöngyszemek „egybeolvasztása" volt.

A lelki táplálékot természetesen szintén fontosnak találtuk. „Sorsod hagyd az Úrra, s bízzál híven" – énekeltük, majd a helybeli lelkész imát mondott. Később közösen imádkoztunk Istenhez. Egymás kezét megfogva az imádság alatt, úgy éreztük, mintha szorosan felfűzött gyöngyszemek lennénk.

Falatozás után előkerültek a gyöngyök, és próbáltunk elsajátítani minél többet a fűzésből. Csodálatos nap volt mindannyiunk számára. Úgy éreztem, a gyöngyszemek ünneppé varázsolták találkozásunkat. Igen, előző nap egy kisleány azt kérdezte: „Holnap milyen ünnep lesz?" – Szerettem volna azt válaszolni: ünnep, mert az ajtai nőszövetséget várjuk, és képzeld, én is ott lehetek. Aztán az örömkönnyek lassan lemosták a választ.

Istennek hálát adok ezért a gyönyörű napért. Asszonyainknak meg kell köszönnöm, hogy a szeretet karját kinyújtották és segítettek. Kívánom, hogy továbbra is legyenek erősek, mint a szikla, hogy együtt dolgozhassunk a közösségért, és együtt vigyázzunk a szeretet hídjára az Olton át, amely a szeretet gyöngyszemeiből épült.

Adorjáni Gyöngyvér

Istenem, édes jó Atyám!

Az elmúlt „fekete" esztendő napjain biztató, bátorító szavadat sokszor hallottam. Fáradt, beteg voltam, de Te gyöngéden a fülembe súgtad: „Ne félj, vigyázok Rád."

Jöttek a családtagok, imádkoztak, hogy újra közöttük lehessek, a barátok, hívek, ismerősök imáját pedig meghallgattad. Tudtad, hogy még mindannyiuknak szükségük van rám.

Bíztam és hittem Benned, igaz, néha megtorpantam, aztán rögtön felráztál az elkeseredésből. Mindig megpróbálták csöppnyi reményt táplálni bennem. A műtét nehéz volt, de mellém rendeltél egy csodás orvost, aki megmentette az életemet. Ezt köszönöm, Istenem! És köszönöm az aggódó arcokat, a segítőket, köszönöm, hogy nem hagytál el, hogy úgy érezhetem: mindig velem vagy.

Hálás vagyok, hogy újra itthon lehetek, dolgozhatok, és újra élhetek. Istenem, az egészség értékét igazán most mértem fel. Köszönöm, hogy megajándékoztál az egyik legnagyobb kinccsel: az egészséggel. Emlékszel a beteg édesanyára? Könnyei lassan útnak indulnak, majd mosolyog. Nézd, örömkönnyek. Igen: meggyógyultam, mondja, de kezét imára kulcsolja most is.

Kérlek, légy továbbra is velem, ígérem, nem feledkezem meg soha Rólad. Te vagy, aki életemet pásztorolod, vezérled a legjobb utakon. Köszönöm segítségedet, irányításodat. Uram! hallgasd meg imámat! Ámen.

(A. Gy.)

VIII. ODFIE Versmondó és népdaléneklő verseny

Nagyenyed, február 25–27.

Csak a neve változott meg. Az ODFIE Szavaló- és népdalversenye *Versmondó és népdaléneklő verseny* név alatt is a régi maradt: másfél nap, ami találkozásnak elég, együttlétnek kevés, de tartalmas, hasznos időtöltés.

Február 25-én, pénteken kora délután érkezett Nagyenyedre a szervező csapat egy része. A Bethlen Gábor Kollégium rövid idő alatt rendezvény-helyszínné alakult: irányjelző feliratokkal, bejelentkezési irodával, műhelymunkákhoz előkészített termekkel, versenyre kész díszteremmel és irodalmi teaházzal. Ezt követően már érkeztek is a versenyzők, meghívottak, kísérők, munkatársak, bíráló biztosok – mintegy százharminc személy. A beiratkozás és a bentlakás elfoglalása után az irodalmi teaházban Balázs Imre József költővel ismerkedhettünk meg. Verseket elemeztünk, találgatva, hogy ki írta őket – Szilágyi vagy Kosztolányi –, ám végül kiderült, hogy valamennyi a most megismert fiatal költő alkotása. Este az *Aranyosszék* népi tánccsoport előadását tekintettük meg, majd megzenésített versekkel a *Peregrinus* együttes zárta a napot.

Szombaton jött az igazi „haddelhadd" – főként a versenyzők számára. A reggeli áhítat és a köszöntőbeszédek után elkezdődött a verseny. Még a legmagabiztosabbak is enyhén remegő térddel indultak meghódítani a színpad szédítő magasságát, hát még az, aki most először szerepelt ennyi ember előtt! Persze minden vers és népdal után felhangzott a taps. Biztatás és erő sugárzott belőle: ne félj, barátok közt vagy! A verseny déli

Balra fent: A kiértékelésre várva. A zsűri nem volt mindig „nyájas".
Balra lent: Igazi (talán múzeális) népviseletek is megjelentek a színpadon.
Jobbra lent: Vigyázó szemek és fülek: „lázas munkában" a bíráló biztosok.
Jobbra fent: A felmagasztosulás pillanata. (Fotók: ODFIE)

szünetében, illetve annak lejárta után szakmai képzésen és műhelymunkák keretén belül kaptunk ötleteket, tanácsokat, hogy miképpen fejleszthetjük tovább tehetségünket. Nagy Attila színművész az *Öt perc múlva éjfél* című verses összeállításával megmutatta, hogyan lehet élővé tenni a verset.

A bírálóbizottság külön értékelte azt, hogy érdekelnek minket a versek és a népdalok, az elkezdett munka folytatására biztatott, és felhívta figyelmünket a vers személyes átélésének, a szép kiejtésnek, valamint a jó népdalválasztásnak (ne legyen műdal!) a fontosságára. Gálaműsor keretében sor került a díjkiosztásra, majd a meghívottak és bírálóbiztosok, valamint az ODFIE választmányi tagjai és munkatársai alkalmi műsorszámokkal zárták a fellépések sorát. A rendezvény bulival zárult, ahol mindenki kirázhatta magából a felgyűlt feszültséget.

A versmondó verseny győztesei: Fekete Ágnes Nagyajtáról és Murvai Erzsébet a Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium részéről. A dobogó második lépcsőfokára a marosvásárhelyi Tollas Adrienn lépett, a harmadik díjat pedig Kófity Annamária (Vajdahunyad) kapta. Dicséretben részesült Kolozsi Orsolya (Várfalva), Györgydeák Éva (Székelyudvarhely), Simó Orsolya (Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium), Adorjáni Csilla (Nyárádszentmárton) és Domokos Tímea (Alsófelsőszentmihály).

A népdaléneklő verseny első díját a marosvásárhelyi Riţiu Krisztina és a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium színeiben versenyző Török-Csingó Zsuzsa osztotta meg, a második helyezés pedig a kolozsvári Kádár Verát illette. Harmadik díjat nyertek: Kocsis Imola (Sepsiszentgyörgy) és Bíró Albert (Bölön). Különdíjjal jutalmazták Borbély Erikát (Székelykeresztúr, Unitárius Gimnázium), Fancsali Noémit (Székelyderzs) és Domokos Juditot (Alsófelsőszentmihály).

Az *Unitárius Közlöny* különdíját népdal kategóriában Bíró Albert nyerte.

Gazdagabbak lettünk új tapasztalatokkal, tiszta élményekkel – hisz ez a verseny inkább a barátok találkozásáról szól, mint a dobogóra törekvésről –, és egy-egy emléklappal vagy oklevéllel, amit jó lesz időnként elővenni, és emlékezni.

Kovács Mária

Kedves Felfedezők!

Szeretettel köszöntelek mindannyiotokat! Hála Istennek kialakult egy lelkes kis csapat, amely – nagy örömünkre – egyre bővül. Üdvözöljük az új tagokat. A játékszabályokat már ismeritek, így azokat most nem részletezem. Legyetek kitartóak továbbra is, és bátorítsatok másokat is.

Vár a nyár, a táborok és egyéb kedves ajándék – már aki megérdemli. Reméljük, hogy minél többen részesültök belőlük. Mivel eddig jónéhányan kiálltátok a próbákat, egy meglepetést tartogatunk számotokra. **Ha valamelyik felfedező újabb játékossal gyarapítja a versenyzők számát, külön jutalompontban részesül.** Talán épp ez dönti el majd a végső helyezést.

Kedves Új Játékos! Kérlek, nevezd meg egy papírlapon, és tedd a válaszod mellé, ki vont be Téged a felfedezők közé, hogy barátodnak köszönetként pontszámot szerezhess.

Kívánunk mindannyiotoknak Istentől áldást, szeretettel

Fekete Levente
Postai cím: 527005 Aita Mare Str. Főút 349.
Jud. Covasna

A III. forduló helyes megfejtései:

Forgószél

1. Az oklándi templom festett kazettáinak az érdekessége a virág- és állatmotívumok mellett a kopernikuszi heliocentrikus Naprendszer, valamint húsvét vasárnapjának a meghatározására készített táblázat.
2. Az ODFIE 2005-ben 13 rendezvényt szervez. A legvonzóbb megjelölése és indoklása egyéni feladat volt.
3. Emerson fiának írt intelmében a *halogatást* nevezi „halálos nyavalyának". Magyarázata egyéni feladat volt.

Tükör

Helyi ifjúsági egylet újságának a bemutatása, illetve elképzelése egyéni feladat volt.

Beérkezett helyes válaszok:

1. Józan Júlia, Tordatúr, 35 pont
2. Györgyillyés Izolda, Kökös, 35 pont
3. Gergely Attila, Székelyudvarhely, 25 pont
4. Pap József, Székelyudvarhely, 15 pont
5. Sánduj Róbert, Székelyudvarhely, 22 pont
6. Szász Tikosi Zoltán, Székelyudvarhely, 20 pont
7. Mihály Blanka, Nagyajta, 35 pont
8. Fekete Ágnes Heini, Nagyajta, 35 pont

Kedves Felfedező Barátaink! Nagy örömmel köszöntjük a frissen bekapcsolódó versenyzőket. Sok sikert!

Mindannyiatoknak gratulálunk az elért eredményekhez. A verseny komolysága kötelez a becsületes értékelésre. Izgalommal várjuk válaszaitokat.

V. forduló

Tükör

Írd le: ha egy alapítványt létesíthetnél, milyen tevékenységeket támogatnál vele? **10 pont**

Forgószél

1. Kit nevezünk a „legnagyobb székelynek", és kinek a püspöksége alatt tért át az unitárius hitre? **10 pont**

   .....

2. Milyen „ikrekről" olvashatunk ebben a számban? Írd le röviden, közülük melyik a rokonszenvesebb, és szerinted miért? **15 pont**

   .....

   .....

   .....

   .....

3. Ki mondta: „Szád szóljon igazságot, sohase mondjon hazugságot." Szerinted miért? **10 pont**

   .....

   .....

   .....

   .....

Wass Albert: Dianához

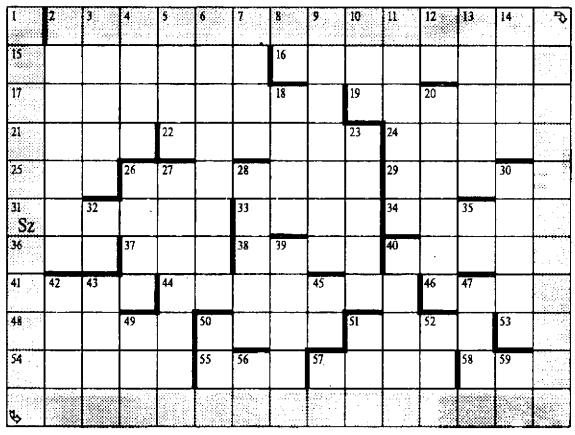

Vízszintes: **2. Wass Albert versének egyik sora.** 15. Sepreget. 16. Büntetésből evezővel hajót mozgató személy. 17. Villamos városi tömegközlekedési eszköz. 19. Szigetcsoport a Csendes-óceánban. 21. Bot. 22. Kihint. 24. Boroshordót fertőtlenít. 25. Mennyei. 26. Tengeri halfajta. 29. Álomba ringat. 31. Hívó. 33. Füstöt ont. 34. Hazai költő volt (István, 1897–1969). 36. Csapadék. 37. Számos. 38. Családnév. 40. Madárfajta. 41. Számára. 44. Magyar színész volt (Zoltán, 1896–1978). 46. Munka, argóban. 48. Ország. 50. Hollandiai folyó. 51. Vékony textilanyag. 53. Kiel központja! 54. Mario Vargas ..., délamerikai író. 55. ... poetica, művészi hitvallás. 57. Oktalan, meggondolatlan. 58. Van helye neki is.

Függőleges: **1. Az idézet második sora.** 2. Mérges. 3. Ciceró korából való. 4. Francia zeneszerző volt. 5. Fogyaszthatóvá válik a gyümölcs. 6. Lipinka. 7. Becézett Etelka. 8. Tangens. 9. Skiccelés. 10. Női hangnem. 11. Makacs. 12. E napon. 13. Éppencsak hozzáér. 14. Golden ..., híres híd San Franciscóban. 18. Ülőbútor. 20. A 2. rendszámú elem. 23. Rádiólokátor. 26. Becézett Mihály. 27. Az anyag alkotóelemének központi része. 28. Fonóeszköz. 30. Balaton-parti üdülőhely. 32. Puskát használ. 35. Norvégia és Vatikán autójele. 39. Itáliai. 40. Karika alakú ékszer. 42. Női név. 43. Sarjnemzedék. 45. Földet forgat. 47. A víz gyorsan gőzzé válik a fazékban. 49. Marosvásárhelyi focicsapat. 50. Karl ..., a Winnetou-regények írója. 51. Szúrófegyver. 52. A román pénznem. 56. Orsó közepe! 57. Ellenben. 59. Esztendő.

Lelkész író és művei

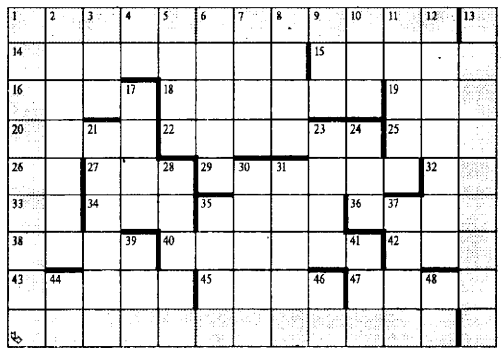

Vízszintes: **1. Erdélyi író, utazó, faluszervező, mészkői unitárius lelkész (1901–1937).** 14. Többszintes. 15. Keresztül bukó. 16. Férfinév (július 13.). 18. Hasfájás. 19. Kémiai egység. 20. Kiönt a folyó. 22. Hazai magyar zeneszerző. 25. Angol filmek „végszava". 26. Sír. 27. Durván taszít. 29. Gabona-betakarítás. 32. Libahang. 33. Indok. 34. Román Anna. 35. Sportfogadás. 36. Hint. 38. Félmajomféle. 40. Rádióban valamit közöl. 42. Hátulról támad. 42. Rövid, humoros történet. 45. Autós csillagtúra. 47. Becézett Orsolya.

Függőleges: **1. A lelkész író műve világ körüli útjáról.** 2. Kettős földrész. 3. Rostnövény. 4. Talmi. 5. Rövid, zsinóros férfikabát. 6. Hosszú sál. 7. 50 százaléka. 8. Hull. 9. Ollós állat. 10. Baszk terrorszervezet. 11. Nobilis. 12. Tünde társa Vörösmarty művében. **13. Az író másik műve.** 17. Férfinév (november 16.). 21. Gyengén termő búzafajta. 23. Angol diákváros. 24. Mocsári növény. 28. Ilyen termés a tök is. 30. Az olasz főváros lakója. 31. Korallzátony. 35. Elgondolás. 37. Huru társa. 39. Lám. 41. Nagytestű kutyafajta. 44. Ellenben. 46. Szamárbeszéd. 48. Az este közepe!

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **május 5**-e. Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe (természetesen egyetlen borítékban, postacímük feltüntetésével). A nyertes nevét májusi lapszámunkban közöljük.

Januári rejtvényeink megfejtői közül **Czóguly Ildikó** Homoródkarácsonyfalvi olvasónkat sorsoltuk ki nyertesnek. Gratulálunk! Könyvnyereményét postán küldjük el neki.

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos
esetleges reklamációk:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.
Kéziratokat nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.
4. szám. 2005 április
Ára: 7000 (0,70) lej, előfizetőknek: 5000 (0,50) lej

Húsvét után, pünkösd előtt

Mindenki előtt tudott dolog, hogy felgyorsult életünk hétköznapjaihoz mindig megújító erőt adnak egyházi ünnepeink. Természetesen csak azok számára, akik élnek az ünnepek kínálta lehetőségekkel, és akik a rohanásban maguknak és családtagjainak egy rövidke megállást „parancsolnak". Megállást és nem pihenést!

A megállás ugyanis töltekezést jelent az ünnep mondanivalóján keresztül hittel, reménységgel, szeretettel.

Húsvétkor töltekeztünk az élet „kinnlevőségének" (Martin Heidegger), az örök életnek a reményével, hogy életünk a tér és idő koordinátáinak szorítása ellenére is mindig Isten közelségében maradhat. Magunkba zártuk a húsvéti reménységet: a halál elkerülhetetlen, kiküszöbölhetetlen valósága az emberi létezésnek, de nem jelenti a teljes és végleges megsemmisülést. A halált „határeseménynek" (Wolfhardt Pannenberg) fogjuk fel, annak a tudatában, hogy Isten atyai szeretetének ígérete a halál után az örök élet. „Ezért arra törekszünk, hogy akár hazaköltözünk, akár távol lakunk, kedvesek legyünk neki" (2Kor 5,9).

Pünkösdkor az életnek az Anyaszentegyházban, „a vallásosságban levőségének" az áldásait tapasztalhatjuk meg, élhetjük át azzal a felismeréssel, hogy Isten szeret bennünket, és nemcsak az első pünkösdkor, hanem naponként kiárasztja ránk erejét, azért, hogy Vele életközösségben éljünk, hogy megtapasztaljuk jelenlétét, „válaszoló szeretetét" (J. Cobb) a teremtett világban és életünkben. Csak nekünk kell „kitárnunk lelkünk ablakait"!

Pünkösd éppen olyan nagy egyházi ünnepünk, mint karácsony vagy húsvét, annak ellenére, hogy a hagyományokban, a szokásokban „szegényebbnek", „színtelenebbnek" tűnik, mert ha egykor nem alakult volna meg a keresztény egyház, akkor ma – bár lehetne téli, tavaszi ünnepünk – evangéliumi tartalommal egyik sem rendelkezne. Az elinduló keresztény egyház adta meg a lényegét nagy egyházi ünnepeinknek. Pünkösd nélkül nem lenne karácsony és húsvét.

Az ünnep jelentőségéhez és méltóságához illően éljen hát bennünk a jól ismert biztatás:

„Keresztények buzgó ser'ge,
Úristennek áldott népe,
Úr Jézusnak öröksége,
Örvendezzél végre."

Örvendezzünk, hogy pünkösdi lelkülettel munkálói lehetünk az „egy akarat" szellemében Anyaszentegyházunknak, egyházközségünknek, családunknak, embertársainknak, az emberiségnek. Isten megáldja ezt a törekvésünket, ha ráhangolódunk akaratára, ha engedjük szent lelke által áthatni életünket.

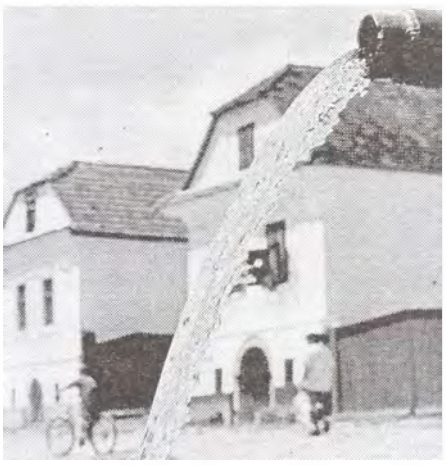

Kedves Olvasóink! Arra biztatlak, hogy Unitárius Énekeskönyvünk 144. számú énekét a családi otthonotokban is olvassátok el, dúdolgassátok, énekeljétek.

A jó Isten adjon áldott pünkösdöt, és „árassza szívünkbe szent tüzét"!

Dr. Rezi Elek

Törvénylesen

Egy új vallásügyi törvény elé

Jellemző a romániai politikai életre, ahogyan az 1989-es forradalom óta eltelt időszakban a vallásügyi törvény megújításának folyamatát kezelte: elodázóan, tologatva, betegesen félve a kényes kérdésekkel való szembenézéstől. Így történhetett meg, hogy bár majd' minden kormányváltás után terítékre került a vallásügyi törvénnyel való foglalkozás szükségessége, a törvényalkotó munka e területén politikai okokból végül egyik kezdeményezés esetében sem ért célba, és tizenöt év lehetőségei ellenére még ma is az 1948. évi 177. rendelet szabályozza az egyházak működését az országban.

A 2004. évi választásokat követően az új kormány az újabb vallásügyi törvény kidolgozását kormányzati programja élére tűzte, és ütemterve szerint a parlament 2005 novemberében látott volna hozzá (pontosabban: kellene majd hozzálátnia!) a törvénytervezet megvitatásához. Ezt az elképzelést azonban hamar megváltoztatta egy váratlan fordulat: az előző kormány művelődési minisztere, aki ma „csak" szenátorként működik, 2005 februárjában egyéni kezdeményezésként vallási törvénytervezetet tett a parlament asztalára; amit négy évi felelős beosztásból nem tudott vagy nem akart elindítani, azt ma az ellenzék kényelmesebb helyzetéből óhajtja pótolni. Ebben az új helyzetben a kormány kénytelen volt maga is

folytatás a 6. oldalon

Gyerő Dávid

Ne halj meg soha!

Imola gyógyíthatatlan betegségben halt meg 14 éves korában.

Te hiszel-e az örök életben?

Én igen. Talán mert belső kényszer. Talán mert szeretek hinni láthatatlan állapotokban. Vagy mert sokat gondolok rád, az élő lányra, kacagó, kipirult arcú, nagy álmokat látó lényedre. Te nem tudtad, miben is hihetsz. Össze-vissza gondoltál mindent, amit haldokló tizenéves csak gondolhat. Angyalokat láttál álmaidban. Repültél velük, és amikor felébredtél lelkendezve mondtad el nekünk. Mi pedig – mert örvendtünk, hogy te találod meg a vigasztaló szavakat –, mi is hittünk álmodban, és biztattunk, ne félj, majd repülni fogsz angyalokkal, meg miegymás... Csak épp ne beszéljünk a halálról. Álmodtál csúnya emberekkel, olyanokkal, akiket ördögként ábrázoltak Benedek Elek meséskönyveiben. Álmodtál üldözésről, és félelem szorította torkod, amikor megébredtél. Ne félj, mondtuk mi gépiesen, de a hideg minket is rázott, és félelmünk a sötétséggel fokozódott, mert nem tudtuk, mi az a haldoklás, csak éreztük, hogy valahonnan indul a sötétség, és arcunkra telepszik, elveszi szemünk világát.

Irigyeltem gyermekkorod jólétét. Hogy a tanító bácsi csak neked vitt narancsot, nem is egyet, hanem egy egész kilót, pedig ti nem voltatok rászorulva, ha egyáltalán használható ez a sokértelmű kifejezés. Neked mindent megvettek, amit kértél, és amikor a pöttyös labdád – vesztére – betévedt a rózsabokrok közé, körülbelül a mi ötödik pöttyös labdánk után, te addig bőgtél a mi szüleinknek, míg azok kifizették neked a labda árát. Az utálatos, a hitvány, a magának való, bár verné meg az Isten! Este nagymamáddal visszahoztátok a pénzt. Hát mégsem olyan rosszak ezek. Vagy Isten intette rendre őket? Jó na, nincs semmi baj, sem nálunk, sem nálatok. Haldoklásod alatt és halálod után, még ma is, a szívem úgy reszket, mintha ráznák. Gyermekes, gonosz átkozódásaim miért váltak valóra? Én nem akartam, hogy elmenj. Csak haragudtam a labda miatt, meg a narancs miatt.

Gyermekkoromhoz úgy hozzátartoztál, mint házunk (a papilak) faoszlopos tornáca, mint a kilencfokú kőlépcső és a templomkerti harangláb. Állandóan ott voltál. A szomszéd egyetlen gyermeke, a kis hercegnő. A nagyoknak mindent elhittél, nekünk nem. Az én meséim csak egyszer-kétszer ejtettek ámulatba, de hamar elűzted ámulatod, miután lehúztad a vizes lepedőt rólam a nagyobbak segítségével. Sokat játszottunk együtt, és sokat tanultunk együtt. Ez utóbbi mindig rövid idejű volt, mert mindkettőnk magát tartotta a jobb tanulónak. Uralkodni akartunk egymáson. Rosszul választottunk vetélytársat egymás személyében. Játékaink önfeledtek voltak. A jövőt játszottuk. Eljövendő családunk életét, foglalkozásunkat, nagy sikereinket. Amikor óvodások voltunk, óvónő szerettünk volna lenni. Az elemi iskolában tanítónő. Később tanár, később minden más, attól függően, kivel találkoztunk vidéki elszigeteltségünkben. Kecsegtetett a kollektív-elnöki dicsőség, bár a főkönyvelőivel is megelégedtünk volna. Elkápráztatott a színművész, aki dörgő hangon regélte a balladákat, és úgy mozgott a színpadon, mint egy pille, könnyedén, kecsesen. Csodáltuk a községi doktornő fehér lovas fogatát, és ámulva hallgattuk a betegek hol sápítozó, hol dicsekvő beszámolóit a neki adott pénzösszegről. Doktornőnek is jó volna lenni. A városba ingázó munkásnőket és lányokat nem irigyeltük. Az előbbieket azért nem, mert a szemük mindig dagadt volt az álmatlanságtól, s az arcuk mint a penészes fal, szürke és hideg. A lányokat azért nem irigyeltük, mert a mesterek mindig tapogatták őket és soha nem kelt senki védelmükre. A kollektívben vagy az államiban dolgozó nők sorsa sem volt fényesebb, hát őket sem tekintettük követendő példának.

folytatás a 4. oldalon

Székely Kinga-Réka

Ébredés

A hosszú, zimankós tél után a néha előbújó napsugár csókjára érzem, hogy mint a természetben, bennem is megmozdul valami: a Tavasz! Megmozdul az Őserő, amelyet a világban és gyermekeidben is elrejtegettél valamikor. Bár az éjszakai fagyok, a leszálló reggeli köd még megdermeszti a tavaszról álmodó, gyengén bomlani akaró rügyeket, vigyázzatok, ne siessetek. De az Őserő napról napra kinyilvánítja a maga szándékát, hogy bomlani akar, élni és éltetni. A megcsurranó ereszek, a hó alatt meginduló kis erek, árkocskák festik alá zenéjükkel a lassan közelgő tavaszi ébredést.

A természet érzi ezt az erőt, magamban én az ember, gyermeked is érzem ezt a belső, jeget törő, vizet fakasztó erőt. Ez az erő lelopja szememről a téli álmot, az előbújó napsugár arcomba süt, az ébredés hangulatával, szépségével tölti meg lelkemet. Az ágakról leolvadó tiszta vízcseppek mintha tisztaságukkal kimosnák szememből a téli álmot, a tavaszi szellő-kendő törli tisztára arcomat, szemeimet, és érzem, hogy valami erő akarja, hogy én is ébredjek, megújuljak. Magamban én is érzem ezt az akaratot.

E természeti ébredésben, a bennem fakadó csermely-vágyban Téged sejtelek, érezlek meg szerető Istenem. Ilyen csodát csak gondviselésed tehet. Nagyszerű, fölemelő érzés tudomást venni erről, megérteni az üzenetet, amely a Te örök gondviselésedről beszél, egy vallomás közted, és gyermekeid közti viszonyról, amely öröktől fogva meg volt és meg lesz.

Lehet, hogy vannak, akik érzik, de nem értik e nagyszerű összhangnak ébresztő ritmusát, mely mesék világa tündér-szárnyain érkezik, de mögötte Te vagy ott, Te vagy, aki üzensz nekünk. Engedd, hogy ne csak érezze, hanem higgye, remélje és megértse a gyermeked.

Add a világnak, gyermekeidnek a tavaszi ébredés örömét, a rügyfakasztó reménység mögött bomoljon az akarás, a cselekvés, szeretet, jóság színes virága, melynek bibéit megtermékenyítheti gondviselésed szele, esőcseppje, napsugara, hogy az idő teljességében megteremje a maga gyümölcsét.

Mint a természetben, magamban is érzem ezt az erőt. Érzem: a Te erőddel összefonódva tökéletes és teljes lesz a tavaszi ébredés. Ezzel a mindent ébresztő hittel töltsd meg életünket. Erre kérünk. Ámen.

Török Elek

1. sz. JEGYZŐKÖNYV

az Egyházi Képviselő Tanács 2005. január 28-án tartott rendkívüli üléséről

Jelen vannak:

Hivatalból: dr. Szabó Árpád, dr. Máthé Dénes, Kolumbán Gábor, dr. Rezi Elek, Szabó László, Nagy Endre, id. Szombatfalvi József, Kedei Mózes, Pap Mária, Kovács Sándor, Popa Márta, Varró Margit, Szén Sándor, Asztalos Klára, Rácz Norbert (ODFIE), Osváth Ilona, Kun Csaba, Székely Botond.

Választott tagok: Bálint B. Ferenc, Bartha Alpár, Kovács István, Csete Árpád, Andorkó Ferenc, Csáka József, Gazdag Géza, Erdő László, Orbán Pál, Czimbalmos Csaba, László János, Farkas Emőd. Rüsz-Fogarasi Tibor (a kolozs-tordai egyházkör megbízottja).

Előadótanácsosok:

Igazoltan hiányzik: Farkas Dénes, Bálint B. Ferenc, Balázs Sándor, Dombi Dezső.

1. A 24. sz. ének eléneklése és Kedei Mózes imája után Kolumbán Gábor főgondnok-elnök üdvözli a megjelenteket, megállapítja a gyűlés szabályszerű összehívását, a 27/2005. sz. EKT-meghívóval, a határozatképességet, és megnyitja az ülést. Kéri a tárgysorozat elfogadását és a módosító javaslatokat.

Szabó László javasolja, hogy a 7. tárgysorozati pontot, az egyházi központi hivatal szervezeti és működési szabályzatának megtárgyalását vegyük le a napirendről, mert a kijelölt bizottság nem tudta érdemében megtárgyalni.

Dr. Szabó Árpád hangsúlyozza, hogy az említett tárgysorozati pont az egyházi élet működése szempontjából nagyon fontos, ezért tárgyaljuk meg.

Kolumbán Gábor javasolja, hogy a különfélék tárgysorozati pontnál számolhasson be a székelyderzsi „földügyről".

Kedei Mózes úgy véli, hogy a helyzet nincs tisztázva, ezért erről ne tárgyaljunk.

Dr. Rezi Elek javasolja, hogy a Nyugdíjpénztár január 28-án tartott rendkívüli üléséről felvett jegyzőkönyvet is vegyük fel a tárgysorozatba.

A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri: Kedei Mózes, Varró Margit, Orbán Pál tagokat.

Az Egyházi Képviselő Tanács a megnyitót tudomásul veszi, a tárgysorozatot és a jegyzőkönyv hitelesítésére tett javaslatot elfogadja. Az egyházi központi hivatal szervezeti és működési szabályzatának tárgyalását 13 ellene és 2 mellette, 11 tartózkodás szavazattal leveszi a napirendről.

A székelyderzsi „földügyről" a főgondnok számoljon be.

Az EKT a Nyugdíjpénztár jegyzőkönyvét napirendre tűzi.

2. Előterjesztés a 2005. évi ülésezési terv és eseménynaptár tárgyában

Az Egyházi Képviselő Tanács a kibővített elnökség által javasolt 2005. évi ülésezési tervet és eseménynaptárt, a kiegészítő javaslatokat is figyelembe véve elfogadja.

3. A lelkészi értekezletek témái

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a lelkészi értekezletek témáit a kibővített elnökségi ülésen megfogalmazottak szerint:

A jézusi asztalközösség és az unitárius úrvacsorai gyakorlat - Czire Szabolcs

A vidéki értelmiségi lét kihívásai - Török István

Unitárius belmisszió fokozása a lelkigondozásban, különös tekintettel a vegyes házasságokra - Kecskés Csaba

Segíthet-e az unitárius lelkiség elmélyítésében a lelki gyakorlatok rendszeresítése? - Koppándi Botond

4. A lelkésztovábbképző tanfolyam

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a kibővített elnökségi ülésen megfogalmazott javaslatot a lelkésztovábbképző tanfolyamot illetően.

Eszerint az Egyházi Képviselő Tanács 2005-ben újra megszervezi a lelkésztovábbképző tanfolyamot. Előkészítése az elnökség, illetve a Lelkészképesítő Bizottság feladata lesz.

5. A 2005. évi kiadói terv

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a Kiadó- és Nyomdabizottság, valamint Médiabizottság által elkészített és a kibővített elnökségi ülésen véglegesített 2005. évi egyházi kiadói tervet.

Székely Kinga javaslatára EKT felhívja az egyházi központi hivatal illetékeseinek figyelmét az egyházi honlap angol és román nyelvű változatának mihamarabbi közzétételére.

6. Egyházunk jelöltje az IARF vezető tanácsába

Dr. Szabó Árpád két személyt javasol, Gyerő Dávidot és Székely Kinga-Rékát, azzal, hogy az EKT tagjai titkos szavazással döntsék el a jelölt személyét.

Az EKT elfogadja a javaslatot, és kijelöli a szavazatszedő bizottságot: Bartha Alpár elnök, Rüsz-Fogarasi Tibor, Andrási Benedek tagok. A szavazás megtörténik és a bizottság a következő jegyzőkönyvet terjeszti az EKT elé:

„Jegyzőkönyv, mely felvétetett az Egyházi Képviselő Tanács 2005. január 28-i ülésén egyházunk személyére vonatkozóan az IARF vezető tanácsába.

Kiadott szavazólapok száma: 31. Érvényes szavazatok száma: 31.

Gyerő Dávidra leadott szavazatok száma: 6.

Székely Kinga-Rékára leadott szavazatok száma: 25.

A bizottság megállapítja a fenti szavazatok érvényességét.

K. m. f.

Bartha Alpár, Rüsz-Fogarasi-Tibor, Andrási Benedek".

Az Egyházi Képviselő Tanács a választás eredménye alapján egyházunk részéről Székely Kinga-Rékát jelöli a 2006. évi választásokra az IARF vezető tanácsába.

7. Az egyházi javadalmazási rendszer új összetevői

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a fizetési bizottság által előkészített és a kibővített elnökségi ülésen véglegesített elképzelést az egyházi fizetési rendszer további megújításáról.

8. Az 1%-os adólevonás ügye

Az Egyházi Képviselő Tanács figyelembe véve a kibővített elnökségi ülésen megfogalmazott javaslatokat az 1%-os adólevonás egyházi felhasználására nézve a következő lehetőségeket ajánlja: UNOSZ, ODFIE, János Zsigmond Szövetség, Székelykeresztúri Gyámszülői Alapítvány, Jakab Lajos Alapítvány.

9. A Nyugdíjintézet vezető tanácsának jegyzőkönyve

Az Egyházi Képviselő Tanács hatályon kívül helyezi az 1997-ben hozott határozatát a főjegyző tiszteletdíjára

vonatkozóan, és a Nyugdíjintézet vezető tanácsának ajánlja, hogy jogi és pénzügyi szempontokat figyelembe véve állapítsa meg és folyósítsa az ügyvezetői díjat. (17 mellette, 4 tartózkodó és 9 ellenszavazat.)

Ugyanakkor az EKT egyhangúlag kimondta, hogy a Nyugdíjintézet könyvelője az egyházi központ alkalmazásából átmegy a Nyugdíjintézet alkalmazásába.

10. Tanügyi alkalmazásokhoz szükséges egyházi beleegyezés kiállításának módozata

Az Egyházi Képviselő Tanács az egyházi beleegyezés kiállításának módozatát az alábbi módosításokkal fogadta el:

- azonos pontszám esetében az unitárius jelölt (amennyiben van ilyen) kapja meg az egyházi beleegyezést.
- vallástanárok címzetes tanári alkalmazásakor rendezett órahallgatáson, a felsoroltakon kívül részt vesz az Egyházi Képviselő Tanács VEN-bizottságának elnöke is.

11. Az I. és II. osztályos tankönyvek kiadása

Az Egyházi Képviselő Tanács az előterjesztést egyhangúlag elfogadja.

12. A kolozsvári Unitárius Elemi Iskola tanítói állására meghirdetett versenyvizsga jegyzőkönyve

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyja a versenyvizsga eredményeket, és Varga Ildikó Katalin tanítónő alkalmazását elfogadja.

13. Az egyházi központ 2005. évi költségvetése

Az elnökség előterjesztése alapján az EKT megtárgyalta az egyházi központ 2005. évi költségvetés tervezetét. A tervezetet a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság 2005. január 18-án tartott gyülésén véleményezte. A jegyzőkönyv csatolva a határozathoz.

Az előterjesztés és a módosítási javaslatok megtárgyalása után az EKT a következőkről határoz:

- az auditálást az egyház végezze el
- a biztosítási alap maradjon az eddigi formában
- a kolozsvári Unitárius Kollégium épületének bérleti szerződését meg kell kötni, és ha ez nem lehetséges ésszerű határidőn belül, akkor pert kell indítani
- a kolozsvári és székelykeresztúri iskolák bérösszegét vissza kell fordítani az épületekre és az iskolák és bentlakás fenntartására
- Ternei Ibolya és Kósa Eufrania bérlete 2005. június 30-ig marad az eddigiek szerint, a továbbiakra vonatkozólag újabb határozat hozandó
- a beruházás/épületjavítás tételből 100 millió lej a kovásznai templomépítés elkezdését szolgálja
- az egyház alkalmazzon részmunkaidőben erdőmérnököt
- a *Dobbantó* c. marosvásárhelyi gyermeklapot felvesszük az egyház kiadói tervébe
- az egyházi központ költségvetéséből végzendő munkákra pályázatot kell kiírni, úgyszintén az egyházközségek munkálataira támogatás csak megpályáztatott munkálatokra utalható ki.

A fentiek alapján az EKT az egyházi központ költségvetését a következők szerint állapítja meg:

BEVÉTELEK	64 277 000 000 lej
KIADÁSOK	64 258 000 000 lej
TARTALÉKALAP	19 000 000 lej

A költségvetés és a csatolt magyarázatok jelen határozat részét képezik.

14. Az Egyházi Képviselő Tanács építkezési-javítási segély elosztása 2005-re

Elnökségi előterjesztés alapján az Egyházi Képviselő Tanács a 2005. évi költségvetés 1 300 000 000 lejes építkezési-javítási segélyalapjából a következő támogatásokat állapítja meg:

Marosvásárhely, *templomépítés*	200 000 000 lej
Nyárádszereda, *templomépítés*	330 000 000 lej
Kovászna, *templomépítés*	100 000 000 lej
Komjátszeg, *templomjavítás*	40 000 000 lej
Kide, *templomjavítás*	100 000 000 lej
Székelykál, *templomjavítás*	30 000 000 lej
Szentiványalborfalva, *templomjavítás*	100 000 000 lej
Kálnok, *templomjavítás*	35 000 000 lej
Gagy, *templomjavítás*	20 000 000 lej
Székelykeresztúr, *lelkészi lakás javítás*	50 000 000 lej
Kolozs, *lelkészi lakás javítás*	60 000 000 lej
Harangláb, *lelkészi lakás javítás*	50 000 000 lej
Pipe-Szászpádas, *lelkészi lakás javítás*	50 000 000 lej
Firtosváralja, *lelkészi lakás javítás*	50 000 000 lej
Kadács, *lelkészi lakás javítás*	55 000 000 lej
Kolozsvár-Írisztelep	30 000 000 lej

Egyházunk reméli, hogy ebben az évben a magyar Kormánytól 6 000 000 Ft (900 000 000 lej) támogatást kap, melyet a marosvásárhelyi épülő templomra fordít, és 3 000 000 Ft-ot kap az Illyés Közalapítványtól (450 000 000 lej), melyet a székelykeresztúri segédlelkészi lakásokra fordít.

Az Egyházi Képviselő Tanács a komjátszegi unitárius egyházközség kérését figyelembe véve, tekintettel arra, hogy természeti kár (földcsuszamlás) történt, a biztosítási alapból kiutal 20 000 000 lejt az egyházközségnek.

Az EKT e határozatát közli a Számvevőséggel és az esperesi hivatalokkal. Továbbá a támogatásokat kiközli az egyházközségeknek, és választ ad más kérelmező egyházközségeknek, akik nem részesülnek támogatásban.

15. Kolumbán Gábor előterjeszti a székelyderzsi egyházközségnek „a földüggyel" kapcsolatos problémáit.

Az Egyházi Képviselő Tanács az egyházközség autonómiáját figyelembe véve úgy határoz, hogy amennyiben az ekg. közgyűlése úgy dönt, hogy tárgyalni akar a földterület kérdéséről az angol vállalkozóval, ahhoz elvi hozzájárulását adja.

Az EKT felhívja a székelyderzsi egyházközség figyelmét, hogy a tárgyaláson csak az ekg. érdekeit tartsa szem előtt.

K.m.f.

Dr. Szabó Árpád	Kolumbán Gábor	Dr. Rezi Elek
püspök-elnök	*főgondnok-elnök*	*főjegyző*

Hitelesítők:

Kedei Mózes	Orbán Pál	Varró Margit

Egyetemes egyházi gyűjtések

2005. április 1-i állapot szerint

		A dévai imaházra	Az ázsiai szökőár áldozatainak megsegítésére
KOLOZS-TORDAI EGYHÁZKÖR			
1.	Abrudbánya		
2.	Alsófelsőszentmihály	3 112 000	1 150 000
3.	Alsójára		800 000
4.	Aranyosgyéres		
5.	Aranyosrákos	2 000 000	1 000 000
6.	Bágyon	3 000 000	
7.	Csegez		
8.	Kide		
9.	Kolozs	1 000 000	500 000
10.	Kolozsvár-Belváros	6 250 000	5 000 000
11.	Kolozsvár-Irisz		2 240 000
12.	Kolozsvár-Monostor	2 670 000	875 000
13.	Komjátszeg	270 000	2 800 000
14.	Kövend		
15.	Lupény-Vulkán + Déva	5 000 000	2 400 000
16.	Magyarszovát	5 043 000	16 570 000
17.	Mészkő	800 000	930 000
18.	Nagyenyed	950 000	500 000
19.	Nagyvárad	1 300 000	2 570 000
20.	Petrozsény		1 100 000
21.	Sinfalva	2 300 000	3 900 000
22.	Szind	340 000	
23.	Torda	4 700 000	2 300 000
24.	Tordatúr	1 620 000	3 200 000
25.	Torockó	4 000 000	
26.	Torockószentgyörgy	4 000 000	1 500 000
27.	Várfalva		1 000 000
28.	Verespatak		
29.	Nagybánya	2 600 000	1 620 000
	Szabó László	500 000	
	Székely Botond	100 USD	
MAROSI EGYHÁZKÖR			
1.	Bordos		
2.	Bözöd	2 000 000	2 000 000
3.	Csokfalva-Szováta		3 000 000
4.	Erdőszentgyörgy-Bözödujfalu		2 000 000
5.	Ikland	250 000	100 000
6.	Iszló		50 000
7.	Jobbágyfalva-Nyárádszereda	1 200 000	2 000 000
8.	Magyarzsákod		1 600 000
9.	Marosszentgyörgy	750 000	230 000
10.	Marosvásárhely	10 000 000	3 500 000
11.	Nyárádgálfalva	1 800 000	6 250 000
12.	Nyárádszentlászló		200 000
13.	Nyárdszentmárton-Csíkfalva		150 000
14.	Nyomát		
15.	Rava		
16.	Szabéd	2 250 000	700 000
17.	Szentgerice		300 000
18.	Szentháromság-Kisadorján		200 000
19.	Székelykál		1 060 000
20.	Vadad		200 000
KÜKÜLLŐI EGYHÁZKÖR			
1.	Ádámos	2 100 000	500 000
2.	Bethlenszentmiklós-	2 640 000	
3.	Désfalva	1 270 000	500 000
4.	Dicsőszentmárton	3 410 000	2 410 000
5.	Harangláb	390000	250 000
6.	Küküllődombó	3 690 000	10 401 000
7.	Küküllősárd		
8.	Magyarsáros	4 700 000	2 000 000
9.	Magyarszentbenedek		
10.	Medgyes	3 580 000	1 000 000
11.	Pipe-Szászndas	540 000	2 750 000
12.	Segesvár	6 000 000	1 585 000
13.	Szőkefalva-Küküllőszéplak	540 000	400 000
SZÉKELYKERESZTÚRI EGYHÁZKÖR			
1.	Alsóboldogfalva	1 500 000	1 000 000
2.	Bözödkőrispatak	340 000	
3.	Csehétfalva	900 000	2 460 000
4.	Csekefalva	800 000	300 000
5.	Énlaka	950 000	1 350 000
6.	Fiatfalva	950 000	420 000
7.	Firtosmartonos	500 000	1 700 000
8.	Firtosváralja	540 000	1 400 000
9.	Gagy	1 170 000	900 000
10.	Kadács	680 000	2 100 000
11.	Kede	120 000	
12.	Kissolymos	1 840 000	700 000
13.	Kobátfalva	1 250 000	
14.	Korond	5 000 000	2 500 000
15.	Medesér	800 000	
16.	Siménfalva	3 200 000	1 000 000
17.	Szentábrahám	3 500 000	1 130 000
18.	Székelykeresztúr	7 600 000	4 100 000
19.	Székelyszentmihály-Bencéd	2 670 000	
20.	Székelyszentmiklós	120 000	300 000
21.	Tarcsafalva	630 000	900 000
22.	Tordátfalva	500 000	1 500 000
23.	Újszékely	1 000 000	

SZÉKELYUDVARHELYI EGYHÁZKÖR			
1.	Abásfalva	500 000	100 000
2.	Csíkszereda		1 000 000
3.	Gyepes	820 000	1 000 000
4.	Homoródalmás		1 500 000
5.	Homoródjánosfalva	850 000	500 000
6.	Homoródkarácsonyfalva		1 730 000
7.	Homoródkeményfalva		100 000
8.	Homoródszentmárton	1 220 000	2 300 000
9.	Homoródszentpál		1 000 000
10.	Homoródszentpéter	650 000	1 000 000
11.	Homoródújfalu		500 000
12.	Kénos		500 000
13.	Lokod		
14.	Okland	2 110 000	2 300 000
15.	Recsenyéd		200 000
16.	Szentegyháza	850 000	500 000
17.	Székelyderzs		1 900 000
18.	Székelymuzsna		
19.	Székelyudvarhely 1.sz		2 828 000
20.	Székelyudvarhely 2.sz	1 500 000	1 500 000
21.	Városfalva		1 250 000

HÁROMSZÉK-FELSŐFEHÉRI EGYHÁZKÖR			
1.	Alsórákos	1 000 000	320 000
2.	Árkos		500 000
3.	Barót	2 000 000	960 000
4.	Bölön	1 000 000	1 000 000
5.	Brassó 1.sz	1 000 000	1 100 000
6.	Brassó 2 sz.	1 000 000	1 100 000
7.	Datk		1 000 000
8.	Felsőrákos		
9.	Fogaras-Nagyszeben	400 000	150 000
10.	Kálnok	400 000	100 000
11.	Kőhalom-Homoród	1 250 000	500 000
12.	Kökös	1 000 000	200 000
13.	Nagyajta	2 000 000	500 000
14.	Olthévíz	2 500 000	1 650 000
15.	Sepsikőröspatak	750 000	500 000
16.	Sepsiszentgyörgy	2 000 000	1 000 000
17.	Sepsiszentkirály	650 000	200 000
18.	Szentiványlaborfalva	700 000	1 000 000
19.	Ürmös		3 550 000
20.	Vargyas	6 000 000	1 500 000

Zsinat és tisztújítás a Magyarországi Unitárius Egyházban

Eredményesen zárult a Magyar Unitárius Egyház zsinata, amely az alább sorolt személyeket választotta meg hatéves időszakra:

Püspök: Rázmány Csaba (30:20 arányban Kászoni Józseffel szemben), *főgondnok*: Elekes Botond (többségi szavazattal Kálnoki Kis Sándorral szemben), *főjegyző*: Balázsi László (27:25 arányban Kászoni Józseffel szemben), *főgondnokhelyettes*: Pálffy László (többségi szavazattal Kálnoki Kis Sándorral szemben), *főszámvevő*: Szekeres Piroska (többségi szavazattal Tim Katalinnal szemben). A gazdasági bizottság tagjai: Gerendás Jánosné (főkönyvelő), Szalontainé Kisgyörgy Zsuzsanna, Schmidt Gábor.

A zsinat a hat fő zsinati képviselő megválasztása után 51 fővel folytatta munkáját. A választások levezető elnöke dr. Zoltán Zoltán volt.

Az egyes tisztségviselők választása előtt történtek lemondások a jelöltségről, így a püspök, főjegyző, főgondnok és helyettese, valamint a főszámvevő tisztségekre a fenti két-két jelölt között dőlt el a választás.

A zsinat hangulatát nem tudom egy ilyen beszámolóban hitelesen viszszaadni, ahhoz az olvasónak ott kellett volna lennie. Személyes benyomásom, hogy az április 2-i zsinat minden szempontból higgadtabb, kompromisszumkeresőbb volt, mint a március 5-i. Ennek fő oka, hogy volt egyeztetési hajlandóság a problémák megoldására, minden jelölt felkerült a jelölő listákra és a levezető elnök is kifogástalanul látta el feladatát. Úgy gondolom, mindenki érezte a közös felelősséget, hogy a választást le kell zárnunk. Ezért köszönet illet mindenkit, aki ennek érdekében kész volt a kompromisszumra és hozzájárult a választás lezárásához.

A négy fő tisztségre jelölt személyek a szavazás előtt aláírtak egy nyilatkozatot, amelynek értelmében esküt tettek arra, hogy nem voltak az állambiztonsági szolgálatok ügynökei sem a Magyar Népköztársaságban, sem Románia Szocialista Köztársaságban, és vállalták, hogy megválasztásuk esetén egy éven belül beszerzik a Történeti Hivatal erre vonatkozó igazolását.

A hosszas szavazatszámlálási szünetek lehetőséget adtak a jó hangulatú, türelmes, egyházunk jelenével és jövőjével foglalkozó baráti beszélgetésekre. Hihetetlenül jó érzés volt hallani, hogy bizonyos kérdésekben mennyire egyetértünk és mennyi jó javaslat, jobbító szándék és tenni akaró ember van zsinati tagjaink között. Ezeket a kezdeményezéseket fel kell karolni, sokat kell közösen beszélgetnünk és tennünk egyházunk lelki, szellemi és gazdasági gyarapodása érdekében. Jó volt tanúja lenni e beszélgetéseknek, és nagyon biztató az elmúlt hetek, hónapok, évek viharai, személyes és közösségi sérelmei után, hogy higgadt, tényszerű beszélgetésekre is képesek vagyunk. A püspök és a főgondnok megválasztásukat követő beszédeit is az összefogás, a közös munka, a közös felelősség gondolata hatotta át.

Hiszem, hogy lezárult egy szakasza egyházunk történetének és bízom benne, hogy egy új kezdődik, ahol az építkezés, egymás eredményeinek elismerése, egymás véleményének tisztelete és az egyházért végzett áldozatos munka lesz a mérvadó. Nem lesznek fegyelmik, nem lesznek felkiáltójelek, elutasítások, személyeskedések, névtelen levelek, de lesz összefogás, együttműködés, támogatás, szeretet és okos építkezés.

Zoltán Csaba

„A víz halad, a kő marad" – „azért a víz az úr"

Erdélyi lelkészek és plébánosok örökségvédelmi képzése – műemlékvédelem, 2004. november 15–18. és 2005. március 7–10.

Talán a cím tudná a legtömörebben kifejezni és összefoglalni mindazt, amit a fent említett két alkalom elénkbe tárt. A novemberi előadássorozat fő témája a műemléképületek – főként templomok – jelenlegi válságáról és a megőrzés lehetőségeiről tájékoztatott. Márciusban pedig a templomok fa- – festett vagy festetlen – berendezéseinek (főleg a kazettás mennyezetek) megóvásáról szólt, de fontos kiegészítő része volt az egyházközségek ingó értékeinek a védelme és felügyelete is – klenódiumoké, levéltáraké, könyvtáraké.

Nagyon érdekes és értékes, többnyire figyelmeztető példákkal színezett előadások döbbentettek rá arra, amit tulajdonképpen már eddig is tudtunk, csak nem figyeltünk rá, hogy örökségünk védelme a mi kezünkben van. Lelkészek, gondnokok, egyháztagok – mindannyian felelősek vagyunk értékeinkért.

Mi, lelkészek, kinevezés, választás vagy meghívás alapján belecsöppenünk egy gyülekezet jelenébe, de ugyanakkor múltjába is. Ebből a múltból örököltünk olyan értékeket, amelyek sok esetben inkább terhek, mint áldások. Sokszor gondot jelent a zsindely vagy cserép helyreigazítása, a csatorna kitisztítása, a lefolyó víz elvezetése, és csak később – évek múlva – vesszük észre annak romboló hatását. Így mennek tönkre tornyaink, templomaink, így omolnak be templomtetők, és így lesznek értéktelen deszkaroncsokká kazettás mennyezeteink.

Visszatérő gondolat volt mindkét előadássorozat alkalmával, hogy a rongálódások nagyobb részét a víz okozza. Küzdünk vele, útját álljuk, leszurkoljuk, bebetonozzuk, és a nagy munka után rájövünk, hogy „…azért a víz az úr." Ebből kiindulva jobb a víznek barátja lenni, mint ellensége. A víz útját nem elzárni kell, hanem utat ásni, levezetni és hagyni, hogy megállás nélkül elhagyja templomunk, műemléképületeink környezetét. Ez a megoldás nem költségesebb, mint a másik, sőt nem is kell hozzá egyéb csak egy kis odafigyelés a lelkész, gondnok, egyháztagok részéről. Sok esetben elegendő visszatenni egy elcsúszott cserepet, kipucolni, vagy helyére tenni a csatorna szétesett darabjait, hogy a víz ne a falra, hanem annak üregében tovacsordogáljon. Így aránylag kevés erőfeszítéssel őrei lehetünk akár több százados örökségünknek.

Ezek a templomok nem a semmiből épültek egykor. A gyülekezet díszei, de a helység, a környék büszkeségei is. Ezek azok a látható, mindenki által csodálható örökségeink, amelyekért felelősséggel tartozunk. Kevesen vagyunk, és az is igaz, hogy vannak gyülekezetek, amelyekben pár évtized múlva az eltűnt sírkövek helyett ezek a templomok lesznek „sírkövei", emlékoszlopai egykori dicső múltunknak. Ezért a Wass Albert idézet: „A víz halad, a kő marad."

Vannak azonban kevésbé látható értékeink is. Ezek azok az ingó darabok,

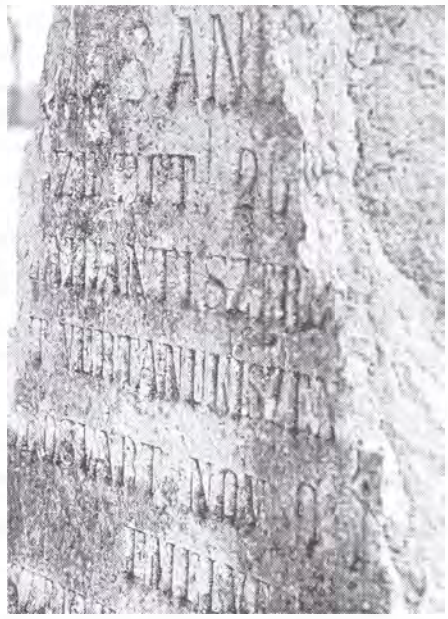

amelyeket csak ünnepeink keretében veszünk elő és használunk, vagy azok az értékes „papírdarabok", amelyek évszázadokat rögzítenek – amíg az egerek martalékává nem lesznek.

1. Kelyhek, tálcák, kancsók, arany, ezüst, ón, alpakka, 800 évestől pár évtizedesig, de mind odatartoznak egy közösség múltjához.

Sokszor érezzük is a felelősséget irántuk, hiszen ritka darabok, és a múlt iránti tisztelet jeléül – jóindulatból – kifényezzük, sikáljuk, vegyszerezzük, hiszen úgy szép, ha csillog. Föl sem tudjuk mérni a kárt, amit így okozhatunk. Így tűnnek el tizedmilliméternyi bevésések, aranyozások, sokszor évszámok, nevek, nem is beszélve arról, hogy a „drótmosó", amellett, hogy fényez, bizony karcol is. Idővel elvékonyodik a kehely kupája, elrepedezik a széle, a vegyszerek foltokat hagynak, végül tönkremegy. Mindezek mellett jó tudni azt is, hogy mindaz, ami ónból készült, nagyon kényes, főként, ha rosszul tároljuk. Legyen az kancsó, tál, az idő folyamán megszürkül, zord, tompa fényű, barátságtalan lesz. Ekkor jóhiszeműen kifényezzük. Nem szabad! Hiszen a matt szürke szín az ón sajátos színe, nem jellemző rá, hogy fényes legyen. Az a réteg, amely évtizedeken keresztül szürkévé tette, patinaként védőpajzs az anyag számára, amit sikálással el lehet ugyan tüntetni, de védtelenné tesszük vele az anyagot. Ugyancsak az ón alapanyagú kegytárgyakkal kapcsolatban jó, ha tudjuk: +15 °C alatt tárolva „beteg" lesz, mégpedig végzetes betegség támadja meg, az ún. ónpestis. Kezdetben fehéres foltokban jelenik meg, majd elhanyagolva ezt a fertőzést teljesen szétemészti, porrá bontja az anyagot. Vigyázzunk rájuk, hiszen értékes örökségünk tűnhet el nyomtalanul.

2. Van egy másik, ritkábban használt és látható örökségünk is, melyek beszédes nyomai az eltelt évszázadoknak: levéltáraink, könyvtáraink.

Ritka vagy talán nincs is olyan gyülekezet, amely szakszerűen, az előírásoknak megfelelően őrzi levél-, könyvtárát. Szakszerű tárolást jelent az állandó hőfok biztosítása, a levegő nedvességtartalmának ellenőrzése, rágcsáló, bogármentes terem, pormentesen zárható szekrény, UV-sugárzástól mentes villanyégő, semleges kémhatású doboz stb.

A legtöbb esetben – bár szekrényben van – a levéltár ömlesztett formában található, lakóhelyet kínálva a rágcsálók számára. Főleg falvakon, ahol ősz folyamán valóságos inváziónak lehetünk tanúi. Nem is beszélve arról az áldatlan állapotról, amikor a levéltár a padláson, a vízcsepegés alatt, szétszáradt faládában áll. Jó lenne, ha minden egyházközség szakszerű levéltárat rendezhetne be, de ez a lehetőség még a nem túl közeli jövőben sem valósulhat meg. Ezért ne vitassuk annak kérdését, hogy „enyém" vagy „tiéd", hiszen ezek az értékek mindannyiunké. A kolozsvári unitárius levéltárban megvan a szakszerű tárolás lehetősége. Ez a levéltár nem állami levéltár, ez a miénk, és értünk van, amelynek célja megőrizni, hogy évszázadok múlva is meglegyen múltunk – és itt az évszázadokon van a hangsúly. Rendkívül gazdag a múltunk, de ne mi legyünk a megsemmisítés eszközei!

Lázár Levente

Száz éve

az *Unitárius Közlöny* ismét példakép gyanánt állított a közfigyelem homlokterébe egy lelkészt, Boér Lajost (1846–1904). Kálnoki születésű volt, apja is lelkész. A kolozsvári Unitárius Kollégiumban tanult. Másodéves teológiai hallgató korában nevelő volt Céckén, a Zatureczky családnál, később „köztanító" az egyik kolozsvári elemi iskolában, majd a gimnáziumban oktatott számtant, „földiratot", „régiségtant", vallást, orgonát, harmóniumot. 1870-től kadácsi lelkésznek nevezték ki, három év múlva Kriza János püspök Bözödre helyezte át. Kriza hozzá írt leveleiben – „melyek nagy számmal vannak – mint bizalmas s általa nagyra becsült emberéhez szól." Már kadácsi lelkész korában felkérést kapott a püspöktől helynév-gyűjtésre. „Vegye az én forró köszönetemet – írja Kriza – nagyon becses küldeményéért, a melynél gondosabban s teljesebb kidolgozottat nem kaptam, bárha többektől vettem helyneveket, amiket most gondosan gyüjtet a magyar akadémia, fontos tekintetekből."

Hívei hallgattak rá, tisztelték és szerették, nemcsak a templomban, hanem magánemberként is. „A magáét nem hagyta, de a másét se kívánta" – emlékeztek vissza rá. Nagy elméleti tudása és a szellemi munka terén megmutatkozó szorgalma mellett kiválóan gazdálkodó ember volt. Családja gondos, gyöngéd családfőnek örvendhetett benne.

• A nagy tudású és köztiszteletnek örvendő Gál Kelemen *Vallás és tudomány* című írásában a természettudományos és vallásos világnézet közötti, látszólag áthidalhatatlan szakadék témáját boncolgatja – természetesen. „Az emberiség is leélte már a gyermekkor aranyos napjait és boldog költészetét. Ideje már a munkás ifjú és férfikor napjaira virradnunk és a tudás fájához vezető kaput felnyitnunk. Csak fel kell nyitnunk szemünket s okvetlenül észrevesszük azokat a nagy mozgalmakat, melyek az egész mívelt világon a szabadelvű vallásos gondolkodókat ellenállhatatlanúl magukkal ragadják." Szerzőnk néhány, e témában mértékadónak számító szakmunkát idéz. Majd így folytatja: „Az [ortodox tanítást valló] egyház hitvallása, dogmái ugyanazok, melyek több száz évvel ezelőtt voltak. A tudomány pedig halad s mindenek előtt halad a theologiai tudomány. A Biblia most egész más világításban áll előttünk. Jelentőségét nem veszítette ugyan el, de nem egyetlen forrása többé a vallásos hitnek. És mit ér el az egyház a kutatás és a lelkiismeret szabadságába való beavatkozással? Mi ennek következménye? Képmutatás és hazugság. A vallási közöny óriási mértékben való növekedése."

• „Aranyom és ezüstöm nincsen, amim pedig van, azt adom néked. – Így gondolkozott Árkosi Ferenczi Kálmán, a fiatal unitárius költő, amidőn azt fogadta lelkében, hogy miképpen járulhatna hozzá a Székelyudvarhelyen építendő unitárius templom alapjának a gyarapításához. A gondolatot a tett követte. Az említett szent célra küldött közelebbről *Költemények* és *Rajongó* cím alatt megjelent műveiből 50–50 darabot. E művek megjelenését a fővárosi napisajtó lelkesen fogadta és messze fölül emelte a napjainkban tucat számra megjelentő hivatlan költői termékeken. [...] Midőn a szíves adományozónak hálás köszönetet mondunk, egyben az említett műveket és a jótékony célt mindeneknek szíves figyelmébe ajánljuk. Míg a készlet tart, ugy a *Költemények*, mint a *Rajongó* című verses elbeszélés megrendelhető darabonkint 2 koronáért Betegh Pál könyvkereskedésében Székelyudvarhelyen."

• „Öt korona jutalmat adunk a legérdekesebb hír vagy tudósítás, jelszó, hiterősítő mondás, erkölcsi intelem beküldőjének. Kikötésünk, hogy a pályázó olyan tárgyról írjon, a mely az *Unitárius Közlöny* irányának megfelel, írása ne terjedjen többre 250 szónál."

• „A martonosi egyházközség Pákei Lajos főmérnök terve szerint gyönyörűséges templomot fog építeni. Az E. K. Tanács már jóváhagyta a tervet, mert örömmel látta, hogy a hívek áldozattal is készek megvalósítani a szép tervet. E templom a régi helyén fog épülni s az egész vidéknek diszére fog válni."

J. K.

Ne halj meg...

folytatás a 2. oldalról

A haldoklás és a halál az öregek világa volt. Legalábbis mi nekik tulajdonítottuk. Néha azonban, amikor a temetőben kóricáltunk margarétaszedés vagy macskaméz gyűjtése ürügyén, elgyönyörködtünk egy-egy fiatal lány vagy legény sírkőfényképén. De sohasem gondoltunk gyógyíthatatlan betegségből származó, kínokkal meggyalázott halálra. Nem gondoltunk infúzióból csepegő morfiumra, a vegyi kezeléstől haját vesztett női fejre, hányásra, ágytálakra. Az említett sírkövek felirata arról tudósított, hogy a fiatalok halála a katona dicső hősiességéből vagy a hűtlen szerelem csalódottságának lemondásából származott. Meghalni a hazáért és a szerelemért mindig kecsegtető lehetőségként száguldozott az eget a földdel sokszor egybemosó képzeletünkben. Hányszor eljátszottuk, hogy meghalunk a hazáért. Hősiesen, mikor mindenki kuksol, bátran, mikor mindenki remeg, mi meghalunk a hazáért, mert az dicsőséges, mert az szent áldozat. És meghalunk a szerelemért, ha csak úgy adják, és meghalunk a szerelmünkért, ha az elmegy, mert nála nélkül úgysem ér az élet semmit. De senki nem akart meghalni csak úgy, betegségből, gyengeségből, félelmében zokogva, másokra utalva, kiszolgáltatva mindenki émelyítő sajnálkozásának.

Betegségedben megerősítetted magadat. Nem engedtél a magad igazából, mint azelőtt. Józan voltál és erős. Egyre szűkülő korlátjaid között a rend ura voltál. Már nem engedted, hogy befolyásoljanak, hogy elterelj ék figyelmedet arról, ami mindnyájunk tudatát, mint egy árnyék, üldözte. Honnan vetted ezt a hidegvérű józanságot? Mennyit szégyelltem akkor és azóta is magamat! Szégyelltem, hogy én egészséges vagyok és te nem, hogy én élni fogok és te nem, hogy te bátor vagy és én nem. Ugye nem haragszol rám? Ugye nem bosszúból jelensz meg nekem oly sűrűn, hanem szeretetből? Úgy fájna, ha haragudnál! Fájna, ha irigy volnál rám, előre. Tudom, magamnak való vagyok. Élő vagyok, és az életerő másokat körülöttem ösztönösen leigáz. Téged is le akar, aki a végtelenből jöttél hozzám. Mennyi leigázás...

Húsvét volt, pünkösd lesz. Bizonyságot kell tennünk a halálon diadalmaskodó életről. Jó volna szabadulni nagypéntek sötét fellegeitől.

A te lelked fényességét látom, és hiszek gyógyító erejében. Hiszem, hogy meggyógyítasz minket, akiket a halál közelsége megijesztett, megnyomorított. Hiszem, hogy nem haragszol ránk, előkre. És ha majd újra szemtől szemben látjuk egymást, újra a régi szomszéd-lányok leszünk, és önfeledten játszunk, és nem lesz fontos, hogy kinek a pöttyös labdája lyukad ki, mert akkor már nem lesznek elveszíthető dolgok. Segíts, hogy a veszteség érzése, hiányod jelenlétté legyen a húsvéti-pünkösdi lelki közösségben.

Egyház a kórházban

Emberi mivoltunkból fakadóan a betegség mindannyiunkat fenyegető létveszély. Így lehetnek életünkben olyan hosszabb-rövidebb időszakok, amikor testi, lelki és szociális jó közérzetünk *egész*-sége megszűnik. Ilyenkor életünk, addigi tevékenységünk beszűkül, fokozott érdeklődéssel kutatjuk a *Ki vagyok? Mi célom e világon? Honnan és miért jön a betegség? Ki Isten? Merre tartok?* létkérdésekre a választ. Ebben a megváltozott élethelyzetben, folyamatosan alakuló tudatállapotban meghatározó szerepük van azoknak, akik közvetlenül mellettünk vannak, és segítenek a válaszkeresésben. Ilyen a lelkész, a lelkigondozó is, akinek döntő szerepe van a betegséghez való viszony alakulásában.

Most mégis, megfáradván,
Dicséreteddel keresünk új erőt
S enmagunk előtt is térdet hajtunk, mondván:
Szabadits meg a gonosztól.

(József Attila)

A 20. század közepétől az orvostudomány rohamos fejlődésével egyenes arányban – vagy épp annak következményeként – nőtt a különböző betegségek, pontosan leírt diagnózisok száma. Ezzel egy időben a kórházi kezelés társadalmi szolgáltatássá vált, amelyben háttérbe került a beteg személyisége, lelkülete, s a(z orvos)szakma *nem vele* magával, hanem *esetével, leletével* törődött. Ugyanakkor a pszichoszomatika, a pszichológiai tényezők és a testi betegségek összefüggéseit kutató tudományág eredményei egyre inkább rámutattak: senki nem lehet egészséges *csak* fizikailag anélkül, hogy mentálisan és lelkileg a „jól-levés" pozitív tudatával is rendelkezne, és a bizalmat, a szabadságot, a teljesítményt, a hatékonyság érzetét magáénak mondaná.

Az e felismerés szülte igény kielégítésére egyre jobban elterjedt – Nyugaton legalábbis – a kórházi lelkigondozás. Romániában ezt a feladatot – egyelőre, jól-rosszul felkészülten – az egyes felekezetek lelkészei látják el. A kilencvenes évek végén Egyházunk is felismerte a kórházlelkészség mint egyházépítő és missziós tevékenység jelentőségét, és igyekszik betölteni ilyen irányú hivatását is. Kolozsváron 2000 óta működik állandó unitárius kórházlelkészi szolgálat, amelyet ideiglenes jelleggel magam végzek.

Kórházlelkészi munkám egyik alapelve a szolidaritás, az aktuálisan és potenciálisan szükséget szenvedő ember szolidaritása. Így valamennyi magyar beteg ágya mellett – felekezeti hovatartozás nélkül – megállok, aki csak igényli a kórházi beszélgetést. Déli, délutáni kilincseléseim eredményeképp 2004 szeptembere óta közel 130 személlyel beszélgettem tizenöt kórház különböző osztályain. E betegek kb. 15%-a unitárius, akikhez rendszeresen visszatértem, és akiknek gyógyulását reményeim szerint segítettem.

Az Erdély különböző tájairól idevetődött embereknek a betegségtől való félelmét kíváncsiság rázza fel megjelenésemkor. Olykor ez, máskor a lelki terhektől való megszabadulás igaz vágya vezet mély beszélgetésekhez. Ezek során nemcsak a minden esetben sajátos pszichoszociális háttérre derül fény, hanem az emberi lélek és szellem magasabb rendű igazságokat fürkésző jellege is megnyilvánul. És nem ritkán szembesülök hasonló kérdésekkel: *Bűnöm következménye-e a betegségem? Isten büntetése? Miért büntet jobban Isten engem, mint mást? Hiszen még gyarló sem voltam, nem herdáltam el, amim volt, nem ittam – mégis itt vagyok!... Miért?!* vagy: *Jobb lesz, ha meghalok?* – Nekem pedig válaszolnom kell, hitem és tudásom szerint akkor is, ha szavaim újabb ajtókat nyitnak még súlyosabb és még mélyebb kérdések felé... Mert így növünk hitünkben, emberségünkben, kórházi ágyon és/vagy mellett.

A visszajelzésekből ítélve megállapíthatjuk: kevés kórházlelkész van, és fizikai kereteink miatt nem tudjuk az igényeket kielégíteni. Hiszen minden beteg meghallgatásra és hitben, reményben való megerősítésre vágyik. Csodálatos megtapasztalni, hogy toleranciánk, unitárius nyitottságunk és pozitív életszemléletünk milyen jó hatással van a betegség jelentette kihívások vállalására. Ezáltal a beteg könnyebben elfogadja magát a betegség szabta feltételek között is, és maga is hozzájárul teljes gyógyulásához.

Munkámban legfőbb nehézségként két akadályt emelnék ki: egy személy által lefedhetetlen a sok kórház, klinika (kb. 20 van Kolozsváron, s ezeket a református, illetve a római katolikus kórházlelkészekkel való állandó kapcsolattartás ellenére sem láthatom át egyszerre), s ezek ugyanakkor túlzsúfoltak, így nem mindig biztosítanak nyugodt beszélgetési környezetet, másfelől lelkész-kollégáimat terheli a felelősség, amiért nem szólnak, ha tudják: gyülekezetükből itt fekszik vala-

folytatás a 7. oldalon

J. Orbán Erika

Törvénylesen

folytatás az 1. oldalról

előrehozni a vallásügyi törvénnyel való foglalkozás idejét, és a Művelődési Minisztérium Vallásügyi Államtitkársága révén gyorsan egy másik tervezetet bocsátott nyilvános vitára, amely hamarosan szintén a parlament fórumai elé kerül.

Politikai kérdés, hogy az így megszületett – bizonyos értelemben egymással versengő – két tervezettel mi történik a közeljövőben. Tekintettel azonban arra, hogy elméletileg a kormánykoalíció a parlamentben is érvényesíteni tudja többségi előnyét, valamint, hogy az ellenzéki (szociáldemokrata) fogantatású tervezet teljesen mellőzte a romániai egyházak véleményének a kikérését, míg a kormány tervezete egyenesen *szokatlanul* nagy hangsúlyt fektetett az egyházakkal való egyeztetésre, valószínűsíthető, hogy e politikai kérdésre a politikai hatalomspektrum jegyében megfogalmazott válasz vár.

A tervezet tartalma

Minthogy az erdélyi magyar történelmi egyházak véleményét eddig csak a kormány által előterjesztett törvénytervezet kapcsán kérdezték meg, a továbbiakban csak az e tervezet által felvetett lényegesebb kérdésekről szólok.

A törvénytervezet a bevezető fejezetben a vallásszabadság-elv általános és feltétlen biztosításának kimondásával indít. Ennek az elvnek a már-már tolakodó hangsúlyozása a dokumentum fő címéből is kiviláglik: *Törvénytervezet a vallásszabadságról és a felekezetek jogállásáról Romániában.*.

A tervezet gerincét az egyházakról szóló fejezet alkotja. Ennek már az elején ott találjuk az eddigiekben is sok vitát szült elv megfogalmazását: a román állam elismeri a Román Ortodox Egyház mint többségi egyház fontos szerepét a román nép életében és nemzeti történelmében. Igaz, hogy a korábbi változatokhoz képest e mondat tartalma sokat finomult, hiszen nem államegyházról, nem is nemzeti egyházról beszél, de az ortodox egyház ilyetén kiemelése továbbra is méltánytalan marad nemcsak a nemzeti kisebbségek felekezetei, hanem a román nép többi egyháza – különösen a görög katolikus egyház – szempontjából is. Ennek az elvnek ráadásul ellentmond a tervezet egy másik cikkelye, amely ugyanebben a fejezetben siet leszögezni – mintegy „ellensúlyként" –, hogy Romániában nincs államegyház, és az állam semleges marad bármely felekezettel vagy ateista ideológiával szemben.

A következő vitatott tétel az egyházak támogatásával kapcsolatos: a tervezet a legutóbbi hivatalos népszámlálás adatai alapján megállapított létszámbeli arányosság elve szerint kívánja e támogatást biztosítani. Az egyházak állam általi anyagi támogatása önmagában is vitatott tétel, főként azok részéről, akik az állam semleges szerepét szeretnék megjeleníteni az egyházakkal való kapcsolatban. Emellett a kisebbségi egyházak számára az arányosság elve a minimálisra csökkentené ez állami támogatás mértékét, és továbbra is fenntartaná a taglétszámából adódóan amúgy is erős ortodox felekezet kiváltságait. E létszámarányossági elv helyett a kisebb helyi egyházak a kisebbség iránti pozitív diszkrimináció elvének, a belső szükségletek szem előtt tartásának vagy akár az egyes egyházközségek vagy templomépületek számán alapuló arányosságnak a megjelenítését tartanák jónak.

Ugyanide kapcsolódik egy másik, feltehetőleg sok további vitát szülő mondat is az elismert egyházak alkalmazottainak állami javadalmazásáról: a tervezet e javadalmazási támogatás mértékét szintén az arányosság elve alapján kívánja megszabni. Az egyenlőtlenség kikerülésére a kisebbségi egyházak itt is az egyes helyi szervezetek számarányát javasolják figyelembe venni. A fő kérdés azonban az marad: vajon milyen mértékben vonja majd maga után az állam ellenőrző szerepének megerősödését az állami költségvetésben való részesülés növekedése? És főként, hogy amennyiben az egyházak működését az állam anyagilag is támogatja, sőt számon is kéri e támogatás felhasználásának módját, beszélhetünk-e továbbra is az egyházak függetlenségéről az állammal szemben?

Vannak vélemények, amelyek szerint a tervezetnek az egyházfők Románia államfője általi elismerésére vonatkozó tétele sérti az egyházak önrendelkezését. Ennek az önrendelkezésnek a biztosítása viszont megjelenül például azokban a részekben, amelyek az egyházak istentiszteleti és adminisztrációs gyakorlatát az általuk választott nyelven engedik meg, amelyek a belső egyházi fegyelmi ügyeket az egyházi bíráskodás belső szerveinek hatáskörébe utalják, vagy amelyek továbbra is biztosítják a lelkészek kötelező katonai szolgálat alóli mentességét.

A „hivatalosan elismert egyház" státus megszerzését leíró rész több olyan feltételt szab, amelyek túlzottnak tűnnek. Ilyen feltételek például a legalább 15 éves működés, a lakosság legalább 0,1 százalékát kitevő tagság, vagy bizonylat arról, hogy az illető felekezet az Európai Unióban elismert státussal rendelkezik. Az az utólag beszúrt magyarázat, amely szerint a feltételek a már hivatalosan elismert egyházakra nem vonatkoznak, csak részben csillapítja a kisegyházak tiltakozását a fentiek miatt. Akad olyan értelmező is, aki teljesen mellőzné a megalakulást formai feltételekhez kötő kitételeket, mert azokat a személyi szabadság korlátozóinak tekinti.

Az egyházak állami elismerését a tervezet a parlament által kibocsátott törvény útján látja jónak kivitelezni. Ellenvélemények szerint e parlamenti eljárás túlságosan megnehezíti a hivatalos bejegyzés folyamatát, ehelyett az elismertetést kormányhatározat vagy akár bírósági végzés útján javasolják megtenni, amint az alapítványok és egyesületek esetén is érvényben van. A tervezet továbbá nemcsak a hivatalos elismerést, hanem az egyházi alaptörvények szövegében bekövetkező változásokat is a parlament által javasolja jóváhagyatni, ami újból a nehézkes eljárás bonyodalmait vetíti előre.

Az egyházak oktatási és nevelési tevékenységéről szóló rész az egyik legkidolgozatlanabb, kezdetleges állapotában maradt része a tervezetnek. Elsősorban a vallástanításnak az állami iskolákban kivitelezett formáját tákolja össze anélkül, hogy bármit is szólna az egyházi tanintézetek keretében folytatott vallásoktatásról. Ami – főként az új alkotmány felekezeti oktatást elismerő cikkelyének szellemében – e részt a tervezet teljességgel megkérdőjelezhető és átírandó fejezetévé teszi.

A befejező rendelkezések közül kiemelendő az az előírás, amely szerint a már működő egyházaknak határidőre összhangba kell hozniuk alaptörvényüket a jelen törvény által előírtakkal. A záró rész mellékletben hozza a jelenleg elismert felekezetek felsorolását, szám szerint tizenhetet, köztük a Romániai Unitárius Egyházat is. Úgy látszik, az időközben Erdélyi Unitárius Egyházzá változott megnevezés még nem tudatosult a javaslattevőkben.

A továbbvitel távlatai

A vallásügyi törvénytervezetek „élete" egyelőre párhuzamosan halad – a törvényalkotás eljárása szerint. Jelenleg a róluk szóló nyilvános társadalmi vita vagy finomabban szólva véleményezés folyik, amelynek során minden érintett elmondhatja meglátásait; hogy közülük mi talál elfogadásra, az kérdés marad. Ezen a ponton minden hivatalosan bejegyzett egyház is véleményezheti a tervezetet, de úgy tűnik, e lehetőség inkább önmagáért fontos – tehát hogy meg volt adva a lehetőség a hozzászólásra –, mintsem a valós változtatásokra irányuló meghívás. A parlamenti szakbizottsági véleményezés után a tervezetek majd a parlamenti megvitatás szakaszába érnek, aminek során vélhetőleg újra a politikai megfontolások kerülnek inkább az előtérbe. Javarészt

ezeken múlik, milyen lesz a törvény végső formája, illetve, hogy mikor kerülhet sor annak végső elfogadására.

Általánosan elfogadottnak tűnik az erdélyi magyar egyházak körében az a meglátás, hogy a vonatkozó politikai vélemények közül néhányat jó lett volna a törvénytervezettel való foglalkozás előtt ütköztetni, és az általuk felvetett problémákat korábban megoldani; e vitás helyek fennállása ugyanis rányomja bélyegét a törvénytervezettel való foglalkozásra is, és ellehetetleníti az alapkérdésekben való megegyezést. Ilyen politikai töltetű témák például az elkobzott egyházi ingatlanok visszaadása körüli gondok, az ortodox–görög katolikus konfliktus kezelése (főként a visszaigényelt ingatlanok tekintetében), az oktatási törvénynek a felekezeti oktatást szabályozó része, valamint egy ütőképes kisebbségi törvény megléte.

Ezek mellett a vallásügyi törvényről elsősorban beszélni lehet, de azt gyakorlatba ültetni jóval nehezebb. A tárgyalási lehetőségek kétségkívül fontosak, de nem elegendőek. Reménykedjünk hát egy átfogóbb gondolkodásra és probléma-megoldásra nyitott közeljövőben!

Egyház a kórházban

folytatás az 5. oldalról

ki. Az első külső feltétel, amelyen az egészségügy jelenlegi szervezettsége miatt nem tudunk változtatni. Vagy, ha időszakonként igen, az azért van, mert a teológiai hallgatók is bekapcsolódnak a kórházlátogatásba, klinikai lelkigondozó képzésük szerves részét képező gyakorlatuk során. Az utóbbin viszont annál inkább!

Ezúton is biztatom és kérem híveinket, lelkészeinket, hogy használják ki és képviseljék a kolozsvári unitárius kórházlelkész szolgálatát. Mert hiszem, ezzel is javul az egyházhoz való viszonyunk, érik vallásosságunk, és csak ilyen módon tölthetjük be lelkészi-kórházlelkészi hivatásunkat.

A következő telefonszámok bármelyikén jelezhetik, ha ismerősük, hozzátartozójuk, hívük Kolozsvár valamelyik klinikáján fekszik: 0740/502563 – J. Orbán Erika, 0740/063767 és 0264/450047 – Ferenczi Enikő, illetve az erikao@email.ro elektronikus címre is írhatnak.

Tudnivalók a jövedelemadó 1%-a feletti rendelkezésről

Az 571/2003. számú Pénzügyi Törvénykönyv (Cod Fiscal) 90. cikkelyének 2. bekezdése előírja, illetve lehetővé teszi, hogy minden adófizető állampolgár jövedelme után befizetett adójának legtöbb 1%-át felhasználhatja olyan nem-kormányzati (társadalmi vagy civil) szervezetek támogatására, amelyek a 26/2000. számú kormányrendeletben foglaltak szerint egyesületi vagy alapítványi jelleggel működnek.

Ezen eljárás szerint minden adófizető állampolgárnak lehetősége nyílik arra, hogy az évi jövedelme után befizetendő adójának 1%-át az államkassza helyett egy társadalmi/civil szervezetnek: egyesületnek vagy alapítványnak ajánlja fel, amelynek működését támogatni kívánja.

Tekintettel arra, hogy a törvény által kijelölt kedvezményezett kategória *az egyházközségekre nem vonatkozik*, kérjük Olvasóinkat, hogy támogatásaikat csatornázzák az unitárius egyházi jellegű civil szervezetek felé. Alább öt olyan unitárius egyházi jellegű civil szervezet adatait soroljuk fel, amelyeket eddigi eredményei érdemessé tesznek a támogatásra; rajtuk kívül természetesen minden egyházközségnek jogában áll a keretében működő vagy általa alapított civil szervezet támogatását kérni híveitől.

Pro János Zsigmond Egyesület / *Asociația Pro János Zsigmond*
(a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium háttérszervezete)
adószám / cod fiscal: 16733997
bankszámlaszám / cod IBAN: RO50 RNCB 2290 0000 5138 0001

Gyámszülői Közösség Alapítvány / *Fundația Comunității Tutelare*
(a székelykeresztúri Unitárius Gimnázium háttérszervezete)
adószám / cod fiscal: 4758114
bankszámlaszám / cod IBAN: RO83 RNCB 2940 0000 0146 0001

Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet /
Asociația Națională de Tineret Dávid Ferenc
(az erdélyi unitárius és más szabadelvű vallásos fiatalok szervezete)
adószám / cod fiscal: 9085507
bankszámlaszám / cod IBAN: RO81 RNCB 2200 0000 1211 0001

Unitárius Nők Országos Szövetsége / *Asociația Femeilor Unitariene din România*
(az unitárius egyházközségekben működő nőszövetségek országos szervezete)
adószám / cod fiscal: 9343746
bankszámlaszám / cod IBAN: RO47 BTRL 0130 1205 9214 39XX

Jakab Lajos Alapítvány / *Fundația Jakab Lajos Locodeni*
(a lókodi Ökumenikus Öregotthont működtető szervezet)
adószám / cod fiscal: 7679260
bankszámlaszám / cod IBAN: RO40 RZBR 0000 0600 0141 5097

A támogatás összege az alábbi úton jut el a megjelölt kedvezményezett szervezethez:

- az évi jövedelem-bevallási nyilatkozatát (Declarație de venit global 200, e nyilatkozat letölthető egyházunk honlapjáról, www.unitarius.com, szabadon sokszorosítható, illetve beszerezhető a pénzügyi hivataloktól vagy a munkaadóktól is) minden támogatónak ki kell töltenie a személyére vonatkozó adatok mellett a kedvezményezett szervezet adataival is
- ezen fejezet a nyilatkozat H fejezetének 2. pontja alatt található, és a civil szervezet támogatása (Sponsorizare entitate nonprofit) alcímet viseli. A támogatott szervezettől a következő adatokat kell a jelzett helyre beírni: a szervezet neve *román nyelven*, a szervezet adószáma, a szervezet IBAN-bankszámlaszáma
- a jövedelem-bevallási nyilatkozatot a törvény szerint az illetékes pénzügyi hivatalhoz kell személyesen vagy postai úton eljuttatni 2005. május 15-i határidővel
- a pénzügyi hatóságok összesítik a beérkezett adatokat, és december 31-ig a megjelölt támogatást átutalják a kedvezményezett civil szervezet számlájára

Kérjük az érintetteket, további tájékozódásért forduljanak az egyházi központi hivatal tisztviselőihez, olvassák el az egyházi honlap vonatkozó részét (www.unitarius.com), vagy látogassanak el az 1%-os adólevonás egyéb tudnivalóit is ismertető www.egyszazalek.ro és www.unulasuta.ro honlapokra.

*Előző lapszámunkban tettük közzé azoknak az (ellen)vélekedéseknek az első részét, amelyeket Kvári Kovács István fogalmazott meg az amerikai B. K. Beach – C. Cordes szerzőpáros erdélyi unitáriusokat érintő meglátásairól (*Partner Church News, *2004 ősz). Az első részben a szerző a vegyes házasságok és a vélt „magyar felsőbbrendűség" témáját érintette. Alább további négy vitaponttal kapcsolatban fejti ki nézeteit.*

Az innenső partról (2)

Nehéz alkalmak, egyszerű kérdések

Gondolatmenetünk előző részéből világosan kiderülhetett: erdélyi viszonyainkról mindenkinek ajánlatos alapos tájékozódás után véleményt mondania, még azoknak is, akik kétségbevonhatatlan jó szándékkal, de csalhatatlannak hitt értékítélettel, „testvéri" pozícióból kifogásolják néhány tulajdonított vagy valós sajátosságunkat. És tényleg: a hozzánk látogató amerikai barátainknak igen hasznos lenne, ha előzetesen megismerkednének legalább Erdély és a magyar unitáriusok történetével. Alig hinném, hogy a Drakula-kultúrszinten megmaradó „helyzetismeret" vagy egy-egy szúrópróba-szerű kérdés („az utca hangja") elégséges volna egy bonyolult történelemmel, tekintélyes múlttal bíró országról való véleményalkotáshoz.

Előítéletek a roma/cigány etnikummal szemben

Beach és Cordes felvetéseit követve ismét egy olyan gondunkról kell szólnunk, amely lényegileg megkerülhetetlen. Cigány-kérdés – hasonlóan a „magyar–román" kérdéshez – sajnos igenis *van*. Itt is azt mondhatom viszont, hogy a magyar–roma kapcsolatban nem soviniszta és különösen nem rasszista megnyilvánulásokat tapasztalhatunk. Hanem valami egészen mást. Mi ez a más?

Mindenekelőtt arra kell emlékeztetnem, hogy nekünk, erdélyi magyaroknak patinás „történelmi" tapasztalataink vannak egy példaadó mikrotársadalmi rendszerről: a rendtartó székely vagy magyar faluközösségről – amit egyébként ismét csak nagyon nehéz volna elmagyarázni amerikai testvéreinknek. Azt azonban feltehetőleg könnyen megértik, hogy elsősorban is bizonyos közösségileg elfogadott norma szerint való életvitelt jelent e „rendtartás" (és ezen belül alapvető értékek – a magántulajdon, a szorgalom, a munka, az adott szó – nagyon tudatos becsülését). Egészen természetes, hogy amennyiben ez a saját egyezményes értékrendje szerint élő közösség olyanokkal találkozott, akik ezt a normát nem tudták a magukévá tenni – és itt hangsúlyozom: még ha „saját" magyarjaik voltak is az illetők! –, akkor a közösség valósággal kitaszította magából őket. Amikor ez a rendtartó közösség egy más *kultúrával* találkozik, olyannal, amelynek eszményei és gyakorlata összeegyeztethetetlen a saját értékrendjével, akkor *semmiféle másság elfogadásának ürügyén* nem tudja értékelni azt, ami „visszafejlesztő" – a koszt, a mosdatlanságot, a tunya lustaságot, a hangoskodó primitívséget, a „csencselést", a munkakerülést, a magántulajdon tiszteletben-nem-tartását (a lopást) –, vagyis általában az írott és íratlan törvényekbe ütköző cselekedeteket!

Ahogy megfigyelhettem gyülekezeteinket – túlnyomóan a székelyföldieket –, számomra egyértelmű, hogy a cigánykérdés esetében sem általánosíthatunk. De sajnos a hazai cigány etnikumnak még mindig a nagyobbik része az, amely nem tud beilleszkedni ezeknek az elvárásoknak a keretei közé. Ez pedig lényegében azt eredményezi, hogy a hagyományosan értékőrző magyar közösségek nem szívesen fogadják be őket. A falukép is jól mutatja, hogy a cigánysor általában a falu szélén található. És ugyanerre a mintára kell elképzelni azokat a rendezett, saját értékelvárásokkal élő gyülekezeteket is, amelyek nehezen vagy egyáltalán nem fogadják be a cigányokat.

Ez ellenben nem mindenhol van így. Nekem személy szerint nagyon kedvező tapasztalataim is vannak a Homoród-mentéről (konkrétan egykori homoródújfalvi gyülekezetemre gondolok), ahol néhány dolgos, becsületes és tiszta cigány család is volt, amelyeknek tagjai tisztességes életet éltek, sőt az egyház fenntartásához is hozzájárultak. Az egyik cigány család például közvetlenül a papilak melletti házat vette meg (akkoriban a székelyek még nagyon berzenkedtek ez ellen: gyűjteni akartak arra, hogy elvásárolják a cigányember orra elől a házat, mert „azt mégsem lehet..."). Végül egy olyan becsületes családot ismertem meg bennük, hogy ki merem mondani: volt náluk sokkal hitványabb magyar is abban a faluban. Annyira be tudtak illeszkedni a közösségbe, hogy végül is mindenki elfogadta és megbecsülte őket.

Ami tehát a cigányellenességet illeti, ma már nem engedhetjük meg magunknak a durva általánosításokat. Amennyiben a romák megteszik az alkalmazkodó „gesztust" a közösségek értékrendjébe, előbb-utóbb elhárul a befogadás minden akadálya. Sovinizmusról – ne adj' Isten rasszizmusról – tehát szó sincs. A jövő valamilyen módon csakis nyitást kell, hogy hozzon a cigányság irányában. Különben vannak már olyan közösségeink is, ahol a cigány nemzetiségűek többségben vannak, és ha kifejezett igényt tartanak az unitárius vallásra, akkor természetesen minden további nélkül nyitnunk kell feléjük, be kell fogadnunk őket az egyházba. (Arra nem térhetek ki – itt helyszűke miatt sem –, hogy gyakran *ők* nem tartanak igényt az unitárius vallásra, jól megvannak maguknak, akár a vallástalanok, akikhez hasonlóan legfeljebb „temetkezési szolgáltatást" igényelnek az egyháztól. Ami szintén nehéz helyzeteket teremthet a gyülekezetekben.)

A magyar nyelvű prédikálás és a kereszténység

Enyhén szólva rendkívül nagy tájékozatlanságra utal a kérdésfelvetés maga is, mármint az, hogy magyar nyelvű prédikálásunkkal „kizárunk" mindenkit, aki nem magyar anyanyelvű. Megint csak ismételnem kell magam: ahhoz, hogy erről a kérdésről higgadtan és okosan tudjanak beszélni, amerikai testvéreinknek történelmünk alaposabb ismeretére lenne szükségük! De hátha tévedek? – ezért hadd tegyem fel azt a „könnyű kérdést" a problémánkra oly érzékeny bírálóknak: vajon ők, a mi helyünkben és a mi történelmi adottságaink mellett, milyen nyelven prédikálnának? Mit javasolnak nekünk, milyen nyelven prédikáljunk?

Már csak azért is kíváncsi lennék erre, mert ha úgy tekintem ezt a kérdést, hogy az én magyar nyelvű prédikálásom kirekeszthet valakit, és ezért eleve más nyelven szólok a magyar anyanyelvű gyülekezethez, akkor ez azt jelenti, hogy épp *az engem meghívó közösséget* zárom ki! (Aki nem tudná: az unitárius lelkészt Erdély-szerte csak magyar nyelven beszélő, unitárius keresztény közösségek „rendelik meg" a lelkészképző intézettől.) Ha egy közösségnek kétségbe nem vonható igénye/joga, hogy magyarul prédikáló, keresztény evangéliumi szellemű lelkésze legyen, akkor mitévők legyünk? Talán *magunkat* rekesszük ki?

Még valami. Amerikai testvéreink számára – sajnos – aligha bír jelentőséggel, de mi Kosztolányi Dezsővel valljuk: „Az a tény, hogy anyanyelvem magyar és magyarul beszélek, gondolkodom, írok, életem legnagyobb eseménye, amelyhez nincs fogható." És – amit Márai Sándor így fogalmazott meg helyettünk is: –

„hálás vagyok a sorsnak, hogy anyanyelvem a gyönyörű magyar." Közben azon gondolkodom, hogy a „túlsó parton" vajon megérthető-e: mindez nem kizárólagosság, nem kirekesztés, még csak nem is „magyar kivagyiság", és nem jelenti egyetlen más nyelvnek a lebecsülését sem! Egyszerűen azt jelenti, hogy szeretem, és ragaszkodom ahhoz, ami az enyém. Remélhetem, hogy ezzel nem sértem meg senki érzékenységét?!

Hasonló megfontolás alapján: milyen okon kellene feladnom keresztény gyökereimet? Végül, de nem utolsósorban: mégis, mit kínálnának helyette?

És itt kitérnék egy fontos kérdésre, amelynek rendjén az „innenső partról" is megengedhetem magamnak, hogy emlékeztessem kedves amerikai testvéreimet arra, hogy amikor ők olyan melegen ajánlják mindenki figyelmébe a másság tolerálását, sőt tiszteletét, akkor az az érzésem: néhanapján magukat sem ártana figyelmeztetni erre. Tudniillik nekünk is – vagy nekem, személy szerint mint az Amerikába meghívott unitárius lelkészek egyikének – „nagyon" vagy esetenként „nagyon-nagyon kényelmetlen" volt az (Beach és Cordes szóhasználata!), amikor például mosolyogva „emlékeztettek" arra, hogy imára márpedig nincs szükség a templomukban, vagy arra, hogy a Bibliából ne olvassak fel. „Nagyon-nagyon kényelmetlenül" éreztem magam akkor is – tizenhárom helyen prédikáltam az Egyesült Államokban! –, amikor az egyik gyülekezetben az istentisztelet végeztével egy hölgy utánam szaladt, valósággal nekem szökött, és számon kérte, hogy a prédikációmban kétszer is azt találtam mondani, hogy „God" (Isten). „Te tehát hiszel Istenben?" – kérdezte. Mire én csak azt mondhattam erre: „Miért, te nem templomba jöttél?" – Ezeknek a barátainknak is minden okuk megvan elhinni, hogy „nagyon-nagyon kényelmetlenek" az efféle helyzetek.

A másság *mindkét oldalról* másság, így hát talán joggal fogadható el az, hogy a mi önazonosságunkhoz szervesen és kiszakíthatatlanul hozzátartozó keresztény ség, a magyar anyanyelv használata a *mi* másságunk tiszteletre méltó tényezője. Ahogy számunkra megmásíthatatlan tétel, hogy „nyelvében él a nemzet", ugyanúgy nem tudjuk nélkülözni vallásosságunkban a keresztény alapokat s ennek rendjén a Bibliát magát.

„Nehéz kérdések" ezek – úgy tűnik, legalábbis a túlsó partról. De talán szabad nekünk is őszinte érdeklődéssel feltennünk egy újabb *könnyű kérdést*: vajon az ő identitásuknak és értékrendjüknek melyek a „sajátosan" *más* meghatározó sarkpontjai? Ha pedig úgy érzik, hogy ez az önazonosság jelent valamit a számukra, vajon mennyiben mutatnának hajlandóságot arra, hogy rövid úton lemondjanak meghatározó értékeikről?

Az erdélyi unitárius gyülekezetek életképessége

Az amerikai kritikát közvetítő írásában Éltető Lajos barátunk maga is rámutat arra, hogy annak szerzői – legalábbis az előbbi pontok kapcsán – nincsenek tisztában az erdélyi helyzettel. („Szeretném magam is a UU-cikkírók fejéhez vágni: mit beszélnek, nem értenek ehhez!") Az utolsó kérdésfelvetésről ellenben így vélekedik: „Az egyetlen kérdés, amelyben az őszinte és tárgyilagos magyar unitárius egyetérthet a kritikával, az, amelyik az erdélyi gyülekezeteink életképességét vonja kétségbe."

Az eredeti angol nyelvű szöveg („the question of the long-term viability of their churches,") azonban így folytatódik: „most of which are in declining villages." Ami – ha nem tévedek – csak azon gyülekezeteink hosszú életképességét teszi kérdésessé: „amelyek közül többen is ha-

folytatás a 10. oldalon

Kvári Kovács István

Mit jelent igaz unitáriusnak lenni?

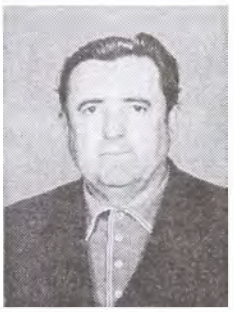

Pálffy Sz. Ferenc
volt Kolozs-Torda-köri
felügyelőgondnok
emlékezései és tanácsai

Ha a kolozs-tordai egyházkör volt felügyelő-gondnokaként visszagondolok a tisztségemben eltöltött éveimre, először is a vállalt szolgálat iránti hűséget tartom a legfontosabbnak. Meggyőződésem, hogy aki egyházunk életében valamilyen tisztséget vállal, annak tudása és lelkiismerete szerint a legtöbbet és a legjobbat kell adnia.

A kolozs-tordai egyházkör életében mindig értékeltem az adakozási készséget, amely – például – épületeink javítása érdekében mutatkozott meg. Úgy vélem, nemcsak a szavak, hanem a tettek is beszélnek e vonatkozásban. A gyülekezetépítő munkát mindig is szorgalmaztam az esperesi vizsgálószékek alkalmával tartott közgyűléseken.

Most úgy látom, hogy azok a köri vezetők, akik ezt a munkát a továbbiakban is szorgalmazni fogják, eredményes, szép feladat betöltésére buzdítják az egyházkör híveit. Tudatosítani kell a hívekben, hogy az egyházi vagyon nem magán-, hanem *köz*vagyon, és annak megőrzése, fejlesztése *köz*érdekünk.

Őseink önerejükből építettek, javítottak – minden külföldi segítség nélkül. Ez legyen példamutató számunkra is! Nemcsak az egyházkörök, hanem egyetemes magyar unitárius anyaszentegyházunk érdeke is az önállósulás.

Egy másik igen fontos terület, amelyre köri felügyelő-gondnokként odafigyeltem, az a lelkész és a gyülekezet tagjai között kiépülő bensőséges kapcsolat volt. Ott, ahol ez a kapcsolat jól működött és őszinte volt, eredményes egyházi életről szerezhettünk tudomást. Ahol ezt tapasztaltam, ott mindig öröm volt.

Alaptörvényünk mindenki kötelességeit és jogait megállapítja. Ezekhez minden tisztségviselőnek ragaszkodnia kell, őszintén és tiszta szívvel.

Szomorúan állapítottam meg, hogy a fiatal nemzedék egyházi ének-ismerete hiányos, annak ellenére, hogy az ének istentiszteleti életünk fontos része. Ezen e téren sok a tennivaló, körünk szinte mindenik egyházközségében. Ezért a vegyes kórusok megszervezését nagyon ajánlom. Minél gyakrabban szerepeljenek, mert ezzel életképességüket bizonyítják! Ha mi nem teremtünk alkalmat az éneklésre, és nem követjük nyomon, akkor a szekták fogják őket elcsábítani.

Nem mulaszthatom el, hogy a vegyes házasságokról is szóljak – ahol mindig csak veszítünk. Jó lenne nagyobb figyelmet szentelni ennek kérdésnek, mert ami elvész, az nagyon nehezen vagy már soha nem kerül vissza.

Egyházközségi, -köri, sőt egyetemes egyházi életünkben is lelkiismeretes munkát, több odafigyelést kell elvárnunk magunktól – mindannyiunknak. Ezt a törődés és felelősségteljes buzgóságot áldja meg gondviselő Istenünk!

Az innenső...

folytatás a 9. oldalról

nyatló falvakban vannak." Tisztázzuk tehát, hogy az amerikai partnerekben felmerülő kételyek nem az *összes* erdélyi unitárius gyülekezetre vonatkoznak, és távolról sem az erdélyi unitarizmus életképtelenségére utalnak!

Lényegileg az történhetett, hogy a minket meglátogató amerikai barátaink kicsi, elöregedő és lassan kihaló falvainkkal is megismerkedhettek. Ennek alapján megkérdőjelezni az erdélyi unitarizmusnak az életképességét: túláltalánosítás volna. Közben tudjuk – és elvileg ők is tudhatnák –, hogy egy igen bonyolult társadalmi jelenség tüneteiről van szó. Nem egy tegnap elkezdődött és ma folytatódó jelenségéről, hanem egy jó 30–40 éve zajló folyamatéról: az urbanizációéról. Még a kommunista diktatúra idején indították el ezt a folyamatot, amelynek során szétzilálódott a mezőgazdaság, az ifjúságnak (a munkaerőnek) a városokba való beáradása révén igen sok falu kiöregedett, elnéptelenedett, és most már bizony nem egy ilyen helyen valóban a megszűnés fenyegeti a magyar falvakat – húsz-huszonöt év akár végzetes is lehet e tekintetben.

Ez még nem jogosít fel arra, hogy az erdélyi unitarizmusnak az életképtelenségéről értekezzem. Mint tagadhatatlan ténnyel kell szembenéznem viszont azzal, hogyha egy falu magyar lakossága kiöregszik, majd kihal, akkor szükségszerűen az unitárius gyülekezet is kihal. És ugyanúgy elenyészik a magyar református, a magyar katolikus gyülekezet is. Ez bizony súlyos és összmagyar aggodalom!

Nekünk itt mindenekelőtt az „áldás–népesség" kérdése a legnagyobb gondunk: a gyermekvállalásé, a népszaporulaté, amely bizony nagyon alacsony. Ha a vegyes házasságok jelentik azt az *egyik* sebet, amelyből bőségesen vérzünk, akkor az elégtelen szaporulat a *másik* seb. A *harmadik* pedig az elvándorlás. Ha a két utóbbi népszámlálás között (1992, 2002) a romániai magyarság mintegy kétszázezer lelket veszített, akkor elképzelhető (de *csak* elképzelhető!), hogy ez a folyamat előbb-utóbb végzetes lehet a számunkra. Én azonban személy szerint úgy látom, hogyha Románia komolyan gondolja a felzárkózást az európai átlagszinthez, akkor a falvakban is előbb-utóbb történnie kell valaminek, valamely alapvető változásnak. Ami lassíthatja, megállíthatja, esetleg visszájára fordíthatja ezt a folyamatot, amely – ne feledjük! – a kommunista diktatúra utolsó évtizedeiben a tudatos falurombolásban csúcsosodott ki, és átkos hatásait a mai napig sem sikerült kiküszöbölni.

Éltető Lajos a maga általánosítása rendjén, úgy látszik, nem figyelt eléggé arra, hogy vannak virágzó vidéki gyülekezeteink is. *Sok* olyan falu van, ahol tevékeny, építkező, gyarapodó és reménykedő unitárius élet zajlik! Erdélyi városainkban pedig új templomokat építő, 2–3 gyülekezetet fenntartó, nem egy esetben pezsgő ifjúsági (ODFIE) és nőszövetségi (UNOSZ) tevékenységet is működtető munka folyik, amelyekről csak elismeréssel lehet szólni.

De arról sem hallgathatok, hogy történelmünk során nem egyszer voltunk mi már olyan nehéz, sorsüldözött helyzetben, amikor ésszerű következtetés szerint csak a pusztulásunk következhetett volna, amint sokan meg is jósolták a magyar nyelvnek és a magyarságnak „közeli végét" (J. G. Herder már több mint kétszáz éve!), az egyházéról nem is beszélve. És túléltük. Sőt: megmaradtunk – *önmagunk*. Épp most kezdenénk jajongani arról, mennyire életképtelenek vagyunk? Most, amikor új lehetőségeket kínál az amúgy még igen kezdetleges romániai demokrácia? Épp most, amikor – csak az utóbbi 15 évben! – nagymértékben megújult, fiatal lelkészekkel telítődött a lelkészi kar? (62:56 arányban, az 1989 után végzett fiatalok javára!) Túlnyomó többségük becsülettel vállalja a közösségteremtés és -építés, a népszolgálat ügyét; nagyszerű munkát végeznek. Olyan ügyes, tehetséges, jó szándékú fiatal lelkészeink vannak, hogy sokukat – gondolkodás nélkül – elfogadnám saját gyermekemnek is. Ezekről szólva mondjam, hogy életképtelen az erdélyi unitarizmus?

Nehézségeink és gondjaink természetesen vannak. Megkérdezhetem azt is: mikor nem voltak? De építkezni kell, nem siránkozni! „Dolgoznunk kell, ha élni akarunk." Ezenfelül én azt is hiszem, hogy nem csak a mi erőfeszítéseinken múlik minden. „A történelem orgonáján Isten játszik." Mi reménnyel élünk és bizalommal, éppen azért, mert erdélyi magyar unitáriusként is keresztény hívők vagyunk.

A kilyéni unitárius egyházközség életéből

Nagypénteken, március 25-én Kovács István lelkész szervezésében egyházunk dalárdája révén is életre kelt a 800 éves kilyéni templom. A tiszteletes úr áhítata után Benkő Enikő karnagy vezényletével előadtuk Jézus kínszenvedésének történetét, a Passiót, Péterffy Gyula zenetanár átdolgozásában.

Felemelő volt dr. Albert Éva és leánya, dr. Albert Nagy Éva köszöntése, az édesapára, illetve a nagyapára való emlékezés, aki e szószékről szólt több mint 100 évvel ezelőtt a kis kilyéni gyülekezethez. Pázsint Mihály lelkész 1892 és 1893 között volt beszolgáló lelkész, valamint vallástanár a Székely Mikó Kollégiumban.

1894 és 1938 között József Lajos (1871–1938) esperes-lelkész prédikált itt, aki 1905-ben Szentgyörgyre költözött. 1910-ben az egyházkör esperese lett, majd tiszteletbeli esperességgel tüntették ki, aki városunk igen tisztelt, ünnepünkön szintén jelen levő személyisége, József Álmos tanár úr nagyapja. József Lajos esperessége alatt, 1927 március utolsó vasárnapján szentelték fel a sepsiszentgyörgyi imaházat Varga Béla teológiai tanár jelenlétében.

1938-tól a sepsiszentgyörgyi anyaegyházközség és a kilyéni leányegyházközség lelkésze dr. Kovács Lajos volt, 1943 tavaszáig, teológiai tanárrá való kinevezéséig.

1943. július 26-én Ürmössy Gyula fiatfalvi lelkészt nevezték ki (1943. augusztus 8-án volt díszbeiktatása), aki több mint 20 évig volt esperes, 1972-től a kolozsvári Egyházi Központ nyugdíjpénztárának könyvelője és – nyugdíjazásáig – Írisz-telepi lelkész. A további lelkészek: Török Áron 1972 és 1991 között, majd Kovács István.

A lelkes kilyéni unitárius egyháztagok, valamint gondnokuk, Füzi Imre és felesége szívélyesen megvendégelték a számos jelenlevőt és a kórus tagjait, együtt örvendve a csodának, hogy van élet a kilyéni leányegyházközségben.

Tizenöt évi restaurálás után adták át a felújított műemléktemplomot egyházunknak. A többségünknek ismeretlen templomot ez alkalommal vettük „birtokba". A hiteles történet megismerése érdekében ez év elején egyházunk nőszövetsége Kónya Ádám nyugalmazott múzeumigazgatót, „Háromszék polihisztorát" kérte fel, ő pedig diapozitívok segítségével idézte a múltat. Meggyőződése szerint az enyészetből visszahívott templom jelentőségével, értékével, történelmével rövid időn belül vetekedni fog a Szent Imre hercegnek szentelt gelencei templommal.

Ferenczi Mária-Magdolna

Fenntartható vidékfejlesztés

Hagyományos gazdálkodás az EU-csatlakozás küszöbén

Az Európai Unió agrár- és vidékfejlesztési támogatási rendszerével történelmi kihívást jelent a kelet-európai csatlakozó országok hagyományos gazdálkodása számára. Eltűnik-e az önfenntartó gazdálkodás? Mi lesz a vidékkel a parasztgazdaságok nélkül? Ki fogja a tájat és a környezetet művelni? Van-e esély a túlélésre és az átalakulásra? A Project Harvest Hope, az Aratás Reménysége Homoródért Alapítvány, az Erdélyi Unitárius Egyház, valamint a Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem Gazdasági és Humántudományi Karának közös szervezésében műhelymunkára kerül sor május 9-e és 11-e között Sepsiillyefalván, a Keresztyén Ifjúsági és Konferenciaközpontban. Az esemény védnöke dr. Szabó Árpád unitárius püspök.

A műhelymunka célja lehetőséget teremteni az egyházi indíttatású vidékfejlesztési projektek irányítóinak és résztvevőinek arra, hogy eszmecserét folytassanak egymással a mezőgazdaság fejlesztési politikájáról az Európai Uniós csatlakozás fényében. A résztvevők olyan kérdéseket vitatnak majd meg, mint a nagyüzemi szinten művelt gazdálkodás hatásai a falvak lakosságára, ökológiai és emberi erőforrásokat érintő következmények. A résztvevők száma korlátozott, ezért a szervezők arra kérik az érdeklődőket, vegyék fel a kapcsolatot Kelemen Levente oklándi unitárius lelkésszel, a következő címek valamelyikén:

537225 Okland (Ocland),
Hargita megye
Telefonszámok: +40266-224022,
Mobil: +40788-342797, +40744-597643
E-mail: kelemens@zappmobile.ro

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Agnus Rádió, kéthetente, csütörtökön 7.30-kor
május 5., 19., június 2., 16.

Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből
Agnus Rádió, kéthavonta, vasárnap 12.30-kor.
május 8.

Meditáció – az elmélkedés műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Kolozsvári Rádió,
909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövid-hullámon,
szerdai napokon, 9.00.
május 4., június 8.

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, vasárnapokon.
május 22., június 26.

Tavaszi virágcsokor
unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert, Koncz László
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
április 30., május 14., 28., június 11., 25.

Unitárius félóra
a székelyudvarhelyi *Príma Rádió*ban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a *www.prima-radio.ro* címen.
Szerkesztik: Újvárosi Katalin és Demeter Sándor Lóránd.
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

Egyházunk legfőbb végrehajtó testülete, az Egyházi Képviselő Tanács április 1-jén tartotta I. évnegyedi rendes ülését Kolozsváron. Előtte való napon a tanács munkáját szakmailag segítő állandó bizottságok ülésére került sor: a Püspöki Szék, a Misszió Bizottság, a Valláserkölcsi Nevelési Bizottság és a Pénzügyi Bizottság napirendjén a Tanács által véleményezésre kiadott ügyek szerepelnek.

A nagy-britanniai Unitárius és Szabadelvű Egyház április 6-a és 10-e között szervezte meg ez évi rendes közgyűlését Chesterben. Egyházunk üdvözletét az angol hittestvéreknek Czire Szabolcs teológiai tanár tolmácsolta, aki egy félévet ösztöndíjasként töltött az oxfordi és a manchesteri unitárius teológiai intézetekben.

Az erdélyi és észak-amerikai Testvéregyházközségi Tanácsok együttes ülésére immár harmadik alkalommal kerül sor Kolozsváron, április 28–29-én. Az erdélyi és észak-amerikai unitárius és unitárius univerzalista egyházközségek közötti testvérkapcsolatok segítésére hivatott testületek megbeszélésének törzsét az utaztatási program továbbfejlesztésének kérdései, a testvérkapcsolatok anyagi vonatkozásainak felmérésére létrehívott Gazdasági Igazságosság és Méltányosság kutatás eredményei, valamint az erdélyi vidékfejlesztés módozatai alkotják.

A hollandiai Remonstráns Egyház meghívására április 18-a és 25-e között tizenöt erdélyi unitárius egyházi vezető: főtisztségviselő, teológiai tanár és lelkész vesz részt azon a teológiai konferencián, amely a remonstráns és az unitárius teológia sajátosságainak megosztását és párhuzamba állítását tűzte ki célul. A munkálatokra Hollandia-szerte a történelmi remonstráns egyházközségekben kerül sor. E konferencia az első nagyobb állomása annak az átfogó közeledési programnak, amely a hollandiai és erdélyi szabadelvű keresztény – remonstráns és unitárius – egyházak testvérkapcsolati rendszerét hivatott kiépíteni.

Az Amerikai Egyesült Államokban idén országszerte megemlékeznek az 1965. évi civil jogokért való harcra. Az amerikai unitárius közösség három vezetőjét veszítette el e küzdelmekben: James Reeb lelkészt, Jimmie Lee Jackson emberjogi harcost és Viola Liuzzo egyházközségi elöljárót. Mindhármukat az Alabama állambeli tüntetések során lőtték le a hatóság emberei. Az észak-amerikai Unitárius Univerzalista Egyház az ő áldozatuknak is emléket kíván állítani azzal az új programmal, amelyet idén indít el egyházközségeiben; a program célja az unitárius egyháztagok öntudatosítása az elnyomás és erőszak elleni fellépésre, valamint a társadalmi igazságosság megvalósításában való részvételre.

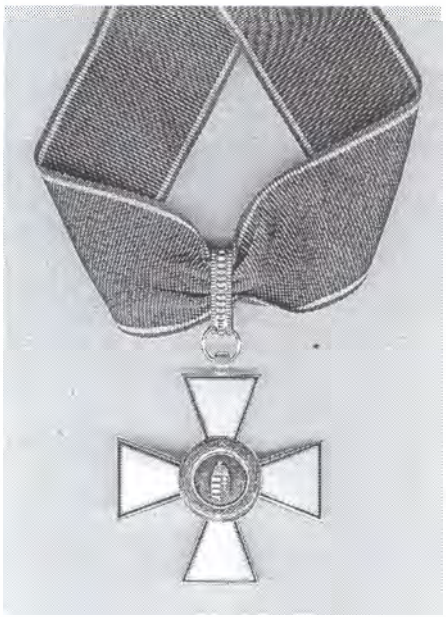

Március 15-én Budapesten
Mádl Ferenc
magyar köztársasági elnök
az erdélyi magyar unitárius
közösség hitéletének
és nemzeti önazonosságának
sokoldalú fejlesztése
és megerősítése érdekében
végzett kiemelkedő munkássága
elismeréseként
a Magyar Köztársaság
Érdemrend Középkeresztje
kitüntetést adományozta
dr. Szabó Árpád
püspöknek.

Nőszövetségeink életéből

Mi történik Korondon?

Szóltak a harangok, teltek a percek, órák és napok, aztán 2005-öt írtunk. A hosszú téli estéken egyre többen gyűltünk össze (hetente 2 alkalommal), ami mindinkább biztatóbb jel volt a soron következő eseményekre.

Aztán a böjti hiterősítő istentiszteleteken az igehirdető vendéglelkészeket kis alkalomhoz illő műsorral köszöntöttük. Nagy megtiszteltetésben volt részünk, hiszen a Nyárád mentéről a jobbágyfalvi lelkész szeretettel meghívott minket, hogy az ők templomukban is együtt imádkozzunk és énekeljünk! A meghívást elfogadtuk, a tavasz folyamán április 10-én ott leszünk! Erre külön nagy gonddal és szeretettel készülünk.

A Világimanapot március 4-én a mi kedves templomunkban tartottuk, együtt a korondi római katolikus asszonyokkal. Együtt imádkoztunk most már 8-ik alkalommal. A hideg, téli este ellenére szép számban (kb. 350 személy) gyűltünk össze közös imára. A 146-os énekünkkel és Farkas Margit énekvezérünk köszöntésével nyitottuk meg az imanapot, majd Ambrus Judit tanárnő olvasta fel a lengyel nők által összeállított liturgia lényegét és annak mottóját: „Ti vagytok a világ világossága!" Hálózati hiba folytán sok-sok gyertyaláng mellett folytattuk imáinkat, és lettünk fény a sötétségben! Közös imádságaink végén újból együtt énekeltük a szokásos „ A szeretet tüze" című dalt. Idén – ráadásnak – vendégeink tiszteletére elénekeltük a már 20 éves kórusunk évfordulójára szerkesztett kedvenc énekünket. E szép estét agapéval zártuk: finom foszlós kaláccsal és forró gyümölcsteával kínáltuk a népes asszony-gyülekezetet. Imanapi perselypénzünket 1 500 000 lej értékben március 13-án átadtuk a Lókodi Öregotthon megsegítésére.

Lókodba szokásunkhoz híven feketevasárnapon, kora délután indultunk, 6 autóval, összesen 36 személy. Kis műsorral, személyre szóló édességcsomagokkal, kerámiatárgyakkal és élelemmel érkeztünk. A helyi lelkész áhítatát hallgattuk, közösen imádkoztunk. Farkas László tiszteletes úr elmondta, hogy kis műsorunkkal szeretnők kifejezni ragaszkodásunkat, és szeretnők egy kis időre legalább felvidítani a mindennapok egyhangúságát, szomorúságát. Kovács Sanyi bácsi köszöntő verseivel hálálkodott nekünk, a lakók nevében mondott köszönetet, majd gyermekeinket megörvendeztetve – őket is bevonva – előadott egy mókás éneket. Lélekben gazdagodva Istennek adtunk hálát ezért a napért!

Mindannyiunknak kellemes ünnepszentelést kívánva váltunk el egymástól, hogy majd ki-ki otthonában, szerettei körében megelégedve fejezhesse ki háláját Istennek. (Lőrincz Márta)

Összefogás Medeséren

A hála és szeretet érzésével mondok köszönetet Medesér minden egyes lakójának, hogy az összefogás régi hagyományát most sem hagyta az emlékek homályába merülni.

Azon a gyönyörű márciusi ünnepi istentiszteleten Bálint Imre helybeli lelkész beszélt „A nők és a márciusi ifjak jelentőségéről". Utána Boda Csilla siménfalvi tanárnő – Bíró József nyugalmazott lelkész leánya – gyönyörű, szívhez szóló előadását hallgattuk meg a múltra és „nagyanyáink" körében telt gyermekkorunkra emlékezve. Következett a nőszövetségi tagok kórusa. Azután az I–IV. osztályos tanulók előadásával a vallásórán tanult imák, versek, magyar és angol énekekből alkotott műsor tett mindent még színesebbé.

A kultúrotthon padjai megteltek érdeklődőkkel, helybeliekkel és hazalátogató vendégekkel. Nem csoda: az előző héten még két, vállalkozó lelkületű katolikus nőtársunk is bekopogtatott a családokhoz, és szeretettel, kedvességgel minden-

kit meghívott. A kétszeres infarktusos és félig béna idős asszony is ott volt – botjára és szomszédjára támaszkodva. Persze református asszonyok is beszálltak a szervezésbe és tortasütésbe.

Mert az okos asszony tudja, hogy összetartásban van az erő, ezért tömörül szövetségekbe, gazdakörökbe, kórusba. Tudja, hogy sok kicsi erőből lesz a nagy erő, hiszen a folyók is sok csepp vízből nőttek olyan hatalmasra, ezért ki-ki elviszi a maga tapasztalatát és anyagi segítségét mindenhová, ahol magyar testvéreinek hasznára lehet, vagy ahol tanulhat valamit tőlük. Tudja, hogy a tudásban és összetartozásban van a haladás, nekünk pedig haladnunk kell, különben elpusztulunk. Ezért kész áldozni templomra, papilakra, kultúrotthonra, iskolára. Ezt tették a medeséri hívek is, hogy a szeretetvendégség sikeres és eredményes legyen. Az idénre már hat hatalmas tortával, bőségig elég főtt kukoricával és rengeteg tombolával bővült a felhozatal, s a tombolajegyek árusítása is számottevő eredményt adott.

Ezek után érthető, hogy a nőszövetség keze nyoma egyre inkább látható mindenen: a papilak javításához való hozzájárulás után a templom belső díszítésével folytattuk, majd a kultúrotthon belsejét tettük alkalmassá ünnepélyek megtartására, és asztalozási edénykészletét újítottuk fel. Ennek az évnek a folyamán továbbra is hasonló módon szeretnénk hozzájárulni mindenhez, ami egyházunk és közösségünk jövőjét szolgálja.

Ez az összefogás azt üzeni nekünk, hogy a szeretet soha el nem fogy, és mindig lesznek nemes lelkű, áldozatkész asszonyok, akik erről bizonyságot tesznek itt e földi életben. (Bálint Mária)

Nők világimanapja Sinfalván

Március 4-én 24-en gyűltünk össze a nők világimanapja alkalmából a tanácsteremben. Lengyelország bemutatása után gyertyafényes, meghitt hangulatban elénekeltük a 23. egyházi énekünket. Ezt követően olvastuk fel az imádságokat, az erre vonatkozó bibliai részt. A közös Mi Atyánk és a csendes ima az egymáshoz tartozást erősítették bennünk.

Összejövetelünk folytatásaként 1995. március 4-ére, a sinfalvi nőszövetség megalakulására emlékeztünk. Áttekintettük tíz évi munkánkat megemlítve a fontosabb tevékenységeket: hagyományos szeretetvendégségek (minden évben kettő), színjátszó csoport, népi együttes, kórusok fogadása, magyarországi testvérfalunk, Jászboldogháza és az amerikai testvéregyházunk, Morristown képviselőinek fogadása; kézimunkakör működése, közmunka a tanácsteremben és a templom belső javítása után; terménygyűjtés a Lókodi Öregotthon és a teológiai étkezde részére. 1996-tól minden évben képviseltettük magunkat az UNOSZ-konferenciákon, kisebb-nagyobb létszámmal. Legtöbben Magyarároson (11 személy), Torockón (8), Vargyason (7) voltunk. A köri nőszövetségi találkozókon is részt vettünk. Nagyon örvendetes, hogy nőtestvéreink egész évben élő virággal díszítik templomunkat.

A sütemény és kávé fogyasztása közben a kötetlen beszélgetést versek felolvasásával fűszereztük. Összejövetelünket egyházi énekkel zártuk. A záró áldást megtanultuk énekelni, így ezzel is gazdagodva egy kis lángot vihettünk haza, otthonainkba.

Isten áldása legyen a közösségért, megmaradásunkért munkálkodók életén! (Pálfi Ildikó)

Lélekápoló március

„Még boldogabbak azok, akik hallgatják az Isten beszédét és megtartják." Ez a bibliai idézet érvényesült egész hónap folyamán a székelyudvarhelyi belvárosi unitárius nőszövetség összejövetelein. A böjti időszakban szervezett alkalmaink minden résztvevőnek lehetőséget biztosítottak a lelki elmélyülésre és kellő felkészülésre a húsvéti ünnepekre.

Március 4-én nagy számban vettünk részt a nők világimanapján, és bekapcsolódtunk annak sikeres megrendezésébe. Ebben az évben is az ökumené jegyében zajlott le ez a szép egyházi ünnepség a belvárosi református templomban. Közös imáink és énekeink, az együttlét további erőt adott hitünk megélésére.

Március 6-án a mi egyházközségünk szervezett – második alkalommal – szeretetvendégséget, amelyen ismét érvényesült az ökumenizmus szelleme. Az összejövetel Demeter Sándor lelkész áhítatának gondolataival vette kezdetét. Tartalmas összeállításunkat nagyszámú közönség hallgatta végig. Meghívott előadó-vendégeink voltak Lőrincz György író, dr. Gyöngyössy János nyugalmazott orvos. Mindketten nagy örömmel és szeretettel tettek eleget meghívásunknak, és szellemi, szakmai tudásukkal gyarapították ismereteinket. Kedei Mózes esperes méltató szavai után az író saját könyvét mutatta be és dedikálta a jelenlevőknek. A *Pusztulás* című könyv nagyon aktuális kérdéseket és helyzeteket ír le unitárius közösségünk életéből. Vendégségünk másik előadója, dr. Gyöngyössy János az egészséges táplálkozásról tartott érdekes előadást, és ezt követte egy kis kóstoló nyers zöldségekből. A szeretetvendégség jó hangulatban, baráti beszélgetéssel zárult.

Március 10-én a Napsugár napközi otthon hagyományőrző csoportja kedves műsorral köszöntötte a nőszövetség tagjait és a szülőket a nők napja alkalmából. A gyermekjátékok és néptánc megnyerte a közönség tetszését, hálából csokoládéval kedveskedtek a kis előadóknak.

A húsvétig terjedő időszak további tevékenységei a következők voltak:
– március 15-én részvétel az istentiszteleten és az ünnepségen
– a március 17-i összejövetelen hagyományőrző tevékenység, gyimesi tojásfestés
– március 21-étől bűnbánó istentiszteleteken való részvétel
– március 27-e: húsvéti istentisztelet úrvacsoraosztással.

Mindezeken az alkalmakon a nőszövetség tagjai nagy számban vettek részt. Jó alkalmak ezek, hogy hitben gyarapodjunk, közösségünk pedig tovább erősödjön. (Blénessy Jolán)

Minden ügynek megvannak a közkatonái, a csendben odaadással, alázattal munkálkodó, tisztséget nem viselő, becsületes kisemberek, akikre mindig lehet számítani. Róluk ritkán esik szó, pedig megérdemlik, hogy olykor róluk is megemlékezzenek. Alább egy ilyen „közkatonáról", az ürmösi Csutka Máriáról emlékezünk meg.

Csutka Mária emlékére

„Nagy az ő dicsősége a te segítséged által, fényt és méltóságot adtál reája" (Zsolt 21,6)

Öreges kezét, ha fáradtan is, imára kulcsolta, hogy ereje legyen dolgozni nemcsak magáért, hanem a közösségért is. Mosolya melegséget, derűt, fényt szórt a nőszövetség találkozóira. Haja csillogott, mint tiszta téli időben a fehér hó a nap sugarában.

A szomorú halálhír 2001. április 1-jén érkezett. Megszólaltak a harangok: a 72 éves Máriskó néni elbúcsúzott a nőszövetségtől, amelynek megalakulásán, 1994-ben, elsőként volt ott, lényével és szorgos kezével. A helyi nőszövetség „alapköve" volt.

folytatás a 14. oldalon

Adorjáni Gyöngyvér

Csutka Mária...

folytatás a 13. oldalról

Szeretetvendégségek szervezésére vagy a törökbúza-héjjalásra elsőként jelentkezett. Laskagyúrásnál, -készítésnél segédkezett. A konferencia fogadásakor, 1998-ban takarítást is vállalt, hogy vendégeinket tiszta szobával fogadhassuk. Nőszövetségi konferenciákon többször is részt vett, és boldogan mesélte asszonytársainak élményeit, tapasztalatait.

Emlékszem az utolsó találkozásra a kórházban. Nagybeteg volt már. Amikor meglátott, csillogott a szeme – reménysugarai voltak a meggyógyulásnak; és halk, fáradt hangon mondta: „Istenem, köszönöm a látogatást".

Négy éve már, hogy elváltunk Máriskó nénitől. Mindenki így szólította, így emlegetjük most is. Halottainkat eltemetni, ugyebár, mindannyiunknak szenvedés. Sok fáradhatatlan munka után egy szék üresen maradt a nőszövetségi összejöveteleken.

„De nem voltál velem... s az arcokon
hiába simult ma minden redő,
a dombokon szürke ködruhában állt
s komoran hallgatott a temető."

Isten adjon neki csendes pihenést!

ifjúsági oldal

Egy név: Peregrinus

Csodálatos dolgokra képes egy jól összetartó csapat, egy olyan együttes, melynek tagjai közös célt tűztek ki... Talán valamilyen ehhez hasonló indíték kötötte össze a János Zsigmond Unitárius Kollégium hat diákját, és hangolt össze hegedűt, gitárt, furulyát és egy csörgődobot.

A *Peregrinus* együttesről, azaz a „vándorokról" van szó. Kezdetben a közös éneklés, zenélés ízeit kóstolgatták, feldolgozták az ODFIE-*Daloskönyv* néhány dalát, írtak szólamot a különböző hangszereknek. Most már verset, illetve saját költésű szövegeket zenésítenek meg. Természetesen hosszú és kanyargós út vezetett el a jelenhez. Sok elszakadt hegedű- és gitárhúrt, rengeteg türelmet, munkát, próbálkozást, sok hangolást, izgalmat jelentett ez az időszak. Mindez viszont egy nagyon különleges hangzást eredményezett, zenéjük reneszánszos, melankolikus, fájdalmas, mesei, szerelmes, vándorló akkordokat tartalmaz.

A tavalyi év márciusában született első számuk. A Szent Anna-tó legendája első részének feldolgozása az *Úgy fáj*. Előbb Kolozsvárra, majd környékére is becsempészték zenéjüket, sőt még a Zsil völgyébe is eljutottak. Különböző ünnepélyek, rendezvények keretén belül zenéltek. Ma már önálló koncerteket is tartanak. Még Hobót is megajándékozhatták egy dallal...

Egy kerek év kitartó munkája után tizenhárom dal saját szerzeményük, saját szöveggel, dallammal, sajátos hangzással. Az elmúlt hónapban hosszú, stúdióban eltöltött délutánok után elkészült az együttes CD-lemeze. *Csak úgy dúlt a munkakedv* – mondták. Elárulták azt is, hogy az a környezet, munkaritmus és stílus – ami mindenekelőtt türelmes, vidám és kitartó együttműködést igényelt – kiváló alkalom volt arra, hogy rájöjjenek, mennyire fontos számukra mindaz, amit ez a csapat jelent. Felismerték, hogy a hangjegyekkel varázsolni lehet, hogy a zenével bárki értésére tudják adni azt, amit gondolnak, éreznek, hogy még akkor is, ha nehéz a kezdés, ezt folytatni, csiszolni, megénekelni kell.

Megnyugtató érzés tudni és szinte bizonygatni azt, hogy miközben azt tartják rólunk, az ifjúságról, hogy nem szomjazzuk az értéket, íme: itt van néhány fiatal – és természetesen nemcsak ők –, akik ízlelgetik a zene világát, és megosztják ezt másokkal is. Dalaikat fogadják szeretettel!

Fülöp Júlia

Unitárius egyetemista kör Brassóban?

A valahová tartozás igénye bizonyára minden újdonsült egyetemistában megfogalmazódik, amikor választott egyetemi városába idegenként betoppan. Ennek az igénynek felismerése hívta életre az ODFIE égisze alatt az unitárius egyetemista kört előbb Kolozsváron, majd Marosvásárhelyen és Brassóban is.

A Brassói Unitárius Egyetemista Kör (BUEK) tavaly novemberben kezdte el tevékenységét. Bemutatkozó rendezvényként a szervezők saját előadásban gitárestet tartottak egy leginkább magyar fiatalok látogatta szórakozóhelyen. A gitáresten fellépett a *Fűszál* együttes vezetője, Lakatos Sándor is. A helyi magyar adás szerkesztői rövid felvételt készítettek az eseményről.

Máthé Sándor és Szász Ferenc unitárius lelkészek a szellemi támogatás mellett termet biztosítottak a lelkészi hivatalban, így az egyetemisták a gitárestet követő héten itt tarthatták meg találkozójukat. A félévi programot a jelenlevők közösen alakították ki. A szervezők azt tartották szem előtt, hogy a téma minél nagyobb teret engedjen az ismerkedésnek, az új kapcsolatok kialakításának, vagyis hogy a résztvevők minél jobban megismerjék egymást. A második találkozáson filmet

néztek, majd megvitatták a látottakat. A vita jó témának bizonyult, a következő héten a fiatalok két csoportot alkotva próbálták meggyőzni egymást, boldogít-e vagy sem a pénz. Közkívánatra egy irodalmi estet is beiktattak a programba. Bokor Katalin, az Áprily Lajos Főgimnázium magyar nyelv és irodalom szakos tanárnője François Villon, a középkor egyik legkiemelkedőbb költőjének életművéről tartott előadást. A téli ünnepek küszöbén Márk Attila daltulajdonos és énekmondó volt az egyetemista kör meghívottja, aki saját megzenésített verseiből álló karácsonyi összeállítással teremtette meg az ünnepi hangulatot. Közben minden résztvevő elmondta, mit jelent számára ez az ünnep, valamint arra próbáltak választ találni, mi fontosabb a jelenkor emberének: az ünnep karácsonyfával, ajándékokkal és finomságokkal díszített csomagolása, vagy a vallásos értelemben vett ajándék.

A téli vakáció alatt a brassói egyetemista kör tevékenysége szünetelt. Közben megjelent a *Civil Brassó 2005* című – a város civil szféráját feltérképező – katalógus, amelyben bemutatkozott a BUEK is.

Ebben a félévben még nem sikerült a kört újraindítani. A téli szünidő, majd a vizsgaidőszak és az utána következő vakáció elteltével nemcsak az egyetemisták, hanem a szervezők is nehezebben találják meg a BUEK tevékenységéhez visszavezető utat. Ám a munka nem maradt abba, az új program már elkészült. A környező hegyekben tett kirándulás bizonyára újból fellendíti majd az egyetemista kör működését. A tervek szerint lesz hangszerbemutató, napjaink irodalmi irányzatairól szóló előadás és emlékműlátogatás is a Brassói Unitárius Egyetemista Kör keretében.

Kertész Melinda

Kedves Felfedezők!

Szeretettel köszöntelek mindannyiótokat! Hála Istennek a vetélkedősorozatunkba beszállók lelkes csapata – nagy örömünkre – egyre bővül. Üdvözöljük az új tagokat. A játékszabályokat már ismeritek, így azokat most nem részletezem. Legyetek kitartóak továbbra is, és bátorítsatok másokat is.

Vár a nyár, a táborok és egyéb kedves ajándék – már aki megérdemli. Reméljük, hogy minél többen részesültök belőlük. Mivel eddig jónéhányan kiálltátok a próbákat, egy meglepetést tartogatunk számotokra. **Ha valamelyik felfedező újabb játékossal gyarapítja a versenyzők számát, külön jutalompontban részesül.** Talán épp ez dönti el majd a végső helyezést.

Kedves Új Játékos! Kérlek, nevezd meg egy papírlapon és tedd a válaszod mellé, ki vont be Téged a felfedezők közé, hogy barátodnak köszönetként pontszámot szerezhess.

Kívánunk mindannyiótoknak Istentől áldást, szeretettel

Fekete Levente
Postai cím: 527005 Aita Mare Str. Főút 349.
Jud. Covasna

Kedves Felfedező Barátaink! Nagy örömmel köszöntjük a frissen bekapcsolódó versenyzőket. Sok sikert!

Némelyik településünkre késve érkezett meg az *Unitárius Közlöny* múlt száma. A terjesztésből adódó késedelem miatt elnézéseteket kérjük. Dolgozzatok szorgalmasan továbbra is! Várjuk válaszaitokat szeretettel. Jó munkát kívánunk!

Az V. forduló helyes válaszait következő lapszámunkban közöljük.

VI. forduló

Tükör

Írd le legfeljebb fél füzetlapnyi terjedelemben: számodra miért fontos egyházad – egyházközséged? **10 pont**

Forgószél

1. Hány éves a kilyéni unitárius templom? **5 pont**

.....

2. Mi az ónpestis? **5 pont**

.....

.....

3. a) Mi az a három „seb", amelyekből az erdélyi magyarság „vérzik"? **5 pont**

.....

.....

.....

b) Ki jósolta meg – Istennek hála érte: tévesen! – a magyarság eltűnését több mint két évszázada? **5 pont**

.....

Lapszámunk szerzői: **Adorjáni Gyöngyvér** ny. postatisztviselő, tiszteletes asszony (Ürmös), **Bálint Mária** énekvezér (Medesér), **Blénessy Jolán** óvónő (Székelyudvarhely), **Ferenczi Mária-Magdolna** agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Fülöp Júlia** diák (Alsófelsőszentmihály–Kolozsvár), **J. Orbán Erika**, helyettes körházlelkész (Kolozsvár), **Kertész Melinda** a *www.brasso.ro* újságírója (Brassó), **Lázár Levente** lelkész (Csokfalva/Szovata), **Lőrincz Márta** iskolai titkárnő (Korond), **Pálfi Ildikó** énekvezér (Sinfalva), **Székely Kinga Réka** lelkész (Homoródszentpéter), **Török Elek** lelkész (Nyárádgálfalva)

Tájszavak totója

Kriza János ***Tájszótár****ából írtunk ki néhány szót. Válassza ki a helyesnek vélt meghatározásokat, és írja be kódját (1, 2 vagy x) az alább közölt, kivágható szelvényre !*

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	+1.

1. **ágytörő** = 1. nagytestű ember gúnyneve, 2. sokat betegeskedő ember neve, x. lakodalom másnapján tett látogatás a vőlegénynél.
2. **borshímes** = 1. szőttes-féle, 2. kerti virág, x. borsmentával ízesített likőr.
3. **csucsorka** = 1. gyermekek csúszkáló helye, 2. szemölcs az ajakon, x. korsón kihegyesedő rész.
4. **füveny** = 1. fű régiesen, 2. homok, x. kaszálóval borított domboldal.
5. **gebbencs** = 1. lusta, lomha ember, 2. szegényemberek levese, x. béna ember.
6. **havadi** = 1. hegyi ember, 2. nárcisz, x. télies időjárás.
7. **iszkola** = 1. iskola, a gyerekek nyelvén, 2. bükkfazsindely, x. gyerekek közös játéka.
8. **kocogány** = 1. derékig érő posztókabát, 2. kopjaszerű fegyver, x. lassan járó ló.
9. **lapótya** = 1. laskanyújtó deszka, 2. vastag palacsinta, x. bolond ember.
10. **sikattyú** = 1. a szövőszék része, 2. mocsári madár, x. korcsolya.
11. **tót-lant** = 1. kolomp a birkák nyakán, 2. régi hangszer, x. sütőlapát.
12. **üvecs** = 1. kocsmai mértékegység, 2. kis üvegcse, x. kétéves fekete bárány.
13. **villáncs** = 1. kis villa, 2. gyertya, x. éjszakai őrtűz.

+1. **zsitár** = 1. a vakondok népi neve, 2. határpásztor, x. kisbíró.

Népi bölcsességek

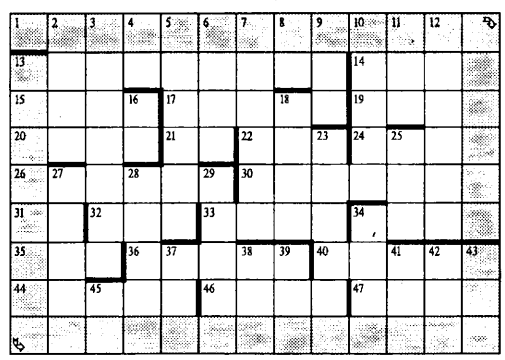

Vízszintes: **1. Magyar szólás.** 13. Meggondolt. 14. Hacsaturján személyneve. 15. Férfinév. 17. Száguld. 19. A lábfej része. 20. Belga folyó. 21. Dísz. 22. Áraszt. 24. Undorodik valamitől. 26. Ruanda fővárosa. 30. Meleg évszakban szabadságát töltő. 31. Hamis. 32. Eleven. 33. Franciaországi nagyváros. 34. Kemény fém. 35. Arcszín. 36. Saját tévedésére rájön. 40. Hajítás. 44. Kis gömbökből álló üledékes kőzet, ikrakő. 46. Ebbe az irányba. 47. Gyerekolvasmány.

Függőleges: 2. Nagy termetű. 3. Denevér. 4. Bróm vegyjele. 5. Hím állatot ivartalanító. 6. Hamis indok. 7. Magyar – ukrán határállomás. 8. Mart két széle! 9. Elektromos töltéssel rendelkező atom. 10. Természetes. 11. Trombitahang. 12. Megfelelő. **13. Magyar közmondás.** 16. Strázsa. 18. Mesebeli öreg néni. 23. Kétüléses kerékpár. 25. Kopasz. 27. Trója más neve. 28. Ritka férfinév. 29. Etikett. 34. Vízi átkelő jármű. 37. Czuczor Gergely álneve volt. 38. Kárt okoz. 39. Három, olaszul (TRE). 41. Kórházi osztály. 42. Kerti szerszám. 43. Szintén nem.

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **június 5**-e. Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe (természetesen egyetlen borítékban, postacímük feltüntetésével). A nyertes nevét júniusi lapszámunkban közöljük.

Februári rejtvényeink megfejtői közül **Szikszai Eszter** radnóti olvasónkat sorsoltuk ki nyertesnek. Gratulálunk! Könyvnyereményét postán küldjük el neki.

A rejtvények helyes megfejtése: *1. Elindultam szép hazámból, híres szép Erdély országból. 2. A ritmus a gondolat mozgása. A zene a mennyiségtan leánya.*

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos
esetleges reklamációk:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.
Kéziratokat nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.
5. szám. 2005 május
Ára: 7000 (0,70) lej, előfizetőknek: 5000 (0,50) lej

Hívogató május

Május van. A virágokban pompázó természet, a kibontakozás hónapja. Az időjárást minden gazda napról napra figyeli, lesi az életet adó, a termést meghatározó langyos esőt, de féli a megduzzadt, sáros áradatot, amelyből ebben az évben szívszorító mértékben kijutott nekünk. A kárvallottakkal együttérezni – de mindenekelőtt rajtuk segíteni – emberi kötelességünk.

A május a városi embert a természetbe hívja kirándulni, ünnepelni a teremtett világ, csodálatos környezetünk szépségét. Iskoláinkban az év e szakasza egy tanév gyümölcseinek megmutatását jelenti. Számba vesszük mindazt, amivel a gyermek tudásban, lelkiekben gazdagodott, amivel egyénisége gyarapodott, színesedett. A tanév alatt barátságok szövődtek, közösségek formálódtak, s ennek jó „megmérési" alkalmát kínálják a tavaszi iskolai kirándulások. Május ugyanakkor már az előretekintés és a nyári vakáció tervezési időszaka is.

Unitárius fiataljaink számára az idei május egy újdonságot is hoz. 20-a és 22-e között rendezik meg a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégiumban az I. Unitárius Vallásolimpiát. A líceumi osztályok számára szervezett megmérettetés mellett változatos program várja az egész Erdély területéről bejelentkezett fiatalokat (hitértelmező beszélgetés, az unitárius Kolozsvár bemutatása, játékos csapatvetélkedő). A rendezvény hiánypótló kíván lenni, egy olyan generáció számára, amely a konfirmáció után kissé kiesik az Egyház figyelméből, de folyton küszködik hitének értelmezésével. A lapunk decemberi számától kezdődően megjelenő feladatlapos vetélkedő is lezárult, az öt forduló résztvevői most biztosan izgatottan várják az eredményhirdetést, a megígért jutalomtáborozást.

Az 1993-ban újraindított felekezeti iskoláink júniusban zárják tizenkettedik tanévüket. Bár mindkét intézmény (a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium és a Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium) több évszázados múltra tekint vissza, az elmúlt 12 év a fokozatos építkezés, növekedés időszaka volt. Gyakorlatilag a semmiből indulva életképes, mindenki által elismert intézmények fejlődtek ki. Bár kis számú diákkal és tanárral működő intézmények, annál nagyobb lelkesedéssel, és tenni akarással bizonyítani sikerült, hogy a múltra építő, nemzeti és egyházi hagyományainkat tisztelő nevelésre nagy szerep hárul a XXI. században is. Tizenkét tanév a fiatal életében a pályaválasztás meghatározását és az érettségin való megmérettetést jelenti. Iskoláink elmúlt tizenkét évére visszatekintve minden unitárius ember büszke lehet a két intézmény eredményeire. Elsősorban kiemelendő, hogy olyan közösségek formálódtak ezekben az alma materekben, ahol felekezeti hovatartozás nélkül mindenki egyazon család tagjának érezheti magát. Tudvalevő, hogy a diákok majdnem fele nem unitárius, de az intézmények nyitottságát megérezve olyan diákok is szívesen felvételiznek iskoláink IX. osztályába, akik már kiskorukban eldöntötték, hogy például református lelkész lesz belőlük. Ezek a véndiákok mint református teológiai hallgatók most is büszkék arra, hogy unitárius középiskolát végeztek, és örömmel járnak vissza régi iskolájukba. Az iskolák eredményei beszédesek: százszázalékos érettségi eredmények, a diákok több mint 90%-a sikeres felvételt nyer az egyetemekre. Ehhez járul még hozzá a számtalan tantárgyversenyen elért kitűnő eredmény.

Felekezeti iskoláink hangulatát kétségkívül a nagyszámú, tehetséges vidéki diák (a teljes diáklétszám mintegy harmada) határozza meg. Ebben az értelemben kiemelt szerepe van nevelésükben a bentlakási életnek, így Egyházunk a bentlakások irányításával az iskolák lelkész-vallástanárait bízta meg. Vallástanáraink így egyben lelki nevelői is lettek a városi forgatagba bekerült fiataloknak, irányítva útjukat az igazi szellemi és lelki értékek keresése felé. Míg Székelykeresztúron már 1993-ban kész bentlakási rendszer várta a diákokat, Egyházunk egyik legjelentősebb új létesítménye a kolozsvári kollégium számára épített modern bentlakás.

A diákok fejlődését a felekezeti hovatartozástól függetlenül nyújtott szociális ösztöndíj is biztosítja. Az iskolák külön ösztöndíjrendszert dolgoztak ki az öntevékeny és kiemelkedő tanulmányi eredményeket elérő diákok jutalmazására. Ez nagymértékben járult hozzá az iskolai önképzőkörök fellendüléséhez. Egyházi forrásból biztosított az elitképzés anyagi háttere is, amelyhez a szaktanárok áldozatos munkája járul hozzá.

Külön színfoltja iskoláinknak az iskolai kórus, amely a bentlakás mellett talán a leginkább járul hozzá az iskolai

folytatás a 4. oldalon

Vörös Alpár

Anyák napi köszöntő

Május van. Színek pompázásának, virágok nyílásának és illatozásának, napsugarak melengető simogatásának hónapja. Ebben a tavaszi megújulásban, ebben a májusi mosolygásban azokat köszöntjük, azokra gondolunk, akik önfeláldozó szeretettel adták és adják az életet. Azokra gondolunk, akik gyermekeket nevelnek, családjukért élnek, dolgoznak, aggódnak és szeretnek minden időben.

Amikor őket köszöntjük, olyankor virágok nyílnak ki lelkünkben, verssorok, dallamok szólalnak meg bennünk, és eszünkbe jutnak Mécs László gyönyörű versének sorai: „Amikor születtem, nem jeleztek nagyot, / Messiás-mutató, különös csillagok, / Csak az anyám tudta, hogy királyfi vagyok. // A többiek láttak egy síró porontyot, / De anyám úgy rakta rám a pólyarongyot, / Mintha babusgatná a szép napkorongot. // Maga adta nékem édessége teljét, / Úgy ajándékozta anyasága tejét, / Hogy bennem a földnek egyszer kedve teljék. // Isten tudja honnan, palástot kerített, / Aranyos palástot vállamra terített, / Fejem fölé égszín mosolygást derített..."

Édesanyám!

Mennyi mindent magában foglal, mennyi mindent kifejez ez az áldott szó. Gyönyörű költemények íródtak és íródnak, csodálatos képek, szobrok, műalkotások születtek és születnek az édesanyáról, amelyek mind-mind ennek az áldott szónak csodálatosan mély tartalmát kívánják kifejezni. Mégis számunkra is marad megvallani, elmondani való.

És boldog az az ember, aki vallani tud, akinek van, él az édesanyja.

Tamási Áron regényhősének, Ábelnek, a hargitai fenyvesek kicsi pásztorának az érette áldozatot hozó édesanya láttán könnyek csordulnak végig az arcán afölött érzett örömében, hogy neki is van édesanyja.

Amikor az anyákat köszöntjük, a hála és köszönet érzéseivel telik meg gyermeki szívünk. Megköszönjük nekik a legnagyobb kincset, amellyel megajándékoztak bennünket: az életet. Köszönjük, hogy életünk egén ők a ragyogó napsugár. Köszönjük a féltést, az aggódást, a gondviselést, a mindig megbocsátani kész szeretetet.

Köszönjük nekik anyanyelvünk zengését, ízét-zamatát.

A gyermeki hála és köszönet szavai szólalnak meg Dsida Jenő költői lelkében, amikor *Hálaadás* című költeményében így fohászkodik: „Köszönöm Istenem az édesanyámat! // Amíg ő véd engem, nem ér semmi bánat! / [...] / Köszönöm a lelkét, melyből reggel, este / Imádság száll Hozzád, gyermekéért esdve. // Köszönöm a szívét, mely csak értem dobban / – Itt e földön senki sem szerethet jobban! – // Köszönöm a szemét, melyből jóság árad, / Istenem, köszönöm az édesanyámat. / [...] / Áldd meg édesanyám járását-kelését, / Áldd meg könnyhullatását, áldd meg szenvedését! // Áldd meg imádságát, melyben el nem fárad, / Áldd meg két kezeddel az édesanyámat! // Halld meg jó Istenem, legbuzgóbb imámat: / Köszönöm, köszönöm az édesanyámat!"

Legyenek áldottak ők, az édesanyák minden időben.

Kecskés Csaba

„Azután bement Jézus a templomba, és kiűzte mindazokat, akik árusítottak és vásároltak a templomban, a pénzváltók asztalait és a galambárusok székeit felforgatta, és ezt mondta nekik: »Meg van írva: Az én házamat imádság házának nevezik; ti pedig rablók barlangjává teszitek«." (Mt 21,12–14)

Tavaszi számadás

A melegebb hajnalok érzékeltetik velünk, Istenünk, hogy életünket megszabó rended ez évben sem borult fel, s mi, akárcsak a régmúlt idő embere, tavasz érkeztével ujjongunk, hogy a tél, a sötétség, a hideg fölött idén is győzedelmeskedett a jó, a meleg, a világosság.

Azzal a reménnyel, hogy talán bennünk is lejátszódik ez a folyamat, jöttünk házadba, Istenünk, nem azzal a lelkesedéssel, mint Jézus, nem azzal a határozottsággal, mint aki biztosan tudja, mit akar. De eljöttünk, hogy a mindennapok, a földi dolgok árusasztalai után, ahol mindig adunk és cserébe kapunk valamit, Előtted megállva, egy láthatatlan asztal előtt, számadást tartsunk. Ma mi szeretnénk adni, megajándékozni Téged azzal, hogy köszönetünket nem felejtjük el, hanem megvalljuk azt az új napért, az egészségért. Köszönjük, hogy testünkbe a Te közelséged ép lelket bocsát. Köszönjük, hogy ez a lélek összeköt Veled, mert bár csábít a galambárus széke, a pénzváltó asztala, mi mégis visszatérünk Hozzád, mert Előtted, Neked akarunk fejet hajtani.

Köszönjük, hogy hétköznap és ünnepnap küszöbén állva megadod a lehetőséget, hogy mi válasszunk, merre lépünk, vissza a hétköznapba, vagy az ünnep lépcsőin át Hozzád közeledünk.

Tudjuk, hogy szükségünk van a hétköznapra, hogy értékelni tudjuk az ünnepet, szükség van az anyagiakban kifejezhetőre, hogy utána felismerhessük a meg nem fizethetőt, a meg nem vásárolhatót. De ne haragudj ránk, ha életünk mérlege néha csak az egyik oldalra billen, és mi belevegyülünk, tátott szájjal sodródunk a szemnek tetsző áruk között, és nem vesszük észre, hogy a körülöttünk csillogó világ számos eleme szertefoszló délibáb. Te adj erőt, Istenünk, hogy hiányos mérlegtálunk minden nap gazdagíthassuk, hogy a Tőled kapott bölcsesség által tudjunk különbséget tenni a szent és a mindennapi között.

„Melegebbek a hajnalok,
Kihajolnak a házak az ablakon,
És megengedett céluk felé tekintenek."

Add, Istenünk, hogy a tavasz minket is kicsalogasson a napfényre, hogy önmagunkból kitekintve eddig fel nem ismert, meg nem látott célok felé indulhassunk! Add, hogy az elindulást a cselekvés kövesse, a cselekvést pedig az Előtted való csendes megállás pillanata, amikor ismét számadást tartunk, és újból hálát adunk. Ámen.

Ilkei Ildikó

Posztmodern peregrináció

Egy négyszáz éves kapcsolat újjáélesztése

Kis darab kerek sajt, üveg víz, térkép, édesség és adatok a hollandiai remonstráns egyház szervezetéről, teológiájáról – ennyi volt a színes tasakban, amelyet első este az amszterdami repülőtérre elénk jövő vendéglátóink átnyújtottak nekünk. A találkozás okozta izgalomban a vacsoráról nem is esett szó, emiatt meglehetősen könnyed testtel és annál lelkesültebb szellemmel vághattunk neki az előttünk álló hétnek.

Tizenöt fős erdélyi küldöttségünk azzal a céllal utazott a tulipánok hazájába, hogy közelebbről is megismerje az ott élő legősibb szabadelvű protestáns egyház, a remonstránsok jelenét, azon belül pedig az azt irányító hitfelfogását, teológiáját, értékrendjét. E kis közösség az 1600-as évek Németalföldjének teológiai töprengésre szabad síkján szökkent szárba, alapítójának a táj fiát, a teológus Arminiust tartják, ezért a remonstránsokat korábban arminiánusoknak is hívták.

Az elkövetkezendő századok mostohább körülményeket hoztak számukra, „hála" részben a katolikus, részben pedig a türelmetlenebb református egyházak üldözésének. Emiatt egy részük átvándorolt szomszédos, szabadabb szellemű területekre, de ott idővel beolvadt a többségi vallás közösségeibe. Más részük az üldöztetésben is a maradást és a tudatos elrejtőzést választotta: így templomaikat, közösségi épületeiket gyakran csak belső udvarokra építhették, amelyet az utca felől egyszerű lakóház álcázott. Számuk a szabadabb időkben sem növekedett, mára tucatnyi egyházközségük van, mintegy tízezres tagsággal.

Erdélyi egyházunkkal a szervezett kapcsolat akkor kezdődött, amikor a vallásszabadság viszonylag elfogadott gyakorlat volt itt is, ott is. A 17. és 18. században huszonegynéhány erdélyi teológus választotta nyugat-európai peregrinációja – azaz tanulmányútja – helyszínéül valamelyik hollandiai remonstráns teológiát Leidenben, Utrechtben vagy Groningenben. Közülük jópáran erdélyi unitarizmusunk teológiájának elmélyítésére kamatoztatták ott szerzett ismereteiket, sőt többen püspökök is lettek. Bár a két vallásközösség teológiája a kölcsönös hatások következtében sok szempontból hasonló, a remonstránsok mindvégig kitartottak amellett, hogy ők nem unitáriusok, hanem „azok – akik". Ez a megkülönböztetés legszembetűnőbb bizonyossága krisztológiájuk, számukra ugyanis Jézus inkább az isteni lényeg része, mint az ő emberségét és prófétai jellegét hangsúlyozó unitáriusoknál.

A 20. századi Kelet-Európa mostoha körülményei nem tették lehetővé egy kapitalista ország vallási közösségével való intézményes kapcsolatot. A '90-es években a két egyház vezetősége a Vallásszabadság Nemzetközi Egyesülete (IARF) keretében ápolta a viszonyt, de csak egymásra irányított figyelem nélkül. E téren az első kezdeményezést egy néhány hollandiai és erdélyi egyházközség tette meg, amikor a Nyugatról Románia felé indított segítségáradat hevében egymásra találtak. E tapogatózó kapcsolatcsírák kiterebélyesedése lett a mára már testvéregyházközségi minőséget öltött partnerség egy pár erdélyi unitárius és hollandiai remonstráns közösség között – mint Kolozsvár 3., Sepsiszentgyörgy, Homoródszentpéter és Marosvásárhely esetében is.

A fenti kapcsolatokban élen járó egyik lelkész, az utrechti Tina Geels (ejtsd: grchels) az unitarizmus teológiája iránt szakszerűbben is érdeklődni kezdett, és miután jól beleásta magát e témába, kitalálta, hogy a tágabb közösségek együttműködését a teológiai megismerésen át érdemes továbbvinni. Ő kezdeményezte és ő is teremtette meg hát a szervezési és pénzügyi feltételeit annak a teológiai konferenciának, amelyre tizenöt erdélyi unitárius vezetőt és lelkészt hívtak meg, a teológiailag érdeklődőbbek közül. [A T. Geels meglátásait összefoglaló füzetet az *Unitárius Közlöny* 2004/5. számában J. Orbán Erika szemlézte – *a szerk.*]

A tizenöt küldött kiléte egy felgyorsított eljárásban kivitelezett pályázat során dőlt el. Az általuk előadott témákat pedig úgy választottuk ki, hogy azok összességükben átfogják a jelenkori unitárius teológia lényegesebb összetevőit. Így a következő témakörökben vallottunk teológiai valóságunkról: történelmi bevezetés az erdélyi unitáriusoknak a hollandiai szabadelvű felekezetekkel való kapcsolatába – Kovács Sándor;

A groningeni egyetemi könyvtár igazgatója erdélyiek körében

az erdélyi unitárius hitfelfogás teológiai alapjai – dr. Szabó Árpád; a Biblia helye és szerepe az unitárius hitelvekben – Ferenczi Enikő; a Biblia mint az unitárius liturgia, szertartások és nevelés forrása – Mezei Csaba; Isten lényege és tulajdonságai – dr. Rezi Elek; Isten munkái: a teremtés, a gondviselés és a szentlélek – Molnár B. Lehel; az ember mint Isten gyermeke – dr. Máthé Dénes; bűn és bűnbocsánat – Kecskés Csaba; feltámadás vagy örökélet, az ember üdvözülése – Máthé Sándor; Jézus személye – Pap Mária; Jézus tanítása – Czire Szabolcs; az egyház mint valláserkölcsi intézmény – Gyerő Dávid; az unitárius istentisztelet alapjai, célja és rendje – Székely Kinga Réka; az unitárius szertartások – Sándor Szilárd; a szabadelvű kereszténység jövője – Kovács István.

folytatás a 4. oldalon

Gyerő Dávid

Száz éve

ünneplésre felszólító, szónoki emelkedettségű főszerkesztői nyitó cikk után (dr. Boros György) az *Unitárius Közlöny*ben Adorján Domokos írt kiváló, elgondolkodtató sorozat-folytató bekezdéseket az orgonáról. Írásában kivált az Angster cég orgonáinak dicséretét zengi – s a mai Angster-orgonaállomány állapotát tekintve sem érdemtelenül! Írása „vigasztaló" (de mai egyházzenészek számára megmosolyogtató) intelemmel zárul: „Még csak azt vagyok bátor ajánlani kisebb egyházainknak, melyeknek sem temploma, sem módja nem elegendő a nagy és költséges orgonák beszerzésére és elhelyezésére, hogy 6–7 száz koronával szerezzenek egy pedalos harmoniumot. A célnak ép ugy megfelel, mint a 3 ezer koronás orgona. Igaz, hogy akkora lármát nem csap, de ép annyi finomsággal lehet a közéneket kisérni, mint a legdrágább orgonán. Már pedig ez a fő cél, nem a lárma."

Posztmodern...

folytatás a 3. oldalról

Mindennap más-más remonstráns egyházközségben folytak a konferencia munkálatai. Ez talán fárasztóbb volt, mintha egyazon helyszínen maradtunk volna, de az ismeretszerzés és élmények szempontjából gazdag lehetőségeket kínált: Groningen, Utrecht, Leiden, Nieuwekoop és Zwolle világát. Egy másik sajátos oldala a kintlétünknek az volt, hogy elszállásolást is külön-külön kaptunk, egy-egy remonstráns lelkésznél vagy világi vezetőnél. Ezáltal az esti órákban többünknek arra is volt lehetősége, hogy Hollandia összetett kulturális és szórakozási értékeibe is belekóstoljon.

Az eredeti terv szerint a két teológia feltárása párhuzamosan haladt volna, és minden erdélyi előadás mellett elhangzott volna annak remonstráns párja is. A nyugat-európai mentalitás fintora volt, hogy bár a szervezők megpróbálták összeszedni e célra az előadókat, azok egy része rohanó életformája miatt végül is képtelen volt részt venni a programban. Így remonstráns részről az alábbi témakörökben hallottunk előadásokat: történelmi bepillantás a remonstráns egyház szabadságért folytatott küzdelmébe, holland–magyar kulturális kapcsolatok, remonstráns hitvallás a szabadelvű kereszténység szellemében, szabadelvű protestáns etika egy dinamikus, pluralisztikus világban, a lelkigondozás modelljei, Jézus Krisztus a remonstráns múltban és jelenben, út a lelkiségtől a vallásig, az egyházak diakóniai szerepe a világban.

A konferenciát közös értékelő istentisztelet és búcsúvacsora zárta. Itt már egyezség-formát öltött az a korábbi elképzelés, hogy a kölcsönös teológiai megismerést jövőre folytatni fogjuk, mégpedig Erdélyben. A szerepek felcserélésében is megegyeztünk, mi majd házigazdákként többet fogunk loholni a szervezés területén, ők pedig vendégekként kényelmesebben tudnak majd összpontosítani a teológiai sajátosságaik feltárására és – már azelőtt – egy „ütőképes" csapat toborzásában.

Hazaindulásunk napján nem volt búcsúcsomag, testileg tehát ugyanolyan könnyedén távoztunk, ahogyan érkeztünk. Voltak azonban búcsúszavak, sőt búcsúkönnyek, ölelések és fogadalmak is. És volt a léleknek is, a szellemnek is rakománya, amelyet jóleső teherként „cipeltünk" haza magunkkal. Ezek között fontos ajándék az a felismerés, hogy közösségi figyelmünket Amerika mellett érdemes Európára is fordítanunk, hiszen ami az ottani kapcsolatokból belénk áradhat, az tartalmas, felemelő és erőt adó.

• „Régi dolgok.

Emlékezzünk régiekről, a régi jó székelyekről, a kik e szép hazát vérökkel és életökkel védték a hegyeken tul lakó idegenektől, eszökkel és bölcsességgel védték a pusztulástól, idegen kéztől. A székely törvény azt tartotta, hogy a jószágot a fiu örökli, ha fiu nem volt, az idősebb leányra szállott, aki *fiuleánynak* volt nevezve. Ha leány sem volt, a szomszédokra szállott. Ki volt kötve a törvényben, hogy *a székely birtokot csak székelynek s csak székelyföldön lakónak adják*. Erre A jó székely törvényre most nagy szükség volna, mert most az idegen mindennap elfoglal egy darab székely birtokot. Milyen szégyen s milyen nagy csapás lesz, ha a lábunk alól kikaparják a földet." (Püsp. Vizsg. jk. 149. l.)

• „A *Sárospataki Lapok* 15-ik számából átvesszük a következőket, hadd lássák itt a közelben működő tagtársak, mennyire háládatos a nagy közönség a lelkesedéssel végzett munkásságért: »Az unitáriusok Dávid Ferenc Egyesülete igazán dicséretre méltó munkásságot folytat. Magasztos programmjához híven abban fáradozik, hogy a különböző felekezetek között fennálló válaszfalakat ledöntse. [...]"

• „Inkább jut pálinkára.

Egyik székely községből a következő sorokat kaptuk. Megszellőztetjük:

Mindenek előtt hiveim nevében köszönetemet fejezem ki a szivességből küldött 30 drb. Unitárius Közlönyért, mely a karácsony-ujévi napokban legalább 100-200 családnak szerzett kedves szellemi szórakozást. – Hát ha már ajándékba jön, – hogyne olvasgatnák el? kapva kapnak rajta. A rendelkezésünkre álló néhány rendes példánynak is több állandó olvasója van. Szeretik; azaz hogy szeretnék; csak pénzt ne kelljen kiadni érte. Pedig-pedig mennyi jut egyébre s főleg pálinkára, mely jóravaló székely népünk testét-lelkét megrontja! De végre már el jön az idő, a melyben hosszas közdelmünknek látni fogjuk az eredményeit. Kevesen vannak még, igaz, de napról napra növekszik azok száma, a kik segitő társainkul szegődnek a pálinka elleni mozgalomban s talán 2-3 év alatt sikerül a mindent elnyelő molochot uralkodó székéből kivetnünk s ezzel egy jobb jövő számára az utat megnyitnunk. [...] A. J."

J. K.

Hívogató május

folytatás az 1. oldalról

közösség összekovácsolásához. A számtalan közös próba és fellépés felejthetetlen élményt nyújtva gazdagítja kultúrájukat, és formálja egyben nemzettudatukat is.

Iskoláink fejlődésében Kolozsváron az elemi, míg Székelykeresztúron a gimnáziumi osztályok beindítása jelentette a legnagyobb lépést. Tizenkét év – és ezzel az iskolaépítés első szakasza lezárult. A közeljövőben várjuk a felekezeti oktatási törvény megszületését, amely reményeink szerint biztosítani fogja az egyházak számára a teljes iskolai hálózat megvalósítását óvodától az egyetemig. A következő tanévben líceumi osztályok szintjén Kolozsváron egy humán és egy matematika–informatika osztály indul, mindkettő intenzív angol-oktatással, míg Székelykeresztúron két humán osztály, intenzív német- illetve angol-oktatással. Az idén első alkalommal a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium reál osztályába való beiratkozás a számítógépes elosztás szerint történik. A felvételivel kapcsolatos részletes felvilágosítást az iskolák titkárságán lehet kérni.

Kívánunk minden diáknak és tanárnak sikeres tanévzárást és egy jól megérdemelt, élményekben gazdag nyári vakációt. Végzős diákjainknak pedig helytállást a nyár próbatételein.

Az áldás

II. János Pál pápa emlékére

Egy érintés volt, egyetlen érintés csupán – Isten csókja a homlokomon –, amely életemet új mederbe terelte: II. János Pál pápa atyai áldása a homlokomon parázslik immár, amíg élek.

Tizennyolc évvel ezelőtt a Vatikán pápai fogadásán történt, amint a Budavári Mátyás-templom kórusával, amelynek tagja vagyok, Rómába zarándokoltunk. Abban biztos vagyok, hogy nemcsak a kórusban, de aznap a sokezer vatikánbeli zarándok között is én voltam az egyetlen erdélyi és az egyetlen unitárius. Életem alapmotívuma a zarándoklas – cselekedetben és lélekben. A zarándoklat elkerülhetetlenül egybemossa a zarándokok egyéni identitását, elfeledteti velünk a partikulárist, hogy helyette a nagy egészhez, az emberiséghez-tartozás mámorító érzésével ajándékozzon meg. A hely lehet Róma vagy a Szejkefürdő, Csíksomlyó vagy Tibet; mint zarándokot engem az Istenhez közeledni vágyó testvéreimmel vállalt lelki közösség az, ami felemel. Ahová messzi földről zarándokolnak emberek imádkozni, azt a helyet az ima megszenteli. Ott jó lenni, unitáriusnak is, katolikusnak is.

Mi, unitáriusok büszkék vagyunk tettekben megélt vallásosságunkra. Nos, tizennyolc évvel ezelőtt a pápai audiencián én sem hazudtoltam meg ezt a hagyományt. Ugyanis alig egy hónappal azelőtt tette közzé Ceauşescu a nyolcezer falu listáját, amelyek ellen gyilkos buldózereket tervezett küldeni. Valamit tennem kellett – mert szerencsére mind a mai napig hiszem, hogy egyetlen ember is képes a világot jobbítani, ha Isten munkatársa. Tarisznyámba becsempésztem egy korondi háromágú gyertyatartót, ajándékul a pápának. Hittem az abszurd lehetetlenségben. És „csoda" történt. A számos zarándok kórus közül épp a Mátyás-templomét szólították ki a pápa trónusához. Így egyszerűen odaléphettem II. János Pálhoz, és a gyertyatartót átadva neki segítséget kértem tőle erdélyi templomainkért. Ő megrendülve sóhajtott: „Ó, Erdély!" És megáldott engem – de nem pápai, hanem atyai áldással. II. János Pál pápa apámmal lett volna egyidős. Apámtól áldást nem kaphattam, mert tragikus halál ragadta el tőlünk. Nekem pedig, aki az univerzalitásban, a mindennek mindennel való összefüggésében hiszek, meggyőződésem, hogy az az áldás apámtól jött – talán Isten így tanít ökumeniára. A pápa érintése egészen olyan volt, mint az apámé.

Néha gondolkoztam azon, hogy mint kívülálló, nem „loptam-e" el azt a ritka áldást egy római katolikus elől? De nem érzek lelkiismeret-furdalást – több okból. Az áldás, akárcsak a szeretet, soha el nem fogy. Ha II. János Pál tudta volna, hogy unitárius vagyok, ugyanúgy viszonyult volna hozzám. No meg az áldás Erdélynek szólt, én csak a választott közvetítő eszköz voltam. De az én életemet ez az áldás gyökeresen megváltoztatta. Akkoriban, apám halála miatt, haldoklott az én lelkem is. Hitre szomjaztam, élő hitre. Értelmet kerestem. És Isten megszólított abban a tüzes érintésben. Azóta tudom, milyen a belső feltámadás, a pünkösdi lelkület. Azzal az érintéssel villámszerűen döbbent belém a felismerés: *szolgálni!* – bármit is jelent. Akkoriban orvos voltam és a másokat-szolgálás volt a hivatásom. És mégis, a *szolgálat* abban a pillanatban új értelmet és mélységet nyert. Képessé tett arra, hogy feladjam, amit *én akarok*, és elfogadjam Isten akaratát. A pápa „Totus tuus"-át én Isten iránt érzem. Az az áldas elhívás is volt, felhívás arra, hogy én is áldás legyek mások életében. És azóta is csodálom és hálálkodom, hogy amihez hozzáérek, mintha mind áldásmagot hordozna mások számára.

Egy zarándoklattal, érintéssel kezdődött, immár néhai II. János Pál pápa atyai áldásával.

Jó volt a Szent Péter-bazilikában énekelni Liszt Ferenc *Tu est Petrus*át akkor, és jó volt látni most, hogyan gyűlt össze közösséggé százezernyi ember az egész világból egy végső zarándoklatra, a nagy Embertől elbúcsúzni, hogyan nyújtott kezet az oroszlán a báránynak a gyász-zarándoklat emberségben egyesítő pillanatában, ott a Szent Péter téren, Rómában.

Isten ekkor ökuméniát tanított a világnak.

Gellérd Judit

Olvasói levél

Tisztelt Szerkesztőség!

Több felsőoktatási intézmény igénylésére és néhai Bencze Márton püspök felkérésére tizenkét éve adok elő (főleg unitárius) egyházjogot magyarországi egyetemeken. Ezek a kurzusok – elsősorban a világi, azaz nem hittudományi karokon – negyven tilalmas évtized után segítenek a hallgatóság látóhatárát kiterjeszteni a vallásfelekezetek és az 1948 előtti magyar állam gazdag egyházjogi hagyatéka és aktuális „termése" felé, szolgálva ily módon az unitárius eszmevilág, illetve jogtörténet megismerését is. Ennek epizódjaként tartom érdemesnek lejegyezni a budapesti Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Karán szerzett egyik friss tapasztalatomat.

Az egyik végzős hallgató (a jeles hitvalló ősökkel rendelkező V. éves E. L.) doktori szakdolgozatának témáját az egyházjogból választotta és állította össze *Az állami egyházjog és a felekezeti egyházjogok kapcsolata és az utóbbiak viszonyrendszere* címmel. Az előírt két szerzői ívet négyszeresen meghaladó (170 oldalas) dolgozat unitárius fejezetet is tartalmaz. Ebben a református joghallgató – a dolgozat szóbeli védése során is megerősített – őszinte rokonszenvvel nyilatkozik az unitarizmusról, leszögezve, hogy „az unitarizmus originálisan erdélyi jelenség, s mint ilyen, sajátosan magyar". Majd így folytatja: „Az unitáriusok okkal tartják magukat a legmagyarabb egyháznak, s ha valaha lett volna értelme a magyar függetlenségi törekvéseket vallási mezben megjeleníteni, arra az unitáriusoknál kétségkívül nem lehetett volna alkalmasabbakat találni."

A munkáját áprilisban jeles érdemjeggyel megvédő doktorandus úgy tartja, hogy unitáriusnak lenni nemcsak „könynyű", hanem „felemelő" is. Konklúzióként így összegez:

„Az unitáriusság nemzeti jellege és vérzivataros története ellenére (vagy éppen ezért) rendkívül nyitott, megértő és befogadó. Egyházi joguk, egyházszervezetük és gyakorlatuk a dogmatikai különbözőség ellenére a keresztyén egyetemességet és a protestáns testvériséget sugározza, ami az egyházi szolgáltatások sajátos felfogásában is tükröződik."

Úgy hiszem, figyelemreméltó, és az erdélyi (de bárhol honos, leginkább unitárius) olvasók számára jóleső érzést kelt egy más felekezetű fiatalember ilyetén megnyilatkozása. Ezért láttam értelmét e sorok útján közreadni meglátásait, véleményét.

Budapest, 2005. április 2.

Dr. Lőrincz Ernő
ny. egyetemi docens,
az állam- és jogtudomány kandidátusa

Újra: a túlsó partról

Kvári Kovács Istvánnak hálás vagyok cikkemre írt kimerítő válaszáért, mely részben apológia is. Nem akarok vele vitába szállni, hisz végülis ugyanazon az oldalon állunk, mégis úgy érzem, hasznos lesz egy-két pontra röviden rámutatnom, amelyekben véleményünk eltérő.

Cikkem kezdetén arra utaltam, hogy különböző kultúrákban élő emberek olykor nehezen értik meg egymást, és hogy ez nem csupán nyelvi kérdés. Itt van például az unitárius egyház *megmaradásának* kérdése, amelyet Kvári Kovács István említ, és amely – magasabb szinten – szorosan összefügg az erdélyi magyarság megmaradásának kérdésével. Ehhez hasonló téma fel sem merülhet Amerikában, az amerikaiak nem ismerik a népi mulandóság keserédes érzését; ha az Erdélybe látogatóknak magyarázzuk, nem értik meg keservünket – s minél többet siránkozunk, annál kevésbé szimpatizálnak velünk. Nem azért, mert nem látják a problémánkat, hanem mert a szemükben *sikertelenek* vagyunk és mert *nyafogunk*. A bajokra Amerikában megoldást szokás keresni, siránkozni pedig nem illik. A puszta megmaradást célul kitűzni elképzelhetetlen maradiságnak számítana. Az amerikai azt hiszi és vallja, hogy ami csak tengődik, de nem változik, nem fejlődik, az már nem is él.

Ez különösen így van az unitárius-univerzalista (UU) közösségben. A Beach és Cordes által említett pontok legtöbbjét úgy is lehetne értelmezni, hogy olyan tényezőkre mutatnak, amelyek az erdélyi unitárius egyház fejlődését gátolják. Ha előfordul, hogy – mint írják – a vegyes vallású házasokat nem fogadjuk be szeretettel, biztosan elveszítjük őket. Ha nincs missziónk a románok felé, potenciális erőforrásról mondunk le. Ugyanez áll a romákra is. A lényeg: fogy a magyarság, nincs elég utánpótlás. Unitáriusaink is arra várnak, hogy majd csak több kis unitárius születik, bár mindenki jól tudja, hogy ez hiú álom. Dehát mit várhatunk egy olyan egyháztól, amelynek nem-hivatalos kátéjában a térítést így utasítják el: „Sosem volt célja az unitárius egyháznak, hogy világi hatalmat kovácsoljon magának. Mi máshoz kellene a tömeg?" (Czire Szabolcs) Hatalom? Tömeg? Ugyan már.

Én úgy látom – bevallom, félig amerikai szemmel –, hogy büszkének vélt múltunkkal túl sokat „kéjelgünk" (azzal, hogy megmaradtunk!), de nem törődünk eleget a jövővel. Sokan csak azért járnak templomba, mert nagyapjuk is odajárt – ám a puszta családi tradíció nem elég arra, hogy az érdeklődést fenntartsa. Ismét Czire Szabolcsot idézve: „Nálunk azonban sajnos még nem érett meg az idő arra, hogy az emberek öntudatosan válasszák meg vallásukat, alakítsák ki hitüket. Ezt az éretlenséget jelzi azoknak a nagy száma, akik bár rég nem értenek egyet vallásuk tanaival, megnyilvánulásaival, mégis megmaradnak benne, mert, ahogy mondják, »abban születtem, abban is kell meghalnom.«"

Igen, ha nincs elég unitárius gyerek, ha nem lehet románokat, romákat aktívan „invitálni", akkor az egyetlen elképzelhető erőforrás, amiből meríteni lehetne (és amiből meríteni szerintem kötelességünk lenne!) éppen azok volnának, „akik [...] rég nem értenek egyet vallásuk tanaival". De ha ezek végre éretté válnak, vajon a létező magyar-unitárius egyház keretein belül lelik-e meg majd öntudatosan választott hitüket?

Éltető Lajos
Portland, Oregon, USA

Az élet és a visszapillantó tükör

Tanulságos olvasmányul szolgálhat(ott) az *Unitárius Közlöny* márciusi számában a B. K. Beach és C. Cordes gondolatait tolmácsoló Éltető Lajos, illetve Kvári Kovács István (áprilisi lapszámban is folytatott) gondolatváltása. Annyira különböző magatartások, világszemléletek „csapadéka" ismerhető fel a két írásban, hogy e különbség mértékét joggal nevezhetjük kontinentálisnak. Valami hasonlót él meg az ember, amikor egy számára új földrészen száll ki a repülőből, s minden *más*. Nemcsak az emberek, a táj, a fák, de még a termőföld színe, az ég kékje vagy a víz íze is.

De – mert máris vissza kellene kanyarodnunk –: *minden* arány és aránytalanság kérdése. Például az is, miképpen azonosul valaki történeti adottságaival, népével, hovatartozásával. Hiszen a nyájszellemtől a Széchenyi-típusú építő honszeretetig hihetetlenül széles skála tárul fel. A handabandázó nemzetieskedéstől a gyakorlatias önazonosság-tisztázásig ugyancsak. Az azonban egyszerű, de okos belátás kérdése, hogy ahol túlteng a múlt, ott bizony csenevész a jövő.

Nos, ezen gondolkodnunk kell!

„Mire" kell nekünk a történelem? *Értelme* van-e számunkra a történelemnek vagy *célja*? „Tankönyvnek" látjuk-e vagy megszemélyesített fétisnek? Úgy gondolom, közismerten bonyolult és – átmeneti dicső szakaszait leszámítva – drámai kicsengésű történelmünk arra a belátásra vezetgeti többségünket, hogy az ember, a település-közösség, a népcsoport vagy a nemzet kiszolgáltatottja egy olyan természetfölötti létezőnek, amely, vagy aki fátumként befolyásolja sorsunk alakulását. A történelem *akar velünk valamit*, a történelem büntet, jutalmaz, utat mutat, sugall, és megpróbáltatások elé állít. Mindezek az állítmányok azonban egyértelműen arra vallanak, hogy a történelem önálló, megszemélyesíthető hatalommá lesz fölöttünk, mi meg – évszázadok sorsalakulásait így vagy úgy értelmezve – „alávetettjei" vagyunk e beláthatatlan történés-folyamatnak. Mondjuk ugyan, hogy „a törökök", „a Habsburgok", „a kommunisták", „az oroszok" vagy „a románok", voltaképpen mégis csak egy velünk többé-kevésbé szemben álló általánosságra utalunk révükön; mi vagyunk tehát az áldozat, a „hűséges maradék".

De van más lehetőségünk is: az például, hogy a diakróniától (vagyis az idő folyamatos haladtának szemléletétől) elszakadva a jelen idő működésére fordítsuk figyelmünket. A sokak által lebecsült „kis lépésekre" – s ezzel semmiféle pártos csoportosulás ideológiájára *nem utaltam*! –, amelyek a szép nagy, általános folyamatot „műveletekre" bontják, s ezért nem kedveznek az általánosításoknak – ekként a történelem megszemélyesítésének sem.

Világbölcsesség és gyakorlatiasság – e kettő gyakran válik egymás ellentétévé. Természetesen mindkettőnek megvannak a maguk szószólói. Vajon van-e bármi csodálnivaló abban, hogy a (Kelet-)Európához képest viszonylag „történelemtelen" Egyesült Államok, a látványos prosperálás, az otthonról elhozott népi hagyományok toleránsnál is tágkeblűbb összeolvasztásának hazája nem tekinthető a múltbanézés fellegvárának? Ami *számukra* hagyomány, az a jövő formálására kifejtett, szervezett és mérhető munka

vagy teljesítmény. Ami *számunkra* hagyomány, az a szebb korokban élt elődeink példaadó emléke. Az ő hagyományuk talán az, hogy jogokra hivatkoznak. A mi hagyományunk az, hogy sérelmekre vagy vívmányokra. Számukra fontosabbak a tervek és holnapi-holnaputáni tennivalók. Számunkra fontosabbak a tanulságok és a távlati kilátások firtatása.

A legelgondolkodtatóbb kérdések egyike a „megmaradásé". Az, hogy a Kárpát-kanyar öblében élő magyarokból mennyi marad ötven év múlva, valóban sokkal súlyosabb kérdés, mint mondjuk az, hogy ugyanakkor hány amerikai él majd Amerikában. Egy dologról azonban nem feledkezhetünk meg: ami igazán értékes, az nem a puszta lét. Hanem a minőség. Lehetünk ugyan büszkék arra, hogy megmarad(t)unk, hiszen ehhez is kell(ett) némi hősiesség – kitartás, makacsság, csak-azértis stb. –, de azt hiszem, sokkal fontosabb volna, ha újabb és újabb „magunk revíziója" elé állnánk. Mert időszerű dolog ugyan félni az erdélyi magyarok elenyésztétől, elrománosodásától, elcsángósodásától (nemzetiségi értelemben), de legfőbb ideje megrettennünk a népcsoportunkban is egyre szembeötlőbb megbízhatatlanságtól, krónikus halogatástól és tunyaságtól, önösségtől, tisztességtelenségtől, politikai hisztériától, kulturálatlanságtól vagy – egyfajta amerikanizálódással is összekapcsolható! – szubkulturációtól.

Szokás lépten-nyomon azt mondani, hogy „az emberek igényeit kell kielégíteni". Nos, azt tapasztalhatjuk, hogy a nagy számok értelmében felfogott „emberek" mindig az igénytelenség felé vinnék a világ sorát, ha nem volnának prófétai ihletettségű gondolkodók, társadalmi léptékű „udvari bolondok", akár a botrányosságot is vállaló méltatlankodók, akik újból és újból minőségi elvárásokat fogalmaznak meg. Akik nem a kielégítésről beszélnek, hanem a minőség követelményeiről! Ezek az emberek pedig sokkal többször ejtenek szót a *gyakorlatról*, mint a sírva-vigadó történelemről. Ők azok, akikre sokkal nyugodtabban rábízhatjuk magunkat, mintsem az olyan vezetőkre, akik számára a visszapillantó tükör egzisztenciális fontosságú, míg a sebességváltó, a gáz- vagy a fékpedál csupán szükséges rossz. Megkísért a döbbenet: vajon nem azért olyan aránytalanul fontos számukra a történelem, mert kevés az elszántságuk a céltudatos építkezésre?

Aki sutba akarná hajítani a történelmet, az esztelen. Aki reménytelenségben zokogva várja önnön halálát, mert csak az elmúlt idő a lételeme, az aligha okos és aligha keresztény. Dolgunk van! Nem hiszem, hogy akadna valaki is közöttünk, aki nem találhatna javítanivalót a maga vagy az övéi háza táján. Ma is, holnap is.

Jakabffy Tamás

Csak a józan és erkölcsös élet teszi boldoggá az embert

A Kriza János Néprajzi Társaság tagjaként néprajzkutató tevékenységem során gyakran felkeresem a faluban élő idősebb embereket, tárgyi bizonyítékok után kutatva falunk és környéke gazdasági-társadalmi, egyházi és kulturális múltjának minél alaposabb felfedezése érdekében.

Egy ilyen alkalommal leltem rá a Firtosmartonosból Alsóboldogfalvára férjhez jött asszony, Barabás Jánosné született Szász Elvira *Népiskolai Értesítő Könyvecskéjé*re, amelynek borítólapja belső felén a mai napig érvényes „Szükséges Tudnivalók" vannak feltüntetve:

„Csak abból a gyermekből lesz életre való ember, aki kerüli mindazt, ami az egészségnek árt. Különösen kerülni kell a gyermeknek a dohányzást és a szeszes italokat: a bort, a sört és a pálinkát. A dohány és a szeszes ital, kivált a pálinka olyan erős méreg, hogy a felnőtt embernek is árt, a gyermeket pedig idő előtt sírba viszi.

Amelyik gyermek dohányzik vagy szeszes italt iszik, az nem halad a tanulásban és testileg is elcsenevészesedik, erőtlen, munkára képtelen lesz. Ez a két méreg oltja be a leggyakrabban az emberekbe a tüdővész csíráját is, ami igen sok embernek ássa meg a sírját. Mert a tüdővész nagyon ragadós betegség. Hazánkban 70 000 embert visz el ez a betegség évenkint. [Sajnos ez a jelenség újra érvényes hazánkban – G. G.]

Legjobb ellenszere a tisztaság és a jó levegő. Nemcsak az arcot kell tisztán tartani, hanem egész testünket, ruhánkat és lakásunkat. [...] Aki szereti a tisztaságot, az igen sok betegségtől menekül meg.

Igen fontos kelléke még az egészség fenntartásának a jó táplálkozás is. Még a legszegényebb ember is táplálkozhatik jól. Mert nem az a jó táplálkozás, ha valaki finom ételt eszik, ami legtöbbnyire nem is tápláló, vagy nagyon sokat eszik, amitől beteggé lesz, hanem az, ha valaki rendesen él, azaz egyszerű eledelét rendes időben, rendesen elkészítve fogyasztja el előtte is, utána is imádkozva. [...]

Az ember egészségének azért is nagy ellensége a szeszes ital, mert aki arra költi pénzét, annak nem telik jó táplálkozásra. Miatta sok család szűkös napokat lát. Akit a szeszes ital rabjává tett, az átok nemcsak a családra, hanem a közösségre is. Elissza minden keresetét, nemcsak magának, de családjának jólétét és boldogságát is. Elvész becsülete, mert soha nincs észnél, minden rosszra könnyen hajlik. Mindenki megveti, mint akinek saját hibája akasztotta nyakába a koldustarisznyát.

Csak józan és erkölcsös élet teszi boldoggá az embert!

Csak épelméjű és munkabíró polgárok teszik boldoggá a hazát!"

E két felhívással fejeződik be a „Szükséges Tudnivalók" ismertetése. Egyik „tudnivaló" sem vesztett érvényéből szemernyit sem.

Ugyanebben az értesítőben az 5. oldalon a szülői ház, a templom és az iskola kapcsolatáról a következőket írja: „A templom és iskola mindenkor ápolja a tanulóban a szülők tiszteletét és szeretetét, méltán elvárja tehát ugyanezt a családtól.

Az iskola csak akkor képes céljának megfelelni, ha súlyos munkájában a szülő is támogatja. Ezt akkor teszi, ha az egyházzal és iskolával karöltve gyermekét testi-lelki és erkölcsi nevelésben részesíti, ha az egyház és iskola vezetőiről gyermeke előtt elítélőleg nem nyilatkozik. Az Isten-, ember- és hazaszeretet érzelmei, az igazságosság, a méltányosság, az önbizalom és önérzet, az erkölcsi bátorság és kötelességérzet felkeltése és ápolása a szülő legfőbb és legszentebb kötelessége. Az ilyen nevelés eredménye az ember legszebb dísze: az erkölcsös jellem."

48 éves tanítói tapasztalatom alapján bátran kijelentem: az ezelőtt 65 évvel megfogalmazott intések mindenike a mának talán hatványozottan szól; szülőnek, nevelőnek egyaránt érdemes elgondolkodni rajta, azok gyakorlati alkalmazása feltétlenül a tanulók érdekeit szolgálják.

Gálfalvi Gábor

Alsófelsőszentmihály az emelkedés útján

Mozgalmas élete volt egyházközségünknek a 2005-ös év első felében. A közösen megrendezett szilveszterezés lehetőség volt arra, hogy együtt szórakozzunk, felekezetre való tekintet nélkül. Jelen volt évbúcsúztatónkon a magyarországi testvérfalu, Sárrétudvari kórusának vezetője, valamint a gazdakör elnöke. A szórakozáson kívül természetesen jelentős, jövőbe mutató témákról is szó esett. Bemutattuk gyülekezetünk egyik tagjának, Lovász Pálnak az első verseskötetét, amelyet a testvérfaluban adtak ki, címe: *Aranyosszék üzen*. A kötet azonban a versek mellett két novellát is tartalmaz. Ez alkalommal fiataljaink megszólaltattak néhányat a versek közül. Az újévi köszöntések után hajnalig tartó mulatozás következett.

Január 16-án szeretetvendégséget tartottunk, amelynek keretében József Attilára emlékeztünk. Egyházközségünk tanácstermében a lelkész és felesége egy kép- és versmontázst állított össze a költőről. Mivel József Attila-emlékév van, ez az összeállítás 2005 végéig, december 13-áig megtekinthető. A műsort a helyi ifjúsági egylet és a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium néhány diákja adta elő gitár- és furulyakísérettel. A gyertyafény, a versek, az emlékezés meghitt hangulatot teremtett. A szeretetvendégségből persze nem maradhatott el a szokásos tombola, a sütemény- és teakínálgatás sem.

Január 29-én a gyülekezeti teremben az óvodásokkal tartott karneváli estét Cirebea Margit óvónő – szülők és nagyszülők örömére. Az eseményt még érdekesebbé tette a helyi RMDSZ által adott oklevél és könyvjutalom a legötletesebbeknek.

Minden kedden nőszövetségi üléseket tartottunk egészen húsvétig. Ezek az alkalmak a helyi lelkész bibliamagyarázatá-

val kezdődtek, majd közösségi életünket érintő kérdések megbeszélésével folytatódtak, tervezgetés és kötetlen beszélgetés egészítette ki mindahányszor az összejöveteleket.

A nőszövetség szervezésében és Köntös Gizella nyugalmazott tanítónő vezetésével az iskolás gyerekek tréfás farsangi jeleneteket tanultak, amelyet jelmezben adtak elő február 13-án, ismét szeretetvendégség keretében. Itt is volt oklevél és jutalomkönyv; a közönség tetszését leginkább a cigánytánc és a tréfás farsangtemetés nyerte el.

Február 14-e és 20-a között tartottuk meg a hiterősítő imahetet. Ezeken az istentiszteleteken híveink szép számban jelentek meg, mindennap fellépett a Szentmihályi Vegyes Dalkör, ezzel téve még ünnepélyesebbé együttléteinket. A szolgáló lelkészek emlékképet kaptak a szentmihályi unitárius templomról, amelyet a tiszteletes asszony készített.

A helyi ifjúsági egyletet két diák képviselte Nagyenyeden a VIII. ODFIE Szavaló- és Népdaléneklő Versenyen. Domokos Tímea szavalt, Domokos Judit pedig népdalokat énekelt. Mindketten a zsűri különdíját nyerték.

Március hónap elején az Esperesi Vizsgálószék fogadására készültünk, amelyre éppen március 8-án került sor. Az iskolás gyerekek műsort adtak elő, a Szentmihályi Vegyes Dalkör három énekszámot énekelt. Nőnap lévén nem feledkeztünk el a

hölgyekről, virággal köszöntöttük őket. Egy másik nevezetes nap március 13-a volt. Délelőtt istentisztelet keretében az 1848-as szabadságharcra emlékeztünk. Fiataljaink ismét kitettek magukért: színvonalas műsorral örvendeztették meg a jelenlevőket. Délután szeretetvendégség keretében a Rügyek tánccsoport mutatott be néhány néptáncot. A csoport nemrég alakult kisiskolásokból és egy másik csoport óvodásokból. Úgy tűnik, kezdetét vette egy folyamat, amely reményeink szerint hamarosan községünk büszkesége lesz. A haladás eredményét tükrözi, hogy a csoport tagjai nyárra Sárrétudvari testvérfaluba is meghívást kaptak. A szeretetvendégségen volt ismét tombola, tészta, teázás, és a hozzá való jókedv sem maradt el.

Húsvét ünnepén a legátus Vass Zsuzsánna I. éves teológiai hallgató volt. Szószéki szolgálatát a hívek megelégedésére végezte. Hamar megtalálta a hangnemet a fiatalokkal is. Az ünnep szombatján este már együtt festette a húsvéti tojásokat a helybeli egyletesekkel.

Ezzel lezárult közösségi életünk egy mozgalmas szakasza, amely novembertől egészen húsvétig tartott. Ilyenkor azonban már megkezdődnek a tavaszi munkák. Gyülekezetünk tagjainak nagy része ezzel foglalkozik, ebből él – ezért minden idejüket leköti a mezőgazdaság. Egyházközségi életünkben építési-javítási munkálatok kerülnek sorra. A gyülekezeti terem mellé konyhát és mellékhelyiséget építünk. Már a múlt ősszel elkezdődtek ezek a munkálatok – jelenleg is folynak. Az egyházközségi vezetőségnek az a meglátása, hogy minden évben meg kell tenni azt a keveset, amire lehetőség van, és így, ha lassú léptekkel is, de jó irányban haladunk.

Közösségi életünk a közeljövőben sem szünetel, hiszen megünnepeljük az anyák napját, valamint kórusunk újraalakulásának 15. évfordulóját, amelyet a helybeli unitárius egyházközség és a Szentmihályi Vegyes Dalkör közösen szervez. Az eredményes közösségi élet örömmel tölt el, és bizonyság arra, hogy az alsófelsőszentmihályi egyházközség vezetősége és hívei megtalálták a felemelkedés útját.

Dimény József

Biztos alapokra épülünk

Egyházközségi napló Jobbágyfalván és Nyárádszeredán

„... Legyetek az igének cselekvői, ne csupán hallgatói, hogy be ne csapjátok magatokat." (Jak 1,22)

Jó visszatekinteni a már megpezsdült tavaszban – immár húsvét után – az elmúlt téli időszakra. Jó hálát adni az Istennek azért, hogy „kitavaszodtunk", jó a lelkünket reménységre hangolni. Ehhez talán az is hozzásegít, ha újraéljük a közelmúltunkból mindazt, amiben magunk is e remény hordozói voltunk, és a folytonosság igényével indulni tovább.

Mindenekelőtt köszönetet kell mondanunk a jobbágyfalvi gyülekezet valláserkölcsi-nevelési bizottságának (Sándor Évának, Varga Emőkének, Szász Kingának, Balogh Ellának) a vasárnapi óvodai tevékenységért. Advent idején a gyerekek karácsonyi üdvözleteket készítettek a nőszövetségi tagok és az idősek számára, amelyeket a karácsonyi istentiszteleten nyújtottak át. Húsvét előtt Varga Emőke lelkes irányításával a gyerekek búzát ültettek, ami a húsvéti megterített úrasztala körül az örök élet üzenetéről beszélt.

A vasárnapi óvoda ablakán kifestett tojás és nyuszi jelezte, hogy húsvét közelébe értünk. Mindez – tudjuk – a szervezői segítség mellett a szülők hozzáállásán is múlik, hiszen a gyerekek többször jelezték, hogy kívánkoznak vasárnap az oviba (még egyik-másik elemi osztályos is).

Ezek után jó egy pillanatra a Priszcilla nőszövetségi találkozásokra visszagondolni. Emlékeznünk kell a hiterősítő imahétre és a többségükben nőszövetségi tagok alkotta dalárda énekeire. Belső csendünkben jól esik ismét hallani a nagypénteki passió hangjait. És végül: jó előretekinteni pünkösd felé és az előttük álló nyárra, az újabb esélyekre.

A nyárádszeredai gyülekezeti életről írva, hadd konduljon meg lelkünkben a cselekedetekben megmutatkozó hit harangja! A harangszó pedig hívjon másokat édes reménységünk megosztására. Hadd említsem meg az április 10-ét, amikor a nyárádszeredai gyülekezet vendégül fogadta a korondi egyházközség nőszövetségi dalárdáját, amelynek tagjai Farkas Margit tiszteletes asszony, énekvezér vezényletével Balázs Ferenc énekét és sok más vallásos énekeket adtak elő, majd szavalatok hangzottak el nemzeti és vallási önazonosságunkat erősítve. Farkas László tiszteletes szószéki szolgálatában a „lelki házzá" épülés fontosságáról szólt. Istentisztelet után a helybeli nőszövetség – Szakács Etelka elnök vezetésével – szeretetvendégséggel fogadta a korondiakat, amelynek keretében sor került Ambrus Lajos korondi egyházközségi jegyző *Árpád és Balambon* című – székelyföldi mondákat, legendákat, regéket bemutató – kötetének és *Madárnyelven* című verskönyvének bemutatására (Farkas László méltatásával). A nyárádszeredai gyülekezetben tavaly a nőszövetségi találkozások a helybeli városi könyvtárban kerültek sorra.

A 2004. év eseményei közül feltétlenül kiemelendő az ifjúsági találkozók, istentiszteletek sorozata. Reménykedünk, hogy mind a nőszövetségi, mind az ifjúsági gyülekezeti élet a folytonosság igényével tekint előre.

Egyházközségünkben nemrég járt le az esperesi vizsgálószék, amikor a szószéki szolgálatában Pálffy Tamás Szabolcs a mottóként idézett bibliai vers alapján szólt hozzánk.

Jobbágyfalván tavaly készült el a gyülekezeti otthon alapja a lebontott felekezeti iskola helyén. Saját építkezésünk mellett azonban futotta reménységünkből és anyagi alapjainkból arra is, hogy a gyülekezet szíves adománnyal járuljon hozzá a szabédi templom újjáépítéséhez – és természetesen a dévai zarándokotthon építéséhez is. Adakoztunk a földrengés sújtotta áldozatok számára is.

Itt állunk, két lábbal a földön: előttünk áll az építendő templom és az új gyülekezeti otthon... és mindezek alapja a Krisztus Jézus... Kezünket magasra emeljünk, imádkozva, áldásra várva. Mindezek mellett szeretettel fogaduk el adományokat kedves olvasóink és az erdélyi unitárius gyülekezetek részéről, akár a jobbágyfalvi vendégváró gyülekezeti otthon, akár az örökkévaló Isten tiszteletére emelt templom javára, hogy jövőbe tekintve emelkedjenek a megtartó falak, és hitünket cselekedetekben mutathassuk meg. Bármekkora adományt köszönettel fogadunk, akár a www.lorinfo.ro/unitarius honlapunkon megjelenített egyházközségi bankszámlánkra átutalva, akár egyházi hivatali úton való felterjesztés által, akár személyesen.

Sándor Szilárd

Az Utolsó Ítélet (részlet), jobbra lent a Kőpönyeges Madonna (Huszka József után)

A kilyéni unitárius templom

Előző lapszámunkban megemlékeztünk a kilyéni felújított műemléktemplom újraátadásáról. Most kissé visszanézünk az időben, hogy többet mondhassunk e vallás- és művészettörténeti kincsről.

1200 körül épülhetett az egyszerű hajóból, félkörív-záródású szentélyből és északi kis sekrestyéből álló első templom. Bizonyítékul szolgálnak erre a szentély-alapfalak és a déli templomfalon kibontott szűk, lőrésszerű ablakok, amelyek az ásatáskor kerültek elő.

Az 1334-ből való tizedjegyzék alapján tudjuk, hogy egy János nevű pap egy banálist (egy báni dénárt) fizetett a pápai dézsmaszedőnek. A fejlett középkorban a templom belsejét – sőt részben külsejét is – falfestményekkel díszítették. A belső falon, kivált az alsó szinten leginkább a Passió elemei-részletei szembetűnők. Így a déli falon az Utolsó vacsora, a nyugati bejárattól északra pedig Jézus töviskoronázása látható. A szenvedéstörténet festett jelenetsora Jézus virágvasárnapi

folytatás a 10. oldalon

Ferenczi Mária-Magdolna

A kilyéni...

folytatás a 9. oldalról

bevonulásával kezdődik és keresztre feszítésével végződik. A nyugati falon a Krisztus töviskoszorús arca fölött két keresztbe tett lándzsa látható – utalásként a római katonákra.

A felső szinten, a déli falon különösen szép az utolsó ítélet jelenete, középen az úgynevezett „Köpönyeges Madonna"-ábrázolással. Az északi falon, a felső traktusban látható Szent László király viadala a lányrabló kun vitézzel. A bejárat mellett a kertészek védőszentje, Szent Dorottya köszönt ránk – jobb karján kosarat visz.

Egy 1473-as földrengés alkalmával a templom megsérülhetett. A lakosság szá-

Rovásírás az egyik külső falfesmény keretén (Kónya Ádám rajza)

ma növekedőben volt, a félköríves szentélyt így lebontották, a templomhajóval azonos szélességű, szögletesen végződő új, boltozott szentélyt építettek, nyeregfedéllel. A munkálatokat valószínűleg 1497-ben fejezhették be. Erre utal a most helyreállított gótikus déli kapu felső részén látható évszám.

Az átépítésre utalnak a templomot körülvevő támpillérek és az északi oldalon feltárt nagyobb sekrestye alapfala. A déli fal külsején több helyen is láthatók a falfestmények részletei máig megfejtetlen rovásírás-részletekkel.

A reformáció korában a sekrestye falait jórészt lebontották, de egy részét támpillérnek meghagyták. Az 1517 után részben lebontott, részben befalazott sekrestye bejáratának „töltelékéből" került elő a középkori, kőből faragott keresztelőmedence, amely ma a templom keleti felén látható. A keresztelőmedence közelében látható a megsérült szentségtartó fülke (pasztofórium), amelynek a belsejében az 1528-as évszám látható.

Az új, gótikus bejárat megbontotta a falfestmények kompozícióját. A déli falon csúcsívben végződő ablakok vannak, és a már említett gótikus kőajtó. Keleten helyreállított gótikus kőrács látható. Az északi részen két fokozattal megépített támasz látható, a harmadik befejezetlen.

1801-ben a templomhajó festett kazettás mennyezetet kapott. 1802-ben földrengés következtében a szentély boltozata beomlott. A következő években a szentélyt is kazettás mennyezettel födték be.

A templom legfiatalabb része a templomtorony. Nyugati farácsos szerkezetű harangtorony, amely a XIX. században épült.

Az 1977-es földrengés után Ürmösi Gyula esperes elhordatta a templom mögötti földhányást, renoválták a templomot.

A leányegyházközség lélekszáma 1927-ben 24 volt, 2001-ben 30. A lélekszám gyarapodása 2004 végéig „alig észrevehető".

Egyházunk vezetősége nagy reménnyel van a műemléktemplom jövőbeli látogatottsága iránt. Szent László lovagkirályunk halálának 900. évfordulója is okul szolgálhat arra, hogy meglátogassuk e különösen nagy értékű műemléktemplomunkat.

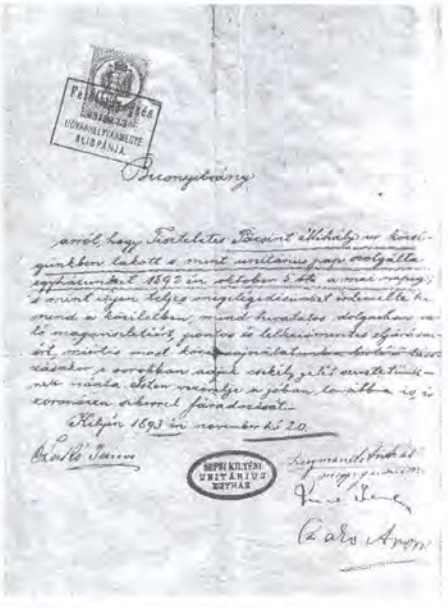

1893-ban kelt igazolás Pázsint Mihály lelkészi szolgálatáról

(Források: Kónya Ádám ny. múzeumigazgató előadása és korábbi tanulmánya a *Keresztény Magvető*ben; Szabó Zoltán lelkész, közigazgatási ügyintéző „Püspökség Dokumentum. Protocollum – Generalis Visitationis in Tracta Haromszék." *Unitárius Közlöny*, 1992 július–szeptember; Török Áron ny. lelkész cikke az *Unitárius Közlöny* 1993 január–márciusi számában.)

Tételek a szeretetről

1. tétel: A szeretet forrása mindig az emberben magában rejlik. Aki ezt megéli, nem várja el, hogy a másik szeretete értékelje fel, s nem hiszi azt, hogy a társkapcsolat szilárdsága kizárólag a másik szeretetre való képességétől függ.

2. tétel: A másik másmilyen. Aki ezt valóban megéli, az többé nem saját neurotikus személyiségszerkezetének vagy lelki korlátjainak szemüvegén át érzékeli társát, hanem reálisan olyannak látja őt, amilyen.

3. tétel: A szeretet feltétlen. Aki feltételeket szab, az nem szabad szeretetkapcsolatban él, hanem többé-kevésbé álcázott hatalmi harcot folytat.

4. tétel: Az embernek mindig olyan a társkapcsolata, amilyet tudatosan vagy tudattalanul akar. Társkapcsolatát csak az képes építően megváltoztatni, aki ezt az álláspontot képviseli, mivel ez esetben kész arra, hogy önmagán kezdje a dolgot, ahelyett hogy minden felelősséget társára hárítana. A felelősség-megosztás romboló és értelmetlen.

5. tétel: Aki nem akarja többé megváltoztatni a másikat, az fél lábbal már elhagyta a csatamezőt. Aki sikeres nevelőmunkát akar végezni társkapcsolatában, az még fáradságosabb és erőpocsékolóbb feladatra vállalkozik, mint Szisziphosz, amikor fel akarta görgetni az erejét meghaladó követ a hegy tetejére.

6. tétel: Az agresszió és zsarolás mögött mindig valamilyen félelem rejlik. Akinek sikerül észrevennie ezeket a félelmeket, az építőbb módon tud reagálni az agresszióra és zsarolásra.

7. tétel: A jelen a múlt jövője. Ha jelenünket valóban múltunk eredményeként fogjuk fel, akkor jó kiindulópontunk van ahhoz, hogy olyan új csatornákat találjunk, amelyeken keresztül akadálytalanul kifejeződhetnek lehetőségeink, s így érvényre juttathatjuk eredeti természetünket. Ez persze megerőltető út, amely azonban – föltéve, hogy járunk rajta – az élet minden területén kielégítő érzést nyújtó társkapcsolattal jutalmaz meg minket.

Ute Lauterbach: *Miért lesz a szeretet fészkéből csatamező?*
Forrás: *Publik-Forum*, 2003/20.

„Diáksiker" Szegeden

Március-április fordulóján a Szegedi Tudományegyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola által meghirdetett XXVII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia keretében másodszor szervezték meg a Művészeti és Művészettudományi Diákkonferenciát. E megmérettetésen Felházi Ágnes, a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium rajztanára festészet kategóriában I. díjat, az Országos Képzőművészeti Egyesület küldöndíját és a Szög Art Képzőművészeti Egyesület különdíját nyerte. E siker lehetőséget biztosít Felházi Ágnesnek arra, hogy vizuális kategóriában pályázzon a Pro Arte – Pro Scientia aranyéremre.

A diákkonferencián Felházi munkáját 26 festő-konkurens közül minősítették a díjakkal. *A Föld rácsai* című, vegyes technikával (papír/karton/tempera) készült képének bemutatása mellett művét ismertető dolgozatot is meg kellett védenie.

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Agnus Rádió, kéthetente, csütörtökön 7.30-kor
június 2., 16., 30., július 14., 28.

Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből
Agnus Rádió, kéthavonta, vasárnap 12.30-kor.
július 10.

Meditáció – az elmélkedés műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Kolozsvári Rádió,
909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövid-hullámon,
szerdai napokon, 9.00.
június 8., július 13.

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, vasárnapokon.
június 26., július 31.

Tavaszi virágcsokor
unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert, Koncz László
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
június 11., 25., július 9., 23.

Unitárius félóra
a székelyudvarhelyi *Príma Rádió*ban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a *www.prima-radio.ro* címen.
Szerkesztik: Újvárosi Katalin és Demeter Sándor Lóránd.
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

A Lókodi Ökumenikus Öregotthont működtető Jakab Lajos Alapítvány kuratóriuma április 21-én ülésezett. A folyó ügyek számbavétele és az általános működési kérdések mellett a kuratórium az öregotthon épülete bővítésének ügyében hozott határozatokat. A bővítés iránti szükséglet az öregotthon iránti nagy érdeklődés miatt már évek óta napirenden levő kérdés. Ez évben az adott valóságalapot a tervezés elkezdésének, hogy egy németországi alapítvány svájci közreműködéssel jelentős anyagi segítséget ítélt meg a második épület építésére. A tervek szerint idén az épület felépítése, jövőre a befejezés és a berendezés biztosítása a cél.

Április 30-án az Apáczai Közalapítvány küldöttsége tett látogatást egyházunk központi hivatalában: Szabó Tibor kuratóriumi tag és Csete Örs irodaigazgató. A látogatás célja annak a befejezés előtt álló építkezésnek a megtekintése volt, amelyet a közalapítvány az elmúlt években jelentős összegekkel támogatott: az Unitárius Kollégium épületének tetőterében kialakítandó diákotthon. A közalapítvány és más források idei adományaitól függően az építkezés hátramaradt részét a nyár folyamán be lehet fejezni, és ősszel a diákotthont teljes egészében át lehet adni a középiskolások és egyetemi hallgatók használatára.

A diákotthon működése csak egy diákétkezde megléte által válik teljessé és minden igényt kielégítővé. Az Egyházi Képviselő Tanács ennek megvalósítását a régi kollégiumi konviktus helyreállítása által tervezte el, annak eredeti, alagsori helyszínén. A helyreállítás költségeit híveink hozzájárulásából, magyarországi közalapítványi forrásokból, egyesült államokbeli adományokból és romániai állami segélyekből tervezzük fedezni.

A lelkészeink továbbképzését szolgáló negyedévi lelkészi értekezletek idei II. sorozatát május elején tartottuk meg, összevont formában: 2-án a kolozs-tordai és a marosi egyházkör lelkészeinek Tordán, 3-án a küküllői és a székelykeresztúri egyházkör lelkészeinek Segesváron, 4-én pedig a székelyudvarhelyi és a háromszék-felsőfehéri egyházkör lelkészeinek Vargyason. Az első előadást az észak-amerikai Testvéregyházközségi Tanács által működtetett Gazdasági Tudatosság és Méltányosság munkacsoport tagjai tartották, akik beszámoltak az erdélyi és észak-amerikai unitárius egyházközségek testvérkapcsolatainak pénzügyi és gazdasági vonatkozásait felmérő, kétéves munka eredményeiről. Az egyik kézzelfogható eredmény egy testvéregyházközségi útmutató kézikönyv lett, amelynek tervezetét a lelkészek kiscsoportos formában értékelték ki. A következő téma egy olyan közösségfejlesztési modell felvázolása volt, amely a világon számos fejlődő közösség esetében jó eredményeket hozott, s amelyet tavaly kísérleti jelleggel az árkosi unitárius egyházközségben is beindítottak a modell szakemberei; erdélyi terjesztését az árkosi kísérlet eredményeinek ismeretében kezdik majd el. Az értekezletek belső egyházi kérdések megtárgyalása után értek véget.

A bözödi unitárius egyházközség május 8-án tartotta lelkésze, Fazakas Lajos Levente beiktató ünnepélyét. A beiktató beszédet dr. Szabó Árpád püspök mondta, a beiktatást Nagy László esperes végezte el.

Kibédi Pálné sz. Nagy Ibolya, volt gagyi tiszteletes asszony és énekvezér életének 59. évében április 26-án, nehéz betegség után elhunyt. Temetésére április 28-án került sor a gagyi temetőben, a szertartást Cseh Dénes helyi lelkész végezte. Az Egyetemes Egyház és a székelykeresztúri unitárius egyházkör nevében Szombatfalvi József esperes mondott búcsúbeszédet. Emlékét hálásan megőrizzük.

Felhívás

Értesítjük az *Unitárius Közlöny* olvasóit, hogy a nagyváradi unitárius egyházközség gyülekezeti szinten tárgyi és pénzbeli gyűjtést kezdeményezett a bánáti árvízkárosultak megsegítése érdekében. Ugyanennek az egyházközségnek a lelkésze és vezetősége ajánlatot tett arra, hogy az unitárius egyházközségekben e célra összegyűlt segélyeket átveszi, és személyesen a helyszínen kézbesíti a legrászorultabb családoknak.

Pap Gy. László lelkész helyszíni látogatása után beszámolt a jelenlegi általános helyzetről, amelyben ezrek maradtak hajlék nélkül. Az általános nemzeti segítségadásnak ezért ez átmeneti léthez szükséges kellékekre kell összpontosítania: sátor, takaró, élelem biztosítására. Ebben azonban unitárius közösségeink a távolság miatt nem tudják kivenni a részüket, ezért olvasóink és egyházközségeink felé pénzbeli gyűjtésre való felhívást fogalmazunk meg.

A nagyváradi egyházközség május hónapban jelölte meg a gyűjtés bezárásának idejét, olvasóinktól és egyházközségeinktől a pénzbeli adományokat a hónap végéig várják. Az összegyűlt segélyt egy bizottság elszállítja a helyszínre, ott pedig a temesvári leányegyházközség vezetősége gondoskodik arról, hogy csakugyan bajba jutott családok kapják meg az unitárius közösség ajándékait. Az összegyűlt adományokat az alábbi bankszámlára kérjük átutalni:

PAROHIA UNITARIANA ORADEA-BIHARIA,
BANCA TRANSILVANIA, Sucursala ORADEA, B-dul DACIA nr. 38–40; cont: RO45 BTRL 0050 1205 7709 39XX

Tájékoztatásképpen közöljük továbbá, hogy a temesvári leányegyházközség javaslatára a nagyváradi egyházközség egy nyári tábor megszervezését határozta el az árvízkárosult gyermekeknek. A tábor helyszíne az anyagi lehetőségek függvényében a Nagyvárad melletti Május 1 fürdő, vagy egy közeli, termálfürdővel rendelkező falu lesz. A segítségnyújtás e rendkívüli formájának kivitelezéséhez is kérjük egyházközségeink és híveink támogatását, amelyet szintén a fenti úton kérünk eljuttatni a szervezőkhöz.

nők világa

Cégtábla – és ami mögötte van

A cégtáblán ez áll: „Romániai Keresztény Nők Ökumenikus Fóruma", és ami mögötte van, abba betekintést nyerhettek, akik részt vettek a március 11-én Brassóban, a Reménység Házában megtartott évi közgyűlésen. Az érdeklődő olvasó bővebben tájékozódhat a szervezetről Zsakó Erzsébet 2003-ban megjelent *Hinni és tenni* című könyvéből (230 old.).

Ismerve az előző években felmerült és tisztázatlan kérdéseket, nem túl nagy lelkesedéssel, inkább kötelességből és kíváncsiságból döntöttünk úgy, hogy részt veszünk a közgyűlésen.

Az UNOSZ-t háromfős küldöttség képviselte: Szabó Magdolna és alulírott elnökök és Nagy Gizella alelnök Marosvásárhelyről. Miután 2003-ban és 2004-ben nem tartottak évi közgyűlést, tartalmas elnöki jelentést vártunk. Ehelyett Sóos Noémi elnök beszámolója prédikációszerű elméleti fejtegetéssel próbálta kitölteni az űrt, bibliai idézetek felsorakoztatásával. Konkrét tevékenységként mindössze azt tudtam lejegyezni, hogy folytatódtak a cserefalvi nyári tanfolyamok. 2003-ban 3 tanfolyamot és 2004-ben 2 tanfolyamot tartottak önismereti és egészségügyi témákról, nagyobbrészt az előző években résztvevők számára – folytatásképpen.

A déli (bukaresti) fiókszervezet elnöke, Elena Timofticiuc jelentése konkrét volt. Ők nem az ortodox egyház mellett működő nőszövetségként tevékenykednek, hanem önállóan, a Fórum keretén belül. A magyar egyházak nőszövetségeitől eltérően nem kötődnek hagyományos nőszövetségi tevékenységekhez (kézimunka, idősek segítése stb.), amelyekben többnyire nyugdíjas nők vesznek részt. Talán éppen ezért tudtak olyan nagyobb projekteket vállalni, amelyeket külföldről is jelentős összegekkel támogatnak. Így két nagy projektet vezettek le: a családon belüli erőszak elleni küzdelemmel és az emberkereskedelemmel foglalkozókat. Szakemberekkel előadássorozatokat tartottak középiskolákban, felvilágosító útmutatókat terjesztettek, szemináriumokat szerveztek.

A Fórum pénzügyi beszámolója csak a végső számokat hozta tudomásunkra, sok kérdőjelet hagyva maga után. A pénzügyi ellenőrző bizottság nem végezte el a munkáját.

A hozzászólásokból kiderült, hogy az alapszabályzat több évi munkával elkészült módosítása még sok kérdést nem tisztázott megfelelő módon. Jelenleg a Fórum tagságának nyilvántartása, a tagdíjak befizetése, a képviseleti arány körüli kérdések még megválaszolatlanok.

A kiscsoportos megbeszéléseken a szervezők olyan kérdésekre vártak választ, hogy hány tagja van a csoportunknak/szervezetünknek, milyen tevékenységet folytatunk, mit adtunk, és mit kaptunk a Fórumtól. A közgyűlés munkálatai román nyelven folytak, ami láthatóan feszültséget keltett a magyar résztvevőkben, akik nehezebben tudták románul kifejezni magukat.

Valahányszor részt vettünk a Fórum közgyűlésén, hiányérzettel jöttünk el. Úgy éreztük, hogy nagyon heterogén társaság gyűlt össze. Az erdélyi magyar nők nagy része egyházi nőszövetségekben tevékenykedik, egyesek – ahol sikerül, legtöbbször csupán a nők világimanapja alkalmából – ökumenikus összejöveteleket is rendeznek (például Brassóban).

A déli fiókszervezet pedig teszi a dolgát, új utakat, új anyagi forrásokat keres.

A 90-es évek lelkesedésének fogytával, a közös tevékenységek hiányában, a külföldi segítség csökkenésével feltevődik a kérdés, érdemes-e tovább erőltetni a Fórum fenntartását? Meggyőződésem szerint igen, még akkor is, ha nem sok gyakorlati hasznát látjuk. Nem zárkózhatunk be saját nőszövetségünk, egyházunk várfalai mögé. A Fórum lehetőséget ad más felekezetű nőkkel kapcsolatot tartani – beleértve az ortodoxokat is. Az esetleges külföldi támogatók is az ökumenikus, interetnikai párbeszédet szorgalmazó tevékenységeket, rendezvényeket támogatják A romániai Fórum tagja az Európai Keresztény Nők Ökumenikus Fórumnak, így nyitott az út a nemzetközi nőmozgalom irányában is. Éppen ezért a sokszor hangoztatott unitárius nyitottságunk is arra kötelez, hogy részt vegyünk a romániai Fórumban, és igyekezzünk magunk is annak életképesebbé tételére.

Asztalos Klára

Nőszövetségeink életéből

Küküllőköri nőszövetségi közgyűlés Désfalván

Április 16-án Désfalván a küküllőköri nőszövetségek megtartották évi közgyűlésüket. A rendezvényen a kör 12 működő nőszövetségéből 11 képviseltette magát, összesen 85 résztvevő volt jelen. Az UNOSZ részéről Asztalos Klára elnök és Zsakó Erzsébet alelnök tisztelt meg jelenlétével.

A közgyűlésen a nőszövetségek beszámoltak a tavalyi közgyűlés óta eltelt időszakban kifejtett tevékenységükről. A felszólalók rendszeres és céltudatos munkáról adtak hírt.

Az ünnepi istentiszteleten a désfalvi születésű Pálffy Annamária végezte a szószéki szolgálatot. Jakabházi Vera előadást tartott „Hit és cselekedet" címmel, amelynek mottója a fent idézett bibliai vers volt, és az unitárius hit embertársaink hasznára való, cselekvő megéléséről szólt.

Egyik meghivottunk, Fari Ilona, a nagyenyedi Máltai Szeretetszolgálattól jött el, hogy megossza velünk a karitatív szervezet 13 évi működése alatt szerzett tapasztalatait.

Másik vendégünk Kilyén Ilka marosvásárhelyi előadóművész volt, akinek műsora kapcsolódott az elhangzott, szívből jövő és önzetlen szolgálatról szóló előadások témájához. Vers, próza, népballada hangzott el hitről, hűségről, anyai szeretetről.

A közgyűlés kosaras ebéddel ért véget. Újra gazdagabbak lettünk egy együtt töltött nappal. A találkozás, a tapasztalatcsere, az egész közgyűlés hangulata mint energiaforrás több és jobb munkára ösztönöz Egyházunk és mindannyiunk gyarapodására. (Szabó Rozália)

Beszámoló a firtosmartonosi nőszövetség tevékenységéről

Ebben a rohanó világban a ma embere úgy el van foglalva saját dolgával, hogy eszébe sem jut néha, hogy vasárnap is van. Így van ez Firtosmartonosban is. Ebben a kis faluban mégis sok nő számára ünneppé válik a vasárnap a Nők órája elindulásával. A jókedv, a szeretet, az egymás iránti ragaszkodás jellemezte ezeket az estéket.

A Nők óráját a lelkészi lakás tanácstermében tartjuk, vasárnap este 6 órától 15-20 nő részvételével. Egyházi énekkel kezdünk, ezt követően a lelkésznő bibliamagyarázatot tart, majd a meghívott előadót hallgatjuk meg. Az előadás után elfogyasztjuk a süteményt és a teát, amit rendre meglepetésként készítünk mi nők. Még vidámabbá tesszük az estét a tombolázással.

Az első előadást Csáky Eliza tanítónő tartotta József Attila életéről és munkásságáról. A költőre emlékeztünk születésének 100-dik évfordulója alkalmából Gáspár Piroska VIII. osztályos tanuló szavalataival.

A következő meghívottunk Osváth Ilona román–magyar szakos tanárnő volt, aki Petőfi Sándor rövid, de tartalmas életéről és munkásságáról tartott előadást idézve a költő verseiből, amelyeket a hazához, édesanyjához és szerelméhez írt.

Szén Csilla orvosnő a halálos négyesről beszélt, ami: a magas vérnyomás, érelmeszesedés, cukorbetegség, szívinfarktus. Ezek károsítják a vesét és a szívet. Vigyáznunk kell étkezésünkre, mozogjunk minél többet, ajánlotta az orvosnő. Bordi Julianna községünk orvosnője az egészséges életmódról tartott előadást, és ezzel kapcsolatos kérdéseinkre válaszolt. A két orvosnő által tartott előadás után azzal az elhatározással tértünk haza otthonainkba, ezentúl jobban fogunk vigyázni egészségünkre.

Meghívtuk Andrási Benedek vallástanár-lelkészt a Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium aligazgatóját, aki az est folyamán az unitárius vallás kialakulásáról és Dávid Ferenc életéről beszélt nekünk. Ezen az estén ő tartotta a bibliamagyarázatot is.

Február 20-án Mátyás király születésének (562) évfordulója alkalmából Csáky Eliza tanítónő tartott előadást „Mátyás a sosem volt királyfi" címmel. Mátyás nem született királyfinak, mégis király lett belőle olyan módon, ahogy kevesek az emberiség történetében, a magyar történelemben pedig egyedülálló.

Pálfi Ákos biológia szakos tanár a székelykeresztúri Petőfi Sándor Iskola tanára a gyógynövényekről tartott előadást Mint mondta, ez a mi vidékünk ezen növények paradicsoma, csak mi emberek ezt nem tudjuk sokszor értékelni. Be is mutatott egy párat, és elmondta, hogy melyik milyen betegségre jó.

Március 13-án meghívtuk a székelykeresztúri nőegylet tagjait, akiket a templom előtt fogadtunk, majd a templomban a lelkésznő ismertette templomunk történetét, és köszönetet mondott Istennek az együttlétért elmondva a Miatyánkot. Ezek után átmentünk a kulturotthonba, ahol terített asztalon szendviccsel, kürtőskalácccsal, teával és pánkóval fogadtuk nagy szeretettel vendégeinket. A vendégek imaösszeállítással és énekkel kedveskedtek nekünk. A találkozó végén sor került a szokásos tombolahúzásra. A kerti munkálatok megkezdése miatt március 20-án, virágvasárnapján tartottuk meg az év utolsó nőszövetségi találkozóját, amelyen elhatároztuk, hogy a szeptember hónap folyamán gyűjtést szervezünk, és meglátogatjuk a Lókodi Öregotthon lakóit. Arról is megállapodtunk, hogy ebben az évben is részt veszünk a szeptemberben tartandó nőszövetségi konferencián, amit ebben az évben Dombón tartanak meg. (Kibédi Enikő)

Testvérek találkozása

Április 2-án a „székely gőzössel" egy 22 tagot számláló csoport érkezett hozzánk Székelykeresztúrról. A templomba vezettük őket, ahol a helybéli elnöknő köszöntő szavai után előadásra került sor. Jakabházi Béla magyar szakos tanár József Attiláról, az emberről beszélt. Olyan adatok birtokába jutottunk, amelyről keveset tudtunk, vagy egyáltalán semmit, mivel nem szerepelt az iskolai tananyagban. A tanár úr előadását követően a testvér-nőszövetség tagjai József Attila-verseket adtak elő, azok az asszonyok pedig, akik a keresztúri kórusnak is tagjai, gyönyörűen énekeltek. Virág, ajándék, apró figyelmességek átadására is sor került, megköszönve az előadónak és a szereplőknek a szíves közreműködést.

A templomból a nőszövetségi terembe vonultunk, ahol tea, kürtőskalács és szendvics volt feltálalva a házigazdák részéről. Az asszonyok örültek a viszontlátásnak, a tanár úr egy régi diákjával találkozhatott, a nótás kedvűek dalolhattak, a mesélő kedvűek mesélhettek. Felhasználva az alkalmat Szombatfalvi Anna esperes asszony mellé telepedtem. Felelevenítettük a múltat, az első lépéseinket a testvéri kapcsolat felé. Már egyikünk sem emlékezett pontosan a találkozásaink időpontjaira. Aztán – mert az ember feje nem is kalendárium! – másnap elővettem a „krónikák krónikáját", és onnan keresgéltem vissza közös múltunkba. Jól esett újra átolvasni ezeket a lejegyzéseket. (Benedek Enikő)

Mit ér a diák, ha végzős?

Végzős diákként már hónapok óta más sem jár a fejemben, mint az érettségi. Minden gondolatomat ez a nyomasztó, szívszorongató próbatétel árnyékolja be. Már év eleje óta egyre közeledő rémként lebeg előttünk. Az első tanítási napon ez a szó vicsorgott ránk a tábláról, tanáraink kötőszavak helyett ezt használják, egyszóval minden ekörül forog. Azt hiszem, most leginkább a velem egykorúak érzik a helyzet súlyát.

Talán ezt nevezhetnénk életünk második jelentősebb akadálypróbájának. Ahogy a képességvizsga 14 évesen nem kis megpróbáltatás volt, éppúgy az érettségi sem „túl jó móka". Csak visszagondolva tűnik (majd) annak. Ez az a „szükséges társadalmi rossz", amelyen minden 18 éves fiatalnak részt kell – avagy illik – vennie, hisz ekkor tesz tanúbizonyságot szellemi felkészültsége és – nem utolsósorban – idegi teherbíróképessége felől. Az „abszurdum" csupán az, hogy jó néhány idegen arra próbál rávenni bennünket, hogy pár perc alatt megcsillogtassuk a négy éven át elraktározott tudásunkat. A vizsgaláz nyomása alatt tudatalattink melyik zugában keressük a választ? S hogy még jobban tetőzzék bizonytalanságunkat, a felnőttek a *Mi leszel, ha nagy leszel?*, és más hasonló típusú kérdésekkel bombázzák a fiatalt. Úgy tűnik, erre az életkorra valamennyien el kell, hogy döntsük, mit is kezdünk az életünkkel, avagy rá kell jönnünk arra, hogy teljesen alkalmatlanok vagyunk az eddigi – általunk vagy a szüleink által meghatározott – cél megvalósítására.

Akadnak olyanok is – elég szép számmal –, akiknek halvány sejtelmük sincs, hogyan tovább. Vajon kinek jobb? Ki van előnyben? Azok, akik egy célt tűznek ki maguk elé, és akár megvalósítják azt, akár harc közben buknak el, de pillanatig sem adják fel, vagy azok, akik sodródnak az árral, elfogadva és megelégedve mindazzal, amit az élet tartogat és felkínál számukra? Erről szól az élet?

Úgy vélem, nincs elérhetetlen cél, csak rögös út, de ezen az úton tágra nyílt szemekkel kell haladni, hogy felismerjük a kincseket, az apró csodákat és jeleket, amelyek végigkísérnek: a család, a barátok és szerelmek, a felkelő nap, a zöldellő fű, vagy éppen mi magunk, fejlődésünk különböző szakaszaival. Miközben arra törekszünk, hogy megtaláljuk céljainkat és boldogságunkat, miközben felnőttesdit játszunk, ne feledkezzünk meg a szívünkben rejtőző gyerekről, akinek igenis fontos, hogy az érettségi ijesztő – és egyebek. Minden kornak megvan a maga nehézsége; nekünk néhány hét múlva kell kiállni egy kemény próbát, ami majd az élet során szerzett későbbi tapasztalatok révén gyerekjátékként értékelődik át.

Mindenkinek sikeres tanévzárást, a végzősöknek pedig emellett türelmet és kitartást kívánok a hátralevő hetekben!

Murvai Erzsébet

Az ODFIE házatájáról

Közeledik a nyár, és ezzel együtt az Egylet „csúcsrendezvényeinek" sora is. Az alábbiakban rövid áttekintést nyújtunk arról, hogy mi készül az ODFIE berkeiben.

Idén az Erdélyi Unitárius Egyházzal karöltve öt gyermek- és egy szórványtábort szervezünk. A táborok időpontjai és a helyszínek:

Magyar unitárius gyermek- és ifjúsági szórványtábor, XII. kiírás, július 4–10.: Torockószentgyörgy;

Unitárius ifjúsági táborok (5 tábor), VI. kiírás:

július 4–10.: Homoródalmás;
július 11–17.: Petrozsény;
július 18–24.: Nagyajta és Csíkfalva;
augusztus 29. – szeptember 4.: Várfalva.

A Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletek IX. Színjátszó találkozójának színhelye a háromszéki Bölön, időpontja: augusztus 5–8. A résztvevő csapatok és a műélvezők *bejelentkezési határideje: 2005. július 18.* Az ODFIE székhelyére küldendő bejelentkező levélnek tartalmaznia kell a résztvevő csapat létszámát, a bemutatandó darab szerzőjének és címének megnevezését, valamint az igényelt kellékeket. A kiválasztott színdarab bemutatásának időtartama nem haladhatja meg az ötven percet.

A XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencia időpontja augusztus 18–21., helyszíne a Nyikó menti Kobátfalva. Az elmúlt évek konferenciázóinak fegyelmezettsége kielégítő volt, azonban a hatékony tervezhetőség érdekében a részvételre készülőktől augusztus 8-i határidővel bejelentkező levelet várunk.

Írásra fel! – akár ezzel a jelszóval is indíthatjuk a következő új témát. Legutóbbi választmányi ülésünkön ugyanis eldöntöttük, hogy hasznos lenne egy újabb egyleti kiadvánnyal bővíteni az alakulóban levő „egyleti könyvtárat". Ezúttal egy olyan kiadványterven gondolkodunk, mely az egyletezés elméleti, elvi, eszmei megalapozásához járulna hozzá. Azaz egy olyan kötetről lenne szó, mely bizonyos vonatkozásaiban folytatná a Gyerő Dávid által írt *Kévekötők* című könyvet. Míg ez felvázolta az unitárius ifjúsági mozgalom múltját (1948-ig), az újabb kötet olyan tanulmányokat és más műfajú írásokat tartalmazna, mely inkább az újkori egyletezés (1990-től napjainkig) elméleti, elvi és eszmei hátterét rajzolná meg. Az elmondottak értelmében tisztelettel kérünk minden alkotni szerető idősebb és ifjú egyletest, hogy írjon e témában! A kötetben megjelenő írások összegyűjtésének alapvető szempontjaként fogalmazzuk meg azt az igényt, hogy azok a külvilág számára is nyújtsanak eligazítást az ODFIE-ről. Félreértés ne essék! A tervbe vett kiadvány határozottan nem adatokat ismertető szóróanyag kíván lenni, hanem elméleti jellegű – esetleg tudományos igénnyel fellépő – gyűjtemény. A megfelelő színvonalat szintén lényeges szempontként nevezzük meg. E műben az egyszerű rendezvény- vagy élménybeszámolók nem kapnának helyet, csak akkor, ha azok egy igen hosszú egyleti tevékenység tapasztalatainak a lecsapódásai. Tehát nagy érdeklődéssel várjuk az olyan tudományos dolgozatokat, esszészerű eszmefuttatásokat vagy akár irodalmi alkotásokat,

melyek az egyleti élettel, annak közösségi szerepével, egyházunkban és társadalmunkban elfoglalt helyével, jövőjével stb. foglalkoznak. A kötet megjelenésére nem szabtunk merev határidőt, de szeretnénk a folyó év végéig megszerkeszteni.

Sándor Krisztina

Utazás a kórussal

Április végén ismét útnak indult a János Zsigmond Unitárius Kollégium kórusa. Szombat délelőtt ültünk buszra, tudva, hogy újabb élmények várnak ránk. Első fontos megállónk az elárasztott Bözödújfalu környéke volt. Szemtanúi lehettünk annak a megrázó látványnak, ami annyi év távlatából is mélyreható és szomorú. Ma már egy tó. Első látásra semmi riasztó. Ám amint közelebb értünk, megfigyelhettük a vízből kiágaskodó farönköket és a templom romjait.

Ezt követően az erdőszentgyörgyi unitárius templomban lépett fel kórusunk Majó Julianna karnagy-tanárnő vezetésével zenélt iskolánk együttese, és néhány József Attila-verset is meghallgattak a résztvevők. Solymosi Zsolt tanárunk röviden bemutatta a helybelieknek iskolánkat, mesélt színes mindennapjairól, egyedi, különleges világáról. Műsorunk után közelebbről megismerkedtünk vendéglátóink szendvicseivel és teájával.

A nap már lemenőben volt, amikor újból buszra ültünk, és Nyárádszentmárton felé vettük utunkat. Mintha kicserélték volna a csapatot: mindenki felszabadultan nevetett, beszélgetett, hiszen túl voltunk az első sikeres fellépésen. Természetesen énekszóval róttuk a kanyargós utakat. Mire megérkeztünk a faluba, már teljesen besötétedett. A helyiek nagyon kedvesen fogadtak bennünket. A vacsora után az elszállásoló családokhoz kísértek. Másnap a harangok megkondultak, s hamarosan megteltek a templom padjai. Rövid áhítat után a helybeliek néhány dallal köszöntöttek minket. A kórus fellépése itt is jól sikerült. Ezután itt is feltártuk látogatásunk egyik alapvető célját: új iskolatársak toborzását. Reméljük, lesz olyan fiatal, akit a következő tanévben viszontláthatunk János Zsigmond „királyi udvarában". Mindenkit szeretettel várunk!

Szakács Brenda Leila
Balázs Tünde-Imola

Fiatalok kérdezik...

Miért olyan üresek a templomaink?

A legegyszerűbb válasz erre a kérdésre az lenne: azért, mert kicsi az Egyházunk. Ez viszont csak felszínes válaszadás, esetleg arra jó, hogy a háborgó lelkiismeretet egy icipicit csillapítsa.

Az üres templomok kérdésével egy többtényezős játékba kapcsolódunk be.

Az egyik tényező valóban az Egyház kicsinysége. Igazából semmivel sem vagyunk rosszabb helyzetben – istentiszteleti létszám tekintetében –, mint bármelyik más felekezet. Jelenleg a templomlátogatás aránya mindenhol kb. 10%. Csak „látvány" szempontjából nem mindegy, hogy 200 vagy 2000 lelkes gyülekezetnek a 10%-a vesz részt az istentiszteleten.

A második tényező az Egyház kínálata. Legyen szó akár az istentiszteleti, akár a közösségi kínálatról. Sajnos, vannak egyházközségeink, amelyekben a vasárnapi istentiszteletet leszámítva már évek (évtizedek) óta nem történik semmi egyéb. Az istentiszteletre nem járóktól is jönnek a válaszok, hogy „elavult a műfaj", unalmasak az énekek, hidegek a templomok...

A harmadik tényező a gyülekezeti igény(telenség). Őseinknek megvolt a mindennapi ruhájuk mellett az ünnepi is, és az ünnepi mellett volt egy külön templomba járó ruhájuk. S bár tudván tudjuk. nem ruha teszi az embert, ettől az igen magas közösségi igénytől olyan messze estünk, hogy ma már nemhogy a ruhára, a templomra sincs igény.

Tudom: „pszichésen" rosszul hat, hogy alig vagyunk egy páran az istentiszteleten. Azt is könnyű mondani, hogy nincs kínálat.

Figyelem! *Az Egyház mi vagyunk!* Rajtunk is áll, milyen az Egyház. Nem az a járható út, hogy engedjük meghalni, hanem az, hogy „új idők új dalait" énekelve új formát adunk neki. Adjunk egyre több lehetőséget arra, hogy közösségi találkozásaink legyenek. Mert Egyházunk működésének egyik fő pillére a közösségben- és kapcsolatban-levés. Istennel, egymással, a világgal.

Igénytelenségünk Istenre, egymásra, a világra egyaránt kiterjed. Valami(k) elszakít(anak) a Szent világától, magunktól, környezetünktől. Ahhoz, hogy helyreálljanak a dolgaink, ebben a szakításban először is a Szenttel való kapcsolatunkat kell helyreállítanunk.

Anthony de Mello jezsuita szerzetes írta:

„A Mestert ezzel a kéréssel szólította meg egy kereső ember: Segíts nekem megismerni Istent. A Mester nem válaszolt semmit. Így ment ez napokon keresztül, de a Mester mintha nem figyelt volna kérésére. Aztán egy nap így szólt hozzá: Holnap délben légy a folyónál. A kereső másnap pontos időben jelen volt. A Mester behívta a folyóba, megmarkolta a haját, és fejét a víz alá nyomta. Ott tartotta egy ideig, aztán minden szó nélkül otthagyta. Másnap a kereső elment a Mesterhez és megkérdezte: Miért volt erre szükség? A Mester visszakérdezett: Mit éreztél, amikor fejed a víz alatt volt? A kereső válasza így hangzott: Azt, hogy szükségem van levegőre és bármire képes lennék, csak hogy levegőt szippanthassak. A Mester erre így szólott: Amikor ugyanolyan szükséged lesz Istenre, mint a levegőre, és ugyanúgy vágyódsz utána, akkor megismered őt."

Most pedig nem vagyunk sem keresők, sem akarók, és mintha jobban vágyódnánk valami más után. De reméljük, hogy előbb-utóbb többünk számára lesz Isten (a Szent) olyan fontos, mint az éltető levegő.

Egyébként pedig tudván tudjuk: vannak közösségek, ahol nem üresek a templomaink. Talán tanulhatnánk tőlük. Ha valami jót láttatok, hallottatok, gondoltatok, üzenjetek a segithetek@vipmail.hu elektronikus postacímen. Addig is – Isten áldjon Mindannyiótokat!

Demeter Sándor Loránd

Lapszámunk szerzői: **Balázs Tünde-Imola** diák (Kolozsvár), **Benedek Enikő** okl. gépészmérnök, tiszteletes asszony (Segesvár), **Demeter Sándor Loránd** segédlelkész (Székelyudvarhely), **Dimény József** lelkész (Alsófelsőszentmihály), **Éltető Lajos** ny. egyetemi tanár (Portland, Oregon, USA), **Ferenczi Mária-Magdolna** agrármérnök, (Sepsiszentgyörgy), **Gálfalvi Gábor** ny. iskolaigazgató, tanító (Alsóboldogfalva), **Gellérd Judit** lelkész, orvos (San Francisco-i segédlelkész), **Ilkei Ildikó** teológus-hallgató (Kolozsvár), **Kecskés Csaba** segédlelkész (Marosvásárhely), **Kibédi Enikő** (Firtosmartonos), **Murvai Erzsébet** diák (Székelykeresztúr), **Sándor Szilárd** lelkész (Jobbágyfalva–Nyárádszereda), **Szabó Rozália** vegyészmérnök (Dicsőszentmárton), **Szakács Brenda Leila** diák (Kolozsvár), **Vörös Alpár** fizikatanár, VEN-előadótanácsos (Kolozsvár)

Nyelvi totó (I.)

Mit jelentenek Ön szerint a következő szavak? Írja be a helyes(nek vélt) válasz kódját – 1, 2 vagy x – a kivágható szelvénybe!

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	13.	+1.

1. **eraviszkusz** = 1. kihalt őslény, 2. dísznövény, x. illír eredetű népcsoport
2. **fanarióta** = 1. előkelő konstantinápolyi görög. 2. a világítótorony őre Alexandriában. x. török puskás katona
3. **fandangó** = 1. a vadméh népies neve, 2. spanyol népi tánc, x. meditterán hangszer
4. **gabardin** = 1. pamutszövet-féle, 2. középkori szolga, x. kerti dísznövény
5. **ghibellin** = 1. Kelet-Ázsiában élő majomfajta, 2. népvándorláskori gót varázsló, x. pápasággal szembenálló egyén
6. **glicínia** = 1. lila akác, 2. kozmetikai alapanyag, x. középkori templomi hangszer
7. **honorácior** = 1. tiszteletdíj, 2. nem nemesi származású középkori értelmiségi, x. magas kártyalap a bridzsben
8. **illabiális** = 1. ingatag, 2. folyami jelentése a geológiában, x. ajakkerekítés nélküli
9. **ipekakuána** = 1. brazíliai félcserje, 2. ausztráliai hüllő, x. kihalt futómadár-faj
10. **juniális** = 1. júniusban született ember, 2. szabadtéri júniusi ünnepély, x. a nyári napforduló latin neve
11. **kantiléna** = 1. hangszeren játszott énekszerű dallam, 2. középkori egyházi kórus, x. betegek elkülönítése
12. **lampasz** = 1. régi olajlámpa, 2. csík az egyenruha nadrágján, x. sebtapasz
13. **lancetta** = 1. kétélű orvosi kés, 2. színházi távcső, x. régi, lándzsaszerű fegyver

+1 **mahorka** = 1. kétkerekű kirgiz taliga, 2. rossz orosz dohány, x. kis keleti teherszállító hajó

Reményik Sándor: Végrendelet

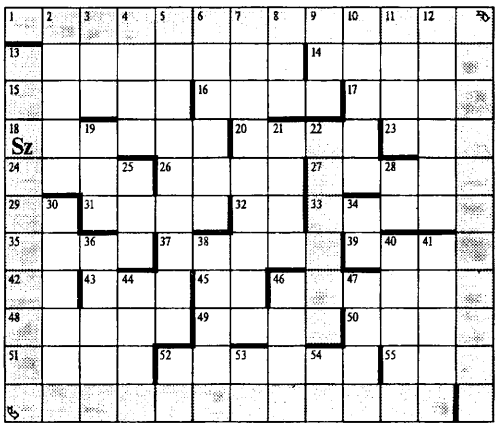

Vízszintes: **1. Az idézet első része.** 13. Haj levágása. 14. Magyarországi település (ETYEK). 15. Világhírű zenész, ... John. 16. Algériai kikötőváros. 17. A sivatag hajója. 18. Jobbra – balra figyel, vizsgálódik. 20. Fasor. 23. Habzó ital, népiesen. 24. Hunor és Magor anyja. 26. Úrinő. 27. Férfinév. 29. A sakk vége! 31. Kínai alapélelmiszer. 32. Félalak! 33. Van ilyen hordó is, üveg is. 35. Szorítóeszköz. 37. Katonai alkalmasságot megállapít. 39. Igefajta. 42. Kutya. 43. A máj váladéka. 45. Skálahang. 46. Maros megyei falu. 48. Gyorsan, rövid időn belül. 49. Hull az eső. 50. ... , egészséget! – köszönési forma. 51. Oroszországi város. 52. Állat testrésze. 55. Etele, rövid alakban.

Függőleges: 2. Női név. 3. Áraszt. 4. Franciaországi város. 5. Tizenéves. 6. Lopás. 7. Északerdélyi történelmi tartomány. 8. Nagyhatalom. 9. Tíz, angolul. 10. Rákos betegség tovább terjedése más szervre. 11. Fát metsz. 12. Pedagógus. **13. Az idézet második része.** 19. Közterület. 21. Házbérlő. **22. Az idézet befejező szava.** 25. Mindig a tükör előtt áll. 28. Erbium vegyjele. 30. Vidám műsor. 34. Párosan körít! 36. Bánsági folyó. 38. Régi színház típus. 40. Ráma. 41. Az orránál. 44. ... Springs, amerikai üdülőhely Kaliforniában. 46. Kis liba. 47. Teher. 52. Magatok. 53. 1500 római számmal. 54. Puha fém.

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **július 5-e**. Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe (természetesen egyetlen borítékban, postacímük feltüntetésével). A nyertes nevét júliusi lapszámunkban közöljük.

Márciusi rejtvényeink megfejtői közül **Farkas Margit** vargyasi olvasónkat sorsoltuk ki nyertesnek. Gratulálunk! Könyvnyereményét postán küldjük el neki. Vagy nem.

A márciusi rejtvények helyes megfejtése: (Wass Albert: Dianához) *„Hol élet van még s biztató erő, / Ott készen áll a nagyszerű jövő."* (Lelkész író és művei) *Balázs Ferenc; Bejárom a kerek világot; Zöld árvíz.*

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos
esetleges reklamációk:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.
Kéziratokat nem őrzünk meg
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.
6. szám. 2005 június
Ára: 7000 (0,70) lej, előfizetőknek: 5000 (0,50) lej

Számadás a fiatalokról

Ebben a hónapban ritka az a közösség, család, baráti kör, amelyet valamilyen formában ne érintene a júniusra tervezett ballagások sokasága. Ma már ballagunk és elbúcsúzunk az óvodától, az elemitől, a nyolcadik osztálytól. Patinás hagyományokat és sajátos jelentést hordoz a középiskolai végzősök, illetve az egyetemi hallgatók ballagása is.

Ebben a hónapban megnő a virágárusok bevétele, elárasztják a könyvesboltokat az ajándékozni vágyók, készülnek a családok, rokonok és ismerősök. A diákok kicsengetési kártyákat osztogatnak, bankettet szerveznek, s közben zavartan észlelik a nagy nap közeledtét. Zajlanak a felkészítők, próbaérettségik, vizsgák és államvizsgák. Aki e folyamatban él, úgy érzi, ebben a hónapban valaminek mindig vége van, s nyártól – de legkésőbb ősztől – valami mással folytatódnak a mindennapok.

A fenti kép a társadalmunkban általánossá vált időszaki jelenséget vázolja. Ám ennek aktuális árnyalása sajnos komorabb képet mutat. Mert milyen ballagási ünnepsége lehet például annak a bánsági fiatalnak, akinek a családja fedél nélkül maradt? Hol terítenek asztalt és miből? Hova megy haza az évzáró után? Az elmúlt hónapok folyamatos esőzései családok ezreinek életét keserítették meg Erdély-szerte. A fiatalok ballagnak, részesei egy sajátos ünnepélynek, a velük tartó felnőttek pedig a ma és a holnap gondjait hordozzák vállukon és szívükben.

A képet tovább lehet árnyalni. Vajon mennyire világos és tudatos a *tovább, tovább*? Hova, merre tovább? Úgy tűnik, nagy a választék – különösen a középiskolát végzett diákok előtt. Az egyetemi szakok sokféleségében ma már főként azok képesek eligazodni, akik alaposan áttanulmányozták a több száz oldalas felvételi tájékoztatókat. Manapság a szülők gyakran már csak megjegyezni próbálják a gyermekük által választott modern tudományág nevét. Emellett viszont sok helyen komoly anyagi kérdéseket vet fel az ősztől egyetemre kerülő fiatal megélhetése. Ma még csak szívszorongva gondol az előtte álló érettségire, de ősztől akár el is kallódhat az új egyetemi városban.

A ballagás hónapja kérdések özönét hozza felszínre. Mi lesz azokkal, akik nem tanulnak tovább? Hányan keresik majd külföldön a jobb megélhetési lehetőséget? Mi lesz az egyetemet végzett fiatal értelmiséggel? Közülük hányan hagyják el az országot? Hol helyezkednek el? Hol és mit ér majd a végzettségük?

Tényszerű kérdések ezek, amelyekre most még nehéz a válasz. Az elmúlt évek tapasztalatai, kimutatásai megrajzolnak ugyan egy irányt, de nem „célszerű" ezeket nevén nevezni. Újabb nemzedékek váltják egymást, mindig újabb reményekkel és tervekkel, amelyeket nem ajánlatos ismert formákba önteni. Az adódó új lehetőségeket azonban egyelőre még a felnőtt társadalomnak kell tovább alakítania.

A ballagások komorra árnyalt képe már csak a júniusi verőfény miatt sem tud sajátos varázsából veszíteni. Vannak árvízkárosultak, de van összefogás és önzetlen segítség is, amely erőt és bizakodást nyújthat. Vannak bizonytalan fiatalok, akiket bátorítani és ösztönözni kell ebben a megpróbáló időszakban. A társadalomban pedig még inkább oda kell figyelni a frissen végzett diákokra, egyetemi hallgatókra, a megpályázható munkalehetőségekre, az elkezdhető vállalkozásokra. Nem vagyunk abban a fényűző helyzetben, hogy fiataljainkra ne figyeljünk. Ha kérdéseik vannak, keresni kell a választ – nemcsak nekik, mindannyiunknak.

Sándor Krisztina

Ima az anyanyelvért

Istenünk, ezredévek lelki mélységéből fakad föl ajkunkon a szó, amikor téged szólítunk. Annyi érzés, annyi hála, oly sok köszönet! Féltve őrzött, ránk bízott drága kincsünkért mondunk most köszönetet: az anyanyelvért.

Amikor megrezdülnek, megzendülnek ajkunkon a drága szavak, olyankor édesanyánk hangját halljuk, arcának mosolygását látjuk, szívének-lelkének aggódását érezzük. Hála legyen hát e minden népeknek általad megadatott nagy ajándékáért, az édes anyanyelvért, amelynek szerelmeseként a költő felénk is küldi figyelmeztetését: „Ó, jól vigyázz, mert anyád nyelvét bízták rád a századok, s azt meg kell védened."

S mégis megkeseredik a lelkünk, áldott Istenünk, ha korcsosodni, csenevészesedni halljuk ezt a nyelvet már marosvásárhelyi, csíki vagy háromszéki fiataljaink ajkáról is.

Kisebbségi létünk mentsvára, nemzetünk megtartója ez a nyelv. Ne engedd hát, hogy tovatűnjön ajkunkról csengése, íze-zamata, mert akkor eltűnünk mi is, mint oly sok nép a századok lélekvesztő homályában. És akkor a Te teremtett világod lesz szegényebb, Istenünk. Add hát, Atyánk, hogy ne törjön darabokra édes anyanyelvünk díszes virágosládája. Add, hogy helyi, földrajzi, tájegységbeli sajátosságait megőrizve bár, de tisztán és dallamosan csendüljön minden magyar ember ajkán szerte a Kárpát-medencében és a nagyvilágban!

Ezt kéri tőlünk a másik erdélyi óriás, a vers, a szó, a rímek ötvösének, Áprilynak a barátja, Reményik:

„ – E drága nyelvet porrá ne törjétek,
úgy beszéljen ma ki-ki magyarul,
mintha imádkozna, mintha aranyat, tömjént,
myrrhát hozna..."

Aranyunkat, tömjénünket és mirhánkat hozzuk most eléd édes anyanyelvünk formájában. Imádkozva kérünk Téged, taníts minket úgy beszélni, nyelvünket úgy használni hétköznapjainkban és ünnepnapjainkban, mintha imádság lenne minden szó, minden mondat, amely gondolatainkban megfogan és torkunkban-szánkban formába ömlik. És akkor hisszük, hogy van, lesz jövőnk, hihetjük, hogy nyelvünk és nemzetünk Európa és a nagyvilág egyik ékszere lesz. Számunkra pedig büszkén viselt, örömmel hordott aranykorona.

Adj erőt íróknak, költőknek, nyelvészeknek, tanítóknak, lelkészeknek és minden olyan embernek, aki az anyanyelv jövőjét szívén viseli, tudjon tenni annak érdekében, hogy édes anyanyelvünk ne kopjon, hanem fényesen, fennen ragyogjon minden időben.

Ámen.

Kecskés Csaba

A megvigyázott kincs

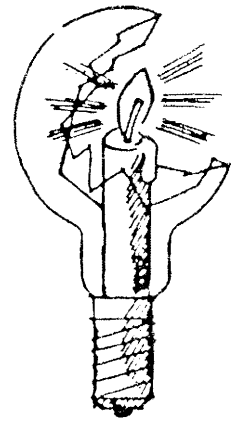

Gondolom, egyetlen apát sem sértünk meg azzal, hogy örökölt nyelvünket nem róluk, hanem szülőanyánkról, édesanyánkról nevezzük *anya*nyelvnek. Az „apanyelv" kifejezés kissé idegen lenne fülünknek, de nyelvtanilag persze éppen olyan helyes lenne, akár az előbbi. A nyelvet, mint köztudott, tanulni kell. Az anyanyelvet is. Még akkor is, ha ezt – mondhatni – az anyatejjel szívjuk magunkba csecsemőkorunktól kezdve. De az sem kizárt, hogy már anyaméhen belül ráhangolódunk majdani nyelvünkre, már ott „felfogunk", „megértünk" bizonyos hozzánk intézett szeretetteljes, simogató szavakat, már ott, a legbiztonságosabb létben, magzatvízben „lubickolva" vesszük az első nyelvleckéket!

Születésünk után pedig halálunkig folytatnunk kell a nyelvtanulást, édes anyanyelvünk mind jobb megismerését, birtokosaivá kell válnunk a legdrágább kincsnek, amely létezik e földi létben. Ezért jöttek létre bizonyos intézmények, ezért van a család, ezért az iskola, a templom, a nemzet... Mert tudjuk: nyelvében él a nemzet, ezért (volna) létfontosságú minden ember számára anyanyelvének ismerete, tanulásának gyakorlásának, szépítésének és bővítésének a lehetősége.

Anyanyelvünk megtanulása és használata nem zárja ki más nyelvek elsajátításának a fontosságát vagy szükségességét. A legékesebb példa erre éppen a világon szétszórt magyarság esete, a magyaroké, akiknek fennmaradásukhoz, megélhetésükhöz nélkülözhetetlen volt más nyelvek elsajátítása és ismerete. A huszadik század elején Amerikába „kitántorgott" nagyapáinknak is roppant nehézségek árán el kellett sajátítaniuk a számukra vadidegen angol nyelvet. Ez sikerült is úgy, hogy közben bizonyos ideig meg tudták őrizni magyarságukat, nemzetiségüket, összefogtak ugyanis, és „otthoni" kultúrájuk megőrzéséért létrehozták iskoláikat, felépítették templomaikat, és magyar nyelvű lapokat adtak ki. Mára sajnos más a helyzet, mert a sokadik generációs magyarok már inkább amerikaiak, többé-kevésbé mégis megvan magyarságtudatuk.

Nekünk itt Erdélyben, Romániában élőknek is tanulnunk kellett más nyelvet, nyelveket. Elsajátítottuk a román nyelvet és most, az Európai Unióba nyíló ajtó küszöbén tanuljuk az angolt. De akár a franciát is vagy a németet is tanulhatjuk, mert nem fog megártani egyikünknek sem, ha mindezekkel a nyelvekkel (vagy másokkal is) kiszélesíthetjük nyelvismeretünket. Sőt minél több idegen nyelvet ismerünk, annál szebb lesz a magunk anyanyelve, annál gazdagabb mélységét, gyönyörűségét hozhatjuk felszínre.

S ha majd játékosan, Kosztolányi példáját követve, eurózsás hangulatban ki akarnánk választani – csak úgy kapásból – tíz legszebbnek vélt magyar szót a szókincsünkből, akkor nem tíz, nem száz, hanem ezernél is több százszorszépszó tódulna ajkunkra, betűrendben végeérhetetlenül, úgymint: alma, ajak, Amál, alom, álom, alkalmi, áradat, arc ... és így tovább az ábécé utolsó betűjéig –, mert még az *x* vagy az *y* is gyönyörű, ha magyar...

Simó Edmund

2. sz. JEGYZŐKÖNYV

az Egyházi Képviselő Tanács 2005. április 1-jén tartott I. évnegyedi üléséről

Jelen vannak:

Hivatalból: dr. Szabó Árpád, dr. Máthé Dénes, Kolumbán Gábor, dr. Rezi Elek, Szabó László, Farkas Dénes, Nagy László, Nagy Endre, id. Szombatfalvi József, Pap Mária, Popa Márta, Varró Margit, Szén Sándor, Asztalos Klára, Sándor Krisztina, Andrási Benedek, Osváth Ilona, Kun Csaba, Székely Botond.

Választott tagok: Bálint B. Ferenc, Bartha Alpár, Székely Kinga-Réka, Balázs Sándor, Kovács István, Csete Árpád, Andorkó Ferenc, Csáka József, Erdő László, Orbán Pál, László János, Farkas Emőd.

Igazoltan hiányzik: Kedei Mózes, Kovács Sándor, Gazdag Géza, Czimbalmos Kozma Csaba.

Előadótanácsosok: Gyerő Dávid, Mikó Lőrinc, Vörös Alpár.

Igazolatlanul hiányzik: Dombi Dezső.

16. A 192. sz. ének éneklése és Andrási Benedek imája után dr. Máthé Dénes főgondnok-elnök üdvözli a megjelenteket, megállapítja a gyülés szabályszerű összehívását a 288/2005. sz. EKT-meghívóval, a határozatképességét, és azt megnyitja. Kéri a tárgysorozat elfogadását és az esetleges módosító javaslatok megtételét.

A jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Farkas Dénes, Asztalos Klára és Erdő László tagokat.

Az Egyházi Képviselő Tanács a megnyitót tudomásul veszi, a tárgysorozatot és a jegyzőkönyv hitelesítésére tett javaslatot elfogadja.

17. Gyerő Dávid bejelentése dr. Szabó Árpád püspök magyar állami kitüntetéséről (Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztje).

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette a dr. Szabó Árpád püspök kitüntetéséről előterjesztett bejelentést.

18. Jelentés az Egyházi Főhatóság általános munkájáról: az elintézett ügyekről, az egyházi közigazgatásról és egyházképviseletről

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az Egyházi Főhatóság általános munkájáról, az elintézett ügyekről és az egyházképviseletről előterjesztett jelentést.

Ugyanakkor az EKT határozatban kimondta, hogy az EKT-tagoknak egy héttel az EKT ülése előtt kézhez kell kapniuk az elnökség által előterjesztendő jelentéseket.

19. A Misszió Bizottság 2005. március 31-i ülésének jegyzőkönyve

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a Misszió Bizottság f. év március 31-i ülésén felvett jegyzőkönyvet.

20. A lelkészképzéssel kapcsolatos ügyek

Az Egyházi Képviselő Tanács a lelkészképzéssel kapcsolatos előterjesztés kapcsán az alábbi határozatot hozta:

Az EKT dr. Szabó Árpád bejelentése alapján tudomásul veszi, hogy a Protestáns Teológiai Intézet keretében a 2005-2006-os tanévtől kezdődően bevezetésre kerül a 3+2 éves oktatási szerkezet. Ennek következtében az alapvizsga átkerül a III. évfolyam végére, a hároméves alapképzésről pedig az azt elvégző hallgatók oklevelet kapnak. Ezen oklevél azonban nem jogosítja fel a végzetteket a lelkészi szolgálatra, ők arra csak a két év szakképzés megszerzése után nyernek jogot.

21. A lelkész-továbbképzéssel kapcsolatos ügyek

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a lelkész-továbbképzéssel kapcsolatos előterjesztést.

Az EKT ugyanakkor megbízta a Lelkészképesítő Bizottságot, hogy a Székely Kinga-Réka által a lelkészképzés reformálására tett javaslatot küldje meg az EKT tagjainak, majd összesítse a javaslat kiegészítésére érkező véleményeket, és a megszületendő változatot terjessze az EKT egy következő ülése elé.

22. Az énekvezér-képesítéssel kapcsolatos ügyek

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az énekvezér-képesítéssel kapcsolatos előterjesztést, és az alábbi határozatokat hozta:

Az EKT felhívja az egyházközségek figyelmét, hogy az érdeklődő tehetséges fiatalokat irányítsák a marosvásárhelyi Kántor-tanítóképző Intézetbe, hogy ott teljesebb képzésben részesüljenek.

Az EKT megbízza az elnökséget, hogy a júliusi EKT-üléséig intézkedjék a korálkönyv megjelentetéséről.

Az EKT megbízza az Énekvezér-képesítő Bizottságot, hogy készítsen tervezetet egy énekvezér-továbbképző tanfolyamra vonatkozóan.

23. Jelentés a Starr King-versenyvizsgáról

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a Starr King Teológiai Intézet ösztöndíjára meghirdetett versenyvizsgán felvett jegyzőkönyvet. A versenyvizsga eredményeként az ösztöndíjat Solymosi Zsolt lelkész-vallástanár nyerte el.

24. Jelentés a valláserkölcsi nevelés terén elnökileg intézett fontosabb tevékenységekről a 2004. november 26-a és 2005. március 31-e közötti időszakban

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul veszi a 2004. november 26. és 2005. március 31. közötti időszakra a valláserkölcsi nevelés terén elnökileg intézett fontosabb tevékenységekről szóló jelentést.

25. Jegyzőkönyv a Valláserkölcsi Nevelési és Oktatásügyi Bizottság 2005. január 22-i rendkívüli üléséről

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul veszi a Valláserkölcsi Nevelési és Oktatásügyi Bizottság 2005. január 22-i rendkívüli ülésének jegyzőkönyvét.

26. Jegyzőkönyv a Valláserkölcsi Nevelési és Oktatásügyi Bizottság 2005. március 31-i rendes üléséről

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul veszi a Valláserkölcsi Nevelési és Oktatásügyi Bizottság 2005. március 31-i rendes ülésének jegyzőkönyvét.

27. A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium jelentése a 2004-2005-ös tanév első félévéről

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul veszi a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium jelentését a 2004-2005-ös tanév első félévéről.

28. A székelykeresztúri Unitárius Teológiai Gimnázium jelentése a 2004-2005-ös tanév első félévéről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul veszi a székelykeresztúri Unitárius Teológiai Gimnázium jelentését a 2004-2005-ös tanév első félévéről.

29. A Nyugdíjintézet vezető tanácsának jegyzőkönyve

Az Egyházi Képviselő Tanács 6 tartózkodással jóváhagyólag tudomásul vette a Nyugdíjintézet vezető tanácsának április 1-jei ülésén felvett jegyzőkönyvet.

A jegyzőkönyvben foglaltak alapján az EKT megbízta a Nyugdíjintézet vezető tanácsát, hogy a Nyugdíjintézet gazdálkodását pénzügyi szakemberrel véleményeztesse.

30. Az UNOSZ javaslata a Lókodi Ökumenikus Öregotthon névváltoztatására

Az Egyházi Képviselő Tanács egyhangúlag elfogadta az UNOSZ azon javaslatát, hogy a Lókodi Ökumenikus Öregotthon ezentúl vegye fel Kiss Rozália néhai tiszteletes asszony, az otthon alapítójának nevét.

Az EKT e határozatát közli az öregotthont működtető Jakab Lajos Alapítvány kuratóriumával, azzal a testülettel, amelynek hatáskörében áll e kérdést érdemében is eldönteni.

31. Az I. évnegyedi lelkészi értekezletek

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az I. évnegyedi lelkészi értekezleteken felvett jegyzőkönyveket.

32. A 2005. évi gondnok-presbiteri értekezletek

Az Egyházi Képviselő Tanács 1 tartózkodással jóváhagyólag tudomásul vette a gondnok-presbiteri értekezleten felvett jegyzőkönyvet.

33. IARF-konferencia szervezése Kolozsváron

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az IARF-konferenciával kapcsolatos előterjesztést.

Az EKT megbízta az elnökséget, hogy a konferenciával kapcsolatos tudnivalókat körlevélben hozza az egyházközségek tudomására.

34. Egyházunk küldöttsége a hollandiai teológiai konferenciára

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a hollandiai teológiai konferenciára utazó erdélyi küldöttség összetételét.

35. Egyházunk jelöltje az ICUU vezető tanácsába

Az Egyházi Képviselő Tanács 2 tartózkodással úgy határozott, hogy egyházunk részéről Kovács Istvánt jelöli a végrehajtó bizottságba, Csete Árpádot pedig a jelölő bizottságba, az ICUU választásaira.

36. A Magyarországi Unitárius Egyház válasza az egyházaink egyesítését sürgető felhívásra

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette a Magyarországi Unitárius Egyház válaszát az egyházaink egyesítését sürgető felhívásra.

Az EKT ugyanakkor megbízta az elnökséget, hogy a MUE vezetőségével közölje a Reménység Szigetén augusztus 27-én megrendezendő erdélyi unitárius találkozó tényét.

37. A jószágfelügyelői állás betöltése

Az Egyházi Képviselő Tanács a szervezeti szabályzat kidolgozásával megbízott bizottság javaslatára egyhangúlag úgy határozott, hogy a jószágfelügyelői állásra jelentkezők pályázatát nem fogadja el, és minden szinten folytatja a keresést a jószágfelügyelői / gazdasági igazgatói állás megfelelő betöltésére.

38. Az egyházi javadalmazási rendszer állapota a 2005. márciusi helyzet szerint

Az Egyházi Képviselő Tanács az egyházi javadalmazási rendszerrel kapcsolatban a következő határozatokat hozta:

- Az EKT megbízta a fizetési bizottságot, hogy az új lelkészi javadalmazási rendszer előkészítéseként az egyházközségi adatgyűjtési munkát a következő ülésre véglegesítse
- Az EKT az egyházközségek világi alkalmazottak javadalmazására nézve nem dolgoz ki új rendszert, hanem minden egyházközségi világi alkalmazott számára egységes javadalmazást határoz meg, a mindenkori állami fizetés összegében (jelenleg 3 100 000 lej). Amennyiben valamelyik egyházközség ehhez képest alkalmazottainak magasabb fizetést kíván adni, azt a maga hatáskörében megteheti, és erről értesíti az egyházi központi hivatalt.
- Az EKT 18 mellette szavazattal, 2 ellenszavazattal és 2 tartózkodással úgy határozott, hogy az egyházi központ világi alkalmazottainak javadalmazása az állami fizetés módosulása esetén nem változik automatikusan, hanem csak a fizetési rendszer vonatkozó (pl. infláció esetén előálló) módosulásával
- Az EKT az időközben beérkezett fizetés-kiegészítési kéréseket nem tudja teljesíteni.
- Az EKT az időközben megváltozott jogállású lelkészek besorolásának ügyében a következő ülésén hoz határozatot, az ügyben pedig a fizetési bizottság javaslatot készít.

39. Az egyházi központi hivatal szervezeti és működési szabályzata

Az Egyházi Képviselő Tanács 2 ellenszavazattal és 3 tartózkodással elfogadta az egyházi központi hivatal szervezeti és működési szabályzatát, az e szabályzatot előkészítő bizottság által javasolt formában, a következő módosításokkal:

- 1.2, Mikó Lőrinc javaslatára a napi 20 perces dohányzási időtartam 1 tartózkodás mellett törlődött a szövegből
- 1.2, Máthé Dénes javaslatára az alábbi szövegrész került be, egyhangúlag elfogadva: „A dohányzás nem mehet a munkavégzés rovására."
- Az EKT egyhangúlag elfogadta Szabó László fogalmazási vonatkozású javaslatait
- 2.4, Mikó Lőrinc javaslatára az EKT egyhangúlag elfogadta, hogy a mobiltelefonos keret korlátozásánál a megszabott havi összeghatár évi átlagban számítódjék

Ugyanakkor az EKT Szabó László javaslatára egyhangúlag elfogadta a szervezeti keretábra módosítását, és határozatba foglalta a háznagyi és a bentlakási igazgatói állás egybevonását, valamint pályázat útján való meghirdetését.

40. Az erdélyi és észak-amerikai Testvéregyházközségi Tanácsok együttes ülése

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az erdélyi és észak-amerikai Testvéregyházközségi Tanácsok soron következő együttes üléséről előterjesztett jelentést.

41. Andrási György ny. előadótanácsos beadványa lakbére csökkentésére

Az Egyházi Képviselő Tanács 11 ellenszavazattal, 5 támogató szavazattal és 6 tartózkodással elutasította Andrási György beadványát házbére csökkentésére.

Ugyanakkor Szabó László javaslatára az EKT határozatban kimondta, hogy a következő ülésre készüljön kimutatás az érvényben levő házbérekről.

42. Az egyházi központi tisztviselők beadványa tömegközlekedési bérlet biztosítására

Az Egyházi Képviselő Tanács kerethiány okán 2 tartózkodás mellett elutasította az egyházi központi tisztviselők beadványát tömegközlekedési bérlet biztosítására.

43. Magyarországi unitáriusok beadványa szórványgyülekezet megalakítására

Az Egyházi Képviselő Tanács egyhangúlag megbízta az elnökséget, hogy a beadvány szerzőit hívja meg egy szórványgyülekezet megalakításáról szóló tárgyalásra.

44. Mikó Lőrinc beadványa lakása festéséről

Az Egyházi Képviselő Tanács 17 támogató és 3 tartózkodó szavazattal úgy határozott, hogy Mikó Lőrinc beadványát elutasítja, mivel idegen tulajdonba egyházi vagyon beruházását nem fogadhatja el.

45. Mikó Lőrinc beadványa fizetésemelés ügyében

Az Egyházi Képviselő Tanács Mikó Lőrinc beadványa kapcsán úgy határozott, hogy a munkaköri leírások véglegesítése folyamán az elnökség üljön le tárgyalni Mikó Lőrinccel a javadalmazása összegéről.

46. Demeter Sándor beadványa segédlelkészi kinevezése időtartamáról

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette Demeter Sándor beadványát segédlelkészi kinevezése időtartamának kapcsán.

47. Jelentés a 2004. november 27-e és 2005. március 30-a között elintézett fontosabb gazdasági ügyekről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul veszi a 2004. november 27-e és 2005. március 30-a között elnökileg elintézett fontosabb gazdasági ügyekről szóló jelentést.

48. A Pénzügyi Bizottság 2005. március 31-én tartott gyűlésének jegyzőkönyve.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul veszi a Pénzügyi Bizottság 2005. március 31-én tartott gyűléséről felvett jegyzőkönyvet, és megállapítja, hogy a Bizottság a következő ügyeket véleményezte:

1. A Számvevőség jelentése a 2005. március 1-je és március 31-e közötti időszakról

A Pénzügyi Bizottság javasolja a Számvevőség számítógépének kicserélését és új könyvelési program vásárlását és erdőmérnök alkalmazását az egyházi központ erdejének gazdálkodásához.

49. A Számvevőség jelentése a 2005. január 1-je és március 20-a közötti pénzügyi tevékenységéről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul veszi a Számvevőség jelentését a 2005. január 1-je és március 20-a közötti pénzügyi tevékenységéről.

50. A pénzügyi ellenőr jelentése.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul veszi a pénzügyi ellenőr jelentését és a következőket állapítja meg:

- Azon egyházközségek lelkészeinek állami fizetése, amelyek nem számolták el szabályszerűen havonta a munkanélküli segélyt és az egészségbiztosítást az állami fizetés után, és nem küldték be az elismervényt és a fizetési kimutatás másolatát az állami fizetés bevételezéséről valamint a havi juttatásokról, a következő hónapban a Számvevőségnél visszatartandó az elszámolás beküldéséig.
- a háromszék-felsőfehéri egyházköri elszámolások és zárszámadások helyzete a jelentéshez viszonyítva - ahol be nem küldöttként volt feltüntetve - tisztázódott.
- az elszámolatlan építkezés-javítások esetében a juttatás vagy az állami fizetés visszatartandó a Számvevőségnél.
- A homoródújfalvi lelkész állami fizetése visszatartandó a Számvevőségnél a 2004. évi zárszámadás beküldéséig
- az elnökség testületileg szálljon ki 2005. április 12-én Felsőrákosra az ügyvitel teljes hiánya és az egyházközség kolozsvári háza ügyeinek rendezése végett, és az ügyeket a keblitanáccsal beszélje meg.

51. A marosvásárhelyi egyházközség kérése részleges épületbontás ügyében, átépítés céljából.

A marosvásárhelyi egyházközség kérése alapján az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyja az egyházközség Bolyai tér 15. sz. alatti épületének részleges lebontását és átépítését magasabb szintű értékesítés végett.

52. Különfélék

Az Egyházi Képviselő Tanács a „Különfélék" tárgysorozati pont alatt az alábbi határozatokat hozta:

- Szabó László javaslatára bizonyos egyházi iratok a gondnokokhoz is elküldendők
- Szabó László javaslatára bizonyos körlevelek az EKT tagjaihoz is elküldendők
- Szabó László javaslatára az elnökségnek döntenie kell a Gellérd Imre-emlékkonferencia időpontjáról
- Pap Mária javaslatára az esperesi hivataloknak szánt eszközfejlesztési összeg kiutalási határideje a Főtanács időpontja.

K. m. f.

Dr. Szabó Árpád	Dr. Máthé Dénes	Dr. Rezi Elek
Püspök - elnök	*főgondnok - elnök*	*főjegyző*

Hitelesítők:

Farkas Dénes	Asztalos Klára	Erdő László

Öntudat, önszerveződés

Létének 9. évét zárja az Unitárcoop Alapítvány, amelyet a marosvásárhelyi unitárius egyházközség, illetve Bakó László, Román Elemér és Szabó László hívták életre 1996 tavaszán. Meggyőződésük szerint az egyházi alapon szerveződő civil kezdeményezés hatékonyan bekapcsolódhat fogyatkozó és öregedő felekezeti közösségeink támogatásába. Az alapítvány célja az unitárius és más közösségek, illetve magánszemélyek segítőkészségének összehangolása és a rászorulók javára történő működtetése.

Az Unitárcoop a kezdetektől sok egyéni kérelem vagy javaslat alapján számos alkalmi vagy ismétlődő támogatást nyújtott tanuló fiataloknak, sokgyermekes családoknak, rendezvények szervezéséhez (a teljesség igénye nélkül: (Országos) Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet; Szabédi Napok; fehéregyházi Millenniumi templom; unitárius kórustalálkozó; a szentgericei egyházközség Tiboldi Alapítványa; Lókodi Ökumenikus Öregotthon; hidegvölgyi tűzkárosult cigány családok; szentkirályi Szent István szobor; Szeret-Klézse Csángó Alapítvány; kövesdombi templom; tej-kenyér előfizetés sokgyermekes családoknak; tanulók pénz- és természetbeni segélyezése; betegek gyógyszer-pénz támogatása stb.).

A keresztelői betétkönyv-adományozás a maros egyházkör keretében ma már hagyományos segélyezésnek számít. Az alapítvány a marosvásárhelyi egyházközségen kívül 59 betétkönyvet adományozott 17 700 000 lei értékben.

2000. szeptember 18-án a kuratórium határozata alapján létrejött az Unitárius Gondozó Szolgálat, amely – saját szervezési és működési szabályzata alapján – hovatovább mint autonóm részleg fejti ki tevékenységét az alapítvány keretében. „Ma nekem, holnap neked" – mondja a latin közmondás. A több mint négyezer lelket számláló marosvásárhelyi unitárius közösségnek olyan anyagi és erkölcsi tartaléka kell, hogy legyen, hogy a legrászorultabb hittestvérein is segíteni tudjon.

Az Unitárius Gondozó Szolgálat három úton fejti ki tevékenységét: gyógyászati segédeszközöket, egyszer használatos cikkeket, használt ruhaneműt adományoz vagy kölcsönöz; élelmiszert, tisztálkodási és tisztítószereket tartalmazó segélycsomagokat adományoz; öregek és átmenetileg mozgáskorlátozottak otthoni szociális (igény esetén lelki) gondozását is végzi. A Gondozó Szolgálat nyilvántartása szerint az elmúlt négy évben 392 esetben adományoztunk (használt ruha, egyszer használatos cikkek, matracok, ágynemű) és 176 esetben kölcsönöztünk gyógyászati segédeszközöket (kerekes székek, toalettszékek, különféle mankók, járókeretek, korházi ágyak stb.).

Jó és hasznos együttműködés alakult ki a Polgármesteri Hivatal szociális és gondozási tevékenységét irányító igazgatóságával. Az évente benyújtott pályázati kérelmek alapján a Helyi Tanács az 1998. évi 34-es számú törvény alapján pénzügyi támogatást nyújt a gondozói tevékenységet felvállaló civil szervezeteknek. Ebből a forrásból az Unitárcoop Alapítvány 2001 és 2004 között 233 millió lejt kapott. Ez kiegészült még 16 900 000 lej önerőből való hozzájárulással, és így vált lehetővé, hogy a négy év alatt 730 segélycsomagot osztottunk ki 221 személynek, egyenként átlag 400 000 lej értékben.

Az alapítvány egész tevékenységét önkéntességi alapon végezzük, így nem tudunk elég hálásak lenni különösen az Unitárius Gondozó Szolgálat törzstagjainak, akik most már évek óta ugyanabban a felállásban végzik jótékonysági munkájukat.

A Gondozó Szolgálat székhelye 2003 december 1-ig, az Oroszlán vendéglő udvarán lévő két helyiségben volt, amit az unitárius egyházközség, bérmentve bocsátott az alapítvány rendelkezésére. Közben elkészült a jelenlegi, a Bolyai 23 szám alatti székhely felújítása.

Az utóbbi másfél-két évben tapasztaljuk, hogy megfogyatkozott a magánszemélyek és intézmények adakozó kedve, szigorodik a pályázatok elbírálása, osztönzik a „vízszintes kapcsolatrendszer" (partnerség) kiépítését, és mind több támogató igényli az önerős hozzájárulást is.

Jelenleg már ebben a szellemben fogant két nagy tervben dolgozunk.

Az egyik a Polgármesteri Hivatal európai integrációs és pályázati osztályának szervezésével működik, több helyi karitatív tevékenységet folytató szövetség és alapítvány bevonásával. Az Unitárcoop Alapítvány részéről két asszisztens és két gondozó vesz részt ténylegesen a munkában. A téma egy átfogó szociális szolgálati rendszer kidolgozása idős személyek támogatására városi szinten.

A másik pályázat alapján 15 000 dolláros céladományt kaptunk termőföldvásárlásra. Itt már az alapítvány is 10%-ot kell mozgósítson, saját forrásából. Eddig 30 hektár földet vásároltunk, most folyik a terület művelésének szervezése, az egyházközség és más résztvevők bevonásával egy mezőgazdasági szövetkezet keretében. A gazdasági és kereskedelmi társaság remélt jövedelmét az alapítvány szociális tevékenységének fenntartására fordítjuk.

Az Unitárcoop Alapítvány helyi szinten tagja a marosvásárhelyi civil szervezetek (ONG-k) szövetségének, erdélyi szinten pedig alapító tagja a Magyar Civil Szervezetek Erdélyi Szövetségének.

Szabó László

Azok a bel- vagy külföldi magánszemélyek, akik legalább 50 USD-nek megfelelő összeggel támogatták az Alapítvány működését, vagy ennek érdekében jelentős tevékenységet fejtettek ki, az Alapítvány tiszteletbeli tagjaivá váltak:

Adorjáni Imre, Antal Dénes, Antal Ildikó, ifj. Bakó László, dr. Bíró Edit, Catrine B. Cordes, dr. Fazakas Béla, Ferencz Gyula, Fülöp Zoltán, Gagyi Gyula, Gagyi Zelma, György Zoltán, Gyulai Ferenc, Halmágyi János, Hunyadi László, Kászoni József, Kercsák Erzsébet, dr. Kerekes Károly, Kilyén Árpád, dr. Kisgyörgy Árpád, Kiss Ferenc, Kolcsár Sándor, dr. Kolozsvári Zoltán, dr. Kolumbán Pál, Lázár Domokos, Magyari György, Matzak Edit, Máté Győző, dr. Meleghy Gyula, Nagy László, Pál Péter, dr. Szabó Attila, Szabó Ildikó, dr. Szabó Zoltán, dr. Szász Jolán, Szeredai Irma, Szilágyi Domokos, Tóth István, Tőkés András, dr. Veress Pál.

Az alapítvány működését támogató/elősegítő intézmények:

AIDROM Ökomenikus Segélyszövetség, Bukarest; COMAT Rt., Marosvásárhely; HÉRA Alapítvány, Budapest; Illyés Közalapítvány, Budapest; Johannita Segélyszolgálat, Budapest; Magyar–Német Baráti Kör, Aachen (Németország); Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége (Svájc); Maros-Küküllő Unitárius Egyházkör, Marosvásárhely; Marosvásárhely Város Tanácsa; Mocsári Lajos Alapítvány, Budapest; Nordhorni Református Egyházközség (Németország); PRO HUNGARIS Alapítvány, Budapest; SYLVANCOOP Kft, Marosvásárhely; Turbenthali Evangélikus Egyházközség (Svájc); Új Kézfogás Közalapítvány, Budapest; Winchesteri Unitárius-Univerzalista Gyülekezet (USA).

Ki az esperes az egyházkörben?

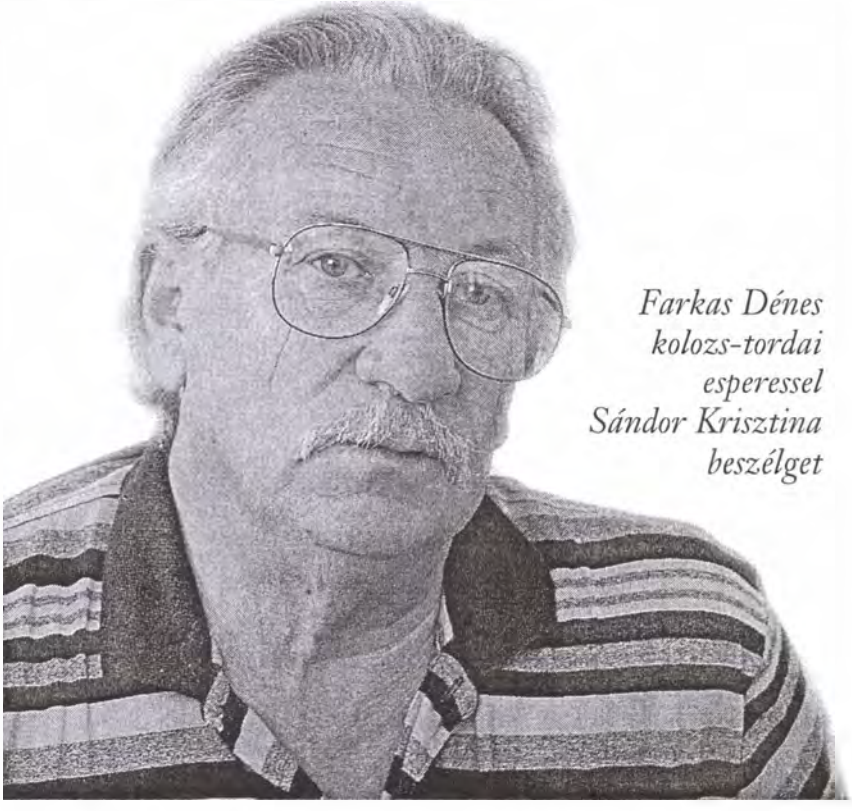

Farkas Dénes kolozs-tordai esperessel Sándor Krisztina beszélget

S. K.: Hol született, nevelkedett?

F. D.: 1942-ben születtem Székelyszentmiklóson. Gyermekkoromban 70 család élt abban a faluban, mely színtiszta unitárius és magyar település volt. Elég tehetős kisközösség volt, a legkisebb birtokos is kb. 10 hektáron gazdálkodott. Ez a közösség még őrizte a régi falusi közösségek morálját. Nem emlékszem, hogy gyermekkoromban valaha is láttam volna lakatot. Se ajtózár, se lakat nem volt ismerős az én falumban. Iskolás koromban egy-két osztályt a szülőfalumban jártam, aztán gyermekhiány miatt Siménfalván folytattam, ott végeztem el az elemit. Utána felvételiztem, és nagy nehezen be is jutottam a székelykeresztúri gimnáziumba. A felvételire gyalog mentünk, édesapám kísért el. Abban az időben nem volt buszjárat, úgyhogy azt a 12 km-t még felvételi vizsga előtt legyalogoltuk. Útközben apámmal a számtant és a mértant gyakoroltuk, bár édesapám csak falusi, de értelmes ember volt.

A gimnáziumot tehát Székelykeresztúron kezdtem. Elég sok baj volt velem, kicsi gyermek voltam, termetre és alkatilag is gyönge. Nagyapám azt ígérte, csak kezdjem meg az iskolát egy-két évre, aztán hazamegyünk, és gazdálkodással folytatjuk az életet. Persze a vidéket megcsapta a kollektivizálás szele, és édesapám ráérzett, hogy tovább kell tanulni. Emlékszem arra, hogy levelet írtam haza: ha nem vesznek ki az iskolából, én belészököm a Küküllőbe. Édesapám bejött Keresztúrra, a fiatfalvi hídnál, a Küküllő partján lehasított egy fűzfaágat, s úgy megvert, mint a lovat – és visszanyomott az iskolába. De ezután sem ment az iskola, s így kerültem el nagybátyámhoz Szatmárnémetibe, aki – akárcsak a felesége – tanárember volt. Ott „megrekcumoltak", úgyhogy nagyon jó eredménnyel érettségiztem a Kölcsey Ferenc Fiúlíceumban. Olyan jó eredménnyel, hogy Székelykeresztúron egy Vas László nevű tanfelügyelő lehívatott az érettségi eredményeim alapján, és azt mondta: mehetek felvételi nélkül a kolozsvári egyetemek bármelyikére.

S. K.: Hogyan vezetett az út éppen a lelkészi pálya felé?

F. D.: Nagy hatással volt az életemre Gellérd Imre papsága a Nyikó mentén, akinek a szárnyai alól talán 5–6 ifjú lelkész nőtt ki. Fel is tudnám sorolni őket: Török Ferenc, Jakab Dénes, Bíró Lajos, Kibédi Pál, Bíró Mihály és jómagam. Miután nagyapám megbarátkozott a gondolattal, hogy nem lesz belőlem gyümölcsoltó és mezőgazdász szakmunkás, azt mondta, jó lesz, ha pap leszek. Nem is felvételiztem sehová, egyenesen a teológiára mentem az 1959–60-as tanévben, és itt végeztem Kiss Elek püspök úr idejében. Akkor hurcolták el az 1956 utáni események kapcsán a teológiai tanárok egy részét. Minden protestáns felekezet megfizette a sarcot, hogy a kommunizmus megszilárdulhasson. Nehéz idők voltak. Összesen 12-en voltunk a három, egyesített teológián, ezek közül kiváló tehetségű teológus volt – később rektor – Geréb Zsolt, Juhász András, Kovács Gyula. Unitáriusok ketten voltunk Nagy Ödönnel. Elvégeztük a teológiát, többékevésbé komolyan. Esetenként volt úgy, hogy mi is megéltük a diákokra jellemző életvitelt, de ugyanakkor a kis könnyelmű mozzanatok közé azért mélyen beépítettük az odafigyelés és a hivatástudat, valamint a lelki építkezés kötelezettségét is.

S. K.: Az eddigiekben hol szolgált?

F. D.: Kezdtem 1964-ben, egy csodálatos kis faluban, a Homoród mentén: Gyepesben. Bálint Albert bácsi, az elődöm azt írta róla, hogyha az ég alját Gyepes felett bepadolnák, akkor a gyepesiek csak egy lyukon át látnák a világot. Egy viszonylag zárt völgyben van, gyönyörű helyen. Homoródszentmártontól olyan 4–5 km-re van, ezt természetesen mindig gyalog kellett megtenni, mert biciklire az út alkalmatlan volt. Jánosfalvi Sándor István *Székelyhoni utazás a két Homoród mentén* című kötetében így jellemzi Gyepest – szabadon idézem –: egy olyan falu, amelyiknek még útja sincs, hanem a patakfenék az útja, és áradáskor a csorda kint reked, és a népek a pallót elviszik, és a patak fenekén kell járjanak – erről a faluról több időt nem is érdemes elfecsérelni, hanem hagyjuk ezt az aljas, szerencsétlen Názáretet, s induljunk Lókodba. Egyébként Gyepesben a régi egyházközségnek számottevő földbirtoka volt, s viszonylag jó búza- és gyümölcstermő

folytatás a 4. oldalon

Ki az esperes...

folytatás a 3. oldalról

vidék ez a völgy. Aztán a kollektív elszedett mindent. Bálint Albert bácsi kedélyesen meg is jegyezte, hogy: most már hiszem, hogy forog a föld, mert az egyháznak a kicsi földje kifordult a hegytetőkre, és a művelhető részt elvette a kollektív gazdaság.

A megélhetési gondok a falut szorítóba fogták, és kezdtek elpárologni. Akkoriban alakult Székelyudvarhelyen a matricagyár, a cérnagyár, s nem is tudom felsorolni, miféle mézesmadzagokat épített még oda a Ceauşescu-rezsim vagy az elődje. Az egész országra jellemző volt, hogy be kellett vezetni valamiféle kiegyenlítődési rendszert. A Regát és a Kárpátokon túli részek gyalázatos képet mutattak. Először ott iparosítottak. Utána az erdélyi részek lemaradtak. Később egy-egy ilyen könnyűipari létesítménnyel kiszúrták a szemét az erdélyi részeknek, és akkor hoztak a már előre kitanított Kárpáton túli néprétegekből melósokat, hogy tanítsanak meg minket is munkálkodni. Szóval, ez körülbelül így történt. Sajnálatos módon én ennek végig szemlélő és megélő tanúja voltam, a kollektivizálással együtt. Gyepesből egy év alatt 65 család költözött el. Egyszer csak felébredtem, hogy: várjál világ, mert itt baj van, itt nem fogok megélni, jönnek a gyerekek stb. Akkor már volt is egy, sajnos ő később, négyéves korában autószerencsétlenség áldozata lett. Tehát közben megnősültem. Apósom [dr. Lőrinczy Géza unitárius lelkész – *S. K.*] és az akkori püspök között egy igen kemény konfliktushelyzet alakult ki, én pedig kezdtem érezni, hogy „az atyák eszik az egrest, s a fiak foga is vásik". S azt is megéreztem, hogy engem ott fognak felejteni Gyepesben, holott érzéseim szerint többre lettem volna képes. Igaz, hogy az egész fiatalságomat végigkíséri a sokszor igen könnyed és lezser viszonyulás az élethez – de ehhez is meg kell érni. Én egészen fiatalon, 16–17 évesen már teológus voltam, és 21–22 éves koromban kész pap – valójában gyerekpap. Aztán próbáltam ebbe belenőni.

S. K.: Hogyan hagyta abba a lelkészi pályát, és hogy került vissza?

F. D.: Szabályszerűen otthagytam a gyepesi papságot. Beadtam egy lemondást, és a palástjogom fenntartása mellett elmentem Kovács Lajos akkori főjegyzőhöz, és azt mondtam, hogy Kiss Elek halála után vissza szeretnék jönni az egyházba. Amikor elérkezett ez az időszak, Erdő tanár úrral egy alkalommal együtt jöttünk Bukarestből, és hosszasan beszélgettünk. Azt mondta, adjam be a visszalépési szándékomat, és amennyiben az egyházközség igazolja, hogy nem végeztem Isten- és egyházellenes munkát, visszavesznek. Ebben az időszakban én Kolozsváron, állami szektorban dolgoztam. Elvégeztem egy hároméves ügyviteli főiskolát, s egy textil profilú vállalatnál osztályvezető lettem. Tizenöt évig voltam itt főtisztviselő, s amikor lehetőség nyílt, visszajöttem az egyházba pénzügyi ellenőrnek, 1983-ban.

Ezután én az egyháznál az ég világán minden voltam: pénzügyi ellenőr, kb. 5–6 évig főszámvevő, levéltáros. Ez utóbbi helyen tulajdonképpen nyelvismeret hiányában (görög, latin stb.) egyre ügyeltem: olvassak sokat, és vigyázzak, hogy az egerek vagy más veszély ne érje a levéltárat. Kelemen Lajos örökében ülni az én személyemnek merőben alkalmatlan volt. Különben is eléggé jövő-menő típus vagyok, és – párhuzamosan ezekkel a munkákkal – ingyenesen és önkéntesen végeztem egyházunk autóvezetői munkáját. Egyébként nem is tudom, milyen állásra is születtem, mert igazán *rendkívül* jól semmit sem tudok, egy kivétellel – állítólag az autóvezetésben elég profi szinten helytálltam. Nem lett belőlem se hérosz, se nagy megváltó, de hát az emelje rám az első követ, akiből az lett. Végül is

Száz éve

az *Unitárius Közlöny* az 1905 májusában sorra került J. Martineau-ünnepségek kapcsán emlékezett meg a jeles angol unitárius gondolkodóról születése 100. évfordulója alkalmával. „95 szép és példányszerű évet élt. Ebből 75-öt a hit, a tudás és a gondolkozás építésére, tisztitására szentelt. Első nagy harcát Liverpool városban két paptársa segitségével 13 anglikán pappal szemben harczolta meg. Ma már mindenki tudja, hogy övé és társaié volt a győzelem. Az unitarizmus elvei Istenről, az emberről, Jézus, a bűnről ekkor kerültek a nagy nyilvánosság elébe Nagybritanniában. Ma már az anglikán egyház némely tagjai ugyanazt vallják, a mit akkor a 3 unitárius pap és nem azt, a mit a 13 anglikán pap akkor vitatott. Martineau később a materialismus és positivismus uj apostolaival szemben is fölvette a harczot a hit és szellemi élet jogaiért. Kritikáiból hatalmas kötetek, bölcselméből és theologiájából örök értékü nagy müvek kerültek ki. 80 éves volt, mikor utolsó nagy munkáját az evangeliomokról, nyilvánosság elébe bocsátotta. Az imádkozás nagy mesterének, az egyházi énekirodalom apostolának valljuk s boldognak érezzük magunkat, ha hatalmas sasszárnyaira támaszkodva felemelkedhetünk oda a magasságba, hol az égiek honolnak." (B. Gy. [Boros György])

• „A gyümölcstenyésztés és méhészet mivelését néhai Berde Mózsa 1000 kor. jutalommal rendelte buzditani. Miután a két mivelés-ág jutalmazásánál kérdés merült volt föl, most az E. K. Tanács a jogügyi bizottság véleménye alapján azt fogja javasolni, hogy jutalomban részesittessenek azok a papok és tanitók, akik akár a gyömölcstenyésztés, akár a méhészek mivelésében, terjesztésében eredményt tudnak fölmutatni."

• „A vasárnapi iskolai tanitás junius hónapban kezdődik. Lelkészeinknek szives figyelmébe ajánljuk a rendszeres tanitást. Tekintettel arra, hogy a felnőttek közül is sokan szokták hallgatni, de meg azért is, hogy gyermekekben a jelesek iránti tisztelet fölébredjen, ajánljuk a lelkész uraknak, vegyék föl ez évre unitárius jeleseinket."

• A júniusi lapszámban G. K. búcsúztatja Szentiványi Gyula nyugalmazott táblai tanácselnököt, Háromszék, Brassó és Fogaras vármegyék volt főispánját, a Lipót-rend lovagját, az Egyházi Fő- és Képviselő Tanács tagját, a kolozs-dobokai egyházkör felügyelő gondnokát. „A 64 éves férfi még munkaerejének teljességében volt, melytől a társadalom, a közélet, az egyházi és iskolai ügy a leggyümölcsözőbb és termékenyebb munkásságot várhatta. Olyan férfiu volt, akit a régi római világ *integer vir*nek nevezett. Hatalmas alakja jelzi jellemét, akaraterejének, fényes észbeli tehetségének erejét, intensitását. Ott van mindenütt, ahol a társadalom a maga kezdeményeihez világosan tervelő agyvelőre, szilárd és czéltudatos vezetésre, a kivitel nehézségeit legyőző akaraterőre szorul. Főispáni állásában a nemzeti gondolat erős és hatalmas támasza, nemcsak, hanem zászlóvivője. [...] Ahol élt, hatott és működött, ott az idő nem mult el úgy, hogy szelleme bélyegét minden intézményre reá ne nyomta volna. A kolozs-dobokai egyházkör egyházi és iskolai ügyei iránt a legmelegebb érdeklődést mutatta s példát adott rá, hogyan kell az előkelő világi állás fényét és tekintélyét az egyházi és iskolai ügyek érdekében felhasználni és gyümölcsöztetni."

J. K.

egyetlen szempont vezetett: az, hogy az egyházamnak nehogy kárt tegyek, hanem amerre járok, figyeljek oda, és amit rám bíznak, azt végezzem el. Nem emlékszem, hogy valaha is kiszóltam volna a számon valakinek, hogy „nem". Gyakorlatilag semmivel nem vagyok sem több, sem előkelőbb, sem magasabb feszültséget magában hordó ember, mint az átlag.

S. K.: Mi történt a rendszerváltás után?

F. D.: Kezdtek jönni az amerikaiak. S valószínűleg autóvezetői képességemből adódóan „az ölembe jöttek", egytől-egyig. Rájöttem, hogy ezt a kapcsolatot ápolni külön misszió. Mondtam a magas egyházi vezetésnek, hogy kérek egy kis parókiát valahol Kolozsvár környékén, hogy tudjam végezni ezt az ún. utaztatási programot. Célt is értem vele, mert évtizeden át abból éltem, és sokra vittem, mert azt hiszem, másodiknak kaptam meg az ún. *Living in Mission* kitüntetést. Szép dolog, jól esett, ilyent Erdélybe még nem hoztak haza. Sajnos, sokaknak nem volt ideje arra, hogy kezet fogjon velem. Tehát kikerültem Kolozsra papnak.

Ellenőrként egy alkalommal Nagy Zoltántól, az egykori szentiványlaborfalvi paptól kértem számon a pénzügyi dolgait, mert nem volt semmi megírva. Mondom, hogy hát csak eltartanak így is, s erre azt felelte: Mi? Én tartom el őket, s a méheim! Hát, Kolozs esetével egy kicsit én is így vagyok. Semmi esetre sem szeretném lebecsülni az egyházközséget, de tényleg rengeteg energiát és pénzt áldoztam rá. Az emberek lelke és hozzáállása természetesen kifogástalan, de özvegyek, idősek, kevesen vannak, alig bírják hordani a saját igájukat. Saját pénzemen hordattam össze a régi sírköveket, és – hadd ne dicsekedjek, de – két oldalra menő „megvalósításom" van abban a kicsi faluban az elmúlt hat esztendő alatt.

S. K.: Hogyan lett esperes?

F. D.: Az, hogy esperesi rangra emeltek, tekervényes folyamat. Bizonyos – ki merem mondani – összefonódások és érdekütköződések hevében edződött az acél, hogy egy régi kommunista könyvcímet idézzek. Nem volt mese, esperes kellett lennem, mert alulról úgy megtámogatott a közvélemény, a papság, az ifjúság és mások, hogy szinte kapacitáltak: vállaljam el. Tulajdonképpen lelkiismeretem szerint úgy érzem, hogy meg is érdemlem, s most már látom, hogy el is tudom látni.

S. K.: Mivel több az esperes, mint az egyszerű lelkész?

F. D.: Se a püspök, se az esperes semmivel sem felsőbbrendű a többinél. Ezt a *primus inter pares* elv alapján jól

folytatás a 6. oldalon

A norvégiai unitáriusokról

Unitáriusok Norvégiában? Igen, a tévedés kizárva.

Az alábbi összefoglalót abból az alkalomból ajánlom az olvasók figyelmébe, hogy a norvég állam április 29-én hivatalosan is bejegyezte az Unitárius Egyházat, és ezzel hivatalosította az unitárius vallásgyakorlatot is. A forrásként használt világhálós adattár szerzője Knut Heidelberg tiszteletes, aki angol nyelvre fordított egy pár történelmi adatot azok számára, akik a norvég nyelv ismerete nélkül nem boldogulnának a tájékozódásban. Ebből adunk alább rövid kivonatot.

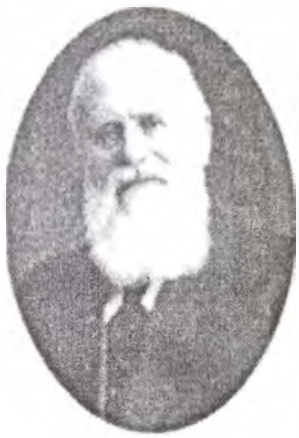

Kristofer Janson

Mit tudhatunk a „The Church of Brotherhood" (*Hittestvérek Egyháza*) 19. század végi unitárius istentiszteleti gyakorlatáról és ünnepeiről? Az istentiszteletek végzésének módjáról a fennmaradt énekeskönyvek, imádságok, prédikációk vallanak. A „The Church of Brotherhood" vasárnapi istentiszteleteken, böjti alkalmakon, nagy ünnepeken (karácsonykor, húsvétkor) gyűlt össze. Egyes források utalnak az aratás ünnepére, a virágok ünnepére, a gyermekek ünnepére is.

A gyerek- és felnőttkeresztelések szükség szerint történtek. Nem egyértelmű ugyan, hogy az úrvacsora ünnepi alkalmára külön napot tűztek-e ki, vagy az istentiszteletek alkalmával gyakorolták, de tudjuk, hogy ennek a liturgikus rendje a következő volt: a lelkész (leggyakrabban a *pásztor* megnevezést használják) bevezető beszéde, Biblia-olvasás az 1Kor 11,23–25 alapján, kötött szöveg felolvasása a következők szerint: „Egyétek ezt Jézus emlékezetére, Igyátok ezt Jézus emlékezetére." Mind a keresztelő, mind pedig az úrvacsoraszertartások jelképes jellegűek voltak. Hasonlóképpen a konfirmáció.

1895 és 1930 között egyetlen unitárius egyházközség volt hivatalosan bejegyezve Norvégiában – először „The Church of Brotherhood", majd „Unitarian Society" (*Unitárius Egyesület*) néven. Nem hivatkozhatunk pontos adatokra a tekintetben, hogy pontosan mikor is történt a névváltás, de 1905-től már az *Unitárius Egyesület*ről van tudomásunk. Az egyházközség kézírásos jegyzőkönyvi feljegyzése szerint a következő unitárius lelkészekről tudósítnak: Kristofer Janson (1895–1898; a Church of Brotherhood alapítója 1895-ben és az egyházközségi jegyzőkönyv-vezetés elindítója 1897-ben), Otto Hersem (1898 és 1904 között), Hermand Haugerud (1904 és 1930 között).

Ezekben az években 88 unitáriusról tudunk Oslóban (a város Kristiania néven volt ismert ezekben az években), Oslón kívül pedig Bergenben, Skienben, Stavangerben, Trondheimban. Az unitárius egyháztörténeti kutatás természetesen ma is folytatódik.

Az 1930-as években az unitáriusok száma megcsappant: 69 norvégiai unitáriusról van tudomásunk – majd húsz évvel később csupán 17-ről. Az ősi unitárius egyházközségek közül mára csupán egy maradt élő egyházközségként. Az 1978-as években új, magát unitáriusnak nevező csoportosulás tűnt fel, amely a dávidferenci unitárius egyház püspökének hatására alakult. Később e csoport beolvadt az *Unitárius Egyesület*be, és elindult az a bonyolult folyamat, amelynek végállomásaként a norvég állam bejegyezze mint *Szabad Unitárius Egyházközség*et. Hogy ebben az északi országban bejegyeznek egy egyházközséget, azt jelenti, hogy „valódi" egyházközségként ökumenikus segítséget kap az államtól és az önkormányzatoktól, és joga van hivatalos esketési szertartások végzésére. A lelkészt az az önkormányzat nevezi ki, amelynek illetékességi területén az egyházközség bejegyeztetett, és ettől a perctől kezdve a lelkész a többi vallás papjaival azonos jogokat gyakorolhat. Ez év április 29-étől kezdve tehát hivatalosan is létezik Norvég Unitárius Egyház, amelynek lelkésze Knut Klaveness Heidelberg.

Sándor Szilárd

Aki ellátogat a http://unitaren.blogspot.com oldalra, érdekes angol nyelvű olvasnivalót talál. Ez a világhálós cím a Norvégiai Unitárius Egyesület weblogja.

Ki az esperes...

folytatás az 5. oldalról

szem előtt kell hogy tartsuk... Legfeljebb hogy ezt a méltóságot a közvélemény megbecsülése adta, ezzel tehát nem lehet visszaélni, tiszteletben kell tartani. Amíg fölnéznek rád – főleg a kezdő papok, akik gyermekeid lehetnének –, előttük nem lehet elidétlenkedni az életet és azt a feladatot, amit rád bíztak. Annak dacára, hogy én soha a humoros és az ún. ziccerhelyzeteket ki nem hagyom. Én azt az embert, aki beállítja magának a 17. számú mosolyát és a 62. számú komoly képét, és áhítatos manóként minden asztal fölött összeborul, s a kezét összefogja és reszket belé, én azt nem szeretem. Tudom, hogyha halkan mondom el magamban, hogy „Istenem, adj erőt, életet, élelmet", az is pont olyan. Sokszor le is beszélem erről a teológusokat. Nem szeretem a kirakat-minőségű jelenségeket, nem hozzánk való. Én a jó viccet pont ugyanúgy szeretem, mint amikor a lelkem mélyéről imádkozásra van szükségem. Semmivel sem érzem magamat többnek, mint egy átlagos képességű pap, mégpedig egy olyan, akinek az életében, a papi pályán törés is volt, szenvedés, öröm, kilépés és visszatérés is. Gyakorlatilag végigjártam az élet minden zegzugát e pálya mentén.

S. K.: Milyen az esperes és a köri lelkészek közti kapcsolat?

F. D.: Én nagyon remélem, hogy tökéletes, szinte azt merem mondani, hogy felhőtlen annak dacára is, hogy némelyek talán úgy képzelik, hogy én könyököltem ezért a státusért. Egyáltalán nem. Mint esperes kellő komolysággal, megfelelő alázattal, de határozottsággal vittem végig az első esperesi vizitációmat. Nem felejtem el megjegyezni, hogy olyan csapatmunkáról van szó, amelyik erőt, bátorítást adott. Munkamegosztásban értük el céljainkat, és úgy éreztem, hogy a visszajelzések és az emberek tekintete, az oda-vissza menő hatások jók voltak. Nem kötelező, hogy mindenki szeressen, mint ahogy az sem, hogy mindenkit csak meglapogatni kell, hogy „jól van, fiam". A dolgok lényege és mibenléte az, hogy korrekt legyen az ember. Két, azonos kezdőbetűjű szó vezet a munkámban: tisztaság, tisztesség.

S. K.: Milyen volt látni az egyházkörben élő hívek gyülekezeteit?

F. D.: Jól ismerem őket. Tizenöt éven át pénzügyi felügyeletet végeztem. Ezelőtt tíz évvel minden parókián tudtam még azt is, hol van a ruhakefe és a cipőpucoló felszerelés. Minden pap gyermekét, családtagjait névre szólítottam, az apósokon és anyósokon át le a kutyáig. A mostani látogatás talán egy viszontlátás, hiszen még az épületeket is ismerem, a cserepektől a talpfáig.

S. K.: Mi a mai Unitárius Egyház legfontosabb problémája?

F. D.: A népességfogyás. Erre az érdekes kérdésre hadd feleljek egy kis politikai színezettel. Nagyon meg voltunk botránkozva, hogy december 5-én mi jött ki a népszavazásból az anyaország részéről. Én örvendek, hogy így alakult, mert nem szeretnék *két helyen* kettős, mégis *másodrangú* állampolgár lenni. Elég nekem másodrangú állampolgárnak lenni itt. Az Egyházunk is kettős kisebbségben élő egyház. Rátelepedett helyenként az ortodox expanzió, azonkívül pedig olyan keményen katolizálnak, hogy akinek gyenge a látása, az is észreveheti, hogy itt mi történik. Sajnos, egyik szorításnak sem látom az ellenszerét, csodaszerek nincsenek. Azt mondta annak idején Erdő János püspök, hogy itt a Kárpát-medencében az élet mindig kemény volt, és a népünk mindig meg tudott vele birkózni. Én nem merném leírni az Egyházunkat a Márai-hangulattal, miszerint a radioaktív hamu mindent eltemet, s majd megmaradunk egy képletben; avagy Ravasz László szerint: mint filozófiai érdekesség csodálatos az unitarizmus, de mint vallás erőtlen. Én nem hiszem, hogy csak képlet lesz belőlünk, s azt sem hiszem, hogy eltemet mindent a radioaktív hamu, bár az utóbbi időben sok volt a kísértés, árvíz, és ki tudja, milyen „fenevadak" jöhetnek még ránk.

S. K.: Hogyan néz ki a jövő erdélyi magyar unitárius egyháza?

F. D.: Van egy-két dolog, amit én másképp végeznék, de hát nem kérdezték tőlem, és nem bízták rám. Nem lenne ízléses, hogy egyházkormányzati kritikával álljak elé. Nem erre van szüksége a mi népünknek, hanem odafigyelésre. Nem hiszem, hogy akkora dráma következhet, amelyből ne lenne kiút.

„Lépéskényszer"

Sürgető feladatok a vidékfejlesztés terén

SUSTAINABLE RURAL DEVELOPMENT
TRADITIONAL AGRICULTURE
CHALLENGED BY EU ACCESSION

Fenntartható vidékfejlesztés és hagyományos gazdálkodás az EU-csatlakozás küszöbén témakörben május 9-e és 11-e között Sepsiillyefalván műhelymunkát szervezett az Aratás Reménysége Homoródért Alapítvány, az amerikai Project Harvest Hope, az Erdélyi Unitárius Egyház, valamint a Sapientia – Erdélyi Magyar Tudományegyetem Gazdasági és Humántudományi Kara. A műhelymunkán erdélyi unitárius gyülekezetek gazdálkodással foglalkozó tagjai mellett a Sapientia Egyetem oktatói és diákjai, valamint magyarországi, amerikai és hazai szakemberek vettek részt. A rendezvény védnöke dr. Szabó Árpád unitárius püspök, szakmai koordinátora Kolumbán Gábor, a Sapientia EMTE adjunktusa, az Erdélyi Unitárius Egyház főgondnoka volt.

A résztvevőknek Ángyán József, a gödöllői Szent István Egyetem Környezet- és Tájgazdálkodási Intézetének igazgatója, Jim Kleinschmit, az amerikai Institute for Agriculture and Trade Policy képviselője, Elek Sándor, a Sapientia-EMTE tanszékvezetője, Ligetfalvi Gábor, a Magyar Vállalkozásfejlesztési Alapítvány szakértője, Jakab István, a Magyar Gazdakörök és Gazdaszövetkezetek Országos Szövetségének elnöke tartott előadásokat. Ezt követően a műhelymunka résztvevői egyházi indíttatású vidékfejlesztési projekteket ismerhettek meg (az illyefalvi LAM Alapítvány, a gyergyószentmiklósi Agrocaritas, az oklándi Aratás Reménysége Alapítvány), majd a Romániai Magyar Gazdák Egyesületének és a Szarvasmarhatartók Egyesületének képviselői mutatták be szervezeteiket.

Az előadások után munkacsoportok alakultak, amelyekben a résztvevők három lényegesnek tartott témakörben folytattak eszmecserét: mezőgazdaság és hagyományos életforma, marketing és helyi termékek, valamint finanszírozási lehetőségek. A csoportos munkát Sánduly Edit és Herczeg Ágnes, a Sapientia-EMTE előadói, Jakab István, valamint Szabó Sámuel, a romániai SAPARD Program vezérigazgatója irányították.

A műhelymunka résztvevői szerint az EU-csatlakozás új helyzetet teremt a romániai vidéki régiók számára. A hagyományos életforma és gazdálkodás olyan értékeket hordoz, amelyek a korszerű vidékfejlesztési és tájgazdálkodási rendszerekbe átmenthetőek és fenntarthatóságuk érdekében támogatások biztosíthatóak EU-forrásokból. A megvizsgált kihívások és lehetőségek sürgős cselekvést igényelnek.

Mindezekért a résztvevők úgy látják: a multinacionális cégek korlátlan terjeszkedési lehetősége teljesen új marketingstratégiát követel meg a helyi közösségek számára. Folyamatos egyeztetés szükséges az egységes stratégia kidolgozása érdekében. Három szerveződés-típus létrehozása, illetve megerősítése szükséges – ezeken keresztül elérhetőek az uniós támogatások –: beszerző-értékesítő szövetkezetek, termelői-értékesítő szervezetek és termelői csoportok. Növelni kell a kommunikáció hatékonyságát, és az információ-áramoltatás módját összhangba kell hozni a gazdálkodók szokásaival. Fel kell készülni az elektronikus kereskedelem növekvő lehetőségeire. Fontosnak látszik támogatott környezetgazdálkodási rendszerleírást beilleszteni a román nemzeti vidékfejlesztési tervbe. Szükséges továbbá a történelmi egyházak által fenntartott intézmények, alapítványok, szakmai szövetségek közötti egyeztetés. Bár ma még túlságosan is az újdonság erejével hat, a tájspecifikus termékek márkavédelméről is ajánlatos gondoskodni. A vidék gazdasági konszolidálásához nélkülözhetetlen lépésnek látszik a közvetlen értékesítési lehetőségek biztosítása, helyi piacok teremtése a falusi vendéglátó-hálózatokon keresztül. A felvetett témák szakértői szintű kidolgozása érdekében fontos egy erdélyi marketing-szövetség megalakítása, szorosan együttműködve a meglevő egyházi és szakmai szervezetekkel, érdekképviseleti szervezetekkel, továbbá az érdekvédelmi szövetségek megerősítése, mint ahogy elmaradhatatlan feladat a gazdák közti összefogás támogatása, a keresztény és a hagyományos értékrend tudatosítása közösségi és egyéni szinten, a hagyományos gazdálkodási formák tudatos művelése, a föld szeretetének átadása. Ugyanebbe a népnevelői vonalba tagolódik be a gyermekek, fiatal házasok, értelmiségiek rávezetése a vidékért felelős magatartásra, ugyanakkor a gazdáknak is szükséges tájékozódniuk, képzéseken részt venniük, érdekeik védelmében aktívan és felelősen cselekedni.

Szoros ütemterv alapján kell, hogy elkészüljön a vidékfejlesztési stratégia, annak érdekében, hogy hatással lehessen a Román Vidékfejlesztési Program kialakítására a 2007 és 2014 közötti időszakra vonatkozóan.

A SAPARD új jogcímei szeptembertől nyílnak meg, a kormánynak azonnal ki kell adnia az új jogcímekre vonatkozó információkat, tájékoztatnia kell a gazdatársadalmat. Közvetlen feladat a „Transylvanian model of landscape management" (vagyis az erdélyi tájgazdálkodási rendszer) leírása, esetleges szabadalmaztatása. Tudatosítani kell, hogy minden társadalmi intézménynek (egyház, közbirtokosság, egyesületek és a helyi tanács) jelentős felelőssége van a vidéki problémák megoldásában. Elengedhetetlen a tanácsadók közvetlen megjelenése a gazdatársadalomban. Társadalmi kontrollt és nyomást kell gyakorolni a szakhatóságokra és a politikumra annak érdekében, hogy idejében tájékoztassák az érintetteket, az önkormányzatokat a lehetőségekről, és – nem utolsósorban – a magyar gazdatársadalom hiteles és érthető tájékoztatása céljából meg kell keresni azokat a szervezeteket, amelyek magyarra fordítják a román nyelvű dokumentációt.

(sajtótájékoztatás)

Éljen soká!

Tizenöt éves a Szentmihályi Vegyes Dalkör

Csak aki egy hosszú múltú dalárda zászlaját szemügyre veszi, csak az érzi meg igazán, milyen gazdag „életnedvek" áramolnak ezeknek a kórusközösségeknek a hajszálereiben: az egykorvoltakra való emlékezés, a közösségért hozott áldozatok értéke, az együtt-dalolás kimondhatatlan melege, kirándulások, körutak emléke, minősítő éneklések izgalma vagy a testvérkapcsolatok mentén szervezett látogatások és vendégfogadások maradandó „láza".

A tizenöt éve újraindult (torda- avagy alsófelső-) Szentmihályi Vegyes Dalkör V. Aranyosmenti Népdal-Kórustalálkozóját szervezte május 28-án. Öt kórus és két ifjúsági/gyermek néptánccsoport részvételével színpompás szombatot varázsolt a községközpontban a szervező Dalkör és az alsófelsőszentmihályi unitárius egyházközség.

Az ünnepelt kórus hatalmas, színpompás, hímzett zászlaja, a rákötött szalagok, a jelesek nevét megörökítő ezüst és réz névtáblácskák egyaránt egy hosszú, szép, kényszerből megszakított és felelősségérzetből újrakezdett út tanúságai. Ódon

folytatás a 8. oldalon

Jakabffy Tamás

Olvasói levél

Emlékezzünk néhai Fekete Lajos brassói unitárius esperesre, a kultúra és emlékezés napján, aki 1945. április 25-én váratlan hirtelenséggel hunyt el.

Én, egyetlen lánya, Fekete Kamilla, élek még 80 évesen, és emlékezem. A mai napon van 60 éve, hogy hazajöttünk Budapestről. A Hőgyes Endre utcai unitárius Misszióházban értük meg a felszabadulást. Egy marhavagont kaptunk, tíz nap alatt értünk haza. Édesanyám láttunkra elájult, olyan állapotban látott viszont. Egyenesen Aput látogattuk meg a Fellegvárban, oda voltak bezárva a brassói papok, doktorok, értelmiségiek – mint Vasvári Aladár római katolikus prelátus, Csia Pál református lelkész, Édesapám, Fekete Lajos unitárius esperes, dr. Papp Márton, dr. Kovács Béla és sokan mások. Groza Péter, mihelyt uralomra került, azonnal szabadon engedte a papokat, mert vétlenek voltak. Így tudott Apám Székelyudvarhelyre utazni 1945. április 5-én, rég látott szüleit meglátogatni. Segesváron megcsípte egy eltévedt, a felszabadítóinktól származó tetű, s hiába volt hét híres orvos a betegágya mellett a brassói V. Babeș utca 1. szám alatti papilakon, meg kellett halnia 47 éves korában. Innen kísérte végső nyugvóhelyére, Székelyudvarhely Tábor-negyedi temetőjébe nagyszámú brassói lakos április 25-én.

Fekete Lajos nemcsak esperes, hanem író, költő is volt, ezenfelül pedig jó családapa. Hátrahagyott művei nyomtatásban: Pusztai vándorlások – 1925, Ének a viharban – regény, 1931, Tovább a szirteken – nyomtatásra előkészítve, illetve legfőbb, maradandó alkotása, az „Unitárius Induló", amely a világon egyedi. Énekli is az ifjúság!

„Letűnt az éj, köszönt a nap,
Mienk az élet, dalra hát!
Munkára hív, serkent a vágy
követni Jézusunk szavát.
Egy Istenünk, vezérelj,
Szent kezed óvjon a bajtól!
Igaz ügyünket győzelemre vidd,
Előre együtt, előre mind!
Felénk egy boldogabb kor int!
Leng a zászlónk, egy az Istenünk!
Bár reng a föld, áll a mi hitünk!
Letűnt az éj, köszönt a nap,
Mienk az élet, dalra hát!"

Emlékünkben őrizzük meg hálásan!
Brassó, 2005. május 14-én

Egyetlen lánya, Kamilla
és három unokája:
Ildikó, Éva és Hajnalka

Éljen soká!

folytatás a 7. oldalról

papírok tanúsága szerint 1888-ban már négyszólamú férfikar működött Szentmihályon. Az első világháborút követően természetesen újraéledt a Dalkör működése, majd 1930-tól lehetővé vált, hogy a kórus vegyeskarként működhessen tovább. A 20. század második felében a kórus munkájára Bíró-Halmágyi Sámuel és Deák Lajos református lelkipásztorok, Köble István kántor-tanító, majd Erdős Mihály unitárius kántor, országos karnagy munkássága nyomta rá leginkább a bélyegét. (Megható pillanata volt a találkozónak, hogy Köble István ez alkalommal búcsúzott el „hivatalosan" a kórustól, átadva helyét a fiatal Szabó Zsombornak). A Dalkör ma tagja a Romániai Magyar Dalosszövetségnek és a Seprődi János Kórusszövetségnek (mindkét ernyőszervezet elnöke részt vett a kórustalálkozón), rendszeresen énekel a református és katolikus templomokban is; jelenlegi elnöke Dimén József unitárius lelkész.

Alsófelsőszentmihály unitárius templomában és a községi művelődési házban az ünnepelt kóruson kívül fellépett a Tordai Magyar Dalkör, az Aranyosegerbegyi Árvalányhaj Vegyeskar, az Aranyosgyéresi Református Vegyeskar és a Sárrétudvari Parasztkórus (a Szentmihályi Dalkör magyarországi testvérkara), továbbá a szentmihályi „Rügyek" magyar néptáncegyüttes és a fergeteges hangulatot teremtő „Fiii Moţilor" román néptáncegyüttes.

A „magas kultúrához" szokott fül számára talán helyenként csetlő-botló intonációk, apró ritmikai zavarok, érdes hangfogások is feltűnhettek. A látó szívű ember számára azonban sokkal szembeötlőbb az összefogott fegyelem, az egymással-törődés szeretete, a szívvel-lélekkel való *rész*-vétel. A profi zenészek nagy gyakorlattal, rutinosan, pénzért zenélnek. A kistelepülések dalárdái – így a Szentmihályi Vegyes Dalkör is – „belülről", a tanulás szeretetével, az önérték mély becsülésével énekelnek, és persze teljesen önzetlenül. A művelődési házban tartott „mini-kórusfesztivál" igazi ünneplésbe csapott át, amikor a szentmihályiak kórusa alapembereit, jótevőit, a dalárda életének kiapadhatatlan forrásait köszöntötte. Nem protokoll volt ez, hanem a valódi hála megnyilvánulása. Ekként köszönték meg – többek között – Köble Istvánnak a több évtizedes szakmai irányítást, a Dalkör „eszének és lelkének", Kereki Ildikónak a fáradhatatlan munkáját, Zeng János szentmihályi polgármesternek a folyamatosan érzékelt segítő jószándékát.

Természetesen az *Unitárius Közlöny* is hozzáteszi a maga „részét" a jókívánságokhoz: Isten adjon a Szentmihályi Vegyes Dalkörnek sok elégtételt a munkában, összetartást és türelmet, barátságot és örömet – „számos hosszú éven át"!

A Szentmihályi Vegyes Dalkör 1990 júliusában „nőtt ki" a Vadvirágkoszorú művelődési csoportból. 58 taggal indult, a közel 120 éves szentmihályi kórusmozgalom folytatójaként. 1993 óra rendszeresen énekelnek a református és unitárius ima-, illetve hiterősítő heteken, virágvasárnaponként a katolikus egyházközség is rendszeresen vendégül látja őket. A Sárrétudvari Parasztkórussal kialakított kapcsolatuk fejlődése magával hozta, hogy Tordaszentmihály és Sárrétudvari 2003-ban testvérfalui megállapodást kötött. 2001-ben rendezték meg az I. Aranyosmenti Népdal-Kórustalálkozót. Tizenöt évük alatt 157 fellépésük volt, ebből 91 egyházi jellegű.

Balról jobbra: Szabó Zsombor új karnagy, Köble István leköszönő karnagy, Guttman Mihály, a Romániai Magyar Dalosszövetség tiszteletbeli elnöke és Dimén József unitárius lelkész, a Szentmihályi Vegyes Dalkör elnöke

Első Akadémita Konferencia – avagy harmadik Akadémita Találkozó

„Mi akar ez lenni?" – kérdezték az első pünkösd reggelén lezajlott események szemtanúi. A cím láttán talán hasonlót kérdeznek az *Unitárius Közlöny* olvasói is.

Találkozó abban az értelemben, hogy a korábbi két hasonló jellegű munkaértekezlet folytatása volt. *Konferencia* azért, mert szervezése, lefolyása, a feldolgozott kérdések komolysága és aktualitása folytán több volt, mint egyszerű találkozó vagy munkaértekezlet (Sepsiillyefalva, május 25–27.).

A konferencián a következő akadémiták vettek részt: dr. Rezi Elek (Kolozsvár), Szentiványi Ilona (Budapest), Kászoni József (Budapest), Kovács Sándor (Kolozsvár), Kovács István Sándor (Kolozsvár), Czire Szabolcs és Ferenczi Enikő (Kolozsvár), Máthé Sándor (Brassó), Miklósi Vári Katalin (Debrecen), Gyerő Dávid (Kolozsvár), Mezei Csaba (Kolozsvár), Koppándi Botond (Torockószentgyörgy), Kiss László (Torda), Székely Kinga-Réka (Homoródszentpéter), Csete Árpád (Homoródalmás), Kovács István (Sepsiszentgyörgy), Pap Mária (Szentivánlaborfalva), Szász Ferenc (Brassó), Józsa István Lajos (Kökös).

A konferencia elsősorban a korábbi találkozók folytatásának igényéből született. És azért Illyefalván, mert ez a hely kedvező áron biztosította az eredményes munkához elengedhetetlenek feltételeket. Mindannyiunkban élt – ha csak tudat alatt is –, amit a korábbi alkalmak rendjén elmondtunk; az, amit

vállaltunk, de amiből oly kevés valósult meg. Ezek a gondolatok fogalmazódtak meg a rövid megnyitóbeszédekben is. Először dr. Rezi Elek, majd Kovács István ULOSZ-elnök szólt az összegyűlt akadémitákhoz, végül Pap Mária esperes szervező köszöntötte a konferencia résztvevőit. Merre tovább? Mit kezdünk a megszerzett tudással? – e kérdések köré csoportosította gondolatait.

A konferencia rendjén Kovács Sándor az erdélyi unitárius peregrináció rövid történetét vázolta, Csete Árpád a 20–21. századi peregrináció erényeit és hiányosságait foglalta vitaindító listába (Mezei Csaba közreműködésével). A teológiai elmélet és a lelkészi gyakorlat viszonyának mezejében Czire Szabolcs vezetett beszélgetést arról, hogyan látják a gyakorlatot a teológiai tanárok, illetve Székely Kinga-Réka – a „másik oldalról" –: hogyan látják a teológia oktatását a gyakorló lelkészek.

A konferencia második napján szakterületek szerint Rezi Elek és Kovács István (S) vezetett beszélgetést a rendszeres teológia körében, a gyakorlati teológia aktuális kérdéseiről Kovács István Sándor és Máthé Sándor vezetett vitát.

Az együtt-gondolkodó akadémiták a továbbiakra nézve (is) feladatokat tűztek ki maguk elé. Ekként a rendszeres teológia körében dr. Rezi Elek, Székely Kinga-Réka, Kovács István (S), a gyakorlati teológia területén pedig Kovács István Sándor, Máthé Sándor és Mezei Csaba vállalt koordináló szerepet.

Úgy érezhetjük, a konferencia elérte célját. Nagyon sok érdekes és értékes gondolat, elképzelés fogalmazódott meg. A végén éreztük igazán, mennyire kevés volt az együtt eltöltött idő, mennyi mindent el kellett volna még mondani. Ebből a hiányérzetből fakadtak a folytatás reményét kifejező gondolatok is, amelyek a konferencia záró ülésén hangzottak el.

Néhány idézet: „Egy konferencia ún. lelki félórával kellene, hogy kezdődjék. Jó lenne, ha mindenki elmondaná, milyen lelki töltettel jött, és mit vár a konferenciától. A jövőre nézve fontos a folytatás, aminek a lényege: megélni a teológiánkat, tisztábban érezni és látni, s azt továbbadni." „Örvendek, hogy a pozitív erők felülkerekedtek. Hangzottak el kemény szavak, amelyek mögött a gyanakvás, a bizalmatlanság áll. Minden olyan, amilyennek látjuk, hisszük. Ha fontos számunkra, amit teszünk, akkor úgy is végezzük a dolgunk." „Nem voltak különösebb elvárásaim. Kellemesen csalódtam. Úgy érzem, sokkal többet adhatunk egymásnak, ha komolyan vesszük egymást, ha odafigyelünk egymásra. Mert több lehetőségünk volt, tőlünk többet is vár a közösség, többet várnak kollegáink. Csak annyit

folytatás a 10. oldalon

Máthé Sándor

A szolga boldogsága

Emlékezés Kádár Lajos unitárius lelkészre halálának 50. évfordulóján

Június 13-a két gyermek szívébe idéz fájdalmat. Kádár Lajos (1902–1955) élete a hűséges, szolgálatkész lelkész élete volt.

Édesapja is lelkész volt. Csendes, becsületes, hűséges, szelíd lelkű, jó lelkipásztor, akinek példáját és hivatását követte azonos nevű fia is.

A Székelyföld egyik Homoródmenti falucskájában született, Gyepesen. Jó magaviseletű, szorgalmas tanuló volt a Székelykeresztúri Unitárius Főgimnáziumban, kitűnt iskolatársai közül. A teológiai főiskolán komolyan felkészült lelkészi hivatására. Erdővidék egyik nagy egyházközségében, Vargyason kezdte a munkát. A hívek megbecsülését és szeretetét annyira megnyerte, hogy azok későbbi (fogaras-nagyszebeni) egyházépítő munkájának mezejéről is visszahívják rendes lelkészüknek, ahol 1944-ig közmegelégedésre végezte munkáját. A háború szenvedéseit is át kellett élnie, kevés vagyonkája odalett, de megmaradt erős lelke, bízó ereje. 1945-től haláláig, 1955-ig Ádámoson szolgált. Közössége nemzeti öntudatát féltve 1945-ben megalakította az ádámosi magyar tannyelvű elemi iskolát, ahol a tanítást is elvállalta. A falu kulturális felemelkedését az általa szervezett és irányított kultúrcsoportok segítségével szolgálta.

Élete állomásain a kijelölt feladatokat eredményesen teljesítette, szolgálva egyháza és népe érdekét.

A temetést végző lelkész, a néhai Lukács Sándor által kiválasztott ige hűen jellemezte életét: „Boldog az a szolga, akit az ő Ura munkában talál."

Kádár Ildikó

Első Akadémita...

folytatás a 9. oldalról

vállaljunk és ígérjünk, amennyit meg is tudunk valósítani. Ez önbecsülés, önértékelés is egyben." „Alapvetően jól éreztem magam. Bánt, hogy még mindig a negatív retorika az uralkodó. Ha továbbra is ezt hallom, én mindig tiltakozni fogok ellene. Nem engedhetjük meg magunknak a széthúzást. Az túl nagy luxus, felelőtlenség lenne." „Nem vagyok akadémita, ezért köszönöm a meghívást... Az akadémiták mindenkor az európai kultúra terjedését szolgálták idehaza. Tegyék közkinccsé azt, amit hazahoztak. Ezt még nem látjuk, nem tapasztaljuk. Nagy Istvánt parafrazálva: Ki a sánc alól!" „Senkitől sem várhatunk, követelhetünk annyit, mint önmagunktól. Mégis motiválni kellene az embereket, mert enélkül nincs munka, cselekedet. Kényelmesebb az édes semmittevés. Dolgozni kellene!" „Ideje volna megszokni, hogy Egyházunkban lelkésznők is vannak, és az egyházi rendezvényeinken felügyeletet kell biztosítani a kisgyermekeknek... Örvendek, hogy a teológiai tanárok át tudták szervezni a vizsgarendet, hogy itt lehessenek."

Hisszük, hogy lesz folytatás. Ez közös elhatározásunk. Bízunk abban, hogy a következő konferencia szervezői figyelembe veszik e találkozó tapasztalatait, az elhangzott javaslatokat. A tervekhez és a valóra váláshoz adjon Isten nekünk önbizalmat, erőt, kitartást, hitet és cselekvőkészséget!

Erősödő gyökerek Marosszentgyörgyön

Lelkész- és énekvezér-beiktatás, torony- és harangszentelés

A címbeli kép rajzolódhatott ki mindazokban, akik május 28-án részt vettek az egyházközség templomtorony- és harangszentelő, lelkész- és énekvezér-beiktató ünnepi istentiszteleten.

1999. február 16-án az ifj. Kozma Albert és György Ince gondnok által összehívott keblitanácsi gyűlésen a tagok elfogadták az új torony építésének indítványát. Az építési munkálatok október 1-jén kezdődtek Horváth Lajos építkezési vállalkozó irányításával. Az egyházközség pályázati úton két alkalommal – 2000-ben és 2001-ben – kapott anyagi támogatást az Illyés Közalapítványtól. Céladományaival a wilmingtoni (Egyesült Államok) testvéregyházközség is jelentős mértékben segítette a munkálatokat. 2003. július 30-án a keblitanács határozatot hozott, hogy közadakozásra kell felkérni az egyháztagokat, és a vasárnapi istentiszteletek alkalmával, a hirdetések rendjén fel kell hívni a figyelmet a közös célra. E határozat gyakorlati alkalmazása gyümölcsöt hozott, és tovább lendítette a munkát. A pénzbeli adakozás mellett a gyülekezet tagjai – férfiak és nők egyaránt – derekasan kivették részüket a közmunkából. György László gondnok és Tóth Kis Ernő építkezési vállalkozó céladománya további segítséget jelentett. 2004 nyarán már a frissen meszelt, 17,5 méteres toronyban gyönyörködhettek a hívek, ugyanakkor elkészültek az ablakok és ajtók is.

Az új nagyharang súlya: 272 kg, a felfüggesztő fajárommal együtt 340 kg, 1,20 kg ezüstöt is tartalmaz. Az egyházközség képviselői 1998. október 30-án vették át a harangot, amelynek megöntéséhez az Illyés Közalapítvány is hozzájárult. Felirata: „Készült a marosszentgyörgyi unitáriusok és lelkes támogatók adományából az Úrnak 1998. évében. Készítette Rácz Sándor és fiai."

A Nyomátról származó kisharangot Suciu Mária adományozta 1998. március 22-én. Felirata: „Manchen Schaessburg Fusa per Michael- XXXVI." A kisharangot 2004 áprilisában vittük fel a torony legfelső szintjére. Az elektromágneses harangbekötést ákosfalvi szakmunkások végezték el 2004 júliusában. Ekkor készült el a kisharang felfogató járma is.

A wilmingtoni (Egyesült Államok) testvér-egyházközség küldöttsége a lelkészbeiktatáson. Fotó: Pálffy Ákos

2004. július 18-án – az egyházközség történetében első ízben – háromszori harangozással kezdődött a vasárnapi istentisztelet. Robert és Phyllis Wynn, a wilmingtoni testvérgyülekezet tagjai személyes adományukkal tették lehetővé a harangok bekötését.

Hosszas előkészületek (virágültetés, takarítás, közebéd- és szállásszervezés) után május 28-án sor került az ünnepi istentiszteletre. Nagy László esperes dr. Szabó Árpád püspök és az EKT üdvözletét és áldáskérését tolmácsolta. Kecskés Csaba köri jegyző a püspöki kinevezést olvasta fel. A wilmingtoni testvéregyházközség csoportja a *Spirit of Life* (Élet Lelke) kezdetű egyházi éneket szólaltatta meg. Beköszöntő egyházi beszédet Pálffy Tamás-Szabolcs lelkész mondott a Lk 16,19–29 alapján. Nagy László a Mt 7,12 és 2Kor 10,4 alapján mondott torony- és harangszentelő, lelkész- és énekvezér-beiktató beszédet (énekvezérünk Tar Imre). Az újonnan alakult egyházközségi kórus énekét követően az óvodás unitárius gyermekek a hitvallást, jelszót és fogadalmat mondták el. György László helybeli és Fekete Tamás szászrégeni gondnokok indították az üdvözlések sorát. Az egyházkör részéről Kiss Mihály nyárádszentlászlói lelkész köszöntötte a beiktatott lelkészt, énekvezért és az ünneplő gyülekezetet.

A testvéregyházközség részéről Stephanie Harnish és Phyllis Wynn mondtak

köszöntőt, amelyet Szántó Iván fordított magyarra. Nagy Gizella esperesné asszony saját tapasztalatból származó jó tanácsokkal köszöntötte a beiktatott lelkész feleségét. Az önkormányzat nevében Simon Ferenc alpolgármester szólalt fel, a helybéli pedagógusok nevében Kilyén Emma tanárnő mondott üdvözletet. Becsky Eörs helybéli református lelkész is köszöntőt mondott. Báró József tiszteletbeli esperes, nyugalmazott lelkész zárta az üdvözléseket. Kilyén Ilka színművésznő verses-énekes műsorát a *Hatalmas Isten* kezdetű egyházi énekkel zárta. Úrvacsorai ágendát Balázs Sándor szentgericei – egykori templomépítő – lelkész mondott Zsolt 27,4 alapján.

Örvendetes volt látni azt, hogy a gyülekezet tagjai szorgos munkával, áldozatvállalással járultak hozzá az ünnepség megszervezéséhez. Adja Isten, hogy tovább erősödjenek erdélyi unitárius Anyaszentegyházunk gyökerei Marosszentgyörgyön és Szászrégenben!

Pálffy Anna-Mária

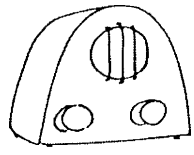

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Agnus Rádió, kéthetente, csütörtökön 7.30-kor.
június 30., július 14., 28.

Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből
Agnus Rádió, kéthavonta, vasárnap 12.30-kor.
július 10.

Meditáció – az elmélkedés műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Kolozsvári Rádió,
909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövidhullámon,
szerdai napokon, 9.00-kor.
július 13.

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, vasárnapokon.
június 26., július 31.

Tavaszi virágcsokor
unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert, Koncz László.
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
június 25., július 9., 23.

Unitárius félóra
a székelyudvarhelyi *Príma Rádió*ban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a *www.prima-radio.ro* címen.
Szerkesztik: Újvárosi Katalin és Demeter Sándor Lóránd.
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

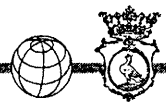

Május 26–27-én az erdélyi magyar történelmi egyházak közös szervezésében a kommunizmus idején elkobzott egyházi vagyon visszaadásának ügyében konferenciát tartottak Nagyváradon, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület székházában. Az Erdélyi Unitárius Egyház képviseletében Mikó Lőrinc előadótanácsos ismertette az unitárius vonatkozású adatokat, amelyek szerint a 86 elkobzott ingatlanból 24 került vissza egyházi tulajdonba. A konferencia nyilatkozatot adott ki a visszaadási folyamat törvénykezési és politikai megkönnyítésére való felhívással.

Május 29-én Bölönben falunapokat tartottak, amelynek keretében felavatták Pesterzsébet testvérváros adományát, Erzsébet királyné szobrát az unitárius felekezeti iskola melletti Díszkertben. Az istentiszteleten a szószéki szolgálatot Pap Mária, a háromszék-felsőfehéri egyházkör esperese végezte, id. Kozma Albert helyi lelkész köszöntőt mondott. A szobrot számos helyi és külföldi közéleti személyiség jelenlétében avatták fel.

Május vége és június eleje a 2004. esztendő egyházköri munkáját számba vevő egyházköri közgyűlések ideje volt. Május 28-án a székelykeresztúri egyházkör Kobátfalván rendezte meg közgyűlését, az istentiszteleten a szószéki szolgálatot Cserey Katalin firtosmartonosi lelkész végezte. Ugyanaznap volt a küküllői egyházkör közgyűlése is Medgyesen, az istentiszteleten Benedek Jakab segesvári lelkész prédikált. Június 3-a volt a marosi egyházkör közgyűlésének napja, helyszíne pedig Nyárádszentlászló, itt Pálffy Tamás-Szabolcs marosszentgyörgyi lelkész végezte a szószéki szolgálatot. Végül június 4-én a kolozs-tordai egyházkör közgyűlésére Tordán került sor, Koppándi-Benczédi Zoltán lupényi lelkész szószéki szolgálatával; a székelyudvarhelyi egyházkör közgyűlésének Székelymuzsna adott otthont, Kiss Ákos recsenyédi lelkész prédikálásával; a háromszék-felsőfehéri egyházkör közgyűlése Baróton volt, a szószéki szolgálatot Lakatos Sándor sepsiszentgyörgyi gyakorló segédlelkész végezte.

A Protestáns Teológiai Intézetben V. évet végzett unitárius hallgatók teológiai szakvizsgájára június 20–24-e között került sor Kolozsváron, a kétéves gyakorló segédlelkészi szolgálatukat kitöltött segédlelkészek lelkészképesítő vizsgája pedig június 20–21-én volt ugyanott. Az eredmények számbavételére visszatérünk.

Unitárius tanintézeteinkben elérkezett a 2004-2005-ös tanév bezárásának ideje. Elsőként a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium végzősei ballagnak, június 11-én. A Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium diákjainak június 16-án szól e tanévben utoljára a csengő. A Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Kara végzős hallgatóinak kibocsátási ünnepélyére június 26-án kerül sor, a kolozsvári Belvárosi Unitárius Templomból.

Adorjáni Károlyné szül. Incze Juliánna tiszteletes asszony életének 84. évében, 59 évi házasélet után, nehéz betegség következtében június 2-án Dicsőszentmártonban elhunyt. Férjével együtt a magyarzsákodi, pipei és szőkefalvi egyházközségek hűséges lelki vezetője volt, emellett tanítónőként dolgozott 1986-os nyugdíjazásukig. Temetésére június 5-én került sor a dicsőszentmártoni unitárius temetőben, a temetési szolgálatot Nagy Endre helyi lelkész-esperes végezte. A pipei egyházközség részéről Jenei Csaba lelkész, a szőkefalvi egyházközség részéről Nagy László volt lelkész, a marosi egyházkör esperese búcsúztatta. Emlékét hálásan megőrizzük.

Időt kell szánnunk rá

Tudósítás az UNOSZ kihelyezett választmányi gyűléséről

„Mindenek előtt pedig legyetek hajlandók az egymás iránti szeretetre, mert a szeretet sok vétket elfedez." (1Pt 4,8) Ez állt mottóként az idén másodszorra meghirdetett kihelyezett UNOSZ-választmányi gyűlés meghívóján, és ennek jegyében folytak a május 19-e és 21-e közötti munkálatok a Kolozsvártól 18 kilométerre fekvő Kiskapuson, a Dokkum panzióban. „Hozz magaddal kényelmes, sportos öltözéket, sok szeretetet, ügy iránti elkötelezettséget, nyitottságot, jó kedvet és jó ötleteket!" – ezzel hívta a tagokat a vezetőség, s a résztvevők vitték is magukkal fiatalos lendületüket, ötleteiket, tapasztalataikat, ügyszeretetüket, tenniakarásukat.

A meghirdetett program szerinti „ismerkedésre" első este került sor, amikor is a társalgó hosszú asztala köré gyűlt össze a meghívottak egy része. Sajnos, csupán tizenegyen mosolyogtak többnyire régi jó ismerősként egymásra, de másnap kiegészült a létszám tizenötre. Együtt voltak: Asztalos Klára, Ajtay Rozália, Ferenczi Enikő, Kádár Ildikó, Opris Emese, Paskucz Viola, Péterffy Enikő, Zsakó Erzsébet Kolozsvárról, Balázs Katalin Magyarszovátról, Domokos Lídia Kobátfalváról, Fekete Judit Nagyajtáról, Nagy Rozália Dicsőszentmártonból, Jakabházi Vera Segesvárról, Rüsz Éva Székelyudvarhelyről és Jakabházi Orbán Erika az ODFIE részéről. Sajnálatos módon betegség miatt nem lehetett jelen Szabó Magda elnök és Nagy Gizella alelnök. Más választmányi tagok objektív vagy ismeretlen okok miatt maradtak távol.

Kívül ború, belül derű. Az esős, hideg idő ellenére jó hangulatban telt ez a két nap. A reggeli tornától felfrissülve, kilenckor Asztalos Klára elnök rézcsengőjének hívó szavára, pontos időben kezdődhetett mindkét napon a tanácskozás. Elhangzott az elnöki beszámoló az eltelt időszak eseményeiről, az idei köri nőszövetségi közgyűlésekről, a pályázatokról, az UNOSZ pénzügyi helyzetéről és sajtókérdéseiről. Elkészült az idei kükkülődombói UNOSZ-konferencia forgatókönyve.

Kellemes és hasznos volt a kétnapos együttlét. Meggyőzte a vezetőséget arról, milyen fontos, hogy évente legalább egyszer sor kerüljön kihelyezett választmányi gyűlésre, ahol nyugodt körülmények között, az idő szorításától mentesülve a választmány megbeszélheti a Szövetség legfontosabb dolgait.

Jakabházi Vera

Üzenet itthonról

Kedves Barátnőm!

Szerda délután kaptam meg leveled, így gondolhatod, hogy frissiben az esti dalárdapróbán fel is olvastam, már amennyire a végét is el tudtam olvasni, mert valamitől a szemem fátyolos lett... Tudom, amikor úgy döntöttél, hogy el kell menned máshova dolgozni, mert itthon nem adatik meg a mindennapi kenyér, mert bezárták a gyárat, mert az új varrodában azt kérdezték, hány éves vagy, és nem azt, hogy hány bocskai nyakkendőt hímeztél és a fiaid egyetemen vannak, és minden vágyad, hogy ők ne menjenek el, hanem itthon maradjanak – akkor arra kérted a jó Istent, hogy nekik jobb legyen, hogy tanuljanak, hogy legyen munkahelyük, és hogy ismét együtt legyen a család.

Írod, hogy a magyar szóért fizetnek. Felolvasol, mert már a néni gyereke nem tud magyarul olvasni. Mégis magyar szóval bántanak, hogy elhagytad gyermekeidet... Mi, akik hiszünk Istenben, tudjuk, hogy a jó Isten megsegít és még sokat fogunk együtt énekelni, kézimunkázni, beszélgetni.

Május 26-án meglátogattuk a Lókodi Öregotthon lakóit. Gyönyörű nap volt. Együtt imádkoztunk. Lakatos Sándor segédlelkésszel és Váncsa Lajossal mentünk, Csilla, Jucika néni, Lencsike, Tóth Magdika néni és Samu bácsi. Tudom, te is jöttél volna velünk úgy, mint tavaly és azelőtt. Esetleg jövőre újra együtt megyünk. Az öregotthon lakói közül volt, akit már ismerősként köszöntöttünk, most 24-en vannak. A „Nagy Istenünk" elénekelése után Lakatos tiszteletes úr imádkozott felolvasva a kiválasztott igét. Gondnokunk meghatódottsággal olvasta fel a *Szeressétek az öregeket* című verset, majd Váncsa Csilla elénekelte a *Bálványosvár csonka tornya* című éneket. Azután a „Gondviselő jó atyánk vagy" egyházi énekünk hangzott el, mi pedig átadtuk a virágcsokrot és a csomagokat. Az öregotthon egyik lakója szívből jövő tiszta szavakkal, könnyel a szemében köszönte meg mind az anyagi, mind a szellemi ajándékot, és hogy fényt vittünk rövid időre a szürke, egyforma napjaikba. Kérte a jó Istent, fáradságunkért adassék meg nekünk, hogy mindvégig megmaradhassunk családunk, szeretteink körében. Nem panaszkodtak, nagy szeretettel gondoskodnak róluk az otthon munkatársai, de hiányzik a legszebb megszólítás: édesanya, édesapa, nagyapó, nagyanyó. Könnyeinkkel küszködve búcsúztunk az öreg Zsuzsika nénitől, Sanyi bácsitól, akik voltak fiatalok, boldogok, valamikor őket is szólították édesanyának, édesapának.

Május 28-án Árkoson vettünk részt a háromszéki egyházkör nőszövetségeinek évi közgyűlésén. Kérdezik, hol vagy?, hogy vagy? Csilla, Ildikó, Jucika néni, Katica, Éva, Éva néni, Enikő, Margitka, Irénke, Anna, Irma, Zsófi, Jóska, Dani, Géza, Samu bácsi és még a sok-sok ismerős mind nagy szeretettel gondolunk Rád.

Megkeresztelték a tiszteletes úrék kisfiát, Mátét. Szén Sándor tiszteletes úr vé-

gezte a szertartást nagyon szépen. Június 5-én konfirmálás lesz.

A dalárdában most egy holland és egy latin nyelvű éneket tanulunk. A következő levelemben elküldöm. Üdvözlöm M.-t és Zsuzsát. Örvendek, hogy tudtok találkozni. Nézd a Duna televíziót, hogy felvidítson. Látod, már három hónap eltelt, és így telnek a napok. Sok kitartást kívánok. Szeretettel gondolunk Rád és hiányzol. Imádkozunk Érted és gondolatban Veled vagyunk. Örvendek, hogy megkapod a *Közlöny*t Rodicától.

Sok-sok szeretettel

Magdi (Ferenczi Mária Magdolna)

A háló megtart minket

A kolozs-tordai egyházkör nőszövetségi találkozójának május 7-én a tordatúri lelkészi lakás adott otthont. Hajléka volt ez a szeretetnek, melegségnek, odaadásnak. Máriáknak és Mártáknak, akik kilenc nőszövetséget képviselve 45-ön voltak jelen.

Bodor Piroska lelkésznő a házigazdák nevében üdvözölte az egybegyűlteket, azután Jakabházi Orbán Erika kórházlelkész imája következett A rövid elnöki üdvözlést követően Kónya Ágnes és Zoltán meghívott előadók ültek be a körbe. Bodor Piroska irányításával szőttük az ismeretségek hálóját, egymásnak adogatva a gombolyagot. A családterapeuta-házaspár segítségével kiscsoportos megbeszélésen alkottunk véleményt a család életszakaszairól – új házasok, első gyerek, kamaszkor, kirepülés a fészekből, öregkor, üres fészek. Feltártuk az adódó nehézségeket és azt is, hogyan lehet ezeket orvosolni. Megállapítottuk, hogy az egészséges család jellemzői – minden szakaszban – a bizalom, a kölcsönös elfogadás, egymásra figyelés és a feltétel nélküli szeretet.

Ezután került sor a nőszövetségek beszámolóira. Megtudtuk, hogy *Alsófelsőszentmihályon* november és március között hetente találkoznak, József Attila-emlékműsort tartottak, farsangi és nőnapi műsoros teadélutánt rendeztek, borítót varrtak az énekeskönyvekre, és besegítettek az imaheti lelkészek és az esperesi vizsgálószék ellátásában. *Besztercén* – bár kevesen vannak – elbúcsúztatták a volt lelkészüket, és karácsonyi szeretetvendégségen ismerkedtek új lelkészükkel. *Kolozsváron* a nőszövetség külön munkacsoportokban dolgozik. A segélyező bizottság tagjai gyógyszert és ruhát osztanak, keresztelői csomagokat ajándékoznak, az időseknek élelmiszercsomagokat készítenek. Működik a kézimunka- és szövőkör, de fiatalabb asszonyokat is szeretnének bevonni a tevékenységbe. Havi találkozóikon emlékműsorokat tartanak, előadásokat hallgatnak. *Komjátszegen* terményt gyűjtöttek és Lókodra vitték, meglátogatva az öregotthon lakóit, megvendégelték a vizsgálószék tagjait, tervezik az egyházközség zászlójának elkészítését, és több tevékeny tagot szeretnének bevonni a nőszövetségbe. *Magyarszováton* a hagyományhoz hűen szőttek (ravatalozót), megtartották az öregek vasárnapját, a Passiót közösen adták elő, megünnepelték a nőnapot és március 15-ét. Lókodra látogattak, és

laskát készítettek eladásra. *Mészkőn* papilakot, tanácstermet meszeltek, terményt gyűjtöttek a Kollégium részére, hozzájárultak a gyermekek karácsonyi csomagjához, megünnepelték a nőnapot, és ellátták a vizsgálószék tagjait. *Sinfalván* az Ifjúsági Egylet bevonásával terményt gyűjtöttek a Kollégium és a Teológia étkezdéjének, műsoros szeretetvendégségeket rendeztek, megtartották a Nők Világimanapját és nőszövetségük tíz éves évfordulóját ünnepelték meg. *Tordán* hetente találkoztak, verseket, énekeket tanulnak, ételrecepteket cserélnek, előadókat hívnak meg. Megemlékeztek József Attiláról, meglátogatták a betegeket, és Lókodba is eljutottak. Kirándulást szerveztek Vajdahunyadra, besegítettek az imaheti vacsorák készítésénél. *Tordatúron* megtartották az öregek vasárnapját, vendégül látták a nagyajtai nőszövetséget, és együtt gyöngyöt fűztek. Helyi recepteket (túri rétes) gyűjtenek, amit szeretnének megjelentetni, Lókodra látogattak, a közmunkázóknak ebédet készítettek, részt vettek a lelkészek megvendégelésében az imahét alkalmával.

Asztalos Klára elnök felkérte a nőszövetségek képviselőit, hogy írjanak gyakrabban a *Nők Világa* és az *Unitárius Közlöny* részére. Felhívta a figyelmet, hogy aki teheti, ajánlja fel adója 1%-át az UNOSZ javára.

Összejövetelünket Józan Erzsébet korát meghazudtoló frissességgel előadott szavalatai gazdagították.

A megbeszélés után gazdagon terített asztalok vártak, köszönhetően a tordatúri asszonyok lelkes munkájának. Reméljük, a most megszőtt hálóhoz a többi nőszövetség is hoz majd egy-egy erős fonalat, amely még tartósabbá teszi közösségi tevékenységünket.

Dimény Csilla, Pálfi Ildikó

Pályázati felhívás

Az UNOSZ (Unitárius Nők Országos Szövetsége) pályázatot hirdet az országos nőszövetség szimbólumának (logójának) megtervezésére. A nyertes szimbólum szerepelni fog az UNOSZ dokumentumainak fejlécén, minden kiadványán, a pecséten és zászlón.

A jeligés pályázat legyen színes, de fekete-fehér nyomtatásra is alkalmas. Olyan elképzeléseket várunk, amelyek utalnak a nőszövetség munkájára, az unitárius szellemiségre, de ne használják a már meglevő szimbólumokat.

Méret: A5 formátum.

A jeligés pályázatok beküldési határideje: **augusztus 15.**

Cím: Unitárius Nők Országos Szövetsége, románul: Asociaţia Femeilor Unitariene din România, 400750 Cluj-Napoca O.P. 1, C.P. 24, postán, vagy személyesen az egyházi központ titkárságán lehet leadni.

A nyertes pályázatot 100 USD díjjal jutalmazzuk.

A beérkezett pályázatokat a 2005. szeptember 3-i küküllődombói országos konferencián fogjuk bemutatni és a tagság véleményét figyelembe véve szeptember folyamán döntünk.

Az UNOSZ vezetősége

Országos vallásolimpia színhelye volt a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium. Az első vallásolimpiát az egyházi VEN-bizottság kezdeményezésére hat város diákjainak részvételével szervezték május 20-a és 22-e között.

Játék és tudás, remény és tapasztalat

Negyvennyolc dicsőszentmártoni, kolozsvári, marosvásárhelyi, sepsiszentgyörgyi, székelykeresztúri és székelyudvarhelyi fiatal mérte össze tudását ezen az első – remélhetőleg hagyománynyitó – vetélkedőn. A szervezők a IX.-esek számára bibliaismereti, a X.-eseknek egyháztörténeti, a XI.-esek számára pedig etikai tárgyú versenypróbát irányoztak elő (a ballagás és érettségi időbeli közelsége miatt XII.-esek nem vettek részt az olimpián). Az írásbeli tételeket Csáki Levente kénosi lelkész, Udvarhely-köri VEN-előadó állította össze – az olimpikonok és a minősítő vallástanárok nagy megelégedésére, hiszen a kitűzött feladatok a versenyzők tárgyi tudásáról, kreativitásáról, önálló gondolkodásáról egyaránt részletes „portrét" rajzolhattak. A bírálóbizottságot jórészt az olimpikonok vallástanárai alkották – Andrási Benedek keresztúri, Lakatos Sándor szentgyörgyi, Bencze Ilona udvarhelyi, Kovács Sándor dicsőszentmártoni és Solymosi Zsolt kolozsvári tanárok –, illetve az udvarhelyi Varga István, a vásárhelyi Jakabházi Béla-Botond és a már említett Csáki Levente.

A vallásolimpia igen hasznosnak bizonyult az illetékes egyházi tisztségviselők és a valláserkölcsi nevelésért felelősséget hordozó minden munkatárs számára egyaránt. Tanulságok és „kiderülések" alkalma volt a kolozsvári megmérettetés. Örömre adhat okot, hogy a teológiai líceumok (a székelykeresztúri gimnázium és a kolozsvári kollégium) mellett komoly, elkötelezett vallásoktatási munka folyik más iskolákban is. Fényes bizonyságot szolgáltatott erre a dicsőszentmártoni XI. osztályos Hunyadi Andrea Erzsébet, aki – bár szórványvidéki román iskolába jár – kiváló teljesítményt nyújtott etikai tárgykörű dolgozatával, amelynek témafelvetésével (kábítószer- és alkoholfüggőség) erkölcsi ítélőképességét, újszerűség iránti fogékonyságát, alkotókészségét igazolhatta – hasonlóan a többi helyezetthez. Egyértelművé vált, hogy a „világi" iskolák diákjai a heti három órában vallást tanulókkal is remekül fel tudják venni a versenyt. A hittel és a konkrét helyzetekben „színvallásra kényszerülő" unitárius valláserkölcsi magatartással is kínálkozott alkalom szembesülni azon a hitértelmező esti beszélgetésen, amely többek számára a megnyilvánulások mélysége, őszintesége folytán marad emlékezetes.

A vallásolimpia minősítő szakaszát izgalmas és megdolgoztató csapatjáték egészítette ki, Solymosi Zsolt irányításával. A nyolc, egyenként hattagú csapatot különböző városok és különböző évfolyamok fiataljaiból állították össze a szervezők – ezzel mozdítva elő az ismerkedést, az egymásra-hangolódást. Négy bibliai jelenet (jézusi példázat) és négy etikai alaphelyzet (családon belüli agresszió, alkohol, korai terhesség, eutanázia) szerepjáték által való bemutatását kellett megoldaniuk a csapatoknak. A csekély 15 percnyi előkészület után kiváló, humorban, gondolati és erkölcsi mélységben, előadásbeli színességben bővelkedő bemutatót láthattak a résztvevők és más kíváncsiak.

A kolozsvári vallásolimpiát betetőző istentiszteleten Solymosi Zsolt, Andrási Benedek, Lakatos Sándor és Csáki Levente lelkészek „közmunkával" teremtettek egyedi, felejthetetlen hangulatot, amely vélhetőleg hosszú időre szolgál lelki útravalóul a nemes versengésben egységre törő fiatalok számára.

Az olimpián a következő eredmények születtek:

IX. osztály: I. díj: Ferencz Ildikó (S.szentgyörgy), II. díj: Gergely Noémi (Sz.udvarhely), III. díj: Varró Rebeka (Sz.keresztúr), dicséretben részesült: Sólyom Melinda (M.vásárhely), Bokor Edit (K.vár) és Balázs Tünde Imola (K.vár)

X. osztály: I. díj: Tímár Zsolt (Sz.keresztúr), II. díj: Demény Enikő (K.vár), III. díj: Mátéfi Tímea (Sz.keresztúr), dicséretben részesült: Molnár Imola (Sz.keresztúr) és Salat Ágota (M.vásárhely)

XI. osztály: I. díj: Jakab Orsolya (Sz.keresztúr), II. díj: Bakk Liza (K.vár), III. díj: Hunyadi Andrea Erzsébet (Dicsőszentmárton), dicséretben részesült: Dénes Emőke (Sz.udvarhely)

Városok szerinti bontásban a legtöbb helyezést Székelykeresztúr (4) érte el, majd Kolozsvár (2), egy-egy helyezést vihetett haza Székelyudvarhely, Sepsiszentgyörgy és Dicsőszentmárton.

A történelem első erdélyi unitárius vallásolimpiájának ünnepélyes megnyitója az unitárius Egyházi Központ Dávid Ferenc dísztermében. Negyvennyolc ifjú mérte össze tudását és kreativitását.

A Polis könyvesbolt vezetője, Magyari Eszter felajánlására kitűzött értékes különdíjat, egy bibliai lexikont a dicsőszentmártoni csapat (négy olimpikon és kísérő tanáruk) nyerte el.

A vallásolimpia lebonyolításában a János Zsigmond Unitárius Kollégium diákjai alaposan kivették a részüket. Az ő szervezettségük és találékonyságuk révén vált a rendezvény gördülékennyé, problémamentessé, jóvoltukból nem került sor programcsúszásokra. A X. H. osztály diákjai cukrászdát működtettek, ahol a megfáradt vagy feszült idegzetű olimpikonok jutányosan kaphattak be némi házi készítésű süteményt, koffeingazdag üdítőt vagy alkoholmentes kávét.

Jakabffy Tamás – Vörös Alpár

Nosztalgia, egyház, család

A címbeli három szóval írható körül a május elején lezajlott *Fiatal felnőttek találkozója*. Második alkalommal került sor május 6-a és 8-a között arra a találkozóra, amelyre elsősorban azokat vártuk, akik az elmúlt években egyleteztek, de mára munkahelyi, családi okok miatt – vagy egyszerűen az életkorból fakadóan – nem részesei az ODFIE keretében kifejlődött unitárius ifjúsági mozgalomnak. A résztvevők között természetesen így is helyet kaptak azok, akik még/már „vén egyleteseknek" számítanak, illetve a székelyderzsi házigazda egyházközség egyletezni akaró fiataljai is.

A találkozó nyitányaként az „újraismerkedés" jegyében bemutatkozó beszélgetésre került sor. Ennek keretében ki-ki felvázolta az egyletezéshez kapcsolódó múltját és/vagy jelenét, felelevenítette legemlékezetesebb egyleti élményét, tudását a mai ODFIE-ről. Végül mindenki beszélt az Erdélyi Unitárius Egyházzal való jelenlegi viszonyáról. Komolyabb és lazább hangvételű egyletes vallomások, vicces történetek tarkították élményszerűvé az estét.

A szombat reggeli áhítatot követően Demeter Sándor Lóránd lelkész mutatta be a székelyderzsi templomvárat. A napot Pál Tünde sepsiszentgyörgyi vallástanár előadása emelte magas szakmai színvonalra. Mondanivalóját a család- és gyermekvédelem témakörében kezdte, majd az egyén pszichológiai jellemvonásait ismertetve a párkapcsolatok megértését, fejlesztését és megtartását helyezte előadása középpontjába. Ez utóbbi már csak azért is találóbb volt, mivel – néhány személy kivételével – a fiatal felnőttek találkozóján többnyire még a családalapítás előtt álló résztvevők voltak jelen. Az ebédszünettel tagolt előadássorozatot helyzetgyakorlatok és esetleírások kísérő elemzései tették színesebbé.

Késő délután Szabó László irányításával került sor arra a beszélgetésre, amelynek célja az Unitárius Egyházzal való együttműködési lehetőségek felvázolása volt. A rövid helyzetismertetés után a résztvevők érintették a lelkészek szerepét és vállalásait egy egyházközség élén, kapcsolatát a hívekkel, a fiatalokkal stb. A téma összetettsége szétfeszítette volna a program és a rendelkezésre álló idő kereteit, ezért a következő találkozón a felmerült igények alapján ennek folytatása várható. Harmonikaszó mellett kötetlen beszélgetés, éneklés zárta a napot. A találkozón több alkalommal is felmerült e rendezvény további sorsa. Újabb ötletek, tervek születtek. A folytatásban számítunk a régi egyletesek minél szélesebb körű részvételére.

Sándor Krisztina

Felfedezők

(V–VIII. osztályok)

Összegzés

I. szakasz

Kedves Felfedezők, kedves Barátaink! Íme, a végéhez értünk izgalmas, kutakodással és talán a felfedezés örömével is teljes szellemi kirándulásunk I. szakaszának. Valamennyi versenyzőnek gratulálunk a megmérettetéshez oly szükséges bátorságért, kitartásért és azért az érdeklődésért, amely nélkül nem születhetne meg egyetlen felfedezés sem. Gondolom, érdekes volt megismerkedni magyar népünk, Unitárius Egyházunk és egyetemes kultúránk egy-egy titkával, személyiségével, történésével határon innen és túl, akár az óceánon túlról, Amerikából is. Mindezek mellett azonban talán jobban megismertétek önmagatokat is: mennyire vagytok figyelmesek, kitartóak, pontosak és – miért ne? – becsületesek, igényesek. Meg hogy mennyire tudtok lelkesedni és másokat is biztatni, a játékba bevonni. Mennyire tudtok-tudunk egy csapatban *össze*játszani.

Most kérlek, figyeljetek arra is, mennyire tudtok a magatokén kívül egymás eredményeinek is örülni! Válaszaitokból mi is sokat tanultunk.

Következzen az eredményhirdetés – de előbb olvassátok el figyelmesen az alább következő megjegyzést.

A továbbiakra nézve kívánunk Nektek és lelkes Irányítóitoknak, Segítőiteknek kellemes, szép vakációt, a nyerteseknek őszinte örömet és további sikert. Ügyesek voltatok; köszönjük, hogy együtt játszhattunk. A viszontlátásra ősztől az *Unitárius Közlöny* lapjain is!

Megjegyzés: Ha egy versenyző beszervez még valakit, az ígérethez híven pluszpontot kap. Abban a fordulóban elért pontszámai megduplázódnak! Tekintettel arra, hogy 20 alatti volt a versenyzők száma, Sánduj Róbert visszamenőleg részesült megduplázott pontszámban. Gratulálunk – úgyszintén – Gergely Attilának is.

1.	**Gergely Attila**, Székelyudvarhely	**174** pont
2.	**Györgyilyés Izolda**, Kökös	**160** pont
3.	**Józan Júlia**, Tordatúr	**160** pont
4.	**Fekete Ágnes Heini**, Nagyajta	**155** pont
5.	**Mihály Blanka**, Nagyajta	**155** pont
6.	**Máthé Eszter Etelka**, Gyergyószentmiklós	**125** pont
7.	**Gáll Levente**, Székelyudvarhely	**82** pont
8.	**Görtner Szilárd**, Székelyudvarhely	**45** pont
9.	**Szilágyi Krisztina**, Székelyudvarhely	**45** pont
10.	**Sánduj Róbert**, Székelyudvarhely	22+22 = **44** pont
11.	**Szász Tikosi Zalán**, Székelyudvarhely	**40** pont
12.	**Hankó Szabolcs**, Székelyudvarhely	**39** pont
13.	**Cotar Dániel**, Székelyudvarhely	**35** pont
14.	**Máthé Erika**, Székelyudvarhely	**25** pont
15.	**Pap József**, Székelyudvarhely	**15** pont

Az első hét helyezett nyári táborozást nyert, a többiek könyvjutalomban részesülnek.

Meglátásaitokat, véleményeteket, ötleteiteket szeretettel várjuk. Postázzátok a címemre, ahogyan a válaszokat (Fekete Levente, 527005 Aita Mare, Str. Főút 349. jud. Covasna).

Isten áldjon!
Fekete Levente

Lapszámunk szerzői: **Dimény Csilla** képzőművész, tiszteletes asszony (Alsófelsőszentmihály), **Fekete Levente** – lelkész (Nagyajta), **Ferenczi Mária-Magdolna** agrármérnök, (Sepsiszentgyörgy), **Jakabházi Vera** némettanár (Segesvár), **Kádár Ildikó** vegyészmérnök (Kolozsvár), **Kecskés Csaba** segédlelkész (Marosvásárhely), **Máthé Sándor** lelkész (Brassó), **Pálffy Anna-Mária** lelkész (Ikland), **Pálfi Ildikó** énekvezér (Sinfalva), **Sándor Szilárd** lelkész (Jobbágyfalva–Nyárádszereda), **Simó Edmund** (Sepsiszentgyörgy), **Vörös Alpár** fizikatanár, VEN-előadótanácsos (Kolozsvár).

Közmondások

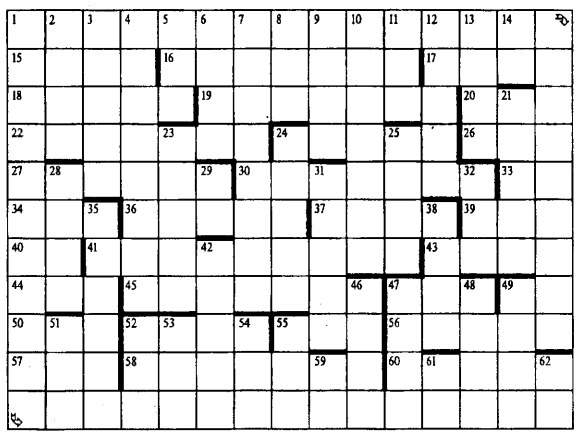

Vízszintes: **1. Magyar közmondás.** 15. Vajféle. 16. Színházi produkció. 17. Úri fiúcska. 18. Egy magyar ...., Jókai regény címe. 19. Tíz év. 20. Van ilyen halász is, vadász is. 22. Finom étel. 24. Énekes együttes. 26. Fonalat készít. 27. NATO főtitkár volt, Javier ... . 30. Kosárból a földre fordít. 33. Két csepp méz! 34. Csapadék. 36. Itt vannak a piramisok. 37. Számszerű tény. 39. Nem mozog. 40. Holland autójel. 41. Vásári forgatag. 43. Sánc. 44. Taszít. 45. Céltalanul járkáló. 47. ... Kaleh, dunai sziget volt. 49. Varróeszköz. 50. Minden rendben! 52. Autós csillagtúra. 55. Iskolai bútor. 56. Dinnyét próbál. 57. Északi szarvasfaj. 58. Betervező. 60. Franciaországi folyó.

Függőleges: **1. Magyar közmondás.** 2. Betűvetés. 3. A dinamit feltalálója (Alfred). 4. Bőröndbe pakol. 5. Sérülés. 6. Elhamvad. 7. Magasodó. 8. Féltucat. 9. Köszönési forma. 10. Hevesen ide-oda mozgó. 11. Bukaresti egyetem betűjele. 12. Metélt. 13. Főúri rang. 14. Kén és fluor vegyjele. 21. Minőségéből veszítő. 23. Női név. 24. Orkán. 25. Vezetékben kering. 28. A norvég főváros. 29. Névelő. 31. Ügyetlen, oktondi. 32. Ajtót szélesre nyit. 35. A mamut is ez. 38. Mazsola rajzfilmbeli barátja. 42. Régi autótípus. 46. Férfinév. 47. Fasor. 48. Amely személyek. 49. Teher. 51. Sárga, nemfémes kémiai elem. 52. Élősködő állatka, ...atka. 53. Alma-..., a kazah főváros. 54. Fohász. 55. Nemzetközi íróklub. 59. Üres zug! 61. Pajta. 62. Tova.

Sinka István balladái

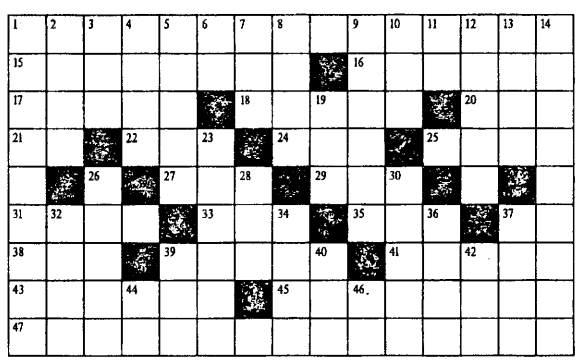

Vízszintes: **1. A költő egyik balladája.** 15. Mészkőféleség. 16. Tenyeres - ..., mokány. 17. Sík. 18. Kaszálókon élő gyomnövény. 20. Svájci folyó. 21. Rangjelző. 22. Ollós állat. 24. Nóta. 25. Gabonát vág. 27. Világtalan. 29. Vuk első zsákmánya Fekete István regényében. 31. Az achát egyik fajtája. 33. Talál. 35. Keleti uralkodói cím. 37. Kicsinyítő képző. 38. Biztonsági szerkezet. 39. Kendert tör. 41. „... legyünk, vagy szabadok?" (Petőfi). 43. Vakond testrésze. 45. Ismeretlen helyre. **47. Sinka másik balladája.**

Függőleges: 1. Vándorszínészek régi pénzgyűjtési módja. 2. Hatalmában tart. 3. Központi csillagunk. 4. Orosz férfinév. 5. Hidrogén-klorid. 6. Üres tan! 7. Vidám. 8. Odanyújt. 9. Szóban való célzás valamire. 10. Indulatszó. 11. Olló közepe! 12. Zenedráma. 13. Volt, régiesen. 14. Finom prémféleség. 19. Régi súlymérték. 23. Erdei kunyhó. 26. Ilyen tévedés történik meccsvezetés közben. 28. Káposztafajta. 30. Francia női név. 32. Esküvő. 34. ... tesz, becsap. 36. Kiabálás az erdőben az eltüntek után. 37. Szilícium. 39. A megtett út. 40. Kis házikó. 42. ... herceg, operett cím. 44. Két római ötvenes. 46. Skálahang.

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvénymegfejtések beküldési határideje: **augusztus 5-e**. Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe. A nyertes nevét augusztusi lapszámunkban közöljük.

Áprilisi rejtvényeink megfejtése: *Tájszavak totója* – x, 1, x, 2, 1, 2, 2, 1, 2, 1, 1, x, x, 2; *Népi bölcsességek* – Több ház, mint templom; Egy kápolna nem templom.

Könyvjutalmat nyert **Mihály Blanka** nagyajtai olvasónk. Gratulálunk!

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos
esetleges reklamációk:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.
Kéziratokat nem őrzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.
7. szám. 2005 július
Ára: 0,70 lej, előfizetőknek: 0,50 lej

EU-ösvényen

Jellem és egyháziasság

Az egységesülés témája, amióta csak közbeszéd tárgya lett, sokak fantáziáját, érdek- és érzelmi világát mozgatta meg az „eurokonform" jóléti őrülettől a magyar nacionalizmusig ívelő skálán. Aki ma a nemzeti sajátosságok védelmének hadizászlaja alatt hevesen bírálja az euro-integrációba való beszállásunkat, már az is csak a közhelyes magatartások egyikét testesíti meg, akár igaza van, akár nem. A másik oldalon, közvetlenül a 7000 eurós havi fixnek tapsikoló romániai EU-megfigyelők mellett, ott tülekedik a huszonéves, jólfésült romániai (magyar) „Eurojugend", azok a fiatalok, akik különféle civil szervezetek, gazdasági és politikai szempontból egyaránt „trendi" csoportosulások szószólóiként úgy belemerültek az éppen menő terminológia makogásába, hogy már a gondolkodásukból is hiányoznak a kötőszavak vagy a névutók.

Szóval – mint tudjuk – már nagyon úgy néz ki, hogy be fogunk sikolázni az Európai Unióba. Hogy ez nálunk kinek jó, kinek rossz, az egyelőre jobbára világnézeti kérdés. De választható egy további nézőpont is: az Unióé. Miért jó – vagy legalábbis miért nem elviselhetetlen – az EU-nak, ha ezt az országot, amelyben élünk, beereszti magába? Mert, ugye, azt talán a legnaivabbak sem gondolják, hogy az Unió számára kéjes örömet okoz Románia meg Bulgária bekebelezése.

De ne nyissunk most ösvényt se a politikum, se a gazdasági valóságok felé. Nézzük meg a dolgot a kultúra szempontjából!

E tekintetben pedig – ha csak rajtam állna – én inkább megvédeném Európát tőlünk.

folytatás a 4. oldalon

Jakabffy Tamás

Az élő egyházban sok zajos gyerek és fiatal van.
Ahol tökéletes a csend, az halott egyház.

Az élő egyházban mindig új utakat keresnek.
Ahol soha nem változtatnak semmin, az halott egyház.

Az élő egyház nagy álma Isten országa.
Ahol rémálmok uralkodnak, az halott egyház.

Az élő egyház növekszik, ezért nem emlékszik mindenki a másik nevére.
Ahol hosszú időn át változatlan nevek vannak,
az halott egyház.

Az élő egyház bátorságra, haladásra hív.
Ahol soha semmit nem kockáztatnak, az halott egyház.

Az élő egyház kötelessége a misszió.
Ami mindenét önmagának tartja meg, az halott egyház.

Az élő egyház megbocsát, és tud bocsánatot kérni.
Ahol soha nem hibáznak, az halott egyház.

Az élő egyház felhasználja hagyományait és lehetőségeit, hogy az embereket szolgálja.
Ahol hagyományok megőrzésére és a lehetőségek kiaknázására embereket használnak fel, az halott egyház.

Az élő egyházban akár tizedet is fizetnek az emberek.
Aminek csak borravalót adnak nagy kényszeredetten,
az halott egyház.

Az élő egyház látja a kihívásokat és az alkalmakat.
Ahol csak problémákat és veszélyeket látni,
az halott egyház.

Az élő egyháznak istentisztelete van.
Ahol csak aggódnak, az halott egyház.

Az élő egyház evangelizál.
A halott egyház megkövesedik.

(Amerikai unitárius gyülekezeti körlevélből)

Megtartóm és oltalmam?

„Az én lelkem szép csendesen
Nyugszik csak az Úristenben,
Mert csak Ő az én idvességem,
Ő nekem erős kőváram,
Megtartóm és én oltalmam,
Minden gonosztól megment engem."

177. egyházi énekünk
(Zsolt 42 és 91 alapján)

Különösen hangozhat, hogy épp egy lelkész teszi fel e kérdéseket: mire is jó az egyház? Miért van az egyház? Talán abból adódik ez, hogy amolyan „belső szakemberként" történelmi mélységeiben is ismerem az egyház gondját-baját – meg esetemben is a papi családban töltött gyermekkori évek és az eddigi szolgálati tapasztalat működik közre. Gondolom, mindez együttesen a gyökere annak az érzésnek, amely megfogalmaztatta bennem az előbbi kérdéseket.

Emlékképek jutnak eszembe. Még gyermek voltam, hatodik osztályos. Egy vasárnap délelőtt gyönyörűen sütött a nap. A felsőrákosi parókián fojtott izgalom uralkodott. Jó édesanyám székelyruhában épp az úrvacsorai abroszt vasalta, amikor édesapám feldúlt arccal belépett a konyhába.

– Képzeld, Enikő, az utakat el akarják állni. Most hozták a hírt, hogy „tiszteletes úr, vigyázzon." Mi lesz ebből?...

Emlékszem, ahogyan a testvéremmel együtt az orgona mellől lestük édesapám arcát, amint belépett a templomba. Mosolygott. Mögötte a gondnok és a konfirmálók székelyruhában. A templom zsúfolásig tele volt. A hívek felálltak.

Most, ahogy újból felidézem, az az érzésem, mintha időtlen idők óta ültek volna ott a templom padjaiban, komolyan és illedelmesen, mint akiket nem érdekel semmi, ami a templom falain kívül történik. A karzaton ifjak és gyermekek, az orgona zúg, aztán édesapám prédikál, és közben az ablakokon ömlik be a napfény.

Aztán később, emlékszem, egy csendes órában az asztal mellett édesapám nyugodtan újságolta, hogy „Itt járt Ny. J. bácsi. Azért jött, hogy bocsánatot kérjen, mert őt B. E.-ék félrevezették".

Valóban, nem könnyű megtalálni a helyes utat. Az útkeresőt könnyen félre lehet vezetni. Próbáljuk-e megtalálni egy életen át a számunkra megfelelő utat, megkockáztatom – jóhiszeműen? Talán, véli az Olvasó, könnyű nekem, mert később születtem, és „leegyszerűsítve" gondolok a hajdani, lelki nyugalmukat megtalált Ny. J. bácsikra, meg azokra, akik félrevezették őket, *meggyőződésből*, az akkori „új kor" materializmusának örvényébe kerülve, sokszor diadalittasan harsogva: félre a vallással, vesszen a babona!

De mit válaszolnának a hívek, az egyháztagok, ha most megkérdezhetnénk őket, akik közül sokan nem lehetnek itt, akik akkoriban felépítették a templomokat,

folytatás az 5. oldalon

Fekete Levente

Hivatás és szolgálat

Nem csak lelkészeknek (1)

A hivatás: az életvállalás és megvalósítás egy formája. Tegyük rögtön hozzá: magasrendű formája. Bár életünknek csak bizonyos szakaszában jelentkezhet – leszámítva a csecsemő- és gyermekkort –, a további életmenetre nézve nem az életidő egy szakaszára, hanem annak teljességére rányomja bélyegét.

Magának a hivatásnak az életünkben való megmutatkozása is bizonyos fejlődési szakaszokon megy keresztül. Így például a hivatásérzet bontakozása, a hivatástudat megszilárdulása és a következetes szolgálat szellemének „működése" különböző szakaszokat képvisel.

Hogy miképpen színezi át végleg és eltörölhetetlenül a sajátos hivatás az élet teljességét, azt akkor értjük meg igazán, ha mérlegre tesszük a puszta munkavégzést és a hivatásból fakadó szolgálatot. A munka meghatározott napi, heti, hónapi programot, külső kötelmekkel járó függőséget jelent. A hivatás – vagy nevezzük immár életszolgálatnak – a nap minden órájában jelen van, tudatosul, belső késztetésből fakadó függőségként konkretizálódik. A hivatásból forrásozó tevékenységét, szolgálatot nem lehet időkeretbe szorítani.

Fontos ezt megjegyeznünk, hiszen manapság egyre több szó esik a lelkészi szolgálat túlterheltségéről, a szabadidő hiányáról, mint ahogy a lelkészi szolgálat mennyiségi megmérettetéséről is.

Ami pedig a „hivatásos" cselekvések körét, célját, megszólítottjait illeti: aki hivatásszerűen szolgál, az nem magának élő ember! Ebből pedig egyenesen következik, hogy a lelkészi szolgálatra vállalkozó ember közösséget szolgál.

Szolgálni akkor tudunk, ha pontosan ismerjük feladatunkat. A lelkész elsőrendű feladata tudatosítani, erősíteni Istenhez való tartozásunkat, istengyermeki voltunkat.

Mindenekelőtt tehát tudomásul kell vennünk, hogy egy közösség vezetésére szegődtünk el. Emberekkel van dolgunk, akiknek erényeik és hibáik, örömeik és félelmeik egyaránt vannak. Mint ahogy magunknak is. Ugyanakkor ott van e közösség életében a beépült, beidegződött hagyomány, a közelmúlt romboló hatása és a jelen számtalan problémája. Ezeket figyelmen kívül hagyni nem lehet.

Ma már tanítják a vezetés tudományát, egyre bővítik, rendszerezik a szolgálatról összegyűjthető ismereteket, fejlesztik a közösségszolgálathoz nélkülözhetetlen képességeket, tanfolyamokon ismertetik a szervezés módszereit. De a *lelk*ész elsősorban *lelki* vezető! Kétségkívül jó, ha lélektani, pedagógiai ismeretekkel rendelkezik – ezeket részben meg is kapja teológiai tanulmányai során. Ezt az ismeretet azonban mindenekelőtt a jézusi evangéliumból, a Bibliából, saját hitéből és az életre való nyitottságából merítheti. S még kell valami: elkötelezettség, alázat és türelem.

A lelkészi szolgálat teljes életet, odaadást jelent. És – ha valódi hivatásom van, következőleg – önmegvalósításomat is jelenti. De mindig szem előtt kell tartanunk, mi a cél és mi az eszköz. Ha a lelkésznek teljes értékű hivatása van, akkor nem lesz nehéz életberendezését a szolgálathoz alakítania – és nem fordítva.

Kiss Károly

ULOSZ-munkaértekezlet Sepsiszentgyörgyön

Június 7–8-án a sepsiszentgyörgyi egyházközségben immár negyedszer került sor az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének egyetemes munkaértekezletére. Jó volt ismét találkozni, közösen keresni megoldásokat az egyházunkat és lelkésztársadalmunkat közvetlenül érintő nagy kihívásokra. Meggyőződésünk, hogy távolmaradt lelkésztársainkat is épp így foglalkoztatja egyházunk számos gondja, megoldásra váró feladata, s távolmaradásuk oka nem más, mint az egyházközségi elfoglaltság, esetleg más természetű halaszthatatlan tennivaló – nem pedig az érdektelenség.

A részt vevő negyvenöt lelkész úgy érzi, úgy érezzük: vitathatatlanul szükség van a rendszeres gondolat- és tapasztalatcserére, a közös megoldáskeresésre. Lassan a kétkedők is megértették, hogy igenis kellenek ezek a „szakmai" találkozók, egyrészt azért, mert szolgálati helyeink távolsága miatt ritkán áll módunkban felkeresni egymást, megosztani örömünket és egyházunk jövője iránt érzett aggodalmainkat; másrészt az eddig lappangó nemzedéki szemléletkülönbségek egyre félreérthetetlenebbül jelentkeznek, s a generációs törésvonalak egyre szembetűnőbbek. S harmadrészt – kimondva, kimondatlanul, rejtetten vagy nyíltan – érzékelhető egyfajta szembenállás a „fentiek" és a „lentiek", a „központiak" és „vidékiek" között. Úgy tűnik, a két „szférát" kölcsönös gyanakvás választja el egymástól.

Mindent a maga helyére kell tennünk, hogy a kételyeket eloszlassuk, s egymás tudomására adjuk végre, hogy a cél azonos: szolgálatunk hatékonyságának elősegítése, a haladás ösztönzése, Egyházunk megerősítése, fellendítése, jövőjének biztosítása.

A nyitó templomi áhítaton Csete Árpád homoródalmási lelkész-társunk végezte a szolgálatot a 23. zsoltár alapján. Ezt követően az egyházközség tanácstermében Kovács István ULOSZ-elnök és egyben házigazda köszöntötte a megjelenteket.

Az egyik fontos, sok vitára alkalmat adó kérdéskört az új lelkészi javadalmazási rendszer dilemmái és nehézségei rajzolták körül. Ez a napirendi pont olyan lényeges kérdéseket érintett, mint: szolidaritás, egyházközségi autonómia, méltányosság, igazságosság és átláthatóság. (Kovács István elnök az utóbbit már az előzetes programlapon igen szellemesen „kufferviziteknek" nevezte.) Szabó László közügyigazgató felvezetőjében először szerkezetileg vázolta azt a négy fő tényezőt, amelyeket feltétlenül figyelembe kell venni az új, méltányos javadalmazási rendszer kidolgozásánál, majd a forrásokat nevezte meg: egyházközségi (39%), állami (32%), egyetemes egyházi (11%) és kivételes esetekben külföldi, testvérgyülekezeti források. Az új fizetési rendszer létrehozásának fő célja az volt, hogy minden lelkész – bármelyik gyülekezetben végezzen is szolgálatot – kapja meg a teljes fizetését. Emellett további lényeges szempontokat próbáltunk figyelembe venni: ne legyenek aránytalanul nagy különbségek a fizetések között; az új fizetési rendszer teljesítményalapú legyen, ne a gyülekezet nagysága és a „régiség" számítson elsődleges tényezőnek a fizetés megállapításában; az egyetemes Egyház nyújtson nagyobb mértékű támogatást az érvényben lévőnél, azaz a tényleges, a valós szükségletnek megfelelőt. A beszélgetés a szolidaritásra való utalással zárult: nagyok a kicsikkel, az egyetemes Egyház a gyülekezetekkel; legyünk tekintettel a gyülekezetek autonómiájára, de a gyülekezetek is vállaljanak kellő mértékű áldozatot lelkészeikért, a hívek a közösségért, és ott, ahol számbelileg többen vannak, ez ne késztesse kisebb egyházfenntartói járulék fizetésére őket, hanem az ajánlott minimális egyházfenntartói járulékot tekintsék mindenkor mértékadónak. Továbbá, legyünk őszinték egymáshoz minden tekintetben, ami a kitöltendő fizetési űrlap adatait illeti. E kérdéskörben az ULOSZ nevében beadványt fogalmaztunk meg az Egyházi Képviselő Tanácshoz.

*

Tanácskozásunk második témája felvezetőjében Pap Mária esperes és Sándor Szilárd lelkész rámutatott, hogy akár amerikai mintára, akár attól teljesen függetlenül, de feltétlenül létre kell hoznunk a magunk lelkészi etikai kódexét (Sándor Szilárd le is fordította az amerikai unitárius lelkészek etikai kódexét).

A lelkészi kar egybehangzó véleménye szerint valóban szükséges az etikai kódex létrehozása, amely kifejezetten erkölcsi alapon szabályozza a lelkészek egymáshoz való viszonyát. Legtöbben azért tartják fontosnak az etikai kódexet, hogy megelőzzük a pályázások, lelkészi állások betöltése során kialakuló, lelkészekhez mindenképpen méltatlan eljárásokat, etikátlanságokat – de más helyzetekben is bizonyára sokszor jól jönne egy normakönyv.

Az estét a József Attila verseit gitárkísérettel előadó Márk Attila és Lakatos Sándor tette élményszerűvé számunkra.

*

A második napon, Fritz Miklósi-Vári Katalin reggeli áhítatát követően, Józsa István Lajos kökösi lelkész, az *Unitárius Szószék* felelős szerkesztője arról beszélt, hogy a továbbiakban a folyóirat nem csupán prédikációs füzet kíván lenni, hanem – ahogyan azt egykor terveztük – „távlati lényege az lenne, hogy a gyakorlati teológia minden szegmentumát, azaz szakirányát átfogja, és felvállalja annak szakszerű művelését." Közös munkára felhívó levelében rávilágított a lelkész értelmiségi szerepére és hivatásából eredő kötelességére, a teológia szakszerű és felelősségteljes művelésére. Arra kérte a lelkészeket, hogy a számos tennivalójuk mellett ne felejtsék el: az unitárius teológia művelése is erkölcsi kötelességeik közé tartozik.

Ezután az alternatív istentiszteleti formákról: a gyermek- és ifjúsági istentiszteletekről esett szó. Lakatos Sándor sepsiszentgyörgyi gyakorló segédlelkész arra hívta fel a figyelmet, hogy van egy olyan „fiatal réteg", amelyet csakis ilyen formában tudunk megszólítani és bevonni az egyházi életbe. Mindnyájan egyetértettünk abban, hogy e téren is lépni kell, ki kell dolgozni egy egységes ifjúsági istentiszteleti formát, mert a hagyományos istentiszteleteink igen kevés fiatalt vonzanak.

Balázs Sándor szentgericei lelkésztársunk az egyház szociális felelősségéről tartott rövid felvezetőt. Hangsúlyozta a falugondnoki munkakör létrehozásának fontosságát. Rámutatott, hogy a mai egyházak szolgálatának egyik fokmérője az, hogy milyen szociális programmal rendelkeznek. Magyarországon 850 falugondnok tevékenykedik igen eredményesen. Természetesen anyagi alapokra van szükség ehhez is, de a megyei tanácsokhoz lehet pályázni olyan jellegű tevékenységre, amely a szociális gondok enyhítését célozza. Balázs arra kérte a lelkésztársakat, hogy használjuk ki a megyei tanácsok ilyen jellegű támogatását közösségeink és népünk javára, és amerikai testvérgyülekezeteinket is próbáljuk bevonni a szociális programunkba. Ennek kapcsán Pap Gy. László nagyváradi lelkésztársunk elmondta: mégiscsak van bennünk szociális érzékenység, szolidaritás az elesettek, a rászorulók iránt, hiszen az egyházközségek igen jelentős pénzösszegeket küldtek a bánsági árvízkárosultaknak. Köszönetét fejezi ki a rászorultak nevében, és azt üzeni a gyülekezeteknek, hogy legyenek nyugodt szívvel, mert a pénzküldemények rendeltetési helyükre jutnak.

Kovács István elnök a köszönetek rendjén ismét kitért külföldi egyházi kapcsolatainkra, hiszen amerikai testvéreinknek köszönhetjük az ilyen jellegű találkozók anyagi finanszírozását.

Józsa István Lajos

EU-ösvényen

folytatás az 1. oldalról

Akik sétálgattak egy kicsit e földrész nyugalmasabb országaiban (azokban tudniillik, amelyeket nem cincált szét a csatlósi szocializmus), és szóba is elegyedtek néhány helybélivel, esetleg hivatalokban is jártak, azok tudják, hogy a személyközi viszonyok szintjén Nyugat-Európa maga a „másvilág". Így is, úgy is. Ott csakúgy műanyagból van az asztal, ott is kondicionált a levegő. Az ügyintéző hivatalnok többnyire barátságos – vagy legalábbis nem paprikás. Igaz, ha mosolyog, az is „maszkból" van, hiszen ez szolgálati kötelessége, amelyet azonban lelkiismeretesen teljesít. De végső soron meg is győz arról: nem azért foglalkozik veled, hogy megnehezítse az életed.

Más a súlya az ígéretnek. Pontosabban: *van* súlya. Az adott szó nem az átverés álcája. A határidő nem a halogatás számára kínál viszonyítási pontot, hanem a hatékonyság legkézzelfoghatóbb kulcsa. Általában az számít, hogy mi van, mi lett, nem pedig az, hogy miért nem.

S ha fentebb, a kultúráról ejtvén szót, az Olvasóban a színház vagy a néptánc ötlött volna fel – persze arról is lehetne beszélgetni. De ez sokkal kevésbé elemi, húsba vágó szükséglet, mint a társadalomban való „levés" biztonsága.

Mondom, féltem Európát tőlünk, a balkanizálódott Romániától. Erdély természeti sajátosságainak, ásványvizeinek, épített örökségének, világi és vallási történelme felhalmozott értékeinek kétségkívül megvan az értéke Európában. De vajon van-e helye a társadalmi léptékig „emelkedett" alattomosságnak, az alkoholizmusként ismert (nemcsak) székelyföldi népbetegségnek, a megbízhatatlanságnak és „bőcsödésnek"? Van-e értelme európai nézőpontból olyan országot „annektálni", amelyben népi sport a viszálykeltés, a közkíváncsiságot a tévé-híradókból ömlő családi késelések, olajvezeték-szípások és iskolai prostitúció-hálók felgombolyítása elégíti ki leginkább, s a keresztre feszítés a gonosszal való szembeszállás legcélravezetőbb eszköze? Tényleg olyan bárgyú-e az amúgy is csikorgó EU, hogy a gyökerektől gondosan tápszerezett romániai korrupció martalékul bíróság elé állított „kigolyózottjait" elfogadja érvként a csatlakozás küszöbén?

Az egyházak természetesen „a jobbik részt választották", hiszen azért egyházak. Sok buzgó ember tüsténkedik önzetlen és bizakodó szívvel – ugyanakkor legalább annyi vagy még több fásult, tunya, mindenre legyintő is akad. Egy dolog bizonyos: nincs olyan egyház, se nálunk, se máshol, amelyben a téglából-betonból való építkezés fontosabb volna a lelkekből való építésnél. A hatalmaskodás, hivataloskodás, tekintélyi bizalmatlanság még soha nem vezetett jóra. De az anarchia, az önmagáért való ellenzékieskedés sem. És természetesen a felekezeti köldöknézés sem, még ha e tekintetben lépten-nyomon a hagyományra hivatkoznak is.

E lapszámunkban több olyan szöveg is olvasható, amely az egyházban-levésnek mint azonosságnak a kérdését érinti. Van okunk hinni abban, hogy az értelmes egyháziasság igenis lehet útja-módja annak, hogy a *valóban hagyományos* európai eszményektől messzire elkanyarító társadalmi jellemtelenség ellen szervezetten is kiállhassunk. Ehhez persze az is jól fogna, ha az EU elszakadna eddig kizárólagosnak látszó gazdaság-bálványától.

Mi azonban önmagunkon dolgozzunk leginkább! Mert a bizalmatlanság bizalmatlanságot szül, a szószegés haragra lobbant, az előítéletesség elfojtja a Jó legéletképesebb magvait is.

Száz éve

az *Unitárius Közlönyben* két lelkész-búcsúztatás „sajátította ki" a fő oldalakat. Derzsi Károly (1849–1905) és Rédiger Géza (1845–1905) halála kapcsán Boros György főszerkesztő írt mély, értő szívű méltató nekrológot kettőjükről. „Csak négy év volt köztük. Rédiger 60 éves, Derzsi 56. Az Tordán, ez Tordátfalván született. *Az* ábrándos lelkü, kit a hazafias érzelem elragad s mint Petőfi bámulóját most verselésre, majd katona pályára serkenti. *Ez* magába zárkozó, ki csak egy pár választott barátja társaságát szereti, s azon kivül a régi bölcseket olvassa magában. *Az* ifju korában elmegy hazájából, hogy a hős lengyelek utolsó szabadságharczában részt vegyen. *Ez* átmegy a nagy Londonba s ott beül a könyvtárba s abban leli főélvezetét, ha a városi élet zaját nem hallja.

Rédiger csalódva haza jő és pap lesz a falusi élet magányában. Házát benépesiti tiz gyönyörű gyermekkel, akik ott zsongnak, zsibongnak körülte, mint szűk kasban a dúsgazdag méhraj. Derzsi a városi életet kedveli s Tordán a gymnasium tanára lesz. Családot alapit, gyermekei lesznek, de csak reménységét ébresztik föl s bánatát növelik, mert mikor gyönyörködni lehetett volna bennük, elhunytak mind s marad mint learatott mezőn a tarló."

• „Rendkivüli Főtanács volt Kolozsvárt junius 18-án a tordai algymnasium visszaállitása ügyében. Kimondotta, hogy a gymnasiumot az ősszön 2 osztállyal megnyitja. E határozat Torda minden rétegében igen-igen kedvező hangulatot keltett. Valóban elismerés illeti városunk vezér embereit; a helyi sajtót s annak komoly munkásait, kik a közvélemény előkészitése által lehetővé tevék, hogy városunknak legalább algymnasiuma legyen. – Semmivel sem kisebb Főtanácsunk dicsérete, hogy a kulturának ismételten meghozta nagybecsü áldozatát. Mindenek felett nagy megnyugvást szült az a nem várt, nem is remélt fordulat, hogy a 30 éves álomból új életre serkent gymnasium egy oly kiváló szakember vezérlése alatt fog megindulni, mint Varga Dénes az áll. polg. isk. volt igazgatója. Benne egy zajtalan, de kitartó és alaposan képzett, sok tapasztalattal biró munkás erőt nyert az új intézet – Isten éltesse őt intézetünk javára sokáig!"

• „Kirándulás Sweizba. Már jeleztük volt, hogy a genfi internationalis vallásügyi Conferenciára megkezdődött a készülődés. Nagyon óhajtandó volna, hogy minél többen vegyenek részt hazánkból. A Conferencia aug. 28-án kezdődik és 31-ig tart. Rendkivül érdekes gyülésnek igérkezik. De már maga a kirándulás is megérdemli a fáradságot és költséget. A ki részt akar veni mint a Conferencia tagja, 20 frank tagdijat fizet mint családfő, a családtagok 10–10 frankot. Ennek fejében részt vesznek a gyüléseken, a fenfi tón rendezendő hajós-estélyen, a közebéden és esetleg más kedvezményben is."

• „Az egyházi tanácsosság köztünk unitáriusok között szép és kitüntető állás. Sokan igy veszik s meg is felelnek a rájok váró feladatnak. Ha mindenik egyháztanácsos minden évben tesz valamit az egyház érdekében, nagyon szépen és gyorsan fogunk előre haladni. Most egy nagybecsü név tulajdonosa kitöröltette a nevét, mivel avertált. Hát az ő eljárását meglehet magyarázni, mert az utóbbi tiz év alatt sokszor forgott nyilvánosság előtt a neve, de mindenki azt fogja mondani, hogy az apai és családi örökségnek hűtlen sáfára volt!"

J. K.

Megtartóm...

folytatás a 2. oldalról

parókiákat, egyházi iskolákat, akik *mégis* összegyűltek harangszó után, sokszor a kertek lába alatt, kicsit titkon, kicsit fura érzéssel, mert „soha nem lehet tudni, annyi mindent hall az ember", vagy bátran, ha kellett, ünneplőbe öltözve, hogy ott legyenek a templomban, és vették az úrvacsorát, esküdtek, kereszteltettek, ahogy illik, mert őket erről le nem tudja szoktatni senki.

Vajon mire is gondolna, hogyan érezne a mindenkori egyháztag, akit tanítanak már az első sírástól egészen haláláig; ha megkérdeznénk, mit jelent számára az egyház, és ő minek, hogyan érzi magát benne. Hogy tudott volna eligazodni, és mit kellett volna igaznak hinnie, amikor még gyermek volt bibliás nagymamák és harangszók között, s másfelől a felnőttektől azt hallotta, hogy „na, mutasd meg, hol van az Isten" – hallotta a világ bölcsességeként mutatkozó és cinkoson kacsintó kétségeket és bizonyosságokat. Hogy tudjon eligazodni ma a gyermek, aki semmit nem tud a Szovjetunióról, a sztálini kommunista diktatúráról, a nemzetközi gazdasági szövetségek gyarmatosító törekvéseiről, csak ül a harangszavak között és a bibliaórás anyuka mellett – többnyire a bántóan üres templomban.

És ha már nem gyermek, hanem felnőtt, mit higgyen az „Amint akarjátok, ahogy az emberek veletek cselekedjenek, ti is úgy cselekedjetek azokkal" (Mt 7,12) „aranyszabály" és a másodpercre kiszámított, milliméterre bemért igazság közül? Talán itt a baj. Nem *a kettő között* kell dönteni. Mind a kettőre nagyon szükség van. Gondolok például a precíz és vallásos Svájcra, Hollandiára, vagy éppen amerikai hittestvéreinkre.

Mit mondanak ma az utódok, a jelen napok egyháztagjai, hogyan látják az egyházat és benne a maguk helyzetét, szerepét? Hiszen hozzáállásuktól, egyházias gondolkodásuktól, magatartásuktól függ az egyház jövője. Talán azért is szükség van arra, hogy válaszaikat meghalljuk, mert egyfelől gyorsan elgépiesedő világunkban szinte robbanásszerűen hódít a haszonelvű életszemlélet, amely szigorúan csak a „gyarapodom – vesztek" mérleg két serpenyőjébe helyezi az Élet értelmét, könnyen mellőzve minden „haszontalannak" minősített magatartást és szokást, másfelől egyháztagjaink „derékhada" manapság mindinkább az a nemzedék, amely a '89-es változások előtti időszak kemény materialista szorításában kényszerült felnőni.

Gondolom, e kérdésfelvetésre azért is szükség van, hogy időnként újraértékeljük a körülmények változásainak ismeretében az egyháznak mint sajátos intézménynek a szerepét, tisztábban látva így helyét és – miért ne? – szükségességét társadalmunkban.

A címből kiindulva s a '89-es változások után 15 évvel a nálunk is teljességében megmutatkozó információrobbanás árnyékában kérdem Tőled, kedves Egyháztag: hogy érzed, hogy látod, tényleg megtartód, oltalmad-e az egyház? Nyújt-e biztonságot? Még egyszerűbben: szükségesnek tartod-e egyházad létét? Ha igen, természetesen arra is kíváncsi vagyok, miért?

A sajátosan e kérdéskört megcélzó beszélgetésekből, az időnként kiosztott s értékelt kérdőívekből kiderül: az egyházat híveink egy olyan sajátos lelki intézménynek tartják, amelynek személy- és közösségformáló hatása pótolhatatlan, és ahová bizalommal lehet fordulni. Alább összegezni próbálom a beérkezett válaszokat, tudván azt is, hogy bár nevesítés nélkül, de a lelkésznek saját gyülekezete részére készített kérdőívekről van szó. „Az egyház lelki táplálékot, segítséget, összefogó erőt, lelki közösséget jelent. Az istentiszteletek, szertartások bibliaórák fontos szerepet játszanak az egyház megítélésében." Az egyház „megnyugvást és békességet, reményt, erőt és kitartást jelent." Az egyház „lelkem egészséges alakulásában segít, hiszen nemcsak a testet, hanem a lelket is ápolni kell, ugyanakkor örömforrást, összetartozást jelent, és megmutatja a személyiségem pozitív alakulásához vezető utat. Példaképek követésére buzdít." Az egyház az a közösség, „amelyben a felebarát iránti szeretetben megerősödhetünk, és Istennel kapcsolatba kerülhetünk, valamint a bűnbánat helye is." Sőt olyan is akad, aki nyíltan „büszke unitárius hitére és arra, hogy ebben a hitben nevelheti gyermekeit." Az egyház „fontos szerepet játszik az egészséges lelkület kialakulásában". „Az ember a hit gyakorlása által képes empátiával közeledni társai felé". Ugyanakkor kiemelten fontosnak tartják a különböző találkozók, konferenciák, elméleti és gyakorlati felnőttképzést célzó csoportos tevékenységek – mint író-olvasó találkozók, kézműves bibliaórák, tanulmányi és karitatív kirándulások –, illetőleg ünnepélyek, kulturált szórakozási alkalmak szervezését, ahol együtt művelődhetünk, ünnepelhetünk. Az ilyen jellegű tevékenységek gyökeres meggyőződésbeli változást eredményezhetnek az egyház javára. A válaszadók kiemelik, hogy mindezek egyben erősítenek nemzeti és vallásos öntudatunkban, ugyanakkor jó lehetőséget biztosítanak a felekezetközi kapcsolatok erősítésére, ami különösen kisvároson és falvakban bír nagy jelentőséggel. Fontos, hogy egyházunk világi tagjai tisztán lássák: az egyházért felelősséget kell vállalni mind anyagi, mind lelki téren: „hívek által él az egyház", és „bonyolult gazdasági életben való eligazodáshoz megfelelő képzettségű világi szakembereket kell bevonni, hogy az egyházi javak megfelelő kihasználtságúak és jövedelmezőek legyenek, mert a szegény egyház sem papnak, sem világinak nem dicsőség". Szomorúan állapítják meg, hogy az egyház fenntartásában nem minden egyháztag veszi ki egyforma komolysággal a részét. A világiak magatartása, a hívek egyházszeretete missziós tevékenység („befolyásolhatják, bátoríthatják, buzdíthatják egymást").

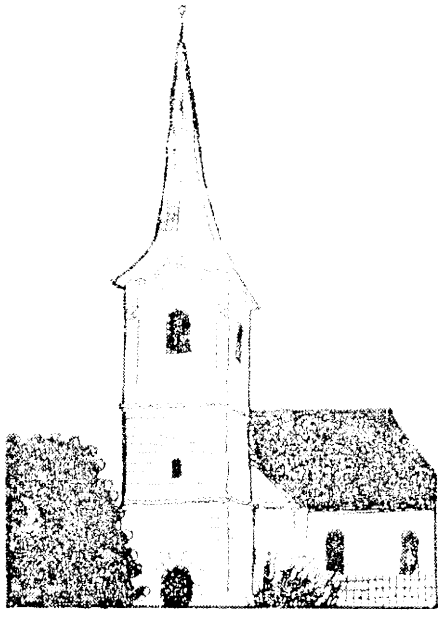

A székelykeresztúri templom

Gondolom, a fentebb idézett válaszok gyülekezeteink többségében a fent leírtakhoz hasonlóan hangzanának el.

Kedves Olvasó, talán arra gondolsz: ha mindez annyira letisztult és világos egyházunk világi tagjai előtt, miért van mégis a templomokban egyre több üres hely, az esetek többségében miért csak a külföldi segélyt várjuk egyházi épületeink javítására, karbantartására vagy éppen építésére?

Hiszem, hogy a béke és öröm óráinak reményeinket, életkedvünket újjáteremtő varázsa mindannyiunk igazi lelki otthonává teszi majd egyházunkat, hogy az oltalmam, oltalmad és oltalmunk legyen: a mi erőnk.

***

Vagy talán felértékelődőben volna az egyház?... Felértékelődőben a 3. évezred elején a lelkigondozás mint az egyház létének egyik legbiztosabb garanciája? Ez már egy újabb kérdés. Talán majd választ is találunk rá.

Június 24-e és 27-e között az egyesült államokbeli Fort Worth-ban tartották az Unitárius és Univerzalista Szövetség közgyűlését, amelyen az Erdélyi Unitárius Egyházat Kolumbán Gábor főgondnok, Ferenczi Enikő és Tódor Csaba lelkészek képviselték.

Tanítani a „fenntartható" életet

Kolumbán Gábor főgondnok mesél amerikai élményeiről

A Fort Worth-i konferenciaközpont előtt sétálva fényképezgettem az épületeket. Érdekes, kontrasztos ház-együttes: száz-százhúsz éves épületek mellett acél-üveg felhőkarcolók. Az egyik amerikai unitárius kollégánk, aki megismert az utcán, megszólított, hogy „csak fényképezzen, hiszen van mit". Azt is megkérdezte, milyennek látom az Egyesült Államokat. A konkrét látványra utalva azt válaszoltam: egészen emberi, nem is ilyenre számítottam! Ismerősöm erre fanyarkásan megjegyezte, bizony, jó lehet tapasztalni, hogy Amerikában is emberek élnek.

Ez a megjegyzés jelképes értékűvé is formálódott a magam számára; ez az, amivel az egész közgyűlés és a hozzá kapcsolódó beszélgetések tanulsága összegezhető. Nagyon emberi, meleg, szeretetteljes közösséget ismertem meg. Olyan képet láttam, amely teljesen eltér attól, amit Amerika „hivatalosan" forgalmaz magáról a világban: az erős, hódító, siker-orientált szuperhatalmat. Azok az emberek, akiknek a gondolatvilágával ismerkedhettem, ugyanúgy esendőek, sőt bizonyos értelemben kiszolgáltatottak; rettegnek attól, hogy emberi jogaikat sérteni fogják, hogy biztonsági érdekeikre hivatkozva korlátozzák szabadságukat. Olyanokkal találkoztam, akik családjukkal, gyerekeikkel együtt nagyon szeretik a szabadságot, s ezt próbálják megélni unitárius-univerzalista egyházi közösségekben is: a toleranciát, a másság elismerését, a szabadságot és a szeretetet. Kisebbségben érzik magukat az Egyesült Államokban, és ezért keresnek kapcsolatokat a világ minden részén élő hittársaikkal.

Mint mondtam, egyáltalán nem volt „ledorongoló" az Amerika-tapasztalat. Szinte azt is mondhatnám, hogyha az ember kíváncsi arra, milyen lesz a világ néhány évtized múlva, bele kell néznie a mostani amerikai unitárius közösségbe. Sokszínű ez a világ, és az emberek nagy szeretettel vesznek körül. Pozitív élményekkel tértem vissza, egyáltalán nem bántam meg, hogy e rövid pár napot – mindössze hármat – a közgyűlésen tölthettem. Mindenki nagy tisztelettel és szeretettel vett körül.

Alkalmam volt egy pár perces beszéddel üdvözölni a közgyűlést az Erdélyi Unitárius Egyház, az egyházi vezetés és a püspökünk részéről. Az üdvözlésen túl pedig tarthattam egy előadást a Project Harvest Hope által szervezett szemináriumon a fenntartható vidékfejlesztés lehetőségeiről.

A beszédem a lényege – a kötelező udvariassági formulákon kívül – az volt, hogy, megköszönvén az erdélyi egyháznak nyújtott támogatást, elmondtam: mi már tudjuk, hogy Amerika múltja nem a mi jövőnk, és azt is szeretnénk, ha a mi múltunk nehogy az ő jövőjük legyen. Ez így szónoki fordulatként is jó fogadtatásra talált, de ennél sokkal érdekesebb, hogy a beszéd után a folyosón többen megállítottak, megpróbálták tudtomra hozni, hogy értették a célzást: tudják, hogy az az életforma, az a pazarlásig jóléti életvezetés, amelyet a mai amerikai társadalom megél, az más társadalmak számára többnyire járhatatlan. Az övékhez hasonló mértékű erőforrások nem állnak rendelkezésre már senkinek, és ezt ők igenis morális kérdésként tekintik. Vallják, hogy ezen változtatni kell, mert ez nem felelős magatartás a természettel és a más közösségekkel szemben. És, úgy tűnik, a másik mondatom is értő fülekre talált, hiszen az amerikai unitáriusok rendkívül érzékenyek az emberi jogok megsértésére. Aggódnak, hogy a szeptember 11-i terrortámadás után olyan korlátokat vezet be a hatalom, amely szabadságukat sérti. Tény, hogy én is éreztem: a hatóságok szokatlanul keményen bánnak az emberrel.

A beszédemben, miután megköszöntem az erdélyieknek nyújtott támogatást, azt mondtam, azért jöttem az Egyesült Államokba, hogy immár én kérdezzem meg, miben segíthetünk mi, erdélyiek az amerikaiaknak. Az egyik résztvevő azt válaszolta e kérdésre: tanítsuk meg őket fenntartható módon élni, hiszen úgy tűnik, az ő életük nem „fenntartható". Ez szerintem szép és találó válasz volt. S olyan lehetőséget mutatott fel nekünk, amely „kiegyensúlyozhatja" a partneri viszonyt, amely eddig eléggé átbillent a mi oldalunkra, hiszen mindeddig az történt, hogy az amerikai testvéreink csak hozták egyre a támogatást, mi pedig nagy szeretettel és hitünkről tanúbizonyságot adva megköszöntük nekik. A partneri kapcsolat azonban akkor egyensúlyos, ha *mindkét* fél a *szükségleteire* kap kielégítő választ. Az erdélyieknek az igényei elsősorban anyagi jellegűek voltak, s azok ma is, az amerikaiak azonban soha nem mondták, mire van szükségük.

Ha a következő időszakban az Óceán túlpartjáról jönnek látogatni Erdélybe, nekünk is tudatosan, következetesen meg kell majd kérdeznünk tőlük: miben segíthetünk, milyen szükségleteitekben támogathatjuk őket. Hiszen – amint a fentebbi válaszból megtudhattuk – ezek elsősorban lelki-spirituális igények. Nagy tévedés lenne, ha az anyagi segítségre – lehetőségeink mértékében – mi is anyagi jellegű választ próbálnánk adni, például azzal, hogy jól megetetjük-megitatjuk vendégeinket; s ezzel úgy gondoljuk, „a számla ki van egyenlítve".

S erre konkrét elgondolásom is van. Arra buzdítottam az érdeklődő amerikaiakat, hogy hosszabb időt töltsenek Erdélyben. Elképzelhetőnek tartom, hogy fiatalokat akár egy-két évre is fogadhatnánk falvainkban, ahol napi intenzitással együtt élnének az idősebb nemzedékkel. Nyelvi-kommunikációs nehézségek nyilván volnának, de ezek megoldhatóak. Olyan lelkészek településeire, egyházközségekre gondolok, ahol megfelelő lelki mélységű közösségi élet folyik.

Van egy vesszőparipám, amelyről lépten-nyomon említést teszek, még akkor is, ha ezt többen megmosolyogják. Nem szeretem, hogy az unitárius harangozókat kezdik „lecserélni" automatizált harang-meghajtókkal, mert – a praktikus szempontból eltekintve – a harang ezáltal nem mást veszít el, mint a „lelkét". El tudom képzelni, hogy egy amerikai fiatal harangozóként tölt egy évet a faluban. Ez valamelyes önfenntartást is jelenthet számára, nyilván otthonról hoz egy kis „hazait", amivel a „globalizált" kóláját meg tudja vásárolni – de nagyon gazdag közösségi életet tud megélni, amely elsősorban élményszerű, de természetesen szükséges hozzá a tudatos lelki foglalkozás is, amely jellemzően lelkészi feladat. Ezeket a fiatal amerikaiakat meg lehet „tanítani" arra, hogyan lehet több szellemi tartalmat bevinni az unitárius lelkiségbe. Hiszen mi megszoktuk, hogy a mindennapi életünk olyan, mint egy imádság a sok munka, egymással-törődés, családról való gondoskodás és istentiszteleti élet körforgásában. Náluk ez egészen másképp fest: ők individualistábbak, elszigeteltebben élnek, ezért fokozottan jelentkezik egy erős lelki igény az egymásra-figyelésre.

Több beszélgetésen vettem részt, „munkareggeliken", együtt ebédeltem a Partner Church Council tisztségviselőivel, találkoztam a houstoni egyházközség tagjaival, akik az árkosi vidék- és közös-

ségfejlesztési projektet hozták Erdélybe, a tulsai közösség képviselőivel, akik Énlaka testvérei. Mindenhol nagy érdeklődéssel figyelték a mondandómat. Remélem, hogy pozitív hozzájárulás volt a kapcsolatok ápolásához.

A Project Harvest Hope tíz évét is megünnepeltük. Voltaképpen a PHH meghívottja voltam, ilyen minőségben is szót kaptam a Közgyűlésen.

Miért fontos a Poject Harvest Hope az erdélyieknek? A PHH kezdi kinőni az eredeti célkitűzéseit. Eredetileg az volt ugyanis a cél, hogy egy unitárius faluba korszerű farmot és kenyérgyárat létesítsenek, a felszaporodott állatállományt pedig kiosszák a gazdák között (ennek a gyümölcse a homoródkarácsonyfalvi és oklándi mintafarm). Az idén májusban szervezett az Erdélyi Unitárius Egyház, a már említett PHH – közösen erdélyi testvéralapítványával, az Aratás Reménysége Pro Homorod Alapítvánnyal – és a Sapientia Tudományegyetem egy vidékfejlesztő műhelymunkát, ahol farmerek, gazdálkodók, diákok, a falu életéért érdeklődő tiszteletesek és egyetemi tanárok beszélgethettek a falu jövőjéről az EU-hoz való csatlakozás kapcsán. Ez a konferencia is a PHH anyagi támogatásával jött létre, és annyira sikeres volt, hogy döntés született: PHH a fenntartható vidékfejlesztés irányában kiterjeszti a tevékenységét más erdélyi falvakat is bevonva. Ennek az új küldetésnek és teendőknek a körülményeit volt alkalmam megbeszélni. Az Egyesült Államokban 100 000 dollárt gyűjtöttek májustól júliusig (!) egy SAPARD-program önrészéhez a karácsonyfalvi farm korszerűsítése céljából.

Remélem, sikerült meggyőznöm amerikai hallgatóságomat arról, hogy Erdély nem feneketlen zsák, hogy a „fenntarthatóság" és az „élni akarás" továbbra is meghatározó bélyege az erdélyi unitáriusoknak, ahogy az évszázadokon át volt. Amennyiben fel tudunk rá készülni, ezt akár taníthatnók is mindazoknak, akiket az anyagi jólét és a bőség erről leszoktatott.

(lejegyezte **J. Orbán Erika**
és **Jakabffy Tamás**)

Kegyszerek

Kifosztásunk az 1921-es földreformmal kezdődött, azután jött az iskolák nyilvánossági jogának kérdése, a köztisztviselők ügye és még sok minden. 1945-ben újabb földreform, 1948-ban az iskolák államosítása, a megmaradt földek kollektivizálása, az erdők elvétele, a könyvtár, levéltár, anyakönyvek elkobzása. Amikor mindez befejeződött, pár év múlva még feltették az i-re a pontot és megdézsmálták kegytárgyainkat.

Bukarestben a 19-20. század fordulóján, a Calea Victoriei 12. szám alatt épült fel a postapalota. Óriási épület oszlopos bejárattal, francia neoklasszicista stílusban, szemben a Takarékpénztár épületével, nem messze az ország akkor legnagyobb üzletével, a La Fayette áruházzal (Magazinul Victoriei). Az 1960-as évek végén a posta épülete már nem felelt meg az igényeknek, a város közepén nem lehetett elhelyezni a sok telefondrótot, nem lehetett szállítani a kamionszámra érkező csomagokat. A postai tevékenységet áthelyezték máshova. Az épület egy darabig üresen állt, majd nagyjavítást végeztek, és elhatározták, hogy közgyűjtemény jellegű nemzeti Történelmi Múzeumot alakítanak ki. De ehhez a múzeumhoz kiállítandó anyag is kellett. Az anyagot a nagyobb városok gyűjteményeiből és az egyházaktól szedték össze. 1971 tavaszán páncélozott jármű állt meg néhány egyházközségünk lelkészi hivatalánál, kiszállt három ember, és az előzetesen elkészíttetett leltár alapján felszólították a lelkészt, hogy adja át az egyházközség legértékesebb tárgyait a Bukaresti Múzeumnak úgymond „megőrzésre". Szegény lelkészeknek nem volt mit tenniük a hatósági fellépés láttán, emlékeikben még elevenen élt az 1950-es évek vége, az üldözések, bebörtönzések – és átadták a kelyheket.

Az Unitárius Egyház esetében Nyárádszentmártonból vittek el egy kelyhet, Désfalváról és Küküllődombóról is egy-egy kelyhet és Kolozsvárról egy kisebb úrvacsorai tányért (paténát) és egy nagyobbat, 1560-as évszámmal.

A „megőrzést" évente igazolták, egészen 1990-ig, utána csak ritkábban.

Időközben többször is visszakértük kegytárgyainkat, másolatot is kértünk, hiszen ezek használati tárgyak voltak, ám válaszra sem méltattak.

Teltek-múltak az évek, és elérkezett 1990 eleje. Azt hittük, teljesen megváltozik a világ, és mindent visszaadnak. Áprilisban addig erősködtünk, leveleztünk, amíg három darabot – a nyárádszentmártoni és désfalvi kelyhet, valamint a kolozsvári paténát – visszaadtak. Ezek a kegyszerek még csak ki sem voltak állítva: raktáron voltak. A másik kettő szerepelt az állandó kiállításon, ezek visszaszolgáltatását így elhalasztották.

Akkor még fel sem mértük, milyen jelentős volt ez a visszaadás, nem tettük közhírré, olyan természetesnek vettük, úgy értékeltük, mint a megváltozott rendszer hozadékát.

Tíz évnek kellett eltelnie, amíg törvény született az ingó kulturális javak visszaadásáról. 2000-ben már törvény írta elő jogos tulajdonunk visszaszolgáltatását. Csak hát nálunk ez nem megy egyszerűen. A törvény előírta, hogy egy bizottságnak kell véleményeznie a visszaadást, és ez előtt műértők sorolják be a tárgyakat két csoportba, pontozás alapján: az első csoport „alapkategória", a második a „kincstár". A törvény nyomán az illetékes minisztériumi bizottság véleményezte a visszaadást – tehát engedélyezték. A múzeum teljes megértéssel válaszolt levelünkre, csak egy kis türelmet kért, amíg a

folytatás a 8. oldalon

Mikó Lőrinc

Kegyszerek

folytatás a 7. oldalról

törvény végrehajtási utasításait kibocsátják. Ezzel is eltelt két év. „Kis türelem" – nagy idő.

Most már úgy láttuk, minden akadály elhárult a kegyszerek visszaadása elől, és újabb levélben kértük azok kiadását. Ekkor csodálatos leveleket kaptunk. Egy óvatlan, őszinte pillanatban azt a megjegyzést találtuk tenni, hogy tőlünk *elkobozták* a kegytárgyakat. Hát, ha így van – mondja a minisztériumi igazgató –, akkor esetünk nem sorolható be a törvény egyik szakaszához, hanem egy másikhoz, és perelni kell. A „Jovagias eljárás" szabályaihoz alkalmazkodva elismertük, hogy mi voltaképpen csak megőrzésre adtuk át a tárgyakat – így mégsem kellett perelni. Levelezés közben egy olyan furcsa kérdést is kaptunk, hogy miért kérjük vissza. Ez olyan oktalanság, mint ha azt kérdeznék tőlem, miért születtem. Nagyot nyeltünk, és a levelet megválaszoltuk. Az a bizonyos minisztériumi bizottság újra jóvá kellett hogy hagyja a visszaadást. Ez is megtörtént 2005 áprilisában, és mehettem Bukarestbe. Kiderült, hogy csak a kolozsvári úrvacsorai tányért adják, amelynek kora pontosan meghatározható, 1560-as évszámot visel. Ezt meg is kaptam egy közjegyző előtt adott megbízás és jegyzőkönyv alapján, elhoztam és visszaadtam az egyházközségnek gyülekezeti használatra.

A küküllődombói kehely a szakértők véleménye szerint a 14. század végén vagy a 15. század elején készült gótikus munka. Tehát kb. 600 éves. Ez a tárgy olyan pontozást kapott, hogy a „kincstár" besorolást adták neki. De egy ilyen besorolás nem megy olyan egyszerűen. Ehhez egyedi miniszteri rendeletre van szükség, és a miniszter elfoglalt, ritkán ér rá aláírni. De lassan ez is megszületett, és 2005 május végén megkaptam a kelyhet is.

A Minisztérium

A kegytárgyak visszaszerzésének ügyében többször kellett a Művelődési Minisztériumhoz menni. A minisztérium épülete a Falumúzeumnál van, modernizált épület, léghűtéssel. A folyosókon komoly értelmiségiek járnak, a művészebbjét ruházkodása különbözteti meg az átlagembertől. Többen kicsit sértődöttnek néznek ki, mint akiknek a művészetét még nem értették meg, és bizonyára állami támogatásért járnak el. Rajtuk kívül a tisztviselők népes serege szorgoskodik, lesi felettesei utasításait és elvárásait, hogy maga és családja részére az addig megszokott életszínvonalat biztosítsa.

Ilyen környezetben mit is ér egy kisebbségi egyház dolgaiban eljáró személy jogos követelése, aki csak úgy civilben megy egyik irodából a másikba, és még egy tiszteletet kiváltó reverendát sem tud felvenni. Mindenki kedves, kávéval kínálnak, megértik kérésemet, jóindulatúak, nekik csak a törvényt kell betartaniuk. És ebben a környezetben, az eljárások rendjén többször rám jött, hogy tolvajt kiáltsak. Hiszen a színtiszta igazság állt pártomon, nem a gáncsoskodás.

Harmincnégy év telt el a kegytárgyak elvétele és visszaadása között. Egy generáció felnőtt. Tanulmányaimat befejeztem, gyermekeim születtek, már egy unokám is van. Közben három, életre szóló gyógyíthatatlan betegséget szedtem össze. És leveleztünk, kértünk, bizonyítottunk, perrel fenyegettünk, csak csendesen, nehogy felidegesítsük a hivatali jóakaró urakat és hölgyeket. És utaztunk és fáradtunk, nem múlik el mindez nyomtalanul.

Azt mondta a feleségem (minden rendes asszony ezt mondja): vigyázz magadra! Én meg rájöttem, hogy nekem nem magamra kell vigyáznom, hanem valami egészen másra.

A kegyszerek

Csak az utoljára elhozott két tárgyról írok egy néhány sort. Pontos leírásukhoz azonban szakértőre van szükség.

A kolozsvári egyházközség úrvacsorai tányérja az 1560-as évszámot viseli és egy mesterjegyet. Ezüstből készült, súlya 50,4 dkg, alig több ezüstöt tartalmaz, mint amennyiért Jézust eladták. Széle aranyozott. Az egyházközség örökölhette vagy adományként kapta. A bevésett évszám arra utal, hogy az unitáriusok jegyzése (1568) előtt készítették. Küküllődombó Dicsőszentmárton mellett, domboldalon fekszik. Jó bora van. Ki tudja milyen kö-

olvastató

Dr. Rezi Elek: Felelősségünk a ránk bízott életért

A könyvben az erkölcsi és vallási tudattal rendelkező ember és közösség nézőpontjából értelmezi az élet határeseteit. Egzisztenciális kérdésekre keres és ajánl válaszokat: hogyan ragadható meg az élet értéke vallási szempontból, mi az élet védelmével kapcsolatos hivatásunk, hogyan viszonyuljunk a lelki, materiális és szellemi függőségben élő társainkhoz, milyen veszélyek leselkedhetnek az emberiségre a biotechnológia fejlődése mentén, milyen gyógyírt kínál a szabadelvű vallás az erőszak, a visszaélések, a kizsákmányolás, a méltóságsértés oly gyakran felfakadó sebeire?

A kötet fejezetei: *Vallás és erkölcs az élet szolgálatában, Erkölcsi megítélésünk szempontjai, Emberek krízisben* (öngyilkosság, eutanázia, a magzati élet védelme, abortusz, alkoholizmus, kábítószerfogyasztás, önvédelemből történő emberölés, a szenvedélyek rabságában), *Az élet mesterséges szabályozása* (a bioetikai kérdések erkölcsi megítélésének szempontjai, szerv- és szövetátültetés, génsebészet, klónozás, őssejterápia, a megtermékenyítés szabályozhatósága), *Társadalmi és világfelelősség* (egyházunk lélekszám-apadásának megoldásra váró feladatai; a családtervezés és cselekvés fontossága egyházunk és népünk életében, a teremtett világ védelme, az erőszak, a halálbüntetés, a háború, a nemi magatartás erkölcsi értékei és defektusai napjaink társadalmában, az Európai Unió állam és egyház viszonyrendszerének lehetséges „modellje"), *Felelősségünk a ránk bízott életért.*

Mindazoknak ajánljuk e könyvet, akik felelősséget éreznek a ránk bízott életért, akár a saját, akár környezetünk pislákoló vagy lobogó lángjaiért.

A kötet megrendelhető az Unitárius Egyház Iratterjesztőjénél. Ára 8 új lej.

rülmények között került az egyházközséghez az a kb. 600 éves kehely. Készítésekor Erdély a vajdaság korában élt, Mátyás király még meg sem született. Gótikus formája készítésének idejére utal. Nem híres mester készítette; anyaga aranyozott ón vagy ezüst. A kupa peremén és a nodulán (középcsomó) régies betűkkel írt latin felirat. Űrtartalma elég kicsi, ebből is látszik, hogy katolikus szertartáshoz készült (a protestáns pap egy kehelyből sok hívének kell úrvacsorát adjon, ezért a protestáns kelyhek nagyobbak).

Az ötödfélszázados úrvacsorai tányér és a hat évszázados kehely a történelem mélységeit, annak egy parányi részét hozza szemünk elé.

Micsoda mélység! Hallatán az ember még el is érzékenyülhet. A hívő ember, amikor a pap kezéből megkapja az úrvacsorát, és a templomablakon beszűrődő fénysugár megcsillan a tányéron vagy a kelyhen, különleges érzés foghatja el. A kenyér és a bor Jézus életére és halálára emlékezteti, és másnap talán jobb ember lesz, mint azelőtt.

Zárszavak

A kegytárgyak ügyét befejeztük! Mindegyiket visszakaptuk.

Miért kellett ezt az utat végigjárni? Talán nem tudtunk meglenni nélkülük? A válasz egyszerű: a *mieink*, a tulajdonunkat képezik. Ezek a tárgyak múltunk cserépdarabjai. Lehet, hogy más nemzetek értékeihez viszonyítva szegényesek, de számunkra felbecsülhetetlenek. A múlt élő tárgyai – vagyis alap. A múlt nem mögöttünk van, hanem alattunk. Azon állunk.

Ínség és segítség

2005. április 22-én rossz napra virradt a Bánság néhány falujának népe. Figyelmeztették őket a közelgő veszélyre, de sokan nem hitték, hogy valaha árvíz sújtotta hellyé válhat lakóhelyük, ők pedig áldozattá. Megtörtént a szomorú esemény.

Április 24-én egy keblitanácsosunk javaslatára megfogalmazódott a nagyváradi segítőkészség szándéka. Arról döntöttünk, hogy az április 30-án tartandó istentisztelet alkalmával kikérjük a temesvári leányegyházközség véleményét is arra vonatkozóan, miként és hol segíthetünk a legmegfelelőbben.

A jelzett időpontban, az istentisztelet után kialakult a meglátás, hogy jó lenne, ha a nagyvárad-bihari unitárius egyházközség helyet biztosítana az anyagi segítségnyújtás mellett néhány gyermek nyári táboroztatásának. Először – minden anyagi háttér nélkül – tíz árvízkárosult gyermek nyaraltatását vállaltuk.

Május 2-án a Tordán megtartott összevont lelkészi értekezlet alkalmával egy olyan összefogásnak lehettünk tanúi, amely megtermette a helyes segítés egyik igazi formáját. Miután a jelenlevő lelkészek meghallgatták egyházközségünk tervét, nyomban biztosítottak támogatásukról. Ma már többnyire tudjuk, hogy nemcsak ők, hanem mások is híveikhez fordultak, s úgy tárták elő nemes szándékunkat, mintha mi lennénk a bajba jutottak. Vagyunk is olyan szinten, amennyiben velejéig átérezzük a károsult embertársaink helyzetét, akik elveszítették mindenüket, és nincs sok remény az újrakezdésre.

Húsz óteleki gyermek nyaraltatását sikerült megoldanunk a közös összefogásnak köszönhetően. Azért fogadtunk szót temesvári testvéreink tanácsának, mert magunk is mosolyt akartunk varázsolni néhány gyermek arcára. Feledtetni akartuk velük mindazt – legalább egy rövid időre –, ami érte őket. Június 22-én foghattak hozzá az újjáépítéshez az otthon maradottak, s mire gyermekeik ismét visszatérnek a további táborokból, talán új otthon várja majd őket.

A tordai egyházközségnek, valamint a nagyvárad-bihari unitáriusoknak köszönhetően, de az egyetemes unitárius összefogás segítségével segélyszállítmányt, anyagi támogatást juttattunk Gátaljára, ahol jó szívvel, de szomorú látvány közepette raktuk ki, adtuk át a begyűjtő központban az odaszánt segítséget.

További anyagi, pénzbeli támogatást nyújtottunk óteleki rászorulóknak. Akár a gyermekek táboroztatását, akár a segítség átadását illetően – gondoljuk –, lelkiismeretesen jártunk el. Tartottuk magunkat eredeti elképzelésünkhöz, s túl a gyermekek táboroztatásán, úgy végeztük a segítségnyújtást, hogy személyes adomány formájában jusson el az egyes rászorulóhoz.

Nagyon szépen megköszönjük minden egyházközségi tagnak, hogy hozzájárult e nemes ügy sikeres lebonyolításához, de köszönetet mondunk a temesvári leányegyházközség tagjainak is, akik kivették ebből a maguk részét. Egyben sajnáljuk, hogy a magunk elképzelése szerint jártunk el, s így nem az RMDSZ bankszámlájára utaltuk a fennmaradt összeget, hanem személyre szólóan adtuk át az arra érdemesnek tartott, igen károsult embertársainknak.

A közzétett kimutatásunkban június 24-ig beérkezett összegek szerepelnek, de ígérjük, hogy az *Unitárius Közlöny* valamelyik következő számában beszámolunk arról is, miként látjuk

Adományozó neve	Adomány összege *(régi lej)*
1. Nagyenyedi unitárius egyházközség	2 000 000
2. Torockószentgyörgyi unitárius egyházközség	4 000 000
3. Korondi unitárius egyházközség	6 000 000
4. Unitarcoop Alapítvány	500 000
5. Magyarszováti unitárius egyházközség	15 000 000
6. Brassó 1-2 unitárius egyházközség	3 500 000
7. Olthévízi unitárius egyházközség	2 250 000
8. Medgyesi unitárius egyházközség	1 725 000
9. Kissolymosi unitárius egyházközség	6 000 000
10. Jobbágyfalva – Nyárádszeredai egyházközség	2 560 000
11. Kökösi unitárius egyházközség	6 650 000
12. Homoródújfalvi unitárius egyházközség	5 100 000
13. Szőkefalvi unitárius egyházközség	2 146 000
14. Tordatúri unitárius egyházközség	1 000 000
15. Szentábrahámi unitárius egyházközség	10 000 000
16. Abásfalvi unitárius egyházközség	2 600 000
17. Dicsőszentmártoni unitárius egyházközség	2 100 000
18. Dicsődombói unitárius egyházközség	7 000 000
19. Datki unitárius egyházközség	8 000 000
20. Siménfalvi unitárius egyházközség	11 150 000
21. Marosvásárhelyi unitárius egyházközség	7 500 000
22. Nagyernyei unitárius egyházközség	900 000
23. Erdőszentgyörgy–Bözödújfalvi unitárius egyházközség	1 000 000
24. Fiatfalvi unitárius egyházközség	2 500 000
25. Segesvári unitárius egyházközség	2 500 000
26. Vargyasi unitárius egyházközség	5 000 000
27. Székelyszentmihály – Bencédi unitárius egyházközség	11 270 000
28. Haranglábi unitárius egyházközség	500 000
29. Désfalvi unitárius egyházközség	1 000 000
30. Ürmösi unitárius egyházközség	9 570 000
31. Nagyváradi unitárius egyházközség	1 850 000
32. Tordai unitárius egyházközség	Ruhaadomány
33. Kolozsvár 1. sz. unitárius egyházközség	4 000 000
34. Kolozsvár 2. sz. unitárius egyházközség	2 000 000
35. Komjátszegi unitárius egyházközség	2 650 000
36. Kide – Besztercei unitárius egyházközség	3 600 000
37. Kolozsvár 3. sz. unitárius egyházközség	1 000 000
38. ODFIE	3 000 000

folytatás a 10. oldalon

Pap Gy. László, Kerekes Árpád

Ínség és segítség

folytatás a 9. oldalról

Ötelek újraépülését, segélyezett embertársaink életét, valamint beszámolunk a temeskeresztesi segítségadásról is.

Végül pedig nagyon szépen megkérjük azokat a gyülekezeteket, amelyeknek nem tudtuk azonosítani az adományát, hogy bármilyen úton közöljék velünk, mikor és milyen összeget utaltak át a számlánkra, hiszen sajnálatos módon 12 esetben nem derült ki, melyik egyházközség volt az adományozó. Ez természetesen a bank hibájának tudható be.

Örömmel nyugtázhatjuk, hogy növeltük unitárius hírnevünket, hiszen a testvérfelekezeteket – a versengés szándéka nélkül – megelőztük a segítségadás felajánlásában és teljesítésében. Bízunk abban, hogy más alkalommal is megemlékeznek helyes hozzáállásunkról. Minden adakozóra Isten áldását kérjük.

Idősek vasárnapja Petrozsényben

Immár második alkalommal szervezték meg a petrozsényi unitáriusok meg az idősek vasárnapját. Az egyházközség meghívott és ünnepelt vendége hat, 80. életévét betöltött idős asszony volt.

Az ünnepség a vasárnapi istentisztelettel vette kezdetét, mely alkalmával szentírásbeli tanításként a Mt 11,29b vers hangzott el: „... és tanuljátok meg tőlem, hogy én szelíd és alázatos szívű vagyok: és nyugalmat találtok a ti lelkeiteknek." Az istentisztelet után a hívek adakozásából szervezett közebéd a vendégek felköszöntésével kezdődött. Az Aninószáról, a lónyai öregotthonból, Petrilláról érkezett vendégek és hívek hamar feloldódtak az ünnepi találkozás hangulatában. Elkövetkezett hát az emlékek mellett a régi nóták felidézése is, melybe lassan minden résztvevő belekapcsolódott. Öröm volt hallani, ahogy a dal egybeforrasztott időset, fiatalt, látni az idősek mosolyát, és érezni, hogy az erőfeszítés nem volt hiábavaló.

Az egyházközség vezetősége ezúton is köszönetét fejezi ki mindazoknak, akik munkájukkal, illetve anyagi támogatásukkal hozzájárultak az ünnepség megszervezéséhez.

A petrozsényi unitárius egyházközség vezetősége

Vakáció-megnyitó Petrozsényben

A petrozsényi magyar egyházak és tanügyiek szervezésében június 17-én évzáró ünnepségre került sor. Az ökumenikus istentiszteletnek az unitárius templom adott helyet, ahol a szószéki szolgálatot id. Kassay Géza nyugalmazott református lelkész, az énekvezetői teendőket Dénes Ernő római katolikus kántor végezte. Az istentisztelet megfogalmazott célja a hálaadás és a megmérettetés előtt álló gyermekeinkért való imádkozás volt.

Istentisztelet után a petrozsényi, petrillai és lupényi ünneplő közösség levonult az egyházközség tanácstermébe, ahol a petrozsényi magyar iskolások három hangulatos színdarab (*A rátóti csikótojás, A szegény ember három kívánsága* és egy Mátyás királyról szóló mesefeldolgozás) előadásával köszöntötték a jelenlevőket. A Kis András tanító által betanított és nagyszerűen előadott darabok sokszor megnevettették a zsúfolásig telt termet. A szünetben a petrillai magyar tagozat nyolcadik osztályt végzett diákjai búcsúztak versösszeállítással az iskolától, tanáraiktól. Csattanóként a petrozsényi magyar óvodások rövid, komikus előadásban mutatták be, illetve beszélték el, hogyan kell sót és paprikát vásárolni, illetve miért nem jó új nadrágban a padlásra menni.

Az ünnepség a papi lak udvarán való „kínálmányozással" ért véget, ahol az unitárius asszonyok által sütött kürtőskalács és tea mellett beszélgethettek a jelenlevők.

Bálint Róbert Zoltán

Válaszúton táboroztak a Zsil-völgyi magyar gyermekek

Június 19-én tizennégy petrozsényi és petrillai magyar gyermek indult útnak négy felnőtt kíséretében Válaszútra. A Zsil-völgyi Magyar Ifjúsági Konferencia és a petrozsényi unitárius egyházközség által évente több alkalommal megszervezett gyermek-táncház résztvevői, a Kallós Alapítvány jóvoltából, immár második alkalommal vehettek részt az alapítvány által Válaszúton szervezett tánc- és kézműves táborban. A tavalyi tábor élményeinek elmesélése nyomán nagy volt az érdeklődés a szülők és gyermekek körében. Így a kiválasztás kritériuma a fent említett rendezvényeken való részvétel gyakorisága volt.

Az egyhetes tábor programjában idén is központi szerepet töltött be a népdal- és néptánc-tanulás. A kézműves-tevékenységek során a gyöngyfűzés, gyúrmázás, nemezelés csínja-bínjával ismerkedtek, aminek eredményeként sok, maguk ké-

szítette játékot és dísztárgyat vihettek haza. De fontos volt a játék, no meg a barátságok születése is. Idén egy szilágysági lánycsoporttal osztoztak gyermekeink a „csűr-szállón", akikkel hamar sikerült megtalálni a közös nevezőt.

A tábor a szombat esti gálaműsorral zárult, ahol a gyermekek bemutatták a hét folyamán tanultakat. Az elmaradhatatlan könnyes búcsú után este indult haza a csapat, fáradtan, de tele mesélnivalóval.

K. A.

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Agnus Rádió, kéthetente, csütörtökön 7.30-kor.
július 28., augusztus 11.

Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből
Agnus Rádió, kéthavonta, vasárnap 12.30-kor.
szeptember 11.

Meditáció – az elmélkedés műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Kolozsvári Rádió,
909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövidhullámon,
szerdai napokon, 9.00-kor.
augusztus 17.

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, vasárnapokon.
június 31., augusztus 17.

Tavaszi virágcsokor
unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert, Koncz László.
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
július 23.

Unitárius félóra
a székelyudvarhelyi *Príma Rádió*ban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a *www.prima-radio.ro* címen.
Szerkesztik: Újvárosi Katalin és Demeter Sándor Lóránd.
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

A Protestáns Teológiai Intézet V. évet végzett unitárius hallgatóinak szakvizsgája június 20-24. között volt. A vizsga a szakdolgozatok kiértékelésével és megvédésével kezdődött, a zárthelyi prédikáció-írással folytatódott, és a szóbeli vizsgákkal ért véget ószövetségi teológiából és exegézisből, újszövetségi teológiából és exegézisből, egyetemes egyháztörténetből, hittanból és etikából. A szakvizsgán mind a tizenegy hallgató: Barabás Zsolt, Buzogány István, Gál Zoltán, Ilkei Ildikó, Kardos József, Nagy Adél, Nagy Endre, Pál János, Solymosi Alpár, Szabó Előd és Tőkés Lóránd sikeresen teljesített, és megszerezte a gyakorló segédlelkészi szolgálatra feljogosító oklevelet.

Ezzel párhuzamosan, július 20-21-én zajlott a kétéves gyakorló segédlelkészi szolgálata végére ért Bodor Rozália Piroska (Tordatúr), Jakabházi Erika (Kide-Beszterce) és Lakatos Adél Csilla (Miskolc) lelkészképesítő vizsgája. A lelkészképesítő vizsga része a házidolgozatok kiértékelése, zárthelyi bibliamagyarázat írása, valamint szóbeli vizsga egyházi szónoklattanból, egyházszertartástanból, lelkipásztori gondozásból, katekétikából, unitárius egyháztörténetből, egyházi alaptörvényből és egyházi énekből. A vizsgán mindhárom jelölt unitárius lelkészi oklevelet szerzett.

Az Egyházi Képviselő Tanács június végén megbízást adott az unitárius teológiai hallgatóknak a nyári gyakorlat elvégzésére. 2005 nyarán 14 egyházközség: Magyarszovát, Kolozs, Kolozsvár I, Petrozsény, Észak-Nyugat-Erdély szórvány-egyházközsége, Jobbágyfalva, Firtosváralja, Csíkszereda, Gyepes, Homoródalmás, Székelyudvarhely I, Homoródszentpéter, Szentivánlaborfalva, Sepsiszentgyörgy, valamint az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet részesül a nyári gyakorlat szolgálataiból.

Egyházunk legfőbb végrehajtó testülete, az Egyházi Képviselő Tanács július 8-án tartotta II. évnegyedi rendes ülését Kolozsváron.

A Protestáns Teológiai Intézet unitárius hallgatóinak tanévzáró istentisztelete június 26-án volt a kolozsvári belvárosi templomban, amelyen a szószéki szolgálatot dr. Szabó Árpád püspök végezte, majd dr. Rezi Elek dékán ismertette a végzős hallgatókat, valamint a tanév során elért tanulmányi és közösségépítő eredményeket. Az évzáró keretében megtörtént a tizenegy végzős hallgató átadása és egyházi szolgálatra való átvétele. A Püspöki Hivatal szeptember 1-től nevezi ki őket gyakorló segédlelkésszé.

Az Énekvezér-képesítő Bizottság június 30-án vizsgaülést tartott Kolozsváron, amelyen három, a marosvásárhelyi Református Kántor-tanítóképző Intézetben kántortanítói oklevelet szerzett unitárius hallgató énekvezéri képesítést nyert: Cseh László Szentgericéről, Köntés Annamária Székelykeresztúrról és Székely Szabolcs Városfalváról.

A Magyar Köztársaság leköszönő elnöke, Mádl Ferenc július 5-én utolsó találkozásra hívta elnöki hivatalába az anyaországi és határon túli történelmi egyházak püspökeit, köztük Szabó Árpád erdélyi unitárius püspököt is. A baráti hangulatú együttléten a köztársasági elnök kiemelte ötéves elnöki megbízatása idejéről a jelentősebb egyházi megvalósításokat is. Utóda, Sólyom László augusztus 5-én veszi át a legmagasabb magyar közjogi tisztséget.

Botha Dénes ny. lelkész életének 85. évében f. év június 22-én Székelyudvarhelyen elhunyt. Temetése f. év június 25-én volt a Székelyudvarhelyi 2. számú Unitárius Egyházközség templomából, a gyászszertartást Rüsz Domokos helyi lelkész végezte. Egyházunk nevében Szabó Árpád püspök búcsúzott a 48 évi szolgálatot hűséggel végzett lelkésztől. A temetőben dr. Szász Dénes a kortársak nevében saját versével, Bartha Alpár fiatfalvi lelkész az egyházközség és az egész falu nevében búcsúztatta. Emlékét hálásan megőrizzük.

2005

Ballagás Kolozsváron és Székelykeresztúron

Elhunyt Bandi Dezső

2005. június 23-án Békéscsabán életének 86. évében elhunyt Bandi Dezső népnevelő, iparművész, művészeti író. Temetése július 4-én volt a marosvásárhelyi református temetőben, unitárius szertartás szerint.

Bandi Dezső 1919. október 7-én született Magyarsároson, ahol kilenc gyermekes családban nőtt fel. Mint a Küküllői Unitárius Egyházkör anyagi támogatását élvező tanuló került a székelykeresztúri, majd a kolozsvári unitárius kollégiumba, és e támogatásért egész életében hálás volt egyházának. Kolozsváron Tóth István rajztanártól és festőművésztől kapott alapképzést, majd a budapesti Képzőművészeti Főiskolán Sidló Ferenc tanítványa volt. Első munkái közé tartoznak az abásfalvi, ravai és magyarsárosi háborús emlékművek.

Szakmai útmutatása az erdélyi műkedvelő és alkotó mozgalomban meghatározó volt. Irányítása alatt több ezren tanulták meg a faragás művészetét, a vezetésével készült szalma- és rongyszőnyegek világhírűvé váltak. 1990-ben Göncz Árpád a Magyar Köztársaság elnökének aranyérmével tüntette ki.

Bandi Dezső temetési szertartását Nagy László lelkészesperes végezte. A tanítványok nevében Hunyadi László szobrászművész és Asztalos Enikő, a marosvásárhelyi Népi Egyetem néprajz tanfolyamának vezetője vett búcsút tőle. A szülőfalu üzenetét ifj. Kozma Albert magyarsárosi unitárius lelkész tolmácsolta. Munkásságát méltatta még Tófalvi Zoltán újságíró, Dénes Előd marosvásárhelyi és Bíró József szászcsávási református lelkész. Sírjánál a magyarsárosi és a szászcsávási egyházközségi énekkar énekelt.

Évzárás, számbavétel mindenütt

Ez jellemezte a helyi és köri nőszövetségek tevékenységét az utóbbi időben.

Ahogyan a természetben az évszakok váltakoznak, úgy a nőszövetségi munkának is megvannak a váltakozó ciklusai. A legtöbb helyen már a tavaszi mezőgazdasági munkák megkezdésével leáll a nőszövetségek rendszeres összejöveteleinek sora, és a templomlátogatáson kívül az asszonyok csak akkor jönnek össze, amikor az egyházközség vendégeket fogad, vagy valamilyen rendezvény, tábor, konferencia lebonyolításához női munkára van szükség. Mielőtt megkezdődik a „nagy vakáció", rendszerint szükségét érezzük, hogy számba vegyük az évad eredményeit, melyik „növényünk" hozott gazdag termést, melyik száradt ki, sikerült-e gyökeret eresztení az újonnan plántált virágoknak.

Milyen volt a nőszövetségi időjárás, hol voltak viharok, hol sütött legtöbbet a nap, milyenek az előrejelzések a jövő évre? Megbeszéljük tapasztalatainkat, tanulunk egymástól, bátorítjuk egymást. Íme néhány benyomás, gondolat, élmény, beszámoló a résztvevők részéről. (A. K.)

Találkoztunk Árkoson

„Minden napnak van valamilyen öröme, neveld rá szemedet, hogy meglássa azt."

Wass Albert gondolataival indultunk útra május 28-án Árkosra, hogy találkozhassunk a kör többi asszonyaival, és a nap örömét megtaláljuk. A köri gyűlésen a húsz egyházközség asszonyai közül tíz nőszövetség képviseltette magát 40-es létszámmal. Az UNOSZ részéről Asztalos Klára elnök tisztelt meg jelenlétével. Úgy vélte, beszélgetésünk meghitt és vidám családi körben zajlott.

Asszonyaink valóban felszabadultan és nyíltan meséltek az elmúlt év tevékenységeiről. Minden beszámolót figyelmesen meghallgatva valamit tanultunk, valami új tervet hoztunk magunkkal haza. Rájöttünk: nehézségek mindenütt vannak, de Isten segítségével álmunkat próbáljuk megvalósítani. Képviseltették magukat: Vargyas, Kálnok, Sepsiszentgyörgy, Sepsikőröspatak, Kökös, Brassó, Nagyajta, Ürmös, Szeben és természetesen a helyi nőszövetség.

Szünetben a hagyományőrző múzeumot tekinthettük meg. Meghívottunk volt Bernád Ilona népi természetgyógyász Marosvásárhelyről, aki a magyar népi gyógyászat hagyományairól beszélt, gyógynövényekkel való orvoslással ismertetett meg, az emberi egészség fontosságáról tartott előadást, majd könyveit dedikálta.

A reggeli érkezésünkkor való kedves fogadtatás, illetve a finom ebéd elfogyasztása után a bibliai szorgos Márták jutottak eszünkbe. Az árkosi asszonyoknak köszönjük fáradságos munkájukat, hogy ilyen széppé varázsolták ezt a napot. Búcsuzáskor annyit mondtunk: Jövőre Ürmösön találkozunk! (Adorjáni Gyöngyvér)

„Minden dolgotok szeretetben menjen végbe" (1Kor 16,14)

Nőszövetségünk június 4-én zárta a szeptemberben megkezdett évadot. Jó

folytatás a 14. oldalon

Évzárás...

folytatás a 13. oldalról

megérdemelt vakáció következik, amikor már csak alkalomszerűen fogunk találkozni. Ezen a záróülésen a trianoni békediktátumra emlékeztünk, a gyász 85. esztendejében. Mivel nem akartunk szomorúan elválni, szintén erre a napra beiktattunk egy kürtőskalács-sütő versenyt. A zsűri elnöke, Simó Irén néni minden versenyzőt a dobogó legfelső fokára állított, majd megehettük az úgynevezett „versenydarabot". Az asszonyok teát is főztek a kalács mellé. Kellemes, meghitt, szeretetteljes hangulatban töltöttük el a rövidke délutánt. Két nőtestvérünk a záróülés után felkereste egy súlyos műtéten átesett nőszövetségi tagunkat, akinek jókívánságainkat tolmácsolták. Találkozzunk Kükülődombón! (Benedek Enikő)

Találkoztunk Városfalván

Május 29-én a székelyudvarhelyi egyházkör nőegyleteinek hagyományos találkozóját tartottuk Városfalván. Örömmel vettük tudomásul, hogy körünkből egy nőszövetség kivételével minden egyházközség képviselői jelen voltak.

A találkozót Bíró Barna helyi lelkész áhítata kezdte, majd Rüsz Éva köri elnöknő megnyitója és köri beszámolója következett. A köri tevékenységben az elmúlt év folyamán két új dolog történt:

Márciusban az oklándi nőszövetség kezdeményezésére munkaértekezletet tartott a kör, amelyen Kelemen Éva tiszteletes asszony beszámolt a Kolozsváron tartott médiareferensi képzésről

2004 novemberében Rüsz Éva elnöknő meglátogatta Simó Sárát a maros vásárhelyi kórházban, és a kör anyagi és erkölcsi támogatását tolmácsolta az édesanyának. Az elnöknő ezúton is arra kérte a nőszövetségek tagjait, hogy jelezzék, ha valaki a környezetükben támogatásra szorul.

A következő napirendi pont a nőszövetségek beszámolója volt. Körünkben a városi és falusi nőszövetségek munkája más-más jellegű. A városi nőszövetségek idén is megtartották a világ-imanapot, előadásokat hallgattak, és kirándulásokat szerveztek. A falusi nőszövetségek munkája általában az egyházközségek munkáját segíti, és „mindig ott vannak, ahol szükség van rájuk", a falutalálkozók szervezésében, külföldi vendégek fogadásában, fesztiválok, ünnepélyek szervezésében. Öröm volt hallani a beszámolókból, hogy egyre több egyházközségben szervezik meg az „Öregek vasárnapját", és sokan látogatnak el a Lókodi Öregotthonba is.

A beszámolókat Asztalos Klára UNOSZ-elnök köszöntője követte, aki hangsúlyozta, hogy egymástól tanulni járunk az ilyen találkozókra és ennek eredménye is van már ebben a körben: a sok helyen megrendezett „Öregek vasárnapja".

Az istentiszteleten a szószéki szolgálatot Szabó Adél teológiai hallgató végezte. Majd Kedei Mózes esperes köszöntötte a nőket. A városfalvi nők előadása következett: jó volt hallgatni Dsida Jenő és József Attila verssorait, majd azt, ahogyan anya és leánya együtt énekel.

Bernát Ilona népi természetgyógyásztól hallhattunk egy színvonalas előadást egészségünk és népi hagyományaink megőrzéséről. A találkozó közös ebéddel zárult. (Simó Melinda)

Pályázati felhívás

Az UNOSZ (Unitárius Nők Országos Szövetsége) pályázatot hirdet az országos nőszövetség szimbólumának (logójának) megtervezésére. A nyertes szimbólum szerepelni fog az UNOSZ dokumentumainak fejlécén, minden kiadványán, a pecséten és zászlón.

A jeligés pályázat legyen színes, de fekete-fehér nyomtatásra is alkalmas. Olyan elképzeléseket várunk, amelyek utalnak a nőszövetség munkájára, az unitárius szellemiségre, de ne használják a már meglevő szimbólumokat.

Méret: A5 formátum.

A jeligés pályázatok beküldési határideje: **augusztus 15.**

Cím: Unitárius Nők Országos Szövetsége, románul: Asociaţia Femeilor Unitariene din România, 400750 Cluj-Napoca O.P. 1, C.P. 24, postán vagy személyesen az egyházi központ titkárságán lehet leadni.

A nyertes pályázatot 100 USD díjjal jutalmazzuk.

A beérkezett pályázatokat a 2005. szeptember 3-i küküllődombói országos konferencián fogjuk bemutatni, és a tagság véleményét figyelembe véve szeptember folyamán döntünk.

Az UNOSZ vezetősége

ifjúsági oldal

Egyszerűen: elballagtak...

Tizenegy teológiai hallgató mondott búcsút a diákéveknek június 26-án a kolozsvári belvárosi egyházközség templomában. Az ünnepély egyszerű volt. A szószéki szolgálatot az egyház püspöke, dr. Szabó Árpád végezte. Dr. Rezi Elek dékán felolvasta az immár gyakorló segédlelkészek alapadatait, miután ismertette elmúlt öt évi tevékenységeik fontosabb vetületeit. A negyedévesek batyuval és Csoma Csilla-Mónika teológiai hallgató elköszönő szavaival búcsúztatták végzős kollégáikat. Az ötödévesek részéről Solymosi Alpár mondott köszönetet az elmúlt évek közös munkájáért, és hangulatos képsorokban elevenítette fel az öt év keserédes emlékeit. A templom előtti fényképeződés, illetve az egyházi díszteremben tartott rövid fogadás zárta az ünnepélyt.

A fenti sorokban leírt tömör forgatókönyv az egyszerű valóságot tükrözi. Nem volt ünnepély a szó szoros értelmében, hanem egyszerű istentisztelet, amelynek keretében útjára engedtek tizenegy jövendő lelkészt. Bár elhangzottak érdekes részletek a ballagók elmúlt öt évéről, és a szószékről kitartásra buzdító szavak szőtték át a templom csendjét, valami mégis hiányzott. Ez a tizenegy fiatal maholnap teljesen új életformát kezd. A kibúcsúztatás nélkülözte az egyházi hivatás illő

méltóságát. Az öt évig tartó tudáshalmozás e záró mozzanata többet érdemelt volna: jobban összehangolt és átfogóbb szervezést, nagyobb ünnepélyességet és az elhangzottak mélyebb értelmezési lehetőségét.

Ez az évfolyam az elmúlt évek egyik legnépesebbje volt. Igyekeztek közösség lenni, ám inkább mozaikkockák voltak – egymás mellett. Mindenki külön-külön színesítette az egészet. Volt, aki néptáncolt, más gitározott, együttest alapított, *A Láng*ot szerkesztette, néprajzot, történelmet tanult és tanított, közösséget alakított, vasárnapi iskolát vezetett, az ODFIE életében segédkezett és vállalt vezető szerepet.

A ballagás napján még senki nem tudta, hogy nemsokára hol, milyen szerepkörben kezdheti majd el segédlelkészi munkáját. Ezt a bizonytalanságot érdemes lenne feloldani, és az elkövetkező ballagási ünnepélyek nyilvános mozzanatává alakítani.

A fentiekben megfogalmazott kritikai észrevételek mellett létezhetnek józan és elfogadható érvek. Ugyanakkor kétségtelen, hogy a jövendő lelkészek útra bocsátása többletjelentőséget hordoz, s ennél fogva többet érdemel az a nap, mint a „legyünk túl rajta" érzésének köznapi megnyilvánulása.

Sándor Krisztina

Megjegyzés: Javasolom, hogy a következő „elballagást" szervezze meg S. K.
Rezi E.

Kedvcsináló

IX. ODFIE Színjátszó találkozó

Bölön, 2005. augusztus 5–8.

A Dávid Ferenc Ifjúsági Egyletek IX. Színjátszó találkozójára a résztvevő csapatok és a műélvezők többsége a megadott határidőre bejelentkezett.

Tallóztunk a színjátszó találkozó ez évi programtervéből: felvonulás a faluban a helybeli fúvószenekar vezetésével, ünnepi megnyitó, plakát-bemutató, szakmai műhelymunkák, a *Ritmo del Flamenco* és a *Fűszál* együttesek koncertje, előadássorozatok, a *Csíki Játékszín* előadása, gálaműsor, szakmai kiértékelő, záró bál.

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) részéről köszönjük mindazok támogatását, akik jövedelemadójuk 1%-ának felajánlásával hozzájárultak szervezetünk további működéséhez.

Az ODFIE Elnöksége

XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencia

Kobátfalva, 2005. augusztus 18–21.

A Nyikó menti Kobátfalván tartandó ifjúsági konferenciára augusztus 8-i határidővel bejelentkező levelet várunk. Az elmúlt évek konferenciázóinak fegyelmezettsége kielégítő volt, a hatékony tervezhetőség érdekében azonban az előzetes bejelentkezést továbbra is fontosnak véljük.

A konferencia központi témája: a *szenvedélybetegségek*. Az átfogó témakör feldolgozásaként a már hagyományossá vált módszert alkalmazzuk: a központi előadásokat követően kiscsoportos műhelymunkákon kerül részletezésre, majd közös összegzésre a megvitatott kérdéskör. A konferencia választott témakörének elemzése során elsősorban a megelőzésre, a vállalt kockázatok tudatosítására összpontosítunk. Az előadások és a kiscsoportos beszélgetések érintik a dohányzás, az alkoholizmus, a kábítószer-függőség és más szenvedélybetegségek (számítógép- és játékszenvedély, munkaalkoholizmus stb.) kérdéskörét. Előadóink elméleti és gyakorlati tapasztalatokkal felvértezett szakemberek lesznek, akik a kiscsoportok munkálataiban is segítséget nyújtanak. Emellett a konferenciák szokásos programrészei sem maradnak el, úgymint az egyházkörök közti összetett műfajú vetélkedő, a péntek délutáni választható tevékenységek (kézműves foglalkozások, filmklub, irodalmi teaház, számháború, drámázás stb.), esti koncertek, az alkalmi *Hírlevél* megjelentetése stb. Az egyházkörönkénti megbeszélések és az unitárius egyetemisták és főiskolások őszi találkozójának előkészítése is szerepel a programban.

Olvasói levél

Tisztelt Szerkesztőség!

Korondon minden évben templomunkban évzáró ünnepélyt tartunk. Az idén június 12-én tartottuk évzáró ünnepélyünket, amit a népes gyülekezet örömére a legjobb szavalók tettek még felemelőbbé: Imre Izabella, Simó János V. osztályos tanulók és Lőrincz Csaba VII. osztályos tanuló.

Majd sor került a jól megérdemelt és nagyon várt jutalmak kiosztására, összesen 44 jutalomkönyv és 28 díszoklevél talált gazdára. Jutalomban részesültünk mindannyian, akik a tanév folyamán legalább 25–30 alkalommal vettünk részt istentiszteleten. Az első díjasok között akadt olyan tanuló is, aki 39 vasárnapon volt templomban. Évzáró ünnepélyünk végén elénekeltük kedvenc énekünket: „A tanítást véget ért...", és utána a templomkerítésben fényképezkedtünk. Mielőtt elbúcsúztunk volna, megköszöntük a tiszteletes úrnak és a tiszteletes aszszonynak egész évi munkájukat, és azt, hogy megtanítottak arra, hogyan lehetünk még jobbak.

Minden gyermeknek és felnőttnek jó vakációt kíván

Imre Erzsébet
V. osztályos tanuló (II. díjas, 37 vasárnappal)

Lapszámunk szerzői: **Bálint Róbert Zoltán** – lelkész (Petrozsény), **Fekete Levente** – lelkész (Nagyajta), **Kerekes Árpád** – gondnok (Nagyvárad), **Kiss Károly** – lelkész (Medgyes), **J. Orbán Erika** – vallástanár (Kolozsvár), **Józsa István Lajos** – lelkész (Kökös), **Mikó Lőrinc** – gazdasági-jogügyi előadótanácsos (Kolozsvár), **Pap. Gy. László** – lelkész (Nagyvárad).

Teleki Pál gondolatai

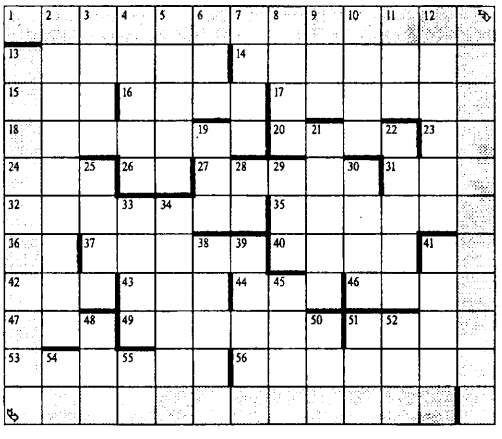

Vízszintes: **1. Teleki egyik gondolata.** 13. Teendő jelzője lehet. 14. Elhasználódás. 15. Literátor. 16. Vízzel lát el. 17. Magányosan élő ember. 18. Hangszer. 20. Svéd együttes volt. 23. Körül-belül, röviden. 24. Becézett Erzsébet. 26. Mutató névmás. 27. Keresztül taszít. 31. Tajték. 32. Nyírő József regénye. 35. Arra a helyre szólít. 36. Pánkó darab! 37. Olajbogyó. 40. Száraz növényi szár. 41. Tetejére. 42. Éveink száma. 43. Spanyol királynő volt. 44. Halotti lakoma. 46. Hint. 47. Az egyik szülő. 49. Erdélyi település. 51. Becézett Sámuel. 53. Csehországi folyó. 56. A pápai palota.

Függőleges: 2. Csillagjóslás. 3. Keleti szentkép. 4. Ókori római hármasfogat. 5. Keresgél a sötétben. 6. Marosvásárhelyi focicsapat. 7. Okirat. 8. Lant. 9. Szántóeszköz. 10. Ruhára varrják. 11. A máj termeli. 12. ... Márton, magyar színész volt (1881 – 1951). **13. Teleki Pál második gondolata.** 19. Magyarországi szerb. 21. Göndör hajú. 22. A megnevezett tárgyhoz, személyhez. 25. Nemes ital. 28. Személyes névmás. 29. Hegedű doboza. 30. Északi férfinév. 33. Áramforrás. 34. Ókori mezopotámiai város. 38. Viszketést enyhít. 39. Kukoricapálinka. 41. Európai nemzet. 45. Kenőanyag. 48. Angyalrang. 50. A viszály, a rontás istennője az ógörög mitológiában. 51. Sérülés. 52. Francia területmérték (ARE). 54. Puha fém. 55. Pára!

Vidám sírfelirat

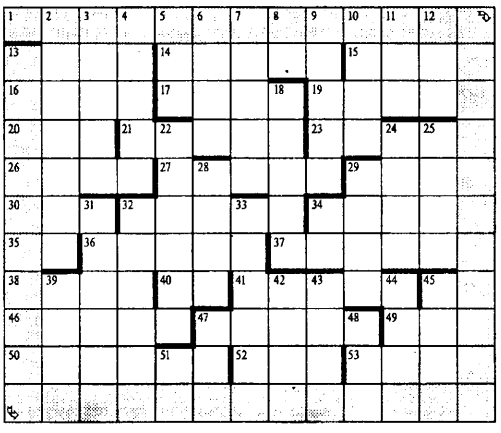

Vízszintes: **1. A humoros sírvers első része.** 13. Az AEÁ tagállama. 14. A 0 után következő számjegy. 15. Fűcsonk. 16. Inga igéje. 17. Bibliai név. 19. Vályú. 20. Finnugor néptöredék. 21. Hazai biztosító társaság. 23. Orosz író volt, *A revizor* szerzője. 26. Statisztikus nyersanyaga. 27. Becézett Erzsébet. 29. Elgondolás. 30. Számos. 32. Pápai hármas korona. 34. Rablócsapat. 35. Numero. 36. Verőér. 37. Magyar könnyűzeneszerző (Péter). 38. Római szerelemisten. 40. Lyukas odú! 41.Tekergő életmódot folytató. 45. Fűszer. 46. Őrlő üzem. 47. Cserje. 49. Magyar kohászváros. 50. Éppen csak hozzá érő. 52. Balti nép. 53. Előkelő.

Függőleges: 2. Idegen férfinév. 3. Irófolyadék. 4. Biztat. 5. Angol helyeslés. 6. „Beszél" a kutya. 7. Masszőr. 8. Szintén ne. 9. Becézett Zsigmond. 10. Férfinév. 11. Kihalt futómadár. 12. Ésszel felfog. **13. A sírvers második része.** 18. Függőzár. 22. Virág része. 24. ... Müller, német focista volt. 25. Rendjel. 28. Szorítóeszköz. 29. ... Tibor, temesvári fizikus. 31. Porcelánföld. 32. Magas építmény. 33. Teherautóra pakoló. 34. Feltéve. 39. A vörös bolygó. 42. Füstöt ont. 43. Németországi város. 44. Rock and ..., tánc. 45. Tüzet éleszt. 47. Hangosan, hisztériásan sír. 48. Tetejére, népiesen. 51. Tupoljev repülőgépe.

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **szeptember 5-e**. Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe. A nyertes nevét szeptemberi lapszámunkban közöljük.

Májusi rejtvényeink megfejtése: *Nyelvi totó (1.)* – x, 1, 2, 1, x, 1, 2, x, 1, 2, 1, 2, 1, 2; *Reményik Sándor: Végrendelet* – „A holtom után ne keressetek, Leszek sehol és mindenütt leszek."

Könyvjutalmat nyert **Zsakó Erzsébet** kolozsvári olvasónk. Gratulálunk!

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos
esetleges reklamációk:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.
Kéziratokat nem őrzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.
8. szám. 2005 augusztus
Ára: 0,70 lej, előfizetőknek: 0,50 lej

Főtanácsi ülés – az idén korábban

Az Erdélyi Unitárius Egyház Főtanácsa július 29-én és 30-án tartotta évi rendes ülését. A Főtanács hagyományos tárgysorozata, az eddigiekkel ellentétben, néhány új jelentéssel bővült. Tavalyi főtanácsi határozat értelmében az Egyház főtisztségviselői is jelentést tettek, a püspökön kívül tehát a két főgondnok, a főjegyző, valamint a közügyigazgató. A főtanácsi ülésről az idén is sokan hiányoztak. A hiányzások igazolt vagy igazolatlan voltáról az Egyházi Képviselő Tanács (EKT) nemrég kelt körlevele rendelkezik, eszerint a Főtanács tagjai kötelesek az ülésekről való hiányzásaikat írásban megindokolni és azt a Főtanácsot követő 8 napon belül beküldeni.

A főtanácsi ülés kezdetén az elmúlt évben elhunytak emlékére egyperces felállással adóztak a Főtanács tagjai, majd a tiszteletbeli címek adományozására került sor. Különös, hogy egy korábbi határozata dacára (2004-ben a tiszteletbeli címek adományozását egyházközségenként háromra korlátozta) a Főtanács egyes egyházközségeknek több tiszteletbeli címet is adományozott. Hivatali esküt tettek a kolozs-tordai egyházköri vezetők: Farkas Dénes esperes, Pataki József és Székely Botond felügyelő gondnokok.

Az első ülésen a főtisztségviselők jelentéseinek értékelése következett. A Főtanácsi Bizottság minden jelentést véleményezett, majd ezeket a főtanácsi tagok hozzászólásai egészítették ki. Mind a Főtanácsi Bizottság, mind a hozzászólók nagyra értékelték a püspöki jelentést, amely sokrétű és gazdag egyházi és közéleti tevékenységről számolt be. A két főgondnok, Kolumbán Gábor és dr. Máthé Dénes jelentése egyéni és egyedi rálátást adott Egyházunk életére. Kolumbán Gábor gyenge egészségi állapota ellenére is igyekezett jelen lenni egyházi életünkben, és annak minden vonatkozásában a szakszerűséget igyekezett érvényesíteni. A főgondnok Egyházunk gazdasági fenntarthatósága és a hatékonyabb gazdálkodás érdekében szakbizottság létrehozását javasolta; javaslatát a Főtanács a későbbiekben megtárgyalta és elfogadta. Máthé Dénes az eredmények összegzése mellett felvázolta jövőre vonatkozó terveit is, hangsúlyozva az egyházirodalmi munka iránti elkötelezettségét. Dr. Rezi Elek főjegyző rövid jelentéséből kitűnt, hogy főjegyzői kötelezettségeinek eleget tett. Szabó László közügyigazgató jobbító szándékú, kritikai hangvételű jelentésében próbált rámutatni egyházi közigazgatásunk hiányosságaira, és a törvényesség betartására hívta fel a figyelmet. A közügyigazgatói jelentés megtárgyalása után az elnök felfüggesztette a pénteki napra a Főtanács munkálatait. Este istentisztelet következett, amelyen a szószéki szolgálatot Rüsz Domokos, a székelyudvarhelyi II. sz. egyházközség lelkésze végezte. A napot jó hangulatú vacsora és a még vidámabb főtanácsi bál zárta.

Július 29-én a soron következő jelentésekkel folytatódott a főtanácsi ülés.

Az EKT általános jelentésében részletes és átfogó képet kaptunk az egyházi közigazgatásról, a központi ügyvezetésről, a valláserkölcsi életről és a gazdasági ügyekről. A Főtanácsi Bizottság megjegyezte, hogy az elmúlt évi főtanácsi határozatokat csak 60%-os arányban sikerült végrehajtani, valamint azt is, hogy nem készült semmilyen jelentés az EKT állandó bizottságainak a működéséről.

Bár az egyházközségek és egyházkörök élete és tevékenysége jónak minősíthető, aggodalomra ad okot Egyházunk összlétszámának folyamatos csökkenése. A szórványokkal való foglalkozás is nagyobb odafigyelést igényel, hiszen „bevallottan gondozatlanul maradt" 36 szórvány a 162-ből. A valláserkölcsi nevelés terén örvendetes, hogy egyre több

folytatás a 4. oldalon

Kiss László

Imádság mosogatás közben

Hatalmas Istenünk, köszönjük, hogy megtanítasz alázatra. Köszönjük, hogy elvégezhetjük azokat a munkákat, amelyek sokszor oly hosszúnak tűnnek, mint maga az örökkévalóság, de amelyek valójában a földi mulandóság megrázó jelképei.

Istenünk, miért van meg bennünk az a hiúság, amely leértékelteti velünk a mulandó dolgokba fektetett erőt és időt? Miért nem tudjuk ünnepelni azt, ami mulandó? Miért nem tudjuk ünnepelni azt, hogy elvégezhetjük ezeket a béren alul fizetett munkákat is? Miért nem tudjuk ünnepelni a mosogatót?

Fohászunk gyermekesnek tűnhet, de milliárdok fohásza. Istenünk, áldd meg a mosogatókat! A szennyes ruhák, szennyes edények tisztogatóit.

Istenünk, bátoríts az önmagunkkal való szembenézésre! Hogy őszinte lélekkel mondhassuk el: az a „szemét", amely evő- és ivóeszközeinkre rárakódott, semmiség ahhoz a lelki szeméthez képest, amely, bár sokszor eltakarható, mégis jelen van életünkben.

Csendes, de megtartó fohászként mormoljuk: ahogy a víz lemossa az edényről a szennyet, add, hogy úgy mossa le lelkünkről is a vétket az imádság. Ahogy a mosogatószer habja fényesre varázsolja az edényt, úgy tisztítson meg minket is a megbánás. Ahogy a tisztálóvíz lassan elpárolog a száradó edényről, úgy párologjon el rossz szándékunk is, tisztán hagyva emberi érzéseinket és gondolatainkat.

Hogy mi lenne az a súrlópor, az az acélszálú dörzsi, ami a tűzön felejtett edényből a ráégett ételt karcolás nélkül eltávolítaná – nem tudjuk. Hogy meg lehet-e mindent bocsátani, mindent újjászülni, mindent széppé és tisztává tenni – nem tudjuk. De hiszünk abban, Istenünk, hogy te megsegítesz minket minden bajunkban. Hisszük, hogy lelkünket a feléd szálló őszinte imádság tisztává teszi.

Kérünk, légy velünk megpróbáltatásainkban, és gyújtsd meg bennünk a reménység lángját, hogy legyünk bár hasonlók a fazék aljára égett ételhez, tudjuk, higgyük, akkor is, hogy van lehetőség életünk újrateremtésére.

A mulandóság tudata sokszor szomorúvá, csüggedővé tesz minket, Istenünk.

Kérünk, vidíts fel, nemcsak egy hatékony mosogatószerrel, hanem azzal a tudattal is, hogy az apró, mulandó dolgokra fordított idő is meghozza örökkévaló gyümölcseit.

Te, aki örökkévaló vagy, te aki sokszor megtréfálsz mulandónak álcázva magad, te segíts nekünk abban, hogy életünk egyensúlyát a hit erejével megtarthassuk! Ámen.

Székely Kinga Réka

A könnyű teher

Nem csak lelkészeknek (2)

A lelkészi szolgálat területe maga az emberi élet – bölcsőtől koporsóig. Kerete pedig az egyház, nevezetesen az Unitárius Anyaszentegyház mint szervezet. Ennek a szervezetnek a felépítéséről fölösleges itt beszélnünk, hiszen már a Káté ismerete révén tudomásunk kell, hogy legyen róla. Amit föltétlenül meg kell állapítanunk, az az összetartozás és a függőség ténye. De ez a függőségi viszony sem a végrehajtó hatalom gyakorlását, hanem az együvétartozás lelki-szellemi, sőt anyagi gazdagodását hivatott biztosítani, segíteni, megvalósítani. Azt a gondoskodást jelenti, amelyet maga az „anya" szó is sugall.

A lelkész rendszerint anyaegyházközségben, illetve – ha van – filiájában (leányegyházközségében) és szórványaiban végzi szolgálatát. A közösség és a lelkész számára egyaránt meghatározó, hogy a lelkész be tudjon illeszkedni egyházközsége életébe. Ehhez alapvetően fontos, hogy benne éljen, személyes kapcsolatba kerüljön híveivel.

Természetes, hogy a maga életének, családjának fenntartásáról is gondoskodnia kell, szükségszerűen meg kell teremteni ennek feltételeit. Ez azonban ne jelentsen semmi öncélúságot, különállást! A lelkész ön- és családfenntartásának is össze kell hangolódnia közössége érdekeivel. Szolgálata nem önmagában, hanem hatásában mutatkozik meg és nyer érvényt. Ezért bír föltétlen fontossággal a munkát, szolgálatot, hatást befogadó környezet ismerete. Ennek birtokában lehet csak eredményes szolgálatot végezni. A befogadókészséget csak akkor tudom növelni, ha közvetlenül ismerem magát a befogadót, annak hitét, gondolkodását, körülményeit, problémáit. És nem csak felületesen, de mélyrehatóan, okaiban, késztetéseiben.

Nem győzzük hangsúlyozni, hogy mindenekelőtt Istenhez való tartozásunkat kell folyamatosan tudatosítanunk, erősítenünk. Ezt elsősorban személyes hittel, példával lehet megtenni. Hatni csak úgy tudunk, ha elöl járunk hitvallásban, cselekedetben, reménységben és bizakodásban, figyelmességben és szeretetben. Más szóval: lelkészi szolgálatunk feladata és célja a lelki és közösségi építés. A ma egyik legfontosabb feladata megállítani azt a gyökerekig ható leépülést, amelyet az eltelt fél évszázad folyamán kénytelen-kelletlen megélhettünk, s amely az egyre sokasodó negatív hatások révén mai életünket is meghatározza. Mik ezek? Az adott szó fedezetének hiánya, a felelőtlen ígérgetések, hazudozások, az őszinteség, becsületesség fogalmának elhalványulása, értékének elvetése, az önbecsülés, az emberi méltóság, a gerincesség hiánya. Időzavar, pontatlanság, felelőtlenség. Mindezek egyaránt elősegítik a rosszra, embertelenre való befolyásolhatóságot, az önzés, a törtetés, nyerészkedés, önfeladás és kicsapongás térhódítását.

Nap mint nap szembesülünk a szubkultúra terjedésével. A televíziókból ömlő romboló és kommersz giccsek, az erőszakosság, a szexuális szabadosság, a híradásoknak az embertelen cselekedetekre való összpontosítása, az etikátlan szenzációshajhászás – mindezek megrendítik az embereknek a jóságban, igazságban, becsületességben és tisztességben való hitét. És még szóvá sem tettük az alkohol és narkotikumok fogyasztását.

A feladat tehát maga a változtatás, s ez egyáltalán nem könnyű. Jézus szolgálata is ezt tűzte ki célul, ezt a feladatot vállalta: az ember megváltoztatását, felemelését hitében, magatartásában, erkölcsiségében egyaránt. És ki vitatná: ezt Jézus is csak mély hittel, Istenben való bizakodással tehette. Az én Atyám munkálkodik, én is munkálkodom. Munkálkodom szelíden és alázattal, mert nagyszerű ez a feladat, és nem érzem a terhét, csak szépségét, gyönyörűségét. Ezért mondhatta, vallhatta: „Az én igám gyönyörűséges, és az én terhem könnyű". Aki tehát csak terhét, súlyát érzi e szolgálatnak, akinek vállát, életét nyomasztja e teher, az még nem vált igazán Jézus követőjévé. Az előbb önmagát kell, hogy megváltoztassa, hogy vezetni, hatni tudjon.

Kiss Károly

1900-ban, az IARF (a Vallásszabadság Nemzetközi Egyesülete) bostoni alakulásakor a világ különböző részéről egybegyűlt unitáriusok elsőként fogalmazták meg a vallási tolerancia eszményét. Azóta néhány száz, hasonló céllal szerveződő intézmény, alapítvány jött létre. Maga az IARF is sokat változott. Igen fontos lépés, hogy 1972-ben az IARF olyan státusú civil szervezetté lett, amelynek általános konzultációs joga van az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsában (ECOSOC). A kezdeteknél bábáskodó unitáriusok, az indiai Bramo Samaj és a japán liberális vallások képviselői ma már inkább csak történelmi múltjukkal, mintsem döntéshozókként vannak jelen. Sok mindenen múlik, de rajtunk is, hogy a jelenben mennyire akarunk és tudunk részt venni benne.

IARF-konferencia Kolozsváron

Ránk nézve nagy lehetőség, hogy 2001 tavaszától Magyarországon működik az IARF európai és közép-keleti részlegének titkársága, amelynek Szent-Iványi Ilona unitárius lelkész a koordinátora. Így nem véletlen, hogy a nagy nemzetközi konferenciák közötti regionális találkozók unitárius színhelyeken zajlanak. 1994-ben az IARF nemzetközi konferenciájának Kolozsvár adott otthont.

Idén az Erdélyi Unitárius Egyház meghívására július 21-e és 24-e között Kolozsváron zajlott e régió konferenciája *Szomszédaink megismerése – vallásos tolerancia a több-vallású társadalmakban* címmel, alapvetően azzal a céllal, hogy a tanácskozók áttekintsék a vallások helyzetének alakulását a kibővült és tovább bővülő Európai Unióban és a Közel-Keleten. A szervezők különböző neves, az IARF-fel jó kapcsolatot ápoló szakembereket, illetve a saját tagegyházakat képviselő előadókat hívtak meg. A témát az előkészítő bizottság – amelynek tagja volt Gyerő Dávid, valamint az IARF előző főtitkára, Andrew Clark és dr. John Taylor, az IARF genfi ENSZ-képviselője – jelölte ki, a rendezvényt Szent-Iványi Ilona hívta életre. A szervezés lebonyolításában jelentős szerepe volt dr. Szabó Árpádnak, Gyerő Dávidnak és az Egyházi Közigazgatási Hivatalban dolgozóknak.

A megnyitón házigazdaként dr. Szabó Árpád püspök mondott üdvözlő beszédét, utána az IARF részéről Eimert van Herwijnen szólalt fel. Másnap a konferencia vitaindító előadását dr. Dennis de Jong, a Holland Külügyminisztérium emberjogi ügyekért felelős tanácsosa tartotta *A vallás szerepe a külpolitikában* címmel. Az IARF-fel korábban is munkakapcsolatban álló politikus valóban vitát indított beszédével, hisz a vallás és terrorizmus kapcsolatát megcélzó gondolatmenetét így kezdte: Vajon jó-e a vallás vagy rossz? A közelmúltban Európában történt erőszakos események fényében talán új kontextusba kerül a vallások megítélése. – Noha előadása során részletesen beszélt alternatívákról, politikai megoldási lehetőségekről, új kihívásokról, az egyházak toleráns életviteléről, az oktatás preventív szerepéről, indító kérdése sokunk elméjében gyökeret vert. Valójában ennek a kérdésnek a mentén bontakozott ki az ezt követő vita. Dr. Daryl Balia, az IARF új főtitkára moderálása mellett a résztvevők megfogalmazhatták elképzeléseiket, elvárásaikat és fenntartásaikat. Ez egyben lehetőséget adott arra is, hogy számba vegyük, kik gyűltek össze erre a tanácskozásra. Hallhattuk az egyiptomi, azerbajdzsáni és izraeli muzulmánok, jeruzsálemi zsidók gondjait és gondolatait. Az Unió országaiból érkezett régi IARF-esek „filozófiáját" és a tolerancia esélyeiről kialakított elképzeléseiket német, holland, angol, ír, lengyel és dán résztvevők osztották meg.

E nap délutánján ismerkedhettünk meg dr. Shlomo Alon és Mazal Kazir izraeli zsidó házaspár munkásságával, akik a Vallásközi Találkozás (Interfaith Encounter) nevű, zsidó–arab–keresztény párbeszédet szorgalmazó szervezetet képviselték, négy fiatallal együtt.

Az állam és egyház viszonya témában először Willy Fautré, az Emberi Jogok Határok Nélkül brüsszeli szervezet vezetője tartott előadást. Témája ezúttal a vallási közösségek regisztrációja, a vallások kategorizálása és az intézményes diszkrimináció volt. A Romániáról szóló különleges jelentésekből vett idézetekből megtudhattuk, hogyan látja helyzetünket az Unió, miben sürget változtatást az állam részéről. Görögország és Ausztria negatív példája után Fautré a norvég modellt látja alkalmazhatónak, ami a különböző felekezetek esélyegyenlőségét illeti: ugyanúgy érvényes minden közösségre az adózás kötelezettsége és az adómentesség lehetősége, történelmi múlttól és létszámtól függetlenül. Az állami támogatás azonban létszámarányos.

A konferencia harmadik napját az oktatás kérdéskörének szánták. Dr. Günther Gebhardt teológus, aki Hans Küng mellett a Globális Etika Alapítvány oktatás-kutatója, saját munkásságát ismertette. Ez az előadás számomra nagyon ihletadó volt. Az ő céljuk a körülöttünk élő vallások alapjainak megismerése által képessé válni a párbeszédre. Ez az oktatási program évek óta átadott és gyakorolt olvasmányokból már számos európai, több-vallásúvá vált társadalomban működik: Németországban, Svájcban, Ausztriában és Nagy-Britanniában az iskolai oktatás részét képezik. Hasonló tapasztalatokról számolt be Johannes Lehnemann professzor Nürnbergből, a Vallások a Békéért Világkonferencia képviseletében. Azt vallja: a békére nevelni kell, és ez komplex feladat a konfliktusokkal terhelt több-kultúrájú társadalmakban.

A „Dialógus" témakörben került sor prof. dr. Ioan Vasile Leb, az Ortodox Teológiai Intézet dékánjának előadására a toleranciáról. Ezt követően Czire Szabolcs ismertette az aktuális romániai helyzetképet az állam és egyházak viszonyáról. Ez utóbbi megdöbbentő és félremagyarázhatatlan számadatokkal illusztrált helyzetjelentés volt. Adrian Moir írországi lelkész

Meggyőződésük mottója:

Nincs béke a nemzetek között a vallások közötti béke nélkül.

Nincs béke a vallások között a vallások egymással folytatott párbeszéde nélkül.

Nincs párbeszéd a vallások között anélkül, hogy meg ne ismernénk egymás alapmagatartását, globális etikai alapvetés nélkül.

Nincs menekvése glóbusunknak globális etika nélkül. (Hans Küng)

folytatás a 4. oldalon

Miklósi-Vári Katalin

Főtanácsi ülés

folytatás az 1. oldalról

egyházközségben beindult és működik a vasárnapi iskola, és e területen a lelkészek egyre több segítséget kapnak a világiak részéről.

A szűkszavú főjegyzői jelentést ellensúlyozta a Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karának működéséről szóló részletes jelentés, amelyben dr. Rezi Elek dékán beszámolt az eredményes oktatói-nevelői, illetve tudományos tevékenységről.

Unitárius középiskoláink, az elemi iskola, az óvoda jelentései általános és részletes betekintést nyújtottak az eredményes oktatási folyamatba, kiemelték diákjaink kitűnő eredményeit minden szinten. Majd egyháztársadalmi szervezeteink beszámolói következtek, amelyek sokrétű, áldozatos munkáról tanúskodtak. A lelkész-szövetség (ULOSZ) sikeres tevékenységet folytatott, rendezvények, munkaértekezletek és konferencia keretében. Ezek kiegészültek az akadémita lelkészek találkozójával és munkaértekezletével. Az országos nőszövetség (UNOSZ) egyházi és egyházközségi szinten egyaránt sokrétű, aktív tevékenységről számolt be. A nőszövetségek munkája egyházközségi életünk egyik meghatározó tényezője. Az ODFIE az elmúlt évben is sikerrel és eredményesen tevékenykedett és szervezte meg helyi és központi rendezvényeit. Tevékenységük kulcsfontosságú, Egyházunk jövendője és gyarapodása szempontjából. A Nyugdíjintézet jelentéséből megállapítható, hogy működése kiegyensúlyozott és zavartalan. Komoly anyagi alappal rendelkezik, amely biztonságot jelent, de eredményes kezelése felelősséget is feltételez. A Nyugdíjintézet örökös gondja, hogy sok egyházközség nem fizeti be a nyugdíjpénztári járulékot. A Lókodi Ökumenikus Öregotthon működéséről kapunk vázlatos képet Zakariás Klára igazgató jelentéséből. Az öregotthon lakói hálásak, az egyházközségek által nyújtott anyagi és lelki támogatásért. Örömmel nyugtáztuk, hogy az öregotthon időközben felvette alapítója, az elmúlt évben elhunyt Kiss Rozália nevét.

Mindezek után legyen szabad megjegyeznem, hogy az idei főtanácsi ülés nagyon „gördülékeny" volt. A hosszadalmas és a kérdéshez olykor alig kapcsolódó viták és hozzászólások nélkül „suhantunk" át jónéhány tárgysorozati ponton. Különös azonban, hogy nincs „fogható" véleményünk olyan kérdésekben, mint például az oktatás és nevelés vagy az egyháztársadalmi szervek működése, miközben órákig tartó, meddő vitát folytatunk olyan kérdésben, amely felett nem a mi tisztünk vitatkozni. Itt említeném meg azt a napirendi pontot, melyet Bardócz Tódor András kérésére tűzött napirendjére a Főtanács, és amely arról lett volna hivatott dönteni, csatlakozhat-e Egyházunkhoz az anyaország területén megalakult szórványgyülekezet, amelynek tagjai Erdélyből származtak el. Erről a kérdésről azonban a hosszú vita után sem született döntés. Az ügy ésszerű és érdembeli megoldása az EKT-ra hárul.

A főtanácsi ülés imával és a Himnusz eléneklésével zárult, majd ezt követte a hagyományos ebéd, amelyen a Berdeserleggel a pohárköszöntőt László János, a székelyudvarhelyi I. sz. egyházközség gondnoka mondta.

A Főtanács munkálatai során egyházi életünk eredményeit és hiányosságait vette számba. Megállapíthattuk, hogy Egyházunk sok tekintetben a fejlődés irányában haladt. A Főtanács eredményes jelent és reményteljesebb jövőt munkáló és fejlesztő tevékenységére Isten gazdag áldását kérjük.

IARF-konferencia...

folytatás a 3. oldalról

beszámolója is ebben az összeállításban hangzott el, amely szerint az utóbbi években enyhülni látszik az észak-ír konfliktus. Sajnos vitára már nem maradt idő.

A kiscsoportos megbeszélések rendjén külön cseréltek eszmét a fiatal felnőttek Ramola Sundram, az IARF „fiatal felnőttek" koordinátora vezetésével. A konferencia programjából e délutánon két óra arra szolgált, hogy e csoport résztvevői bemutassák magukat, s talán még távoli terveket is megfogalmazzanak.

Az este a konferencia fénypontja volt! Szavak után hangok, zene! Próbálkozások, szomorú statisztikák, kétségek után a zongora és hegedű gyógyíthatott lelket, gondolatot. Márkos Albert fiatal tanítványai szólaltattak meg magyar kortárs szerzők és Bartók műveiből. Van jövő, ha van tehetség!

Vasárnap reggel vallásközi istentiszteletet tartottunk, amelyen dr. Daryl Balia imádkozott, az olvasmányban Gandhi gondolataira minden jelenlevő nyelvén válasz hangzott: Lehetséges békében élni! Pap Mária beszéde után zongorajáték alatt mélyíthettük gondolatainkat, és belekóstolhattunk egy buddhista barátunk vezette meditációba is.

Záróakkordként dr. Szabó Árpád történelmi sétára hívta a résztvevőket. Sokan most jártak először Erdély földjén, korábban nem is találkoztak az unitáriusokkal. De mindannyian találtunk új információt az elhangzottakban.

A beszélgető-csoportok beszámolójával ért véget a konferencia. Volt, aki több emberjogi paragrafusra hivatkozva fogalmazta meg cselekvési tervét. Elhangzott, hogy észre kell vennünk a különbséget a „nyugat" és „kelet" értékrendje között. Vajon „felülírhatják-e" az egyetemes emberi jogok a vallásos hagyományokat? Vajon rákényszerítheti bármely elit a békéről, toleranciáról, társadalmi formáról való, igazságosnak vélt eszméit és törekvéseit másokra – merő jószándékból? Mit ér a dialógus, ha csak beszéd – párosan ugyan, de párhuzamosan?

A tanácskozások értékét, azt hiszem, az utóélete adja majd meg. Mit hasznosítunk belőle? Mindenképpen köszönet illeti a szervezőket a lehetőségért, hogy a szakértők akadémikus szintjén vagy épp a kávészünetekben, közös asztalnál megismerhettünk valamit, valakit, amitől többek lehetünk!

Száz éve

– *Az unitárius lelkészek a papnövendékekért* (Kiss Sámuel): „Most egy éve, hogy a Papnevelő Intézet elöljárósága az unitárius lelkészekhez folyamodott, miután a papnövendékek ugy megszaporodtak, hogy az iskolai segélyekből nem lehetett ellátni mindeniket. A kenyérkereset küzdelmétől, a szükség gyötrelmeitől kellett megszabaditani őket, hogy a tanulásra fordithassák idejöket. [...] Az unitárius papság megértette a szózatot. Fölfogta a helyzetet és magáévá tette a nagy föladatot. Egy év alatt 54-en, tehát fele része meghozta az áldozatot is, mert beküldöttek összesen 386 koronát, s ezzel segélyt nyújtottak öt jeles ifjunak, leendő paptársaiknak, összesen 250 korona erejéig. A pénzérték sem csekély dolog, mert egy félévre egésszé tette az eddig csak fél kenyeret, és megmentette az ifjukat olyan gondoktól, a melyeket ők csak legbizalmasabb embereiknek mondhatnak el, nekünk is el kell hallgatnunk."

Nemzetmunkásnak szegődtem

Kedei Mózes székelyudvarhelyi esperessel Sándor Krisztina beszélget

S. K.: Hol született és töltötte gyermekkorát, milyen út vezetett a Teológia felé?

K. M.: 1951-ben születtem Segesváron, de Magyarzsákodon nevelkedtem, tehát odavalósi vagyok, a gyermekkoromat ott töltöttem. A teológia és a lelkészi pálya felé való irányulásomban talán két dolog volt sorsdöntő: az egyik az, hogy édesanyám mélyen hívő vallásos asszony volt, a másik pedig egy egyszerű történés. Édesapám egy alkalommal elment Székelykeresztúrra Máthé Sándor tiszteletes úrhoz, aki valamikor Magyarzsákodon szolgált, és tőle kapott egy felvételi tájékoztatót a Teológiára. A tájékoztató idővel a kezembe került, és e két dolog határozta meg azt, hogy végül is a lelkészképző felé fordultam – annak ellenére, hogy jó ideig másfelé, az állatorvosira készültem. Az ehhez szükséges tantárgyakból elég jó is voltam. Aztán valahogy a gondviselés mégis a teológia felé fordított, s ezért hálás vagyok. 1970-ben sikeresen felvételiztem a Teológiára.

S. K.: Az eddigiekben hol szolgált? Milyen tapasztalatokat gyűjtött?

K. M.: 1974-ben végeztem, és bár – szerénytelenség nélkül mondhatom – nagyon jó eredményekkel zártam a tanulmányaimat, egy kicsi községbe kerültem, amely két kicsi faluból állt – Kedébe: Nagy- és Kiskedébe. Ott majdnem három évet szolgáltam, miután 1977-ben az újszékelyi gyülekezet megválasztott lelkészének. Itt 13 évet szolgáltam, 1977-től 1990-ig. Soha nem voltam az a fajta ember, aki a „hatalom" jóindulatát kereste. Tisztességesen, emberségesen és egyenesen viselkedtem a gyülekezet tagjaival, s úgy láttam, ezt értékelték. Főként akkor mutatkozott meg ez, amikor 1989-ben jött a változás. Újszékely annyira megbízott bennem, hogy a községi Nemzeti Megmentési Front elnökévé választottak – ráadásul a távollétemben. A hírt akkor tudtam meg, amikor este apósomékkal mentem haza a vonaton, s az egyik kedves hívem így köszöntött: „Adjon Isten jó estét, elnök úr!" Erre így válaszoltam: „Hát, mi van, megváltozott a világ?" Erre közölte velem, hogy községi nagygyűlés volt, és megválasztottak a községi Megmentési Front elnökének.

Szinte hihetetlen és ugyanakkor nagyon nehéz is volt, hiszen egyszerre az ember kezébe került az egész község közélete, minden közösségi ügy, iskola, gazdaság, rendőrség... A rendőrök reggelente eljöttek, hogy kikérjék, mi lesz a napi program. Én akkor úgy gondoltam, hogy mindezt vállalni kell, hogy átvezessük a közösséget egy más és új helyzetbe. A mai napig érdekes mindaz, ami akkor és úgy megtörtént. 1989 karácsony másodnapján a Megmentési Front elnökeként összehívtam Újszékelyen a falugyűlést. Mondtam, hogy meg kell alapítani a Romániai Magyar Demokrata Szövetség helyi sejtjét. Ennek is én lettem az elnöke.

1990. február 25-én tartották Székelyudvarhelyen az RMDSZ alapító tagjainak fórumát, amelyen magam is részt vettem. Fel kellett iratkozni, hogy ki akar szólni a gyűlésen, a művelődési házban. Tele volt az egész terem, nagyon sokan álltak. Azt gondoltam, hogy mi, falun szolgáló értelmiségiek bizonyos szempontból hátrányban vagyunk azokhoz képest, akik városon vannak, tehát vártam, és az elején nem jelentkeztem. Vártunk – és egy idő után úgy éreztem, hogy nem mondják el azt, amit én érzek. Ekkor odamentem a színpadhoz, és azt mondtam az elnöknek, hogy megkérem szépen, engem is írjon fel, hogyha lehet. Azt mondta, hogy nem járt le a gyűlés, persze, hogy lehet. Beszédemben elmondtam, amit éreztem, ami akkor a lelkemben volt. Rengeteg dolog felszabadult akkor bennünk, egy olyan nyomorúságos kor után, amelyben a lelkészeket és az egyházat teljesen elnyomták. Kimondtam, hogy nem szeretnénk még egyszer egy ilyen korszakot élni, és hogy minden időben reménykedünk. Úgy látszik, hogy valamiképpen a szeg fejére ütöttem akkor, mert az udvarhelyszéki RMDSZ alelnökévé választottak, Lőrincz György íróval, akivel azóta is tart a jó barátság. Mindezt azért mondtam el, mert az én székelyudvarhelyi megválasztásomba, úgy érzem, igencsak besegített az, hogy azokban az időkben közéleti szerepet vállaltam. 1990. március 15-én az RMDSZ Székelykeresztúrra küldött, hogy beszédet tartsak a Gyárfás-kúrián, ahol annyian voltak, hogy a kertek és a háztetők is mind tele voltak emberekkel. Valami megismételhetetlen, spontán, szép ünnepély volt. Ott aztán tényleg ki kellett mondani, amit az ember érzett. Emlékszem, hogy Szűcs Pál magyar nagykövet tartott utánam beszédet,

folytatás a 6. oldalon

Nemzetmunkásnak...

folytatás az 5. oldalról

és a tapsok miatt sokáig nem tudott szólni... Mindenki meghatóan szólt a jelenlevőkhöz, a székely gyermekek Petőfi megzenésített verseit énekelték – ott valami rendkívüli dolog történt, mely életemnek egy nagyon-nagyon szép emléke lett. Az eseményt videoszalagon rögzítették, amely aztán eljutott a nagyvilágba. Még azelőtt, Tőkés László székelyudvarhelyi látogatásakor az RMDSZ engem jelölt ki, hogy köszöntsem, mondván, hogy úgyis pap vagyok, „benne vagyok a mesterségben". Akkor is kimondtam mindent, ami bennem volt: félelmet, reménységet egyaránt. A sportcsarnokban annyian voltak, hogy a vasgerendák is tele voltak emberekkel, és legalább ötezren rekedtek kint.

S. K.: Mikor lett vége az RMDSZ-szel való együttműködésének?

K. M.: Hát, én ugyanazon a vonalon vagyok most is, mint akkor, csupán az RMDSZ nincs már azon a vonalon, amelyen akkor voltunk. Akkoriban nagyon sok tisztességes, becsületes, jó érzésű ember vállalta fel az erdélyi magyarság közképviseletét. Sajnálatos módon a legtöbb csalódott, és jobbnak látta otthagyni az egészet. A jelenlegi helyzetkép pedig – enyhén szólva – nem a legjobban néz ki.

S. K.: Hogyan került Székelyudvarhelyre lelkésznek?

K. M.: 1990. augusztus 1-jétől kerültem ebbe a városba. A már említett közszereplések azokban a forró időkben jelentősen segítettek abban, hogy – bár nagy verseny volt a székelyudvarhelyi lelkészi állásért, öten voltunk jelentkezők – a gyülekezet végül engem választott meg lelkészének. Életem nagy állomása Székelyudvarhely. Ezt azért mondom, mert úgy érzem, hogy ami bennem volt, azt itt megcselekedhettem, megélhettem. A kezdeményezések célba találtak és megvalósultak, és ezért úgy érzem, hogy az isteni gondviselés hozott engem ide. Sikerült kiteljesíteni magamból azt, ami bennem volt – a közösségért, nemzetemért, egyházamért. Természetesen ez nem volt olyan könnyű. Nagyon sok minden ért személyileg, családilag Székelyudvarhelyen, mégis azt mondom, hogy életem legnagyobb idejét mégis itt töltöttem. Tehettem valami hasznosat a közösségemért, és ezért tartom az itt eltöltött éveket olyan nagy és szép időszaknak.

1996-ban kezdeményeztem egy gyűjteményes, vallomás-szerű kötetnek a kiadását, amelyből végül nemcsak egy, de két könyv is lett. Úgy érzem, ezáltal sikerült „fényképet" készíteni arról az időről, amelyben éltünk – annak nyomorúságairól, de ugyanakkor belső lelki szépségéről is, hiszen ott volt az összetartás, az együttérzés az emberek között. Ez volt az a belső ellenállás, amelyen tulajdonképpen megbukott a kommunizmus. Két kötet tartalmazza a lelkészek vallomásait életükről. Nagyon nagy eredménynek tartom, hogy ilyen sokan vállalták a megszólalást. Természetesen voltak olyanok is, akik nem vállalták, s csak ők tudják, hogy miért nem tették – mindenkinek személyes joga, hogy vállal vagy elutasít valamit. Olyan tapasztalatokat, élményeket írtak le a lelkész-kollégák, amelyekre oda kell figyelni. Kellemes csalódás volt, hogy mennyi érték él az emberekben. Valahogy a módot kell megtalálni arra, hogy ezeket felszínre hozzuk, és ható tényezővé tegyük közösségeinkben és az Egyházunkban.

S. K.: Hetedik éve annak, hogy a székelyudvarhelyi egyházközség szervezésében zajlik az évi egyetemes unitárius találkozó Szejkefürdőn. Honann ered az ötlet?

K. M.: Itt Székelyudvarhelyen, voltaképpen ebben az egyházkörben született meg az a gondolat, hogy indítsuk el a szejkefürdői találkozót. Ennek előzménye az, hogy az egyik esperesi vizsgálószéken, Homoródkeményfalván egy öreg bácsi azt mondta: esperes úr, kezdjük el ismét a homoródfürdői búcsút, mert azok olyan szépek voltak. Azt válaszoltam, hogy ezt az ötletet magammal viszem, gondolkozom rajta. A konfirmandusokat általában minden esztendőben elviszem Orbán Balázs síremlékéhez. Körbeüljük a síremléket, és akkor azt az órát próbálom felhasználni a nemzeti érzés erősítésére, ugyanakkor az unitárius öntudat mélyítésére, felmutatva ennek a nagy embernek a példáját. Abban az esztendőben – amikor ez a homoródkeményfalvi felszólalás történt – éppen jöttünk be Szejkefürdőn a gyerekekkel a székely kapuk alatt, mentünk le a színpad felé, s amint megláttam, felvillant bennem: hát, itt nekünk minden elő van készítve! Megvan a szabadtéri színpad, emellett egy csodálatos, székely kapukkal övezett út visz ki Egyházunk egyik legnagyobb emberének sírjához, Orbán Balázshoz. Emlékszem, hogy megálltam, és arra gondoltam: hogy nem jutott eszünkbe mindeddig?! Alig vártam egy pár napot, és összehívtam a keblitanácsot, ahol nagy lelkesedéssel előadtam, hogy Orbán Balázs sírjánál meg lehetne tartani az egyetemes unitárius találkozót, amelyet ki kellene szélesíteni, hogy ne csak a Homoródmenti falvak, hanem az egész erdélyi unitáriusság találkozóhelye legyen. Az ötletet a keblitanács nagy lelkesedéssel és örömmel fogadta. Nekiálltunk, határozatot hoztunk, amit elküldtünk az Egyházi Képviselő Tanácshoz, kiegészítve azzal, hogy az egyházközség felvállalja az egyetemes unitárius találkozó megszervezését, kezdve 1999. augusztus második szombatjától. Azóta idén már a hetediket tartjuk. Hiszem, hogy ez a találkozó összetartó erővel bír majd a jövőben is, és közösségünk ügyelni fog rá akkor is, amikor mi már rég nem leszünk.

S. K.: Hogyan lett esperes?

K. M.: 1990-ben jegyzőnek választott meg a székelyudvarhelyi egyházkör közgyűlése. Én akkor még viszonylag új ember voltam ebben az egyházkörben, és a közéletben is jelentős szerepet vállaltam.

Természetesen akkor egy tapasztaltabb, idősebb embert – Benczó Dénes homoródalmási lelkészt – választottak esperesnek. Ő talán 1998-ban ment nyugdíjba, s előtte, 1996-ban az egyházköri közgyűlés engem választott. Azóta – immár kilencedik éve – vagyok esperes. Jól tettem vagy sem, hogy elvállaltam ezt a tisztséget? Úgy érzem, valószínűleg jól döntöttem, hiszen erőm és tehetségem szerint mindent megtettem, hogy becsülettel szolgáljam ezt az egyházkört és közösséget. Jó volt, hiszen az egész közösséget szolgáló kezdeményezéseink célba értek és megvalósultak.

S. K.: Saját meghatározása alapján mivel több az esperes, mint a lelkész?

K. M.: Nem több az esperes, mint a lelkész, csak több a teendője. Az esperes többletmunkát vállal a közösségért, és ezzel tisztában kell, hogy legyen. Ezt a többletmunkát a saját erejéből és idejéből kell kiszorítania. Ilyen szempontból kissé nehezebb helyzetben van, mint az, aki egyetlen egyházközség lelkésze. Aki az esperességet vállalja, az az egész egyházkör minden ügyét-baját kezeli, és ezzel többletterhet vállal magára. Nagyon fontos, hogy ezt a munkát a legjobb képessége szerint, becsületesen próbálja végezni, és ezáltal az egész közösséget szolgálja.

S. K.: Milyen a kapcsolat az esperes és a köri lelkészek között?

K. M.: Nagyon fontos, hogy egy vezető embernek legyen elvi, emberi és szellemi tisztessége és becsülete; az elvek mentén próbálja betölteni azt a szolgálatot, amelyet elvállalt, és vezetni azt a közösséget, amely az ő hatáskörébe tartozik.

S. K.: Milyen az egyházkörben a kapcsolat a lelkészekkel és a hívekkel?

K. M.: Természetesen olyan vezető nincs, aki mindenkinek egyformán megfelel. Viszont – ahogy az imént említettem – ebben a kérdésben nagyon lényeges, hogy az embernek legyen egy elvi tartása. Természetesen tudatosítani kell, hogy a lelkészek az esperes barátai, kollégái. Erre mindig gondolni kell. Ugyanakkor az esperesre hárul a felelősség a munka beteljesítéséért minden egyházközségben. A gondok általában ott vannak, ahol a munka nincs időben elvégezve, és esetleg nem úgy, ahogy azt minden lelkésztől elvárná a közösség.

S. K.: Mit tehet ilyenkor az esperes?

K. M.: Ha elenged mindent a maga mentére, akkor az olyan lesz, mint az a szekér, amelyen a lovak közé dobják be a gyeplőt. Akik nem szeretik a fegyelmet és a rendet, nem végzik el munkájukat, azok végeredményben a közösségnek nem a javát szolgálják, hanem a kárára vannak. Ha valaki elvállal egy vezető tisztséget, akkor annyi erő és tisztesség kell, hogy legyen benne – önmagával és a közösséggel szemben –, hogy egy idő után rászóljon arra, aki nem végzi jól a munkáját. A legtöbbször ott vannak a bajok, ahol a dolgokat elmulasztják, időben nem végzik el, és akkor mindenki kellemetlen helyzetbe kerül: a lelkész és az esperes is, mert szólnia kell.

S. K.: Mi a jelenlegi Erdélyi Unitárius Egyház legnagyobb problémája?

K. M.: Nemcsak az unitárius egyháznak, hanem az egész erdélyi magyar közösségnek vannak nagy és megoldatlan problémái. Engem mint lelkészt és esperest nagyon foglalkoztat, hogy mi lesz az erdélyi magyar közösséggel. Itt vagyunk az európai uniós csatlakozás küszöbén, és sajnálatos módon még nem jött létre

folytatás a 8. oldalon

Fába vésett szeretet

Szívet-lelket melengető fényes napunk volt 2005. július 10-én Alsóboldogfalván az unitárius gyülekezetünkben, melyet nemcsak dr. Szabó Árpád püspök meg Szombatfalvi József esperes jelenléte tett kiemelkedőbbé, hanem az amerikai testvérgyülekezeti küldöttség tagjainak jelenléte is Westportból. Ez alkalommal a szószéki beszédet dr. Szabó Árpád püspök tartotta, amelynek alapigéjéül a Zsidókhoz írt levél 10. részének 21., 23–25. és 39. szakaszában írtakat választotta. Szívhez és értelemhez szóló beszédében figyelmeztetett, hogy ne engedjük veszendőbe élő egyházunk évszázados múltját, s valahányszor megszólalnak a magas tornyú istenházak harangjai, félretéve egyéni érdekeinket, anyagi gondjainkat, mindannyian induljuk Isten háza felé, hogy megőrizhessük a Jézus által alapított hitünket és a Dávid Ferenc által megalapított Egyházunkat.

Az ünnepi szónoklat után Bíró Mihály helyi lelkész magyarul köszöntötte a magas rangú egyházi vezetőinket és a westporti küldöttség tagjait, melyet angolul tolmácsolt az amerikaiak felé Lőrinczi Gizella, majd gazdag műsor következett. Ennek keretében a tanulók részéről Lőrinczi Ágnes, Gagyi Renáta, Gábor Orsolya, Gyarmathi Izabella, Bán Andrea, Gagyi Ottília, Gagyi Orsolya, Gagyi Csaba, Tamási Sándor, Burszán Csaba és Gábor Imola szavalatokat és énekszámokat adtak elő. Angol nyelven szavalt Krammer Lídia és Gyarmathi Izabella. Bíró József művészi szinten előadott furulyaszólóval szórakoztatta az ünneplőket, az ifjak részéről Burszán Tímea, a nőszövetség részéről Gábor Zsuzsanna szavaltak, majd a férfidalárda előadása következett Máthé Alíz tanítónő vezetésével.

Az amerikai testvérek is egy rövid műsorral kedveskedtek, miután magyar nyelven pár szóban szóltak gyülekezetünkhöz, angol nyelvű és magyar dalokat adtak elő. A műsor után Bíró Mihály helyi lelkész bejelentette a westporti és alsóboldogfalvi gyülekezetek testvérkapcsolatának tiszteletére faragott kopjafa felavatását, amelynek megálmodója és kivitelezője Gagyi Vencel ny. tanár. A lelkész rámutatott arra, hogy minden ember vágya örök nyomot hagyni maga után az utókornak. Egyesek fát ültetnek, bár tudják, hogy gyümölcséből csak majd unokái esznek, mások szellemi talentumaikat rójják vers vagy próza alakjában papírra az utókor számára, s ha valaha valaki olvassa majd a művet, emlékét a feledés pora nem fedi be. Vannak, akik érzés- és gondolatvilágukat kőbe, fába vésik, vászonra festik, szoborba öntik. E kopjafa megalkotója, faragója ősi unitárius család sarja, e falu szülöttje, Gagyi Vencel ny. tanár családjával együtt egyházközségünk áldozatkész tagja. Az adományozott kopjafával maradandó emléket állított magának, egyházközségének, fába és márványba véste a testvérkapcsolatban levő két egyházközség nevét. E kopjafa és a márványlap fog beszélni a két gyülekezet önzetlen testvéri kapcsolatáról, hiszen 2003-ban az amerikai gyülekezet 3000 dollárral járult hozzá templomunk és más ingatlanjaink javításához, 2004-ben audiovizuális eszközökkel szerelték fel eklézsiánkat, és minden egyes közép- meg főiskolát végző tanulót pénzzel támogattak. Az adományozott emlékmű értéke 10 millió régi lej, melyet az egyházközségünk minden tagja hálásan köszön az adományozónak.

Ezután a gyülekezet tagjai kivonultak a templom előtt álló kopjafa leleplezési ceremóniájára, ahol Deák Szabolcs klarinétszólóval tisztelgett az ünneplő gyülekezetnek. Felavató beszédet tartott Szombatfalvi József esperes, aki kiemelte a székely nemzet szimbólumának, a kopjafának az üzenetét, majd Gagyi Imola Wass Albert *Üzenet haza* című versét szavalta.

Befejezésül az ünneplők elénekelték nemzeti imánkat. Az ünnepség a falu kultúrotthonában tartott ebéddel ért véget, ahol baráti beszélgetésekre került sor.

Gálfalvi Gábor

Nemzetmunkásnak...

folytatás a 7. oldalról

a nemzetiségi életnek az a megtartó kerete, amely garancia lehetne a jövőre nézve, és nyugodtan azt mondhatnánk, hogy na, most már jöhet az Unió. Sajnos, úgy érzem, az erdélyi magyar nemzeti közösség elveszítette a lendületét. Már nem tudom, van-e benne annyi erő és energia, hogy mégis szóljon és tegyen azért, hogy ez a megtartó keret – mely nem lehet más, csakis az autonómia – létrejöjjön. Itt óriási felelőssége van mindazoknak, akik az erdélyi magyarság közképviseletét felvállalták. Nagyon nagy becsületességre, tisztességre, gerincességre volna szükség, hogy akik odaálltak, azok ezt a keretet valamiképpen kiharcolják. Bennem nagy a félelem arra nézve, hogy azzal maradunk, amivel átlépjük az európai uniós küszöböt. Én jelenleg az erdélyi magyarság közképviseletében nem látok annyi akaratot, hogy ezt véghez tudja vinni.

S. K.: Székelyudvarhely sokak számára egy külön sziget a Székelyföldön és Erdélyben. A város gazdaságilag gyorsan fejlődik, politikai szempontból egyedülálló a helyzete. Mitől van ez így?

K. M.: Itt a lakosság többsége megőrizte a helyes tájékozódást a nemzeti kérdésekben, s talán ezért mondják, hogy Udvarhely külön sziget. Örvendünk, ha mások ezt így látják. Én mindenkor a lelkiismeretemre hallgatok, akárcsak 1990-ben, amikor az első pillanatban odaálltam, s a nemzetemért képes lettem volna bármit megtenni. Én ezért a szolgálatomért soha nem kaptam egy lejt sem, a vonatjegyeket is én fizettem, amikor Újszékelyről Udvarhelyre jártam a választmányi gyűlésekre. Húzott a lelkem és a szívem, hogy jönni és tenni kell a közösségért. Nagyon sok jóérzésű, becsületes, magyar lelkű ember van itt Székelyudvarhelyen, és ezért is mondhatják, hogy Erdélyben ez a városka egy kis sziget.

S. K.: Milyen lesz a jövő unitárius egyháza?

K. M.: Azt vallom, hogy az élet mindig kivágja a maga medrét. Alapvetően derűlátó vagyok, hiszen az Egyházunknak mindig megvolt a maga küldetése, szerepe és hivatása az erdélyi magyarság körében, és meglesz ezután is. Természetesen itt is vannak nagy kérdőjelek. Egyházközségeink java része falusi környezetben működik, és ezek a közösségek nagyon meggyengültek a kommunizmus idején. Valami új megélhetési formát kellene találni a közösségeknek. A kommunizmus szinte teljesen kiölte az emberekből az egészséges társulási hajlamot, szándékot. Ma mindenki saját maga próbál boldogulni a maga kicsi életével, lehetőségével. Úgy érzem, újra elő kellene venni Balázs Ferenc vidékfejlesztő programját. A kommunizmus egy hatalmas üresjárat volt, ahol az embereket belekényszerítették egy erőltetett közösségbe, a „kollektívbe". Ezek a közösségek nem fejlődhettek természetesen. A dolgok valahol ott maradtak abba, ahol Balázs Ferenc is azt látta: valamiképpen a vidéket, a falvakat kellene élhetővé tenni, megszervezni, és ezért kezdeményezte a vidékfejlesztő szövetkezetek megalakulását. Ide kellene visszakapcsolni, az embereket felvilágosítani arról, hogy azoknak lesz jövőjük, akik egy olyan közösségi formát találnak ki, amellyel majd uniós pénzeket, pályázatokat lehet lehívni. Egy falusi földműves család ezt nagyon nehezen tudja megtenni, de együtt talán lehet – és érdemes is. Hogyha ezt meg lehetne értetni a falvakkal, az egyházközségeinkkel, ez egyféle *modus vivendi* lehetne a jövendőre nézve. Ez azért is nagyon fontos, mert azt látjuk, hogy kevés gyermek születik. Az idei évben is már több temetés volt, mint keresztelő, és nagy a kivándorlás. Hogyha ezt a kettőt összevetjük, akkor a fogyás jelentős, és valamiképpen ezt a folyamatot kellene megakadályozni, egy optimistább jövőképet megfogalmazni és felmutatni a közösség előtt.

Gazdasági gondok és kiégés

Az Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége július 28-29-én tartotta évi konferenciáját Kolozsváron. Talán a nyári kánikula is okozta: a lelkészek többsége távol maradt. A konferencia első napján a program gerincét két előadás alkotta (a Dávid Ferenc Díszteremben alig 40 lelkész vett részt e programrészen).

Kelemen Levente *A lelkész szerepe az erdélyi magyar közösségek életében az EU-csatlakozás küszöbén* címmel tartott rövid bevezető előadást. Balázs Ferenc szövetkezeti mozgalmának ma is időszerű tételei után a faluközösségek problémáit tárgyalta. A szociális gondok mellett a mezőgazdaság elmaradottsága is alátámasztja, hogy az uniós támogatások felhasználására faluközösségeink nincsenek felkészülve. Ebben a rendszerben is megjelentek már az „ügyeskedők", akik kihasználják e közösségek tájékozatlanságát, és bizonyos forrásokat a maguk hasznára irányítanak. A bizalmatlanság igencsak jellemző közösségeinkre.

A korántsem rózsás helyzet felvázolása után néhány javaslat hangzott el előbb az előadó, majd a hozzászólók részéről. A helyi önkormányzatokban a lelkészeknek is szerepet kell vállalniuk. Így hozzájárulhatnának ahhoz, hogy az önkormányzatok vagyonát megfelelőképpen kezeljék. A közbirtokosság fel kellene, hogy vállalja az önkormányzatok vagyonának karbantartását. Elhangzott, hogy megfelelő színvonalú gazdatanfolyamokat kellene szervezni, és jobban kihasználni az induló pályázati lehetőségeket. Általános szükségletként merült fel egy átfogó gazdasági terv elkészítése, amely elsősorban a vidékre összpontosítana. Példaként a két Homoród-mente merült fel, ahol ugyancsak szükség lenne egy olyan stratégiai terv elkészítésére, amely hosszú távon a vidékfejlesztést célozná meg. Ezt a lelkészek az ott élő gazdasági és más területen tevékenykedő szakemberekkel, értelmiségiekkel közösen dolgozhatnák ki.

Szó esett a birtoklevelek rendezetlenségéről, a földtörvény számunkra hátrányos szabályozásairól, és arról is, sokan milyen könnyen eladják nemcsak a saját, de a közösségük földjét is. Az elmúlt évtizedekben a politikai kényszerrel elvett földeket

Balról jobbra: Kovács István, Nagy László és Józsa István Lajos

3. sz. JEGYZŐKÖNYV

az Egyházi Képviselő Tanács 2005. július 8-án tartott II. évnegyedi üléséről

Jelen vannak:

Hivatalból: dr. Szabó Árpád, dr. Máthé Dénes, Kolumbán Gábor, dr. Rezi Elek, Szabó László, Nagy László, Nagy Endre, id. Szombatfalvi József, Kedei Mózes, Varró Margit, Szén Sándor, Asztalos Klára, Sándor Krisztina, Andrási Benedek, Osváth Ilona, Kun Csaba, Székely Botond.

Választott tagok: Bálint B. Ferenc, Bartha Alpár, Székely Kinga-Réka, Balázs Sándor, Csete Árpád, Andorkó Ferenc, Csáka József, Erdő László, Orbán Pál, László János, Czimbalmos Kozma Csaba, Farkas Emőd.

Előadótanácsosok: Gyerő Dávid, Mikó Lőrinc, Vörös Alpár.

Igazoltan hiányzik: Farkas Dénes, Pap Mária, Popa Márta, Kovács Sándor, Kovács István (S), Gazdag Géza.

Igazolatlanul hiányzik: Orbán Pál, Dombi Dezső.

53. A 87. sz. ének eléneklése és Székely Kinga-Réka imája után dr. Máthé Dénes főgondnok-elnök üdvözli a megjelenteket, megállapítja a gyűlés szabályszerű összehívását a 635/2005. sz. EKT-meghívóval, a határozatképességét, és megnyitja az ülést. Kéri a tárgysorozat elfogadását, az esetleges módosító javaslatokkal.
Balázs Sándor indítványozza a 18. tárgysorozati pont (az augusztus 27-én Magyarországon szervezendő erdélyi unitárius találkozó) időben korábbi tárgyalását, mert szolgálati elfoglaltsága miatt az EKT üléséről korábban szeretne távozni, de az említett tárgysorozati pont tárgyalásánál jelen kíván lenni. Székely Botond javasolja, hogy a Beadványok tárgysorozati pontnál tárgyaljuk a Kolozs-tordai Egyházkör köri közgyűlésének javaslatát a kidei segély átirányításáról Tordára.
Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Andorkó Ferenc, Nagy László és Kun Csaba tagokat.

Az Egyházi Képviselő Tanács a megnyitót tudomásul vette, a tárgysorozatot a módosító indítványokkal és a jegyzőkönyv hitelesítésére tett javaslatot elfogadta.

54. Jelentés az Egyházi Főhatóság általános munkájáról: az elintézett ügyekről, az egyházi közigazgatásról és egyházképviseletről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az Egyházi Főhatóság általános munkájáról, az elintézett ügyekről és az egyházképviseletről előterjesztett jelentést.

55. A Misszió Bizottság 2005. július 7-i ülésének jegyzőkönyve.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a Misszió Bizottság f. év július 7-i ülésén felvett jegyzőkönyvet.

56. Kimutatás az el nem intézett képviselő tanácsi határozatokról.

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette az el nem intézett képviselő tanácsi határozatokról szóló kimutatást.

57. A PTI unitárius hallgatóinak II. félévi vizsgaeredményei.

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette a II. félévi vizsgaeredményeket. Andrási Benedek javaslatára egyhangúlag elhatározta, hogy kéri a PTI Rektori Hivatalát a felvételi vizsga időpontjának előrehozására a többi egyetemi felvételi vizsga idejére.

58. Jelentés az unitárius teológiai hallgatók húsvéti és pünkösdi legációs szolgálatairól.

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette a húsvéti és pünkösdi legációs szolgálatokról szóló jelentést. A Misszió Bizottság javaslatára az EKT 10 mellette és 7 ellenszavazattal elhatározta, hogy az I. éves teológiai hallgatók ezentúl nem mennek legációba.

59. Jelentés a 2005. június 20-a és 24-e között tartott szakvizsgáról.

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette a szakvizsgáról előterjesztett jelentést.

60. Czire Szabolcs előterjesztése a lelkészképzés jövőjéről a bolognai folyamat szellemében.

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette a Czire Szabolcs teológiai tanár által előterjesztett tanulmányt az unitárius lelkészképzés jövőjéről a PTI keretében. Szabó László javaslatára az EKT elhatározta, hogy a tanulmányt részletesebb megismerés céljával elküldi az EKT tagjainak. Emellett az EKT 13 mellette, 4 ellene és 2 tartózkodó szavazattal elhatározta, hogy a zeneoktatás jelenlegi formája helyett javasolja a zenetörténet tantárgy bevezetését két félévre, illetőleg a zenegyakorlatnak opcionális tantárggyá való átminősítését.

61. A lelkésztovábbképzéssel kapcsolatos ügyek.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a lelkésztovábbképzéssel kapcsolatos előterjesztést.

62. Az énekvezér-képesítéssel kapcsolatos ügyek.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az énekvezér-képesítéssel kapcsolatos előterjesztést.

63. Jelentés a valláserkölcsi nevelés terén elnökileg intézett fontosabb tevékenységekről a 2005 április 1-je és július 7-e közötti időszakban.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az említett időszakra a valláserkölcsi nevelés terén elnökileg intézett fontosabb tevékenységekről szóló jelentést azzal a határozattal, hogy megbízza a VEN-Bizottságot a jövő évi gyermektáborok létszámának egyházközségekre leosztott meghatározásával.

64. A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium jelentése a 2004-2005-ös tanévről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium jelentését a 2004-2005-ös tanévről.

65. A székelykeresztúri Unitárius Teológiai Gimnázium jelentése a 2004-2005-ös tanévről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a székelykeresztúri Unitárius Teológiai Gimnázium jelentését a 2004-2005-ös tanévről.

66. A kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium kérése új tanítói állás meghirdetésére.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az új tanítói állás meghirdetését.

67. A kolozsvári unitárius Óvoda fejlesztési terve.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az Unitárius Óvoda fejlesztési tervét (3 tartózkodás).

68. A Nyugdíjintézet vezető tanácsának ülésén felvett jegyzőkönyv, július 8-án.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a Nyugdíjintézet vezető tanácsának július 7-i ülésén

felvett jegyzőkönyvet, amely szerint a vezető tanács kvórum hiányában nem tudott ülést tartani.

69. Kolumbán Gábor főgondnok beszámolója Egyesült Államokbeli látogatásáról.

Az Egyházi Képviselő Tanács egyhangúlag tudomásul vette az előterjesztett beszámolót.

70. A II. évnegyedi lelkészi értekezletek.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a II. évnegyedi lelkészi értekezleteken felvett jegyzőkönyveket.

71. Beszámoló az egyházköri közgyűlésekről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az egyházköri közgyűléseken felvett jegyzőkönyveket.

Ugyanakkor megbízta az elnökséget, hogy az EKT III. évnegyedi üléséig dolgozza ki a kórházlelkész és a szórványlelkész munkaköri leírását, és tisztázza a státusukat is.

72. Előterjesztés tiszteletbeli címek adományozására.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a tiszteletbeli címek adományozásáról szóló előterjesztést.

Eszerint az EKT javasolta a Főtanácsnak tiszteletbeli gondnoki címre a nyárádszeredai Adorjáni Domokost, tiszteletbeli keblitanácsosi címre pedig Marosi Kálmánt, Birtalan Istvánt, Marosi Ferencet, Albert Mihályt és Gyöngyösi Sándort (Kadács), illetve Ambrus Jánost, Galamb Mihályt, id. Gyerő Józsefet és id. Mihály Andrást (Ürmös).

Ugyanakkor az EKT Szabó Árpád püspök javaslatára egyhangúan kimondta, hogy csak nyugalomba vonult tisztségviselőnek adományozható tiszteletbeli cím.

Az EKT Bálint B. Ferenc javaslatára 1 tartózkodás mellett kimondta, hogy lelkész jellegű egyházi tisztségviselők nem kaphatnak tiszteletbeli címet.

73. A Szentgericei Egyházközség határozata magyarországi szórványközösség létrehozásáról.

Az Egyházi Képviselő Tanács egyhangúlag úgy határozott, hogy a szórványközösség létrehozását megindokló egyik érv (az augusztus 27-i találkozó megszervezésével) okafogyottá vált és megoldódott.

A magyarországi unitárius szórványközösség megszervezése kérdésében az EKT később kíván dönteni.

74. A Zsinat ülésének előkészítése.

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette a Marosi Egyházkör beadványát a Zsinat ülésének helyszínét illetően, és elhatározta, hogy a 2005. novemberi zsinati ülés helyszíne a csokfalvi egyházközség temploma lesz.

75. Az augusztus 27-i erdélyi unitárius találkozó Magyarországon.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az augusztus 27-i erdélyi unitárius találkozó előkészítésére tett lépéseket.

76. A Szejkefürdői Unitárius Találkozó előkészítése.

Az Egyházi Képviselő Tanács 5 mellette, 10 ellene és 8 tartózkodó szavazattal elutasította azon javaslatot, hogy a Szejkefürdői Unitárius Találkozó keretében úrvacsoraosztás történjék.

77. Tájékoztató a Gellérd Imre-emlékkonferenciáról.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a székelykeresztúri Gellérd Imre-emlékkonferencia előkészítéséről szóló előterjesztést.

78. A fizetési bizottság június 29-i ülése.

Az EKT jóváhagyólag tudomásul vette a fizetési bizottság június 29-i üléséről előterjesztett jelentést.

79. A Testvér-egyházközségi Tanács által használt kisbusz kérdése.

Az Egyházi Képviselő Tanács egyhangúlag kimondta, hogy a Testvér-egyházközségi Tanács által egyházunk használatára adományozott kisbuszt köszönettel befogadja, és azt egy közösen lefektetett rendeltetési megállapodás és elszámolási rendszer alapján használja.

Az EKT ugyanekkor határozatot hozott arról is, hogy az egyház nevén levő régi kisbusz tulajdonjogát Farkas Dénesnek adományozza.

80. Vörös Alpár kérése a VEN-előadótanácsosi tisztségben való megmaradásról.

Az Egyházi Képviselő Tanács egyhangúlag úgy határozott, hogy Vörös Alpár VEN-előadótanácsos részmunkaidős munkaviszonyát további egy évre meghosszabbítja, 2005. szeptember 1-jétől 2006. augusztus 31-ig.

81. A Kolozs-Tordai Egyházkör beadványa a szórványbizottságba küldött képviselőről.

Az Egyházi Képviselő Tanács egyhangúlag elhatározta, hogy a Kolozs-Tordai Egyházkör területén levő szórványok problémáinak megvizsgálására bizottságot hoz létre, amelybe 3 tagot az egyházkör, 3 tagot az EKT választ, további tagjai a szórványlelkészek.

Az EKT az általa kiküldendő helyek betöltésére Szabó Árpád püspököt, Máthé Dénes főgondnokot és Gyerő Dávid előadótanácsost választotta meg, 1 tartózkodással.

82. A Kolozs-Tordai Egyházkör beadványa a kidei segély átirányításáról Tordára.

Az Egyházi Képviselő Tanács 4 tartózkodó szavazattal úgy határozott, hogy a költségvetésben a kidei egyházközségnek megítélt 100 000 000 lejes támogatást átirányítja a tordai egyházközség templomjavítási munkálataira.

83. Előterjesztés a 2005. április 1-je és július 4-e között elnökileg elintézett fontosabb gazdasági ügyekről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a 2005. április 1-je és július 4-e között elnökileg elintézett fontosabb gazdasági ügyekről szóló jelentést.

84. A Pénzügyi Bizottság jegyzőkönyve.

Az Egyházi Képviselő Tanács sajnálattal vette tudomásul, hogy a Pénzügyi Bizottság ülése a tagok távolmaradása miatt nem volt határozatképes.

85. Az Egyházi Közigazgatási Hivatal zárszámadása a 2004. évről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyja az Egyházi Közigazgatási Hivatal zárszámadását a 2004. évről a következők szerint:

BEVÉTEL: 58 686 087 967 lej
KIADÁS: 54 779 729 255 lej
EGYENLEG: 3 906 358 712 lej

Az Egyházi Képviselő Tanács e határozatát az Egyházi Főtanács elé terjeszti.

86. A Nyugdíjpénztár 2004. évi zárszámadása.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul veszi a Nyugdíjpénztár 2004. évi zárszámadását a következők szerint:

BEVÉTEL: 7 696 644 036 lej
KIADÁS: 3 630 024 796 lej
EGYENLEG 4 066 619 240 lej

Az Egyházi Képviselő Tanács e határozatát az Egyházi Főtanács elé terjeszti.

87. A Nyugdíjpénztár 2005. évi költségvetése.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul veszi a Nyugdíjpénztár 2005. évi költségvetését

a következők szerint:

BEVÉTEL: 9 620 619 240 lej
KIADÁS: 3 560 000 000 lej
EGYENLEG 6 060 619 240 lej

Az Egyházi Képviselő Tanács e határozatát az Egyházi Főtanács elé terjeszti.

88. A Számvevőség jelentése 2005. január 1-e és május 31-e között.

Az Egyházi Képviselő Tanács a Pénzügyi Bizottság elnöknőjének hozzászólása alapján nem fogadja el a Számvevőség jelentését, és a következő ülésre részletesebb és szakszerű jelentést kér be.

89. Előterjesztés a tordai egyházközségnek megítélt 100 millió lejes templomépítési segélyről.

A Kolozs-Tordai egyházkör esperesi hivatalának javaslata alapján az EKT módosítja a 2005. évi építkezés-javítási segélyekről szóló határozatát abban az értelemben, hogy a kidei egyházközség 100 millió lejes segélyét a tordai egyházközség kapja templomjavításra, mert ebben az évben így indokolt.

90. Előterjesztés az egyház által felvállalt házbérfizetésekről.

Az egyház által felvállalt házbérfizetések további rendezéséről az EKT az alábbiakat határozza:

Bálint Vilma részére felvállalja 2005. július 1-jei hatállyal az 5 millió lej/hó házbért. Bálint Vilma az egyháznak fizet 161 000 lejt és megegyezés alapján Erdő László havi 500 000 lejes adományt tesz.

Ternei Ibolya esetében az egyház 100 EUR/hó házbért vállal 2006 végéig. Új bérletet kell keresnie az eddigi helyett.

91. A nyomáti egyházközség kérése nyári a konyha lebontására.

A nyomáti egyházközség kérése alapján az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyta a nyomáti lelkészi lakás melletti nyári konyha lebontását.

92. A SESO cég kérése 2,2 milliárd lejes transzformátorállomás beszerelésének támogatására.

A SESO cég kérése alapján az Egyházi Képviselő Tanács nem járul hozzá ahhoz, hogy az egyház terhére 2,2 milliárd lejes transzformátorállomást szereljen be az épületbe. Az egyház hozzájárul ahhoz, hogy saját költségükön végezzék el a munkát.

93. Különfélék.

Az Egyházi Képviselő Tanács Kolumbán Gábor főgondnok előterjesztésére elhatározta, hogy az Angliai Unitárius Egyháznak az elnökség útján mihamarabb részvétiratot küld a terror-cselekmények kapcsán.

K.m.f.

Dr. Szabó Árpád	Dr. Máthé Dénes	Kolumbán Gábor
püspök-elnök	*főgondnok-elnök*	*főgondnok-elnök*
	Dr. Rezi Elek	
	főjegyző	
	Hitelesítők:	
Andorkó Ferenc	Nagy László	Kun Csaba

Közlemény

Az Erdélyi Unitárius Egyház meghívására a Magyarországi Unitárius Egyház vezetősége 2005. július 16–17-én Kolozsvárra látogatott. Az egyházak vezetői két alkalommal is megbeszéléseket folytattak, elsősorban a mindkét egyházat érintő kérdésekről, megoldandó feladatokról. A tárgyaláson elhangzottak összegzéseként az alábbi közös nyilatkozatot fogadták el:

1. A Magyarországon élő erdélyi származású unitáriusok 2005. évi találkozóját, együtt a magyarországi unitáriusokkal, augusztus 27-én rendezik meg a két egyház közös szervezésében. A helyszínre vonatkozóan a Magyarországi Unitárius Egyház elnöksége javaslatokat tesz, a lehetséges változatok közül a két egyház vezetősége közösen választja ki a legmegfelelőbb megoldást.

2. A Magyarországi Unitárius Egyház indokoltnak tartja és egyetért az Erdélyi Unitárius Egyháznak a Magyarországra áttelepedett unitárius hívek lelkigondozásáért érzett felelősségével. Ugyanakkor az Erdélyi Unitárius Egyház elismeri, hogy a Magyarországon élő erdélyi unitáriusok hitéletüket a Magyarországi Unitárius Egyház keretében gyakorolják; lelki gondozásuk a lelkészek kötelessége.

3. A fentiek alapján a két egyház jövőbeli együttműködését a közös felelősségnek kell meghatároznia.

4. Közeli célként a két egyház Elnökségeinek rendszeres, negyedévenként sorra kerülő találkozóiban, továbbá az Egyházi Képviselő Tanácsok szükség szerinti, de évenként legalább egy közös ülésének megtartásában állapodtak meg.

5. Távolabbi célként, a két Alaptörvény azonos tartalmú módosításával, közös szervezeti keret létrehozásában egyeztek meg. Az új főhatóság feladata lesz egybehangzó véleményt, közös álláspontot és stratégiát formálni a legfontosabb kérdésekben.

Kolozsvár, 2005. július 17.

dr. Szabó Árpád
püspök EUE,
Rázmány Csaba
püspök MUE
dr. Máthé Dénes és **Kolumbán Gábor**
főgondnokok EUE,
Elekes Botond
főgondnok MUE

Székelyderzs község Önkormányzata, a János Zsigmond Általános Iskola, a Pro Derzs Alapítvány és a Székelyderzsi Unitárius Egyházközség közös szervezésében június 25-e és július 2-a között került sor a székelyderzsi falunapokra.

Székelyderzsi falunapok

Az egyhetes rendezvénysorozat június utolsó szombatján jégverés-napi határkerüléssel vette kezdetét. Pontosan 190 esztendeje, 1815-ben az egyházi jegyzőkönyvbe Uzoni Fosztó Pál, akkori lelkész bejegyezte: „Ez az esztendő Derzsnek emlékezetes és szomorú esztendő, melyben a kétszeri jégeső miatt nem aratott búzát, nem szedett törökbúzát, aratott penig csak zöld zabot október végin. Bár ilyen esztendeje soha még az ő hajnalára se virradna. Ennek emlékezetére kívánja az eccla [ecclesia = egyházközség] innep gyanánt szentelni június utolsó szombattyát." Ettől kezdve minden június utolsó szombatját arra szánják, hogy pihenéssel, határkerüléssel, koszorúkészítéssel és istentisztelettel emlékezzenek a tragédiára; kérjék életükre és környezetükre Istennek áldását.

A hagyomány életben tartása áll a székelyderzsi falunapok hátterében. Jégverés napjától a következő hét szombatjáig székelyderzsi és onnan elszármazott fiataloknak, gyermekeknek állítottak Bükk-makk néven nyári sátortábort a falu határában. A tábor fő célja a hagyományok életben tartása. Az 5–15 éves gyermekek tanulhatták a falu történetét, a helyi jellegzetességű derzsi táncot, népdalokat, nemezelést és a bútorfestés alapjait is elsajátíthatták; de bőven jutott idő a játékra, számháborúra, pihenésre és népdalt énekelve kellemes, tábortüzes estékre.

A rendezvény a tulajdonképpeni falunapban csúcsosodott ki július 2-án. A székelyruhába öltözött lovasok felvonulása után Pál Ernő polgármester nyitotta meg az ünnepséget, majd Asztalos Ferenc képviselő köszöntötte az egybegyűlteket. Ezután került sor az I. világháborús emlékmű megkoszorúzására, majd ezt követően Hlavathy Károly sepsiszentgyörgyi fotóművész *Románc* című kiállításának megnyitójára. Istentisztelet keretében a lelkész megáldotta a falu címerét viselő közösségi zászlót, majd Gidó Csaba történész tartott előadást, amelyben vázolta azt a képet, amely Derzsről jelenik meg a világhálón. A jelenlevők megtekinthették a sátortáborban készült bútorfestési próbálkozásokat. Az ebéd és a délutáni labdajáték után a gyermekek táncbemutatója következett. Ezt követte István Ildikó népdalénekes igen közvetlen és nagyon érzelemdús előadása.

A nap csúcspontja az éjszakai Szent László misztériumjáték volt, amelyet helyi szereplők közreműködésével Szabó K. István rendezett. A napot éjszakai mulatság zárta. A felejthetetlen élményekért Istennek legyen hála.

Demeter Sándor

IV. Magyarszováti Unitárius Találkozó

Méltósággal, tökéletes szervezéssel, felejthetetlen élményt nyújtva ünnepelte Magyarszovát negyedik találkozóját, amelynek jelentőségét, tartalmát egyfelől az adta, hogy száz éve, 1905 pünkösdjén Alsó- és Felsőszovát egyesüléséből „született" Magyarszovát, másfelől – Pataki József köri gondnok, a tordai Honvéd Hagyományőrző Bizottság elnöke kezdeményezésére – síremléket avattunk a tordai csatában megsebesült és Magyarszováton eltemetett hős honvédeknek.

A zsúfolásig megtelt templomban Kiss Mihály, a falu szülötte – nyárádszentlászlói lelkész – szép, személyes hangvételű prédikációt mondott. Az ünnepi istentisztelet után a lelkészi udvar szűknek bizonyult a több mint 300 résztvevőnek, akik az árkosi rezesbanda hangulatos zenéje mellett régi idők felejthetetlen élményeit elevenítették fel.

A síremlék-avatáson, a Szózatot és a Székely himnuszt követően Pataki József magával ragadó szónoklata következett. A síremléket Farkas László református lelkipásztor és Balázs Tamás unitárius lelkész áldotta meg. Magyarszovát nevében Kis János unitárius és Maneszes Sándor református gondnok koszorúzott, az Anyaország képviseletében pedig Szentpéteri István alkonzul; utána több szervezet és a helyi lakosok. A közös Himnusz-éneklés után az árkosi rezesbanda az *Árpád apánk* kezdetű indulóval zárta a síremlék-avatást.

Az ünneplés a művelődési otthonban folytatódott. Szabó Mihály polgármester köszöntője után versösszeállítás következett. Népviseletbe öltözött leányaink a „honfoglalás dalát" énekelték, amelyet Márk Attila gitárkísérete tett felejthetetlenné, aki ezután mintegy órán keresztül gyönyörködtetett istenes versekkel és József Attila megzenésített költeményeivel. Végül az árkosi rezesbanda annyira magával ragadta a hallgatóságot, hogy többen táncra is perdültek a színpad előtt.

A rendezvény végéhez közeledve Balázs Tamás hálát adott Istennek és megköszönte minden segítőkész, jóakaratú ember közreműködését, elmondta, hogy a tervek szerint legközelebb Magyarszovát első írásos említésének 800. évfordulóján, 2012 nyarán lesz újra falutalálkozó, minden felekezet és nemzetiség közös ünnepe, amelyre meghívjuk a magyarországi két Szovát (Hajdúszovát és Bágyogszovát) képviselőit is.

Ezután még Szabó Mihály polgármester kért szót, aki jövőre ígérte a két világháború magyarszováti halottainak emlékmű-avatását – így tehát a következő falutatlálkozóra nem 2012-ig, hanem csak 2006-ig kell várni. Adja Isten, hogy így legyen!

Balázs Tamás

Meghívó

A Magyarországi Unitárius Egyház és az Erdélyi Unitárius Egyház tisztelettel és szeretettel meghívja az érdekelteket a Magyarországon élő erdélyi származású és a magyarországi unitáriusok testvéri találkozójára.

A találkozóra 2005. augusztus 27-én, szombaton 11 órakor kerül sor a pestszentlőrinci unitárius templomban és annak kertjében a két egyház közös rendezésében (Cím: 1181 Budapest, XVIII. ker., Pestszentlőrinc, Szervét Mihály tér 1.).

Kérjük, legyenek jelen minél nagyobb számban közös unitárius hitünk kinyilvánítása és megerősítése ünnepi alkalmán!

Program:

11.00 Istentisztelet. Szószéki szolgálat. Dr. Szabó Árpád püspök (Erdély), úrvacsorai ágenda: Rázmány Csaba püspök (Magyarország) • **13.00** Ebédszünet • **14.30** Kolumbán Gábor főgondnok (Erdély) előadása • **15.00** Elekes Botond főgondnok (Magyarország) előadása • **15.30** Fórum, a feltett kérdések megválaszolása • **16.00** Barátkozás, ismerkedés, kötetlen beszélgetés • **17.00** A rendezvény zárása: Szász Adrienne, a vendéglátó gyülekezet lelkésze

mára többnyire visszaadták, ám az EU-csatlakozás nyomán felvásárolt földek már nem kerülnek vissza a tulajdonoshoz. A témakör mindenkit továbbgondolkodásra és hasznos cselekvésre kell, hogy késztessen, szűkebb és tágabb környezetében egyaránt.

E gazdaságpolitikai téma után a kiégésről beszélgettek a lelkészek, amely a fenti témához annyiban kapcsolódott, hogy újfent kiderült: a lelkésznek manapság is többféle téren kell helytállnia. Nagy László marosvásárhelyi esperes szerint ma a lelkészek egy része állandóan szervez, fut. Kevés a jó barátság a lelkészek között, és nem nagyon beszélnek egymással a közös feladataikról.

Tódor Csaba homoródszentpáli lelkész a kiégést a szerep és a személyiség kölcsönhatásából keletkezett külső és belső konfliktusok megoldatlanságával magyarázta. Négy típusú lelkészt különböztetett meg: 1. a gazdálkodó és leleményes lelkészt; 2. az értelmiségi, akadémiai beállítottságú lelkészt; 3. azokat, akinek irodájában az újságok, poros lapok közt pálinkásüveg hever (!), valamint 4. a vállalkozó típusú lelkészt. Szerinte a kiégés természetes folyamatként is kezelhető, és nem feltétlenül kedvezőtlen előjelű, hiszen egyfajta „katarzist" jelent, amely után építő szakasz következik.

Józsa Lajos kökösi lelkész a kiégést elhasználódásként értelmezte, kiemelve, hogy a lelkész manapság gyakran úgy érzi, nincs szükség rá abban a közösségben. Miért égünk ki? – tette fel a kérdést; mert öncélúan égtünk vagy útmutató, világító tüzek akartunk lenni?

Fekete Levente az égés kapcsán az energia felszabadulását említette kedvező hatásként. A kiégettség és a fáradtság közti különbségről is szó esett. A hozzászólások során többen is kitértek arra, hogy a lelkészek lelki életével nem foglalkozik senki. Volt, aki a kiégést a kiégett villanyégő visszafordíthatatlan állapotához hasonlította, más pedig az akkumulátor példáját említette, amely időnként lemerülhet ugyan, de feltölthető. Arról is szó esett, hogy a korábbi lelkésznemzedékek számára ez a fogalom ismeretlen volt.

A konferencia keretében az ULOSZ szervezeti kérdéseiről is szó esett, illetve további előadások gazdagították a programot. Ezzel párhuzamosan ún. munkaértekezletek zajlottak a jelen levő hitvestársak számára. A lelkészek évi konferenciája – e tartalmas beszélgetések tükrében is – a jövőben több figyelmet érdemel.

Sándor Krisztina

Halálának 25. évében nagyszabású, de családias hangulatú Gellérd Imre-konferenciára került sor Székelykeresztúron. Az emléktalálkozóra Erdély számos településéről érkeztek résztvevők, akiket Gellérd Imréhez kapcsoló személyes élmények, életművének és erkölcsi tartásának elismerése vagy a „Gellérd-jelenséget" övező szimpátia hívott Keresztúrra.

Gellérd Imre öröksége

Gellérd Imre élettörténete, máig ható szellemi-erkölcsi hullámverése miértek és több-kevesebb biztonsággal megfogalmazható „tanulságok" garmadáját veti fel. Egy azonban bizonyos: a nagy tudású és alázatos Isten-szolgálatra elszegődött unitárius lelkész-teológus emblematikus alakjává lett a második világháború utáni unitárius egyháztörténetnek.

Balról jobbra: dr. Gellérd Andor és felesége, Ildikó, Kovács Judit, Gellérd Ferenc és felesége

Az augusztus 6-ai konferenciát Benczédi Ferenc által vezetett rövid áhítat nyitotta meg, az egyetemes egyház nevében dr. Szabó Árpád püspök, házigazdai minőségében pedig Szombatfalvi József esperes köszöntötte az emlékezésre egybegyűlteket.

Nem sokkal Gellérd Imre tragikus halála után jelent meg a *Keresztény Magvető*ben Jakab Dénes (jelenleg szentábrahámi) lelkész életmű-összefoglalása és a Gellérd Imre munkásságát számbavevő bibliográfiai lista kezdeménye. Ezt a tanulmányt kiegészítve, kibővítve ezúttal újra hallhattuk, hiszen a Gellérdre vonatkozó életrajzi alaptények ennél összefoglalóbban aligha kerülhettek a hallgatóság elé. A fogolytárs nézőpontjából rajzolt megható, emberközeli portrét dr. Péter Miklós református teológiai tanár, legrészletesebben a „börtön-akadémia" szerveződésére és sajátos munkamegosztására kitérve. Dr. Máthé Dénes főgondnok, egyetemi adjunktus a Gellérd Imre-prédikációk retorikai-stilisztikai sajátosságainak némelyikét magyarázta és illusztrálta. Dr. Balázs Mihály irodalomtörténész egy, a 17. század közepe táján készült kéziratos prédikációskötetet mutatott be. Ez az előadás szervetlenebbül kötődött az emlékkonferencia témájához, legfeljebb annyi kapcsolódási felület mutatkozott, hogy Gellérd Imre az unitárius prédikáció-irodalom legavatottabb szakértőjeként ehhez a kódexhez *nem* jutott hozzá (az előadást Balázs Mihály távollétében Kovács Sándor olvasta fel). Dr. George Williams amerikai szellem- és vallástörténész, Gellérd Imre lányának, Juditnak (Zizinek) a férje azt a mély és széles hatást elemezte, amelyet Gellérd Imre tett és tesz az amerikai unitáriusokra. Külön kitért a testvér-egyházközségi program felfutására és eszmei alapozására, amelyben Gellérd Juditnak oroszlánrésze volt

A konferencia második részében dr. Gellérd Judit most megjelent könyvét, *A Liberté rabjá*t Farkas Dénes kolozs-tordai esperes, illetve a szerző maga mutatta be. A kötet voltaképpen a néhány évvel ezelőtt az Egyesült Államokban megjelent és nagy sikert aratott angol változat magyarítása, amelynek kiadását az ODFIE vállalta magára. Nagy Ferenc, Báró József és Bencző Dénes nyugalmazott lelkészek emlékezései, méltatásai egészítették ki a bemutatót, majd Török Áron mondott záróbeszédet. A megidézett lelkész-teológus tiszteletére természetesen összegyűlt a Gellérd-család: a már említett Zizin ki-

folytatás a 10. oldalon

Jakabffy Tamás

Gellérd Imre öröksége

folytatás a 9. oldalról

vül megjelent Székelykeresztúron Kovács Judit, az egykorvolt Gellérd Imre felesége, Andor, a kisebbik gyermek feleségével, Ildikóval együtt, és Gellérd Ferenc, Imre még életben levő fivére, ugyancsak feleségével.

Az emlékkonferenciának nem titkolt célja volt, hogy mindazok számára, akiknek fülük van a hallásra, „hallhatóvá" tegye: nem csupán Gellérd Imre emlékét kell tisztelnünk, hanem példáját is követnünk kell. Mert tekintsük bár életének önkezével való kioltását a mártírsors beteljesülésének avagy puszta megfutamodásnak, a tisztességgel és törhetetlenséggel megélt élet a hűség példázatát kínálja. Robert Eller-Isaacs unitárius lelkész szavaival: „Gellérd Imrét saját valláshagyományának méltósága és ereje – mely a mi hagyományunk is – késztette arra, hogy az igazságot prédikálja. Az igazságot hirdetni sokkal nehezebb, mint a doktrínát. Az igazság sokkal veszedelmesebb, mint a krédó. A hatalmasok és vezérek, a föld urai azt szeretnék, ha mi az ő hazugságainak ütemére menetelnénk. De téged és engem vallási örökségünk kötelez, és szívünk vágyik arra, hogy egy másfajta ritmusra hangoljuk életünk... A történetek, amelyek legmélyebben megérintenek és amelyekkel leginkább azonosulunk, szentjeinkről szóló történeteink, akik életüket a Szabadságért, a Toleranciáért, az Ész, a ráció érvényesüléséért adták."

Az emlékezés: önazonosság

Gellérd Imre unitárius mártírlelkész emlékének szentelték az augusztus 14-i ünnepélyes istentiszteletet a Kolozsvárbelvárosi unitárius templomban, a szószéki szolgálatot dr. Gellérd Judit végezte.

Bár a beharangozotthoz képest, az istentisztelet elhúzódása miatt, a könyvbemutató több mint fél órás késéssel kezdődött, a gyülekezeti tanácsterem zsúfolásig telt, bizonyítékául annak, hogy Kolozsváron az emberek még tudnak és akarnak is emlékezni. A szerző elmondta: történelmünkre való élő emlékezés nélkül elvész önazonosságunk, ezért a hallgatás, bármi okból fakadjon is, bűn, a hallgatás és a közöny az elnyomókat segíti. A szabadság mindennél fontosabb, hozzá az igazságon át vezet az út: az igazság az egyedüli felszabadító erő – erkölcsi kötelességünk hát emlékezni elődeinkre, mártírjainkra.

Az eredetileg angol nyelven megírt és megjelent kötet visszaemlékezések, naplók és interjúk alapján rekonstruálja az egykor történteket (a magyar változat a szerző bevallása szerint az erdélyi magyarság igazságszomjának felszítására született meg), Gellérd Imre életét, politikai fogolyként való meghurcoltatását ismerteti, aki önmaga és családja feláldozása árán is szembeszegült hóhéraival: választott halálával az élet mellett döntött. Utolsó szószéki beszédei egyikének nem szó szerint idézett gondolata maradandó tanulság lehet mindannyiunk számára: „Isten nem várja el tőled, hogy megmentsd a világot, a te feladatod egyetlen ember megmentése, aki talán te magad vagy."

Végezetül Kiss Béla evangélikus lelkész, egykori rabtárs visszaemlékezését hallgathatták meg az egybegyűltek, aki, bár bevallása szerint a Brăilai Nagysziget-i emlékektől nem szabadult (ahogyan senki nem szabadulhat, aki a kommunista börtönök, munkatáborok borzalmait átélte), igyekezett humoros hangnemben emlékezni. Miközben hat éven át „élvezhették a brăilai mocsárvilág szabadegyetemének vendégszeretetét", Gellérd Imre tartotta bennük a lelket, hogy a jövő reménységéből erőt meríthessenek a túléléshez – vallotta.

F. I.

(forrás: Szabadság, 2005. aug. 15.)

Gellérd Judit: A Liberté rabja

„A szerző hitelesen és drámaian mutatja be dr. Gellérd Imre, erdélyi unitárius tudós-lelkész életét és korát, akinek sorsa rendkívül hasonlít Dietrich Bonhoefferéhez. Mindkét teológus brutális, totalitárius rendszerben élt, mely államot és egyházat egyaránt megrontott. Mindkét mártírélet arról tanúskodik, hogy a keresztény ember sohasem él elszigetelten, hanem kormány, politika, munkahely és család életmeghatározó világában. Éppen ezért a keresztény etikai magatartás sem egyéni kegyesség csupán. Kegyetlen döntések szorításában mindkettő elvhűsége, tragikus halálba torkollt" – írja a könyvről és „hőséről" Cromwell Crawford, a Hawaii Egyetem professzora.

Siménfalvi falutalálkozó

A szülőföldet jószántából vagy kényszerűségből odahagyó emberek legtöbbjének lelkében elevenen, sokszor pusztító erősséggel él a hazavágyódás érzése. Az itthon maradottakban pedig nem kevésbé erős a viszontlátás izzó vágya. Elvándoroltak és itthoniak egyaránt érzik: „Ha nem selyemszállal, / Köt a rög kötéllel, / Koporsókötéllel."

Ez a mindkét oldalon magasra ívelő érzés évtizedeken át meg-megrekedt a vágyak szintjén, mert vasfüggöny, léleknyomorító ideológiák, száműzetés, kiátkozás állta útját az álmok valóra válásának. És akik jöhettek, akik „a szülőföld szerelmeseiként" minden esztendőben legalább egyszer a bölcsőringató szülőföldre léphettek, csak egymaguk érkezhettek, legfennebb a szűk család, de soha egyszerre mindenünnen, valamennyien.

Így lett a rendszerváltás egyik széles ölelésű hozadéka a falutalálkozók megszervezésének lehetősége. Alig van ma Erdélyben magyarlakta falu, ahol legalább egyszer ne szervezték volna meg. Nálunk mégis 15 esztendőnek kellett el-

telnie, amíg ez év július 16–17-én erre sor kerülhetett. Környékünkön már a legelnéptelenedettebb faluban is „túl voltak" már az eseményen. Feltétlenül szembesültünk a kérdéssel: nekünk, siménfalviaknak miért ne sikerülhetne? A hosszú téli estéken feleségemmel együtt sokszor ez volt beszélgetéseink gerince. Elgondolások, ötletek, bizakodó lelkesedés, de kétségek is, serkentő kis jelek épültek rá akarásunk és vágyaink alapjára, míglen egy este versgyűjteményemet böngészgetve rá nem találtam Molnos Lajos egy költeményére. Mintha nem is a korondiaknak, hanem egyenesen nekünk, siménfalviaknak írta volna. Akarásunkat és vágyunkat ez a vers érlelte elhatározássá, mert annyira aktuális volt üzenete, hogy az már nem tűrt halasztást: „...hát most, / legalább most, / hacsak pár pillanatra is / érkezzünk haza, / ebbe az egyetlen / anya-méh zugba, / amelyet összeszorított fogakkal / őriztünk és menekítettünk át / fagymarta időkön is, / aszályos kín-nyarakon is, / szépapáink szépapái óta / várnak reánk az otthoniak, / az utánunk vágyva vágyakozók / és értünk hajszolódók, / a megfogyatkozók... / hát érkezzünk haza / lelkünk zsoltár-tiszta / zugába, / szaporodó sírjaink közé, / faggató nagy csendjébe / a hitnek és minden / ki nem mondott / igaz szavunknak, / hogy tisztán / találjon minket / az eljövendő idő..."

Az ötletet először a nőszövetségben „próbáltuk ki", ebben asszonyaink azonnal partnerek lettek, minthogy a keblitanács tagjai is helyénvalónak ítélték az elgondolást, az együttműködés és a támogatás ígérete minden prezsbiter ajkáról elhangzott. A tervet közöltem Jakab Imola református lelkésznővel, aki nemcsak lelkesen fogadta, de később jó hírként közölte presbitériumának pozitív álláspontját is. A következő beavatott Pál Ferenc iskolaigazgató volt, aki a tantestület többségi tagjaival együtt elkötelezetten vette ki részét a szervezésben. Péter Zoltán polgármester és a tanácsosi testület ugyan utoljára, mégis idejében szerzett tudomást a falu életében jelentősnek ígérkező rendezvény megszervezésének szándékáról. Így verbuválódott egységessé a szervezők csapata, amelyben mindenki nem csupán tudta, de lelkiismeretesen tette is a dolgát.

Az volt a célunk, hogy minden elszármazottat elérjünk. Ennek érdekében készült el 500 példányban a meghívó, amelyet a két egyházközség – keblitanácsosaink útján –, illetve a Polgármesteri Hivatal juttatott el az érintettekhez. Szőke Albert, id. Molnos Endre, Sipos László és Szász Endre egyházfiak-körzetfelelősök minden családot felkerestek, ahol annyi meghívót adtak át, ahányat az illető család igényelt. A postán kívül vitte a hírt a körzeti kábeltelevízió, a rádió és az újság is. Meg is volt az eredménye, mert amikor a jó Isten 16-án ránk ragyogtatta áldást osztogató napját, a feljavított utakon hazai és külföldi rendszámú autók érkeztek, felújított középületeink tárt ajtókkal, barátságosan fogadták a hazaérkezőket.

folytatás a 12. oldalon

Szén Sándor

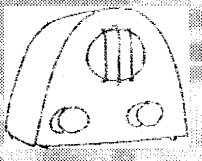

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Agnus Rádió, kéthetente, csütörtökön 7.30-kor.
augusztus 25., szeptember 8., 22.

Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből
Agnus Rádió, kéthavonta, vasárnap 12.30-kor.
szeptember 11.

Meditáció – az elmélkedés műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Kolozsvári Rádió,
909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövidhullámon,
szerdai napokon, 9.00-kor.
augusztus 17., szeptember 21.

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, vasárnapokon.
szeptember 4.

Tavaszi virágcsokor
unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert, Koncz László.
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
augusztus 20., szeptember 3., 17., 24.

Unitárius félóra
a székelyudvarhelyi *Prima Rádió*ban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a *www.prima-radio.ro* címen.
Szerkesztik: Újvárosi Katalin és Demeter Sándor Lóránd,
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

Az alsóboldogfalvi unitárius egyházközség július 10-én ünnepelte a westporti (Connecticut állam, Amerikai Egyesült Államok) unitárius egyházközséggel való testvérkapcsolatát. Az eseményen jelen volt az amerikaiak népes küldöttsége is.

Siménfalván július 16–17-én első ízben tartottak falutalálkozót és falunapokat. A szombati istentiszteleten dr. Szabó Árpád püspök végezte a szószéki szolgálatot, majd az ifjúsági egylet tagjai mutatták be alkalmi műsorukat. Délután a kultúrotthonban tartott kulturális program keretében a község szülötte, Farkas Árpád költő is találkozott a falustársakkal. A vasárnapi istentisztelet ünnepi szónoka dr. Gellérd Judit volt, az istentisztelet keretében úrvacsorát is osztottak.

Az újszékelyi egyházközség augusztus 7-én avatta újra a közelmúltban teljesen felújított műemlék orgonáját. Az istentiszteleten dr. Szabó Árpád püspök prédikált, az ünnepélyen jelen voltak az egyházközség több szükségletéhez jelentősen hozzájáruló newburyporti (Massachussetts állam, Amerikai Egyesült Államok) testvéregyházközség képviselői is.

A dévai leányegyházközséget augusztus közepén héttagú küldöttség látogatta meg amerikai testvéregyházközségéből, a Wisconsin állambeli Fox Valley unitárius egyházközségből. Miután két évvel ezelőtt az amerikai hittestvérek jelentősen hozzájárultak a dévai unitárius központ épületének megvásárlásához, most újabb rendkívüli áldozatról tettek tanúbizonyságot: segítséget hoztak az épület átalakításának költségeihez is. Az ifj. Péterffy Miklós szaktervező tervei szerint haladó átalakítás először az istentiszteleti hely kialakítását tűzte ki célul, a munkálatokhoz a nyár végén fognak hozzá, és még az idén befejezik.

Siménfalvi...

folytatás a 11. oldalról

Az ünnepi harangok zúgásában benépesedtek a szülőházak, udvarok, kertek, utcák, 11 órakor pedig mindkét, új ruhába öltözött templomban felcsendült az ősi zsoltár: Szívemet hozzád emelem és benned bízom Uram... Nálunk dr. Szabó Árpád püspök, a reformátusoknál Antal Zoltán esperes szólt az ünneplő gyülekezethez.

Az imádkozás hajlékaiban minden tekintet, a viszontlátás örömétől kivirágzott arcok, a meghatódottság könnycseppjei hirdették a költői vallomás beteljesedését: „Föl-föl dobott kő, földedre hullva, / Kicsi országom, újra meg újra / Hazajön a fiad." Jó volt látni, hogy sokakban életre szólóan érvényes maradt az ősi intés: „el ne hagyd az ősi tájat, el ne hagyd az ősi házat...", miként a hazaérkezőkben is ugyanígy: „ha elfáradsz a világban, gyere haza megpihenni, az öreg fák árnyékában szép időkre emlékezni...", oda, ahonnan a Gondviselés vezérelte-rendelte másik tájra; új otthonunkat az *itthon* lelki-szellemi-erkölcsi juss tégláiból építettük meg és bútoroztuk be. „Áldott legyen az a pillanat, amikor ilyen érzésektől vezérelve készültél a találkozásra, vagy indultál el hazafelé, te kedves ismerős és te ismeretlen – és mégis ismerős – siménfalvi testvérem!"

A köszöntő után a helybeli ifjak *Apáink arcán* című, dr. Szén Csilla tiszteletes asszony által összeállított és betanított műsora következett. A templomból kijövet a művelődési házba mentünk megtekinteni az ünnepi műsort, amely a polgármester köszöntőjével vette kezdetét, aki ezután felkérte Farkas Árpád költőt, hogy a szülőföld iránti érzéseit és gondolatait ossza meg falusfeleivel. A költő közvetlen, meleg baráti hangon üdvözölte hallgatóit, hálás meghatódottsággal emlékezett gyermekkora székelyszentmiklósi-siménfalvi éveire, majd verseiből olvasott fel. A szót Asztalos Ferenc parlamenti képviselő kapta, aki a falutalálkozók közösségerősítő, önazonosság-megőrző szerepét hangsúlyozta. Az ünnepi műsor a Mátéfi Csaba és felesége, Zita által betanított siménfalvi kisiskolások táncaival folytatódott, és a székelykeresztúri Pipacsok tánccsoport előadásával zárult.

Délután ott folytattuk, ahol délelőtt abbahagytuk. Újra telt ház várta a kulturális program folytatását. Az alaphangot a helyi vegyeskar adta meg, amely Bálint Mária karnagy vezényletével öt kórusművet adott elő. Bán Eszter-Edit tanárnő értékes falutörténeti előadása mindenki figyelmét felkeltette, amely újfent nem csupán arra emlékeztetett, milyen rangos település lakosai vagyunk, hanem arra is, miként vagyunk kötelesek honorálni ezt a ránk testált, akár kiváltságosnak is mondható történelmi örökséget. A következő percekben ennek meggyőző bizonyítékával találta szembe magát a teremben mindenki, amikor dr. Gellérd Judit, sokak szeretett Zizije a tőle megszokott, lendületes lelkesedéssel kezdett hozzá *A Liberté rabja* című könyvének bemutatásához, amelyben édesapjának, egyházközségünk hajdani, legendás hírű lelkészének, dr. Gellérd Imrének állít méltó emléket. A hálás gyermek „emlékművét" személyes emlékezései által még fényesebbre csiszolta egyik hálás „szellemi fia", az alázatosságában méltóságteljes Jakab Dénes szentábrahámi lelkész előadása. Az időkeretből már jócskán kiléptünk, amikor az érdeklődők átvonultunk a református templomba meghallgatni József Attila Márk Attila által megzenésített verseinek egy órás előadását. Mire véget ért, már leszállt az este is, mindenki lelkileg feltöltődötten indult hazafelé. Majd reggelig tartó bál kezdődött.

A szép iránti éhségét a nap délutánján és másnap bárki csillapíthatta az iskola négy osztálytermében berendezett, művészeti és népművészeti kiállítás megtekintésével. A népi alkotás muzeális tárgyai mellett saját alkotásaiból állított ki id. Bán Ida, Jakab Imola, Sipos László, ifj. Joó Dénes, ifj. Ráduly János, id. Ilonka János, Mészáros Tibor.

Vasárnap az unitárius templomban úrvacsorával egybekötött, ökumenikus istentiszteletet tartottunk, amelyen a szószéki szolgálatot dr. Gellérd Judit végezte, az úrvacsorai ágendát pedig Jakab Imola mondta a közel 300 lelket számláló gyülekezet előtt. Sokak tetszését elnyerte a mozgó úrvacsoraosztás, amelyben a két szolgálattevő mellett részt vállalt még Miklósi-Vári Katalin, Bíró Mihály és alulírott. A nap délutánját a sportnak és szórakozásnak szentelhettük. Csáki Péter tornatanár és segítői a gyermekeknek és fiataloknak változatos és élvezetes sportvetélkedőket, kispályás focibajnokságot szerveztek. Ez utóbbin az utcák szerint szervezett öt csapat mérte össze tudását (a vándorkupát a Főút csapata nyerte meg). A mindvégig kitartó szép idő estefelé, pár percre csak azért borult el, hogy kontrasztul szolgáljon, és emlékeztessen arra: annyi esőzés után az a két nap a jó Isten külön nekünk adott ajándéka volt.

Így történt meg, ilyenre sikerült az első siménfalvi falutalálkozó. Az „érdemes volt-e?" kérdésre adott pozitív válaszok megnyugtatják lelkiismeretünket, megerősítenek helyes döntésünk tudatában, és élteti bennünk a reményt, hogy Istenünk segítségével ezután is sikerülni fog. Úgy legyen!

nők világa

Az UNOSZ és minden helyi nőszövetség szíves tudomására hozzuk, hogy hétéves szünet után, június 16-án újraindult a felsőrákosi nőszövetség.

Jó hír Felsőrákosról

Induló összejövetelünkön 30 nő vett részt. Reméljük, hogy legalább 25–30 aktív tagja lesz a szövetségnek. Javaslatok alapján próbáltuk kialakítani, milyen formában gondoljuk a gyűlések lefolyását. Titkos szavazással elnököt, alelnököt, jegyzőt, pénztárnokot választottunk. Havi egy alkalmat látunk egyelőre jónak az összejövetelekre, s ha minden jól megy, télen gyakrabban is találkozhatunk. Kezdőtőkénk is van már: az amerikai Spokane testvérgyülekezet 100 USD-t ajándékozott, ezenkívül tagdíjat szavaztunk meg havi 10 000 régi lej értékben.

Aktívan szeretnénk részt venni az egyházközségi életben. Szociális, kulturális munkával szeretnénk felhívni minden nőtestvérünk figyelmét az egyházközség keretén belül – és nem csak ott –, hogy szükségünk van egymásra, társaságra, hagyományőrzésre, a testvérkapcsolatok ápolására. Az egyházközségi dalárda nőtagjai mind részt vettek az alakuló gyűlésen. Elhatároztuk, hogy megpróbáljuk bevonni a szövetség fiatalabb tagjait is a közös éneklésbe. Segíteni akarjuk a VEN-bizottság tagjait, a Dávid Ferenc Egylet munkáját. A télen felvállaljuk a karácsonyi csomagok elkészítését. Teadélutánokat, a gyermekeknek tombolázással egybekötött szeretetvendégséget, nőnapot, anyák napját, kirándulást szeretnénk szervezni.

Sok szép álom, ami beteljesedésre vár. Nagyon reméljük, hogy sikerül. Már azt is nagy eredménynek tartjuk, hogy saját erőnkből, szervezésünkből az első lépéseket megtettük.

Molnár Margit

Kolozsvári nyár

A három kolozsvári egyházközség nőszövetségei – a vidéki nőszövetségekkel ellentétben – nem tartanak „nyári szünetet", hiszen asszonyainkat nem köti le nyáron a mezei munka. Igaz, a részvétel csekélyebb, mert vannak, akik nyári szabadságra mennek.

Mit is csinálhatunk nyáron? Havi összejöveteleinket – teadélutánjainkat – most is megtartjuk a hónap utolsó csütörtökén. Júniusban dr. Veress Éva egyetemi tanárt láttuk vendégül, aki arra a kérdésre próbált választ adni, hogy egészséges élelmiszerekhez jutunk-e. Júliusban Eke Éva műépítész ismertette a kolozsvári unitárius templom több mint 10 éves renoválásának folyamatát.

A belvárosi egyházközség által biztosított kis műhelyünkben folyik a szövés, rongyvágás, lehetőség volna varrásra is. Ide azok az idős asszonyok járnak be, akik részben társaságra vágynak, részben hasznos munkát akarnak végezni, hozzájárulva segélyezési alapunk gyarapításához. Mások otthoni unalmas óráikban szeretnének valami hasznos dologgal foglalkozni, de már nehezen tudnak bejárni a műhelybe. Munka közben folyik a beszélgetés, mert a megosztott gond félgond, a megosztott öröm kettős öröm. Számon tartjuk egymást, tartozunk valahová. Szeretnénk ősztől nyugdíjas-klubként dolgozni mindennapos programmal, de ehhez még újabb munkatársakra van szükségünk.

Az UNOSZ és a kolozsvári nőszövetség székhelyén, irodánkban szokott hetenként összegyűlni egy öntevékeny kis kézimunkakör, amelynek tagjai vidám beszélgetés közben kézimunkáznak, egy-egy verset olvasnak fel, énekelnek.

Népi varrottas-körünk igyekszik kisnyugdíjasainknak munkát biztosítani, hogy pótolják szerény jövedelmüket. Van olyan beteg bedolgozónk, akinek valóságos gyógyszer a kézimunka.

Ruhasegélyeket biztosítunk a rászorultaknak, de sajnos helyhiánnyal küzdünk: a monostori egyházközségnél találtunk szükségmegoldásként egy kis helyet, de ezzel némileg akadályozzuk az egyházközség tevékenységét, így más megoldást kell keresnünk. Gyógyszersegélyeket is igyekszünk adni öregeinknek. Az elmúlt héten meglátogattuk a Lókodi Öregotthon lakóit, élelmiszert és pénzsegélyt vittünk az öregotthon ellátására.

Betegeinket is elég rendszeresen látogatják asszonyaink, bár a nagy távolságok miatt ez még kissé nehézkesen megy, de reméljük, hogy ez is hozzá fog járulni közösségünk erősödéséhez.

Zsakó Erzsébet

Egymásért együtt

A Svájci Katolikus Nőszövetség Kelet-Nyugat-Európai Nők Munkacsoportja (FOWE) július 17-e és 24-e között találkozót rendezett Brassóban, a Reménység Házában. A találkozón a rendező négy svájci képviselő: Ruth Barmet, Vreni Fischli, Catherine Gyarmathy, Ruth Koch mellett 22, az ország más-más vidékeiről összegyűlt, különböző felekezetű és foglalkozású nő vett részt: hét unitárius, öt katolikus, hat ortodox, két német lutheránus, egy református és egy görög katolikus. Az UNOSZ részéről Szabó Magdolna, Asztalos Klára, Paskucz Viola, Benedek Enikő, Jakabházi Vera és Szőcs Hajnal voltak jelen.

A mostani találkozó a már tíz éve tartó sorozat utótalálkozója volt. Ezért a 17-i, vasárnap esti megérkezést az örömteli viszontlátás sok megható pillanata tette bensőségessé. Mivel én most vettem részt először, bizony kissé irigykedve néztem a kitörő baráti megnyilatkozásokat. Vacsora után mindenki beszámolt az utolsó találkozás óta történtekről, egyéni és közösségi vonatkozásban egyaránt.

A Reménység Házában hétfőtől csütörtökig gazdag, jól felépített program várt reánk, amelynek keretében az előadások mellett csoporttevékenységek, beszélgetések, a tervek bemutatása tette érdekesebbé és egyénibbé a munkát.

A napot reggeli tornával kezdtük, majd a reggeli elfogyasztása után az áhítat biztosította a lélek táplálékát is. Az első napi előadás témája *A hit közvetítésének átalakulása* volt, amelyet Ruth Koch és Ruth Barmet tartottak, és irányították a megbeszélést.

A második nap *Testvériség és felelősségvállalás a nemzedékek között* témakört vitattuk meg Catherine Gyarmathy vezetésével. E témában részünkről két előadás hangzott el, az elsőt Jakabházi Vera tartotta *Holtig tanulni* címen, amelyben a továbbképzés lehetőségeit mutatta fel, nemcsak a fiatalok, de az idősebb nemzedék számára is. A másodikban Szilágyi Erzsébet meghatottan őszinte tapasztalatai alapján számolt be a mozgássérült fiatalok gondozásában jelentkező nehézségekről, sőt megpróbáltatásokról.

A harmadik nap témája *Az én energiaforrásom és az elkötelezettségem* volt, Vreni Fischli programfelelős felvezetésében. Délután megtekintettük Brassó nevezetességeit, gyönyörködtünk az óváros történeti értékeiben, de észrevettük a mostani dinamikus fejlődés megannyi jelét is.

A fő témák előterjesztése után csoportokban vitattuk meg az elhangzottakat, és – ami igen mély benyomást és élményt jelentett számomra – mindenkinek lehetősége nyílt elmondani nemcsak saját véleményét, hanem tapasztalatait is megosztani a jelenlevőkkel. Nincs terjedelmi lehetőségünk a témák részletes ismertetésére, pedig mindenik a jelen életünkkel kapcsolatos, azt részben meghatározó kérdéseket dolgozott fel.

folytatás a 14. oldalon

Szabó Magdolna

Egymásért együtt

folytatás a 13. oldalról

Csütörtök reggel két mikrobusszal indultunk – Csíksomlyó érintésével, a Békás-szoroson keresztül – az észak-moldvai kolostorok megtekintésére. Miután megnéztünk valamennyi kolostort, köztük a leghíresebbeket, Agapiát, Sucevițát, Moldovițát, Voronețet, azt állapítottuk meg, hogy az állam teljes egészében fedezi a kolostorok restaurálási költségeit, s így azok valóban képviselhetik román egyházi és világi építészet értékeit.

Miután szombat délután hazaérkeztünk, búcsút véve vendéglátóinktól és a többi résztvevőtől, napokba telt, amíg sikerült feldolgozni a hallottakat és látottakat, s a hozzájuk kapcsolódó élményeket. Magunkkal hoztuk, s életünk részévé tettük a gondolatébresztő és kulturális szempontból is érdekes napokat, de mindenekfelett egy kellemes együttlétet, amelyben testvérként élhettük meg a keresztény ökumenét, öt felekezet 26 résztvevője, Temesvártól Brăiláig, Kolozsvártól Nagyszebenig, Segesvártól Brassóig.

„Becsüld magad, hozz egészséges döntéseket"

A székelyudvarhelyi belvárosi unitárius nőszövetség ebben az évben harmadik alkalommal szervezett szeretetvendégséget a Kriza János Szeretetotthonban június 26-án. Erre az alkalomra újból meghívtuk a városunkban élő más vallásfelekezetű testvéreinket is, és örömmel vettük tudomásul, hogy meghívásunkat nagyon sokan elfogadták.

Meghívottunk ez alkalommal Bernád Ilona marosvásárhelyi természetgyógyász volt, aki rendszerező és átfogó előadásában a magyar népi gyógyászatról, annak használatáról és továbbéltetéséről beszélt. Előadásának lényege konkrétan kapcsolódott az aktuális világnap – június 26-a: kábítószer-ellenes világnap – szlogenjéhez: „becsüld magad, hozz egészséges döntéseket." Világossá tette, hogy az egészséges életérzés csak hármas dimenzióban fejlődhet harmonikusan: lelki, szellemi és testi dimenzióban. Az előadást figyelemmel hallgatva olyan mélyen rejtőző emlékek és gondolatok fogalmazódtak meg bennünk, amelyek tudat alatt most is léteznek, és továbbadásuk egyre nyilvánvalóbbá válik. A magyar népi gyógyászat megtartó és éltető ereje által a mai rohanó világunkban is megvalósítható az „egészséges egész" harmóniája, csupán szeretet és odafigyelés szükséges hozzá.

Az előadás után ismerkedésre, beszélgetésre került sor, a szerző pedig könyveit dedikálta. További erőt, hitet és kitartást kívánunk az előadónak gyűjtő, megtartó és éltető munkájához.

Blénessy Jolán

ifjúsági oldal

Tábori krónika

(Petrozsény, július 11–16.)

Hétfő

Öt óra körül érkeztek Petrozsénybe a gyermekek. Nem volt nagy gond az úton. Találkoztunk ismerősökkel, barátokkal. Együttesen ültünk neki a finom ebédnek. A szakácsnőknek meg is köszöntük. Ebéd után „ismerkedős játékot" játszottunk. Ezáltal megtudtuk mindenkinek a nevét, és azt, hogy honnan jött. Este körbeültünk és jeladós játékot játszottunk. A játék abban állt, hogy valaki kézszorítás által jelet adott a mellette ülőnek, és az továbbadta, mígnem a jel újra a jeladóhoz került. Háromszor próbáltuk, de mindhárom alkalommal „eltorzult a jel". Végül elmondtuk a Miatyánkot és eljátszottuk a lefekvést. Ez sem sikerült rögtön.

Kedd

Reggel úgy keltünk fel, mint valami bombák, mert éjjel majdnem senki sem tudott aludni. A torna segített az ébredésben. Pár testgyakorlat, futás, néhány fekvőtámasz, majd a végén lomha sprint. Reggeli után jött az áhítat, ahol a vallásról, születésről és keresztelésről beszéltünk. Áhítat után két csoportra oszoltunk. A kicsik fent a szertatásokról beszéltek. A nagyok *A kis herceg* című könyv egyik részletét próbálták értelmezni. Az ebéd után egyórás szünetet kaptunk, és aki akart, elmehetett az üzletbe. Volt mindenféle butaság, amitől kiválóan felfújódsz és fáj a hasad, de azért megvettük és megettük.

Szerda

Ma reggel is nehezen ment a kelés. A reggeli torna felpezsdítette a vérünket, és jókedvvel álltunk neki az éneknek. Reggeli után Erika tartott lélekbe ható és elgondolkoztató áhítatot. A kiscsoportos tevékenységen megbeszéltük a konfirmáció lényegét és szükségességét. Miután lejárt az időnk, mindenki lejött az alsó szobába és kézműveskedtünk. A kézműves tevékenység abban állt, hogy fehér posztóra azt festettünk, ami nekünk tetszett a legjobban. Voltak rózsák, békejelek, feliratok. Hívtak ebédelni, és mi ecsetet, posztót (csapot, papot) otthagyva rohantunk az ebédlőbe. Majd két óra szabadfoglalkozást kaptunk, azután kiosztották a konfirmálásra a kérdéseket. Megtanultuk, majd készültünk a vetélkedőre. Kérdéseket tettek fel, és próbák elé állítottak. Vacsora után és lefekvés előtt belenéztünk a tévébe.

Készül a kenyér Petrozsényban

Csütörtök

Ma reggel is nehezen keltünk, tornára sem volt semmi kedvünk. De valahogy átestünk ezen is. A reggeli már könnyebben ment, vagyis csúszott. Következett az áhítat, majd az esküvőkről, párokról és párkapcsolatokról beszélgettünk. Utána nemezeltünk. Áztatott, színes gyapjút formákra lapítottuk, majd rá egy másik gyapjuréteget tettünk. Az így kapott réteget leöntöttük szappanos meleg vízzel és addig lapogattuk, ameddig jó tömör lett a réteg. Ezt megszárítottuk, és máig is emlékként őrizzük. Ebéd után következett egy szűkös szabadidő, vásároltunk. A délutáni vetélkedő nagyon szuper volt. Majd elmentünk leánykérőbe, de sehogy sem akarták kiadni a menyasszonyt. Végül is addig győzködtük az „apóst", míg ideadta. Az egész városon át kellett haladnunk ahhoz, hogy elérjünk a templomba. Az esketés végével hazajöttünk, ahol újabb érdekesség várt: az esti tévéműsorban nekünk kellett szerepelnünk. Szerintem nagyon jól sikerült, „király" volt. Mindenkinek teszett, nagyon jól szórakoztunk. Este lett és reggel:

Péntek

Majdnem egész nap a szabadban voltunk. Kb. egy órát gyalogoltunk, amíg a hegyre értünk. Szép, simán-göröngyös helyet találtunk a focibajnoksághoz. Mikor ennek vége volt, cédulaháborút játszottunk. Délután a focipályára mentünk, hogy összemérjük erőnket a várpalotai gyermekekkel. Hiába szurkoltunk torkunk szakadtából, az „ifjúsági" csapatunk vesztett, de a „nagy csapat" kiköszörülte a csorbát. A meccsek után hazajöttünk, és ezúttal is mi kellett, hogy megszerkesszük a tévé-programot, amely most is jól jött ki.

Szombat

Ez az utolsó bejegyzés a naplómban. Rövid is lesz. Ma nem keltettek olyan hangosan, hanem egyenesen szelíden, lágyan. A reggeli nem esett soha olyan jól, mint a mai. Az áhítaton elbeszélgettünk a válásról, a bánatról és a táborról. A beszélgetés egyik-másik része szívbe markoló volt, hogy egyesek és kettesek el is pityeredtek. Ebéd után az úgynevezett „szíves játék" került sorra, amelyben hét különböző foglalkozású ember haldoklik, és azon vitatkoztunk két órán keresztül, kinek adjuk a szívet, kit mentsünk meg. Sajnos, hiába fáradoztunk, nem tudtunk zöld ágra vergődni. A vetélkedő után körbeültünk és „koncerteztünk". A „koncert" tőszomszédságában volt egy beszélgetés, ami a buli kezdetével ért véget. Ennyit az idénre.

Pál András és **Pál Ferenc**

Fonálkötők

Hála Istennek, a táborvezetőknek és a falu lakosainak, újra összegyűlt a gyermeksereg, immár a VI. unitárius ifjúsági és gyermektáborba, Homoródalmásra. Gyermekek raja sereglett be az iskolába és a vendégházba. Ismerkedő játékokat játszottunk, majd talán a tábor egyik legfontosabb mozzanata következett: a barátságkötél felkötése. Ezzel megkötöttük azt a láthatatlan fonalat is, ami sokkal erősebb bármilyen más fonálnál: a barátságot. Így nagy családot alkottunk, ahol mindenki vigyázott a maga és társai testi és lelki épségére.

Mindenki örült, és elfelejtette minden gondját-baját, mert énekeltünk, játszottunk, szórakoztunk, vetélkedtünk, beszélgettünk és imádkoztunk. Mindez ima volt, amit gyermekként mondtunk el Istennek, szerető, gondviselő Atyánknak. Hiszen nemcsak az az ima, amit összefogott kézzel, lehajtott fejjel mondunk el, hanem az is, amit e táborban végeztünk. Isten mindenütt ott van, figyel, vigyáz ránk, örül, ha mi is örülünk, szomorú, ha mi is szomorúak vagyunk, és biztat bennünket.

Beavattak a csapatba, ami mindenkinek nagyon tetszett. Ez olyan volt, mintha egy családba „iktattak volna be" – ekkor lettünk mi is teljes jogú családtagok ebben a táborban. Ez még jobban összekötött minket, mert tudtuk, hogy egyazon csapat tagjai lettünk, és egyben egy családé is.

A reggeli áhítatok, esti imák és a csoportonkénti beszélgetések, imádkozások különleges hangulatot adtak az egész tábornak. Ekkor mindenki lecsendesült, és Istenhez fohászkodva, köszönetet mondva imádkozott. Nemcsak magában, hanem hangosan is mondhatta bárki, amit gondolt. Utána elmondhattuk, milyen volt az, amikor hangosan imádkoztunk. A tábor végén mindenki megilletődött, könnyek is folytak, hisz egy nagy család szakadt szét darabokra.

Haza kell menni, vár az otthon, vége a tábornak. De tudjuk, hogy minket nem szakítanak el a távolságok, és nem felejtjük el azt, ami e táborban történt.

Ez a tábor egy jó hangulatú és nagyon hasznos tábor volt. Kérem az Istent, hogy adjon a táborvezetőknek erőt és kitartást, hogy még sok ilyen tábort szervezhessenek. Köszönünk mindent mindenkinek: a táborvezetőknek a sok játékot, beszélgetést, a mosolyt, a biztató szavakat és azt a sok szeretetet, amit nekünk adtak, és a türelmet, hogy tudtak velünk foglalkozni; a falunak köszönjük, hogy befogadtak, és a szakácsnéniknek a sok finom eledelt.

Fekete Ágnes-Heini

Táborozók Nagyajtán

Július 18-a és 24-e között Nagyajtán a székelykeresztúri egyházkörből érkező gyermekek unitárius táborban vehettek részt. E rövidnek tűnő hét alatt végigkövettük egy ember életében a vallásos eseményeket, a születéstől egészen a halálig. Táborvezetőink megpróbáltak felvilágosítani, hogy megérezhessük Isten szerető és gondviselő erejét, betekintsünk egy unitárius vallású ember örömeibe és bánataiba egyaránt. Megtapasztalhattuk, hogyan segítsünk felebarátainkon. Az elméletben tanultakat megpróbáltuk gyakorlatba ültetni. A táborlakók számára istentiszteleteket tartottak, kereszteltünk, konfirmáltunk, úrvacsorát vettünk, eskettünk és temettünk, végigkísértük egy képzeletbeli személy életfordulóit.

Felosztottak öt csapatra (Sólymok, Villámkalózok, Farkasok, Táborozók, Okosok), egész héten át vetélkedtünk, összemértünk erőnket, okosságunkat és ügyességünket. Megismertük csapattársainkat, ellenfeleinket, táborvezetőinket – és barátokat szereztünk. Esténként összegyűltünk, és különleges, humoros „tévéműsorokkal" szórakoztattuk egymást. A tévéműsor végeztével gyertyafényben énekeltünk.

A tábor utolsó estéjén hatalmas tábortűz mellett énekeltünk, és elmondhattuk véleményünket az eltelt napokról. Ez a tábor számunkra nagyon emlékezetes marad. Reméljük, lesz még lehetőségünk ilyen rendezvényekre eljönni, bízunk benne, hogy még találkozunk!

Bálint Zsófia és
Györgyilyés Izolda

Lapszámunk szerzői: **Balázs Tamás** lelkész (Magyarszovát), **Bálint Zsófia** diák (Kobátfalva), **Blénessy Jolán** óvónő (Székelyudvarhely), **Demeter Sándor** segédlelkész (Székelyudvarhely), **Fekete Ágnes-Heini** diák (Nagyajta), **Gálvalfi Gábor** tanító, ny. iskolaigazgató (Alsóboldogfalva), **Györgyilyés Izolda** diák (Kökös), **Kiss Károly** lelkész (Medgyes), **Kiss László** lelkész (Torda), **Miklósi-Vári Katalin** lelkész (Debrecen), **Molnár Margit** háztartásbeli, nőszövetségi elnök (Felsőrákos), **Pál András** diák (Vajdahunyad), **Pál Ferenc** diák (Vajdahunyad), **Szabó Magdolna** könyvelő, főtisztelendő asszony (Kolozsvár), **Székely Kinga Réka** lelkész (Homoródszentpéter), **Szén Sándor** lelkész (Siménfalva), **Zsakó Erzsébet** ny. textilmérnök (Kolozsvár).

Közmondások

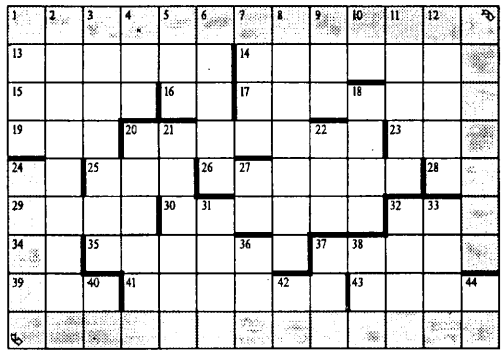

Vízszintes: **1. Magyar közmondás.** 13. December 24-én van! 14. Csonthéjas gyümölcsből kivont anyag. 15. Divatos. 16. Angol tagadás. 17. Csőrős agyagfuvola. 19. Vén. 20. Napozó. 23. Magyar Állami Vasutak, röviden. 24. Kutya. 25. ...könig, Goethe-mű címe. 26. Cím. 28. Asszonynév képző. 29. Richard ..., filmsztár. 30. Mali fővárosa. 32. Vuk apja Fekete István regényében. 34. Folytatásban van! 35. Régi, tőrszerű fegyver. 37. A Micimackó írója. 39. Portré. 41. Vadszamár. 43. Színházi jelzőeszköz.

Függőleges: 1. Minta. 2. Valamilyen tárgy belső, törékeny, átlátszó része. 3. Glasgow-i focicsapat. 4. Nőstény szarvas. 5. Kanada jelzése sportversenyeken. 6. Testedzés. 7. Régies. 8. Kikeres. 9. Direkt termő szőlőfajta. 10. Kaon belseje! 11. Éghajlat. 12. Déligyümölcs. 18. Redőny. 20. Nyugatfrancia lakos. 21. Erdélyi román bank volt. 22. Népies lyuk. **24. Magyar közmondás.** 27. Lám. 31. Angol férfinév. 32. Halogénelem. 33. Idegen Anna. 36. Kis udvarhelyszéki falu Kányád községben (ÉGE). 37. A mister társa, röviden. 38. Szófaj. 40. Nagy olaszországi folyó. 42. Szem belseje! 44. Gang két széle!

Családi ebéd

Ebédel a házaspár. Megszólal az asszony:
– Dezső, ízlik neked a leves?
– Nem Lujza. Hát neked?
– Nekem sem!
...! – állapítja meg a férj. *(A poént lásd a rejtvényben.)*

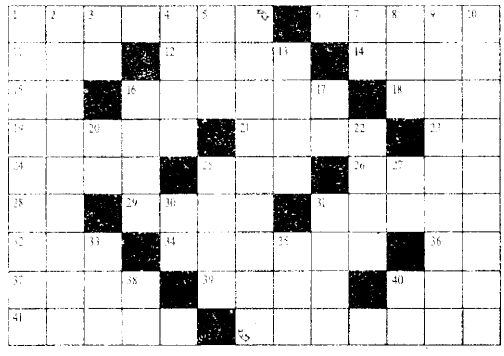

Vízszintes: **1. A vicc poénja.** 6. Vékonyabb bot. 11. Szántóeszköz. 12. Várát Dobó István védte. 14. Hasad a tó jege. 15. E napon. 16. Levelet ráérősen készít. 18. Művészet, latinul. 19. Fakadó. 21. ... Montand, francia énekes. 23. ... Derek, szexszimbólum filmsztár volt. 24. Rövidkabát. 25. Régi rádiómárka. 26. Hibáztat. 28. Űrmanó. 29. Mesterséges. 31. ... sport, hazai totó. 32. Borít, fed. 34. Megtermett. 36. Ezüst vegyjele. 37. Pirosodik az alma. 39. ... Heyerdal, norvég utazó, kutató volt.40. ... muri, Móricz mű. 41. Van ilyen hordó is.

Függőleges: 1. Vastag textilanyag készítése. 2. Nemes emberi tulajdonság. 3. Verés eleje! 4. Férfinév. 5. Magyar rockcsapat volt, a Szikora Robi együttese. 7. Ellenérték. 8. Női név. 9. Olasz titkos politikai szövetség a 19. század elején, jelentése: szénégetők.. 10. Vers- vagy novellagyűjtemény. 13. Maros megyei falu. 16. Alakzat. 17. Magad. 20. Európai Kupa. 22. Életút. 25. Mókus. 27. Knock out. 30. Ver. 31. Orosz város. 33. Arcszín. 35. Halotti lakoma. 38. Szikladarab. 40. Elégel.

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **október 5-e.** Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe. A nyertes nevét októberi lapszámunkban közöljük.

Júniusi rejtvényeink megfejtése: *Közmondások*: Nincsen harang szív nélkül, Nincsen torony harang nélkül; *Sinka István balladái*: Kún István új lova, Szilvafák a hóban.

Könyvjutalmat nyert **Derzsi Rozália** szovátai olvasónk. Gratulálunk!

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos
felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.
Kéziratokat nem őrzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.
9. szám. 2005 szeptember
Ára: 0,70 lej, előfizetőknek: 0,50 lej

Ha a víz az úr

Az idén már kora tavasztól szemtanúi, áldozatai, keserves szenvedői lehettünk az elszabadult vizek tombolásának. Mintha a tengerek, óceánok a fejünk fölé tornyosultak volna, hogy aztán hihetetlen pusztító erővel zúduljanak a nyakunkba felhőszakadás formájában, kisebb-nagyobb özönvizeket okozva, elárasztva, szétzúzva mindent, ami útjába mert állni.

Nem kímélt sem épületet vagy hidat, sem embert, sem állatot; ahol végigrohant, ott nyomorúság, könny, fájdalom, pusztulás és iszap maradt utána.

Kezdődött a Bánságban elárasztva és lerombolva Óteleket és a környező falvakat, majd kiterjesztette pusztítását az ország majdnem minden térségére, nem kímélve most sem Moldvát, Olténiát, Dobrudzsát, sem a székelyföldi megyéket. Sőt, itt a Székelyföldön mintha jobban elszabadult volna a pokol: percek alatt akarván „bepótolni" azt, amit eddig elmulasztott, három-négy méteres árhullámot zúdítva a Nyikómentére, elsősorban halhatatlan nagy írónk, Tamási Áron szülőfalujára, Farkaslakára, de nem kímélve Udvarhelyszéket sem a környező falvakkal, végigsöpörve a „kis folyónk, a Nagy-Küküllő" mentén is, Nagy- és Kisgalambfalván át Székelykeresztúrig, Héjjasfalváig, végig a fehéregyházi kukoricáson át, le egészen Segesvárig.

A megbokrosodott Víz vette át az uralmat, és megmutatta erejét. Megmutatta, hogy 30 és 35 évvel ezelőtti „ittjárta" után sem lankadt az ereje, s ha nem figyelünk rá kellőképpen, ha a legkisebb patakjaink medrét is elhanyagoljuk, ha nem építünk ki megfelelő védőgátakat, ha elhanyagoljuk a medrek időnkénti kotrását, karbantartását, ha a legkisebb sáncokat is betemetjük ahelyett, hogy kipucolnánk és mélyítenénk, ha rablógazdálkodásunkkal, profithajhász vadkapitalizmusunkkal kiirtjuk erdeinket, akkor még sok hasonló kellemetlen meglepetésben lehet részünk. Mert akkor semmi sem állíthatja útját az áradatnak, és ki tudja, hol a pusztítás felső határa!

Azt hiszem, nem kell és nem szabad minden bajt a globális felmelegedés nyakába varrni! A globális felmelegedésről, az üvegházhatásról, az ózonréteg-sérülésről kétségkívül beszélhetünk, hisz e jelenségek objektív tények, sőt a felmelegedés után még globális lehűlés is várható, talán egy újabb jégkorszak is, de ezeknek a folyamatoknak időre van szüksége. Sok, nagyon sok időre. Évezredekre, tízezer évekre. Nekünk pedig, Föld-lakóknak, Isten által kiválasztott, értelemmel megáldott lényeknek *most* kell cselekednünk, és *most* kell a Mindenható segítségét kérnünk.

Andorkó Attila felvétele

Mert a bajba jutottakon is, a megkeseredett, mindenüket elveszített embereken is csak mi segíthetünk, mi, társak, rokonok, barátok, ismerősök és ismeretlenek, anyagi és erkölcsi összefogással, munkával és felebaráti szeretettel. Lelkiismeretesen, lelkiismerettel. Szép példáit láthattuk az összefogásnak, a segíteniakarásnak az elmúlt hetekben a Székelyföldön. Mert amíg van felebaráti szeretet, felelősségtudat és emberséges segítőkészség bennünk egymás iránt, addig a víz – és bármi egyéb csapás – csak átmenetileg lehet úr! Ezért ülepítsünk le magunkban minden indulat-iszapot, pucoljuk ki lelki pitvarunkból, „tisztaszobánkból" a szennyet, és töltekezzünk a megtartó hittel és reménységgel, mert csak így lehet ár- és kármenetes jövőnk.

Simó Edmund

Társnak lenni a bajban

Augusztus 23-án, kedd este történt a katasztrófa a Nyikó mentén. Szerda reggeltől már ott voltak a vidék unitárius lelkészei, élükön Szombatfalvi József székelykeresztúri unitárius esperessel. Csakhamar 60-80 ember érkezett a környékbeli falvakból, a Gagy völgyéből, de Nagyajtáról, Vargyasról is. Reális segítséget akartak nyújtani, nem a világ felé mutogatni a filantrópiát. Az érintett falvakban sírva fogadták őket. Annyi önkéntes érkezett, hogy minden családhoz akár 4-5

folytatás a 4. oldalon

J. T.

„Tiszta szívet teremts bennem, Istenem…"

(Zsolt 51,12a)

Életünk felett őrködő, végtelen hatalmú Isten!

Hétköznapjainkból kiszakadva alázattal állunk meg előtted! Félretéve mindennapjaink gondját-baját, kicsinyes érzéseinket, megrögzött szokásainkat, keressük lelkünknek a csendet, szívünknek a békességet s gondolataink szépségét.

Hisszük, hogy hatalmad végtelen, s bár emberi korlátaink miatt nem vagyunk képesek felfogni, mégis érezzük életünkön ezt a hatalmat.

Egyszerű szavakkal keresünk, ha beszélni akarunk veled, mégis sokszor esetlennek és gyengének érezzük próbálkozásainkat. Tudjuk, hogy számodra a külsőségek nem fontosak, mégis gyakran az az érzésünk: nem eléggé tiszta a „lelki ruhánk" előtted.

Mintha a zsoltáríró helyettünk fogalmazta volna meg, annyira igaz a mi életünkre is: „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem…"

Tiszta szívet teremts bennünk Istenünk, amely képes meglátni az áldást a csapások közt is! Tiszta szívet teremts bennünk, amely szép érzésekre képes a világ bármely részén, bármilyen körülmények közt! Tiszta szívet teremts, amely őszintén dobban a szerető, gondoskodó mozdulatra, de az ökölbe szorított kéz láttán is! Tiszta szívet adj, Uram, mindazoknak, akik kérik, mert szépnek, tisztának akarják látni világodat! Tiszta szándékot és érzést adj minden gyermekednek, hogy jobbá tegyük a Te világodat, Neked tetsző életet élve.

Istenünk! Te jobban tudod, mire van szükségünk, még mielőtt kérnénk tőled. Gyermeki fohász-próbálkozásainkat hallgasd meg! Add megszületni bennünk a tiszta szívet, szándékot és hitet, mely a tiszta cselekedetek által életünket vezérli. Ámen.

Demeter Erika

Felemelni!

Nem csak lelkészeknek (3)

Bár a lelkészi szolgálat az emberi élet bölcsőtől koporsóig ívelő egészére kiterjed, az egyik központi ténykedése mégis a prédikálás. Prédikáló egyház vagyunk: Isten szavát, akaratát, elvárását hirdetjük. Az alap kétségkívül a Biblia, a kifogyhatatlan forrás. Megkérdőjelezhetetlen az az elvárás a lelkésztől, hogy a Bibliát ismerje, szavát megértse. Ugyanakkor azonban hisszük, hogy Isten nemcsak az Ó- és Újszövetségben jelentette ki magát nekünk, hanem jelen van életünkben is.

Nem feladatunk a prédikálás miként jéről és hogyanjáról értekezni, de érdemes felhívni a figyelmet egy-két lényeges dologra. Mindenekelőtt anyanyelvünk ismeretére, „bírására". Nagyon gazdag, kifejezéseiben árnyalt, lelkiségünket, érzésvilágunkat, hitünket megjelenítő ez a nyelv. És a miénk… Nagyon elszomorító, ha egy lelkész nem ismeri, nem tudja magáénak ezt a gazdagságot. Hallgassuk csak, hogyan vall erről a költő, Kónya Lajos: „Anyanyelvem, olyan volnék / nélküled, mint egy idegen / alkatrésszel csattogó gép, / mely egy-két beteg mozdulat / után kifulladva megáll / s mint illatok nélküli kert, / mint naptalan s holdtalan ég, / mint paradicsomból kivert, / lángpallossal űzött teremtmény, / akinek nyelve bedagadt, / szívéből kifutott a vér / s feje kiürült hirtelen, / miként rajzás után a kas, / mint szív nélküli szerető, / mint szerelem nélküli kedves. / Nekem Berzsenyi nyelvén / zeng az ég, s Vörösmarty / szavával jajdulók az / elpiszkoltingű eszmék. / S ha lesz világ, amelyben / magyarul senki sem tud, / fátlan, kopár világ lesz, / nem vágyom benne élni."

Mennyire színes, gazdag tárházzal rendelkezik nyelvünk! A nyelvi szegénység – ne feledjük – lelki szegénységet is jelent. Soha egyetlen fanyar, keserű vagy édes árnyalatot nem tudsz kifejezni vele, ha nem ismered. „Aki nem tudja, mi a findzsa, a csupor, az ibrik, az kevesebbet lát a csészéből is."

Elsekélyesül, színtelenné válik a prédikálásunk is, ha ezt a gazdagságot nem használjuk fel, nem élünk vele. Figyeljük csak meg, hogy egy cselekvés – például „kijövünk" – hányféle módon történhet, ami jellemző, értelmét, összefüggését meghatározó lehet: kikászálódunk, kievickélünk, kimászunk, kibújunk, kisántikálunk, kitántorgunk, kiszomorkodunk, kiboldogtalankodunk, kiszabadulunk, kilábalunk, kigyalogolunk, kiebrudáltatunk, kiszaladunk, kimenekülünk, kiosonunk, kisompolygunk stb. Ahhoz, hogy a lelkész a maga jól előkészített szavaival is hatni tudjon, mindenekelőtt hitre, meggyőződésre, elkötelezettségre van szüksége. De a nyelvi kifejezés gazdagságára is! Ezért kell olvasnia, sőt megtanulnia költőink ízes, szép, veretes nyelvén megírt alkotásait, mert nemcsak nyelvében, de érzésvilágában is gazdagodni fog.

Az elmondottakkal összefügg a prédikálás minősége. Ezen azt értjük, hogy a lelkész elsősorban önmagával szemben határozzon meg olyan igényszintet, amely megfelel a prédikálás emelkedettségének, méltóságának, az evangélium hirdetésének. Ne törekedjék olcsó, könnyfakasztó sikerélményre, sekélyes jópofáskodásra! Emelje fel hívei elvárásait is, hiszen ez is az ő feladata. Adjon maradandót, hiszen az örökérvényű Evangéliumot hivatott hirdetni.

S még csak egyetlen egy dologra, a készülésre térnék ki. Erre általános érvényű elvárást nem lehet ugyan megfogalmazni, mert mindenki sajátos, egyéni beállítottsággal rendelkezik. De a megfelelő alap talán épp a szolgálattevés átélése. Ha ez megvan, az azt jelenti, hogy a lelkész minden pillanatban, ébren és alvó állapotban, olvasás vagy utazás közben, emberekkel való beszélgetésben, családjával, barátaival vagy idegenekkel való érintkezéseiben, kapcsolatában *szolgáló* lelkész. Nem külsőleg – legbelül! Így érez, gondolkodik, látja, szemléli, fogadja magába az életet s annak történéseit. Töltekezik. És ez nagyon fontos, mert üres éléskamrából a legjobb, legügyesebb háziasszony sem tud asztalt teríteni, ételt adni övéinek. Magának is befogadónak kell lennie, hogy adni tudjon. Más szóval: ne csak akkor legyen lelkész, amikor palástot vesz a vállára!

Kiss Károly

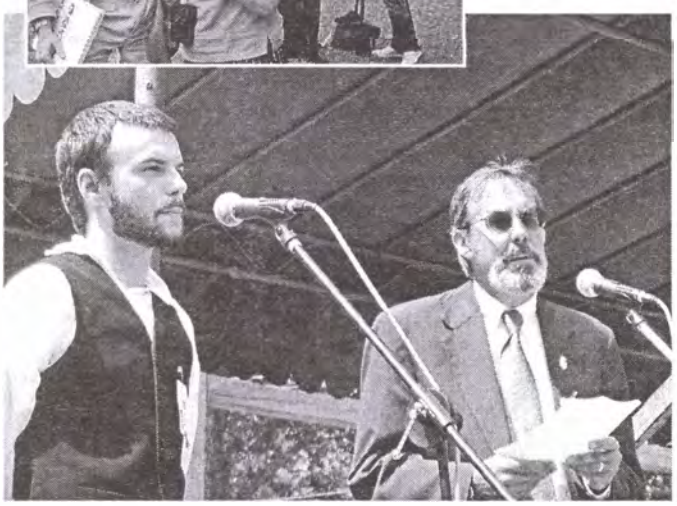

Isten segítségével járd a béke útját,
Ezért méltón emlékezz, és szívből megbocsáss!

Évente egyszer egymás szemébe néznek a legtávolabbiak is. Helységnévtáblákkal, népviseletben, közösségtudattal és szeretettel vonulnak fel. „Megadják a módját" identitásuk kifejezésének, tudván tudva: megismételhetetlen kincs és örökség, amiért ide eljöttek. Orbán Balázs sírja ilyenkor szentély, a találkozó pedig zarándoklat. A vallásosság alapvonásai itt felerősödnek, ezzel emelve valamivel feljebb az Isten tiszteletére egybegyűlt országnyi közösséget – és a velük ünneplő külföldi vendégeket – a köznapi „átlagból". Az együtt mondott szónak így sokkal nagyobb esélye van arra, hogy imává váljék. „Világosság szent Atyja, / Jelenjél meg köztünk, / Felséged magasztalja / Szánk, szívünk és lelkünk. / Szíveinket hát buzdítsad, / Szentlelkeddel elménk világosítsad."

Jakabffy Tamás felvételei

Az Unitáriusok VII. Egyetemes Találkozóján (Szejkefürdő, augusztus 13.):

- Díszlovasok és fúvószenekar felvonulása, a lelkészi kar palástos felmenetele az emelvényre.
- Kedei Mózes székelyudvarhelyi esperes *megnyitója*
- *Istentisztelet*: egyházi beszéd – Simó Sándor homoródjánosfalvi lelkész; ünnepi beszéd – dr. Szabó Árpád püspök.
- *Köszöntők*: Szász Jenő székelyudvarhelyi polgármester, Elekes Botond, a Magyarországi Unitárius Egyház főgondnoka, Gulyás Kálmán, az Egyházi Kapcsolatok államtitkára (Magyarország), Harold Babcock, a Testvéregyházközségi Tanács alelnöke
- *Ünnepi műsor* és *Orbán Balázs sírjának megkoszorúzása*

Társnak lenni...

folytatás az 1. oldalról

ember is mehetett iszapot hordani, takarítani.

A hétvégi segítőakciót előbb az Unitárius Lelkészek Országos Szövetségének szintjén kezdték szervezni, de kisvártatva megnövekedett a lépték, és az Erdélyi Unitárius Egyház központilag hívta össze – az esperesek útján – az unitárius lelkészeket közmunkára a Nyikó mentére. Szeptember 2-án már 56 lelkész dolgozott a sáros-romos udvarokon.

A segítségnyújtásnak persze nem pusztán „közmunka" jellege volt. Legalább ilyen fontosnak bizonyult, hogy a lelkészek elbeszélgettek az emberekkel, meghallgatták egyéni tragédiáikat, vigaszt öntöttek a kárvallottakba. Különösen jótékony hatással volt az az esti istentisztelet, amelyet párhuzamosan tartottak három faluban. Dr. Szabó Árpád püspök Siménfalván, dr. Rezi Elek főjegyző Kadácson, Farkas Dénes kolozs-tordai esperes pedig Kobátfalván végzett istentiszteletet, amelyeken a gyülekezetek tagjai mellett a segítőkezet nyújtó lelkészek is részt vettek. Tele volt mindegyik templom emberrel, panasszal és fohásszal.

Községi szinten összesített adatok szerint 342 család károsult az árvíz nyomán (1005 személy), összedőlt 11 ház, teljesen újraépítendő ezenfelül 51, 212 házba legalább 1 m-es víz nyomult be, de igen sok helyen a 2 m-t is elérte – ebből adódtak a tragikus halálesetek is. A Nyikó völgyében 16 halálos áldozatot követelt az áradás, közöttük három kobátfalvi idős unitárius asszony és egy 4 éves kislány is meghalt.

Ma már megfelelő mennyiségben van élelmiszer- és ruhasegély az érintett falvakban. Mostantól leginkább pénzadományokra van szükség az újjáépítéshez. Nagyon sok gabona ment tönkre a hombárokban és „lábon" egyaránt, a Nyikó völgyében a kukoricát és a zöldséget teljesen tönkretette a víz. Néhány településen idejekorán elkezdték a gabonagyűjtést – például Magyarszováton, illetve a Nyárádmente településein.

Az árvíz pusztította falvak segítésében az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet a legpéldásabban kivette részét. Szabó László ODFIE-elnök és csapata Kobátfalván, Nagykadácson, Székelyszentmihályon is tevékenykedett, gyakorlatilag reggeltől estig – így éjszaka folytak a megbeszélések.

A segítőakciókból magyarországiak is kivették a részüket. Az unitárius kapcsolatairól is ismert Hódmezővásárhelyről több teherautónyi élelmiszert és ruhaneműt hoztak, de pénzsegélyt is – és további gyűjtést hirdettek.

Az amerikai unitárius-univerzalista gyülekezetek is érdeklődtek; a Testvéregyházközségi Tanács vezetősége helyzetfeltáró levelekből, képekből tájékozódott a Nyikómenti állapotokról, s a gyűjtést csakhamar meghirdették.

Száz éve

A szövetkezés szükséges voltáról írt az *Unitárius Közlöny*. „Még a legtávolabbi faluban is rájöttek, hogy ha szövetkeznek, nagy dolgokat vihetnek ki. A fogyasztási és árusító szövetkezés sok haszonnal jár. Nagy haszon már csak az is, ha a szövetkezet jobb portékát vásárol s azt olyan árban adja, mint a magános üzletember a rosszabbat. De van ám másféle szövetkezésre is szükség. A községben egy pár ember nem szeret dolgozni. Henyélés a foglalkozásuk, csalás és lopás a kenyerük. A mikor nem korhelykednek, s talán még akkor is, azon törik a fejüket, hogyan juthatnának hozzá a másik, ama szorgalmas, munkás ember pénzéhez vagy gabonájához. A jámbor munkás emberek minden héten keservesen panaszolják, hogy az udvarról eltünt egy jó szerszám, a legelőről elveszett egy csikó, meg egy tehén. Sejtik, hogy ki keze dolgozott, de nem mernek tenni semmit, mert félnek, hogy felgyújtja. (...) Jó lesz tehát szövetkezni a hitvány, erkölcstelen, munkátlan emberek ellen, már csak azért is, hogy észre térítsük s megjavítsuk." (B. aláírással)

• „Általános érdeklődés mellett tett jelentést Lőrinczi Dénes tordai lelkész a revideált passióról. A jelentésből kitünt, hogy a véleményező bizottság, ámbár kétszer volt összehíva, érdemleges határozat hozatalra egyszersem jelent meg elegendő számban. Igy aztán külön adtak véleményt. A bizottság némely tagja – nem figyelve a megbizatásra – új szövegü és új modern dallammal ellátott passiot vártak volna; kiket az átdolgozott passio nem elégitett ki. Ezt látva Adorján Domokos – ki a revideálással megbizva volt – visszavonta a munkálatokat. Azonban a köri gyűlés ebbe nem egyezett bele, hanem felküldeni határozta el az E. K. Tanácshoz véleményezés végett. Az érdekes és közhasznu tanácskozás délután 2 óráig elhuzódott, a mikor aztán a fehér asztal mellett szellemes pohárköszöntőkben folytatódott az eszmecsere."

• A kismező. Igy nevezik a kollegiumi tanulók játszó helyét, mely Kolozsvárt a kőmáli szőlők felső északi végében levő szép terület. A mult évben indítvány volt téve, hogy ennek egyik része faiskolává alakíttassék, hogy ott a felsőbb osztálybeli diákok és a papnövendékek a gyümölcsfa szaporitásban és gondozásban gyakorolhassák magukat. Az ügy függőben maradt, pedig ugyanilyen intézkedést az E. K. Tanács 1857-ben is már tett volt."

• „Két ámérikai nő látogatta meg Kolozsvárt. Augusztus 5–7. napjain meglátogatták a főt. püspök urat, a Collégiumot s lapunk szerkesztőjét, a ki ittlétük alatt utmutatójuk volt. Az egyik Balch Emily a Boston melletti Wallesley Collegiumnak a sociologia tanára, a ki itt a szláv népeket tanulmányozza. Szomoruan tapasztaljuk, hogy nagyon rossz információkat kaptak az ámérikai nemzetiségi agensektől s itt sem különbet a horvátok és szlavoniaiak között. Időzésük egész évre fog terjedni. A Balch tanárnő társa Miss Adams, csak szórakozásból utazik."

• Id. Daniel Gábor egyh. főgondnok ur nagyon meglepte az E. K. Tanácsot. A főgondnokságról lemondását beadta, öreg korára való tekintettel. Az E. K. Tanács nem tudott megnyugodni e váratlan elhatározáson, hiszen a főgondnok úr csak közelebről is terjedelmes beadványban, rendkívüli nagy körültekintéssel tett előterjesztést és javaslatot vagyoni és közigazgatási ügyekben. A kinek oly élénk a figyelme s oly sok jeles munka áll háta mögött, az nyugodtan maradhat székében.

J. K.

Kórházlelkészi szolgálat

működik továbbra is Kolozsváron,
a város 15 kórházában.
Hogy beteg hozzátartozóját időben elérjük,
kérjük tartózkodási helyét
(név, kórház, kórterem)
a következő telefonszámon bejelenteni:
Ferenczi Enikő, 0740-063767.

Vannak emberek, akik itt élnek közöttünk, s szelíd egyszerűségükkel, közvetlenségükkel olyasvalamit képviselnek, ami a letűnt időkről beszél, a régi emberek nyugodtságát hordozzák. Ilyen, úgy gondolom, Zsakó Erzsébet, aki most is rongyszőnyeget sző, gombokat fűz egybe, és mosolyával olyan nyugodtságot sugároz, amit a nagyvárosi, modern ember megirigyelhet.

Nőnek lenni az egyházban

Zsakó Erzsébettel J. Orbán Erika beszélget

– Zsóka néni, ha kívülről nézhetné önmagát, vajon milyennek látná s milyennek mutatná be a Közlöny olvasóinak?

– Szép lassan öregedő, egyedülálló emberke vagyok, megtalálom a helyemet a hasonló sorsú asszonyok között. Kedves, szép családba születtem, ahol békesség volt, mindamellett, hogy vegyes házasságból születettek voltunk: apám részéről unitárius, anyám részéről katolikus, akinek a fivérei reformátusok voltak, de ez soha senkinek semmi problémát nem okozott. Az erdélyi türelem szelleme mindig otthon volt nálunk. Aztán bekerültem az unitárius elemi iskolába, és ott első évtől kezdve tizenkét évig voltam a megboldogult Erdő János tanítványa. Ez rányomta bélyegét az egész életemre. Aztán a református leánygimnáziumba jártam. Közben voltak változások: bécsi döntés, úgynevezett felszabadulás – akkor megalakult az unitárius ipari iskola, ami nagy vívmány volt, mert ez volt az első unitárius leányközépiskola. Oda is beiratkoztam, gondolván, hogy négy év után szakma lesz a kezemben, és kisvállalkozóként kezdek valamihez. A szövészetre iratkoztam, és eljegyeztem magam a textilszakmával. Még iskolás voltam, amikor beszerveztek: maradjak ott szaktanárnak. Ezért nagyon komolyan hozzáfogtam tanulmányozni a népi szövést, hogy majd tanítani tudjak. Mielőtt azonban minderre sor kerülhetett volna, az iskolát államosították. Ott álltam a nagy kérdőjellel: vagy megyek – ahogy a többiek tették – falura tanítónőnek, vagy elszegődöm ipari munkásnak. Én azt mondtam, hogy kisgyermekekkel foglalkozni, az más dolog, az egy külön szakma, azt nem tanultam, egyetlen gyerek életét se akarom tönkretenni, inkább bemegyek dolgozni. Akkor kerültem a kolozsvári kötöttárugyárba, ahol csekély harminchat és fél évet dolgoztam különböző minőségben. Közben még elvégeztem levelező tanfolyamon a textilmérnökit. Mindamellett, hogy kötöttárugyárban dolgoztam, a szövést is tanultam. Onnan mentem nyugdíjba. Most úgy érzem magam, mint egy tizenkilenc éves nyugdíjas, örök ifjan.

– Milyen volt Zsóka néni kapcsolata az egyházzal gyermekkorában?

– Rendszeresen jártunk templomba, hittanórákra. Összejártak a leányok az összes középiskolából egy helyre, együtt tartottuk az órákat. Volt munkaközösségünk, ahol feladatokat kaptunk. Ez a mai 5–12-es korosztálynak felel meg. Csoportokra voltunk beosztva, voltak feladataink, a legkülönbözőbb természetűek: dolgozatokat írtunk és mutattunk be önképzőkörön, segíteni mentünk ide-oda, öregeknek, vagy gyűjteni... Mindezt az akkori hittantanárunk szervezte meg. Később, az ipariskolás időszakban jártunk gyűjteni is, hordtunk ki tiszteletjegyeket, meghívókat az ünnepségeinkre, és mindezzel részt vettünk az iskola fenntartásában.

– Körülbelül hányan voltak ezekben a csoportokban?

– Nyolc-tíz leány volt, akikkel ünnepségeket rendeztünk, színdarabokat tanultunk, mások szavaltak. Ez az unitárius középiskolás lányok munkaközössége volt. Emlékszem, volt két munkatábor, amikor kimentek gyülekezetekbe: az egyik Homoródalmáson, a másik Árkoson. Ezekbe engem még nem engedtek, mert túl kicsinek tartottak. Ez a háború idején volt, amikor a férfiakat elvitték a harctérre, az asszonyok meg otthon maradtak minden munkával. Akkor fiatal leánycsoportok mentek ki segíteni. Közösen voltak elszállásolva az iskolánál, közösen főztek, délelőtt részt vettek a mezei munkában, kapáltak, takartak, mikor mire volt szükség. És délután szabad programjuk volt, fürödtek, kirándultak, labdáztak, és jól érezték magukat. Ez '43-ban és '44-ben volt.

– És a nőszövetséggel való kapcsolatának kezdetei?...

– Amíg dolgoztam, otthon is kellett segíteni, kirándulni is nagyon szerettem, így az egyházi élethez nem voltam különösebben közel. Azért végig egyháztag

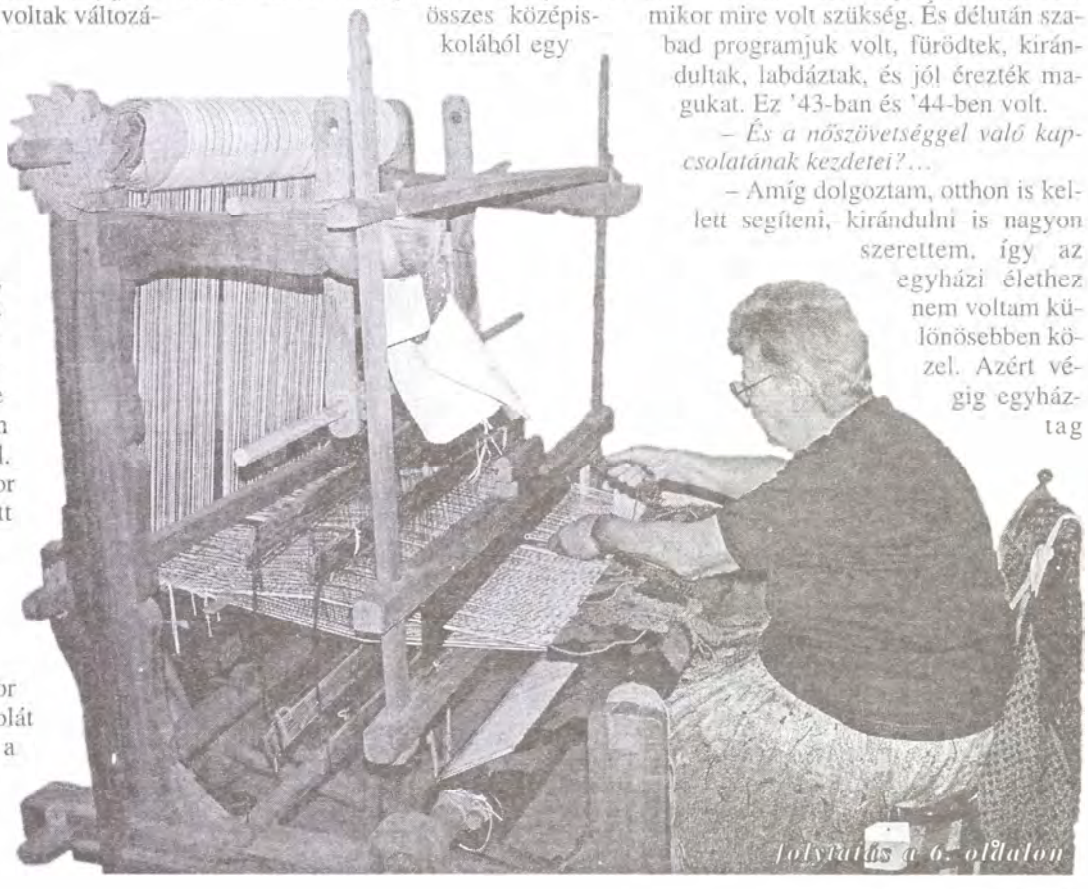

folytatás a 6. oldalon

Nőnek lenni...

folytatás az 5. oldalról

voltam... De amikor nyugdíjba mentem, jelentkeztem a lelkészünknél, hogy mostantól szabad ember vagyok, használjon, amire akar. Rögtön beválasztottak a következő évben a keblitanácsba, aztán a főtanácsba, és kezdtem kapni Erdő Jánostól a további feladatokat. Azzal kezdte, hogy kéne írni egy cikket Mikó Lőrincnéről, aki a nőszövetséget szervezte valamikor, és nekem nagynéném és keresztanyám volt. Mondom, ez éppen aktuális is, hisz száz éve született, húsz éve halt meg...

– *Ez hányban volt?*

– '87-ben. Jó, jó, mondom, de ehhez kellenének adatok... Hát itt van a könyvtár, az *Unitárius Közlöny*ök! – válaszolta a püspök úr. Az akkori levéltáros is rögtön mindent, ami nőszövetségre vonatkozó, odapakolt elém, s akkor megkezdtem... Hetenként jártam be a könyvtárba, s tanulmányozgattam. Megírtam ezt az első cikket, s utána azt mondja Erdő János, most már ideje volna megírni a nőszövetség történetét... ha már így bedolgozta magát a témába. Akkor nekikezdtem, és tovább gyűjtöttem az adatokat, hisz addig elég egyoldalú volt, hogy egy bizonyos személyről kellett írnom. Ment is az adatgyűjtés gyönyörűen a '89-es fordulatig. Akkor én rögtön jelentkeztem az RMDSZ-nél, hogy itt vagyok, munkára készen. Erre azt mondja Erdő János: az RMDSZ bizonytalanabb, az egyház sokkal szilárdabb. És sokkal jobb volna, ha újraszervezném a nőszövetséget, ha már a történetével is foglalkoztam. Akkor nekikezdtünk, és Zilahiné Gál Zsófiával szervezgettünk... majd lassacskán mások is bekapcsolódtak.

– *Ez a kolozsvári nőszövetség vagy az országos volt?*

– Először a kolozsvárit szerveztük újra. Akkor 20–25-en voltunk, régi munkaközösségi tagok, lelkészfeleségek – főleg idősebbek. A kolozsvári után hivatalos megbízást kaptam az egyháztól, körleveleket írtam vidékre; Brassóban rögtön megalakult (lehet, még előttünk), mert ott volt Májainé, aki nagyon aktív volt, s ő rögtön megszervezte. '90-ben három nőszövetség alakult: Brassóban, Segesváron és Kolozsváron.

– *Melyek voltak a kezdeti nehézségek?*

– Először is kerestük egymást, és azt, hogy mivel foglalkozzunk. Aztán jöttek a külföldi segélyek, segítettünk a szétosztásukban. Összeírtuk az öregeket, látogattunk, felmértük, kinek mire van szüksége. Szociális téren indult be a munka elsősorban. Még azon az őszön elhatároztuk, hogy találkozni fogunk. Ennek a legegyszerűbb módja, hogy Segesváron, „középúton" találkozzunk. Brassó meghívott, hogy a következő évben menjünk hozzájuk. Így indult az a sorozat, amely azóta megszakítás nélkül, évről évre tart. Ez a konferencia 1992-ben volt először országos méretű, amikor megválasztottuk a vezetőséget, és azóta három évente választunk, beszámolunk és közgyűlésezünk. Később indultak a különböző akciók, a kézimunka-tanfolyamaink, a személyiségfejlesztő tanfolyamok – ezek sajnos később megszűntek, de remélem, fiataljaink tovább foglalkoznak ezzel.

– *Mi volt a legnagyobb eredmény?*

– Az, hogy végre sikerült kalap alá hozni a könyvemet a nőszövetség történetéről. Azonkívül a kézimunka-tanfolyamok, és főleg a torockói sorozat, mert 2004-ben már az ötödiket szerveztük. Oda már komoly segítségeink vannak, magyarországi csipkeszakértők. És most már az első dokumentumfilmünk is készül Torockóról, az ottani viseletről és népszokásokról. Már a népviselet újjáteremtésén gondolkozunk, hogy miből, hogyan lehet új darabokat készíteni, megőrizve a jelleget – mert a régi darabok lassan elkoptak.

– *Az utóbbi idők nagy jelszava a nőszövetségen belül a megújulás, a fiatalodás. Milyen lehetőségeket lát erre Zsóka néni?*

– Első pillanattól nagyon sokat gondolkodtunk ezen. S az első megállapításunk az volt, hogy nem nekünk kell megmondanunk a fiataloknak, mit csináljanak, mert ami minket érdekel, az a fiataloknak már alig fontos. Tehát nekik kell megtalálniuk azt, mivel foglalkozzanak. Mi legfeljebb segíteni tudunk. És próbáltunk is. Bevontuk őket a személyiségfejlesztő tanfolyamainkba, de ott is túlnyomórészt öregek voltak, és mindig arra a konklúzióra jutottak, hogy fiatalokkal nem lehet semmit csinálni, őket nem érdekli semmi. Én mindig azt mondtam: meg kell várni, hogy ők jöjjenek, lássuk, mi érdekli őket. És lassacskán azért kialakult... Mi eleinte többet vártunk a teológus lányoktól is! Hogy jobban be fognak kapcsolódni. Nem így lett. Néha eljöttek, ők tartották kezdetben az áhítatokat. Erre azt mondta Erdő János, nem is szükséges ahhoz se teológus, se lelkész, az asszonyok „önerőből" is meg tudják tartani. Én is sokszor tartottam bevezető áhítatot, egy bibliarészletet fel tud az ember olvasni, egy imát el tud mondani... Aztán rászoktunk, hogy a teológus lányokat kérjük fel – és a lelkészeket. De a lányok soha nem maradtak ott, hogy megnézzék, az összejövetelen mivel foglalkozunk. Lassacskán megérett az idő, és egyre több fiatal kapcsolódott be. Nagy örömünkre szolgál, hogy amikor kimegyünk egy-egy köri gyűlésre vagy a konferenciára, az öregek mellett már számottevő arányban vannak fiatalok is. Természetes, hogy nem az érdekli a mai fiatalt, ami minket, és az is természetes, hogy amikor dolgozni járnak – vagy sokan tanulnak is amellett –, akkor ez külön tehertétel. A vezetőségünkben mindig benne van az ifjúság képviselője is, és tőle is várjuk az ötleteket: mibe tudnak, és mibe akarnak bekapcsolódni. Viszont nem kényszeríthetjük rájuk a módszereinket és a tevékenységeinket. Igyekszünk olyan programokat összeállítani, hogy őket is vonzza. Az időpont állandó probléma: az öregek számára – főleg télen, márpedig akkor rendszeresek a találkozások – még a négy óra is késő, nemhogy az öt-hat óra. Másfelől egy dolgozó asszony nem tud hamarabb szabadulni, hogy eljöjjön a közös programra. Továbbá voltak olyan elképzeléseink, hogy indítsunk be egy kismama-kört, ahová a gyermeket váró és kisgyermekes anyákat bevonhatjuk: részben azért, hogy a gyerekek is kerüljenek össze egy közösségbe, mert az egyik legnagyobb veszélyünk

a vegyes házasságok, nem annyira a vallási vegyesség, inkább a nemzeti vegyesség, az anyanyelvvesztés – és ezért is jó volna, ha a gyermekek már kiskorban megismernék egymást. Sokkal könnyebben tudnak párt is választani egymás közül, ha együtt vannak. A kismama-kör sajnos nem nagyon sikerült. Pedig névre szóló meghívókkal is próbálkoztunk... De remélem, az óvoda és az iskola mellett kialakul egy olyan szülői közösség, amelyre számítani lehet – csak idő kell hozzá...

– *Most, a mindennapokban mi élteti Zsóka nénit, milyen céljai vannak?*

– Elsősorban az, hogy hetente háromszor bejövök a nőszövetséghez, az „öregek klubjába", ahová azok az idős hölgyek járnak el, akik egyedül érzik magukat, és nem csak unitáriusok. Itt mindig valamit teszünk-veszünk, rongyot vágunk, toldunk, néha varrunk, kézimunkázunk. Van, aki szabni segít, ha valaki meg szeretne varrni magának valamit. A másik vágyam, hogy a népi szőtteseket tanulmányozzam tovább. De közben befutott egy új feladat: a torockói ingvállaknak a darázsolása, ami nagyon szép munka, és senki nem tudja már varrni. Mind kihaltak már azok, akik valaha ezzel foglalkoztak, és Torockón nem lehet két egyforma darabot találni. Ezeknek a mintáit is be kellene gyűjteni, és újra kellene tanítani, hogy maradjon fenn. Ugyanakkor az egyes népviseleti darabokat is szeretném áttanulmányozni. Jó volna egy restaurátor, aki ezeket meg tudja javítani – ilyen embert még nem találtunk, illetve aki van, az csak olyan restauráláshoz ért, hogy ki lehessen a darabot állítani a múzeumba, de nem lehet tovább viselni. A néprajzosoknál is egész más irányban megy el a kutatás: kimennek, megnézik, mi van, felírják, statisztikát készítenek, de magát a munkát nagyon kevesen tanulják meg. Megvizsgálják, esetleg a motívumot felismerik, de hogy miként lehetne megtanulni elkészíteni, életben tartani, arra már nem futja az érdeklődésükből. Pedig igény volna rá, főleg, ha a faluturizmus működne.

– *Visszakanyarodva az egyházi élethez, miben látja a nőszövetség jövőjét?*

– A nőszövetségek a közösségteremtés nagyon komoly lehetőségét hordozzák. És ahol nincs nőszövetség, az egyházközségek ott is mindig számítanak a nőkre. De a nőszövetségnek rá kell ébresztenie tagjait, hogy nemcsak az a női munka, hogy vendégeket fogadunk, főzünk és ellátjuk őket, hanem az egyházi életben is részt kell venniük. Ahhoz viszont, hogy az egyházi életben részt vegyünk, és elfogadjanak – és ne úgy, mint az átkos időszakban, mikor azért választottak nőket, mert a statisztika megkövetelte –, hozzá kell tudnunk szólni a kérdésekhez, bele kell tudnunk szólni az egyházi életbe, és kell lenniük saját meglátásoknak, elképzeléseknek. Ezt kell kihozni a nőkből. Mert az nagyon szép és igaz, hogy a nőkre mindig építhetünk, ők itt vannak, ha kell. De nem elég! A nőszövetségnek az volna a feladata, hogy oda nevelje a nőket, hogy felelősen vállalják az életet!

Olvasói levél

Ötven éve élek a faluban, s tanító létemre folyamatosan néprajzkutatással is foglalkozom. Alsóboldogfalva monográfiájának írásakor az egyháztörténetünket érintő tényeket is kutattam, s ennek során több olyan objektív tényezőt fedeztem fel, amely többeket távol tart a vasárnapi istentiszteleteken való részvételtől. A harangok hívó szavára a munkában megfáradt emberek vasárnaponként lelki megnyugvásukat keresve, istenhezközelségüket megérezni, új erőt meríteni akarva mentekmennek a templomba.

A 20. század közepéig általában a falvak, de a kisebb városok is megőrizték nagyjából zárt települési rendszerüket. A helységből csak a legközelebbi piacokra utaztak be, legtöbbször szekérrel vagy gyalog, hogy áruikat értékesítsék. A közösségek betartották a szigorú falurendet, amelynek szerves részét képezte az is, hogy minden (nagy)családnak külön padja volt a templomban s vasárnapról vasárnapra a családtagok, a szűk rokonság ott foglalt helyet az istentiszteletek idején. Így például külön padja volt a Dávid, a Gyarmati, a Gagyi stb. családoknak (ezek csak fiktív példák), ide csak e családok leszármazottai ülhettek. Ennek a „rendnek" a gyökerei mélyre nyúlnak vissza. Először is a régi falurend szerint a templomi padokat azok a családok készíttették, amelyeknek tagjai bennük később helyet foglaltak, s ez nemzedékről nemzedékre öröklődött. Tagadhatatlan, hogy az első sorokba a módosabb gazdák padjait helyezték el. Igen ám, de a század közepétől a kommunista rendszer megjelenésével megváltozott a települések lakóinak összetétele. Tömegesen vándoroltak el az ipari központok felé, egyesek végleg ott maradtak, helyeiket új családok, „jövevények" foglalták el, de igen sok család végleg kihalt a gyülekezetekből. Az ő helyükbe is újak kerültek, olyan családok, amelyeknek már nem volt „családi padjuk" az Isten hajlékában.

Az istentiszteletre menve igen sokakat megszólítottak a faluban maradt közeli rokonok, felhíva a figyelmüket arra, hogy ez az X vagy Y család padja. Az csak természetes, hogy a megszólítottak egyben el is szégyellték magukat ezért, s a következőkben igen-igen körültekintők lettek olyannyira, hogy inkább otthon, a tévé előtt ülve, a némelykor műholdon át közvetített istentiszteletet nézve imádkoztak – vagy sehogy. Olyan példát is tudok, amikor egyenesen a tanítónét szólították meg, hogy nem jó helyen telepedett be a padba, mert az másoknak van fenntartva.

Szerintem az egyházak újabb feladatai közé tartozik e mentalitás megváltoztatása, egyébként az amúgy is meggyérült sorok tovább fognak apadni.

A másik, általam megfigyelt jelenség, amely a gyülekezetekben felütötte a fejét – különösen a nők között –, az ún. „divatbemutatóké". Annak csak örülni lehet, hogy többeknek módjában áll vasárnapról vasárnapra új kosztümben megjelenni a templomban, hiszen a jólét önmagában véve jó, de azt már senki nem engedhetné meg magának, hogy megszólja azokat, akiknek nem telik minden alkalommal új kosztümre. S aki ezt „visszahallja", az azután óvakodik attól, hogy újra beszédtémává váljék szegényesebb öltözete miatt. Az Isten háza nem divatszalon s nem a hivalkodás helye. Régen, amikor a falusi asszonyok háziszőttes rokolyákban, a lányok székelyruhában, a férfiak székelyharisnyában látogatták a templomot, ez a kérdés egyáltalán nem okozott gondot. Tenni kellene hát e téren is valamit.

A harmadik tényező, amely egyeseket kiábrándított, az az újabban elhatalmasodott jelenség, hogy az egyházak helyi vezetőségében sok olyan személy került az élre, akik a rendszerváltás idejéig igen magas politikai vagy állami funkciókat töltöttek be. Az nyilván helyénvaló, hogy újra templomlátogatókká váltak, de az sokak szemében szül visszatetszést, hogy éppen olyanok vezetik a hitközösségeket, akik egykor alkalomadtán épp az egyházi nevelés ellen végeztek politikai agitációt. Márpedig van példa arra is, hogy a egykori települési párttitkár jelenleg egyházközségi gondnokká „lényegült át". Vajon lehet-e hitelük az ilyeneknek az általuk irányított hívek előtt? Szerintem sokkal jobban tennék, ha „egyszerű" templomlátogatókként és egyházpártolókként élnék további életüket, ne presbiterekként, mint igen sok helyen!

Gálfalvi Gábor

„A hívek seregében"

Unitárius találkozó Budapesten

Mit se számított a nedves-meleg, szeszélyes augusztusvégi időjárás, a „Magyarországon élő erdélyi származású és magyarországi" unitáriusok budapesti találkozója népes részvétellel, jó hangulatban zajlott. A találkozás örömére csak az erdélyi falvakat és Székelyudvarhelyt is sújtó árvíz vetett árnyékot, amelyről a budapesti találkozás során lépten-nyomon szó esett. Sok aggódó szempár, egy-egy felszakadó sóhaj és a szolidaritás sürgető vágya jelezte: most nem csak beszélni kellene.

Bár a köszöntők rendjén a szóra emelkedők többször utaltak arra, hogy „elég volt csak egy hívó szó", azért a szervező munka és a befektetett anyagi tényező is megtette a magáét. Az augusztus 27-i találkozó a pestszentlőrinci unitárius „Fehér" templomban a végiggondoltság és a vendégszeretet igaz benyomását keltette mindenkiben.

A találkozó istentisztelettel vette kezdetét. A szószéki szolgálatra meghívott dr. Szabó Árpád püspök imájában és bevezető gondolataiban elsősorban a közösségre, az unitáriusok egységére irányította a figyelmet. „Több ez a közösség, mint örökség – mondta a püspök –: maga az élet, amelynek kiteljesítésére tőled, Istenünk, hivatást kaptunk." Szabó Árpád beszédének félreérthetetlenül identitáskarbantartó és a jogos büszkeségre felszólító célzata volt, és prédikációjában is az *igaz*-ságra összpontosított. Bár a napi közéletben úgy tűnik, mindenben az „elsőség" a fontos, valójában nem arról van szó – mondta –, kinek van több joga, hanem arról: kinek van igaza. Márpedig a mi igazságunk: Jézus evangéliuma. Ennek az igazságnak a nyomvonalán haladva pedig az unitárius vallás amolyan „kohóvá" válik, amelyből minőségi emberek kerülhetnek ki. S ez az a jegy – tudniillik a minőség –, amely a fejlődéselmélet által megrajzolt vonalat kiteljesíti és értelemmel tölti meg. Ezen az áron diadalmaskodnak a tiszta eszmék a nyers erőszak felett. Legyen az unitarizmus a kor lelkiismerete – mondta Szabó Árpád –, olyan önvizsgálat és érték-felmutatás, amelyet hivatásunk szerint töretlenül át kell adnunk gyermekeinknek.

Az istentisztelet úrvacsora-osztással folytatódott. Az ágendát Rázmány Csaba, a Magyarországi Unitárius Egyház püspöke mondta. Beszédének ugyancsak az egység volt a vezérfonala, mégpedig konkrétan: a magyarországi unitarizmus vagy az erdélyivel együtt emelkedhet fel – mondta –, vagy sehogy. Az egységteremtés kívánalma ugyanakkor a helyes valóságérzékelés talaján bontakozhat ki. S e ponton Rázmány Csaba félreérthetetlen utalást tett a magyarországi unitáriusok életében növekvő aktualitású folyamatra: arra a törekvésre, hogy egy unitárius csoport önálló szórvány-egyházközséget alapítana azoknak a Magyarországra áttelepült erdélyi unitáriusoknak a számára, akik (még) nem tagozódtak be valamely meglévő egyházközségbe. „Én úgy látom – mondta a püspök –, hogy egy nemzetet a vallás, a hit csakis úgy tehet naggyá és erőssé, ha van bátorságunk szembenézni a valósággal, illetve, ha vannak közös céljaink, aminek mindenki részese, és nem bocsátkozunk egyéni, meggondolatlan és felelőtlen módon élhetetlen gyülekezetek létrehozásába."

Az istentisztelet végén Balázsi László főjegyző, Hámori Tibor, a XVIII. kerület alpolgármestere és Szász Adrienne, a vendéglátó gyülekezet lelkésze szólt a mintegy 300 egybegyűlthöz, akiket ily módon csak a gyülekezeti teremmel egybenyitott templom tudott befogadni.

Az istentisztelet után a budapesti Schmidt Gábor jóvoltából mindenkit vendégül láttak ebédre a templomkertben felállított sátorponyvák alatt és a tanácsterem asztalainál.

A nap délutánján Kolumbán Gábor erdélyi főgondnok és Elekes Botond magyarországi főgondnok tartott előadást. Kolumbán a *Felelősség határok nélkül* cím alá rendezve gondolatait mintegy lemondott arról az előregyártott értékítéletről, hogy a Magyarországra való kitelepedés a kisebbségi lét megtagadása vagy elárulása volna. Ehelyett pozitív hozadékát értékelte: ha nem lettek volna – és nem lennének – Magyarországra áttelepedett erdélyi magyarok, akkor ezzel az anyaország magyarságtudata lenne ma szegényebb. Az áttelepedett erdélyiek ugyanis olyan identitást hoztak/vittek magukkal és fogalmaztak újra, amelynek időtálló és értékfenntartó ereje van a jelenkori – globalizációs, integrációs stb. – ideológiai hullámverésben is. Elekes Botond a maga rendjén az intézményes párbeszéd lehetséges kezdőpontjaként értékelte a találkozót, amely az „egy egyház – két püspökség" képlet megtartásával a fennálló nézetkülönbségek békés, kiegyensúlyozott rendezése felé nyit utat.

Jakabffy Tamás

Falutalálkozó Csehétfalván

Augusztus 21-én nagyszabású ünnepélyre került sor Csehétfalván. A falu lakossága egyöntetűen – csecsemőtől aggastyánig – kérte és megkapta a hódmezővásárhelyi tiszteletbeli polgár címet. Ennek átadása kapcsán falutalálkozót szerveztünk, amelyből gyönyörű ünnepély kerekedett.

Az egész 2004. december 5-én kezdődött, amikor Magyarország polgárainak többsége (passzivitásával) „elérte" a *nem*et. Hódmezővásárhelyi testvéreink azonban nem nyugodtak bele, s eldöntötték: minden határon túlra szakadt magyarnak tiszteletbeli polgár címet adnak, hogy érezzék-érezzük: vannak még, akik akarnak bennünket – és mi mind együvé tartozunk.

A falu szülötte, a ma Sepsiszentgyörgyön élő nyugdíjas tanító, Balázs Antal jött hozzám az ötlettel: milyen nagyszerű lenne, ha az egész falut (ami egyúttal teljes egyházközségünket is jelenti) felterjesztenénk erre a címre. Egyben arra is felhívta a figyelmemet, milyen jó lenne, ha Szombatfalvi József esperest Csehétfalva a falu szülöttjének fogadná. Az esperes úr 23 évet szolgált Csehétfalván, itt alapított családot; szülőfaluja, Bözödújfalu köztudomásúlag megsemmisült, ő pedig a mai napig szívén hordja a falu sorsát. Így az ötletet kiválónak találtam – ahogy később mindenki.

Gyorsan végigjártam a falut, s összegyűjtöttem az emberek igenléseit. A további kapcsolattartást, ügyintézést Balázs Antal rendezte. Sok lótás-futás, szervezés után, amelyből jószerével minden megszólított csehétfalvi kivette részét, elérkezett a nevezetes augusztus 21-e, vasárnap. A tiszteletes asszony svédasztallal fogadta a tizennyolc díszvendéget a lelkészi lakáson. Utána kezdődött az istentisztelet.

A szószéki szolgálatot dr. Szabó Árpád püspök végezte. Utána alulírott köszöntötte a több mint háromszáz egybegyűltet – eléggé elérzékenyülten, mert ekkora templomi gyülekezettel még nem találkoztam Csehétfalván. Külön persze a hódmezővásárhelyi vendégeket: dr. Grezsa Istvánt és dr. Berényi Károlyt. Ők szintén köszöntöttek bennünket, majd átadták az okleveleket és igazolványokat a falu minden tagjának. A helyi lelkész köszöntötte Szombatfalvi József esperest, majd Balázs Antallal átnyújtották a befogadó levelet, amely az elmosódó bözödújfalvi templomot, másfelől az erősen kirajzolódó csehétfalvi ferde tornyot és falurészt ábrázolja. Az esperes úr elérzékenyülten köszönte meg a figyelmes szeretetet, és régi emlékek felidézésével könnyeket csalt a hallgatók szemébe. Ezt némileg „ellensúlyozta" a csehétfalvi fiatalok műsora, amelynek gondolatmenete az elvándorlás, a honvágy, hazatérés, gyökerek megerősítése és új magvetés elkezdése Wass Albert és Tompa László versei, egy népdal és a 256-os ének (*Ember tervez*) rendjén.

Az úrvacsorai beszédet falunk szülöttje, Balázs Tamás magyarszováti lelkész tartotta, majd a püspök és esperes úrral közösen négyen osztottunk úrvacsorát. Az istentisztelet a nemzeti imánkkal zárult.

A program a templomkertben felállított, Deák Dénes énekvezér által faragott kopjafa avatásával folytatódott. Beszédet Szombatfalvi József tartott, a helybéli költő, id. Kálmán Jenő szavalt, dr. Szabó Árpád megáldotta a kopjafát, majd a székely himnuszt énekeltük. Ezek után a kultúrház udvarán kerti mulatságon vettünk részt, amit éjszaka bál követett.

Csehétfalva életében ez volt a harmadik falutalálkozó. Kilenc éve nem volt már, ezért most jó volt találkozni mindazokkal, akik hazajöttek. A százhúsz itthon lakó ember nagy szeretettel fogadta elszármazott családtagjait, akik viszont jelenlétükkel ünnepélyessé tették a falu lakóinak, az egyházközség híveinek tiszteletbeli polgárrá válását, az esperes úr csehétfalvinak való befogadását. Vették az üzenetet is, mindkét részről: a kő marad, de azt a víznek körül kell ölelnie, a gyökér megmarad, de azt a hajtásnak is táplálnia kell. Mert abból vétetett. Meg is értette ezt mindenki, és jelentős adományaikkal segítettek az egyházközségnek.

Legyen áldott az Úristen, hogy lehetővé tette ezt a találkozást, mindössze két nappal a súlyos Nyikómenti árvíz-katasztrófa előtt. Áldja meg mindazok életét, akik munkájukkal, adományaikkal segítettek.

Lőrinczi Lajos

Azért vagyunk a világon, hogy valahol és mindenütt otthon legyünk benne. Nincs ahhoz fogható érzés, mint amikor az ember megérzi az otthon bensőséges melegét. Bárhová kerül a világban, megpróbál otthont teremteni. Ehhez kell a hitvestárs, kellenek a gyerekek, a munkahely – a mindennapi kenyér, egy födél. S amikor mindez együtt van, még akkor is hiányzik valami. Hiányzik a szülőföld, a szülőfalu keser-édes ölelése, egyedi-meg nem ismételhető hangulata. Hiányzik az a varázs, amit csak a csehétfalvi évezredes kősziklák, a Szalom és Ijesztőbükk - Fenes és Firtos közé ékelt völgy tud megadni. Az az érzés hiányzik, ami betölt, valahányszor ballagsz az itthoni tájon, s körülvesz, ím, a szülőföld.

Ezért csodálatos ma is hazatérni, megélni ezt az érzést, jelenlétünkkel megszentelni e földet – találkozni a „régi játszótársakkal", testvérekkel, s esetenként megállni ama sírhant fölött, amely alatt szeretteink pihennek.

Jó annak, akit a régi háznál családtagok tárt karokkal várnak. És jaj annak, ahol puszta a ház, vagy csak kőhalom – senki más, csak emlékei ölelik át. És átérzem annak fájdalmát is, aki vár, egyre vár, ma is vár, de nem jön haza senki...

Különösen ezekhez az emberekhez, de mindannyiatokhoz szól az Úrnak, a meghívóba is belefoglalt szava: „Összegyűjtelek benneteket a népek közül, és összeszedlek azokból az országokból, amelyekbe szétszóródtatok." (Ez 11, 17) Az ő hajléka, a templom áll, s állni fog mindaddig, amíg lesz egy lélek ebben a faluban. S ez a hajlék otthona minden hazatérő embernek. Itt az Úristen megvigasztal, megerősít, régi firtosi tündérmeséket suttog, s bízni tanít a jövendőben. Csak nyisd ki a szíved! Csak hallgasd a csendet, amely sokszor az elhagyott házak közt kísért, de amelyben mindig Isten van jelen.

Külön szeretettel köszöntöm hódmezővásárhelyi vendégeinket. 2004. december 5-e mély sebet ütött lelkünkbe. Az a *nem* mindennél jobban fájt. Elárultak, kitagadtak testvéreink, féltették tőlünk kenyerüket, amit soha nem akartunk tőlük elvenni. Második Trianon volt ez nekünk, csak sokkal fájóbb. Hiába zúgtak a harangok, hiába suttogott égre az ima – a remény tört szárnyú madara nagyot suppant a földön. A magyar Himnusz, amelyet annyit énekeltünk bizakodva, egy időre elhallgatott.

Ám a hódmezővásárhelyiek átérezték fájdalmunkat. S nem maradtak meg ennél, hanem cselekedtek – kitárták karjaikat felénk, s lehetőséget kerestek a találkozáshoz.

Mi, csehétfalviak, elfogadtuk a felénk nyújtott kezet: csecsemőtől aggastyánig legyen mindenki hódmezővásárhelyi díszpolgár. Ha valamit teszünk az ügyben, tegyük úgy, ahogy szoktuk: mint egy család – együtt.

Köszönjük a lehetőséget, köszönjük, hogy gondoltak ránk. Megfogyatkozásunkban, gondjainkban erőt ad az Önökhöz való tartozás tudata. Isten áldása legyen kapcsolatainkon! Érezzék otthon magukat közöttünk!

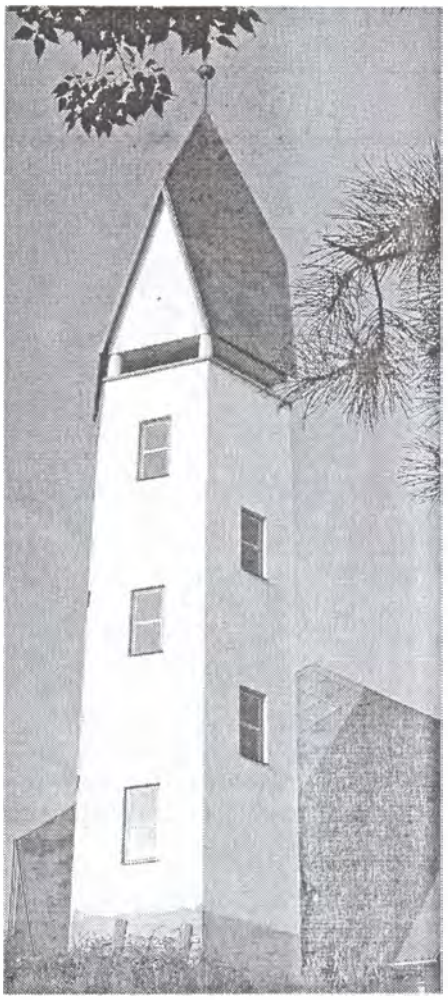

Erős akarat, lelkesedés

A marosvásárhelyi unitárius hívek több mint négyezer lelket számláló közössége évtizedek óta tervezi, hogy Bolyai téri temploma mellé a városban egy másikat is építsen. A terv sajnos hosszú éveken át álom maradt – a diktatúra idején csak suttogva beszéltünk elképzelésünkről. Végre 1999 tavaszán a városi tanács megfelelő telket utalt ki a Kövesdombon. Az 1999. február 14-én tartott közgyűlésen a gyülekezet tagjai egy emberként, nagy lelkesedéssel megszavazták a második unitárius egyházközség létrehozásának, temploma felépítésének tervét. Merész vállalkozás volt, hiszen a templom felépítése 14 milliárd lejbe kerül, s az egyházközség kevés pénzzel rendelkezett. De az erős akarat, a lelkesedés többet nyomott a latban, mint a szerény anyagi körülmények. A terveket tett követte, a templom alapkövét 1999. novemberében dr. Szabó Árpád püspök helyezte el, szentelte meg a templom helyét.

Az egyházközség anyagi támogatása mindenek előtt a hívek adományaiból, az egyetemes egyháztól, a magyar és a román kormányoktól, az amerikai és holland testvér-gyülekezetektől, illetőleg a helyi városi tanácstól származik. Sikerült megkezdeni az építkezést, az épületkomplexum fedél alá került – ajtók, ablakok a helyükön vannak.

Az egyházközség vezetősége máris megtette a szükséges lépéseket az új gyülekezet létrehozására. A hívek türelmetlenül várják az építkezés befejezését, de még körülbelül hatmilliárd (régi) lejre volna szükség.

A gyülekezet kívánságára 2005. július 10-én megtartottuk épülő templomunkban az első istentiszteletet. A hiányzó bútorzatot akként pótoltuk, hogy a régi templomból vittünk padokat, a közelben lakó hívek pedig hoztak magukkal egy-egy széket. A szószéket egy asztal és egy szék helyettesíti, a harangozást pedig magnószalagról játszottuk be.

Az első istentiszteleten az imát Kecskés Csaba lelkész mondta, az igét Nagy László esperes hirdette (1Móz 11,1–6).

Megható volt, amint a gyülekezet tagjai jóval a templomozás előtt buzgón igyekeztek az Isten házába, hogy helyhez jussanak. Egyik kezükben énekeskönyvvel, másikban egy-egy székkel jöttek – és mosolyogtak.

„Szálka" és öntudat

2004-ben Balázs János és Miholcsa Gyula dokumentumfilmet készített az Erdélyi Unitárius Egyházról *Egy az Isten* címmel. A film mottóját az unitárius Bartók Bélától kölcsönözték: „A magyarság számára talán a legszomorúbb, hogy az egyetlen magyar alapítású egyház, az Erdélyben a 16. században született unitárius – amely humanizmusával, a vallásszabadság 1568-ban kimondott törvényesítésével és haladó szellemével kiemelkedő lehetne – állandó szálka volt a többi keresztény felekezet szemében. Ez gyakran ma is tapasztalható. Kis létszámuk miatt igen sokan nem ismerik őket, és az időnként nyilvánosságra kerülő híradásokat idegenkedve vagy értetlenül fogadják."

Ez az egyház 1999 novemberében Marosvásárhelyen ünnepélyes keretek között letette az alapkövét egy új templomnak, annak a reményében, hogy Isten segedelmével fel is építi azt. Hogy Marosvásárhelyen ne csak a bizánci-tornyos templomok szaporodjanak, hanem épüljön templom az egy Isten dicsőségére is. Bár még sok segítségre és gyötrődésre van szükség, amíg ez a templom elkészül, ezzel a mai istentisztelettel is reményünk, hitünk, összetartozás-tudatunk erősödik, és közös akaratunkat fejezzük ki általa, hogy ezt a templomot igenis felépítjük. Nem akartunk hivalkodni, nem akartunk égig érő tornyot építeni, mint a bábeliek, hogy nevet szerezzünk magunknak, csupán egy olyan templomot, amelyben ott van az Isten és ott van az ember az Isten tiszteletében. Úgy érzem, sikerült Marosvásárhely egyik legszebb templomát felépítenünk.

A felolvasott bibliai versek egy jól ismert történetnek csupán az elejéről tudósítanak, arról, hogy a közös akarat csodákra képes. Hiszem, hogy a történet második részét senki nem szeretné megérni e templomépítésben. A történetbe behelyettesíthetném népünket is, amint keletről elindult és a hagyomány szerint 896-ban egy síkságon megfelelő, gazdag területet talált, ahol megtelepedhetett. Aztán sátrat vert, majd téglát vetett, kiégette, és városokat, tornyokat épített, meghódította a környező országokat, vidékeket is, és nevet szerzett magának. Ez a név ma is meg- és összetartó erő, mert éljünk bár a világ bármely pontján, ez a szó, hogy *magyar* – és *unitárius* –, a Kárpát-medencét varázsolja elénk.

És az Úr „leszálla" oda, ahol épülést látott, és megállapította, hogy „semmi sem gátolja, hogy véghez ne vigyenek mindent, amit elgondolnak magukban." Ott volt és ott van Isten, ahol minden összhangban van, ahol egy a nép s egy nyelven tudnak beszélni. Most így épül ez a templom, és ne engedjük, hogy rosszindulatú emberek meggondolatlan megjegyzései bármilyen kis rést is verjenek közénk. Ma nehéz helyzetben vagyunk, anyagi lehetőségeink korlátozottak, de pénz nélkül is sokat tehetünk. Csupán akarni kell, tenni kell igaz szívvel és lelkesedéssel. Tudom, hogy azért vagytok itt, kedves Testvéreim, hogy bizonyságot tegyetek arról, hogy akarjátok ezt az Isten dicsőségére épülő templomot, és mindent megtesztek azért, hogy álmunk minél hamarabb valósággá váljék.

(Részlet Nagy László esperes prédikációjából, 2005. július 10.)

Az ideiglenes ülőhelyek így is kevésnek bizonyultak, mivel több mint 250 személy jelent meg. Sokan állva hallgatták végig az istentiszteletet. Az arcokról, a szemekből a boldog megelégedést lehetett leolvasni. A szemekben örömkönny, úgy szorítottak egymással kezet. Meglepően sokan jöttek más felekezetű hívek, katolikusok, reformátusok, evangélikusok. Fényes bizonyítéka ez annak, hogy korunk meggyötört, sokat szenvedett emberének szüksége van Isten igéjére, az imádságra, szüksége van a templomra.

Azóta is minden vasárnap délután 5-kor istentiszteletet tartunk, és ez így lesz mindaddig, amíg a templom teljesen elkészül. Akkor majd vezetőséget választ az új gyülekezet, és megkezdi önálló életét.

Van olyan vélemény, hogy mihamarabb önállósuljon az új közösség. A józan ész azt sugallja: a gyülekezet maradjon egységben mindaddig, amíg a terv, az álom maradéktalanul meg nem valósul.

Áldhassuk mindig mosolyogva Istenünket!

Szilágyi Domokos

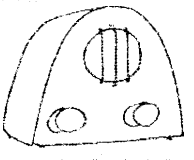

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Agnus Rádió, kéthetente, csütörtökön 7.30-kor.
szeptember 8., 22., október 6., 20.

Istentiszteletek közvetítése a kolozsvári gyülekezetekből
Agnus Rádió, kéthavonta, vasárnap 12.30-kor.
szeptember 11.

Meditáció – az elmélkedés műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Kolozsvári Rádió,
909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövidhullámon,
szerdai napokon, 9.00-kor.
szeptember 21., október 26.

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, vasárnapokon.
október 9.

Tavaszi virágcsokor
unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert, Koncz László.
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
szeptember 17., 24., október 15.

Unitárius félóra
a székelyudvarhelyi *Prima Rádió*ban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a *www.prima-radio.ro* címen.
Szerkesztik: Újvárosi Katalin és Demeter Sándor Lóránd,
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

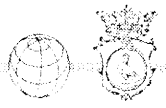

A homoródkeményfalvi unitárius egyházközség augusztus 14-én falutalálkozóra hívta haza az onnan elszármazottakat. A falutalálkozó keretében tartandó istentiszteleten dr. Szabó Árpád püspök prédikált, aki az evangélium üzenete mellett jó hírt is tolmácsolt az egybegyűlteknek: szeptembertől újra lelkésze lesz az egyházközségnek Kardos József gyakorló segédlelkész személyében.

Szeptember 1-jétől mind a tizenegy frissen végzett gyakorló segédlelkész elfoglalta első szolgálati helyét az egyházban, a Püspöki Hivataltól érkezett kirendelés értelmében. Így Barabás Zsolt Ravában, Buzogány István Marosvásárhelyen, Gál Zoltán Gyepesen, Ilkei Ildikó vallástanárként Székelykeresztúron, Kardos József Homoródkeményfalván, Nagy Adél vallástanárként Marosvásárhelyen, Nagy Endre Gyergyószentmiklóson, Pál János Székelykeresztúron, Solymosi Alpár Firtosváraljén, Szabó Előd Székelyudvarhelyen, Tőkés Lóránt pedig Haranglábon kezdte meg lelkészi szolgálatát.

A Gustav Adolf Werk európai protestáns segélyszervezet romániai fiókja nemzetközi konferenciát szervezett Félixfürdőn, szeptember 5-e és 7-e között. A romániai segélyező munkát irányító evangélikus és református egyházi vezetők meghívására a konferencia megnyitóján dr. Szabó Árpád püspök is részt vett, rövid ismertetőt tartván egyházunk múltjáról és sajátosságairól.

Az Egyházi Képviselő Tanács szeptember 8-án Kolozsváron tartotta meg Kénosi Tőzsér János és Uzoni Fosztó István Az Erdélyi Unitárius Egyház története I. című monumentális munkájának bemutatóját. A könyv az Erdélyi Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltára és Nagykönyvtára kiadványainak sorozatában jelent meg, sajtó alá rendezte Hoffman Gizella, Kovács Sándor és Molnár B. Lehel.

A VII. Civil Fórumot szeptember 9–10-én szervezte meg Kolozsváron az Erdélyi Magyar Civil Szervezetekért Alapítvány. Unitárius vonatkozású hozzájárulásként az egyházi szekcióban Szabó László közügyigazgató, az építészeti szekcióban Paskucz Viola építészmérnök, a szociális szekcióban Asztalos Klára, az UNOSZ elnöke, az ifjúsági szekcióban pedig Sándor Krisztina, az ODFIE főtitkára tartott előadást.

A Vallásügyi Államtitkárság szeptember 12-én és 13-án nemzetközi konferenciát szervezett Bukarestben *A vallásszabadság romániai és európai értelmezésben* címmel. A neves európai szakembereket felvonultató konferencián dr. Szabó Árpád püspök is előadást tartott az egyház és állam viszonyának unitárius értelmezéséről, a rendezvényen Mikó Lőrinc és Gyerő Dávid előadótanácsos is részt vett.

A Hargita megyei árvíz unitárius vidékeken okozott kárának híre határon túli unitárius és univerzalista hittestvéreinket is megmozgatta. A legátfogóbb gyűjtési akciót az Egyesült Államok unitáriusai szervezték a Testvéregyházközségi Tanács irodája révén, de az erdélyi unitárius szükséghelyzet Magyarország, Nagy-Britannia és Spanyolország unitárius közösségeit is cselekvésre bírta. A segítség a Székelykeresztúri Egyházkör Esperesi Hivatalán át érkezik meg a helyszínre.

Özv. Kiss Zoltánné szül. Fekete Irma tiszteletes asszony, néhai Kiss Zoltán kövendi lelkész özvegye, életének 91. évében f. év augusztus 25-én Tordán elhunyt. Temetése f. év augusztus 27-én volt a tordai családi háztól a kövendi temetőben, a búcsúztatást Kiss László tordai lelkész, a gyászszertartást Székely Miklós kövendi lelkész végezte. Emlékét hálásan megőrizzük.

Gondolatok szeptember elején

Kissé szomorú voltam, amikor az árvíz által elöntött falvakat ábrázoló térképen (a Duna televízió műsorában) nem szerepelt Kobátfalva.

Azóta a média segítségével mindenki megismerhette: a katasztrófa sújtotta falvak egyike. Hol is található? Székelyudvarhelytől 18, Székelykeresztúrtól 12 km-re, a Szőke-Nyikó mentén. A Barta-féle összeírás már 1602-ben említi Demeterfalvát és Kobádfalvát, amelyekből később alakult a jelenlegi Kobátfalva. Ma 420 lakosa van, unitáriusok.

A katasztrófa óta ránk figyel a világ. Augusztus 24-én feledhetetlen kép tárult elénk. Az elsodort kakasok nem köszöntötték a felkelő napot, ami leírhatatlan tragédiákra sütött fel, három asszony meghalt: Szász Erzsébet, Pap Erzsébet, Balázs Karolina. Lakhatatlan házak, elsodort melléképületek, hiányzó kapuk, kerítések és csak iszap, hordalék, roncs... Sok jaj! A sok károsult család között 15 özvegyasszony van.

Szeptember 3-án hat nőszövetségi tag képviselte falunkat a küküllődombói országos konferencián. Jólesett, hogy idegen asszonyok a kitűzőnket látva segítségüket ajánlották fel. Hazafelé csendesen ültünk az autóbuszban, elmaradtak a máskor vidáman csendülő dalok, a hangos tréfálkozás.

Vasárnap az istentiszteletet az ODFIE elnöke, Szabó László tartotta. Igehirdetése mélyen a szívünkbe hatolt, és felnyitotta olykor másra figyelő szemünket. „Ne vess el engem az én vénségem idején, mikor elfogy az én erőm, ne hagyj el engem! (71. zsoltár 9. verse alapján)

Szomorú a szeptemberi felmérés: 7 lakhatatlan ház, 15 megrongálódott és 43-at átsöpört a víz. Sokan segítenek: ismerősök, ismeretlenek, közeliek, messzi tájakról érkezők. Köszönjük a kinyújtott segítő kezeket, az érdeklődést, a biztatást, az ígéreteket.

„Add, hogy másokat vigasztaljak, s ne csak a magam számára keressek vigasztalást; hogy másokat megértsek, s ne csak a magam számára keressek megértést; hogy több szeretetet adjak másoknak, mint amennyit a magam számára várok." (Szent Ferenc imája)

Domokos Lídia

Gondolatok az UNOSZ-konferencia után

Vasárnap van, a megszokott rend szerint harangzúgás, békesség árad a szikrázó napfényben, felbúg az orgona és zeng a zsoltár, most még szebb a templom, mert helyére került összetartozásunk jelképe, az UNOSZ vándorabrosza, és látom apró háromszögeiben Egyházunk falvait, városait, látom a házakat, a benne élőket, szorgos asszonytársaimat a mindennapok teendői között, családjuk gondjaival, örömeivel, gyermeket nevelve, anyanyelvet őrizve, imádságot tanítva.

Egy évvel ezelőtt, amikor Sepsiszentgyörgyön elvállaltuk az UNOSZ XIV. Konferenciájának megszervezését, tudtuk, egész éven át dolgoznunk kell a rendezvény sikeréért. Felosztottuk egymás között a feladatokat.

Az asszonyok kórusa az énekszámokat tanulta, a férfidalárda is készülődött, az ifjúsági egylet tagjai tanulták a versek. Gondoskodtunk a vendégek fogadásáról, elszállásolásáról, támogatókat kerestünk, és legnagyobb örömünkre – senki sem utasított vissza. Nagy léptekkel közeledett a konferencia napja, és a feszültség fokozódott, mindenki lázasan készült, azt akartuk, hogy minden tökéletes legyen. Személy szerint azt vártam, hogy megérkezzék a tanácsterembe a választmány pénteken este, mert ez azt jelenti, hogy beindult a tevékenység.

Érkeztek a személygépkocsik, autóbuszok. Örömmel üdvözöltük egymást, régi ismerősökként. A konferencia rendjén megható volt a zászlók bevonulása, felszalagozása és a vándorabrosz átvétele. Köszönjük Ilkei Ildikónak a szószéki szolgálatot, Orbán Erikának az értékes előadását. Az asszonykórus és a férfi dalárda fellépése megsimogatta a lelkeket. Dédanyáink, nagyanyáink simogatták meg a szívünket, amikor beléptünk a dombói népművészetet őrző szobába, amelyet most avattunk fel. Egyben figyelmeztetés is: őrizzük meg értékeinket, és teremtsünk újabbakat a jövendőnek.

Gondviselő Isten, drága jó Atyám!

Ma is a Te hajlékodba jöttem imádkozni. Hozzád fohászkodom, és köszönöm, hogy bátorítottál egy évvel ezelőtt. Életem a Te kezedben volt, és erőt adtál, hisz tudtad: élni akarok. „Csodaorvost" rendeltél mellém, aki megmentette az életem. Napsugarat küldtél, amely besurrant a kórház ablakán, majd itthon a lakást árasztotta el. Lassan figyelni tudtam a virágok növekedését, a harmatot, a természet ébredését. Rájöttem: csodálatos az élet, mégha nehézségek terhelnek is.

Ha elfáradtam, megsimogattál: „Vigyázz magadra!"

Köszönöm a meleget, életkedvet, erőt, figyelmeztetést. Most szomorúan gondolok szeptember első szombatjára. Újra hiányoznom kell a konferenciára gyűlt asszonyok közül. Tavaly az életért küzdöttem, most pedig felülvizsgálják a diadal eredményét. Istenem, azt sugalltad: az egészség nagy érték. S most én is tudom. De gondolatban én is ott leszek az asszonyok közt, kéz a kézben fogunk imádkozni mindannyiunk egészségéért, boldogságáért.

Istenem, adj erőt, egészséget asszonyainknak, hogy építhessék, szogálhassák Egyházunkat, s legyenek ott, ahol szükség van rájuk! Ámen

Adorjáni Gyöngyvér

A fehér asztal mellett ülve hálát adtunk Istenünknek, hogy kirendelte a lelki táplálék mellé a testi táplálékot is. Köszönet azoknak, akik gazdagon terített asztallal vártak.

250 nőtestvérünk jött el a konferenciára, és amikor egymás kezét megfogva imádkoztunk, éreztem: szívünk egyszerre dobban, erősek és képesek vagyunk tenni Isten országáért itt a földön, megalapozni gyermekeink jövendőjét, asszonyi hivatásunkat betöltve.

Hitemben megerősödve ülök a templomban. A szószékről elhangzik a tanítás: „Légy erős, szedjük össze erőnket népünkért és Istenünk városaiért" (Sám 10,12)

Péterfi Erika

Mi is ott leszünk

2007. szeptember 4-e és 8-a között nagyszabású európai eseményre kerül sor Nagyszebenben: a harmadik Európai Ökumenikus Találkozóra. A rendezvény szervezői az Európai Egyházak Konferenciája és az Európai Püspökök Konferenciájának Tanácsa.

Az előző találkozók színhelye Bázel (Svájc, 1989) és Graz (Ausztria, 1997) volt. Ez utóbbin többen is részt vettünk, unitárius nők, és felejthetetlen élményben volt részünk. A házigazda Graz város 10 000 különböző felekezetű európai nőt és férfit látott vendégül. A rendezők kitűnő szervezőkészségről tettek bizonyságot. Az egész város ünnepelt, a városlakók otthonaikban vendégeket fogadtak, a közszállítás külön szolgáltatásokat kínált a résztvevők kényelméért. A város különböző pontjain hatalmas sátrakban ezrek énekeltek, imádkoztak együtt több nyelven. Az állomásra érkezéskor minden résztvevő kézbe kapta a programfüzetet, az utasításokat. A találkozó témája a megbékélés volt.

A 2007. évi szebeni találkozó a tervek szerint kisebb méretű lesz, erre „mindössze" 2500 résztvevőt látnak vendégül Európa különböző felekezetei részéről. Erre az alkalomra a szebeni evangélikus nőszövetség (Frauenverein der Evangelischen Kirche A.B. in Rumänien) azzal a kezdeményezéssel állt elő, hogy a találkozón részt vevő nők számára szervezzen egy találkozóhelyet, ahol a különböző felekezetű nők összegyűlhetnek, ismerkedhetnek, a romániai egyházi nőszervezetek bemutatkozhatnak, kerekasztal-megbeszéléseken véleményt cserélhetnek. Ezt a helyet „Zöld Szigetnek" nevezték el. Javasolt helyszíne a szebeni Friedrich Teutsch Ház, a Romániai Ágostai Hitvallású Evangélikus Egyház Kultúrközpontja, ahol templom, konferenciatermek, kiállítótermek és növényekkel gazdagon benőtt belső udvar biztosítja a programokhoz a megfelelő környezetet, a ráhangolódást.

A szebeni evangélikus nőszövetséggel ápolt személyes kapcsolatnak, valamint az Országos Imanap-bizottsági közös jelenlétünknek köszönhetően az UNOSZ-t is hivatalos levéllel keresték meg a „Zöld Sziget" szervezéséhez való hozzájárulása ügyében. Határidőn belül válaszoltunk, hogy örömmel együttműködünk. Az UNOSZ részéről Jakabházi Vera választmányi tagunk vállalta a kapcsolattartó szerepét. A szervezők első megbeszélésére ez év szeptember 6-án kerül sor Szebenben. Reméljük, aktívan és hasznosan fogunk hozzájárulni a „Zöld Sziget" élővé tételéhez, és mi is „nyerünk" a termésből.

Asztalos Klára

ifjúsági oldal

Lőn bő világ Bölönben...

A IX. ODFIE Színjátszó-találkozó margójára

Azt már régóta tudtuk, hogy Isten hat nap alatt teremtette a világot, és a hetedik napon megpihent. Amit azonban nem mindenki tudott: a nyolcadik nap hajnalán Isten újra munkához látott, és újabb világokat teremtett számunkra. Az idei, sorrenden a kilencedik világ a *Lőn bő világ* nevet kapta. Mert hát ez a világ „kinek szoros, kinek tág", de akinek sok a barátja, akikkel találkozni szeretne, játszani is van kedve, sőt tehetsége, annak bizony egyenesen bő a világ.

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet augusztus 5-e és 8-a között a háromszék-felsőfehéri egyházkörhöz tartozó Bölönben szervezte meg immár hagyományos színjátszó találkozóját. A találkozón kilenc színjátszó csoport vett részt, a helyi unitárius ifjúsági egyletek képviseletében. Jelen voltak a sepsiszentgyörgyi, felsőrákosi, kökösi, vargyasi, székelyudvarhelyi, tarcsafalvi, alsófelsőszentmihályi, petrozsényi helyi ifjúsági egyletek színjátszó csoportjai, valamint a sinfalvi és várfalvi fiatalok közös csapata. Ezenkívül számos műélvező is megjelent.

A progam péntek délben érkezéssel, beiratkozással, illetve a sátortáborba vagy házakhoz való elszállásolással kezdődött, délután négy órakor a beiratkozási irodától a helybeli fúvószenekar vezetésével együtt vonultunk a kultúrházba, az ünnepélyes megnyitóra. Az üdvözlő beszédek után megismerhettük a már megérkezett csapatokat, amelyeknek tagjai bemutatták plakátjaikat, illetve egy-egy pár perces jelenetben ifjúsági egyletüket. A délután hátralevő részében a résztvevők úgynevezett szakmai műhelymunkákon vehettek részt, ahol színjátszásra előkészítő gyakorlatokat próbálhattak ki, ismerkedhettek, és ezáltal oldhatták a fellépés előtti feszültséget. A napot a bölöniek előadása zárta, akik a *Tűvétevők* című darabban mindent tűvé tettek egy tűért.

A szombati nap a Tollas Vanda marosvásárhelyi egyletestársunk által tartott áhítattal indult. Utána kezdődtek az előadások, amelyek – hosszabb ebédszünettel – estig tartottak. Az estére beígért tábortűz a kedvezőtlen időjárás miatt elmaradt ugyan, de helyette rögtönzött gitáros-énekléses estet tartottunk a kultúrotthonban.

Vasárnap Szabó Előd frissen végzett gyakorló segédlelkész vezetésével igyekeztünk még jobban Istenre és egymásra hangolódni. Szintén vasárnap délelőtt (istentisztelet előtt és után) került sor a színjátszó csoportok külön-külön, előadásra szabott kiértékelőjére. Délután, a gálaműsor keretében aztán fény derült a helyezésekre is. Az első díjat a sepsiszentgyörgyi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet vitte el, második lett Sinfalva és Várfalva közös

folytatás a 14. oldalon

Kovács Mária

Lőn bő világ...

folytatás a 13. oldalról

csapata, a harmadik díjat az alsófelsőszentmihályiak kapták. A bíráló bizottság a következő különdíjakat osztotta: a legjobb női szereplő Varga Imola Vargyasról, a legjobb férfi szereplő Korondi József Várfalváról, a nőt alakító legjobb férfi szereplő Sütő Gábor Vargyasról, a férfit alakító legjobb női szereplő Mátéfi Editke Székelyudvarhelyről. Interaktivitás-díjat kapott az alsófelsőszentmihályi egylet, a legtalálóbb jelmezválasztás díját a felsőrákosiak, Cimbora-díjat a petrozsényiek, Tálentum-díjat Both Csaba Bölönből és Sándor Eszter Sepsiszentgyörgyről, „Lőn bő" díjat a bölöniek.

A záróbuli hangulatát a Fűszál együttes koncertje adta meg, utána a talpalávalót reggelig húzta a Vox Roll báli zenekar.

Hétfőre már csak egy utolsó, kapkodva elfogyasztott reggeli, sietős pakolás és a hazautazás maradt. És a tudat, hogy ezen a hétvégén mi is segédkeztünk Istennek a „Lőn bő világ" megteremtésében.

Ifjúsági „életképek" Sepsiszentgyörgyről

A sepsiszentgyörgyi Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet az idei nyarat változatos ifjúsági tevékenységek megszervezésével igyekezett teljessé tenni az unitárius és más szabadelvű fiatalok számára. Az iskolai év lejártával, a zarándoklatot, iskolai versenyeket, lelkigyakorlatot, sport- és játék-hétvégeket, érettségi és képességvizsgát stb.) maga mögött tudva, egyletünk nagy lendülettel vágott bele a nagybetűs Vakációzásba. E beszámoló ötletadó és munkára buzdító célzattal kívánja megszólítani a kedves egylettársakat.

A mintegy 40 ifjúsági-egyletes, a 30 fős cserkészcsoport, az idén konfirmáltak 30-as csoportja, valamint a vidéki és Sepsiszentgyörgyön tanuló unitárius középiskolás diákok ízlésüknek megfelelően választhattak a bőséges kínálatból.

Június 12-én iskolai évzárót tartottunk a templomban; megajándékoztuk és dicséretben részesítettük legjobb egyleteseinket, vallásórásainkat és a vasárnapi iskola kitartó munkásait. Az istentisztelet ünnepélyességét fokozta a 12 újonc cserkész felavatása. A Bölöni Farkas Sándor nevét viselő 115. sz. Unitárius Cserkészcsapat az idén is becsülettel vette ki részét a sepsiszentgyörgyi cserkészmozgalom munkájában. A Gelencén megszervezett Jubileumi Táborban hét szervező és kilenc résztvevő öregbítette egyházközségünk cserkészcsapatának nevét és tekintélyét.

A nyarat egy Magyarzsákodon megszervezett sírkő-mentő táborral folytattuk június 30-a és július 3-a között. „Bizony mondom néktek", harmincöt lelkes résztvevővel, az igazi csapatmunkát felvállaló helyi fiatalokkal és egy nagylelkűen adakozó faluközösséggel nem is nagy dolog a műemlék jellegű, 80–100 éves sírköveinket kiásni, megtisztítani, dokumentálni – egyszóval átmenteni az utókornak. Jól jött a szakmai segítség is, amelyet a marosvásárhelyi Múzeum öt lelkes fiatal régészének köszönhetünk. S már csak egy közös tábortűz kell a belső fogadalomhoz: jövőre ugyanilyenkor, ugyanitt, még többen...

Július 28-29-én láttuk vendégül Sepsiszentgyörgyön a Testvér-egyházközségi Tanács (UUPCC) által szervezett Ifjúsági Körút résztvevőit, akikkel közös kirándulást szerveztünk a Szent Anna-tóhoz, valamint a Sugás-fürdő közeli erdőbe. Az amerikai testvéreinket erdélyi ittlétük alatt az egyletesek közül hárman végig elkísérték.

Tizenhárom-szereplős színjátszó csapatot állítottunk versenybe Kolcsár József színművész vezetésével a IX. ODFIE

Színjátszó-találkozón Bölönben. A három hónapos, szigorú felkészülést a csapat óriási örömére első díjjal honorálta a nagyérdemű zsűri. A Tasnádi István írta *Don Quijote Repríz* alapján összeállított *Életképek egy átváltozásról* című darab sepsiszentgyörgyi bemutatóját tervezi a sikeres csapat. A még névtelen ifjúsági színjátszó kör az állandósulásban látja a fejlődés lehetőségét.

Ifjúsági egyletünk talán legnépszerűbb programját augusztus 11-e és 23-a között rendeztük. A segédlelkész elődöm, Demeter Sándor Loránd által elindított kerékpártúra hagyományát folytatva immár harmadik alkalommal hívott egybe 30 fiatalt egy 13 napos test- és lélekedzésre a *Kerékpáron Isten Országáért* jelmondatú túra. Az idei teljesítmény 520 km volt, ami gyöngyszemként fűzögette fel napról napra az erdélyi csodálatos tájegységeket. Háromszék, Csík, a Gyimesek, Gyergyó és Udvarhelyszék mintegy három tucat települését, nevezetességeit látogattuk meg. A túra legtávolabbi pontja a Békás-szoros és a vízgyűjtő volt. A túrázást 3 napra megszakítva részt vettünk a XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencián Kobátfalván, ahol nagy érdeklődéssel hallgattuk a színvonalas

előadásokat, illetve igyekeztünk szoros barátságokat kötni más, hozzánk hasonló fiatalokkal. A barátság hozadéka volt az is, hogy a konferenciát követő második napon – a túránk utolsó estéjén –, amikor 520 kilométer után a fáradt bringások Nagyajtára érkeztek, helybeli egyletes barátaink olyan meglepetéssel vártak, amelyet minden bizonnyal a kedves Olvasó is rögtön megirigyel: gyertyafényes, fehér abrosszal megterített asztalon forró teával és 390 darab szilvásgombóccal.

Befejezésül köszönetet mondok mindazoknak a cégeknek és személyeknek, akik ifjúsági programjainkat anyagilag és szellemileg támogatták, és meggyőződésem hogy az elért eredmények megerősítik támogatóinkban a megelőlegezett bizalmat. És végül – de természetesen nem utolsósorban – köszönöm fiataljainknak a rézvételt, a befektetett munkát és a fiatalos lendületet, amelynek köszönhetően sikeres nyárra nézhetünk vissza.

Nyári ifjúsági rendezvényeinket támogatták: ABS Kft, Argus Kft, Arix impex, Bibco Kft, Cora Kft, Deico nyomda, Enis Kft, Erdélyi Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa, Dunapack Rambox, Frezy import-export, Háromszék napilap, Kovászna Megyei Vadász Egyesület, Mikó László, Narancs Kft, Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet, Panpacifico Kft, Sepsiszentgyörgy Város Polgármesteri Hivatala, RHM Esztelnek, Spicom Kft, Tricomserv Kft, Váncsa Kft.

Lakatos Sándor

Árvíz hozta, árvíz vitte...

azt a kétszázharminc fiatalt, akik augusztus 18-a és 21-e között Kobátfalván voltak, a XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferencián. Csütörtök déltájt már minden helyszín többnyire készen állt a konferenciázók fogadására, amikor egy jelentéktelennek tűnő patak néhány órára elöntötte a falu központját. A korábban érkezett fiatal egyletesek a helyiekkel együtt merték ki a vizet a művelődési otthon konyhájából. Akkor még nem is sejtettük, hogy öt nap múlva soha nem látott árvíz pusztít majd a Nyikó mentén. A víz elvonulása után az iszapot próbálták eltakarítani, hogy az út megfelelőképpen járható legyen. A 19 órától kezdődő istentisztelen Nagy Adél segédlelkész hangolt rá a konferenciára, majd az elnöki megnyitó és a püspöki köszöntés után a művelődési otthonban folytatódott a nyitóünnepély. Az üdvözlő beszédeket követően a kobátfalvi fiatalok rövid színjátékkal és néptánc-előadással léptek fel, majd a Tutora együttes két tagja, Ferencz János és fia, Péter szórakoztatta késő estig a jelenlevőket.

Másnap reggel Kocsis Tünde és Nagy János tartottak áhítatot, mely után a konferencia gerincét képező előadásokra került sor. Kurdics Mihály nyugalmazott rendőralezredes *A kábítószer itt van testközelben!* című előadása igencsak figyelemfelkeltő és hatásos volt. A templom falán, a kivetítő segítségével riasztó képeket láthattunk kábítószer-fogyasztó fiatalokról, drogos anyuka csecsemőjéről, autóbalesetekről és a kábító hatású természetes, illetve mesterséges anyagok jellemzőiről. A munkája során jelentős tapasztalatokat szerzett kecskeméti előadó annyira magával ragadta a fiatal konferenciázók figyelmét, hogy a meghosszabbított időkeret után még másnap is beiktattunk ráadásként egy újabb előadást. Ilyesmi az eddigi konferenciákon még nem fordult elő!

Simó Irma pszichológus, mentálhigiénés szakember az alkoholizmusról és a dohányzásról beszélt az érdeklődő fiataloknak. E két délelőtti előadás – a résztvevők kérésére – messze meghaladta a kiszabott időkeretet, így aznapra mellőztük a kiscsoportos beszélgetéseket. Ebédszünet után pihentető és hasznos tevékenységek közül választhattak a résztvevők: volt nemezelés, kosárfonás, gyöngyfűzés, drámázás, irodalmi teaház, filmklub, társasjáték stb. Az esti áhítatra Vass Zsuzsa teológiai hallgató gyűjtötte össze a fiatalokat a templomba. Vacsora után kedvetlenül észlelték a konferenciázó fiatalok, hogy tábortűz nem lesz, mert a kijelölt pálya vizes, az időjárás továbbra is esős. Így ehelyett a művelődési otthonban bensőséges hangulatú gitározás vette kezdetét, mely éjfél utánra is ott tartotta az érdeklődőket.

A szombat reggeli áhítatot Kádár Kincső egyletvezető tartotta. Az előadások sorát aznap Pál Tünde folytatta, aki szakszerűen felépített előadásában a kevésbé közismert, veszélytelennek tűnő szenvedélybetegségekről beszélt, kiemelve a viselkedési függőségek típusait és jellemzőit.

Az említett három előadást mintegy keretbe foglalta dr. George Williams amerikai egyesült államokbeli vallástörténész professzor előadása, aki a lelkiség és a függőség kapcsolatát elemezte éberen tartó előadásában. A kiscsoportos beszélgetések az előadásokkal érintett témákat részletezték. Így külön csoportban tárgyalták a kábítószer-fogyasztás, az egyéb függőségek, az alkoholizmus, a dohányzás, majd ez utóbbi kettő együttes problémakörét.

Délután – a konferenciás hagyományt követve – összetett műfajú vetélkedőre került sor az egyházkörök képviselőcsapatai között, mely estébe nyújtotta a délutánt. Székely Mónika esti áhítata után vacsora, majd Role-koncert zárta a napot. Az áhítat keretében a konferencia résztvevői – Dukász Magor alkalmi beszédével és a Szózat eléneklésével – a nemzeti ünnepre is emlékeztek.

Vasárnap, reggeli után a záró-istentiszteletre készültünk. Csáki Levente kénosi lelkész ünnepi beszédét követően a rendezvény rövid kiértékelője hangzott el Szabó László ODFIE-elnök és alulírott részéről. Ezt követően a templomkertben felavattuk a konferencia emlékére állíttatott kopjafát. Az ünnepi beszédet Orbán Erika segédlelkész tartotta. Búcsúebéd közben az ugyancsak hagyományos, tréfás versikékkel megírt okleveleket osztottuk ki.

A konferenciázó fiatalok vasárnap rendre eltávoztak. A szervezőcsapat este a helybeli fiatalokkal, segítőkkel közösen nézte meg az elmúlt néhány nap fényképeit. Köztük a csütörtöki árvíz képei is szerepeltek. Akkor vasárnapot írtunk. Két nap múlva fájdalommal értesültünk a pusztító árvízről. Aki tudott, mielőbb indult vissza a helyszínre, Kobátfalvára – takarítani, segélyeket fogadni és széthordani, önkéntes munkacsoportokat és erőgépeket irányítani, vagyis összehangolni a szerteágazó helyreállítási munkálatokat.

Árvíz hozta, s kevés híján árvíz vitte el idén a XXIX. Erdélyi Unitárius Ifjúsági Konferenciát. Kobátfalva az elmúlt hetekben otthonunkká vált – előbb saját választásból, utóbb szintén, bár a természet erejének kényszere alatt. Fájdalmasan szép munka volt.

Sándor Krisztina

Lapszámunk szerzői: **Adorjáni Gyöngyvér** ny. postatisztviselő, tiszteletes asszony (Ürmös), **Demeter Erika** lelkész (Erdőszentgyörgy-Bözödújfalu), **Domokos Lídia** óvónő, nőszövetségi választmányi tag (Kobátfalva) **Gálvalfi Gábor** tanító, ny. iskolaigazgató (Alsóboldogfalva), **J. Orbán Erika** helyettes koliégiumi vallástanár (Kolozsvár), **Kiss Károly** lelkész (Medgyes), **Kovács Mária** teológus-hallgató (Kolozsvár), **Lakatos Sándor** gyakorló segédlelkész (Sepsiszentgyörgy), **Lőrinczi Lajos** lelkész (Csehétfalva), **Nagy László** lelkész, esperes (Marosvásárhely), **Péterfi Erika** tiszteletes asszony (Küküllődombó), **Simó Edmund** (Sepsiszentgyörgy), **Szilágyi Domokos** tiszteletbeli felügyelő gondnok (Marosvásárhely).

Magyar utazók

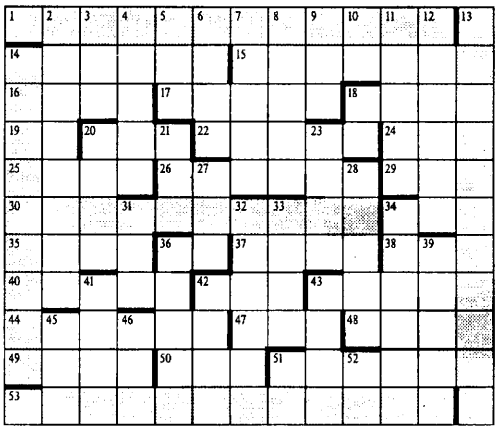

Vízszintes: **1. Magyar Afrika-kutató volt (1895 – 1951), repülőgépeket, autókat próbált ki, az Uvainat-hegység barlangjaiban a sziklarajzok felfedezője.** 14. Bejegyzés a naplóba. 15. Tenger Ausztrália északi partjainál. 16. Gazdasági ágazat. 17. Fénykép utólagos javítása. 18. Keskeny sáv. 19. Görög betű. 20. Ijesztő alak. 22. Piskóta-tekercs. 24. Hajófar. 25. Finomműszerész. 26. Római hajnalistennő volt. 29. Román Anna. **30. Magyar geológus, földrajztudós, az Erdélyi-medence kutatója, de járt Ázsiában is (1849 – 1920).** 34. Magyar fizikus, jelzéseket küldött a Holdra, és a visszhangot fölfogta (Zoltán, 1900 – 1992). 35. Lap a magyar kártyában. 36. Kilométer. 37. Franciaországi város. 38. Véredénye. 40. Becézett József. 42. Balti nép. 43. Bevásárló eszköz. 44. Nagyon nagy. 47. Szúrófegyver. 48. Legfontosabb szervünk. 49. Régi hosszmérték. 50. Állatkert. 51. A Kis Szunda-szigetek legnagyobbikának lakója. **53. A legkalandosabb életű magyar utazó, járt Ázsiában, Dél-Amerikában, Afrikában (1818 – 1864).**

Függőleges: 2. Szemcsés anyagot valamiről eltávolító. 3. ... Farrow, filmcsillag. 4. A bruttó termelői ár és az eladási ár közti különbség. 5. Latyak. 6. Belga folyó. 7. Gonosztevő. 8. Renegát. 9. A madarak királya. 10. Páros szél! 11. Rest. 12. ... Fallaci, olasz írónő. **13. Magyar India-kutató, a Kőrösi Csoma Sándor-emlékek feltárója (1890 – 1963). 14. Magyar utazó, zoológus, Új-Guineában kutatott sokat (1856 – 1931).** 18. Compact disc, röviden. 20. Börtön jelkép. 21. Német író volt, a Winnetou-regények írója (Karl). 23. Tamási személyneve. 27. Német város. 28. Amerikai cigaretta márka. 31. A panasz szava. 32. Valami alá betaszít. 33. Férfinév. 34. Az ablakon keresztül mond valamit kintről. 36. Fűvágó eszköz. 39. Tetejére jegyző. 41. Duplán: híres börtön. 42. Híres párizsi divatcég. 43. Maláji tőr. 45. Becézett Mária. 46. Alszunk benne. 51. Hosszú morzejel. 52. Volt keletnémet motormárka.

Meggondolás

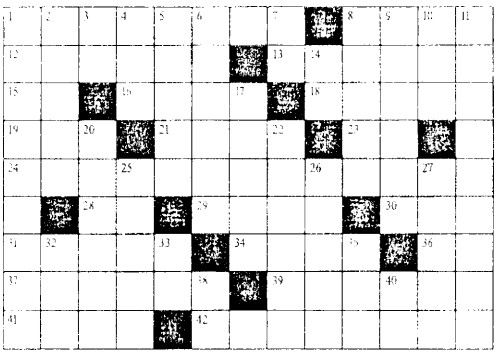

Az öreg székely haldoklik, mondja is a feleségének:

– Hej, Rebeka, én már nem érem meg a holnapot, érzem, ma éjjel meghalok!

– Jaj, János, ha maga meghal, akkor én is meg azonnal!

– ... ! – gondolja meg magát hirtelen a székely. *(Lásd a vízszintes 24. alatt.)*

Vízszintes: 1. Mennyezetre erősített, bevakolt nádréteg. 8. Román, régiesen. 12. Muzsikáló. 13. Puhatestű tengeri állat. 15. Rangjelző. 16. Vízbe érint. 18. Hunor testvére. 19. Oroszlánnév. 21. Bútormárka. 23. Középen kiad! **24. A vicc poénja.** 28. Üres tál! 29. Csillag, angolul (STAR). 30. Omán, Luxemburg és Belgium autójele. 31. Ott lent, népiesen. 34. Megvan! 36. Éneklő szócska. 37. Száját némán nyitogató. 39. Halogatás. 41. Hordó féle. 42. Szerzetesrend.

Függőleges: 1. Énekesmadár fajta. 2. Házhely. 3. Elégel. 4. Spion. 5. Nevével hitelesít. 6. Szúrófegyver. 7. Tormaszelet! 8. Arra a helyre jegyez. 9. Svájci város. 10. Esőn álló. 11. Török martalóccsapat vezére. 14. Félszem! 17. Altató szó. 20. Tanító. 22. Harcias nőszemély. 25. Ilyen állat a rák. 26. Kiöntő folyó. 27. Etet-itat. 32. Ókori nép volt. 33. Félszeg! 35. Biztonsági szerkezet. 38. Román ember. 40. Szív közepe!

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **november 5-e**. Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe. A nyertes nevét novemberi lapszámunkban közöljük.

Júliusi rejtvényeink megfejtése: *Teleki Pál gondolatai*: A hit ma a legerősebb várunk; Bízzunk a munka erejében! *Vidám sírfelirat*: Itt nyugszom én s olvasod te. Olvasnám én s nyugodnál te!

Könyvjutalmat nyert **Tatár Julianna** baróti olvasónk. Gratulálunk!

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos
felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.
Kéziratokat nem őrzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

A lapszám megjelenését
a Communitas Alapítvány
támogatta.

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.
10. szám. 2005 október
Ára: 0,70 lej, előfizetőknek: 0,50 lej

Az unitáriusok „Nagy Könyve”

„Kívülről” hosszú évek várakozása, „belülről” munkában töltött számtalan nap, vajúdás, siker- és csalódásélmény, rengeteg emberi erő- és pénzáldozat előzte meg az unitáriusok története egyik megkerülhetetlen forráskiadványának világrajöttét, az Unitárius Egyház Gyűjtőlevéltára és Nagykönyvtára kiadványainak legújabb kötetét.

A 18. század utolsó harmadában Kénosi Tőzsér János (1708–1772) és Uzoni Fosztó István (1729–1778) lelkészek írták meg latin nyelven az erdélyi unitárius egyház összefoglaló történetét. A székelykeresztúri és a kolozsvári Unitárius Kollégium Könyvtárában őrzött monumentális latin mű csak 2002-ben jelent meg nyomtatásban. Bár Márkos Albert (1878–1949), az egykori unitárius főgimnázium tanára, 1942-ben elkészült a magyar fordítással, ez csak most kerülhetett kiadásra.

Az erdélyi unitárius egyház megalakulásának történetét tárgyaló első kötet tizennégy fejezete a keresztények Dáciában való betelepülésével kezdődően ismerteti az unitárius egyház első évtizedeinek küzdelmes történetét. A középkori gyökerekig visszanyúló spekulatív eredetkutatás után a reformáció erdélyi fejleményein s az unitárius egyház megalakulásának stációin vezetnek végig a szerzők. A felekezetté alakulás vallási villongásait követően az egyházvezetők életrajzát és munkásságát, majd a neves unitárius iskolák rektorainak életművét ismerheti meg az olvasó. Az unitárius nyomdák 16. és 17. századi kiadványainak bemutatását az unitárius nemességről, majd a felekezet szertartásrendjéről szóló fejezet zárja. E nagy erudícióval megrajzolt, de apologetikus felhangoktól sem mentes egyháztörténet magyar nyelvű közreadása első ízben teszi lehetővé az egyház- és művelődéstörténészek számára az unitárius felekezet európai mércével sem elhanyagolható 16–17. századi szerepének értékelését. A 18. században élt szerzőpáros a modern egyháztörténetírás műhelytitkainak ismeretében úgy alkotta meg mesterművét, hogy a 21. század olvasója is bőségesen meríthet adatokban gazdag forrásaikból. A Kénosi Tőzsér – Uzoni Fosztó jegyezte História tekintélye „bizonyos időszakokban talán csak a Bibliáéhoz hasonlítható – írja ajánlásában dr. Szabó Árpád püspök –, hiszen elődeink úgy vélték, hogy benne fogalmazódott meg a megpróbáló időszakokat átélt egyházközösségünk történelmi emlékezete, az a rendkívüli értékekben gazdag múlt, amelyre létünk jogosultságának igazolására és védelmére igen nagy szükségünk volt. Nagy becsben tartották tehát ezt a különféle másolatokban megmaradt, s a 18., majd a 19. századi hozzátoldások következtében egyre inkább kollektív alkotássá és egyre terjedelmesebbé váló művet [...], ám a nehéz történelmi viszonyok következtében arra már nem volt erejük és lehetőségük, de talán szándékuk sem, hogy nyomtatásban is megjelentessék.”

Kiadványunkat Szabó Árpád unitárius püspök ajánlja az olvasók figyelmébe; Balázs Mihály irodalomtörténész bevezető tanulmánya ismertet meg az egyháztörténet forrás- és keletkezéstörténetével. „Először írni kezdte boldog emlékű tisztelendő Kénosi Tőzsér János, a bágyoni unitárius eklézsia papja, aranyosköri unitárius jegyző, 1767-ben – olvassuk a könyv szerzőiről és fejezeteiről szóló bevezetésben. – Minthogy azonban ő 1772-ben, midőn még az első könyv végén járt, elhunyt, utána folytatta Uzoni Fosztó István, ugyanazon eklézsiában és hivatalban utóda. [...] Meghalván ő is 1778-ban, tovább folytatta Kozma Mihály szentgericei pap és marosköri esperes. Ennek 1798-ban történt halála után az ő második fia, Kozma János írta tovább a VI. kötet végéig. Miután pedig 1840-ben ez is meghalt, azután a csonkán maradt művet senki nem folytatta, s így az most békében várja ötödik folytatóját. [...] Nyájas olvasó, bámuld meg ezt a fáradságos munkát, s adózzál

folytatás a 4. oldalon

K. S. – J. T.

„Akik az Úrban bíznak, erejük megújul...”

Próbálok „újságos” stílust felvenni, biblikus vagy etikus gondolatot megszólaltatni, végigfuttatni, de nem megy. Egyre csak falvaink egyszerű emberének néma jaja, magatartásában megmutatkozó és felismerhető magánya, elöregedése miatt érzett fájdalma, elhagyatottsága hasít belém, hogy hangot kaphasson.

Itt élek ezek között az emberek között, Csehétfalván, Tordátfalván, a nyáron még sokak által nem ismert, mára világhíressé vált Nyikó mentén. Megpróbálom lelkészként is megélni mindennapjaikat, szolgálati teendőim által korlátozottan és felemelten, belefáradni a gazdaság soha véget nem érő, de kikerülhetetlen munkáiba. És így érzem meg a látott és hallott dolgok mögött, az idilli, hagyományőrző, gyönyörűséges életforma mögött azt, amit a kívülálló csak sejthet. Azt, amit a vendég a szívélyes mosoly, a szükségben is pompásan megterített és megrakott asztal mögött, a barátságosságban, jó kedélyben és humorban aligha fedez fel. Az emberek között járva, velük együtt keményen dolgozva, mulatságaikban és veszteségükben osztozva egy-egy pillantás, egy-egy sóhaj, mozdulat, kétértelmű kijelentés beszél csak erről.

Ezek a megnyilvánulások mély és visszafogott fájdalomról beszélnek. A magára maradt ember fájdalma ez, aki esetenként nemcsak feleségét vagy férjét, gyermekét vagy szülejét veszítette el, ahogy ez bárhol megtörténik, hanem elveszítette külföldre, a városokba költözött gyermekét, családtagjait, szomszédját, barátait, falustársait. Elveszítette a mára egyre inkább széteső, csak roppant nehezen összetartható közösség megtartó erejét. Némán vagy kimondottan, felismerve vagy felismeretlenül visszasírja a néhány évtized előtti múltat, amikor volt még teljes értékű közösségi lét, volt rend, volt fiatalság, egyáltalán: pezsgő élet.

A mindig két keze munkájából, jó esze terméseiből, szó szerint: *a földből* élő ember most elveszni látja önmagát. A rossz országos agrárpolitika, a lelketlen, emberrel s személlyel nem törődő vadgazdálkodás, az uniós korlátozások egyaránt félelemmel, aggodalommal töltik el. És minden nap petyhüdnek az izmok, gyengülnek az inak, nehézkesebbé válik a gondolkozás. A legbelső fájdalmainkat, a felszín alatti panaszainkat nem szokás megosztani másokkal, a lelkésszel is csak kivételes alkalommal, a hétvégén hazalátogató „munkaerőnek” örvendve elszoktunk a templomtól, közösségbe menni már nincs igazán kedvünk. Marad az öntudatlan vagy tudatos munkaterápia.

Vagy a pohár, a pillanatnyi feledés, a néma jajkiáltás...

Soraimmal titeket kereslek, Testvéreim! A könnyek nélkül sírókat, a reményvesztetteket, az elszigetelteket, az elfeledetteket, a munkába beletemetkezetteket, tehetetleneket. Engedjétek, hogy lélekben megfogjam kérges kezeteket, megsimítsam ráncos arcotokat! Hagyjátok, hogy együtt érezzek veletek, s megpróbáljalak vigasztalni, megerősíteni.

Nehézségeinkben, bajainkban – mint oly sokszor már a történelem során – egyetlen menedékünk maradt: a Jóisten. A mi Urunk, Atyánk, aki eddig is mellettünk állt.

Tudom, hogy a sokszor megtapasztalt, érthetetlen veszteségekben nehéz volt és nehéz őt megtalálni, a miértek minden

folytatás a 4. oldalon

Lőrinczi Lajos

Imádság fejés közben

Ki tudja, hányadik alkalommal ülök le a fejőszékre, s ki tudja, hányadszor veszem így ajkamra a neved, hatalmas Isten, győzhetetlen Váram. Nekem ez a „belső szobám”, nekem itt van alkalmam eltöprengeni életem során, s miközben ősi surrogással csapódik bele a tej a sajtárba, gondolataim hozzád szállnak.

Köszönöm a nekem is adott mai napot. Azt tettem, amit tudtam. Igyekeztem munkám jól elvégezni, de rajtam kívül csak Te tudod, hogy ez már milyen nehéz. Nem hajlik rendesen a derék, nem elég rugalmasak az inak, a kezem sem úgy fog, mint régen. Itt is fáj, ott is fáj. Nekem már a kapu előtti padon lenne helyem úgy, ahogy édesapámék tették, s az ő apjáék. Összeültek, s meséltek egymásnak. Közben vigyáztak az állatokra, dugtak a teheneknek, hogy a fiatalok végezhessék a dolgukat. De most rajtam kívül nincs senki, aki valamit is mozdítson. Menni kell, nem lehet megállni!

A gyermekek is elmentek. Ennek legalább örvendek. Örvendek is meg nem is. Jobban szeretném, ha itthon lennének, együtt lennénk, volna ki megfogjon valamit. Lenne kit szeretni. Ó, a kicsi unokáim! Milyen régen nem láttam őket! Ám nekik jobb ott. Van munkájuk, megélhetésük, családjuk. S hátha egyszer oda alakul a világ, hogy hazajöhetnek... S nemcsak ők, hanem a többiek is, mind. Hogy ne legyen ilyen kihalt a falu!

Legalább a világ olyan lenne! De nem olyan. A szegény ember egyre szegényebb lesz, egyre árvább. Még hogy Európa! Honnan vegyek én fejőgépet? Miből? Miért nem jó ez a pajta, amilyenben századokon keresztül fejtük a jó habos tejet, s arcunk olyan piros volt, mint az alma?

A régi jó rend is odalett. Csak mindenütt fejetlenség és összevisszaság. Még az időjárás sem a régi. A nagy technikájukkal azt is megbolondítják! Egyedül te, Uram, te maradtál meg annak, aki voltál. Csak te hallgatsz meg, csak te szeretsz engem! Nem panaszkodom másnak, csak neked, Istenem. Valakinek el kell mondanom, mert mindez úgy nyomja a lelkem. Bocsáss meg, hogy ezzel zaklatlak, de ha nem mondhatnám el, ugyan hová lennék?!...

Kérlek, adj még erőt! Ne kerüljek az ágyba, ne legyek senki terhére. Hadd tudjam rendezni ezeket az állatokat, hogy mi kettecskén, a feleségemmel éldegélhessünk belőlük. Tartsd meg az egészségünket legalább ilyennek, amilyen most!

Nézz le a hátad mögötti, kicsi falvainkra, hogy megteljenek élettel, a régi renddel, lelkülettel, megtartó erővel. S vigyázz a gyermekeinkre, kicsi unokáinkra ott, az idegenben! Ámen. *(Lőrinczi Lajos)*

2004. augusztus 11-én, a Gerice-II konferencián Kolumbán Gábor főgondnok az erdélyi és a magyarországi unitárius egyházak viszonyát elemző előadást tartott. A két egyház kapcsolatában félreérthetetlenül megmutatkozott feszültségek feloldására az idei, augusztus 27-i, „Magyarországon élő erdélyi származású és magyarországi" unitáriusok számára szervezett budapesti találkozó meghatározó lépésnek bizonyult (lásd erről beszámolónkat lapunk előző számában, a 8. oldalon). Megpróbálunk-e felülemelkedni a határokon, vagy újabb falakat építünk? Egyházi vagy hatalmi érdekek nyomvonala határozza-e meg az unitáriusok jövőbeli sorsát? Hányan és kik? Hova tartoznak és hova ***akarnak*** *tartozni? Ezek és jelentős etikai kérdések is felmerültek Kolumbán Gábor előadásában, amelyből alább – és következő lapszámainkban – részleteket közlünk.*

A számok és a halogatás

Elég hosszú időt töltöttem aktívan politizálva a romániai magyar közéletben, és pontosan tudom, miként működik az a mechanizmus, hogy miközben mindenki egyetért a változtatás szükségességével, valójában nem történik semmi. Szándékosan, szűkös önös érdekből is meg lehet akadályozni a változást, de lehet ennek a jelenségnek egy másik oka is: amikor tudniillik mentális akadályai vannak a közös cselekvésnek – tehát bizonyos berögződések, előítéletek, téveszmék akadályozzák, hogy az ember megtegye azt, amivel egyébként nyilatkozataiban egyetért. Annak ellenére, hogy tudjuk, mit kell tenni, amikor eljönne a cselekvés pillanata, ezek a mentális beidegződések mégis megbénítják a lábunkat, kezünket, és megakadályozzák, hogy megtegyük, amit kell. Halogató Jánosokká válunk. Mindegyre megtaláljuk az okát, miért kell később cselekedni, miért lenne jobb, ha későbbre halasztanánk, miért vagyunk gyengék, miért vagyunk kevesen, miért nincs pénzünk – és még hosszasan sorolhatnám.

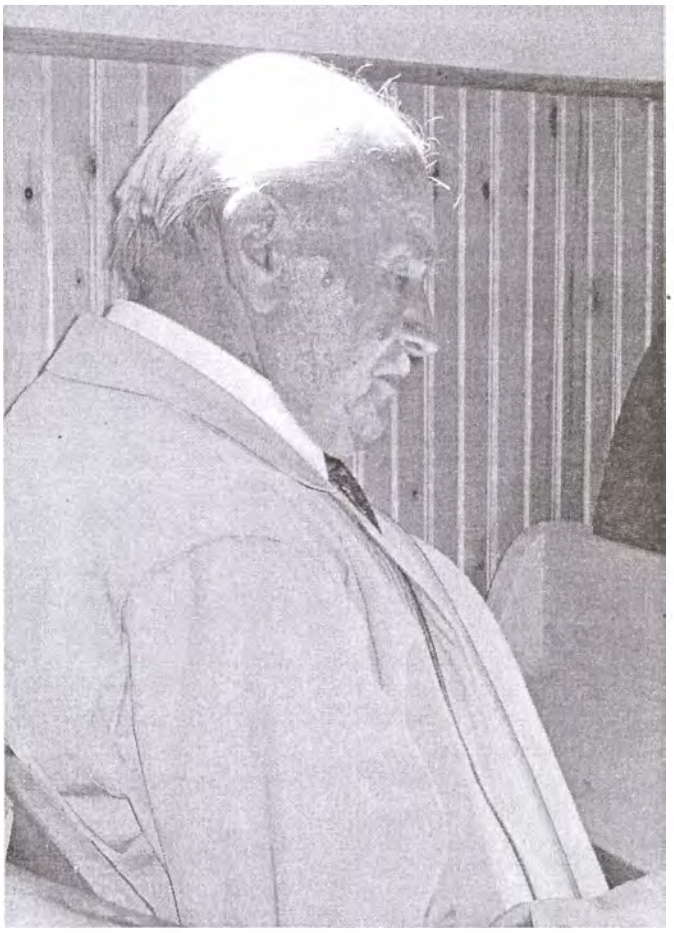

Unitárius vonatkozásban hadd beszéljek most az egyik ilyen evidenciáról. Az Erdélyi Unitárius Egyház Főtanácsa már több ízben – vagy szerintem az elmúlt években minden egyes főtanácsi ülésen – határozatot hozott arra vonatkozóan, hogy létre kell hozni az egyházközségeinkből Magyarországra költözött hívek adatait tartalmazó nyilvántartást, és ezt a listát le kell adni az Egyház főhatóságánál. Horribile dictu hihetetlen, de mégis vannak az Egyházunkban olyan határozatok, amelyeket nem hajtanak végre, és ez az egyik ezek közül. Kicsit „utánamentem" ennek a dolognak.

Elég sok baj van. Valamiért nem szeretünk szembenézni az igazsággal. A kényelmességen és egyéb emberi gyarlóságokon kívül az egyik lehetséges ok – de nem állítom teljes bizonyossággal – a félelem: nehogy kiderüljön, hányan távoztak el közösségünkből. Mert az unitárius egyházközségek nyilvántartásai enyhén szólva „fel vannak fújva". Több hívet tartunk számon, mint ahány fizet, óriási a különbség a nyilvántartott és a fizető egyháztagok száma között. Van egy beidegződés bennünk: hogyha az állam felé nagyobbnak mutatjuk magunkat, mint amilyenek vagyunk, akkor védettebbek lehetünk. Feltétlenül el kell érni azt a számot, amekkorát a népszámláláskor mutattunk. (A magyarországi gyakorlattól eltérően, nálunk „megszámolják" a felekezetekhez tartozást, be lehet jelenteni a vallási közösséghez való tartozást is a népszámlálás alkalmával.)

Hová fog vezetni ez a magatartás? Ha nem gondozzuk a nyilvántartásainkat – hogy ne „vegyük észre" a fogyást –, annak az lesz a következménye, hogy nem fogjuk észrevenni a növekedést sem. Mert a nyilvántartásaink teljesen irreálisak lesznek, vagy máris azok. Ezt addig tesszük éveken keresztül, ameddig el fogunk jutni oda, hogy semmi köze nincs a nyilvántartásoknak a realitásokhoz, mindahhoz, ami az egyházközségekben történik. Ezért hogyha valaki nyilvántartásról beszél, a dolog tisztességéhez tartozik szembenézni a számokkal, megállapítani, hogy „megvannak-e" az emberei. Azzal is szembe kell nézni, ha csökkenés van, és azzal is, ha növekedés tapasztalható. Amíg ezt nem tesszük meg a saját nyilvántartásainkkal, nem tudjuk megtenni az elköltözöttekkel sem.

Kolumbán Gábor

Kórházlelkészi szolgálat

működik továbbra is Kolozsváron,
a város 15 kórházában.
Hogy beteg hozzátartozóját időben elérjük,
kérjük tartózkodási helyét
(név, kórház, kórterem)
a következő telefonszámon bejelenteni:
Ferenczi Enikő, 0740-063767.

Az unitáriusok „Nagy Könyve”

folytatás az 1. oldalról

a legnagyobb hálával ez örök emlékezetre méltó, nagyérdemű férfiak szellemének, kik Istentől részükre engedélyezett idejüket, Isten segítségével és szorgalmas igyekezetükkel szerzett tudományukat és tanultságukat előttünk, kivált unitáriusok előtt egy ilyen megbecsülhetetlen munka írására szentelték.”

A törzsanyagot *A felhasznált művek jegyzéke,* a személy- és helynévmutató, valamint a zsinatok mutatója egészíti ki, segítve ezzel tájékozódni az unitáriusok egyháztörténetében.

A tárgyalt művek cím szerinti jegyzéke tartalmazza mindazon nyomtatott és kéziratos, gyakran névtelenül terjesztett műveket, melyek az unitárius egyház megalakulásának első két évszázada során keletkeztek.

A csaknem ezer oldalas kiadványt szeptember 8-án nagyszámú – s a történettudományi „szakmát” magas szinten képviselő – érdeklődő körében Szabó Árpád ajánlotta az olvasók figyelmébe; Káldos János, az Országos Széchényi Könyvtár munkatársa a szerzők, „hozzátoldók” sorát és a kézirat tovább-dolgozásának, „áthagyományozásának” folyamatát mutatta be; Balázs Mihály irodalomtörténész-professzor megismertetett az egyháztörténet forrás- és keletkezéstörténetével; Molnár B. Lehel az illusztratív anyagot ismertette vetített képek segítségével; Kovács Sándor és Hoffmann Gizella pedig a sajtó alá rendezés idején váltott több száz elektronikus levélből „csemegézett” – a munka sziszifuszi aprólékosságának szemléltetésére.

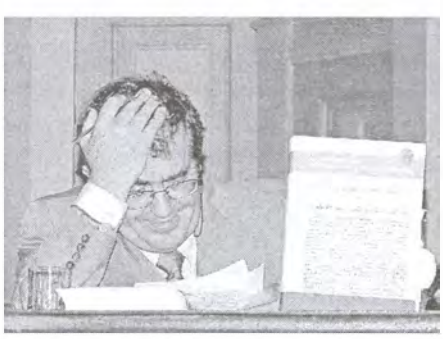

Akik az Úrban bíznak...

folytatás a 2. oldalról

tisztánlátást ködbe burkoló sűrűjében nehéz hozzá közeledni, de ő erre mindig készen áll. Jézusnak „nem volt hová fejét lehajtania”, egyedül volt, magányos, de nagy hittel vallotta: „Nem vagyok egyedül, mert az Atya velem van”. Isten nagyon sokszor nem úgy van mellettünk, hogy elhárítsa a bajt – ezt látjuk –, hanem úgy, hogy a bajban megerősít, felemel, megvigasztal.

Akik az Úrban bíznak, erejük megújul. Sokszor voltunk bajban, de mindig megújultunk. Most is meg fogunk, mert az Úrban bízunk. Az Istenünkben bízva megújul a lelkünk, s vele együtt vállaljuk a nekünk adott feladatot ott, ahol születtünk, ahová az élet sodort, vagy ahová ő rendelt.

Ó, úgy szeretném, ha megéreznék, megéreznétek, mit jelent a próféta szava: „akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, de nem fáradnak el, szállnak, de nem lankadnak meg!” Mert az Úr lelke táplálja, az Úr szeretete körülöleli, az Úr gondoskodása tenyerén hordozza a benne bízókat.

Az Úrban való bizalom, az általa történő megújulás képessé tesz egymás szeretetére is. Hogy megértsük: a szomszéd, a rokon, a másik ember ugyanazt az életet éli, mint mi. Neki is arra van szüksége, amire nekem: barátra, társra, segítségre. Ezért ne bántsuk egymást, hanem örüljünk egymásnak, keressük felebarátaink társaságát, segítségét, örömét, s ha kell, hullassunk velük könnyeket! Tegyünk meg mindent, hogy önzetlen szolgálatunk által közösségi formáink éljenek, és betöltsék megtartó szerepüket.

Ez az istenközelség és a helyesen felfogott, ajándékba kapott (vagy inkább ránk bízott?) talentumainkhoz mért szolgálat életünknek bármilyen korban, helyzetben értelmet ad, felemel és boldoggá tesz.

Száz éve

genfi utazásáról, az unitáriusok konferenciájáról adott át részletes beszámolót az olvasónak a lap főszerkesztője, dr. Boros György.

„Szept. 28-án tartotta gyülését a conferencia intéző bizottság. Itt hozattak a határozatok, melyeket a gyülések végén hirdettek ki. Estve a Szent Péterről nevezett hatalmas templomban, a Kálvin templomában az első istentiszteletre gyült össze a conferencia nagy serege. Igazolvánnyal bocsátották be a közönséget és a templom telve volt. Kétezerre becsülték a jelen voltakat. Roberti párisi pap volt a szónok. Kellemes arczu, megnyerő tekintetü, apostoli férfi. Gyönyörüen csengő hangja betöltötte a nagy templomot és tisztelt, szép eszméi a sziveket. Esti 8 órától ½ 10-ig tartott az istentisztelet. A vendégek már itt megkezdették az üdvözléseket, az ismerkedést. A templom előtt sürü zápor fogadott. De többé nem is jelentkezett a gyülés ideje alatt, ami itt ritkaság. [...]

Minthogy az elnöki emelvény is el volt foglalva, a conferencia vezetői és az est szónokai székre állva végezték percekhez szabott, de annál tüzesebb beszédeiket. A magyarok részéről Józan budapesti esperes szólott magasan szárnyaló beszédbe. Látszott rajta, hogy éppen akkor érkeztünk meg a Mont Blanc mellől. Az ismerkedő estén megújult sok régi ismeretség és köttetett még több új. Öröm volt ott látni angol és ámérikai barátainkat, akik sürü kérdésekkel tudakozódtak az itthoni dolgokról és bánkódtak a Kovács és Derzsi korai halála fölött. Püspökünket nagyon szerették volna látni és bizonnyal nagy ünneplésben részesitették volna, de őt kora, a nagy távolság és a nyári hőség kimentette a hosszu út fáradalmai alól. Hej pedig az ottlét, az a mérhetetlen sok szellemi élvezet sokat, mindent feledtetett.

Mert hát mi is volt a genfi conferencia? A rokon lelkek találkozója. Ölelkezése volt azoknak, akik a gondolat és az érzelem világában keresik azt a magaslatot, a hová nem hatol föl az országut pora.”

– sr. szignóval jelent meg egy rövid cikk *Ámérikai hires unitáriusok*ról. „Nem rég jelent meg a »La Vie Nouvelle«-ben Koenig M.-től (ámérikai iró) egy közlemény, melyben az ámérikai unitáriusokra oly észrevételeket tett, melyek tengerentuli hittudósaink között sajnálatos szenzációt keltettek. Wendté az Ámérikai Unitárius Társulat főtitkára kötelességének tartotta a »French Journal«-ban erre védő feleletet adni. A vita főkérdését mellőzve, érdekes felsorolást kapunk, az ámérikai hires unitáriusok tevékenységére vonatkozólag, melyet Wendté adott, hogy bebizonyitsa annak a tudósitásnak helytelenségét olvasói előtt.”

J. K.

A szolgálat gyakorlata

Szombatfalvi József székelykeresztúri esperessel Sándor Krisztina beszélget

S. K.: Tudván, hogy mindenkinek gyökere a maga gyermekkora, kérem, bevezetőül beszéljen erről. Hol született, milyen szellemi, kulturális közegben nevelkedett?

Sz. J.: 1952-ben születtem egy nagyon nevezetes faluban, Bözödújfaluban. A falu voltaképpen nem az 1989 utáni elárasztással, a hírhedt falurombolással vált híressé, hanem ama kultúrtörténeti vonatkozás által, hogy ez volt az a hely, ahol a szombatosok megmaradtak az üldöztetések után. A dézsi egyezség szerint fejvesztés terhe mellett lehetett csak a szombatos hitet gyakorolni, és ezt követően 200 év elteltével Orbán Balázs Bözödújfaluban felfigyelt az ott élő szombatosokra. Azért tudott megmaradni ott a szombatosság, mert az 1568-as türelmi rendelet nem az országgyűlési jegyzőkönyvekbe, a történelemkönyvekbe íródott be – bözödújfalvi vonatkozásban –, hanem a lelkekbe. Nemcsak gyermekkoromra, hanem egész életemre meghatározóvá vált a szülőhely.

S. K.: Milyen út vezetett a lelkészi pálya felé?

Sz. J.: Tulajdonképpen az 1950-es évek és Bözödújfalu volt az, ami maradandó nyomot hagyott bennem, és meghatározta későbbi pályámat is. Az 1950-es években kellett a mi családunknak átélnie az üldöztetést és a kulákság nyomorát. A több mint 60 hektáros Szombatfalvi családot földbirtokosnak „nevezték ki", és kuláksorsba taszították. Ez a mindentől való megfosztottságot, kitaszítottságot jelentette. Háromszor ürítették ki az otthonunkat. Arra is emlékszem, amikor egy nap a templomból mentünk haza, és a végrehajtók – mivel már nem volt mi egyebet – a disznót rakták fel a kocsira és vitték el, s közben számon kérték édesapámtól: hogy-hogy, még templomba is jár?! Ez volt az egyik tényező, ami mély nyomot hagyott bennem, és meghatározóvá vált későbbi, ifjúkori ébredésemben. Így középiskolás koromban mindig kritikával fogadtam, ha tanáraimtól a szocializmus, kommunizmus védelmét, dicsőítését hallottam. A másik meghatározó élmény Bözödújfalu szelleme: a másság elfogadása, a türelem a másként gondolkodó iránt. A faluba érkező katolikus, unitárius és református lelkészek ráéreztek a falu szellemére. Amikor nálunk nem volt istentisztelet, nyugodtan mehettem a katolikus templomba. Az ottani pap bácsi szólt a katolikus barátaimnak, hogy öltöztessenek fel, ami azt jelentette, hogy rám húzták a ministránsruhát, és velük együtt mondtam az *Üdvözlégy, Máriát*. Mindez a későbbiekben csak megerősített abban, hogy ez a járható út számunkra: elfogadni a másságot, és lelkünkben hordozni azt a jézusi evangéliumi szellemiséget, amelynek semmilyen más alapja nincs, csakis a szeretet. Rendszeresen jártunk templomba, és kicsi gyermekfejjel rácsodálkoztam a templomba bemenetelkor mélyen meghajló édesapámra és a hozzá hasonló földműves emberekre. Kíváncsi voltam, hogy mit mormoltak akkor, persze később megtudtam, hogy imádságot mondtak.

Én soha nem voltam úgy, hogy keressem a pályát, hogy merre menjek. Ez így adódott neveltetésemből. Csupáncsak nem mertem bevallani a tanáraimnak a középiskolában. Még a tizenkettedik osztályban is azt mondtam, hogy a híres marosvásárhelyi vasfeldolgozó üzembe megyek dolgozni. A teológiai intézetben kötöttem ki 1971-ben, és nagy-nagy öröm volt számomra az ott eltöltött idő.

S. K.: Az eddigiekben hol szolgált?

Sz. J.: Gyakorló segédlelkészi kinevezést Csehétfalvára kaptam, a Nyikó völgyébe, amelyről olyan szépen emlékezik meg Orbán Balázs. Azt írja, olyan, mint egy mesebeli tündérlak. Számomra is annak bizonyult, hisz huszonhárom évet töltöttem itt. Nagyon meg lehetett szeretni Csehétfalvát, nemcsak a táj szépsége miatt, hanem az ott élők révén is, akiknek szolgálatára 1975-ben elszegődtem. Kriza János gyűjteményében egy falvakról szóló rigmus úgy szól Csehétfalváról, hogy: kevély népek falva. Egy kicsit élcelődő, de tulajdonképpen arra a lelkületre vall, mely által a csehétfalviak mindig is büszkék voltak falujukra, szabad székely mivoltukra, elöljáróikra, akiket mindig tisztelet övezett, és büszkék voltak, ha azok érettük, hírnevükért, előmenetelükért jól szolgáltak.

Nagyon sokszor elmondtam azt, hogy csak azt nem tettük, építettük, javítottuk meg Csehétfalván, amit nem akartunk. Mindenben támogattak, a jó kezdeményezésekben mellettünk álltak. Az sem volt soha gond számukra, hogy feleségem csehétfalvi származású, gyermekeink is itt születtek. Amit nagyon sajnálok: a kommunista világban nem volt lehetőség az egyházi szolgálat köréből kilépni. Nem engedték, hogy a falu művelődési életének fejlesztésében lehetőségeim és tehetségem szerint segítséget nyújtsak. Később, 1989 után bebizonyosodott, hogy e tekintetben is mennyi mindent tehet a lelkész gyülekezetében. Ezért abban az időszakban egyébhez kellett fognom. Mondhatom, hogy jó faragó ember voltam, nagyon sok Nyikó menti munkám van – vagy éppen a mészkői Balázs Ferenc síremlék, amit én faragtam. Emellett mezőgazdasággal foglalkoztam. Ma már szeretném ezt „elfelejteni", mert

folytatás a 6. oldalon

A szolgálat gyakorlata

folytatás az 5. oldalról

nem ezt kell tennie a lelkésznek. Sokszor elmondom ma, hogy a lelkésznek azt a lehetőséget kell megkeresnie, amellyel lelkiekben és szellemiekben tudja a népét szolgálni, a közösséget összekovácsolni, ifjúságot, gyermeket nevelni azért, hogy minél tehetségesebb, világot, embert, környezetét ismerő és szerető nemzedékek nőjenek fel.

Nem riadtam vissza soha attól, hogy más gyülekezetekben is szolgálatot vállaljak. 1988-ban, egy lelkészi értekezlet alkalmával, amikor már senki sem vállalkozott a balánbányai szórványunk gondozására egyházkörünkből, jelentkeztem. Tíz évig a 120 km-re levő Balánbányán minden hónapban istentiszteletet tartottam, kereszteltem, eskettem és konfirmáltam az akkor még 70 lelkes szórványgyülekezetben. Boldogan állapíthattam meg tíz év után, hogy mindenik alkalommal igazán éreztem, mennyire szükség van a lelkészre, mert vártak, hallgattak, örvendtek a jelenlétemnek.

Egy másik szolgálat a tarcsafalvi volt, amely hét évre terjedt, mialatt sikerült a faluban papi lakot építenünk. Lebontottuk a düledezőt, és helyébe újat építettünk. Az első lelkészszövetségi konferencia után elaltatták a szövetség ügyét. 1995-ben egy körlevelet írtam, és megszerveztem Székelykeresztúron a lelkészszövetség konferenciáját, mely alkalommal megválasztottak a szövetség elnökének. Hároméves elnöki szolgálatom alatt a legfontosabb elvégzett feladatnak az egyházi alaptörvény első újraírását tartom, amely nagyon sok újat vezetett be egyházi életünkbe. Miután a csehétfalvi szolgálatom idején megválasztottak esperesnek, egy újabb fontos feladat vált számomra kötelességgé: az egyházkör ügyeinek intézése.

S. K.: Hogyan került Székelykeresztúrra lelkésznek?

Sz. J.: A korábbi években többször is meghívást kaptam más gyülekezetekbe, de mindig volt valami fontos teendő Csehétfalván. Hol javítások előtt álltunk, hol építés előtt, hol éppen Tarcsafalván volt félbe-szerbe a lelkészi lakás. Így mindig azt válaszoltam, hogy most nem tudok, majd a következő alkalommal. 1997-ben már éreztem, hogy döntenem kell: vagy maradok, és akkor talán az esperességet nem tudom megfelelően továbbvinni, hisz Csehétfalva távol esik a központtól, és akkor újból földműveléshez kezdek, vagy pedig lépnem, mennem kell. 1997 őszén adódott úgy a lehetőség, hogy az általam is szeretett és tisztelt elődöm (az esperességben is elődöm), Báró József nyugdíjba ment, és jelentkeztem a lelkészi állásra. 1997 novemberében a gyülekezet megválasztott lelkészének, és 1998. január 1-jétől szolgálok Székelykeresztúron. Bizonyos vonatkozásban mást jelentett ez a gyülekezeti szolgálat, hisz közel háromezer lelkes városi gyülekezetről volt szó. Az első hetektől, hónapoktól éreztem azt, hogy szükség van újításokra, reformok bevezetésére, a vezetőséget fiatalítani kell. Azt is éreztem és tudtam, hogy több szolgáló lelkész kell ebbe a nagy gyülekezetbe. Ezért az első év végétől hangoztattam, keblitanácsi és közgyűlési határozatot hozattam, hogy gyakorló segédlelkészt hívjunk. Ez később sikerült is. Ma már négy lelkész szolgálhat a székelykeresztúri gyülekezetben, és még most is azt mondom, hogy még egyre szükség van. Emellett nagyon határozottan kijelentem, hogy a segédlelkészi szolgálatot minden nagyobb városi gyülekezetben be kellene vezetni.

S. K.: Mennyivel több az esperes, mint az „egyszerű" lelkész? Miben áll az esperesi cím és feladatkör – a saját meghatározásában?

Sz. J.: Most már a harmadik ciklusban vagyok esperes. Számomra az esperesi tisztség és szolgálat csak abban jelentett többet és mást, hogy többet kell szolgálni, dolgozni, és még jobban kell szeretni. Szeretni kell azokat a kollégákat, akikkel eddig egyszerű lelkészként dolgoztam, megérteni őket, mert sok esetben másképp tekintenek az esperesre, mint egy velük „mellérendelőleg" együtt szolgáló lelkészre. Próbáltam mindig megértetni, hogy ne tekintsenek másként, mert én sem tekintek másképp rájuk. Mindenben azt akarom, és azt szeretném, hogy egyenlő legyek az egyenlők között, csupáncsak az értük való több munkával, nagyobb szolgálattal, szolgálatkészséggel tűnjek ki. Megnyugtató, hogy sikerült ebben az egyházkörben olyan életet, hangulatot teremteni, hogy én sohasem tapasztaltam sem esperes és lelkész, sem lelkészek közötti civódást, nézeteltérést. Megértettek újító szándékaimban, és akkor is, amikor kétszer-háromszor szóltam rá valakire – adminisztratív mulasztások miatt –, de csak azért, hogy el tudjuk kerülni a megrovást. Ez sikerült is, hiszen egyházkörünkben nem büntettek meg senkit az elmúlt években.

S. K.: Milyen az esperes és a köri lelkészek közti kapcsolat? És milyen a hívekkel kialakított viszony?

Sz. J.: Mára már nagyon jól megismertem egyházkörünket – a híveket is, szinte személy szerint, faluról falura, gyülekezetről gyülekezetre. Én ugyanazzal a lelkészi mivoltomból fakadó egyszerűséggel és szeretettel tekintek mindenkire, mint a magam gyülekezetében. Próbálok minden gyülekezetben tenni azért, hogy az 1990 utáni időkben elindult fejlődő élet töretlenül menjen tovább. Egyre több fiatal lelkész érkezik, és megújult e tekintetben is egyházkörünk. Igyekszem segíteni a fiatal lelkészeket, hogy találják meg a hangot a híveikkel, hisz ebben már nekünk, idős papoknak tapasztalatunk van. Nagyon fontos, hogy megtalálják azt a közvetlen hangot, amin keresztül

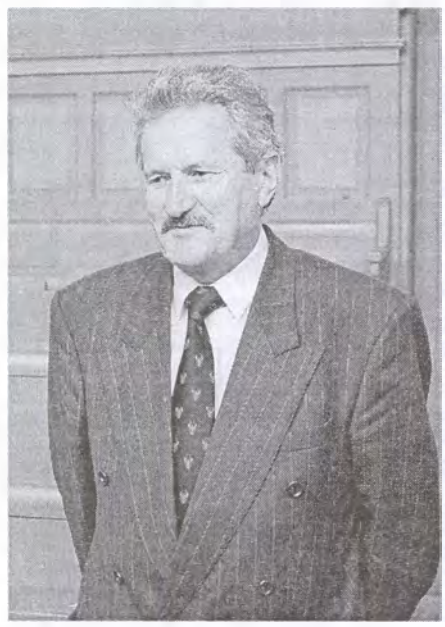

bizalommal fordulnak a hívek lelkészhez és espereshez egyaránt. Egy példát említek: a Nyikó mentén egyszer egy alkalmira váró nénit felültettem, és megismertem, hogy bencédi. Rám kérdezett – akkor már őszben jártunk –, hogy emlékszem-e, milyen beszédet mondtam tavasszal, a vizsgálószék alkalmával, mert ő azt elfelejteni nem tudja. Mondtam, hogy nem emlékszem, de annak örvendek, hogy egy szolgálat után hónapok teltével is magában hordoz még valamit. Valahol ezt kell tennünk minden esetben nekünk, lelkészeknek: úgy beszélnünk, úgy szólnunk, hogy megértsenek, és magukban hordozzák gondolatainkat.

S. K.: Ön szerint mi az unitárius egyház legfontosabb problémája napjainkban?

Sz. J.: Először is szembe kell néznünk önmagunkkal, azzal, hogy ma nekünk, erdélyi unitáriusoknak milyen lehetőségeink vannak. Fel kell mérnünk nemcsak számbeli, hanem szellemi erőnket, azt, hogy mivel rendelkezünk lelkiekben, emberségben, helytállásban, egyház- és népszeretetben. Azért van szükség erre a felmérésre, mert csak így tudunk továbblépni és véghezvinni azokat az elképzeléseinket, amelyek 21. századi egyházfejlesztő munkánkhoz tartoznak. Tudomásul kell vennünk azt, hogy évről évre fogyunk, hogy falvaink öregednek, lélek-

számban felére vagy még kisebb számra fogytak, és felduzzadtak a városi gyülekezeteink. Át kell gondolnunk, hogyan és milyen módszerekkel akarunk dolgozni és kell dolgoznunk.

Kihívás az egyházunkkal szemben az is, hogy miképpen tudjuk megtartani történelmi egyházközségeinket. Csak ideig-óráig képzelhető el, hogy olyan 90–100 lelkes gyülekezetekben dolgozzanak lelkészek, ahol csak temetés van, esetleg ötévenként egy-egy keresztelő vagy esküvő. Nekünk a nagy gyülekezeteinkre kell összpontosítanunk, oda szolgáló embereket kell állítanunk. Ugyanakkor talán összevonva az egymáshoz közeli gyülekezeteket – s úgy állítva lelkészt – biztosíthatjuk azt, hogy megmaradjanak történelmi egyházközségeink, templomaink, javaink. Azzal a lehetőséggel is számolni kell, hogy bizonyos gazdasági erővel mégiscsak rendelkezünk földjeink és erdeink által. Ezt is jobban ki kell hogy használjuk. Egyházkörönként csak négy-öt olyan gyülekezet van, ahol jövedelmeznek az egyházi földek és erdők. Nem elég átgondolt a gazdaságpolitikánk, és nem használjuk ki a lehetőségeket – még egyetemes egyházunk sem, hisz évek óta visszakapta erdejét, de még nem leltározta fel, nem mérte fel, hogy milyen erőforrást jelent a jövő számára.

S. K.: Melyek a legfontosabb tennivalók?

Sz. J.: A legfontosabb feladatok közé elsősorban a gyermekekkel és az ifjúsággal való foglalkozást sorolom. Mint városi lelkész érzem és tudom azt, hogy ha a jövőnket akarjuk biztosítani, akkor úgy kell nevelnünk a gyermekeinket és ifjainkat, hogy már kicsi korban felébresszük az unitárius hitet lelkükben, és megszerettessük velük azt az egyházat, amely éppen hitvilágán keresztül, a lelkiismeret szabadságán keresztül egyedi értéket képvisel. Nem kell semmit új alapokra helyezni, hisz nekünk a több mint négyszáz éves múlt megfelelő alap. Csupán egy kicsit új szellemben, új eszközökkel, a modern technikát használva kell dolgozni, és elérni a gyermekeket és az ifjakat – és sok esetben rajtuk keresztül azokat a szülőket, akiket a negyvenöt éves kommunista világ eltávolított az egyházi és közösségi élettől egyaránt.

S. K.: Hogy néz ki a jövő erdélyi magyar unitárius egyháza az Ön „látomásában"?

Sz. J.: Nem tudom másképp elképzelni a jövő egyházát, csak úgy, hogy Istent és embert szolgáló egyház. Ebben a szolgálatban a legfontosabb az, ami mindig is jellemzőnk volt a történelem folyamán: egymás megbecsülése és szeretete, tisztelete, megértése. Ettől semmilyen egyházpolitika, önző cél, önös érdek sem a szolgáló, sem a hívő embert nem kellene hogy eltérítse. Így a jövő egyháza az tud lenni, amit a mindenkori hívő ember elvár: egy olyan közösség, ahol jól érzi magát, megtalálja a helyét, ahol másokkal együtt tud imádkozni, dolgozni, örvendezni, s ahol fájdalmában is megértik. Ha különbözőek, „mások" akarunk lenni, abban tudunk különbözni és *kell* is mindenki mástól különböznünk, hogy több bennünk az élő szeretet.

Hatvan évvel ezelőtt halt meg Bartók Béla

A magyar kultúra egyetemes hídépítője, a népzene értékeinek egyik legsokoldalúbb feltárója, a 20. századi új zenei törekvések egyik zászlóvivője volt. Unitárius családban született Nagyszentmiklóson, 1881-ben.

Első nyilvános szereplésére és *A Duna folyása* című zsengéjének előadására tizenegy éves korában, 1892-ben került sor. Még gyermekként, 1894-ben telepedett le korán megözvegyült édesanyjával Pozsonyban, itt építgette tanulással, játékkal, megfigyeléssel majdani művészi útjának első szakaszát. 1899-ben kezdte el zenei tanulmányait a budapesti Zeneakadémián; európai rangú kulturális metropolisban 1903-ban tartotta első koncertjét: Bécsben. 1905 a népdalgyűjtés kezdetének éve. Már 1907-ben a Zeneakadémia tanára lett. Első szerzői estjét Kodály Zoltánnal együtt 1910-ben rendezték. Ezt követte *A fából faragott királyfi* című balett és *A kékszakállú herceg vára* című kisopera bemutatója Budapesten. 1920-tól nemzetközi koncertkörutakon vett részt Európában és az Egyesült Államokban. 1926-ban került sor *A csodálatos mandarin* című pantomim-balett bemutatójára Kölnben. 1934-ben visszavonult a tanítástól, és a népzenei gyűjtés publikálásán dolgozott fáradhatatlanul. 1940-ben emigrációba vonult, New Yorkban telepedett le. Utolsó nyilvános szereplése 1943-ban volt.

Életműve a 20. századi magyar és egyetemes zenetörténet megkerülhetetlen fejezete. Pályája elején még Richard Strauss hatása érződik művein. Magyarságát, hazaszeretetét legelőször Kossuth-szimfóniája bizonyította 1904-ben. Később művészete egyre „nemzetközibb" lesz úgy, hogy szervesítette magába a magyar folklór dallamkincsét és életérzéseit. A magyar népdal ősi rétegeinek felfedezése döntően meghatározta további fejlődését, egész zeneszerzői irányát, és át- meg átszőtte egyéni stílusát. A magyar népzene mellett a szomszéd népek (így a románok), valamint az arab és török zene is érdekelte. Gyűjtőútjain eljutott Törökországba és Észak-Afrikába is.

Az 1910-es és '20-as években mind erőteljesebben bontakozott ki alkotóművészete, amelyre a külföld is felfigyelt. Rövidesen úgy tekintettek rá, mint a modern zene egyik vezéregyéniségére. Zeneszerzőként ismerték leginkább, de intenzíven folytatta zongoraművészi tevékenységét is. Két zongoraversenye, táncszvitje, vonósnégyesei, *Cantata profana* című oratorikus műve, *Hegedűversenye* egyre gyakrabban hangzott el világszerte. Kórusművei közül nagy jelentőségűek gyermekkari kompozíciói. A barát és pályatárs Kodály így írt róla: „A magyar gyermek még nem tudja, hogy életére kiható ajándékot kapott 1936 karácsonyára. De tudják mindazok, akik a magyar gyermeket olyan világba akarnák elvezetni, ahol tisztább a levegő, kékebb az ég, melegebb a nap. Akiknek régi óhajtásuk teljesül azzal, hogy Bartók is közéjük áll." A *Mikrokozmosz* és a *Gyermekeknek* zongoraciklusa is a legifjabbaknak szól. Alkotóművészetének egyik csúcsa a *Zene húros hangszerekre, ütőkre és cselesztára* című kompozíciója, amelyet Bázelben mutatták be 1937-ben.

A második világháborúba sodródó hazáját és Európát 1940-ben hagyta el. Az egyesült államokbeli évei egyre súlyosbodó megélhetési gondokkal, majd betegséggel terhesek. Elsősorban a hegedűművész és zenetudós Yehudi Menuhin és Szergej Kussevickij nyújtottak segítséget: műveket rendeltek tőle. Így született meg a *Hegedű szólószonáta* és a nagyzenekari *Concerto*. Feleségét, Pásztori Dittát a *III. Zongoraversennyel* ajándékozta meg, amelynek utolsó ütemeit már nem tudta lejegyezni.

1945. szeptember 26-án, hatvan évvel ezelőtt egy New York-i kórházban, fehérvérűségben halt meg. Földi maradványait 1988-ban hozták Magyarországra, a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.

Mindenkori hőseink

Egyéni és közösségi életutunk a fény és az árnyék, az öröm és a bánat, a siker és a csalódás hullámzásából áll. A munkás, szürke hétköznapokra ünnepek következnek, amikor gondolataink és szavaink megszépülnek, áhítatos hangulatunk Istenhez emel, és úgy érezzük, még a gerincünk is kiegyenesedik. Ilyenkor kegyelettel és tisztelettel gondolunk a múltbeli hőstettekre, ugyanakkor hálával tekintünk minden eljövendő jóra, amit a történelem Urától hozzáállásunkkal kiérdemlünk. A hősökre gondolva erővel telítődünk, másfelől pedig azt reméljük, hogy a sorstársak közös jóakaratára alapozott bizalmunk soha nem okoz csalódást.

Ünnepeink – bárhol üljük is meg azokat: templomi gyülekezetben vagy vértanúk sírjánál, sáros falvakban vagy csillogó városokban – kiváló lehetőséget kínálnak az ezeréves államiság tapasztalatát bírók helyzetfelmérésére és útkeresésére. Tegyük ezt hitelesen ez alkalommal is, hiszen csak a felszínesség mögötti ünnepi megemlékezések válhatnak olyan maradandó pillanatokká, amelyek tanításként értelmezik a múltat, és így vetítik a reménység fényét a jövőnkre. A történelmi hűség a jövőnkért vállalt felelősségre kötelez. E felelősség eredményes viselése érdekében tekintsünk a mindenkori hősök példájára, ami a Zsidókhoz írt levél e kiválasztott szakaszával összhangban arra tanít, hogy egy ember, egy nemzet, egy nemes ügy keresztre feszítése nem a halált és a véget jelenti, hanem csak az igazságtalanság időleges megnyilvánulását – például azért is, hogy az előbbiek győzelmét még diadalmasabbá tegye. Más szóval: nagypéntekek nélkül nincsenek igazi húsvétok; a megaláztatás, a kitaszítottság és a méltánytalanság poklának átérzésével teljesebben gazdagítanak minket a mindenkori felemelkedések. A hősök példája gyönyörűen igazolja azt, hogy az ember számára igenis vannak a létezésnél, a puszta életnél magasabb rendű értékek, s ezeknek az értékeknek a választása mindig üdvösebb, mint megalkuvóan eltűrni az elviselhetetlen helyzetet.

A dicsőséges és levert forradalmak a bennük megnyilvánult személyes és közösségi hőstettekkel egyértelművé teszik, hogy nemes ügyek érdekében mindig érdemes vállalni az áldozatot, rendkívüli esetekben akár az életáldozatot is. Idézzük csak fel, hogy ilyen vonatkozásban '56 karácsonyában mennyire hitelesen csengett Márai Sándor biztatása: „Angyal, vidd meg a hírt az égből, / Mindig új élet lesz a vérből." A mennyből az angyal akkor megmondta az elcsüggedt és cukorkák helyett „karácsonyfán lógó" magyar népnek, és azután is minden karácsonykor biztatott minket, hogy nincs olyan gátlástalanul elnyomó világi hatalom, olyan kegyetlen tökéletességgel működő parancsuralmi rendszer, amely az embertelen szolgaságot természetszerűsíthetné, és a szívek mélyéről maradéktalanul kiölhetné a szabadságvágyat. Jézusnak, a nagy lelki felszabadítónak születése mellett a mindenkori karácsonyi csillag az előbbiekre is figyelmeztette a diktatúrákban sínylődőket. És az égi jelre, a ragyogó csillagra való figyelés nem bizonyult hiábavalónak: '56 áldozati véréből bő három évtizedes eltolódással Magyarországon vérontás nélkül lett új élet, a trianoni határon erről pedig 1989 megváltó karácsonyában hasadt meg a hajnal, hogy a hősök – akkoriban elsősorban Tőkés László – kiállása következtében a bátrak és ártatlanok véréből itt is megszülessék a várva-várt szabadság.

> *„De emlékezzetek a korábbi napokra, amelyekben miután megvilágosodtatok, sok szenvedéssel teljes küzdelmet állottatok ki. Mert egyrészt gyalázásokkal és gyötrésekkel nyilvánosan megszégyenítettek titeket, másrészt társaikká lettetek azoknak, akikkel ugyanez történt. A foglyokkal is együtt szenvedtetek, és vagyonotok elrablását is örömmel fogadtátok, mivel tudtátok, hogy nektek értékesebb és maradandóbb vagyonotok van. Ne veszítsétek el tehát bizalmatokat, amelynek nagy jutalma van. Mert állhatatosságra van szükségetek, hogy az Isten akaratát cselekedjétek, és így beteljesüljön rajtatok az ígéret.* [...] *De mi nem a meghátrálás emberei vagyunk, hogy elvesszünk, hanem a hitéi, hogy életet nyerjünk."* (Zsid 10,32–36; 39)

A jó Isten tegye áldottá a hősök emlékét!

Szabó László

Épített örökségünk megóvása magyarországi segítséggel

Az egyház Közigazgatási Hivatala október 13-ára és 14-ére meghívta a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatalnak a képviselőit – közöttük Sebestyén Józsefet és Káldi Gyulát –, hogy helyszíni bemutató keretében számoljon be azoknak a pályázati támogatásoknak a felhasználásáról, amelyekkel a NKÖM négy, unitárius és egyetemes magyar szempontból egyaránt jelentős tárgyi emlék restaurálását/felújítását tette lehetővé.

A Kulturális Örökségvédelmi Hivatal jellemzően kétféle munkálat-típust támogatott az építettörökség-védelem területén: a tényleges örökségvédelmi munkálatokat (épületfelújítást, műemlékvédelmi feladatok ellátását stb.), illetőleg a rendszerint igen költséges előkészítő – elsősorban dokumentáris – jellegű munkákat.

A nagyajtai templomerőd

Árkoshoz, Bölönhöz vagy Székelyderzshez hasonlóan Nagyajtán is védelemre kiépített templomot találunk, emelt falakkal, lőrésekkel, a 15. századi templomépület köré vont és a 16. században bástyákkal megerősített várfallal.

A nagyajtai templomerőd délkeleti, négyszög-alaprajzú sarokbástyájának a NKÖM támogatása jóvoltából nemrég fejeződött be a felújítása. A munkálatokat a sepsiszentgyörgyi Benczédi Sándor és Máthé László (a Keöpeczi Sebestyén József Műemlékvédő Társaság tagjai) vezették. Az új födémelemekkel és nyílászárókkal ellátott, felújított bástyát az Egyház belső célokra tudja majd használni.

Távlati, de nem halogatható feladat magának a templomnak, e ritka szép műemléknek a felújítása is, amely főleg az ismétlődött földrengések és a nem egészen szakszerű karbantartás következtében ma rossz állapotban van.

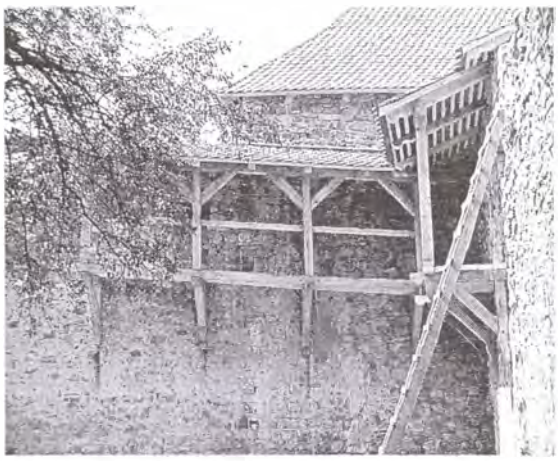

A nagyajtai templomerőd délkeleti, négyszög-alaprajzú sarokbástyájának a NKÖM támogatása jóvoltából nemrég fejeződött be a felújítása.

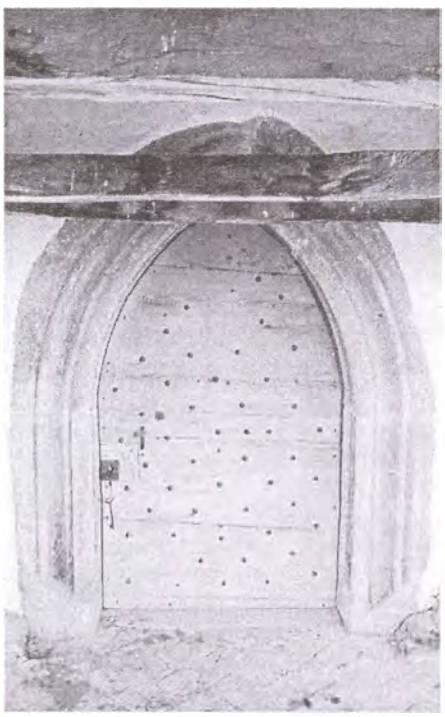

A nyárádszentlászlói unitárius templomban levő nyugati gótikus kapukeretről, amely ma is a templom főbejárata, a restaurálás során eltávolították a vakolatréteget, illetve a korábbi meszeléseket. A repedések kitöltése után a szakemberek plasztikai kiegészítéseket végeztek kőpótló anyaggal, amelynek szine, keménysége, szemcsézete megegyezik az eredeti kőanyag tulajdonságaival.

A templomtorony alatti boltozott helyiségben található kripta a Sigér család temetkezési helye. Itt van Sigér Mátyás reneszánsz-kori sírköve (a felirat szerint Sigér 1586-ban halt meg 21 éves korában). A címeres síremlék az évszázadok folyamán a talajba süppedt, feliratát föld és moha fedte. Az értékes követ a restaurátorok alacsony és magas nyomású vízpermettel megtisztították, majd helyenként megszilárditották.

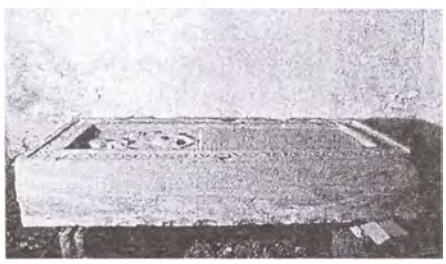

A nyárádszentlászlói unitárius templom

Az egyik legrégebbi – a 14. század közepén Szent László király tiszteletére szentelt – és építészeti szempontból is az egyik legérdekesebb mai unitárius templomot sokarcú architekturális megoldásai, értékes épületelemei (a román/gótikus szentély, a reneszánsz átalakítású templomhajó vagy a máig fennmaradt gótikus ajtókeret) jelentős nemzeti örökséggé teszik. A szentély arányaival és egyetlen, köríves ablakával a román kor hangulatát idézi.

A NKÖM jelentős mértékben támogatta az említett, bordás ajtókeret helyreállítását. A munkát Nagy Benjámin vezette. 2004-ben már elkészült a szószékkorona, a festett-kazettás mennyezet és az úrasztala restaurálása is (Mihály Ferenc szovátai restaurátor munkája). Ugyancsak a NKÖM támogatta a teljes restaurálási dokumentáció elkészítését. Mára már a templom engedélyezett kivitelezési dokumentációja is rendelkezésre áll. A tényleges munkákat előreláthatólag 2006-ban kezdenék meg – az anyagi alapok függvényében.

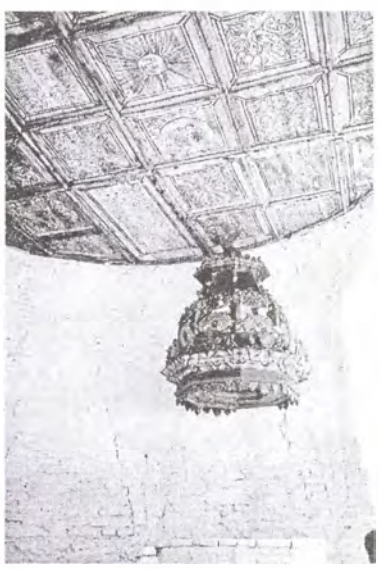

Fent: halfigurás mennyezettábla a restaurálás után
Balra: a Mihály Ferenc tarestaurátor által helyreállított magyarszentbenedeki szószékkorona és a szentély kazettás mennyezete

A magyarszentbenedeki unitárius templom

A Marosújvárhoz és Felvinchez közel eső, de a rossz útviszonyok miatt nagyon nehezen megközelíthető Magyarszentbenedeknek középkori temploma van, amelynek 1702-ből származó festett-kazettás mennyezete a legrégebbi erdélyi kazetta-födémek egyike. Feliratos táblái sok érdekes kultúrtörténeti információval szolgálnak. Megtudjuk, hogy a mennyezet Musnai Márton papságában, idősebb és ifjabb Détsei István patrónusok anyagi támogatásával, Búza Mihály festőasztalos keze által készült. Ugyanakkor arról is tudósítanak a táblák, hogy a mennyezet készítésének idejében ki volt a falubíró, a tanító, illetve a korábbi pap.

Tíz évvel ezelőtt komoly repedések jelentek meg a templom falán, s biztosan tudjuk, hogy a torony fokozatosan megsüllyedt. A mennyezet fenyőfa-tábláira felhordott enyves temperaréteg az épület mozgása és a vízbefolyások következtében sok helyen megsérült. A templomépület konszolidálása már megtörtént, mintegy 450 millió régi lejbe került. A NKÖM három évvel ezelőtt kezdte támogatni a kazettás mennyezet restaurálását. Miközben a csodálatos táblák Mihály Ferenc szovátai műhelyében új életre keltek, a jeles restaurátor felújította a szószékkoronát is – nagylelkű ajándékként. Az egyházkörből érkező unitáriusok közmunka formájában leverték a régi,

folytatás a 10. oldalon

Jakabffy Tamás

Épített örökségünk...

folytatás a 9. oldalról

cementes vakolatot, hogy a templomfal újra szellőzhessen, az egyházközség tagjai pedig újrafestették a padokat.

Szintén a NKÖM támogatásával készült el a kazettás mennyezet védelmét biztosító padolás a padlástérben, valamint az elkorhadt deszkapadló eltávolítása után az új tégla járófelület.

Kolozsvár, Brassai Sámuel síremléke

A Házsongárdi temető „unitárius Pantheonjának" legreprezentatívabb síremléke a Brassai Sámuelé, az „utolsó erdélyi polihisztoré". Az Unitárius Egyház programszerűen fordít figyelmet a síremlékek karbantartására (2004-ben Bölöni Farkas Sándor sírobeliszkje és mellszobra újult meg, lásd *Unitárius Közlöny* 2004/4, 6–7.).

A Brassai-síremléket 1910-ben avatták, Pákey Lajos egyik legértékesebb, neoklasszicista oszlopos, mellszobros emlékmű-építménye, amely a temető egy sétány-elágazásában helyezkedik el. A bronzszobrot Veressné Kozma Erzsi mintázta, azonos a Kollégium előcsarnokában levővel. Az impozáns emlékmű timpanonos tetőszerkezete két darab kőből faragott oszlopra és egy hátsó záródfalra van elhelyezve. Sajnos a díszes síremlék kisbácsi puha mészkőből épült, így az idő és a meteorológiai tényezők több mint kilencven év alatt alaposan rajtahagyták nyomukat. Hozzájárult még ehhez az a kultikus ragaszkodás is, amelylyel a magyar tanulóifjúság halottak napján Brassai sírját veszi körül. A sírra helyezett gyertyák korma és viasza szintén nem tett jót a kőanyagnak.

Brassai Sámuel kolozsvári síremlékére a földmozgások, a savas esők, a szakszerűtlen „kozmetikázások" és a Brassai-tisztelők halottaknapi kegyelete egyaránt rányomta bélyegét. A felvételek a restaurálás előtt készültek.

Halottak napján nem csak a „brassaisok" helyeznek virágot és égő gyertyát „az utolsó erdélyi polihisztor" sírjára: Brassai monumentális síremléke az egész erdélyi tanulóifjúság zarándokhelyévé vált.

A NKÖM 2003-ban és 2004-ben támogatta a síremlék restaurálását, amelynek munkálatait a marosvásárhelyi Nagy Benjámin szobrász-restaurátor vezette. Csapata megtisztította a kőanyagot, a rétegesen levált faragványokat tömítette és leszélezte, majd utószilárdította. A plasztikai kiegészítések után a síremlék látványosan megújult.

Hálaadás, hazatérve

„Őszi hálaadáskor pedig köszöntsük így egymást: Hála Istennek, hogy hazajöhettél!" – szállt a meghatódott javaslat és jókívánság az ünneplő közösség felé az ürmösi tempom előtt, a tavaly őszi hálaadási istentisztelet után. Idén, a másodszorra megrendezett falutalálkozó alkalmával sokan megfogadták a tanácsot, és újra hazajöttek, talán még többen is, itthon hálát adni.

Az Olt bal partján, a Feketehegy alatti csendben békén meghúzódó falu, Ürmös, sokáig vitatott terület volt a Székelyföld délnyugati részén pompázó Erdővidék s a Királyföld északkeleti sarkában elterülő Barcaság között. Maga Orbán Balázs is azt kívánta neki nagynevű munkájában, vajha elfoglalná méltó helyét a Székelyföld települései között. A község azonban úgy élte meg évszázadokon át a maga életét, ahogy a határvidéken levők szoktak élni: errefelé is figyelve, arrafelé is nyitva maradva. Volt hát része Háromszéknek is, Nagyküküllő vármegyének is, Felsőfehérnek is. Az utolsó megyésítés Brassó megye részeként éppen területén húzta meg a Háromszéktől elválasztó határt, s ez a mozdulat mélyen rányomta bélyegét a falu lelkére a múlt század utolsó évtizedeinek alakulásával.

Azért voltak őszi hálaadás ünnepén sokan a hazatérők, mert a hetvenes, nyolcvanas, sőt még a kilencvenes években is sokan voltak az eltávozók. Fiatalok és középkorúak, földművesek és szakmunkások, tanultak és tanulni vágyók százával követték az erdélyi magyar falu fiának és leányának életútját, „bé, a városba, kenyeret keresni". E város mindenekelőtt a legelérhetőbben fekvő Brassó volt, de sokan mentek a magyarabbul hívó Sepsiszentgyörgyre vagy a szomszédos Barótra is. A maradók egy része beállt a kollektívbe, mások meg a vasútállomáson naponta meg-megálló munkásjárat ablakából nézték a felkelő napot, s hazafelé, a csillagokat is.

A közösség ébredésének, megmaradt tálentumai számbavételének, a jelenben való jobb eligazodásának jeleként értékelendő az igény, hogy – több más településhez hasonlóan – Ürmös is hazahívta gyermekeit, testvéri találkozásra. A falunapok fő szervezője már tavaly a tulipán jele alatt megújult helyi önkormányzat volt, de részt vállaltak az előkészítésből az érdekszervezet, az egyházak és az iskola is. Csattogott az ácsbárd a faragott falutábla felállításánál, sült a kemencében a házikenyér s a tefeles lepény, tisztultak a sáncok, s mint az ünnepre készülődő lelken, kisimultak a falu arcán a ráncok.

A tavalyihoz képest idén az időkeret kétnaposra bővült, több időt adván egyegy programrész kibontakozásának. Ezen utóbbiak az erdélyi falvak körében oly népszerű módon kívánták lekötni a hazatérők érdeklődését. Volt megnyitó ünnepély polgármesteri és lelkészi felszólalással, fellépett a néptánccsoport és a moderntánc-csoport is, vonultak a mazsorettek és a sportolók, puffogott a tüzi-

játék, szólt a szabadtéri buli zenéje s a meghívott együttes koncert-dala.

Volt azonban sajátos fejezete is az ünneplésnek. Ilyenként értékelhető a település és az unitárius egyházközség múltját tudományos jelleggel felvezető előadóest, hozzáértő előadók, Kovács Sándor kolozsvári egyháztörténész és Kónya Ádám sepsiszentgyörgyi művelődés- és helytörténész révén. Ennek keretében lépett fel az Urák János énekvezér irányítása alatt sokadjára megújult unitárius vegyes dalárda is, amely ez alkalommal első ízben lengethette meg a Gergely János és családja által adományozott ízléses kivitelezésű zászlóját. Az esemény gazdagításához a meghívott nagyajtai Gazdag Miklós Polgári Daloskör is hozzájárult, az új dalárda-zászlóra ők tűzték elsőnek rá szalagjukat.

A falunapok másik egyedi mozzanataként értékelhető a többségi unitárius felekezet ünnepe, az őszi hálaadási istentisztelet. Idén a szószéki szolgálatot dr. Szabó Árpád unitárius püspök végezte, az úrvacsorára Adorjáni Levente helyi lelkész készített elő. Az úrvacsoraosztás után kapott helyet a zászlóavatási mozzanat is, a lobogót az egyházfő áldotta meg. A templom előtti téren a jézusi asztalközösségből erőt, megújulást nyert közösség meghatottan hallgatta Bódi György gondnok köszöntő szavait, valamint Balázs András elszármazott atyafi szavalatát. A Budapesten élő Brok Vilmos az anyaországba távozott ürmösiek köszöntését hozta, az énekkarnak pedig tetemes ajándékot adott át a közös éneklés örömétől fellelkesülten. „Bár nem innen származom, mégis úgy érzem, én is hazatértem!" – vallotta megindultan a gesztenyefák alatt egymást körbefogó gyülekezetnek Szabó Árpád püspök. A reá s egymásra tisztán rávillanó sok ürmösi tekintet helyeslőleg vallott: „Jól tette, jól tettük; s valóban, hála Istennek, hogy hazajöhettünk."

Gyerő Dávid

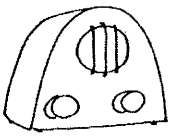

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Agnus Rádió, kéthetente, csütörtökön 7.30-kor.
október 20., november 3., 17.

Meditáció – az elmélkedés műsora.
Szerkeszti: Solymosi Zsolt
Kolozsvári Rádió, 909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövidhullámon, szerdai napokon, 9.00-kor.
október 26.

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, vasárnapokon.
november 13.

Tavaszi virágcsokor
unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert, Koncz László.
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
október 15., november 5., 12., 26.

Unitárius félóra
a székelyudvarhelyi *Prima Rádió*ban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a *www.prima-radio.ro* címen.
Szerkesztik: Újvárosi Katalin és Demeter Sándor Lóránd,
minden vasárnap reggel 8.30-kor.

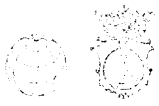

Elkészült a kolozsvári Unitárius Diákotthon utolsó része is: az egyetemi hallgató fiúknak otthont adó szárny egyházi átvételére szeptember 15-én került sor. Az új tanévben huszonegynéhány, Kolozsvár felsőoktatási intézményeiben tanuló unitárius fiatal költözhet be az újonnan kialakított helyiségekbe.

A Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Kara szeptember 26-án nyitotta meg kapuit az új tanévre érkezők előtt. A 2005–2006-os tanévben a karnak az öt évfolyamon összesen huszonnégy hallgatója van, tizennégy fiú és tíz leány. Az I. évfolyamra a szeptember elején tartott felvételi vizsga eredményeként az alábbi öt hallgató iratkozhatott be: Fülöp Júlia (Alsófelsőszentmihály), Bodor Emese (Kolozsvár), Csécs Márton (Szabéd), Tövisi Tamás (Szováta) és Márkos Hunor (Küküllődombó).

Szeptember 30-án volt az Egyházi Képviselő Tanács III. negyedévi rendes ülése Kolozsváron. Egyházunk legfőbb végrehajtó testülete többek között tájékoztatót hallgatott meg a Székelyföldet sújtó árvíz áldozatainak megsegítésére szervezett segélymunkálatról, képet kapott a kolozsvári Unitárius Óvoda fejlesztéséről, és számba vette a gazdasági tevékenységben megmutatkozó sürgős tennivalókat.

A homoródszentmártoni egyházközség október 2-án tartotta ifjú lelkésze, ifj. Szombatfalvi József beiktató ünnepélyét. A beiktató beszédet dr. Szabó Árpád püspök mondta, a beiktatást Kedei Mózes esperes végezte el.

A III. évnegyedi lelkészi értekezleteket október elején szervezték meg egyházköreinkben, az alábbiak szerint: 3-án Torockón a kolozs-tordai egyházkör, 4-én Siménfalván a székelykeresztúri egyházkör, 5-én Bölönben a háromszék-felsőfehéri egyházkör, 6-án Homoródszentmártonban a székelyudvarhelyi egyházkör, 11-én Szabédon a marosi egyházkör és 12-én Ádámoson a küküllői egyházkör lelkészei számára. Az értekezletek előadását Kecskés Csaba marosvásárhelyi lelkész tartotta *Unitárius belmisszió fokozása a családlátogatás által, különös tekintettel a vegyes házasságokra* címmel.

Az olthévízi egyházközség új harangjának felszentelési ünnepélyére október 9-én került sor. Az ünnepélyen a szószéki szolgálatot dr. Szabó Árpád végezte.

Dr. Donald Szánthó Harrington észak-amerikai unitárius univerzalista lelkész f. év szeptember 16-án 91 éves korában Sepsiszentgyörgyön elhunyt. Lelkészi szolgálata 65 évi munkára tekint vissza, ennek nagy részét a New York-i Community Church lelkészeként töltötte. Élete utolsó évtizedét Erdélyben élte meg, ahol tevékenyen részt vállalt az erdélyi falu átmeneti időszakának tehermentesítésében. Temetése a sepsiszentgyörgyi református temetőben volt szeptember 18-án, a szertartást Szász Ferenc brassói lelkész végezte, a sírnál Bencző Dénes ny. lelkész szolgált. Egyházunk nevében dr. Szabó Árpád püspök búcsúzott tőle, a sepsiszentgyörgyi egyházközség részéről Kató Sámuel gondnok, a lelkészkollegák nevében Fekete Levente nagyajtai lelkész mondott búcsúbeszédet.

Ünnepi harangszó

„Igen, valahogy úgy van: otthon az, ahova hazatérsz. Ahol otthon vagy, az az otthon." – Ezzel a Wass Alberttől merített „mottóval" szervezték meg Ürmösön az ötvenévesek a korosztályi találkozót. Fontosnak találták, hogy újra együtt lehessenek, együtt mesélhessenek az élet nehéz útjáról és a szép virágos mezőkről, amelyeket bejártak.

„Gyermekkori ösvények kavicsa csikordul emlékezéseid léptei alatt. Hegyek és völgyek, erdők és mezők támadnak életre benned." Az első lépések ez alkalommal az iskola padjaiba vezettek, ahol a padtársak örömmel leltek egymásra. Mások szomorúan vették tudomásul társaik hiányát. Padjukon fekete szalag: „Eltávozott örökre". Huszonnégy „ifjú" bánatosan, koszorúval kezében indult a temetőbe, hogy megemlékezzen elhunyt kortársairól. Fájó szívvel gondoltak osztálytársaikra, iskolatársakra, akik már nem érték meg az ötvenévesek találkozóját.

Közben a templom harangjai – ortodox, katolikus, unitárius – csodálatosan szólaltak meg, és hívták a hívek seregét hajlékukba. „Múltra nézni csak így érdemes, / mert a jelen bárhogy alakul, / emlékezésnek annyi elég, hogy / megsegített mindeddig az Úr!"

Az ünnepi istentiszteletre az unitárius templomban került sor. Itt az ünnepeltek újra felelevenítették emlékeiket: konfirmálásuk, esküvőjük képei peregtek le rövid idő alatt, azután a gyerekek keresztelése – vagy volt, aki unokái keresztelésén is részt vett már. Bent a templomban meghatódva köszöntötték az 51. év érkezését. Ezen a szombaton talán mindenkinek volt ünnepeltje: szülők, ismerősök, barátok. A virágcsokrok sokasága arról árulkodott, hogy ezen a szombaton a harangszó is szebben, ünnepélyesebben szól. Isten adjon erőt, egészséget a következő nemzedéknek, hogy ők is megrendezzék a maguk szép „ötvenesét".

Adorjáni Gyöngyvér

nők világa

Megszületett a Szimbólum

Régi álma vált valóra az UNOSZ-nak: megszületett saját „jelvénye", a *logo*, ami csak a miénk. Ismerjük magunkat, szavakkal is ki tudjuk fejezni, mi az, amit fontosnak tartunk tudatni magunkról, milyen szellemiséget vallunk magunkénak, de mindezt tömören, jelképesen vizuális formában megjeleníteni – rá kellett jönnünk – nem könnyű. Ezért úgy döntöttünk, hogy szakemberek segítségét kérjük, és pályázatot hirdettünk az UNOSZ logójának megtervezésére. A beérkezett nyolc pályamunkát szeptember 3-án Küküllődombón, évi közgyűlésünkön állítottuk ki, és a képviselők szavazatai alapján választottunk. Az itt látható pályamunka nyerte el a legtöbb szavazatot: 240 érvényes szavazatból 81-et, Metz Judit kolozsvári képzőművész három terve közül az egyik. Megkérdeztük a művésznőt, hogyan jutott el ehhez az ábrázolási módhoz, mit akart kifejezni az egyes elemekkel. Így vall a kompozíció létrejöttéről: „Egy logo tervezésénél azt kell figyelembe venni, hogy kinek készül, az illető szervezet vagy intézmény mivel foglalkozik. Olyan rajz, jelkép vagy jel kell hogy legyen, amely egyformán megállja a helyét fekete-fehérben is, kicsinyítve is, fejléces papíron, borítékon, névjegykártyán stb. Jól látható, felismerhető jelnek kell lennie. Mivel nőszövetségről van szó, a jelnek is ezt kell tükröznie: nőiesség, finomság, kecsesség, amiből kiindulva mindhárom jelképet, logót megterveztem. Ahol nem jelenik meg a nő alakja, hogy ezt nyíltan kifejezze, ott csak nőies formákkal, vonalvezetéssel dolgoztam.

Mindhárom tervemben fontos szerepet kap a láng, az örökmécses, ki nem alvó hitünk lángja, mindig a kompozíció felső felében, legfontosabb elemként jelenik meg.

Fontos szerepet kap a tulipán is, az erdélyi magyar népművészet egyik legjellegzetesebb, legnőiesebb formája. A tervek színvilága szintén a népművészet színeit tükrözi, kiemelve hogy egy területről, azonos régióról van szó.

Mindezzel az UNOSZ munkáját szeretném hangsúlyozni, aminek akár a jelszava is lehetne a »hinni és tenni« (Zsakó Erzsébet nőszövetségi múltunkról szóló könyvének címe), és hangsúlyozni szeretném az unitárius szellemiséget, nyitottságot, mert nemcsak egy nőmozgalomról van szó, hanem *az UNOSZ-ról*, azaz erdélyi magyar unitárius nők szövetségéről, amelynek tevékenységét alakulása óta meghatározza *a hit, a remény és a szeretet*".

A jelképeknek mondanivalójuk van, megragadnak, felhívják a figyelmünket, csak mélyen beléjük kell látni és olvasni a formákból, a vonalvezetésből, a kontrasztokból, az összhangból. Fedezzük fel benne önmagunkat és ideáljainkat: a törékeny női alakot, az ég felé kitárt karokban unitárius szellemiségünk nyitottságát, a befogadókészséget, a harangban a templomhoz, az Egyházhoz való tartozásunkat. A kompozíció egyetlen képzeletbeli függőleges tengelye mentén a magasba emelt karok, a láng az ég felé vezetik a tekintetet, az egy-istenhitet sugallva. Ismerjük fel a Biblia üzeneteit: a ki nem alvó lángban hitünk erejét, amely összeköti a földieket az égiekkel, világosságot visz a sötétségbe, („Ti vagytok a világ világossága"), a gömbalakban és a szimmetriában a tökéletességre törekvést („Legyetek azért ti tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes"), a (föld)gömböt tartó karokban a terhek, a szolgálat, a küldetés vállalását („Egymás terhét hordozzátok...", „Szólj Uram, mert hallja a te szolgád"), a hosszú ruhában a hagyományokhoz való ragaszkodást, az ősi anyaszerep vállalását, az egyszerű, világos vonalvezetésben, az egyenes tartásban az öntudatot, határozottságot, elszántságot, a tulipánban magyar népi hagyományainkat, a kompozíció összhangjában a lelki egyensúlyt.

Megannyi jelképes elem, amely rólunk és nekünk szól! Tanulmányozzuk, ismerkedjünk, barátkozzunk meg vele, szeressük meg, érezzük magunkénak. Ezentúl ez *a mi* szimbólumunk!

Asztalos Klára

Nyíló rózsa az iszapban

Négy nappal a Nyikómenti borzalom után meglepő látvány lehetett az az egy szál nyíló piros rózsa a letarolt, leiszapolt kertben. Szimbólum? Igen. Az újrakezdés reménye, lehetősége. Mások szeretete, együttérzése. Biztatás.

Ma már tudjuk, a döbbenet nem bénította meg sem az árvíz elszenvedőit, sem azokat, akik akartak és tudtak segíteni munkájukkal, pénzzel, a legszükségesebb dolgok adományozásával.

És érkeztek a „piros rózsaszálak", hatalmas csokrot lehet ma már kötni belőlük: sátrak, ivóvíz, élelem, háztartási felszerelések...

A kolozsvári unitárius nőszövetség az elpusztult háztartások felszerelésére gondolt rögtön az árvíz után. De a kobátfalvi óvodások helyzete is foglalkoztatott mindannyiunkat. Így történt, hogy rövid idő alatt legalább 50 asszonytársunk adományaiból két mikrobusznyi ágynemű, asztalnemű, edények, takarók, párnák, függönyök és készpénz gyűlt össze. A nőszövetség szövőműhelyében készült rongyszőnyegekből is (városról falura!?) 30 darabot ajándékoztunk, de volt, aki mosógépet, centrifugát is adományozott.

Az óvodásokra és kisiskolásokra gondolva a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium négy elemi osztálya gyermekholmikat, meséskönyveket, rengeteg játékot és pénzt küldött. Meghatódott gyermekkezek válogatták a kedvenc játékok közül a legszebbeket, hogy a kobátfalvi és siménfalvi gyerekek arcára minél hamarabb mosoly derüljön. Megtanulták, milyen jó adni másoknak, átnyújtani a remény és szeretet nyíló rózsáját az ottani gyerekeknek!

Ezalatt szorgos asszonykezek szabták, varrták az óvodásoknak a személyes holmik tárolására alkalmas zacskókat és a váltócipőt helyettesítő puha, meleg kis papucsokat.

A kolozsvári Unitárius Óvoda egyik nagy játszószőnyegéről mondott le, és az óvodai munkát megkönnyítő segédanyagokat adományozott.

A szállítást ifj. Szabó Árpád és Fodor János vállalta magára. Köszönet érte! De adja Isten, hogy ne csak az ehhez hasonló események nyissanak rózsát a lelkünkben!

Péterffy Enikő

Időseknél jártunk

Az első „emberes" hónap közeledtével gondolatban már készültünk Lókodba.

A sepsiszentgyörgyi nőszövetségi Konferencián ígértük, hogy a marosszentgyörgyi, iklandi és nagyernyei egyházközségek karöltve 2005. szeptemberében meglátogatjuk és adományainkkal hozzájárulunk a lókodi öregek élelmezéséhez. Az őszi hálaadás előttre terveztük az összegyűlt adományok szállítását, hogy adományainkkal hozzájáruljunk az ünnep szépségének gazdagabbá tételéhez.

A marosszentgyörgyi és nagyernyei egyházközségek nem egyszer látogattak el Lókodba, az öregotthonba, az iklandi egyházközség az idén tette ezt meg első alkalommal. Utaztatásunkat György László marosszentgyörgyi gondnok vállalta fel, saját költségén. A marosszentgyörgyi egyházközség részéről Pálffy Tamás Szabolcs lelkész, György László gondnok, György Delinke és György Anetta, az iklandi anyaegyházközség és annak leányegyházközsége, Nagyernye részéről: Pálffy Anna-Mária lelkésznő és Átyin Sándor iklandi gondnok továbbítottuk szeptember 22-én az egyházközségekben összegyűlt élelmiszer-adományokat.

Voltak köztünk, akik már jártak a Lókodi Öregotthonban, de voltunk olyanok is, akik most néztük meg először. Az otthonban, ahol jelenleg 21-en élnek, családias légkör fogadott. A barátságos és szolgálatkész személyzeti tagok végigvezettek minket szinte szobáról szobára, hogy megismertessenek az otthonnal és lakóival, akik gyermekként örültek látogatásunknak és adományainknak.

Ezután Homoródszentpálra mentünk, ahol meglátogattuk az egyházi zene terén jól ismert, 1963-ban elhunyt Pálffy Ákos unitárius kántortanító 90 esztendős özvegyét, Pálffy Ákosné Soós Dimény Vilmát.

Pálffy Anna-Mária

ifjúsági oldal

Őszi program-áradat

Az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet berkeiben is beköszöntött a klasszikus ősz. Nem újdonság, hiszen az egyletes fiatalok a nyári nagy rendezvények után mára már visszakerültek az iskolapadokba, néhányan pedig most ismerkednek az egyetemista lét csínja-bínjaival. A kolozsvári irodát is egyre sűrűbben látogatják, és zajlik a tervezgetés az év hátralevő rendezvényeire. Alább rövid ismertetőt adunk arról, milyen programokra kerül sor az elkövetkező időszakban.

Október minden hétvégéjén történik valahol valami, ami természetesen egyleti esemény. Mindjárt az első hétvégén, október 7-e és 9-e között három rendezvényre kerül sor: a székelyudvarhelyi egyházkörben köri találkozót szerveznek, emellett két másik egyházkörben (Székelykeresztúr, Háromszék) a szokásos egyleti körút zajlik. A körutasok idén egy hónap alatt látogatják meg a helyi egyleteket, hogy felmérjék azok működését, helyzetét. Október 14-e és 16-a között a marosi és küküllői egyházköröket járják végig, egy hét múlva, október 21–23-án a székelyudvarhelyi egyházkör, majd 28–30-án a kolozs-tordai egyházkör kerül sorra.

Október 15–16-án a háromszéki egyházkörben vezetőképző lesz a köri képviselők, a helyi egyletek kezdeményezésére.

Az unitárius egyetemisták és főiskolások negyedik alkalommal egybehívott találkozójára október 21-e és 23-a között kerül sor Marosvásárhelyen. A programban előadások, vetélkedők, áhítat, esti beszélgetések szerepelnek. A hétvége kiemelt témája a létértelmezés, az istenhit.

folytatás a 14. oldalon

S. K.

Őszi program-áradat

folytatás a 13. oldalról

Közeledik a VIII. ODFIE Egyház- és Nemzettörténelmi Vetélkedő is, amelyet november 4-én Kolozsváron szervezünk. A verseny részletes tudnivalóiról körlevélben értesítünk. November 5-én a Dávid Ferenc emlékzarándoklatnak Déva az úti célja, hogy Dávid Ferenc síremléke előtt szabadtéri istentisztelettel, virágok és gyertyák elhelyezésével emlékezünk egyházalapítónkra.

November 18-a és 20-a között hitértelmező hétvégére kerül sor. A tavalyi ifjúsági konferencia témájának további feltárásának, értelmezésének igénye hívta életre ezt a programot. A résztvevők lelki-szellemi szükségletei alapján ezt a hitértelmezésre szánt hétvégét a továbbiakban is megtartjuk. A részletekről ugyancsak az őszi körlevélben tájékoztatunk.

Az egyetemi tanév kezdete maga után vonja az unitárius egyetemista körök újbóli életre keltését is. Kolozsváron október 13-án indul a Kolozsvári Unitárius Egyetemista Kör tevékenysége. Bárki bekapcsolódhat, az összejövetelek minden csütörtökön 20 órától kezdődnek. Az egyes találkozások programjáról a helyszínen, illetve időnként plakátokon, elektronikus levelezőlistán tájékoztatunk. Hasonlóképpen Marosvásárhelyen is elindul az egyetemista kör, és további kísérletek történnek a beindításra Brassóban, Csíkszeredában és Nagyváradon.

A fentiek azt jelzik, hogy immár nem csupán a nyár hordozza a rendezvények hosszú sorát, hanem az ősz is meglehetősen gazdag programot ajánl minden egyletesnek. Ki-ki válogasson igénye, kedve és illeszkedése szerint!

Világlátni!

Beszámoló az Amerikai Egyesült Államokban töltött nyárról

Amikor idén februárban először említették nekünk annak a lehetőségét, hogy a nyarunkat az Amerikai Egyesült Államokban töltsük, bizony Kisgyörgy Tamás barátommal egy kicsit hitetlenkedve elmosolyodtunk. Ilyen szerencsénk nekünk nem lehet, bizonyára nem valósul meg ez a program. Álmodni róla szép, de azt hinni, hogy ebből lesz is valami – bizony naiv ábrándnak tűnt. Mert ki ne szeretne, főleg a velünk egyidősök közül, két és fél hónapra kimenni az Államokba, s ott olyasmivel foglalkozni, amihez nemcsak ért egy keveset, de jószívvel, boldogan teszi is! De csak nagyon kevésnek adatik meg, hogy ezt az álmát valóra váltsa. Így mi sem akartunk hinni a felajánlásnak, talán azért sem, mert utólag nem akartunk nagyot csalódni. Ám ahogy teltek a napok, hetek, s a nagy terv kezdett alakot ölteni, amint kezdtük beszerezni az ilyen-olyan engedélyeket, vízumot meg miegymást, az álom kezdett egyre kézzelfoghatóbbá válni. Az idő gyors múlása közepette, az események sebes váltakozásában néha egyszerű nézőnek éreztem magam, tárgynak, *akiről* beszélnek, *amit* mozgatnak, de aki önnön belátásából képtelen a cselekvésre. Ez az érzés talán a még mindig elég erősen élő hitetlenségemből fakadt, mert bár már a csomagom is készen állt, még mindig nem hittem, s valami kellemetlen bonyodalomra számítottam, amely végérvényesen lefejezi az álmot.

De semmi ilyesmi nem történt. Június 12-én, Kolozsvár főterén kisbuszba ültünk, s integetések, búcsúcsókok közepette elindultunk egy olyan cél felé, amelynek volt egy neve: „Amerika", de amely mindkettőnkben csak egy távoli ködös gondolat formájában élt. Nem tudtuk, mi vár ránk, milyen gondokkal fogunk küszködni, vagy kibírjuk-e egyáltalán ezt a nagyon hosszú távollétet, amely nemcsak a szűkebb értelemben vett otthonunktól, hanem kultúránktól, kontinensünktől is olyan messze van.

Az odautazás szinte eseménytelen volt – vagy talán helyesebben: annyira új volt, hogy minden megálló, az emberek, a tájak mind-mind élményt jelentettek. Talán a legmeglepőbb az volt, hogy bár szinte három napot utaztunk, még mindig nappal, „indulásunk napján" érkeztünk meg Atlantába. Itt várt már egy nagyon kedves házaspár, akik az éjszakai szállásunkat biztosították. Mi tagadás, jól esett a jó, kiadós alvás, amely egy kicsit visszahozott Erdélybe.

Aztán másnap már jött is utánunk egy autó, amely a The Mountain Retreat and Learning Center nevezetű tábor- és konferenciaközpontba – utazásunk tulajdonképpeni céljához – vitt el minket. Az elkövetkező hat hetünket ezen a helyen – a mi megnevezésünk szerint „a Hegyen" – töltöttük. Itt az említett időszakban gyerektáborok zajlottak, s ezeknek a kivitelezésébe kapcsolódtunk be mi is, fölhasználva mindazt, amit az itthoni táborokból tanultunk. Ez a központ lényegében egy hegycsúcson kiépített táborhely. Van itt húsz, egyenként tízszemélyes faházikó, mindegyik fel van szerelve zuhanyozóval és illemhellyel, van itt egy hatalmas étkezde, több konferenciaterem, egy szabadidő-központ, rengeteg kirándulási lehetőség, olyan kilátás, amely „megfizethetetlen", egy mesterséges tó, amelyben úszni és vízisportolni lehet, meg egy rét, amely alkalmat ad a kinti játékokra, s ugyanakkor kielégíti a kézműves tevékenységekre vágyó ifjak minden kívánságát.

Az első tábor kezdetével kapcsolatban „férfiasan" bevallom, hogy bizony nem voltam valami magabiztos. Nem tudtam, hogyan teremtek majd kapcsolatot olyan gyerekekkel, akik nemcsak, hogy

nem beszélik az anyanyelvemet, hanem más zenét hallgatnak, mások a beszélgetési témáik, egyszóval: egy más kultúrában gyökereznek. De aztán izgalmam, félelmem elszállt – annak is köszönhetően, hogy ottani kollégáink és a gyerekek is nagyon nyíltan, barátságosan viszonyultak hozzánk. Így rövid időn belül már egészen otthonosan mozogtunk a Hegyen. Közben mi is megpróbáltunk valami ízelítőt adni abból, hogyan is zajlanak itthon táboraink, s különféle, Erdélyről szóló műhelymunkát s kézműves tevékenységet vezettünk (például megtanítottuk őket nemezelni).

A három, egyenként kéthetes tábor viszonylag hamar eltelt, de az utolsó hét már egy kicsit lassan haladt előre, mert égett a talpunk, hogy valamit lássunk is az Amerikai Egyesült Államokból, hiszen ezt az élményt nem szabad kihagyni. Augusztusban útnak is indultunk. Legelőször az Iowa államban fekvő Des Moines város melletti táborozó központba mentünk, ahol az unitárius-univerzalista fiatal felnőtt szervezet éppen évi kontinentális méretű konferenciáját szervezte. Hál'Istennek meghívtak minket ide, így velünk egykorú fiatalokkal is találkozhattunk, s velük különféle kapcsolattartási lehetőségekről tárgyaltunk. Innen Floridába mentünk, két újdonsült barátunkhoz, akik elvállalták, hogy gépkocsijukkal fölvisznek New Yorkba és Bostonba.

E nagy út végeztével visszamentünk a Hegyre, de már csak csomagolásra jutott időnk, hiszen szeptember második hívogatott vissza Erdélybe. Az eltávozás keserédes volt. Egyrészt örvendtünk, hogy hazajövünk, de azért Amerikában is megszoktuk – s nehéz volt elválni az új barátoktól.

Visszatekintve az elmúlt nyárra elmondhatom, hogy csodálatos tanulási élmény volt számomra. Rengeteg mindent megtapasztalhattam, ami – reményeim szerint – segít majd abban, hogy az itthoni táboros élet megújításában aktív szerepet vállaljunk. E programot mindenképp folytatni kell, meg kell adni másoknak is azt a lehetőséget, hogy tanuljanak és tapasztaljanak, mert az élmény és a tudás kifejezhetetlen.

Rácz Norbert

Kedves Felfedezők, kedves Barátaink!

„Itt van az ősz, itt van újra", és mi is itt vagyunk a *Felfedezők* feladatlapos vetélkedőjének új kérdéseivel. Szeretettel köszöntünk a nyári vakáció után, az új tanévben. Reméljük, hogy a szünidő érdekes, izgalmas és tanulságos volt. Üdvözöljük régi barátainkat és várjuk az új „versenytársakat", hogy együtt, közösen kutakodjunk, és találjunk is!

Amennyiben a játékszabályokat elfelejtettétek volna: a válaszok a kezetekben levő *Unitárius Közlöny*ben vannak elrejtve. A kérdésekre levélben kell válaszolnotok az alul megadott címre a kivágott és olvashatóan kitöltött szelvényen, illetve külön papíron a *Tükör* rovat feladatára – mindezt egyetlen borítékben. A válaszok beküldésének határidejét minden alkalommal közöljük.

Amint tudjátok, ajándékpontot kap az a versenyző, aki új „versenytársakat" szervez be. Fontos az ajándékpont-szerzéshez: a frissen beszervezett játékosnak legalább három fordulóban játszania kell, és természetesen fel kell tüntetnie az őt játékba bevonó társának a nevét. A játék komolyságára való tekintettel már most figyelmeztetünk: aki a kérdésektől eltérő tárgyú, komolytalan válaszokat ad, automatikusan kiesik a játékból.

Meglepetés! A soron következő fordulókhoz a *Tükör* részére javasoljatok kreativitást fejlesztő feladatot. A sikeresebbekből válogatunk és feltüntetjük a feladatgazda nevét is.

Sok sikert, izgatottan várjuk válaszaitokat.

A válaszok beküldései határideje: **december 1-je**.
Küldeményeteket az alábbi címre várjuk:
Fekete Levente
527005 Aita Mare Str. Főút 349.
Jud. Covasna

II/1. forduló

Tükör

Írj vallásos gyermekverset *őszi hálaadás* témára.

Forgószél

1. Ki volt, milyen vallású, és mikor halt meg *A fából faragott királyfi* című balett szerzője? **10 pont**

.....

.....

2. Kik és mikor írták az unitáriusok „Nagy Könyvét"? **10 pont**

.....

.....

3. Ki volt az „utolsó erdélyi polihisztor" és hol van a síremléke? **10 pont**

.....

.....

Lapszámunk szerzői: **Adorjáni Gyöngyvér** ny. postatisztviselő, tiszteletes asszony (Ürmös), **Fekete Levente** lelkész (Nagyajta), **Kolumbán Gábor** egyetemi tanár, főgondnok, (Székelyudvarhely), **Lőrinczi Lajos** lelkész (Csehétfalva), **Szabó László** lelkész, EUE-közügyigazgató, ODFIE-elnök (Kolozsvár), **Pálffy Anna-Mária** lelkész (Ikland-Nagyernye), **Péterffy Enikő** matematikatanár, a Kolozsvári Unitárius Nőszövetség elnöke, **Rácz Norbert** teológus-hallgató (Kolozsvár).

Műtőben

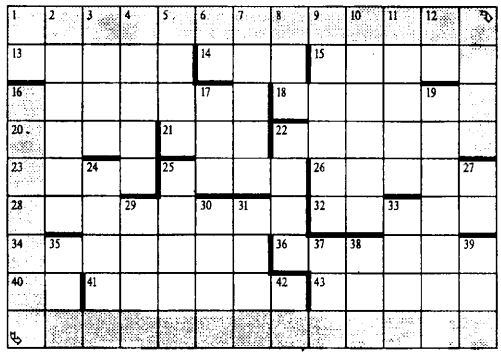

Az orvos megkérdezi műtét után az éppen magához térő pácienst:

– Nos, János bácsi, hogy érezte magát az altatáskor?

– Jaj, doktor úr, az éppen olyan volt, mintha egy bunkóval fejbevágtak volna, utána pedig már nem emlékszem semmire...

– ... – feleli rá az orvos. *(A poént lásd a rejtvényben.)*

Vízszintes: **1. A poén első része.** 13. Becézett József. 14. Tollforgató. 15. Felettébb. 16. Régies gyógymódot használ. 18. Nagyon nagy, argóban. 20. Régi hangszer. 21. Országos Rendező Iroda, röviden. 22. Lendületes. 23. Régi súlyegység. 25. Csillag, angolul. 26. Ősi akkád eposz. 28. Fülgyógyászat. 32. Orosz író, Az orr és A revizor szerzője. 34. Az első űrhajós volt. 36. ... Tikaram, angol énekesnő. 40. Nagylak része! 41. Szervál. 43. Férfinév.

Függőleges: 1. Használatlan. 2. ... apó, Balzac regény. 3. Belga folyó. 4. Hivatalos irat átvételét rögzíti. 5. Tejipari melléktermék. 6. Hat, római számmal. 7. Féktelen mulatság. 8. Gyulladás. 9. Arab népcsoport. 10. Viccelődő. 11. Magyar település, itt volt a híres Kner nyomda. 12. Nyak közepe! **16. A poén második része.** 17. Bajt csinál. 19. Egyhangú. 22. Okmány. 24. Biztat. 25. Katonai alkalmasságot megállapít. 27. Alumínium vegyjele. 29. Orosz személyautó. 30. Az alapegység milliárdszorosát jelentő szócska. 31. Menekül. 33. Kecske kicsinye. 35. Női hangnem. 37. Alma - ..., kazah főváros. 38. Angol tagadás. 39. Angyalrang. 42. A múlt idő jele.

Stílusosan

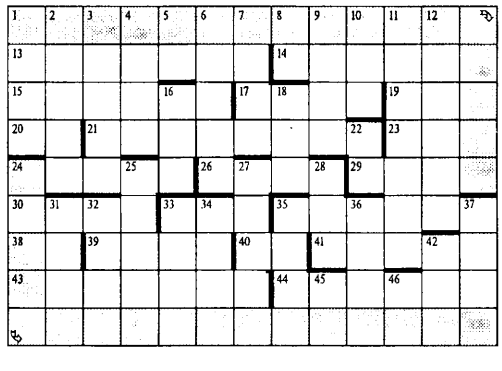

A főpincér a műtőasztalon fekszik, nagy fájdalmai vannak. Körülötte sürgölődik a személyzet, de nem kezdődik az operáció. A főpincér megszólít egy, a terembe benéző orvost:

– Segítsen rajtam már doktor Úr, kezdje el a műtétet, rögtön meghalok!

– Sajnálom,...! *(A folytatást lásd a rejtvényben.)*

Vízszintes: **1. A poén első része.** 13. Megrészegítő. 14. Magyar zeneszerző (Pál.). 15. Afrikai állam. 17. Fiú társa. 19. Lapos edény. 20. Ellenben. 21. Erről a gépről dobták le az amerikaiak az első atombombát. 23. Hordó mérték. 24. Növény része. 26. Hallgat, mint ... (szólás). 29. Állat fekhelye. 30. Tamási Áron hőse. 33. Nagy hőemelkedés. 35. Szerencsét hozó tárgy. 38. Rag, a -re párja. 39. Kőzetfajta. 40. Ugyanott, röviden. 41. Belgrádi udvarház. 43. Prémium, díj. 44. Nagyon jó, argóban.

Függőleges: 1. Áruba bocsát. 2. Muzsikával kapcsolatos. 3. Afrikai folyó. 4. Angliai diákváros. 5. E napon. 6. Ritka női név. 7. Francia naturalista író volt. 8. Dísz. 9. Zola szőke hősnője. 10. Érmindszent nagy költője. 11. Íztelen a leves. 12. Nehéz fizikai munkát végez. 16. Csüng. 18. Becézett Ágnes. 22. A nyak közepe! **24. A poén befejező része.** 25. Állomány. 27. Japán birkózás. 28. Tesz. 31. Frank ..., az *Óz, a nagy varázsló* szerzője. 32. Napszak. 33. Kevert szín. 34. Sánc. 35. Helmut ..., német kancellár volt a közelmúltban. 36. Szeszesital-féleség. 37. Amely személyt. 42. Lenti helyre. 45. Rangjelző. 46. Fa része.

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **december 5-e**. Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe. A nyertes nevét decemberi lapszámunkban közöljük.

Augusztusi rejtvényeink megfejtése: *Közmondások*: Sűrű csóknak baj a vége. Egy katona nem sereg. *Családi ebéd*: Na végre, egy kis harmónia!

Könyvjutalmat nyert **Bartha Sándor** dicsőszentmártoni olvasónk. Gratulálunk!

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos
felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.
Kéziratokat nem őrzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

A lapszám megjelenését
a Communitas Alapítvány
támogatta.

Unitárius Közlöny

Kolozsvár, 1888–1948/1990. 15. (75.) évf.
11. szám. 2005 november
Ára: 0,70 lej, előfizetőknek: 0,50 lej

Cella és bódé

A Dávid Ferenc-emlékhely újabb viszontagságai

A késő őszi napsütésben Erdély különböző tájairól autóbuszok tartottak Déva vára felé. Vajon milyen kép fogad? – töprenghettek, akik először jöttek el az emlékzarándoklatra.

Dávid Ferenc egyházalapító püspökünk halálának helyszíne unitárius zarándokhellyé vált az elmúlt években. A várban levő emlékcella igencsak viszontagságos körülmények között élte át az elmúlt évtizedeket. A cella ajtaját többször felfeszítették, a lakatot levágták, a benne elhelyezett márványtáblát összetörték. Az Unitárius Egyház igyekezett mindannyiszor rendbe tenni e fontos és egyedi emlékhelyet.

Az idén megdöbbentő hírek és képek előzték meg a zarándoklatot. Az „általános fejlődés" jegyében tavasszal üzembe helyezték a siklót. Ez természetszerűleg maga után vonta a meredek hegyoldal tetején fekvő dévai vár könnyebb megközelíthetőségét. Déva város önkormányzata a turisták számára szabad prédaként kínálta fel a számunkra romjaiban és elhanyagoltságában is féltett dévai várat. Hallottuk és fényképeken is láttuk, hogy a várfalakon belül italmérésre rendelt fabódét építettek. Régi (?) szekeret is beállítottak a padok mellé, hogy a látvány a tájainkon igencsak elterjedt, neo-sznob igényeknek megfeleljen. S hol volt mindeközben a helyi önkormányzat? Hol voltak a műemlék- és környezetvédők?

S hol volt az Egyház? – kérdezhetjük.

Műemlékeink fokozott óvása gyakran egyéni érdekeltségek áldozata. A fabódé felállítását épp a dévai önkormányzat engedélyezte Dávid Ferenc emlékcellájától csupán néhány méternyire. Az egyházi főhatóság tiltakozó levelet küldött az illetékesekhez – egyelőre eredménytelenül.

Gyalogosan mentünk fel a várhoz. A hegy tetején, a várfalakon kívül kétnyelvű (román és angol) sárga táblákat helyeztek el, amelyek figyelmeztetik az arra járókat, hogy műemléket látnak, amelyre fokozottan vigyázni kell. A felvonó épülete mellett rövid történeti áttekintőt olvashatunk, amelyből teljességgel hiányoznak a magyar vonatkozású adatok. Továbblépve kellemes csalódás ér: kijavították a várfalakon belülre vezető meredek ösvényt, kövekkel kirakták, megszélesítették, korlátot szereltek mellé.

A várfalakon belül a zarándokok kisebb-nagyobb csoportja előtt feltűnik a bódé. Zárva van ugyan, mert a polgármesteri hivatal a szervezők kérésére a zarándoklat idejére így rendelte el. A várfalakon belüli udvar képe mindenestül megváltozott: a bódé közelében padok, a már említett szekér; a teret újrakövezték.

Dávid Ferenc emlékcellája úgy áll ott, akár a korábbi években. Bár nemegyszer betörték vasrácsajtaját, és meggyalázták az emlékművet, a zarándoklat napjára mindig tisztán, rendbe szedve fogadta a látogatókat. Nemrég a dévai múzeum kertjéből előkerült az Egyház által 1910-ben először elhelyezett márványtábla. Vajon érdemes-e felvinni, és elhelyezni a cellában? Igen, ha biztonságban lenne – válaszolnánk. Ám ez az egyre élénkülő és átgondolatlanul bátorított vár-turizmus miatt ma még igen bizonytalan.

Ki vitatná: egyetlen unitárius zarándokhelyünk megőrzésére ezután még inkább oda kell figyelni! Az emlékhely vigyázása – a műemlékvédők ajánlásaival összhangban – az Egyház és a dévai önkormányzat közös feladata.

Sándor Krisztina

Dávid Ferencre emlékezve

Mindeneknek Atyja, egy, örök, igaz Isten!

Az emlékezés perceiben is az első érzés és gondolat, amely megfogalmazódik bennünk, és ajkunkra kívánkozik, téged keres, Atyánkat, Istenünket.

Téged dicsőítünk és magasztalunk az ünnepnek felemelő és megszentelő pillanataiban is, hiszen te vagy a világ életet adó és éltető lelke. Veled és általad szépülnek meg a gondoktól terhes hétköznapjaink, és általad válnak örömtelivé és erőtadóvá ünnepnapjaink.

Olyan jó tudni, hogy ma is jelen vagy ünneplésünkben a te mindeneket megtisztító és átformáló lelkeddel.

Te vagy a múló időben az Örökkévaló, s mi földi halandók, de halhatatlan lelkű gyermekeid ma is téged keresünk a rohanó és zajló időben, hogy megérezzük a múló időben az örökkévalót és időtlent. Olyan jól esik megállni a rohanó, sietős időben és visszatekinteni a múltba, hogy annak fényénél magunkra találjunk, magunkra leljünk. Sőt ez áldott ünnepi alkalommal nemcsak időszerű, hanem egyenesen szükségszerű megállni és visszatekinteni a múltba, hogy annak értékei által gazdagodjék a mi életünk, és erősödjék, mélyüljön a sokszor külsőségekben kimerült, hagyományőrzés szintjén megrekedt és megcsontosodott, igencsak elsekélyesedett hitéletünk.

Szükségszerű időnként félrelebbenteni a feledés fátylát a múlt egy-egy eseményéről, hogy átjárhassa, átitathassa annak a kornak eszmeisége, vallásos fogékonysága, igazságkereső és megújulási vágya a mi lelkünket is!

Köszönjük, Istenünk, hogy egyházalapító, első püspökünk halálának évfordulójára emlékezhetünk.

Köszönjük, hogy adtad őt nekünk, unitáriusoknak, de nemcsak nekünk, hanem az egész magyarságnak és a világnak. Jóleső érzés tölt el bennünket, ha arra gondolunk, Istenünk, hogy melletted, az egyedüli Isten mellett élete végéig kitartott, és tőled nem tántoríthatta el senki és semmi.

Köszönjük, hogy világosságot gyújtottál elméjében, és felismerhette azt az elhomályosított igazságot, hogy „te vagy egyedül Isten, és rajtad kívül nincsen más". Felismerhette, hogy egy a mi tanító Mesterünk, a názáreti próféta, akinek tanítása „út, igazság és élet", és hogy ő „a világ világossága és az élet sója", amely megízesíti a sokszor megkeseredett és megízetlenedett életünket, és megóvja a romlástól és a pusztulástól.

Köszönjük, hogy egyházalapító püspökünkhöz hűek maradhattunk évszázadokon át, és add, hogy iránta érzett hűségünk és elkötelezettségünk örökre megmaradhasson.

Köszönjük, hogy megőrizted Unitárius Egyházunkat a viszontagságos és megpróbáló, nehéz időben, s nem hagytad elveszni a történelem süllyesztőjében.

Köszönjük, hogy a megpróbáló időkben, amikor kétségek közt gyötrődtünk, és szinte feladtuk a küzdelmet és a reményt, te erős hitű és kitartó elődöket adtál, akik nem „a meghátrálás emberei voltak, hanem a hité s az életé".

Köszönjük, hogy ma is élő és szolgáló erdélyi történelmi egyházként emlegethetnek bennünket a 21. század hajnalán, és nem művelődéstörténeti avagy éppenséggel vallástörténeti kuriózumként!

Sokan fölégetik maguk mögött a múltat, pedig a múlt formált bennünket olyanná, amilyenek a jelenben vagyunk. Bennünket pedig nem akármilyen szellemi és hitbeli erő formált, hanem a máig is ható és élő dávidferenci. A korabeli Európában addig nem ismert vallási türelem, lelkiismereti szabadság és szellemi nyitottság alapjait raktuk le a világnak e „talpalatnyi türelemföldjén", Erdélyben.

„Törpék vagyunk, de óriási eszme vállán állunk! „Egy olyan eszme vállán, amely sokkal előkelőbb és rangosabb helyet biztosít számunkra a vallások világában, mint sokan hinnék és akarnák! Engedjük, hogy ma is ez a szellemi erő és hitbeli fogékonyság ragadjon meg, és röpítsen előre, mint valaha!

folytatás a 4. oldalon

Józsa István Lajos

Gondviselő Istenünk, szerető édes jó Atyánk!

Hálát adunk neked gondviselésedért, hogy a veled való találkozásnak egy újabb alkalmát megérhettük. Ez alkalommal kimondottan az örökéletbe vetett hitünket szeretnénk megerősíteni, amihez kérjük a Te segítségedet, mert bevalljuk: egy kicsit félünk a haláltól. Azonban félelmünk oka nemcsak a Te halál utáni gondviselésedbe vetett hitünk gyengesége, és nemcsak a síron túli élet milyenségéről való általános tudatlanságunk, továbbá a Te igazságosságodban sem kételkedünk, ami függvényében veszed magadhoz lelkünket testünk elhagyása után. Mi elsősorban nem benned kételkedünk, hanem többnyire ezt a földi életünket sajnáljuk, amit már úgy megszoktunk. Ettől az élettől nehéz a búcsú, amelyben emberségünket olyan szépen megélhetnénk, de ellenkezőleg: annyiszor megtagadjuk azt, s vele együtt Téged. Kérünk hát: bocsásd meg nekünk vétkeinket, s tudatosítsd bennünk földi életünk egyedi és megismételhetetlen voltát, továbbá azt, hogy ez az életünk összefügg a másikkal, a halált követő új élettel. A tudatosítás mellé adj erős hitet olyan életvitelt folytatnunk, hogy megtorpanásokkal és visszaesésekkel bár, de haladjunk feléd. Segíts felismernünk, hogy a halál nem állapot, amely nemlétként teljes ellentéte lenne az életnek, hanem csak egy múló pillanat műveként küszöb, egy másik, hozzád közelebbi életformába való átmenethez. Add, hogy e felismerés hitté váljon bennünk, s e hittel ne csak mi vigasztalódjunk, hanem másokat is vigasztaljunk, megérzett szeretetednek ne csak mi örüljünk, hanem másokkal is megosszuk azt.

Istenünk, a következőkben gondolataink a halál körül fognak keringeni. Azt próbáljuk értelmünkkel hálóba fogni, amit még hitünkkel is nehezen érünk fel. Bocsásd meg, ha netán olyanról próbálunk bizonyságot tenni, ami a Te dolgod és most még nem a miénk. Mert még csak e földi életünk a miénk és a Te szereteted, amely, hisszük, hogy mindörökké összeköt veled, a halál utáni új életben is. Addig is segíts járni e szeretet útján, hogy közelebb kerüljünk hozzád, egyre közelebb. Ámen.

Szabó László

Az Erdélyi Unitárius Egyház Zsinatának 2005. november 26-i ülésén felszentelendő lelkészek

András Benedek

1977. március 25-én született Székelyudvarhelyen, teológiai tanulmányait 1996–2001 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2001. július 9–13. között. 2001. szeptember 1-től kinevezést nyert a székelykeresztúri Unitárius Gimnázium vallástanári, valamint az ottani egyházközség gyakorló segédlelkészi állásába. Lelkészképesítő vizsgáját 2003. június 18–19-én tette le. Jelenleg a székelykeresztúri Unitárius Gimnázium aligazgatója.

Bálint Róbert

1978. február 23-án született Csíkszeredában. Teológiai tanulmányait 1996–2001 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2001. július 9-13. között. A petrozsényi egyházközség gyakorló segédlelkészi állásába 2001. szeptember 1-től nyert kinevezést. Lelkészképesítő vizsgáját 2003. június 18–19-én tette le. Jelenleg a petrozsényi egyházközség lelkésze.

Bodor Rozália Piroska

1979. április 29-én született Mócson, teológiai tanulmányait 1998–2003 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2003-ban. Gyakorló segédlelkész 2003 szeptemberétől lett Tordatúron. Lelkészképesítő vizsgáját 2005. június 20-21-én tette le. Jelenleg a tordatúri egyházközség segédlelkésze.

Csáki Levente

1978. december 15-én született Székelyudvarhelyen, teológiai tanulmányait 1997–2002 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2002. július 1-5. között. 2002 szeptemberétől kinevezést nyert a kénosi és lókodi egyházközségek gyakorló segédlelkészi állásába. Lelkészképesítő vizsgáját 2004. június 15–16-án tette le. Jelenleg a kénosi egyházközség lelkésze.

Demeter Sándor Loránd

1978. október 13-án született Székelyudvarhelyen, teológiai tanulmányait 1997–2002 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2002. július 1-5. között. 2002 szeptemberétől kinevezést nyert a sepsiszentgyörgyi egyházközség gyakorló segédlelkészi állásába. Lelkészképesítő vizsgáját 2004. június 15–16-án tette le. 2004. szeptember 1-től áthelyezést nyert a székelyudvarhelyi belvárosi egyházközség segédlelkészi állásába. 2005. május 1-től kinevezést kapott a székelyderzsi egyházközség lelkészi állásába.

Fekete Béla Gyula

1974. november 2-án született Baróton, teológiai tanulmányait 1994–1999 között végezte a PTI Unitárius Karán. Szakvizsgát 1999. szeptember 20–21-én tett. Gyakorló segédlelkészi kinevezését a bágyoni egyházközségbe kapta 1999. október 1-től. Lelkészképesítő vizsgáját 2002. január 30-án tette le. A 2002–2003-as tanévet Sharpe Ösztöndíjas minőségében a manchesteri Unitarian College-ben és az oxfordi Manchester Harris College-ben töltötte. Jelenleg a bágyoni egyházközség lelkésze.

Fülöp Dezső Alpár

1979. április 21-én született Tordán, teológiai tanulmányait 1997–2002 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2002. július 1–5. között. 2002 szeptemberétől ádámosi gyakorló segédlelkész. Lelkészképesítő vizsgáját 2004. június 15–16-án tette le. Jelenleg az ádámosi egyházközség lelkésze.

Jakabházi Béla Botond

1979. január 28-án született Segesváron, teológiai tanulmányait 1997–2002 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2002. július 1–5. között. 2002 szeptemberétől marosvásárhelyi gyakorló segédlelkész. Lelkészképesítő vizsgáját 2004. június 15–16-án tette le. 2004. szeptember 1-től áthelyezést nyert marosvásárhelyi unitárius vallástanári állásba. 2005. szeptember 1-jétől a nyomáti egyházközség lelkésze

Kádár Attila

1971. március 16-án született Erdőszentgyörgyön, teológiai tanulmányait 1996–2001 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2001. július 9–13. között. 2001 szeptemberétől kinevezést nyert a homoródalmási egyházközség gyakorló segédlelkészi állásába. 2003. június 1-től áthelyezést nyert a kadácsi egyházközségbe. Lelkészképesítő vizsgáját 2004. január 26-án tette le. Jelenleg a kadácsi egyházközség lelkésze.

folytatás a 4. oldalon

Felszentelendő lelkészek

folytatás a 3. oldalról

Koppándi-Benczédi Zoltán Attila

1977. március 25-én született Kolozsváron, teológiai tanulmányait 1996–2001 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2001. július 9–13. között. 2001 szeptemberétől kinevezést nyert a lupény-vulkáni egyházközség gyakorló segédlelkészi állásába. Lelkészképesítő vizsgáját 2003. szeptember 22–23-án tette le. Jelenleg a lupény-vulkáni egyházközség lelkésze.

Lakatos Csilla Adél

1976. június 1-én született Homoródszentmártonban, teológiai tanulmányait 1998–2003 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2003-ban. Gyakorló segédlelkészi munkáját kórházlelkészi megbízatással kezdte 2003 szeptemberében Kolozsváron. 2004. szeptember 1-jétől áttelepedett Magyarországra, ahol a miskolci szórvány-egyházközség lelkésze. Lelkészképesítő vizsgáját 2005. június 20–21-én tette le.

Orbán Erika

1978. december 18-án született Erdőszentgyörgyön, teológiai tanulmányait 1998–2003 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2003-ban. Gyakorló segédlelkészi munkáját főként vallástanári megbízatással kezdte 2003 szeptemberében Marosvásárhelyen. 2004. szeptember 1-jétől 2005. február 28-ig helyettes kórházlelkész volt Kolozsváron. Ezután 2005. március 1-től a kide-besztercei egyházközség gondozásával bízatott meg. Lelkészképesítő vizsgáját 2005. június 20–21-én tette le. 2005. szeptember 1-jétől a kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium helyettes vallástanára.

Pálffy Tamás Szabolcs

1979. június 2-án született Székelykeresztúron, teológiai tanulmányait 1997–2002 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2002 júliusában. Gyakorló segédlelkész 2002 szeptemberétől lett Marosszentgyörgyön. Lelkészképesítő vizsgáját 2005. január 25-én tette le. Jelenleg a marosszentgyörgyi egyházközség lelkésze.

Szabó József Csaba

1976. augusztus 4-én született Feketehalomban, teológiai tanulmányait 1996–2001 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2001 júliusában. Gyakorló segédlelkész 2001 szeptemberétől lett Alsórákoson. Lelkészképesítő vizsgáját 2005. január 25-én tette le. Jelenleg az alsórákosi egyházközség segédlelkésze.

Szász-Cserey Katalin

1978. szeptember 23-án született Kézdivásárhelyen, teológiai tanulmányait 1997–2002 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2002 júliusában. Gyakorló segédlelkész 2002 szeptemberétől lett Firtosmartonosban. Lelkészképesítő vizsgáját 2005. január 25-én tette le. Jelenleg a firtosmartonosi egyházközség segédlelkésze.

Ifj. Szombatfalvi József

1977. április 22-én született Székelyudvarhelyen, teológiai tanulmányait 1996–2001 között végezte a PTI Unitárius Karán. Sikeres szakvizsgát tett 2001. július 9-13. között. 2001 szeptemberétől kinevezést nyert a homoródszentmártoni egyházközség gyakorló segédlelkészi állásába. Lelkészképesítő vizsgáját 2003. szeptember 22–23-án tette le. Jelenleg a homoródszentmártoni egyházközség lelkésze.

Kórházlelkészi szolgálat

működik Székelyudvarhelyen és Sepsiszentgyörgyön is.
Hogy beteg hozzátartozóját időben elérjük,
kérjük tartózkodási helyét (nevét, a kórterem számát) a következő telefonszámokon bejelenteni:
Török Áron, Sepsiszentgyörgy, **0267-316201**,
illetve
Katona Dénes, Székelyudvarhely, **0266-213100.**

Felhívjuk kedves Olvasóink és lapterjesztő Munkatársaink figyelmét, hogy az *Unitárius Közlöny* árát 2006 januárjától – kis mértékben ugyan, de – emelnünk kell. A havilap egy példányát januártól 1 (10 000 régi) lejért forgalmazzuk, az előfizetőknek azonban csak 70 baniba (7 000 régi lejbe) kerül.

Félévi előfizetés tehát *4,20 (42 000) lej*,
egyévi előfizetés *8,40 (84 000) lej*.

Köszönjük Olvasóink hűségét és megértését.

Dávid Ferencre emlékezve

folytatás a 2. oldalról

Add, hogy ma is lehessünk a vallási türelem, lelkiismereti szabadság és szellemi nyitottság hirdetői és megélői.

Add, hogy tudjuk megmutatni a világnak ezeket az értékeinket, valamint azt, hogy ezen ismertető jegyeinket nem a mának életviszonyai kényszerítették ki belőlünk, mégcsak nem is az Európába való kínkeserves igyekezet, hanem ezek egyidősek Egyházunkkal!

Segíts bennünket abban, hogy Dávid Ferenc szellemi örökségéhez mindig méltók tudjunk maradni.

Állíts Egyházunk mellé, és adj nekünk buzgó hitet, állhatatos hűséget, hogy lehessünk továbbra is a te egyedülvaló Istenségednek hirdetői és törvényeidnek megtartói, mindörökké. Ámen.

A hívek között élve minden elérhető

Nagy László Maros-egyházköri esperessel Sándor Krisztina beszélget

S. K.: A marosvásárhelyi egyházközség mindig jelentős szerepet játszott az Unitárius Egyház életében. De akik kiérdemelték, hogy e gyülekezet lelkészei legyenek, azok szinte kivétel nélkül hosszú utat jártak be. Ön milyen ösvényeket járt be, hol töltötte gyermekkorát, és hogy jutott el a teológiai tanulmányokig?

N. L.: 1959. január 28-án születtem a Hargita megyei Lövétén – mivel ott volt szülészet – Nagy Béla és Bencző Erzsébet harmadik gyermekeként. A nővérem Ibolya, a bátyám Béla. Szülőfalumnak mégis Homoródalmást tekintem, hisz ott nőttem fel, onnan indultam el és mindig oda térek haza – s talán majd a végső pihenőre is. Az elemi osztályokat Almáson végeztem egy nagyon jó osztályban. Az 1959-ben születettek két osztályban jártunk, mivel közel ötvenen voltunk. (Ma Almáson jó, ha 15-en vannak egy osztályban.) A középiskolai osztályokat, ellentétben az almási hagyományokkal, a székelyudvarhelyi egykori katolikus gimnáziumban végeztem 1978-ban. A hagyomány azt kívánná, hogy minden almási Székelykeresztúron járjon középiskolába. Korosztályomban az almásiak közül heten végeztünk egyetemet.

Ahol én felnőttem, a Barrák és a Falumezeje utcák találkozásánál az Almáspataka mellett, a Származány alatt, bőséges volt abban az időben a gyermekáldás. Egy kétszáz méteres körzetben tízen voltunk egyidősek, és mintegy ötven, velem egyidős-forma fiú. Könnyű elképzelni, milyen színes volt a gyermekvilág. Nagyapámnak, Nagy Ferencnek tégla- és cserépgyára volt, s ezek az épületek kitűnő helyet biztosítottak a játszani vágyó barátoknak. A játék bőségesen megérte az utána kapott szidásokat is.

Gyermekkoromban rendkívüli énekhangom volt, sokszor a szekereken ülve végigénekeltem a falut, és úgy nőttem fel, hogy környezetem mindig azt mondta: belőled pap kell, hogy legyen. Megvallom, én mindig operaénekes szerettem volna lenni. Ugyanakkor választásomat meghatározta szülőfalum akkori lelkészének, Bencző Dénesnek a munkája. A „Papbácsi" a több mint négy évtizedes almási lelkészsége idején úgy megtanította az unitárius vallás- és egyháztörténetet, úgy megszerettette szülőfalunkat, hogy a neve már fogalommá vált unitárius berkekben, és mindenki tudja, hogy „Almás a világ közepe", s hogy „az almási ember egy fejjel magasabb, mint a többi." (Ez utóbbinak csupán csak az a magyarázata, hogy az almásiak mészégető emberek voltak. Ahhoz pedig, hogy a meszet eladhassák, messze el kellett menniük szekereken, hetekig vándoroltak, és sokat láttak, sokat tapasztaltak, amit majd otthon elmondtak.) De hát természetes, hogy mindenkinek a maga szülőfaluja a legkedvesebb.

A középiskolában volt egy szeretett osztálytársam, talán életemben a legjobb barátom, Kerekes András, aki református volt; ketten indultunk el, hogy azzá legyünk, amit kívülről láttunk, de belülről nem ismertünk: lelkészek.

S. K.: Hol szolgált az eddigiekben, s melyek azok a legfontosabb tapasztalatok, amelyeket ma „semmiért nem cserélne el"?

N. L.: 1979 október 1-jén kezdtük meg az első évet Orbán Dezső (jelenleg) kálnoki és Székely Miklós kövendi lelkésszel. Eközben kilenc hónapos besztercei szünetet tartottunk – itt töltöttük ugyanis katonai szolgálatunkat. Később hozzánk csatlakozott Márkos Ervin Sándor, aki ma „a végeken", Fogaras-Nagyszebenben és környékén szolgál. Mielőtt a lelkészi oklevél a kezembe kerülhetett volna, 1983. június 22-én meghalt édesapám. A gyakorló segédlelkészi kinevezést Marosvásárhelyre kaptam 1983. október 1-jei hatállyal. Maradandó élményekkel és tapasztalattal gazdagodtam Kolcsár Sándor lelkész-esperes mellett. 1971-től létezik Marosvásárhelyen a gyakorló segédlelkészi állás. A miénk volt két kedves leányegyházközség gondozása: Szászrégen és Jedd. Minden hónapban egy vasárnap ott prédikáltunk. Még 1984-ben Marosvásárhelyen megnősültem. Feleségem Fodor Gizella, akivel 1986. január elsejétől egy addig számunkra ismeretlen világban kezdtük el a szolgálatot. Akkor még nem tudtuk, milyen keserves lesz az elválás tizenkét év után Szőkefalvától, Küküllőszéplaktól, Vámosudvarhelytől és a Kis-Küküllő mentétől. Itt születtek gyermekeink: Erzsébet 1986-ban és László 1990-ben. Fiatalok voltunk, tiszta lelkesedés élt bennünk, és Egyházukat szerető emberekre találtunk. Úgy éltünk a faluban, a négy felekezet tagjai, mint igazi testvérek. Egymást segítettük. Hagyománya volt ennek is a faluban. A lelkészek „összejártak", egymás templomában prédikáltak. Rövid időn belül templomot és lelkészi lakást javítottunk, bevezettük

folytatás a 6. oldalon

A hívek között...

folytatás az 5. oldalról

a villanyt a templomba, kerítéseket állítottunk, vendégszobát építettünk, ahova osztrák barátaink hozták a fürdőszobafelszerelést, bekerítettük, kitisztítottuk a temetőt. Küküllőszéplakon megjavíttattuk a templomot, bevezettettük a gázt, Vámosudvarhelyen templomot javítottunk, kerítéseket állíttattunk. Most, visszagondolva, elmondhatom, hogy azt sem tudom, miből lehetett mindezt megvalósítani. Pénzünk kevés volt, de volt nagy lelkesedés és Egyházunk iránti szeretet. Egyek voltunk, mint pünkösdkor a tanítványok. Az anyagi megvalósítások eltörpülnek amellett, amit a gyülekezet egysége jelentett. Emlékszem, hogy ünnepeken a gyülekezet több mint fele úrvacsorát vett. Felemelő, magasztos volt. Úgy érzem – mert a tizenkét év alatt azt tapasztaltam –, hogy sok mindent elérhet a lelkész, talán egyenesen *mindent*, ha hívei között él, együtt van velük jóban és rosszban. Igyekeztem minden temetésen ott lenni, függetlenül attól, milyen felekezetű volt a halott, és osztoztam az örömökben az esküvők és keresztelők alkalmával is.

1996-ban megválasztottak a Maros-küküllői egyházkör esperesének. Három évig töltöttem be ezt a tisztséget, amíg a csokfalvi köri közgyűlésen a két egyházkört szétválasztottuk, és a rendkívüli köri közgyűlésen Marosvásárhelyen a kollegák úgy döntöttek, hogy másokkal folytatják az egyházköri munkát. Ekkor már marosvásárhelyi lelkész voltam. A gyülekezet 1997-ben, Kolcsár Sándor nyugdíjba vonulása után meghívott lelkészének.

S. K.: Miben látja az esperesi tiszt és szolgálat sajátosságát, mit tart megkülönböztetett feladatának?

N. L.: Egyházunkban minden esperes először is lelkész, gyülekezete van, és legfontosabb az, hogy a gyülekezetében a dolgát tisztességesen elvégezze. Nincs olyan esperes, aki csak az esperesi teendőket végezhetné. Egyházunkban nincs is erre szükség. Az esperes voltaképpen a lelkészek és az Egyházi Képviselő Tanács, illetőleg a püspök között közvetít, ügyeket intéz. Képviseli az egyházkört az állami intézményekben. Az esperesi cím ugyanakkor természetesen sok munkát jelent. Gondoljunk csak arra, hogy az esperes évente egy hónapot nincs otthon. Ugyanezt vállalják a köri jegyzők és a felügyelő gondnokok is. E helyen, a *Közlöny* hasábjain is megköszönöm munkájukat és hűségüket. Ugyanakkor bármilyen gond, nehézség, nézeteltérés van a gyülekezetekben, az esperes az, akinek döntenie kell. Neki kell vállalnia a bíró szerepét. Ez pedig korántsem áldásos feladat.

Hogy milyennek érzem az esperes és a köri lelkészek közötti kapcsolatot? Kinevezésem óta én csak az egykori maros-küküllői és most a marosi körben voltam lelkész. Úgy érzem, hogy a velem együtt szolgáló lelkészeket ismerem, és ők is ismernek engem. Hiába titkolóznánk egymás előtt – nem lehet. Gyülekezeteink is olyan közel vannak egymáshoz, egyazon piacra, vásárra járnak, hogy a hívek is ismerik egymást. A városi gyülekezetek híveinek nagy része kapcsolatot tart a szülőfaluval, a falvakkal, a hírek jönnek-mennek. A minden évben megszervezett köri közgyűlések tagjai már barátként köszöntik egymást – és várják az újabb találkozást. Huszonkét év alatt nagyon sok embert ismertem meg, és elmondhatom, hogy sokkal több unitáriust ismerek a Nyárád, a Maros és a Kis-Küküllő mentén, mint Almás környékén, ahol felnőttem.

Úgy látom, a lelkészek közötti viszony is jó. Jó kollegák vagyunk, ha nem is vagyunk mind barátok. De persze vannak baráti kapcsolatok is. Tudjuk, hogy a barátság sokkal több lelki értéket igényel, sokkal több lemondással, de édesebb gyümölccsel jár, és többé-kevésbé minden lelkésznek van barátja, ha nem is feltétlenül a lelkészek sorában. Nem biztos, hogy a tanár vagy az orvos is a maga szakmabelije közül „választja ki" a barátot.

Egy négyezer lelkes gyülekezetben a lelkész és a hívek közötti kapcsolattartás nem olyan – és nem is lehet olyan –, mint egy kisebb gyülekezetben, ahol minden nap találkozhatnak. A vasárnapi és alkalmi találkozások csak egy szűk kör megismerését teszi lehetővé, de a többség távol van a templomtól és az egyháztól. Egy évben egyszer elhozza az egyházfenntartást vagy elküldi a szomszédja révén. Ezért kell megerősíteni a városi gyülekezeteket, hogy mindenkihez bekopogtathassunk legalább kétévente egyszer, és elvigyük az evangéliumot és a gyülekezet üzenetét, hogy érezzék, hová tartoznak; ne történhessen meg az, hogy idős emberek bűnbánó lélekkel bekopogtak a lelkészi hivatalba, és elmondják szánva-bánva, hogy húsz-harminc éve itt élnek Marosvásárhelyen, de nem voltak soha egyházközségi tagok. Meg kell keresnünk minden embert, mindenkire szükség van. Ezért is fontos az, hogy a lelkészek között szoros kapcsolat legyen, hogy híveink ne tűnhessenek el a falu és város, a város és a falu között.

S. K.: Mit tart az Unitárius Egyház legfontosabb problémájának napjainkban? És melyek volnának a legfontosabb tennivalók?

N. L.: Nem én mondom és nem én írom le először, hogy a legnagyobb gond az, hogy kevés gyermek születik. Nem a temetések nagy száma a gond, hanem az, hogy keveset keresztelünk. Fájdalmas nézni a köri népesedési adatokat. Vannak lélekszámban nagyobb gyülekezeteink, ahol évekig nincs keresztelés és konfirmálás. Falvaink elöregedtek, más szelek kezdtek fújni az egyházhűségről és áldozatról is. Ritka az olyan hívünk, mint amilyen például a marosvásárhelyi Balla Olga, aki lakrészét az egyházközségnek adományozta, vagy a Budapesten élő

Demján testvérek, akik apjuk, Demján Mihály, a marosvásárhelyi egyházközség egykori gondnoka megbízásából a nyárádszentmárton-csíkfalvi egyházközségnek adták a földeket. Mert anyagilag is meg kell erősödnünk. A visszakapott és lerombolt épületeinket fel kell építenünk. Egyházi óvodákat és iskolákat kell nyitnunk gyermekeinknek, ahol olyan unitáriusokat nevelünk, akik szemrebbenés nélkül visszautasítják a szektákat, a reverzálist, a csábításokat, és akik áldozatot hoznak egyházukért.

Újból mondom, a városi gyülekezeteket meg kell erősíteni. Vallástanárokat, ifjúsági, kórházlátogató lelkészeket kell képezni, akik ismerik, tudják, mi a kötelességük, és vállalják a munkát. Ha anyagilag annyira megerősödne Egyházunk, a nagyobb falusi gyülekezetekbe is segédlelkészeket kellene kinevezni.

Meg kell keresni, és be kell vonni a roma lakosságot az egyházi életbe. Amelyik egyháznak ez sikerül, annak nyert ügye van. A lelkészek és gondnokok ne engedjék, hogy lankadjon a lelkesedés – és évente minél többen vegyünk részt a Szejkefürdőn szervezett unitárius találkozón is!

S. K.: Hogyan néz ki a jövő erdélyi magyar Unitárius Egyháza?

N. L.: Hajlamosak vagyunk a borúlátásra, és talán a fenti gondolatok is inkább ezt sugallják. Én mégis hiszek abban, hogy annak az egyháznak, amely több mint négyszáz éven át itt, a Kárpát-medencében annyi viharban és a mostaninál sokkal keményebb időkben mindig tudott értékeket teremteni, annak van és lehet jövője. Lehet, hogy száz év múlva másképpen fog kinézni Egyházunk. Ami ma anyaegyházközség, az talán holnap leány-egyházközség lesz.

De mi hiszünk a Gondviselésben. Október 22-én részt vettünk a Magyarsároson megszervezett III. *Adjunk hálát mindnyájan* unitárius kórustalálkozón. Látni és hallani kellett volna itt is – amint Székelykeresztúron és Marosvásárhelyen is – a két kollégiumunk énekkarát! Van itt még erő! A világot megváltani ők sem fogják, de tehetnek azért, hogy az egy Isten hite hegyeket mozgatva eljusson nagyon sok kételkedő, útkereső, tagadó, közömbös emberhez. A jövő unitárius egyháza olyan lesz, amilyennek mi formáljuk, és utódainknak hagyjuk. Tehát felelősek vagyunk a jövőért.

Egyházi vezetők a romániai magyar kisebbség védelmében

A magyar köztársasági elnök segítségét kérték az erdélyi magyar egyházak

A magyar állampolgárságnak a határon túli magyarokra való kiterjesztése tárgyában intéztek levelet Sólyom László köztársasági elnökhöz a romániai magyar történelmi egyházak vezetői, akik külön-külön levélben keresték meg egyházaik gondjaival a román államfőt és a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) elnökét is.

A Sólyom Lászlóhoz, a Magyar Köztársaság elnökéhez intézett levelet kilenc erdélyi főpap – a római katolikus egyház részéről dr. Jakubinyi György gyulafehérvári érsek, Tempfli József nagyváradi, Schönberger Jenő szatmárnémeti és Roos Márton temesvári püspök, illetőleg Tamás József gyulafehérvári segédpüspök, a református egyházak nevében Pap Géza kolozsvári és Tőkés László nagyváradi püspök, továbbá dr. Szabó Árpád unitárius és Adorjáni Dezső evangélikus püspök látta el kézjegyével.

Levelükben az erdélyi magyar főpapok bizakodással méltatták Sólyom Lászlónak azt a kijelentését, mely szerint az Európai Unióban nincs akadálya a kettős állampolgárságnak, hiszen az unióban „ismert és alkalmazott a kettős állampolgárság intézménye".

A Traian Băsescu államfőnek és Markó Béla RMDSZ-elnöknek írt leveleikben a magyar történelmi egyházak vezetői egyházaik közös gondjairól – az egyházi javak visszaszolgáltatásáról, a vallásügyi törvényről, a tanügyi törvény egyházakat érintő módosításáról, az egyházak finanszírozásáról, valamint az erdélyi magyar politikai, egyházi és civil szféra együttműködéséről – fejtették ki álláspontjukat és kéréseiket.

Mint a levelekből kiderült, ezeket a kérdéseket a romániai magyar történelmi egyházak elöljárói állandó értekezletének szeptember végi tanácskozásán beszélték meg a főpapok. (Forrás: *Népújság* 2005. október 10., 6. oldal)

Brüsszelben jártak a kisebbségi egyházak képviselői

Október közepén Brüsszelbe utaztak a romániai kisebbségi egyházak képviselői. A küldöttségben a magyar történelmi egyházak mellett a görög katolikus és a szász evangélikus egyház is jelen volt. A látogatás elsődleges célja az volt, hogy tájékoztassák a különböző, egyházi kérdésekben illetékes uniós testületeket azokról a gondokról, amelyekkel a romániai kisebbségi egyházak szembesülnek. A legfontosabb témák között az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatása került szóba, továbbá a kultusztörvény különböző előírásai, illetve azok alkalmazása.

Dr. Szabó Árpád püspök elmondta: nagyon fontosnak tartja, hogy az egyházi vezetők beszámolhattak a törvények alkalmazási módjáról, konkrét helyzeteket mutathattak be, és ezáltal valós képet nyújthattak a különböző gondokról. Az egyházi ingatlanok visszaszolgáltatása terén a püspök szerint a legnagyobb nehézséget az önkormányzatok ellenállása okozza, valamint az igazságszolgáltatás korrupt mivolta, amely az egyházakkal szemben erőteljesen érezteti hatását. A visszaigényelt ingatlanok egy részét az önkormányzatok eladták, vagy bérbe adták különböző intézményeknek, amelyek utólag magánkézbe kerültek, és megvásárolták az épületet. A bíróság ezeket a folyamatokat gyakran jóváhagyta, az egyházak pedig nem indíthatnak eljárást a jóhiszemű vásárlók ellen. A különböző felekezetek eddig mintegy 4100 ingatlant kértek vissza, ennek hivatalosan mintegy 10 százalékát kapták meg, de tényszerűen még ennél is kevesebbet vehettek birtokba.

A tárgyalások másik sarkalatos témája a nemrég elfogadott kultusztörvény volt – tájékoztatott Szabó Árpád. Itt sok pozitívumot is fel lehet mutatni, hiszen a jogszabály végső szövegváltozatát az egyházak képviselőivel konzultálva dolgozták ki, de vannak hiányosságok is, elsősorban a felekezeti oktatás terén. A harmincadik paragrafus egyik kitételét például úgy fogalmazták meg, hogy „az állam anyagilag támogatja a felekezeti oktatást". A törvény végső változatában ez a mondat feltételes módba került: „az állam támogathatja...", ezzel a mindenkori kormány jóindulatára bízták a szöveg értelmezését. Ezenkívül a felekezeti oktatásnak nincs törvényes kerete: az előző kormánnyal előrehaladott tárgyalások folytak erről, de a választások óta a téma nem került napirendre. A püspök elmondta: Brüsszelben beszámoltak az egyházak állami támogatásának rendszeréről is, amely a különböző felekezeteknek csakis a hívek számával arányosan juttat pénzalapokat. Ez dr. Szabó Árpád

folytatás a 8. oldalon

Kórházlelkészi szolgálat

működik továbbra is Kolozsváron,
a város 15 kórházában.
Hogy beteg hozzátartozóját időben elérjük,
kérjük tartózkodási helyét
(név, kórház, kórterem)
a következő telefonszámon bejelenteni:
Ferenczi Enikő, 0740-063767.

Egyházi vezetők...

folytatás a 7. oldalról

szerint hátrányos megkülönböztetés: a kis egyházaknak is lehet fontos társadalmi szolgálata, amit az állam köteles lenne támogatni. A küldöttség tagjai kifejezésre juttatták azt az óhajukat, hogy a készülő országjelentésben legalább egy-két mondat erejéig szerepeljen az egyházak helyzete is. (Forrás: *Szabadság*, 2005. október 22.)

Ercsey-Ravasz Ferenc

Az Erdélyi Történelmi Egyházak Képviselői Ökumenikus Közösségének levele José Manuel Barrosóhoz, az Európai Bizottság elnökéhez

Tisztelt Elnök úr!

Alulírottak, a romániai történelmi egyházak képviselői a hét elején Brüsszelben jártunk. Az Európai Parlament illetékeseivel való megbeszélések rendjén arra kívántuk felhívni a figyelmet, hogy egyházainknak a kommunista diktatúra idején történt intézményes üldöztetése nyomán, Románia EU-csatlakozásának küszöbén, továbbra is súlyos gondok merülnek fel a tényleges vallásszabadság tekintetében.

Egyházi ingatlanainkat nem szolgáltatta vissza a román kormányzat. Hangsúlyozni kívánjuk, hogy egyházaink több mint 4000 ingatlant igényeltek vissza az államtól, amelyek elengedhetetlenül szükségesek vallási, karitatív, társadalmi és oktatási feladataink elvégzéséhez. Ennek ellenére egyházaink mind a mai napig sem kapták vissza ingatlanaik 90 %-át.

Romániának még nincs vallásügyi törvénye. Örömmel fogadtuk, hogy a jelenlegi kormányzat az elismert vallásfelekezetekkel konzultálva elkészítette a vallásügyi törvény tervezetét. Megdöbbentésünknek adunk viszont hangot amiatt, hogy az egyházakkal egyeztetett szövegben kormányzati tisztviselők egy lényegi módosítást eszközöltek. A szövegtervezettel ellentétben ugyanis, amely a felekezeti oktatás állami finanszírozását irányozza elő, a végleges szöveg csupán feltételes módban engedi meg, hogy az állam pénzbelileg támogassa a felekezeti oktatást.

Az 1995-ben elfogadott és 1999-ben módosított román tanügyi törvény elismeri a vallásfelekezetek azon jogát, hogy minden szinten és bármely profil szerinti oktatási intézményeket hozzanak létre és működtessenek. Bár az ország 2003-ban módosított alkotmánya a többi oktatási formával egyenlő rangot szavatol a felekezeti oktatásnak, a tanügyi törvény ennek megfelelő módosítása két év után is várat magára.

Az egyház-finanszírozás törvényi kereteinek hiánya komoly feszültségeket gerjeszt az egyházak között. A többségi egyházat 1989 óta túlfinanszírozzák, és miközben kisebbségi egyházaink hiába próbálják elkobzott ingatlanaikat visszaszerezni, az ortodox egyház kormányrendeletek révén kerül hatalmas értékű javak birtokába.

Mindezeket szem előtt tartva ki kell mondanunk, hogy a román alkotmány által szavatolt esélyegyenlőség és vallásszabadság nem tükröződik a vonatkozó törvénykezésben. Ezért kérjük az Elnök úr közbenjárását, hogy az európai intézmények monitorizálják a romániai kisebbségi történelmi egyházak és a nemzeti kisebbségek sorsának alakulását.

Meggyőződésünk, hogy a Romániáról szóló országjelentésben is említést kell tenni az egyházainkat diszkrimináló gyakorlatról.

Az Evangélikus Egyház részéről
Adorjáni Dezső püspök
A Királyhágómelléki Református Egyházkerület részéről
Tőkés László püspök
Az Ágostai Hitvallású Szász Evangélikus Egyház részéről
Friedrich Gunnesch főtitkár
Az Unitárius Egyház részéről
dr. Szabó Árpád püspök
A Román Görög Katolikus Egyház részéről
Nicolae Annuşca érseki főtanácsos
A Római Katolikus Egyház részéről
Fejes Rudolf Anzelm apát, prépost-prelátus

A templomszentelés 10. évfordulója Marosszentgyörgyön

Szüret idején ünnepelték meg a Marosszentgyörgyön élő unitáriusok templomuk felszentelésének 10. évfordulóját. Boldog emlékezetű dr. Erdő János püspök 1995. október 15-én kérte Isten áldását az új templomra, a leányegyházközség, az ünneplő gyülekezet életére. Akkor a templomszentelési ünnep természetes velejárójaként úrvacsoraosztás is volt, amely előtt Kolcsár Sándor esperes-lelkész mondott ágendát. A templomépítésről Balázs Sándor lelkész és György Ince gondnok számolt be. Mindez része a közelmúlt egyháztörténelmének. Ma azt mondhatjuk, a templomépítés – az akkori lehetőségek ismeretében merész vállalkozásnak tűnő – gondolata az unitárius közösség-mentés és az egyházpolitikai lényeglátás jegyében fogant. Hiszen amíg 1979-ben az akkori marosvásárhelyi segédlelkész több mint 340 unitáriust (minden korosztályt beleszámítva) részesített lelkigondozásban, addig 1992-ben (népszámlálás) a templommal, lelkészi lakással, saját lelkészszel, énekvezérrel, temetőhellyel nem rendelkező gyülekezet lélekszáma alig haladta meg a százat. A rendszeressé váló lelkigondozás, a templomépítés a nyilvánvaló beolvadás, lemorzsolódás megakadályozását volt hivatott szolgálni, emellett az önállósulást, az anyaegyházközséggé fejlődést célozta meg.

2005. október 15-én Balázs Sándor lelkész 1Móz 37,12–16 bibliai versek alapján szólt a gyülekezethez. A „mit keresel" kérdés és a „testvéreimet keresem" felelet a hívek megkeresésének, összefogásának, a közösség formálódásának folyamatát hozta közel. A példás megvalósításra való emlékezés a múlt erejét át kell, hogy hozza a jelenbe, és meg kell hogy jelölje a közösség fejlődésének helyes irányát. Ünneplésünket az Isten szeretetéből való részesedés élménye

4. sz. JEGYZŐKÖNYV

az Egyházi Képviselő Tanács 2005. szeptember 30-án tartott III. évnegyedi üléséről

Jelen vannak:

Hivatalból: Dr. Szabó Árpád, dr. Máthé Dénes, dr. Rezi Elek, Szabó László, Farkas Dénes, Nagy Endre, id. Szombatfalvi József, Kedei Mózes, Pap Mária, Kovács Sándor, Popa Márta, Varró Margit, Asztalos Klára, Sándor Krisztina, Andrási Benedek, Osváth Ilona, Kun Csaba, Székely Botond.

Választott tagok: Bálint B. Ferenc, Bartha Alpár, Székely Kinga-Réka, Balázs Sándor, Csete Árpád, Andorkó Ferenc, Erdő László, László János, Czimbalmos Kozma Csaba,

Igazoltan hiányzik: Kolumbán Gábor, Nagy László, Szén Sándor.

Igazolatlanul hiányzik: Csáka József, Orbán Pál, Dombi Dezső, Farkas Emőd.

Előadótanácsosok: Gyerő Dávid, Vörös Alpár, Mikó Lőrinc.

94. A 193. sz. ének eléneklése és dr. Szabó Árpád püspök imája után dr. Máthé Dénes főgondnok-elnök üdvözli a megjelenteket, megállapítja a gyűlés szabályszerű összehívását az 1013/2005. sz. EKT meghívóval, a határozatképességét, és megnyitja az ülést. Kéri a tárgysorozat elfogadását, az esetleges módosító javaslatokkal.

Székely Botond javasolja, hogy a „különfélék" tárgysorozati pont alatt tárgyalják a könyvvizsgálói jelentést, és a Kolozs-Tordai egyházkör két képviselője főtanácsi tagságának ügyét, mivel az idei főtanácsi ülésre nem kaptak meghívót.

Dr. Szabó Árpád kifejti, hogy a könyvvizsgálói jelentés kiértékelése a Főtanács által kijelölt bizottság véleményezése után vagy a IV. évnegyedi EKT-, vagy egy rendkívüli EKT-ülésen történik. Ezért most nem ajánlja a kérdéssel foglalkozni. A két főtanácsi tag tagsága világos, sajnos nem kaptak meghívót, a jövőre nézve ez nem fordul elő.

Az elnök a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri Kovács Sándor, Balázs Sándor és Kun Csaba tagokat.

Az Egyházi Képviselő Tanács a megnyitót tudomásul vette, a tárgysorozatot és a jegyzőkönyv hitelesítésére tett javaslatot elfogadja.

95. Jelentés az Egyházi Főhatóság általános munkájáról: az elintézett ügyekről, az egyházi közigazgatásról és egyházképviseletről.

Az Egyházi Képviselő Tanács 5 tartózkodó szavazattal jóváhagyólag tudomásul vette az Egyházi Főhatóság általános munkájáról, az elintézett ügyekről és az egyházképviseletről előterjesztett jelentést.

96. A Misszió Bizottság szeptember 29-i ülésének jegyzőkönyve.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a Misszió Bizottság f. év szeptember 29-i ülésén felvett jegyzőkönyvet.

97. Kimutatás az el nem intézett EKT határozatokról.

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette az el nem intézett képviselő tanácsi határozatokról szóló kimutatást azzal, hogy a szórványhelyzet felmérésére kijelölt bizottság kezdje meg a munkálatait és tegyen jelentést a következő EKT ülésére.

Az EKT szorgalmazza a kórházlelkész státusának kidolgozását.

98. Jelentés az I. évfolyamra kiírt felvételi vizsgáról.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az I. évfolyamra kiírt felvételi vizsgáról szóló jelentést.

99. Jelentés a teológiai alapvizsgáról.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a 2005. szeptember 19-21-e között megtartott teológiai alapvizsgáról készített jelentést.

100. Jelentés az elnökileg elintézett fontosabb VEN- és oktatási ügyekről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a VEN- és oktatásügyi előadótanácsos jelentését az elnökileg elintézett fontosabb ügyekről.

101. Jelentés az Unitárius Óvoda fejlesztéséről és a tanév beindításáról.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az Unitárius Óvoda fejlesztési tervét. Az unitárius gyermekek számára nyújtandó támogatásokra vonatkozóan felkérte az óvoda vezetőségét a támogatási rendszer kidolgozására.

102. Jelentés az Unitárius Óvodában meghirdetett állások betöltéséről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a versenyvizsga bizottság jelentését az Unitárius Óvodában meghirdetett állások betöltéséről.

103. A VEN-bizottság szeptember 29-i ülésének jegyzőkönyve.

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette a VEN-bizottság szeptember 29-i ülésének jegyzőkönyvét.

Az EKT aggodalmát fejezte ki a székelyderzsi iskolai VEN-oktatással kapcsolatosan, és felkérte a köri VEN-előadót, valamint a központi VEN-előadótanácsost, hogy tisztázzák a helyzetet.

104. A Nyugdíjintézet vezető tanácsának szeptember 30-i ülésén felvett jegyzőkönyv.

Az Egyházi Képviselő Tanács 15 mellette, 4 ellene és 2 tartózkodó szavazattal jóváhagyólag tudomásul vette a Nyugdíjintézet vezető tanácsának szeptember 30-i ülésén felvett jegyzőkönyvet.

105. Krizbai Béla kérése másodállás jóváhagyására.

Az Egyházi Képviselő Tanács a Krizbai Béla csíkszeredai lelkész által megfogalmazott kérésre 5 tartózkodással és 1 ellenszavazattal az alábbi határozatot hozta:

Az Egyházi Képviselő Tanács hozzájárul ahhoz, hogy Krizbai Béla csíkszeredai lelkész másodállást vállaljon tanácsosi minőségben a bukaresti Művelődési

Minisztérium Kisebbségi Osztályán, és közben megtarthassa főállását a Csíkszeredai Egyházközség lelkészeként 2006. december 31-ig. Ezen időpontig választania kell a csíkszeredai lelkészség vagy bukaresti munkavállalás között.

106. A Nagyenyedi Egyházközség kérése árvízsegély kiutalására.

A Nagyenyedi Egyházközség által árvízsegély kiutalása tárgyában benyújtott kérés kapcsán az Egyházi Képviselő Tanács úgy határozott, hogy az egyházközségi károk helyreállítása céljából felveszi a kapcsolatot a városi és megyei önkormányzattal, valamint az illetékes vízügyi hatósággal.

107. Az Erdélyi Kárpát Egyesület kérése a szindi bérlet meghosszabbítására.

Az Egyházi Képviselő Tanács 1 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy az Erdélyi Kárpát-Egyesület kérésének érdemi megvizsgálására annak vezetőit tárgyalásra hívja, együtt a Szindi Egyházközség és a Kolozs-Tordai Egyházkör képviselőivel.

108. Szombatfalvi József esperes és Szabó László közügyigazgató beszámolója a Nyikó menti árvizkárok helyreállításáról.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a Nyikó menti árvízkárok helyreállításáról Szabó László közügyigazgató és Szombatfalvi József esperes által előterjesztett beszámolót, és az alábbi határozatokat hozta:

- a belföldi és külföldi egyházi gyűjtés eredményének felhasználásáról a helyszíni bizottság közösen dönt az EKT elnökségével és a Siménfalvi Unitárius és Református Egyházközségek vezetőségével.
- az elosztásnál figyelembe veendő az egyenesen a helyszínen átadott vagy egy-egy egyházközség számlájára utalt pénzadomány, ezek összege a címzetteket megillető közös segélyből leszámítandó.
- a segélyezésnél a készpénz-átadás lehetőleg kerülendő.

109. Egyesült Államokbeli nyári gyakorlat teológiai hallgatóknak.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette a Rácz Norbert és Kisgyörgy Tamás teológiai hallgatók által benyújtott jelentést az Amerikai Egyesült Államokban eltöltött nyári gyakorlatról.

Az EKT úgy határozott, hogy tekintettel a gyakorlat pozitív hozadékaira, azt a jövőre nézve is engedélyezi, de nem kizárólag teológiai, hanem általában egyetemi hallgatók számára. A gyakorlat kedvezményezetteit az elnökség az ODFIE véleményének meghallgatásával választja ki.

110. Jelentés az elnökileg elintézett fontosabb gazdasági ügyekről.

Az Egyházi Képviselő Tanács jóváhagyólag tudomásul vette az elnökileg elintézett fontosabb gazdasági ügyekről szóló jelentést.

111. A pénzügyi ellenőr jelentése.

Az Egyházi Képviselő Tanács tudomásul vette a pénzügyi ellenőr jelentését azzal, hogy a megállapítások rendszerezése után a jelentést minden EKT-tagnak megküldi.

112. Különfélék.

A Különfélék napirendi pont alatt az Egyházi Képviselő Tanács az alábbi határozatokat hozta:

- Az EKT jegyzőkönyvi köszönetet mond az Uzoni Fosztó István - Kénosi Tőzsér János *Az Erdélyi Unitárius Egyház története* c. munka megjelentetésében kifejtett munkájáért Kovács Sándornak, Molnár B. Lehelnek, Hoffman Gizellának és dr. Balázs Mihálynak.
- Az EKT ugyanakkor kimondja, hogy a kiadványból minden egyházközségnek meg kell vásárolnia egy példányt könyvtára számára.

K.m.f.

Dr. Szabó Árpád Dr. Máthé Dénes Dr. Rezi Elek

Hitelesítők:

Kovács Sándor Balázs Sándor Kun Csaba

hathatja át, ha lélekből fakadóan tudunk hálát adni, békességre törekedni, és megbocsátani. Nincs időnk haragudni, de van időnk imádkozni, Isten házában a megbocsátó szeretet erejét megtapasztalni.

Áldáskérés után a vallásórás óvodások, iskolások és a kórustagok alkalomhoz illő templomos verseket mondtak. Elhangzott a hitvallás és a fogadalom is (úgy vélem, egyházi ünnepeink alkalmával hitvallásunkat és fogadalmunkat gyakrabban kellene közösségben elmondanunk). Az idén megalakult gyülekezeti vegyeskar egyházi kórusműveket adott elő. Sajnálatos, hogy e lelkes kis kórus – annak dacára, hogy megalakulásáról tudomást lehetett szerezni az *Unitárius Közlöny* 2005 júniusi számából (*Erősödő gyökerek Marosszentgyörgyön*) – nem kapott meghívást az október 22-én Magyarsároson szervezett 3. Unitárius Kórustalálkozóra.

Az üdvözlések rendjén a szászrégeni unitáriusok nevében Demeter Judit városi könyvtáros, gyülekezeti pénztáros mondott maradandó értékű beszédet, amelyben ismertető szándékkal a Régenben és környékén élő unitáriusok hitéletét is vázolta. A református egyházközség lelkipásztora, Becsky Eörs testvéri hangú, bibliás üdvözlésében figyelemre méltónak nevezte a kis lélekszámú gyülekezet néhány év alatti megvalósításait. Az önkormányzat képviselőjeként Vizi József polgármester az érvényben levő törvények szerinti önkormányzati segítségről biztosította közösségünket, majd egy percnyi csenddel adóztunk mindazon volt egyháztagok emlékének, akik az elmúlt években hunytak el.

Alulírott gyülekezeti fényképes emléklapot adott át a szolgálatvégző, egykori templomépítő lelkésznek. A közösségünk helyzetét vizsgáló és lelkes építő munkára felhívó záró gondolatok után nemzeti imánkat, a *Himnusz*t énekeltük.

Adja Isten, hogy közösségünk magáénak vallja az ünnepléskor elhangzott verssorokat, és „tegyen hitet itten állva, / hogy vérrel, könnyel és imával / és mindenekkel harcra szállva / és szembe nézve a halállal / megőrzi ezt a templomot!"

Pálffy Tamás-Szabolcs

A sepsiszentgyörgyi Kriza János Unitárius Vegyes Dalárda szeptember 15-e és 27-e között zarándokúton vett részt az utrechti (Hollandia) Geertekerk Remonstráns Egyházközség meghívására.

Samen verder! Együtt tovább!

Gondos felkészülés után szeptember 15-én, pirkadat előtt indultunk útnak. Az első éjszakán a Győr melletti Börcsben, a második éjszaka Frankfurt mellett, Kerzel faluban hajtottuk nyugovóra a fejünket.

17-én este érkeztünk Utrechtbe, ahol szívélyes fogadtatásban volt részünk. A megérkezés izgalommal és nyelvi nehézségeket járt, de csak addig, míg a fogadó családokkal ismeretséget kötöttünk. A vendéglátó lelkes hívek a templom bejáratánál *Isten hozott!* felirattal kedveskedtek. Elővettük az otthoni holland nyelvlecke jegyzeteit, hogy néhány itthon előkészített szóval a magunk részéről is kedveskedhessünk. A holland nyelv a templomépületet a *kerk* szóval jelöli. Nem gondoltuk, hogy az itteni *kerk*ek ilyen hatalmasak.

Az utrechti Geertekerk templomban vasárnapi istentiszteleten vettünk részt, ahol a szószéki szolgálatot C. M. Geels és H. J. Siebrand végezte, Kovács István lelkészünk pedig Az Apostolok Cselekedeteinek 2,41–47. versei alapján lélekemelő imát mondott. A tiszteletes úr lélekben való növekedés zarándoklatának nevezte a „kiszállást". A gyönyörű remonstráns templomban a béke vasárnapján az ima hollandul és magyarul is megszólalt. Az istentisztelet keretében a több mint 30 tagot számláló kórusunk sikeres műsorral mutatkozott be. Műsorszámaink között szerepelt az *Ubi Caritas* című ének, továbbá az unitárius énekeskönyvünkből bemutattuk a 185-ös éneket (*Szívemet Hozzád emelem*), a 117-est (*Oh, Úristen, árva lelkek kegyelmes atyja*), valamint Dávid Ferenc hálaénekét.

Benkő Enikő karnagyunk által összeállított műsorunk mintegy 18 egyházi és klasszikus zeneművet, illetve népdalfeldolgozásokat tartalmazott: *Dona nobis pacem* – ismeretlen zeneszerző; *Mindig velem* – L. Mason; *Száz ékes hangú kismadár* – Andreas Rauch; *Fogadd el hálaénekem* – Josquin des Prés; *Te adtad nékem lelkemet* – Révész László; *Spirit of Live* – Isten lelke; *Jöjj el, Emanuel*; *Adj, Uram, ma új szívet* – W. A. Mozart; *Adventi ének* – Kodály Zoltán; *Zúgj hullám – Deep River* – néger spirituálé; *Éljenek a víg nők* – Felice Giardini; *This Is my Song* – Sibelius; *Bűvös éj* – Johannes Brahms; *Rabszolgák kórusa* – a *Nabucco* című operából; *Minden földek* – Halmos László; *Szent István dicsérete* – Birtalan József feldolgozása; *Tiszai dallamok* – Bárdos Lajos; Erkel *Szózat*a – kórusra átírta Bárdos Lajos; *Nyárádmenti dalok* – Zoltán Aladár; *Schriftlied* – Huub Oosterhuis, Antoine Oomen (holland zeneszerzők).

Szeptember 19-én Nieuwkoopba látogattunk, ahol a helybeli Hervormde Kerk református templomban mutattuk be műsorunkat. A fellépést követően újabb holland családokkal ismerkedtünk, hogy jobban belelássunk mindennapi életükbe. Kovács István tiszteletes sikeres bemutatót tartott Erdélyről, a magyar népről, és természetesen szűkebb, unitárius közösségünkről.

20-án Amszterdamba kirándultunk. A múzeumlátogatás során Rembrandt festményei ejtettek ámulatba. Az utcai élet sajátos, feledhetetlen képet tárt elénk: sok bicikli, rengeteg járó-kelő ember, vízi és szárazföldi közlekedési eszközök stb. Az amszterdami látogatás élményét egy csodálatos sétahajózás tetézte az Amstel folyón.

Másnap, szeptember 21-én Hollandia keleti részével ismerkedtünk, Hengelo egyik templomában koncerteztünk, ahol a helybeli gyülekezeti tagok nagy szeretettel fogadtak.

Csütörtökön a Zeelandon keresztül vezető szép útvonalon tovább utaztunk, hogy a middelburgi templomban újabb fellépésre kerülhessen sor. Az utazás során megcsodáltuk a hatalmas gátrendszert, a tengertől elhódított és mesterségesen feltöltött földrészeket, a „poldereket". A holland mezőgazdaságban a földet sajátosan takarékos módon művelik. Minthogy a megművelhető terület csekély, a tagosított földdarabokat teljes egészében kihasználják. Utazásunk során sok érdekességet láthattunk, így a 400 km-es gátat, egy 35 m magas, 10 km hosszú, cölöpökre épített hidat, osztriga-tenyészetet, hajóstoppot. „A tenger földjével" (Zeeland) való ismerkedésünk során áthaladunk a Rajna alatti útszakaszon, és megcsodálhattuk a deltát. Mindannyian nagyon boldogok voltunk a csodás dolgok láttán. Milyen jó is lenne, ha ezt a sok szépet és jót, kedvességet és odafigyelést az otthoniak is megtapasztalhatnák.

Szeptember 23-án Hollandia északi részére, Groningenbe utaztunk. A beütemezett városnézés után egy ódon, áhítatos hangulatot sugalló templomban (Nieuwe Kerk) újra énekelhettünk. További utazásunk során a Frízföldön egy 500 éves szélmalmot látogattunk meg.

folytatás a 10. oldalon

Ferenczi Mária-Magdolna

Samen verder!...

folytatás a 9. oldalról

Szeptember 24-én Utrechtbe visszaérkezve kedves vendéglátóink a városnézés után, este búcsúpartit rendeztek a tiszteletünkre. Vasárnap délelőtt ünnepi istentiszteleten vettünk részt, ahol úrvacsorában részesültünk a hálaadás ünnepe alkalmából. Meghatódottsággal énekeltük együtt holland testvéreinkkel azt a holland egyházi éneket (Schriftlied), amelyet Dorottya helybeli tiszteletes asszony küldött nekünk, hogy idejében megtanulhassuk hollandul.

A búcsú pillanatában, Florus Kruyne holland tiszteletes magyarul mondott imája így hangzott: „Szent és kegyelmes Isten, megköszönjük neked a sepsiszentgyörgyi vendégekkel töltött hetet, kérünk, oltalmazz meg, engedd, hogy neked szolgáljunk, életvitelünk által." Életreszóló élménnyel tértünk haza. Hisszük, hogy kórusunk dalos zarándokútja során, átlépve a nyelvi határokat a *közös* nyelv útján, a zene nyelvén erősítettük egyházi közösségeink élő testvérkapcsolatát.

Áldott emlékezés

„Fáj, sokunknak sok minden fáj, de mindegyikünknek egyformán fáj az elmúlás. E végzetre vigasztalás talán a hitben találtatik" – írja Kovács András. Igen, a hit gyógyír, de ugyanolyan erővel bír az emlékezés is. Ennek szellemében került sor Alsófelsőszentmihályon kopjafa-emelésre és -avatásra. Különös alkalom, hisz a híveket nemcsak az avatás,

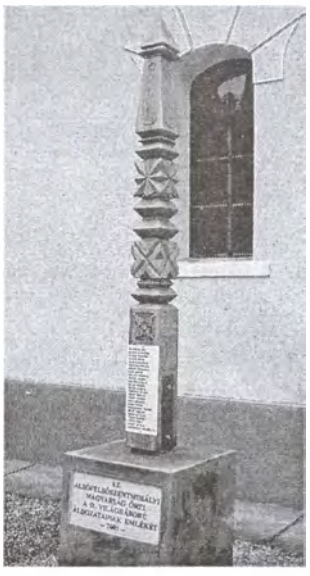

hanem az őszi hálaadás érzése és ünnepe gyűjtötte egy helyre. Hatvan év elmúltával a falu közössége kopjafát faragott és emelt a második világháború áldozatainak emlékére. Hivatalos iratok és a lakosok között még élő történetek fonatából huszonöt áldozatot sikerült azonosítani.

Hosszas készület előzte meg ezt az ünneplést: lelkészünk, Dimény József fáradhatatlan és lelkes munkája, a kopjafa faragásának izgalmai, a hívek előkészületei. Igen, volt gáncs és gond is az első véséstől addig a pillanatig, amíg a kopjafa a templom udvarára került és az égbe markolt. De mindez gyönyörű, izgalmas is volt. A sokáig hallgatásba merült és elhallgatásra kényszerített lakosság sorából meglepő gyorsasággal gyűltek az adatok, és nőtt azoknak a száma, akiknek a neve végül a kopjafa falára került. De a készülődés ágai-bogai kisimultak, és csodálatos, meghitt ünneplésben volt részünk. Az emlékezés fájdalma és az eredményes munka öröme vegyült sokak szívében. Köszöntő szavak, lelkes éneklés, vers, könny, virág avatta be és szőtte a történelem fonalába a kopjafát. A kemény fa minden kifinomult formája, vonala, minden koszorú, könny és gondolat, jele annak, hogy Szentmihály közössége őrzi hősei és ősei emlékét. Legyen áldott ez a hely! Legyen a kopjafa pihenőhely, amelynek bárki nekidöntheti naponta hordozott keresztjét! Legyen a fény, a gyertyák helye. Legyen az a méltó fejfa és sírkő, amiben a legtöbb áldozat már nem részesülhetett!

És mindezen kívül éreztük, hogy velünk van a jó Isten erőt adó és óvó áldása. Azon a vasárnapon gyászoltunk és ünnepeltünk egyszerre, felemeltük lelkünket, és lehajtottuk fejünket a háború áldozatainak emlékhelye körül.

Fülöp Júlia

„Táblaszerzés"

Az 1910-ben felavatott Dávid Ferenc-emléktáblát október 28-án vehette át Koppándi-Benczédi Zoltán lupény-vulkáni lelkész a dévai múzeumtól.

Tavaly egy magyarországi történészcsoport (amelynek Sebestyén József is tagja volt) „fedezte fel" Déván a kb. 1 m széles és 1,5 m magas, betonalapra rögzített vékony márványtáblát, amelyen – bár egy kis része hiányzik – világosan olvasható a felirat. Sebestyén azonnyomban beszámolt az unitárius püspökségen a tábla előkerüléséről.

Koppándi-Benczédi Zoltán rögtön felkereste a múzeumot, és meg is találta az emléktáblát egy almafa alatt. A múzeum igazgatónője furcsállta az egyházközség igénylését, illetve vonakodott átadni a múzeum leltárában szereplő táblát. Winkler Gyula (jelenlegi) miniszter ígéretet tett, hogy közbenjár a kérés teljesítéséért. Vé-

gül Dézsi Attila megyei főtitkár vállalt oroszlánrészt abban, hogy a Dávid Ferenc-emléktábla hivatalosan és jogilag átláthatóan – átvételi szerződéssel – visszakerülhetett az egyházközség tulajdonába.

Az unitárius „relikviát" helyi újságírók és MADISZ-munkatársak jelenlétében, öt munkás segítségével sikerült elszállítani a múzeumból. A tervek szerint a dévai gyülekezet új imaházában találja meg méltó helyét. A ház átalakítását irányító Péterffy Miklós jelenleg megfelelő helyet keres a táblának. Történészek döntenek majd afölött, hogy a tábla restaurálásra szorul-e. Az idén lesz az első alkalom, hogy a Dávid Ferenc-emléktábla a nagy nyilvánosság számára is megtekinthető: az ODFIE szervezte dévai zarándoklat alkalmával.

J. T.

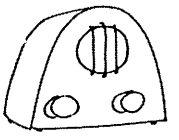

Unitárius rádióműsorok

Credo – a megtartó hit műsora.
Szerkeszti: Kovács Mária
Agnus Rádió, kéthetente, csütörtökön 7.30-kor.
november 17., december 1., 15.

Meditáció – az elmélkedés műsora.
Szerkeszti: Kovács Mária
Kolozsvári Rádió, 909 m és 1593 m középhullámon, valamint a 95,6 MHz-es ultrarövidhullámon, szerdai napokon, 9.00-kor.
november 30.

Rádió-istentisztelet
Kolozsvári Rádió, alkalomszerűen, vasárnapokon.
november 13., december 18.

Tavaszi virágcsokor
unitárius gyermekműsor havonta kétszer. Szerkesztik: Kovács Mária, Rácz Norbert, Koncz László.
Kolozsvári Rádió,
szombaton reggel 9.15–9.30 között
november 12., 26., december 10., 24.

Unitárius félóra
a székelyudvarhelyi *Príma Rádió*ban, a 87,9 MHz-en, illetve interneten a *www.prima-radio.ro* címen.
Szerkesztik: Újvárosi Katalin és Demeter Sándor Lóránd, minden vasárnap reggel 8.30-kor.

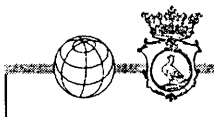

Október 22-én került sor a Magyarsárosi Unitárius Egyházközség szervezésében az Unitárius Kórustalálkozó harmadik kiírására. Idén a következő énekkarok vettek részt a seregszemlén: Magyarsárosi Unitárius Egyházközség Vegyeskórusa, Sepsiszentgyörgyi Kriza János Unitárius Vegyeskar, Nagyenyedi Református Kórus, Dicsőszentmártoni Sipos Domokos Művelődési Egyesület Vegyeskórusa, Marosvásárhelyi Unitárius Egyházközség Kórusa, Székelyudvarhely II. Unitárius Egyházközség Kórusa, Nagyajtai Gazdag Miklós Polgári Daloskör, Olthévízi Vegyes Dalárda, Parajdi Református Egyházközség Kórusa, Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium Kórusa, Kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium Kórusa, Székelykeresztúri Unitárius Egyházközség Kórusa, Bethlenszentmiklósi Unitárius Egyházközség Kórusa, Szabédi Unitárius Egyházközség Kórusa, Jobbágyfalvi Unitárius Egyházközség Kórusa, Küküllődombói Kisgyörgy József Unitárius Dalkör.

Lőrinczi Károly unitárius lelkész 47 évi egyházi szolgálat után november 1-jétől nyugalomba vonult. Lelkészi pályáját a Kadácsi Egyházközség lelkészi állásában kezdte meg 1959 és 1972 között, majd az Aranyosrákosi Egyházközség lelkészeként töltötte be hivatását, nyugdíjazásáig. Emellett évekig egyházunk Valláserkölcsi Nevelési Bizottságának elnöke volt, valamint a Kolozs-Tordai Egyházkör közügyigazgatója. Kibúcsúzó ünnepélyére október 30-án került sor Aranyosrákoson, amelyen a kibúcsúzó lelkész szószéki szolgálata után dr. Szabó Árpád püspök méltatta egyházi tevékenységét és érdemeit. Farkas Dénes espres az egyházkör, Nagy Ödön várfalvi lelkész a lelkésztársak jókívánságait tolmácsolta. Köszöntőt mondott még az egyházközség gondnoka, valamint a nőszövetség és az ifjúsági egylet képviselője is. Az ünnepély szeretetvendégséggel zárult.

A IV. évnegyedi lelkészi értekezleteket november elején szervezték meg egyházköreinkben, az alábbiak szerint: 2-án Szovátán a Marosi Egyházkör, 3-án Magyarsároson a Küküllői Egyházkör, 7-én Kolozsvár-Íriszen a Kolozs-Tordai Egyházkör, 8-án Székelykeresztúron a Székelykeresztúri Egyházkör, 9-én Sepsiszentgyörgyön a Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör, 10-én Székelyudvarhelyen a Székelyudvarhelyi Egyházkör lelkészei számára. Az értekezletek előadását Török István olthévízi lelkész tartotta *A vidéki értelmiségi lét kihívásai* címmel. Ugyanakkor helyet kapott a II. és III. osztályos vallástankönyv bemutatása is, a szerzők: Bartha Márta és Pál Tünde tanítónők jelenlétében.

Az Unitáriusok és Univerzalisták Nemzetközi Tanácsa (ICUU) a spanyolországi Barcelonában ünnepelte fennállásának 10. évfordulóját. Az esemény ugyanakkor a szervezet kétévenként sorra kerülő közgyűlésének is helyet adott. Egyházunkat a közgyűlésen dr. Szabó Árpád püspök és dr. Máthé Dénes főgondnok képviselte, valamint Kovács István sepsiszentgyörgyi lelkész, a Végrehajtó Bizottság tagja; megfigyelői minőségben jelen volt Gyerő Dávid előadótanácsos és Máthé Sándor brassói lelkész is.

A Protestáns Teológiai Intézet Unitárius Karára november közepén újabb rangos vendégtanár érkezett: George Kimmich Beach amerikai unitárius univerzalista lelkész és teológus Virginiából. A teológiai hallgatók és érdeklődő lelkészek számára november 14-e és 19-e között tartandó előadás-sorozatban Beach a szabadelvű teológia fejlődéstörténetét és meghatározó jellemzőit mutatta be, különös tekintettel az amerikai liberális teológiai gondolkodás 20. századi óriása, James Luther Adams munkásságára.

Egyházunk legfőbb végrehajtó testülete, az Egyházi Képviselő Tanács november 18-án tartotta 2005. évi utolsó rendes ülését Kolozsváron. Előtte való napon a tanács mellett véleményező jelleggel működő állandó bizottságok üléseztek.

A Házsongárdi temető II. c és III. b parcellájának találkozásánál, „az unitáriusok Pantheonjában" nyugszanak Brassai Sámuelnek, az erdélyi tudományosság emblematikus megtestesítőjének földi maradványai. Brassai síremléke magyarországi támogatással és hazai szakemberek kiváló munkája révén a közelmúltban megújult.

A megújult Brassai-síremlék

Az „utolsó erdélyi polihisztorként" emlegetett Brassai nem érdemtelenül kapta e jelzőt. Művelte a botanikát, mennyiségtant, az általános nyelvtudományt, a logikát, tanított több ritka nyelvet, közgazdaságtant, bankismeretet és pedagógiát. Pályája az Unitárius Kollégium természettudományi tanszékétől, majd igazgatói tisztségétől az egyetem matézis katedrájáig és a rektorságig ível. A Magyar Tudományos Akadémia előbb levelező, majd rendes tagjának választotta. Diákjai élén aktív szerepe volt 1848-ban, a szabadságharc után egy ideig bujdosni kényszerült.

Brassai 1910. október 2-án leleplezett síremlékének eszmei értéke mellett művészettörténeti, sőt építészeti jelentősége is van. Alkotója Pákey Lajos, Kolozsvár egykori unitárius főépítésze, több jelentős kolozsvári és más erdélyi középület, templom tervezője. A bronz mellszobrot Veressné Kozma Erzsi mintázta, azonos a szintén Pákey építette Unitárius Kollégium előcsarnokában levővel. Az impozáns, klasszicizáló emlékmű timpanonos tetőszerkezete kőből faragott oszlopokra és egy hátsó zárófalra van helyezve. Anyaga Kisbács kőbányáiból származik, barnásfehér, tömör, durva mészkő.

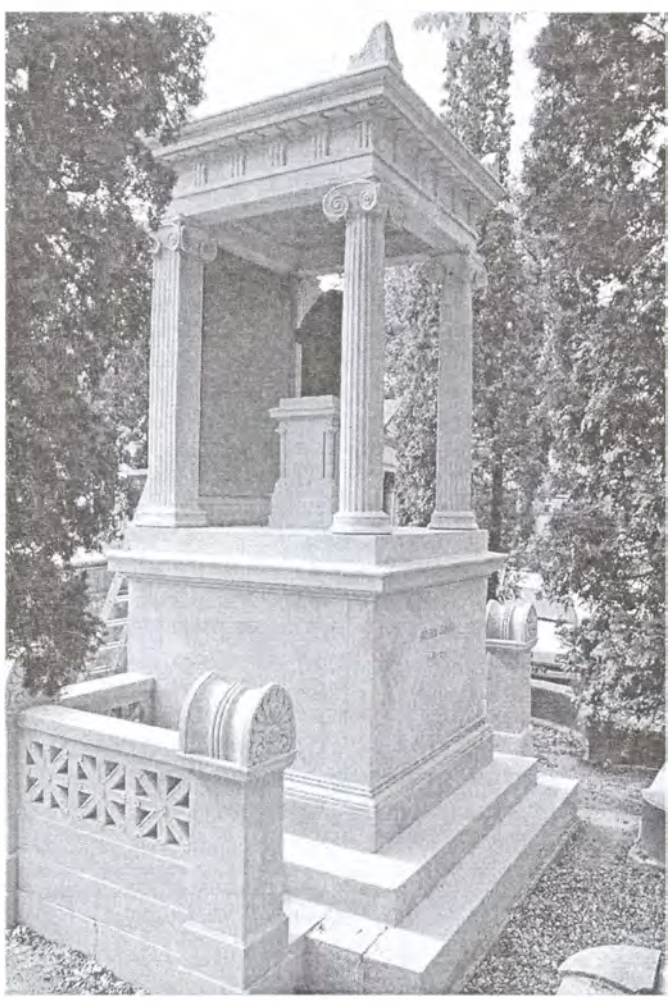

A felállítása óta eltelt csaknem egy évszázad rajtahagyta nyomát a síremléken. A bácsi mészkő viszonylag lágy és nem időtálló. A kőelemek – az anyag természetéből adódó réteges szerkezet, az időjárási viszontagságok, talajmozgás stb. miatt – erősen szétmállottak. Ehhez hozzájárult még, hogy az előbbi javítások során a lepusztult részeket cementtel pótolták, így a

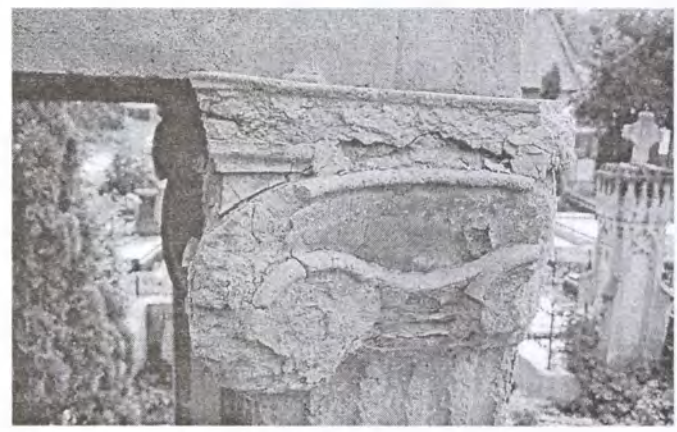

A Brassai-síremlék egyik jón oszlopfeje a restaurálás előtt

cementben levő különböző vegyületek káros hatása miatt a cementréteg alatt a kő fokozottan romlott.

Az tehát, hogy a javítás már régóta esedékes, nyilvánvaló volt, de persze a felújítás nemcsak szakértelmet, hanem komoly anyagi ráfordítást is igényel. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal megértette a síremlék javításának halaszthatatlanságát, és az Unitárius Egyház pályázata alapján két ízben is (2003, 2004) támogatást nyújtott.

2004 nyarán Nagy Benjámin szobrász-restaurátor munkatársaival együtt megkezdhette a síremlék javítási munkálatait. A kőrestaurálási munkálatokat két szakaszban végezték el. Először szükség volt a kövek vizsgálatára: a károsodás mértékének meghatározása, a kezelő szerek kiválasztása, a statikai problémák felmérése. Az előzetes vizsgálatok után végezték el a szükséges szilárdítási munkálatokat, hogy megelőzzék a tisztítással járó veszteségeket. A tisztítás magas és alacsony nyomású vízpermettel és mechanikus úton történt. Az évek során a többszöri fagyciklus a kő felületén különböző mély-

A kőanyag megszilárdítása után a nagyobb és kapilláris repedések kitöltése következett

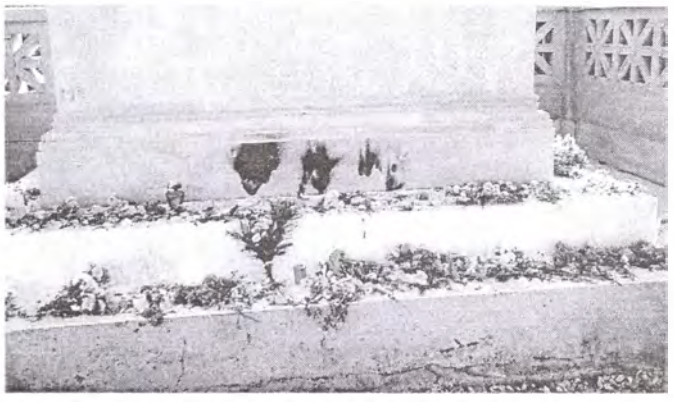

A felújított síremlék második lépcsőfokát az Egyházi Közigazgatási Hivatal munkatársai öntapadós (világosabb színű) fóliával vonták be halottak napja előtt, hogy a síremléket a kegyelet kártékony következményeitől megvédjék. Ennek dacára a gyertyalángok korma újra sötétíteni kezdte a megújított kőanyagot. (P. Sz. V. felvétele)

ségű repedéseket okozott. 2005-ben, a kövek teljes kiszáradása után következett a szilárdítás. A kellően előkészített felületre réz szerkezetet építettek be, erre került rá a kiegészítésre használt anyag. A nagyobb levált részeket kőragasztóval és fémszerkezettel rögzítették, majd műkővel egészítették ki. A végső konzerválást a hidrofób kezelés biztosította, amelyet a restaurátor ajánlása szerint 10 évenként meg kell ismételni.

A felújítási munkákhoz nyújtott segítségért – a már említett NKÖM-ön és KÖH-ön kívül – köszönet illeti Sebestyén Józsefet és Káldi Gyulát, a Communitas Alapítványt, az unitárius teológiai hallgatókat és a LIBRA céget (a területrendezésben való közreműködésért).

A Brassai-síremlék – és a tavaly helyreállított Bölöni Farkas Sándor-sír – az Unitárius Egyház szándékai szerint csak a kezdet: a soron következő restaurálandó síremlék az Unitárius Egyház nagy jótevőjéé, a Berde Mózesé.

Paskuczné Szathmáry Viola

nők világa

Jelenlétünk a Világimanap-Bizottságban

Az imanap fogalma 1887-ben az Amerikai Egyesült Államokból indult útjára. 1927-ben nyerte el a ma is használt „világimanap" nevet. 1930-tól Európa egyre több országában tartják meg az imanapot. Unitárius Nőszövetségünk az első hírt az imanapról 1947-ben kapta. 1968-ban New York székhellyel megalakult a Nemzetközi Imanap-Bizottság. Erdélyben – Brassóban és Szebenben, németországi hatásra – 1970-től a szászok kezdték bevezetni az imanap megtartását. Az 1989-es változások után Romániában a Keresztény Nők Ökumenikus Fóruma szorgalmazta az imanap megtartását román és magyar nyelven egyaránt. Nőszövetségünk 1995-ben csatlakozott a világimanap-mozgalomhoz. 1996-ban megalakult a Romániai Ökumenikus Imanap-Bizottság, amelyben kezdettől fogva az UNOSZ is képviseltette magát. Keresztény voltunkat megkérdőjelezve kezdetben nehezen fogadtak be minket. Akkori képviselőnk, Sigmond Júlia határozott kiállásának és diplomatikus fellépésének köszönhetően sikerült megoldani e kérdést.

Minden év március első péntekén világszerte immár több mint 180 országban a különböző vallásfelekezetű nők összegyűlnek, és együtt imádkoznak egy bizonyos, előre kijelölt ország lakóiért és a világbéke megvalósulásáért. A kijelölt ország asszonyai állítják össze a programot, amelyet megküldenek a tagországoknak, ahol a nők megszervezik a közös imádkozást. 2002-ben a romániai nők dolgozták ki a programot a megbékélés témájáról.

2002-től alulírott képviseli az Unitárius Nők Országos Szövetségét a Bizottságban, amely évente háromszor – de szükség szerint többször is – ülésezik. Évente november első hétvégéjén készítjük elő a következő világimanap megtartását. 2004-ben Aradon a gáji kolostorban zajlott az előkészítő, idén november 4-e és 6-a között Szeben mellett, Kisdisznódon gyűléseztünk. 2005-ben az UNOSZ-t Nagy Rozália és jómagam képviseltük, jelen írás szerzője felkérésre előadást is tartott. Ezeknek az alkalmaknak a célja az, hogy a különböző felekezetű nők körében népszerűsítsék a világimanapot. A változó színhelyű gyűléseken a következő évi imanapi „menetrend" megismerését a témához kapcsolódó bibliamagyarázat követi.

Minden évben a begyűlt adományok 5%-a a New York-i központba jut, 10%-a az Európai Világimanap-Bizottsághoz, 10%-a megmarad a Romániai Világimanap-Bizottságnak az imanappal kapcsolatos anyagi kiadások fedezésére, 75%-át a Bizottság döntése értelmében pályázat alapján kapja meg valamely pályázó közösség.

Egy alkalommal az UNOSZ is pályázott. E helyen el kell mondanom, hogy a román ortodox vallású képviselővel akkor „közelharcot" kellett vívnom, aminek eredményeként az UNOSZ-nak 2003-ban megítéltek és átadtak 1000 dollárt szociális segélyekre.

Az idén UNOSZ-képviselőként titkos szavazás értelmében képviselhettem (egyedüli unitáriusként a kb. száz részvevő közül) a Romániai Világimanap-Bizottságot Tabita Gogan ortodox vallású pap-feleséggel együtt július 4-e és 12-e között a Strasbourg-ban (Franciaország) tartott Európai Világimanap Konferencián. E konferencián készítettük elő a 2006-os imanapot.

Ez évben az Országos Világimanap-Bizottságot jogi személyként törvényesen bejegyeztetjük – ha Isten is úgy akarja.

A magam részéről természetesen igyekszem tevékenyen részt venni a Bizottság munkálataiban, ez évtől az imanapi füzet angolból magyar nyelvre való fordítását vállaltam, az országos előkészítőkön bibliamagyarázatokat, áhítatokat tartok.

A világimanapnak saját szimbóluma van, amely a földgömböt ábrázolja az égtájakról imádkozni összegyűlő nőkkel.

2006. március 3-án világszerte Dél-Afrika asszonyaiért fogunk imádkozni. Programjuk témája: *Az idők jelei*. Az időzónákra és óraeltolódásokra gondolva elmondhatjuk, hogy a jelzett napon a nők valósággal „körbeimádkozzák" az egész világot.

Pálffy Anna-Mária

Öregek vasárnapja Ürmösön

Október 9-e van, október második vasárnapja. Fáradt, hosszú élet útját megjárt öregek indulnak botra támaszkodva a templomba. Gondterhelt arcukat figyelem, és szinte hallom, amint mindenik öreg halkan suttogva mondja a kérést. Őszi meleg napsugár szalad végig Ürmös utcáin, majd az unitárius templom harangjait szelíden megsimogatja, hogy a mai vasárnap szebben szóljanak. Igen, ünnep van ma, „Öregek vasárnapja". Ünnepelt öregeink közül a legfiatalabb 80, a legidősebb 93 éves.

Asszonyaink sok szeretettel fogadják lassan lépdelő öregeinket, akik egy kis kitűzőt kapnak, majd méltóságteljesen az ünneplők padjába vezetik őket. Már negyedik alkalommal szervezzük meg az „Öregek vasárnapját", így minden nőszövetségi tag tudja a feladatát. Tudják: fosz-

„Uram! Ma lettem nyolcvan éves
Túl gyorsan múlnak az évek.
Még oly sokat szeretnék tenni,
Úgy szeretnék nyolcvanegy lenni."

lós kaláccsal, finom tortával, kompóttal örömet lehet szerezni Nagyapóéknak. Ebben az évben 58 ünnepeltünk volt, 58 hosszú út, és ebből 27 ezen a napon a templomba vezetett. Igen, ki könnyebben, ki nehezebben lépdelt, hogy Isten házába érkezzék hálát adni, hogy megérte ezt a csodás kort. De „vannak vén fák, melyek törzse összenőtt már régesrégen". Négy öreg házaspár ünnepelhetett ezen a találkozón, hisz „vannak lelkek, akik minden életükben egybekelnek". Így Bódi Áron és Ilonka néni „csak" 66 éves házasok, és most boldogok, hogy együtt jöhettek el erre a találkozóra.

Ez alkalommal az ünnepi istentiszteletet Adorjáni Levente helybeli lelkész végezte. Az együttlétet ünnepélyesebbé tette a gyermekek műsora. A nagy- és dédszülőket az unokák, dédunokák köszöntik: „Köszönjük, hogy megtanítottak imádkozni. Köszönjük a sok szép mesét." Abban a reményben váltunk el: jövőre újra és még többen találkozunk. Öregeinknek Isten adjon erőt, egészséget!

Adorjáni Gyöngyvér

ifjúsági oldal

Novembereleji élet

Történelmi vetélkedő Kolozsváron

November 4-én immár nyolcadik alkalommal került sor az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet által szervezett egyház- és nemzettörténelmi vetélkedőre Kolozsváron.

Az egyháztörténelmi vetélkedő kiemelt témája idén az adományozók és alapítványtevők élete és munkássága volt. Nemzetünk történelméből a versenyzőknek ezúttal Szent László király életét és korát kellett részletesebben ismerniük.

A vetélkedő utolsó napjáig 26 versenyző jelentkezett, 12-en egyháztörténelemből, 14-en pedig nemzettörténelemből tették próbára tudásukat. A péntek délutáni megnyitót követően két osztályteremben tesztlapokat oldottak meg a versenyzők, majd vacsoraszünet után este 20 órától kezdődött a csoportos vetélkedő. Itt a különböző feladatok és próbák megoldása nemcsak a történelmi tudástól, hanem a csoport ügyességétől is függött. A közönség a színes és érdekes próbákat tapssal és biztatással egészítette ki. A *Legyen Ön is milliomos* című televíziós műsor mintájára eltervezett általános egyháztörténelmi és szervezeti ismereteket felvillantó programrész sokak tetszését elnyerte.

Az új szerkezettel lezajlott vetélkedő sikeresen feloldotta a korábbi évek problémáit. Idén a közönség számára is jól követhető és tanulságos volt a verseny. Az eredményhirdetés és díjkiosztás végére igencsak közel kerültünk éjfélhez, így a betervezett esti városnézés elmaradt. Helyette oldott hangulatú gitározás és éneklés zárta a napot.

Az idei vetélkedő nyertesei:

Egyháztörténelem: I. díj: *Vas Réka* (Sepsiszentgyörgy), II. díj: *Péterfi Dénes* (Kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium) és *Mátéfi Tímea* (Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium), III. díj: *Dimény Hajnalka* (Vargyas).

Nemzettörténelem: I. díj: *Ferenczi Norbert* (Kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium), II. díj: *Timár Zsolt* (Székelykeresztúri Unitárius Gimnázium), III. díj: *Farkas Mancika* (Vargyas).

Dávid Ferenc emlékzarándoklat Déván

Szombaton, november 5-én nyolcadik alkalommal zarándokoltunk el a dévai várhoz. A történelmi vetélkedő versenyzői, a teológiai hallgatók és az ODFIE szervezőcsapata két autóbusszal reggel 9-kor indult Kolozsvárról. Székelyföld

különböző településeiről szintén társasgépkocsik indultak aznap Déva elé.

Útközben – immár hagyományosan – megálltunk Nagyenyeden, majd Gyulafehérváron, ahol részletes ismertetőt kaptunk a híres katolikus székesegyház múltjáról, nevezetességeiről.

Dévára megérkezve a vár aljában gyülekeztünk, majd gyalogosan felmentünk a tetőre. A szabadtéri ünnepi istentiszteletet az emlékcella előtt Rácz Norbert, V. éves teológiai hallgató, az ODFIE alelnöke tartotta. Hatásos beszédében a

zarándoklat fontosságát kiemelve hangsúlyozta: aki ezen részt vesz, lelki értékekkel gyarapodva térhet haza.

Az alkalmi köszöntőbeszédek rendjén Ft. Kolumbán Gábor, az Erdélyi Unitárius Egyház főgondnoka, Patrubány Miklós, a Magyarok Világszövetségének elnöke, valamint Koppándi Zoltán, a dévai leányegyházközség lelkésze köszöntötte a zarándokokat. Igencsak erőteljes hatású beszédet tartott Nagy Ferenc nyugalmazott lelkész, aki mindenekelőtt dicsérte és biztatta a jelenlevő fiatalokat.

Az ODFIE tagjainak találó várjátéka mondanivalójában Dávid Ferenc alakját és szerepét idézte fel, mely azt sugallta: a szellemi vezetőjét elvesztett közösség visszatalálhat önmagához. Fáklya- és gyertyagyújtással tért vissza az élet a várjáték szereplőibe, s a bensőséges várudvari hangulatban szerre mindenki elhelyezte az emlékcellában a gyertyákat, virágokat. Közben vallásos ifjúsági énekek dallamai szálltak a magasba.

A zarándoklat a dévai leányegyházközség imaházában teázással, valamint Márk Attila gitárművész megzenésített verseinek előadásával ért véget.

S. K.

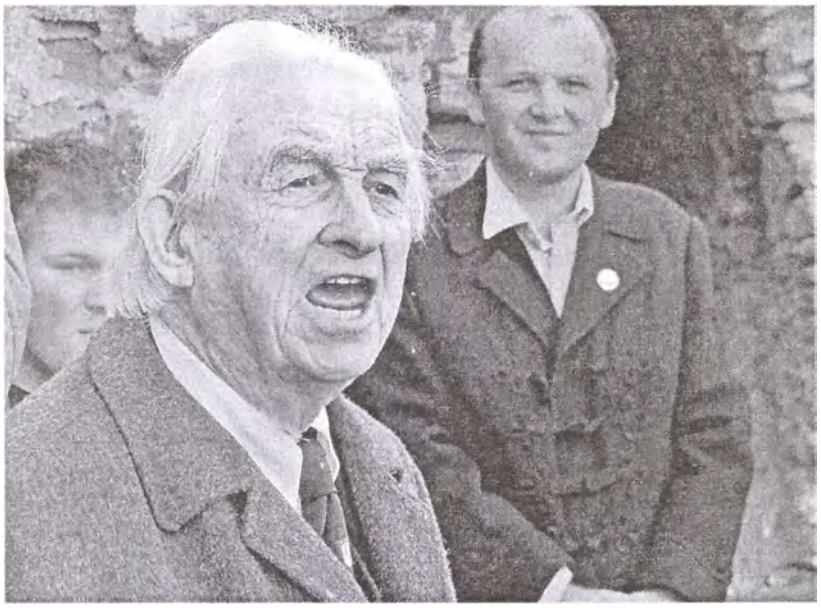

Kedves Felfedezők, kedves Barátaink!

Örülünk, hogy az újrakezdés sokakat „megszólított" közületek. Ez alkalommal is – akárcsak eddig – a kezetekben levő *Unitárius Közlöny*ben találjátok a helyes válaszokat a *Forgószél* kérdéseire. Levélben kell válaszolnotok a lennebb megadott címre, a kivágott és olvashatóan kitöltött szelvényen, illetve külön papírlapon a *Tükör* rovat feladatára – mindezt egyetlen borítékban küldjétek!

Amint tudjátok, ajándékpontot kap az a versenyző, aki új „versenytársakat" szervez be. Fontos az ajándékpontszerzéshez: a frissen beszervezett játékosnak legalább három fordulóban játszania kell, és természetesen fel kell tüntetnie az őt játékba bevonó társának a nevét. A játék komolyságára való tekintettel már most figyelmeztetünk: aki a kérdésektől eltérő tárgyú, komolytalan válaszokat ad, automatikusan kiesik a játékból.

Sok sikert, izgatottan várjuk válaszaitokat.

Meglepetés! A soron következő kérdésekhez a *Tükör* részére javasoljatok kreativitást fejlesztő feladatot. A sikeresebbekből válogatunk, és feltüntetjük a feladatgazda nevét is.

A válaszok beküldései határideje: **január 1-je**.
Küldeményeteket az alábbi címre várjuk:
Fekete Levente
527005 Aita Mare Str. Főút 349.
Jud. Covasna

II/2. forduló

Tükör

Képzeld el, hogy te vagy Dávid Ferenc, és írj egy imádságot Unitárius Egyházadért!

Forgószél

1. Mi a nemrég előkerült „unitárius relikvia"? **5 pont**

   .....

   Hol találták meg? **5 pont**

   .....

2. Mióta használatos a „világimanap" kifejezés? **5 pont**

   ..... óta

3. Milyen nyelven van, és mit jelent: „Samen verder!" **5 pont**

   .....

Lapszámunk szerzői: **Adorjáni Gyöngyvér** tiszteletes asszony (Ürmös), **Ercsey-Ravasz Ferenc** újságíró (Kolozsvár), **Ferenczi Mária-Magdolna** agrármérnök (Sepsiszentgyörgy), **Fülöp Júlia** teológus-hallgató (Kolozsvár), **Gergely Péter Alpár** teológus-hallgató (Kolozsvár), **Józsa István Lajos** lelkész (Kökös), **Pálffy Anna-Mária** lelkész (Iklandnagyernye), **Pálffy Tamás-Szabolcs** lelkész (Marosszentgyörgy), **Sándor Szilárd** lelkész (Jobbágyfalva – Nyárádszereda), **Szabó László** lelkész-közügyigazgató (Kolozsvár)

Hasznos tévedés

Helyezze el az alábbi szavakat a mellékelt nagy hálóba. Miután kitöltötte, másolja át a számozott négyzetekből a megfelelő betűket a kis hálóba. Ha jól dolgozott, akkor itt a következő vicc poénja lesz a végső megfejtés:

Bemegy egy férfi a vegyesboltba, és megkérdezi:

– Ki adott az előbb pillanatragasztót a feleségemnek fogkrém helyett?

– Én uram! – áll elő az egyik fiatal segéd. Bocsásson meg, nem akarattal történt!

– Semmi baj! – szól a férfi, majd így folytatja: – ...! *(poén a rejtvényben)*

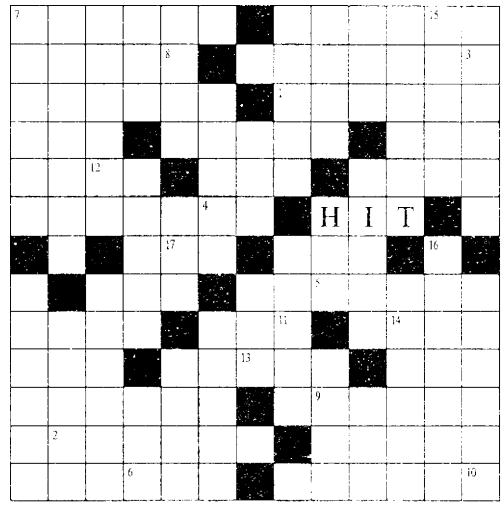

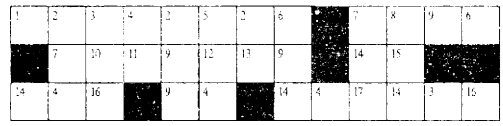

3 betűsek: AKÓ, AKÓ, AKU, BÚR, DOR, HEG, HON, IKA, LEM, LOM, OKT, ORA, ORO, RÁT, SAV, TOM, TEJ

4 betűsek: AKAR, ARRA, DUDA, LERÓ, RIGÓ, SADE, SIMÓ, VÁLÓ

5 betűsek: ADÓZÓ, AJÓKA, ALAKI, DOBÁL, HASIS, LORUM, ODAIR, RÁKÖT, SIMUL, TAGAD, VAJAS, VAKIT

6 betűsek: ARABIT, ATOMOS, DALOLÓ, FAKADÓ, FAKARD, IRTÓZÓ, KALODA, KALUGA, KAVART, LEDOBÓ, LEMOSÓ, OKOLÁS, OSTROM, PARÓKA, SOROLÓ, VASALÓ

7 betűsek: ALAKULÓ, KÖZELIT, OLAJOZÓ, TAKAROS, TANULÁS, TÁROLÁS

Nyelvi totó

Mit jelentenek a következő idegen eredetű szavak? Karikázza be a helyesnek vélt válasz előtti betűt. Helyes megoldás esetén, ha összeolvassa a bekarikázott betűket, Franco Zeffirelli olasz filmrendező egyik filmjének a címét kapja megfejtésként!

1. Basztard
   B – vasúti talpfa
   A – fattyú, korcs egyed
   K – arab sivatagi nép
2. Cirkli
   É – csalafintaság
   E – körfűrész
   N – körző
3. Dragomán
   K – kábítószerfogyasztó
   T – lovas katona
   Á – tolmács, utasvezető
4. Erudíció
   Z – műveltség, olvasottság
   T – vulkáni kitörés
   E – rokoni kapcsolat
5. Fibula
   E – gyógyszeres üveg
   Á – ékszerkapocs
   P – a szövőszék része
6. Gardénia
   R – fehér virágú növény
   N – moldvai csángó hangszer
   A – kertészeti tanfolyam
7. Hiszperidin
   L – spanyol őslakos
   P – a lepke hímpora
   E – P vitamin
8. Idiotikon
   R – ógörög templom szentélye
   T – tájszótár
   E – elmebetegek nyilvántartó könyve
9. Jasmak
   I – török női fátyol
   R – mediterrán növény
   Á – vízipipa kupakja
10. Kamarilla
   M – kincstárnok
   G – tevére szerelhető díszes nyereg
   J – cselszövő klikk
11. Lafetta
   O – régi, sálszerű ruhadarab
   É – ágyútalp
   Á – orvosi műszer
12. Makáma
   Z – rímes prózában költemény
   B – Kínában élő rágcsáló
   B – török étel
13. Nugát
   A – édes borfajta
   U – keleti édesség
   A – diólikőr
13+1. Odaliszk
   N – emlékmű
   N – őkori női szobor
   S – háremhölgy

A rejtvényeket Forrai Tibor készítette

A rejtvény-megfejtések beküldési határideje: **2006. január 5-e**. Csak azok vehetnek részt a könyvnyeremény-sorsoláson, akik mindkét rejtvény helyes megfejtését eljuttatják szerkesztőségünkbe. A nyertes nevét januári lapszámunkban közöljük.

Szeptemberi rejtvényeink megfejtése: *Magyar utazók*: vízsz. 1. Almási László, 30. Lóczy Lajos, 53. Magyar László, függ. 13. Baktay Ervin, 14. Bíró Lajos. *Meggondolás*: Akkor én már nem...

Könyvjutalmat nyert **Kiss Károly** medgyesi olvasónk. Gratulálunk!

Unitárius Közlöny

ISSN 1220-8418

Kiadja
az Erdélyi Unitárius Egyház
Kolozsvár

Alapítási év: 1888
Új sorozat (1990-től)

Szerkesztőbizottság:
dr. Rezi Elek főszerkesztő
Jakabffy Tamás szerkesztő

Munkatársak:
Gyerő Dávid
Kovács István Sándor
Asztalos Klára (Nők Világa)
Sándor Krisztina (Ifjúsági Oldal)

Szedés: **Rezi Éva**
Tördelés: **Ruzsa István**

Készült a kolozsvári
Heltai Gáspár
Unitárius Nyomdában.

A szerkesztőség postacíme:
400105 Cluj,
B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.
tel./fax: (0)264-593236, -595927
e-mail:
tamas.jakabffy@unitarius.com

A lapszám megjeleníthető
az Erdélyi Unitárius Egyház
központi honlapján:
www.unitarius.com

Lapterjesztés és adminisztráció:
Szabó Zoltán
A lapok kiszállításával
kapcsolatos
felvilágosítás:
Verbum Egyesület,
Simon Ferenc, tel: 0264-596478

A kéziratok szerkesztőségbe
érkezésének határideje:
minden hónap 5-e.

15 napnál régebbi eseményről
szóló olvasói tudósításokat
nem teszünk közzé.
Kéziratokat nem őrzünk meg,
és nem küldünk vissza.
Közlésre szánt fényképeket
kérésre visszaküldünk.
A lapban közölt írások
nem tükrözik feltétlenül
a szerkesztőség nézeteit.

A lapszám megjelenését
a Communitas Alapítvány
támogatta.